

Faint handwritten text at the top of the page, possibly a title or list of contents.

GERMÁNIA

INSULAE INSULARVM

ET

ASIAE MINORIS

NOMINATA

AD HUBERTO COLTIO

ORDINIS REGIAE

LODOLICI NOMINI

COMPTANTINO REVERENDISSIMO

LVDOVICI NONNI
COMMENTARIUS
IN
HVBERTI GOLTZI
GRAECIAM, INSVLAS,
ET
ASIAM MINOREM.

ANTVERPIÆ, IN OFFICINA PLANTINIANA BALTHASARIS MORETI. M.DC. XLIV.

THE UNIVERSITY OF CHICAGO PRESS

SER^{MO} ET POTENTISSIMO
PRINCIPI
ALBERTO,
ARCHIDVCI AVSTRIÆ,
DVCI BVRGVNDIÆ,
PRINCIPI BELGARVM,
LVDOVICVS NONNIVS
DEDICAT CONSECRATQVE.

COMMENTARIOS hosce, in
Huberti Goltzij Græciam,
sub Augusti nominis Tui au-
spiciis, SER^{ME} PRINCEPS,
in publicum prodire patior;
& venerandæ hunc Anti-
quitatis Thesaurum, dudum defossum, operâ
que meâ expolitum, C. T. lubens meritò de-
dico consecrôque. Nam si agricolæ pretiosioris
metalli ramenta in agro inuenta fundi domino

tēnentur deferre; quantò magis ego, Veterum hæc Nomismata, Auro quouis contrà cara, quibus Græciæ vetustas illustratur, Tibi, Domine, offerre debeo; non solùm quòd in Belgicâ Tuâ nuper eruta, sed etiam cùm cetera Goltzij Opera, Maioribus Tuis, Auo Patrique FERDINANDO & MAXIMILIANO, Optimis Maximisque Principibus, & PHILIPPO II. Hispaniarum Regi Potentissimo, Socero Tuo, inscripta sint; cui potiùs quàm tibi tantarum virtutum heredi dignissimo hoc Opus inscribatur; præsertim cùm non vniuersi solùm, sed & Belgarum singuli tantum tibi debeamus, vt numquam soluendo pares futuri simus. Tuâ enim operâ factum, quòd à continuo quadraginta annorum parricidali bello, tandem aliquando respiramus, liberum spiritum ducimus, & Pacis artibus fruimur; quæ diuturni belli tædio exagitata discessum parabant, nisi Prudentia Tua Liberalitâsque manum illis iniecisset: nam & Professoribus stipendia auxisti, & iuventutem ad Musarum sacra inuitasti. Vespasianum ac M. Antoninum Imperatores Vetustas laudibus extollit, quòd Rhetoribus & Philosophis hono-

honores & salaria decreuerint : Tu verò omnium Scientiarum Professoribus illa auxisti. Pompeio Magno laudi fuit, Doctorum atria inuisere: Tu verò non solùm incomparabilis Viri Iusti Lipsij, sed etiam aliorum subsellia non dedignatus es adire; vt exemplo tuo cunctorum animos ad honestas Artes excitares. Gaudeant alij ambitiosis nominibus, & deuitarum gentium calamitatibus insultent, dum ex alienâ iniuriâ famæ æternitatem aucupantur; hic Africanus, ille Asiaticus, hic Germanicus aut Macedonicus nuncupetur. Arrideat aliis Martiale nomen, vt Ferrei, Audaces, Intrepidi appellentur: Tibi sanè gloriosius, nobis iucundius, quòd PIVS, quòd PACIFICVS diceris, quòd inter SOTERES atque EVERGETAS annumeraris. Verus enim honor & sibi superstes fama non vanis nominibus, aut inani titulorum ferie, sed populorum felicitate, ciuium salute æstimari debet. Blandiebatur sibi Augustus Cæsar, quòd Marmoream relinqueret Urbem, quam Lateritiam acceperat. Tu verò, SERENISSIME PRINCEPS, qui ex ferrea Rempublicam Auream effecisti, hoc est, tranquillam

quillam & felicem, quantò magis æquum est vt
glorieris ? Procliue enim est domos exstruere,
vrbes nouis ornamentis excolere, infanas mo-
les excitare ; sed populos in partes deductos
componere, bella sedare, Iustitiam colere, in-
genuas Artes reuocare, hoc operosum, hoc
omni laude maius, & pænè diuinum est. Sed
mitto hæc, opportuniùs alibi prædicanda.
Nunc, quod institui, Munus hoc meum vi-
des, ab animo certè Tibi deuoto, etsi alia de-
sint, æstimandum; quod te, SERENISSIME
PRINCEPS, pro innata Tibi Clementia fa-
cturum confido. Deum interim Optimum
Maximum veneror, vt Te PATRIÆ PAREN-
TEM, FVNDATOREM PVBLICÆ QUIETIS,
LITTERARVM VINDICEM, diutissimè no-
bis superstitem esse velit, & Reipublicæ Chri-
stianæ commodis conseruare; vt ex tempora-
ria hac tranquillitate, quâ perfruimur, solidam
verámque PACEM nobis concilies: quod vt
fiat, mecum vniuersa exoptat Belgica. Antuer-
piæ Kalendis Aprilis M. D. C. XX.

AD LECTOREM.

*E*CCĒ tandem Huberti Goltzij Nomisma-
 ta, quæ GRÆCIAM eiusq̃ INSULAS
 & ASIAM MINOREM tangunt, è te-
 nebris sitiq̃ eruta: latuissent fortè adhuc,
 nisi studio curaq̃ Jacobi Biai ex Orci quasi
 cancellis protracta fuissent: quamprimum in
 manus meas venerunt, statui illa Commentario illustrare,
 & à fugitiua obliuione ingeniorum altricem GRÆCIAM
 quoquo modo vindicare. Sed cum animaduertissem in cæteris
 Goltzij Operibus ab Antiquitatis peritis potissimum ipsorum
 Nomismatum interpretationem requiri, quam ille, tamquam
 canis Nilum, tantum delibauit; conatus sum Spartam illam ex-
 ornare, & pro captu meo Antiquitatis tenebras discutere.
 Nam Historias singularum urbium enarrare, ut ille in Ma-
 gna Græcia & Sicilia fecit, hoc esset verè Iliadem texere. Athe-
 nà enim, Sparta, Theba, Corinthus, cæteraq̃ nobiliores urbes
 integræ sibi Volumina deposcerent: tantà singularum claritas!
 Sed nec illud omnino à me neglectum; nam pauca de cuiusq̃
 origine rebusq̃ gestis addidi, ne GRÆCIAM in ipsa GRÆ-
 CIA Lector requireret: mox Nomismatis cuiusq̃ explicatio-
 nem subiunxi. Quæ si omnium palato non responderit, ve-
 niam dabis homini occupato, & agrorum imperijs obnoxio, qui
 subcisuis tantum horis huic rei vacare potuit: accedit mate-
 ria difficultas; siquidem

Auiæ Pieridum pèragro loca, nullius antè
 Trita solo.

Quotus enim quisq̃ GRÆCIÆ Nomismata attigit, immò
 si Volfangum Lazium excipias, non vidi hætenus, qui ali-
 quod pretium operæ præstitit. Difficile itaque fuit vestigia
 ponere per abrupta & lubrica viarum, pleraque verò aded
 è obscura

obscura & implexa, ut Oedipo opus habeant; quare si aliquando à via aberrantem conspexeris, venia potius quam indignatione prosequeris. Sed hac hætenus: nunc de Goltzij instituto pauca habere: erat illud quatuor libris omnem GRÆCIAM complecti. Primus Magnam Græciam & Siciliam habet. Secundus Epirum, Acarnaniam, Amphilochiam, Ætoliam, Achaiam, Peloponnesum, Atticam, Bœotiam, Locridem, Thessaliam, Macedoniam, Cherronesum, Thraciam. Tertius verò Cappadociam, Galatiam, Pontum, Bithyniam, Mysiam, Phrygiam, Maoniam, Lydiam, Ioniam, Cariam, Doridem, Lyciam, Pamphyliam, Ciliciam, Syriam, Phœniciam, Ægyptum & Africam contineret, si Tabula temporis iniurias vel Autolyçi alicuius manus potuissent effugere: nunc reliquæ tantum exiles magni Operis supersunt, atque ex clarissimis Provinciis ignobiliores tantum ad nos pervenerunt, Colchus, Cappadocia, Galatia, Pontus, Bithynia. Quartus verò Insulas plerasq; Græcia prosequitur. Ego verò in his ordinem leuiter mutavi; nam Tabulas, quæ ad Asiam Minorem, siue Tertium librum spectarent, in Quartum reieci. Et Insulas preposui; nam cum Græcia plerasq; coniuncta sint, cur post Asiam & Africam illas collocarem? præsertim cum ex Insulis in Asiam facillima sit nauigatio. Hæc te monere volui, mi Lector; vale & frue.

ELENCHVS CAPITVM
ET TABVLARVM
IN HVBERTI GOLTZII
GRÆCIAM.

TABVLA I. *Dyrrachium.*

Dyrrachium à Dyrrachio Neptuni filio. Epidamnus dicta. Appianus dissentit à cæteris. Diuersæ olim vrbes Dyrrachium & Epidamnus. Corcyræorum colonia. Occasio belli Corinthiaci. Quid Poletes. Creugas nobilis Athleta.

TAB. II. *Apollonia.*

Apollonia Corinthiorum colonia. Gylacia dicta. Nymphæum celebre. Aristoteles emendatus. Satyrus hic captus. Oraculum.

TAB. III. *Bullis. Antigoniam.*

Bullis colonia. Cornucopiæ. Amalthææ cornu.

Chaonia.

Chaonia præcipua olim Epiri Prouincia. à Chaone Heleni fratre dicta. Nobiles hic canes. Scyphus Hercules.

TAB. IV. *Omphalium. Epirota.*

Epirus Chaonia & Dodona dicta. Incolæ Pyrrhidæ. Septuaginta vrbes vna die à Paulo Æmylio subuersæ. Iupiter Ἀρείος. Achilles Ἀχιλλεύς dictus. Tauri Epirotici.

Pyrrhus Rex.

Epiri Reges à Pyrrho orti. Tharritas primus humanitatem induxit. Pyrrhi res gestæ. Cur victoria alata. Diana peculiariter in Epiro culta.

TAB. V. *Thesprotia.*

Thesprotij vnde dicti. Dodonæum Oraculum. Columba cur dicatur responsa dedisse. Ænææ donaria. Dodonæum æs. Fons ἀναπνοομεύς.

Buthrotus.

Ab Heleno condita. Vnde illi nomen. Colonia Romanorum.

Ambracia.

Corinthiorum colonia. ante Troianum bellum condita. à Romanis obsessa. Signa omnia ablata, & mox restituta. Lis Deorum de Ambracia. Ouidius à nemine hæctenus intellectus, explicatur. Iuno Sceptrifera seu Regina.

TAB. VI. *Amphilochij.*

Dissensus auctorum super conditore Argi Amphilochij. ab Ambraciotis imbuti institutis Græcorum. distincti ab Acarnanibus. Acheloi cum Hercule lucta.

Acarnania. Thyrium.

Ab Acarnane Alcæonius filio dicta. Curetis olim. à Telebois habitata. Soli Græcorum ad Troiam non profecti. illorum fides & constantia in aduersis. cum Ætolis variè pugnarunt.

Actium.

Seruij lapsus super Apollinis Actiaci templo. Ludi Actiaci antiquissimi. Leucata. pugna Actiaca. Ludi quinquennales. Colonia Romanorum. Nicopolis vrbs diuersa ab Actio. Templum Veneris Æneadis. Gryphes Apollini sacri.

T A B. VII. *Naupaetum.*

Naupaetum nunc Locris nunc Ætolis adscriptum. Doriensium colonia. Marcianus emendatus. Messenij illud incoluerunt, mox à Lacedæmonis eiecti. Diana Ætola.

Ætolia.

Ætulus Endymionis filius. Ætolia duplex. ἀρχαία καὶ ὀπίσθητος. Cur Euripidi μιζοκάρφατος. Optimi funditores. Illorum virtus aduersus Gallos. Libertas illis à Romanis adempta. Achelous amnis.

Calydon.

Euënus amnis Lycormas dictus. Apri Calydonij dentes Augustus Romam transtulit. Diomedis res gestæ. Diana Laphria. Apollo Lathræus.

Locri.

Ozolæ Locri Epicnemidiorum coloni. Cur Hesperij dicti. vnde Ozolæ. ad Thucydidis ætatem barbari.

T A B. VIII. *Phocis.*

Phocis à Phoco Ornithionis f. dicta, in Daulide non nidulantur hirundines. Thessalos egregiè vincunt Phocenses. Delphicum templum spoliant. Bellum sacrum. à Philippo Amyntæ f. deuicti.

Delphi.

Delphi & Pitho vocata. Umbilicus terrarum orbis. Oraculi Delphici initium. Coretas Pastor. Tripus. Cortinæ varia Etymologia. Virgines primò oraculo præfectæ. Templum Delphicum variè exstructum. Cræti donaria. Phlegyas. Sylla impunè illud spoliat. Nero c c c c c. æneas statuas abstulit, & oraculi locum deleuit.

T A B. IX. *Achaia.*

Achaia duplex. Ægialia dicta, Sicyonia & Ionia. Achæi Iones Ægialiâ expellunt. Illorum instituta etiam Magnæ Græciæ populi amplexi sunt. Dymæi auctores Achaici fœderis. Romanis suspectum fuit. Causa Achaici belli. Hadriani in Achæos beneficia.

Ægium.

Olenia Capella. Conuentus Achæorum hîc habitus. Philopæmen primus alibi conuentum hunc iussit celebrari. Iupiter Homagyrius. Ceres Panachæa, Achæa. Ilythia eadem cum Lucina. Cur facem gestet.

Patra.

Cur dicta Α'εῖν. Odeum ex hostium manubiis structum. Colonia ab Augusto ducta. Soli Patrenses inter Achæos liberi. Festum Dianæ Laphriæ. Fons mirus, qui de ægrorum salute aut morte iudicabat. Panachaidos Mineruæ templum.

T A B. X. *Olympia.*

Iouis Olympij templum. Oraculo quondam celebre. Ludi Olympici. Iphitus Olympiadas primus instituit. Iupiter Orcius. Hellanodicæ. Gymnici ludi. Pœna in mulieres lata. Iunonium certamen. Porticus Heptaphonos. Alphæus amnis. Mirum de eius aqua. Minerua etiam fulmen mittit.

Pylus.

Pylus.

Triplex Pylus. à Neleo & Nestore habitata. Iuno Ammonia. Nelei boues.

Messenia.

Bellum Messenium cum Lacedæmoniis. Aristomenis fortitudo. De morte eius dissentiunt Plinius & Pausanias. Epaminondas Messenios in Peloponnesum reducit. Εἰς ἑκατόμωνα. Aristomenes ccc. Lacedæmonios Ioui Ithomatae sacrificat.

Trazen.

Variè olim vocata. Neptuno sacra. Hippolyto virgines & iuuenes detondebant comam. Iupiter ἐλευθέριος. Minerua πολιὰς. Neptunus Rex.

T A B. X I. *Gythæum.*

Laconica ἑκατόμωλις dicta. Primò hîc celebrata ἑκατόμωλια. Argos Achaicum. Gythæum ab Apolline & Hercule exstructum. Philopœmen nauali prælio victus.

Lacedæmon.

Pelopis posteri ab Heraclidis eiekti. Duæ Regum familiae Ægidæ & Euryphontidæ. Defuncto Cleomene Regum imperium abrogatum. Cassandri tempore muris cineta. Lycurgi legibus dccc. annis paruerunt. Cur ad Tibiæ cantum prælia ineunt. Polydorus Rex.

Arcades. Eua.

Arcas serendarum frugum rationem incolas docuit. Cur περσεῖλοι. Musica maximè periti Arcades. Megalopolis ab Epaminonda condita. Mercurij ornatus. Iupiter Lycæus.

Stymphalus.

Iuno Stymphali educata. triplex illi templum. aues Stymphalides.

T A B. X I I. *Argos.*

Argos Ἀργεῖον. Danaus ὑδερφάρος. arx Larissa. Series Argiuorum Regum. Nemæi Ludi ab Adrasto instituti. Ludorum præfides cum pulla veste. Iupiter Larissæus, Milichius. Apollo Lycius vel Lycæus. Neptunus περσεύλιος.

Epidaurus.

Triplex Epidaurus. Stephanus Byzantinus emendatus. Æsculapij ortus. Vnde artem medendi habuit. Cur illius templum extra urbem. Cur anguis illi appingitur. Pariæ serpentes. Æsculapius sub serpentis specie cultus. In eius Luco nefas nasci aut mori quemquam. Ægri in fano eius decumbabant. cur Laurea coronatur.

Corinthus.

Solis & Neptuni contentio de vrbe. Acrocorinthus Ἡλιόπολις dicta. Vellei Paterculi lapsus. Bacchiadarum regnum. Cypselus Tyrannus. Demaratus Corinthius. Timoleon. à Mummio euersa. æs Corinthium. Iulius Cæsar Corinthum restituit. Pictura hîc inuenta, & triremes structæ. Cur Pegasus in Corinthiorum nummis. Chimæra. Iupiter Capitolinus. Minerua χαλκίτης. Corinthij ab Hercule genus ducunt.

T A B. X I I I. *Megara.*

Megara & Nisa dicta, etiam Alcathoë. Megarensium curiæ cur Heroum tumulus inclusus. Lapis citharæ sonum referens. Ceres μαλοφόρη. Megarici Philosophi.

Nisæa.

Nisæa etiam Minoa. Nisus à filia Scylla Minoi proditus.

T A B. XIV. *Athena.*

Athenæ etiam Ποσειδωνία nuncupatæ. Amphiction urbem Mineræ consecrat. Cecrops cur διφυής. Archontes perpetui, mox decennales, deinde annui. Eloquentia supra omnes Græciæ vrbes floruit. muri longi XL. stadiorum. Lych-nus aureus ἄσβεστος. de Areopagi principio variant auctores. Templum Iouis Olympij. de moneta Atheniensium. Figlina opera Athenis reperta. Draco in Mineræ tutela. Cicadæ in crinibus. Ara Clementiæ.

T A B. XV. *Anaphlystus. Cranij.*

Atticæ Tribus decem. Variè illorum nomina mutata. Iulius Pollux emenda-tur. Alcæon iussu Oraculi Tribus ab Eponymis vocavit. templum Veneris Coliadis.

T A B. XVI. *Bœotia.*

Bœotia τριθάλαττος. Strabonis lectio firmata contra Nicolaum Gerbellium. Auris Bœotia. Musis à Piero Macedone nomina indita. Cupido Praxitelis. Neptunus Cadmi familiæ auctor. Apollo Ismenius.

Theba.

Cadmæa arx à Cadmo condita, non Thebæ, quæ à Zetho & Amphione ex-structæ. ἐπιάπυλος. nomina septem portarum diuersimode tradita. Bellum The-banum. Græciæ principatum habuit. ab Alexandro dirutæ. à Cassandro in-stauratæ. Hercules prius Alcæus dictus. Bacchus barbatus Δίμορφος.

T A B. XVII. *Ismene. Fastia. Tanagra.*

Interpretis Strabonis lapsus. Triton vino obrutus. Eunosti sacrario fœminæ arcebantur. Corinna Poëtria Pindarum superat.

Harma.

Amphiarai hic oraculum per somnia reddebatur.

T A B. XVIII. *Anthedon.*

Stephanus Byzantinus emendatus. Glaucus in Deum mutatus gustato gra-mine.

Opuntij.

Deucalion Opus vocatus. Protogeniæ vrbs. Virgines Locrenses ad Troiam missæ per mille annos. Polybij interpretis lapsus. Primum hic Herculi sacrificium à Mœnetio. quid Mineræ fidus.

Locri.

Locrus à Deucalione ortus. Iuno Pharygæa. Minerua Zosteria.

T A B. XIX. *Theffalia.*

Theffalia vnde dicta. Eustachius & Stephanus obiter emendati. Theffalia olim lacus. Olympus ab Ossa terræmotu separatus. Tempe amœnissimus locus. Ara Iouis in cacumine Olympi. Moneta primum à Theffalis signata. Minerua Itonia.

Heraclea Trachin.

Heraclea diuersa ab antiqua Trachine. Lacedæmoniorum colonia. Achilli olim subdita. Deianira hac in vrbe se occidit.

Lamia.

Belli Lamiaci causæ. Athenienses & Ætoli primi bellum mouent. Leosthenes Antipatrum in Bœotia superat, Eiusdem mors. Antipater victor præsidium Athenis imponit.

T A B.

TAB. XX. *Ethnesta.*

Demetrias.

Demetræum olim Pyrrasum dictum. Demetrias à Demetrio Poliorceta dicta. Plinius eamdem cum Pagasa credit. Sinus Pagasicus Demetriacus vocatus.

Larissa.

Larissa non est ab Acrisio condita. non procul à Pharfalicy campis sita. Acrisius à Perseo imprudenter occisus. Larissa *αρεμασις*. Stephanus Byzantinus emendatus. In Thessalia primùm Equi inuenti.

Metropolis.

Metropolis Cæsari se permittit. Contra Ætolos se defendit. à Philippo vastata. Minerua Ithomia.

TAB. XXI. *Pagasa.*

Pagasis Argo nauis structa. Pagasæus Apollo. Sinus Pagasicus etiam Pelasgicus & Pagæaticus dictus.

Pthiotis.

Pthiotis regio Deucalioni subdita. Myrmidonum sedes. *Θερρεσιδίων*.

Scotussa.

Dodonæum Oraculum ex Scotussa in Thesprotidem translatum. Alexandri Pheræi crudelitas. Polydamas nobilis Athleta.

Magnesia.

Plures olim Magnesiæ. Sagittarij celebres. Magnetis lapidis natura & diuersa genera. Plinius emendatus. Equestri gloria clari.

TAB. XXII. *Macedonia.*

De Macedonia nomine variant auctores. Macetiâ dicta. Martianus Capella emendatus. Macedonia diuisio. Metellus Macedonicus prouinciam facit. Macedonia Libera, Maritima, Prima, Salutaris. Macedonum Reges ab Hercule oriundi. Asylum Herculis Nepotes primi aperuerunt. Iupiter sub Tauri specie Cererem vitiat.

Pella.

Pella Regum sedes. Eius descriptio: Euripides Poëta hic sepultus.

TAB. XXIII. *Thessalonica.*

Thessalonica olim Therme dicta. Vrbs olim valida. Theodosius Imp. hic baptizatus: magna Thessalonicensium cædes. Constantis somnium se Thessalonicam ire. Licinius Cæsar hic occisus. Ianus ex Thessalia in Italiam venit.

TAB. XXIV. *Cassandra.*

Potidæa olim dicta. Corinthiorum colonia. Pallene Phlegra vocata. à Romanis & Eumene frustra oppugnata.

Antigonia.

Ab Antigono Gonata condita. Romanorum ad illam clades.

Torone.

Toronæ Protæi vxor vrbi nomen dedit. Sinus Toronaicus. à Brasida Atheniensibus erepta. C. Martium Prætozem repulit.

Olynthus.

Artabazi crudelitas in Olynthios. bellum cum Amynta & Lacedæmoniis. à Philippo occupatur. Callisthenes Olynthius.

Atho.

Atho.

Montis Atho altitudo . Eius umbra in Lemnum peruenit. Acroathos Macrobij . Dinocrates Architectus. ἀγίων ὄρεος cur hodie dictus. Iupiter Athous.

Bisaltæ.

Bisaltæ fortissimi viri. Equino sanguine & concreto lacte viuunt. Rex Bisaltarum sex filios suos excæcauit.

T A B. X X V. *Amphipolis.*

Perfarum sacrificium circa Nouem vias. Atheniensium coloni à Thracibus cæsi. Cur Amphipolis dicta. Stephani lapsus. Rhæsi ossa hic condita. à Philippo occupatur. Accipitrum mira venatio. Diana Tauropolos.

Philippopolis.

Poniropolis & Trimontium dicta. diuersa ab Hadrianopoli.

Abderá.

Abderus à Diomedis Equis peremptus. Colonia Teiorum. quo tempore colonia deducta. Xerxi cœnam parant. à Ranis & Muribus Abderitæ patria expulsi. ab Hostilio Prætoris direpta. Democritus Philosophus. Cora eadem cum Proserpina.

T A B. X X V I. *Maronea.*

Ismarus Homero dicta. Chiorum colonia. Vinum Maroneum. incolæ à Philippo crudeliter necati. Διονύσιος Σώτηρ. Lynces & Tigrides Baccho sacræ. Tympanum Bacchi sacris adhibitum. Νεωρόεσι.

Cherronesus.

Miltiades Isthmum Cherronesi muro conclusit: coloniam Atheniensium deduxit. Protesilai delubrum. Hecubæ tumulus.

Lysimachia.

Lysimachia condita, vbi prius Cardia. Vnde dicta Cardia. terræmotu subuersa Lysimachia. ab Antiocho instaurata.

Perinthus.

Heraclea cognominata. Samiorum colonia. à Megabyzo capta. Frustra à Philippo obsidetur. Byzantium Perinthiis à Seuero Imperatore in seruitutem traditur. Thraces peculiariter Martem, Liberum & Dianam colunt.

T A B. X X V I I. *Byzantium.*

Byzas Argonautarum tempore vixit. eius vxor Phidalæa. Megarensium colonia. Iustini hallucinatio. ante Pausaniam condita. Antonia dicta. Vberissima hîc piscatura. Philippi conatus spreuit. Romanis fida. Triennio à Seuero obsessa, & demum euersa. Gallieni laudabile facinus. à Constantino ornata. mirandæ Byzantium turre. Signis abundabat. Diana Orthosia.

Therna. Apollonia.

Ante Cyri regnum l. annis condita à Miletiis. Apollinis Colossus Capitolinus. Guillelmi du Choul hallucinatio. Gratia olim vestibibus induta. Senecæ locus egregius.

T A B. X X V I I I. *Agessus.*

Apollo Pythius, Delphinus. Laurus Apollini sacra.

Dionysopolis.

Crunos an eadem cum Dionysopoli. Diana Ephesia.

Tomi.

Milesiorum colonia. Absyrthi Medæ fratris cædes hîc perpetrata. Ouidij exilio clara.

Istrus.

Istrus, Agathyrsi.

Agathyrfus Herculis filius. Caruleo colore crines tingebant: nobilitatis id signum. Apollo Hyperboreus.

T A B. X X I X. *Macedonum Reges.*

Caranus ducibus Capris Edyffam occupat. Cavit ne quis successorum Trophæum excitet. Perdiccas locum sepulturæ sibi posterisque eligit. Argeus Galaurum stratagemate superat. Mimallones vnde. Æropus in cunis ante aciem positus suis victoriam parit. Alexander Persarum legatos in conuiuio occidit. Diues cognomine. Archelaus litterarum amans & Euripedis.

T A B. X X X. *Philippus.*

Philippi res gestæ. primus aureum nummum Philippicum percussit. Græcorum libertatem subuertit. Dux aduersus Persas totius Græciæ consensu creatur. à Pausania trucidatur. Trophæum ab illo erectum contra Pausaniam. Minerva Alcida.

T A B. X X X I. X X X I I. X X X I I I. X X X I V.

Alexander.

Alexandri res gestæ, & mors. Ammon arietinis cornibus. Alexander arietinis cornibus, non hircinis, vt Plutarcho visum. Cincinni capillorum cornua: in galea etiam cornua gestata. Olympiadis cum Dracone concubitus. Dracones mansueti Bacchi sacris adhibiti.

T A B. X X X V. *Cassander.*

Cassander Chiliarchi munere ornatur. à Polysperchonte deficit. Olympias in eius fratres & amicos sæuit: à Cassandro necatur. Alexandri filios tollit. Thebas instaurat. Cassandriam condidit. Homeri studiosus.

Antipater & Alexander.

Antipater matrem Thessalonicam occidit. à Pyrrho fugatur. à Lysimacho focero interficitur. Alexander à Demetrio occisus. Error illorum qui hunc putant Alexandrum Epirotam.

T A B. X X X V I. *Demetrius.*

Demetrius à Ptolomæo vincitur: mox ducem eius Cillem superat. Athenas occupat. Ptolomæum nauali prælio vincit. Regium nomen assumit. Antigonus in prælio ad Iffon occisus. Macedoniam occupat: à Pyrrho mox expulsus: à Seleuco victus; in libera custodia perit.

Pyrrhus.

Pyrrhus correptis Demetrii militibus Macedoniam occupat. illam cum Lysimacho diuidit, & mox amittit. Antigonum Demetrii superat. Argis interficitur.

Lysimachus.

Philosophiæ deditus, Callisthenis auditor. Leoni an obiectus fuit. Ferocissimæ gentes illi vt fortissimo attributæ. à Getis captus. Agathoclem filium occidit. à Seleuco profligatus & cæsus.

T A B.

TAB. XXXVII. *Ptolomæus Ceraunus. Meleager.*

Seleucum sustulit. Nuptias sororis Arsinoës appetit. Macedoniâ solus potitur. Cassandriam occupat. sororis filios tollit. illam expellit. à Gallis cæsus. cur *κρητύος* dictus.

TAB. XXXVIII. *Antipater. Sosthenes.*

Gallos superat. Regno præponitur ob virtutem. à Brenno mox victus.

Antigonus. Gonatas.

Thebanos prælio vincit. in patrem pius. Gallos profligat. à Pyrrho victus, eius filium Helenum in regnum remittit. Gallo-græcos fundit. Athenas occupat, & Acrocorinthum. Zenoni familiaris. Cur Gonatas dictus. Eusebij lapsus.

Demetrius.

Patris cladem vltus, Macedoniam & Epirum occupat. Aratum Sicyonium superat. Philæ oppidi conditor.

Antigonus. Doson.

Aliquando Tutor, aliquando *Δάσων* dictus, & *ἐνεργέτης*. Macedonum seditionem compescuit. Cleomenem vincit. Spartam occupat.

Philippus.

Cum Hannibale fœdus init, contra Romanos. Infeliciter Apolloniam tentat. à Romanis vincitur. Tota Græcia aduersus illum consurgit. à Flaminio debellatur. Demetrium F. veneno tollit.

Perseus.

Ingens belli apparatus à Patre relictus. Equestri prælio victor. Dardanos superat. à Paulo Æmylio victus & in Triumphum ductus.

F I N I S.

IN INSULAS GRÆCIÆ ELENCHVS.

TABVLA I. *Corcyra.*

DVplex Corcyra. Cur *Ἰπέπαιον*. Phæacia olim. Iason cum Medea hic nuptias celebravit. Corinthiorum colonia. Bellum inter Corcyraeos & Corinthios. Bouis indicio piscatura fruentur.

Leucas.

Leucas quondam continens. Saltus ex Leucata petra ad sedandos amoris æstus. Viris tantum permittitur. Sappho mascula. Vnde vis illa scopulo indita.

TAB. III. *Cythera.*

Porphyris dicta. Chilonis dictum de Cythera. Veneri sacra. cur illa Cytheræa dicta.

Aegialia.

Serapis cur Calathum capite gestat. Macrobij & Ruffini opinio.

Creta. Corycus.

Vnde dicta. *ἐπέοικη* antiquissimi incolæ. Plinius obiter emendatus. *ἐγκατόπι-πολις*. maris imperio potita. *ὀόπλια* hic inuenta. Minos Iouis auditor. Talus Cretæ custos. Herculis beneficio serpentes & feræ ex Insula sublata. Cista in Bacchi sacris.

TAB. VI. *Camara, Cyda, Lappa, Cydonia.*

Apollonia dicta. à Cydone Apollinis filio mox ita vocata. à Metello expugnata. Miletus à Lupis nutritus. in Creta nullæ Nocturæ. Diana Britomartis & Dictynna dicta.

TAB. VII. *Phæsus.*

Phæsus ab Herculis nepote condita. à Gortyniis euerfa. Iphis puella in marem versa. Epimenides *καθαυρής*. eius anima emissaria.

TAB. VIII. *Helena. Cranaë.*

Helena Cranaë Homero dicta. Helenium hic natum ex Helenæ lachrymis.

Eubæa.

Olim Bœotix annexa. Abantes & Leleges primi incolæ. Euripus Eubææ. Diuersa de illo Liuius ab alijs scriptoribus sentit.

Aedipsus.

Herculis balnea. aquæ Hælopiæ. Frigidæ scaturigo salubris repente exaruit, cum bibituris vectigal esset impositum.

TAB. XII. *Carystus. Cerinthus.*

Stephanus emaculatus. Solini lectio restituta. Dryopum colonia. Carystius lapis *ἡξαιουδός*. mantilia ex illo parata. Carystix aues.

Istia.

Ab Atheniensibus condita. Oreum mox dicta. Stephanus emendatus.

Scyrus.

A Pelasgis primò habitata, mox à Chalcidensibus. deinde Dolopum sedes. Cimon ossa Thesei Athenas retulit. Pallas littoralis.

T A B. XIII. *Peparethus.*

Cretenſes Peparethum incoluère. Olei & Vini ferax.

Thaſus.

Aurariis metallis diues. Thaſus Cadmi ſocius aut frater. Pariorum colonia. ab Hercule expugnata. Phœnices metalla detexerunt. Theagenes nobilis athleta M.CCCC. coronas accepit. Herculis Thaſij templum antiquiſſimum. vinum mirandæ naturæ.

Lemnius. Myrina.

Vulcano ſacra. à Pelasgiſ habitata. illorum crudelitas in Atticas mulieres. Miltiades illam occupavit. mulierum in viros crudele facinus. terra Lemnia. Labyrinthus nobilis. Cur Vulcano pileus appingitur. Vulcanus & Minerua artium inuentoſes.

T A B. XIV. *Tenedus.*

Tennes Cygni filius. Eius fano tibicines arcentur. Cur Biceps vultus cum ſecuri. Tenedia ſecuris. Apollo Sminthius.

Lesbus.

A Pelasgiſ culta. Octo olim vrbibus habitata. Vinum Leſbium. Orphei caput, & Lyram Leſbum appuliſſe ferunt. Neanthi Pittaci F. caſus. Sappho nobilis Poëtria.

Mytilene.

Mytilenorum defectio. Athenientium ſæuum decretum in illos. Pittaci cum Phrynone pugna. Apollinis Maloentis templum.

T A B. XV. *Ereſſus.*

Theophrasti patria. Tyrtamus primo vocatus. Ariſtotelis ſcholæ ſucceſſor. patriam bis à Tyrannide liberauit.

Chius.

Potens olim Inſula. ab Athenienſibus deficiunt. primi Græcorum emptis mancipiis uſi ſunt. à Mithridate in Pontum tranſlati. Mulierum egregia virtus. Homeri imagine nummos ſignabant. Fons mirus Chiorum. Sphynx alia Græcorum, alia Ægyptiorum. Aruiſium vinum.

T A B. XVI. *Samus.*

Ephesij Samios expellunt. ab his Samothracia nominata. Polycrates Tyrannidem inuadit. mira eius ſœlicitas & infœlix exitus. Pericles Samum expugnat. Samæna. Pythagoras. Iunoni chara. Vitex ſub qua Iuno nata. Mercurius *χαερδότης.*

T A B. XVII. *Icarus.*

Ab Icaro Dædali filio dicta. à Samiis culta. Vinum Prammium. Diana Tauropolos.

Tenus.

Zethi & Calais ſepulchrum. Neptuni fanum celebre.

Andrus.

Stephanus emendatus. Oenotropæ Anij filix. Fons Andri vini ſaporem referens. Minerua *Ταυροβόλος.*

Delus.

Deli varia Etymologia. olim vaga inter vndas, ſed Latonæ partu immota. Rhenia Delo coniuncta. Ara Cornea. Apollinis Genitoris ara. Græciæ commune Ærarium. in Delo nefas quenquam naſci aut mori. rarò terræ motibus concuſſa. Olea ſub qua Latona peperit. Cur Muli Lunæ vehiculo adhibiti.

T A B.

T A B. XVIII. *Naxus. Cybnius.*

Thracæ primi incolæ. Bacchi nutrices rapiunt. Otus & Ephialtes illos profitant. Ariadna hinc à Theseo relicta. Octimestres fœtus hic vitales.

T A B. XIX. *Seriphus.*

Saxum Seriphium. Cur tota insula saxosa. Ranæ hic mutæ.

Siphnius.

Opulenta olim. Thesaurus Siphniorum apud Delphos. Auraria eius corrupta.

Paros.

Arcades coluerunt Parum. Isidori suspecta lectio. Seruius emendatus. Virgilius explicatur. aduersa Miltiadis in Parios expeditio. Archilochus Poëta.

T A B. XX. XXI. XXII. *Cos vel Coos.*

Hercules insulam vastat cæso Eurypylo Rege. Coæ vestes. Apellis opera. Philetas Coos. Hippocrates maximis honoribus cultus. Nebrus antiquissimus Medicus. Claudius Coos tributorum immunes facit. Asylum.

T A B. XXIII. *Syme.*

Ialyfi filia Syma. Nireus pulcherrimus Græcorum ad Troiam. Nausus insulam habitauit.

Carpathus.

Carpathium mare. Tetrapolis olim. Iolcus coloniæ deducendæ auctor. Carpathius Leporem.

Rhodus.

Varia eius nomina. Iupiter Atabyrius. Ros pulcherrimis abundat. Telchines malefici. Phobas serpentes tollit. Rhodós cur clara: rebus nauticis excellebat. Colossus Solis. Rhodos Soli sacra.

T A B. XXIV. XXV. *Megista. Chelidonia.*

Veteris Græciæ termini. Nauigantium periculis notæ. aliis duæ, aliis tres.

Cyprus.

Cur Ceraftis dicta. homines in illa Cornuti. Stephanus emaculatus. Cur Veneri sacra. Insulæ fertilitas. Teucris Soboles ad Nicolem durauit. Opes Cypri Romam allatæ.

T A B. XXVI. *Paphus.*

Augusta cognominata. ab Agapenore condita. Venus Paphia. eius simulachrum. Venus Vrania an eadem cum Paphia.

Amathus, Carpassia, Ceraunia.

Amathusij Ceraftæ dicti. hospites Ioui immolabant. Adonis Osiris hic cultus. Persis maximè fidi. Aurea poma.

T A B. XXVII. *Aradus.*

Tota insula scopulus est. Mela explicatus. Fons aquæ dulcis in medio mari.

T A B. XXVIII. *Melita.*

Phœnicum colonia. Didonis soror Anna à Batto hic excepta, diuersus ab illo qui Cyrenas condidit. Iunonis celebre fanum. Melitei Catelli.

Lipara.

Liparus Rex. Plinius obiter emendatus. Cur Ventis dicebatur Æolus præesse. Dorica colonia Marciano dicta. Pyriticam exercuere cum Iustitia.

F I N I S.

I N A S I Æ T A B V L A S E L E N C H V S.

T A B V L A I. *Colchi.*

GRæci multas in Asiam colonias duxerunt. Velleij lapsus. Miletus plurimas colonias emisit. Pontus Ὀζυρος. Colchi ab Ægyptiis oriundi. Barbari olim, mox commerciis dediti. Colchis aurifera. Dioscūrias. Mineruā Aſia. Valerius Flaccus explicatur.

Macrocephali.

Hippocratis opinio de Macrocephalis.

Cappadocia.

Cappadoces Ἀδυσσέως Herodoto. Variè olim diuisa. Libertatem oblatam spernunt. Pessimis moribus præditi.

Trapezus.

Creuit capta à Latinis Constantinopoli. à Turcis opprimitur. Mellis mirā natura.

T A B. II. *Ariarathes Rex. Ariobarzanes Rex.*

Series Cappadociæ Regum. Ariarathes varij.

T A B. III. *Gallatia.*

Tres eius præcipuæ gentes, Trocmi, Tolistobogi, Tectosages. Gallogræcia dicta quo tempore Galli in Asiam traiecerunt. Stipendiaria illis Aſia. Attalus primus illos bello superauit. Buccellarij cur Galatæ dicti.

Amisus.

Milesiorum & Atheniensium colonia. à Lucullo libertate donata. à Mithridate exornata. Ægides ab Afris mutuarunt Græci. Bassares.

T A B. IV. *Sinope.*

Sinope Afopi filia. Antolycus Heros. Regia Mithridatis. à Lucullo capta, & seruata. Colonia Romanorum. Sinopites Iupiter. idem cum Serapi.

Rex Mithridates Eupator.

Res eius gestæ. Corporis custodiam Tauro, Equo & Ceruo committebat. Cur ab Asiaticis Dionysius vocatus.

Heraclea.

Bœotij oraculo moniti Heracleam condunt. Generosum facinus in Athenienses. Clearchus Tyrannus.

T A B. V. *Chalcedon.*

Bithynni, qui & Thynti, ex Thracia oriundi. Chalcedon à Megarensibus condita. Cæcorum oppidum. à Valente dirutum, & mox restauratum. dies XXI. cuiusque mensis illis nefastus. Consilium Chalcedonense. Apollinis oraculum: templum Iouis Vrij.

Rex Nicomedes Epiphanes.

Regum Bithyniæ series. Auctor generis Zipoetes Thrax.

Nicomedia.

Diuerſa vrbs ab Astaco. Tzetis lapsus super Prusia Monodonte. terræ motibus sæpe diruta.

Nicæa.

Nicæa in sinu lacus Aſcanij condita. Synodus Nicæna. Occupata à Latinis Constantinopoli, imperij sedes Nicæam translata.

Prusa.

Duplex Prusa. de eius conditore variæ auctorum sententiæ. Prusa ad mare eadem cum illa quæ ad Olympum.

F I N I S.

APPROBATIO CENSORIS.

RECENSVI *Commentarium C.V. Ludouici Nonnij in Tabulas Huberti Goltzij, quæ Graciam, Insulas, & minorem Asiam complectuntur: nihilq̄ in eo reperi, quod non ad easdem mirificè illustrandas, & prædictarum Regionum origines, nomina, situm aliq̄ qua ad Antiquitatem faciant cognoscenda, luculenter conducat; dignumq̄ iudicavi, qui, ut Doctorum manibus teratur, prælo commissus lucem adspiciat. Ita testor hac XII. Junij anni M. DC. XIX. Antuerpia.*

LAVRENTIVS BEYERLINCK
Archipresbyter Antwerp.

NOMISMATA
GRÆCIÆ
VNIVERSÆ.

NOMISIMATA

GERCIAE

VNIERSAE

ΔΥΡΡΑΧΙΩΝ

TABVLA PRIMA

ΔΥΡΡΑΧΙΩΝ

TABVL·SECVNDA

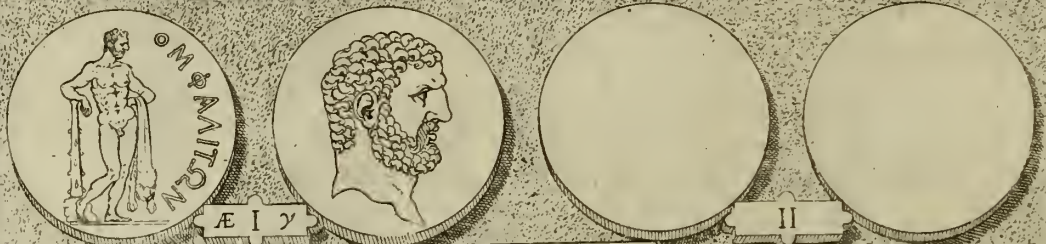
ΑΠΟΛΛΩΝΙΑΤΑΝ

TABVLA TERTIA

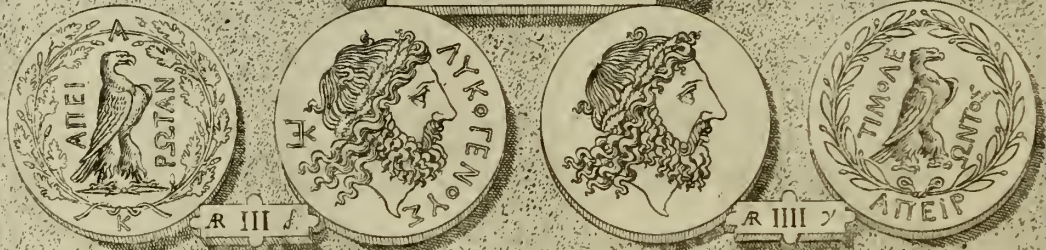
ΟΜΦΑΛΙΤΩΝ

Α Ι γ

Π

ΑΠΕΙΡΩΤΑΝ

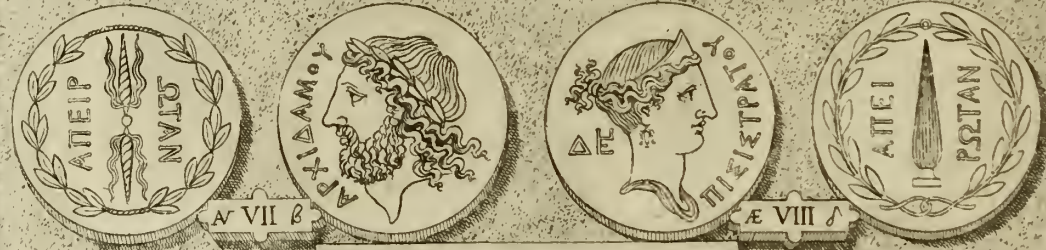
Α Ι Ι β

Α Ι Ι γ

Α Ι V γ

Α Ι V γ

Α Ι V Ι β

Α Ι V Ι β

ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΠΥΡΡΟΥ

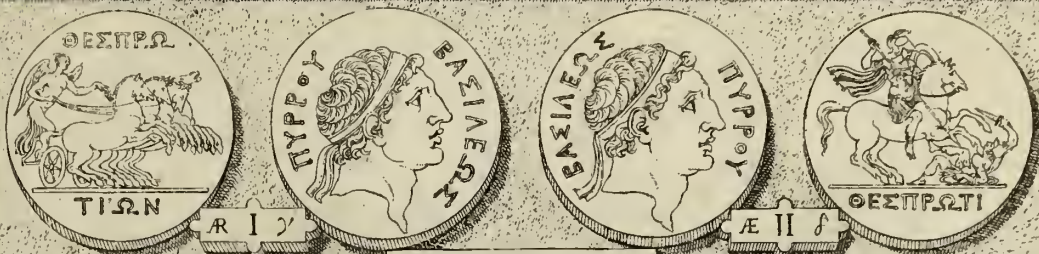
Α Ι X γ

Α Ι X γ

TABVLA QVARTA

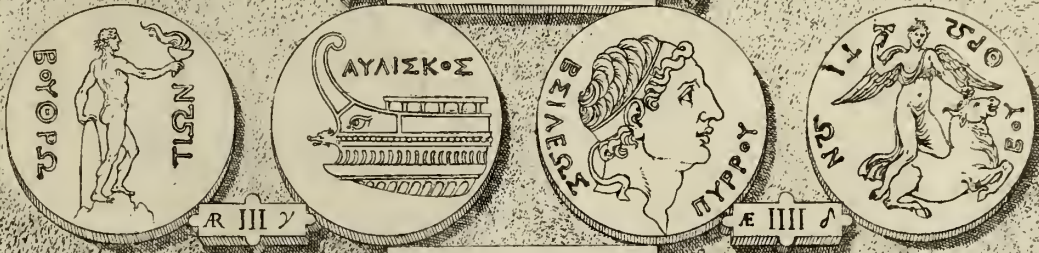
ΘΕΣΠΡΩΤΙΩΝ

Α Ι Υ

Α ΙΙ Δ

ΒΟΥΘΡΩΤΙΩΝ

Α ΙΙΙ Υ

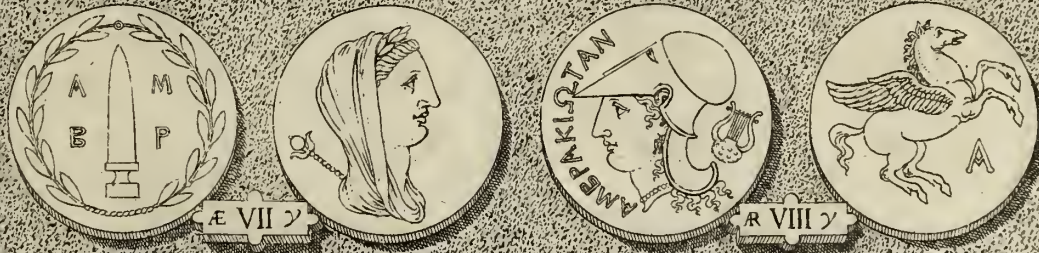
Α ΙΙΙ Δ

ΑΜΒΡΑΚΙΩΤΑΝ

Α ΙV Δ

Α ΙV Β

Α ΙV Υ

Α ΙV Υ

Α ΙX Β

Α ΙX Υ

TABVLA QVINTA

ΑΜΦΙΛΟΧΙΩΝ

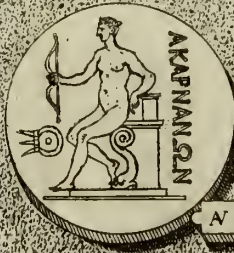
Α Ι Δ

Α Ι Ι Υ

ΑΚΑΡΝΑΝΩΝ

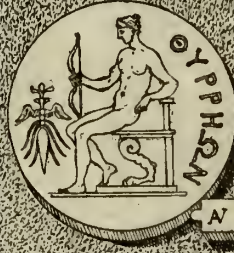
Α Ι Ι Ι Υ

Α Ι Ι Ι Δ

ΘΥΡΡΗΩΝ

Α Ι Β

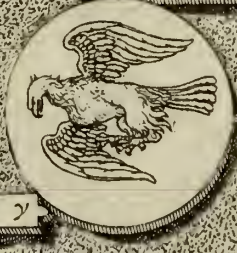
Α Ι Β Ι Υ

ΑΚΤΙΩΝ

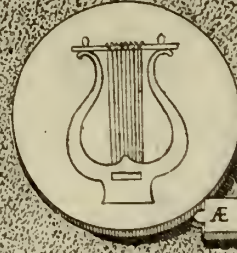
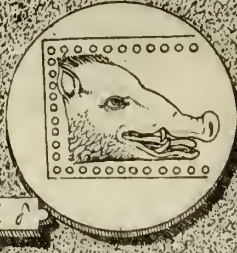
Α Ι Β Ι Υ

Α Ι Β Ι Ε

Α Ι Χ Δ

Α Ι Χ Υ

TABVLA SEXTA

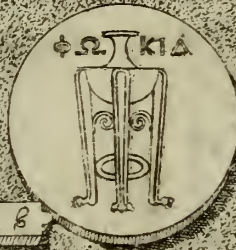
ΝΑΥΠΑΚΤΙΩΝ

TABVLA SEPTIMA

ΦΩΚΙΔΟΣ

ΑΙΥ

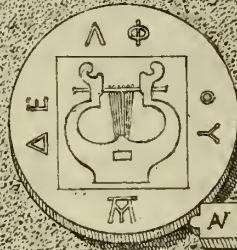
ΑΠΒ

ΔΕΛΦΩΝ

ΑΙΙΥ

ΑΙΙΙΒ

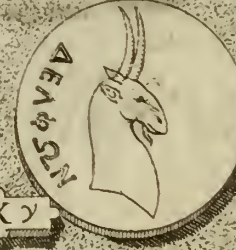
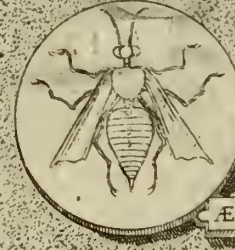
ΑΙΥ

ΑΙΥ

ΑΙΒ

ΑΙΒ

ΑΙΥ

ΑΙΥ

TABVLA OCTAVA

ΑΘΗΝΑΙΩΝ

TABVLA XIII

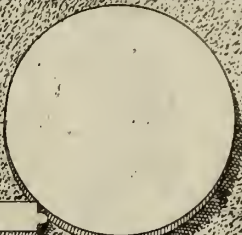
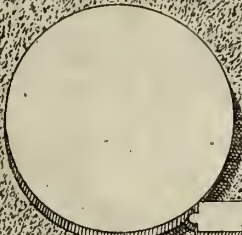
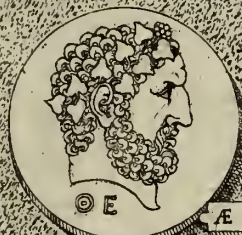
ΒΟΙΩΤΩΝ

TABVLA XVI

ΘΗΒΑΙΩΝ

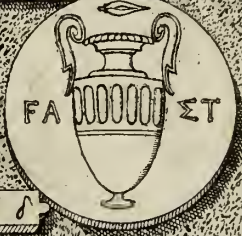
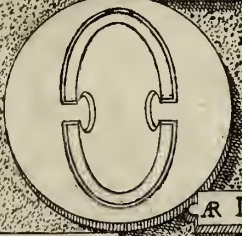
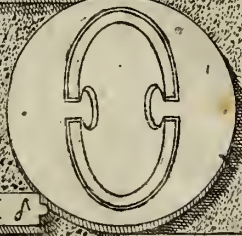
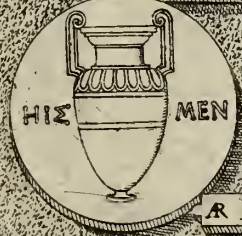

ΑΙ Δ

Π

ΗΙΜΕΝΙΩΝ

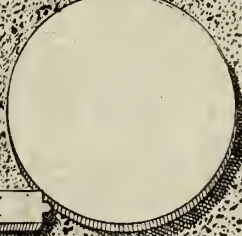
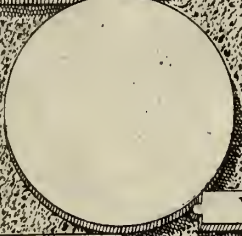
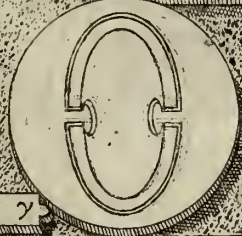
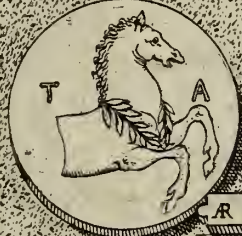
ΦΑΣΤΙΩΝ

Α ΙΙ Δ

Α ΙΙ Δ

ΤΑΝΑΓΡΑΙΩΝ

Α V γ

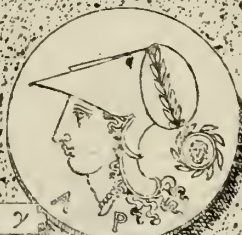
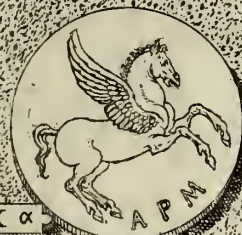
VI

ΑΡΜΑΤΕΩΝ

Α VII β

Α VII β

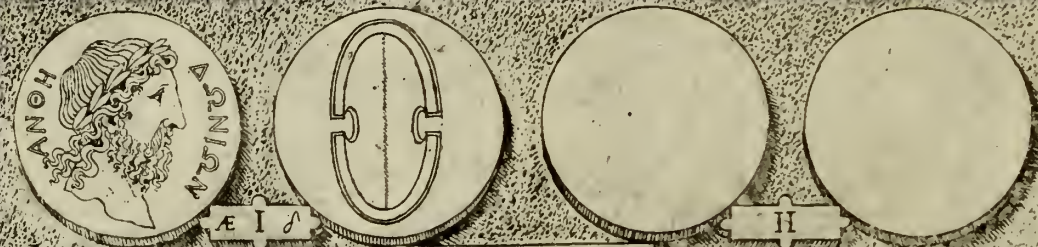
Α IX α

Α IX γ

TABVLA XVII

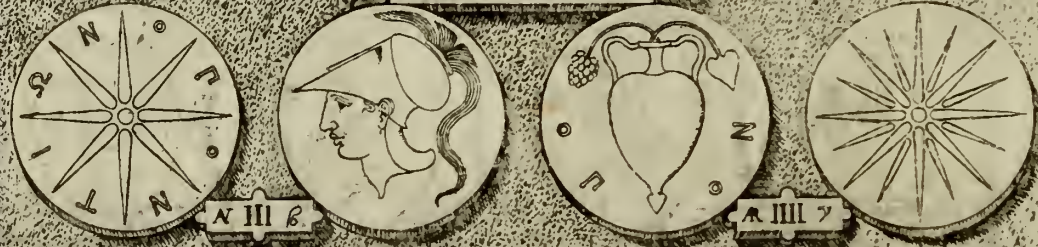
ΑΝΘΗΔΩΝΙΩΝ

Α Ι δ

Η

ΠΟΝΤΙΩΝ

Α Ι Ι β

Α Ι Ι γ

Α V γ

Α V β

ΛΟΚΡΩΝ

Α V Ι α

Α V Ι γ

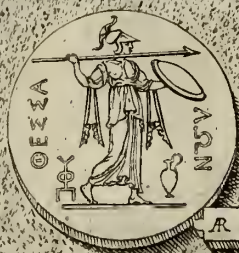
Α Ι X δ

Α Ι X ε

TABVLA XVIII

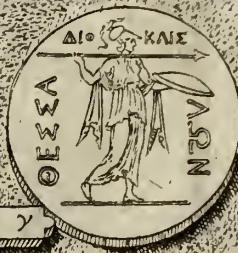
ΘΕΣΣΑΛΩΝ

Α Ι γ

Α ΙΙ γ

Α ΙΙΙ γ

Α ΙΙΙΙ γ

Α ΙV γ

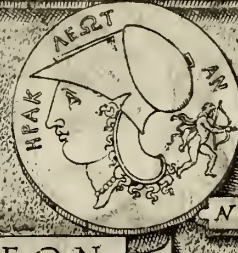
Α ΙVΙ γ

ΗΡΑΚΛΕΩΤΑΝ ΤΡΑΧΙΝΙΩΝ

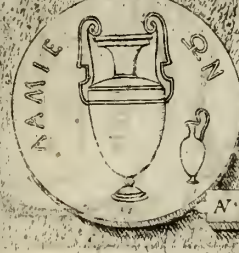
Α VΙΙ γ

Α VΙΙΙ γ

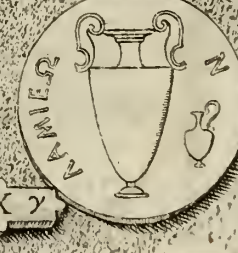
ΛΑΜΙΕΩΝ

Α ΙX γ

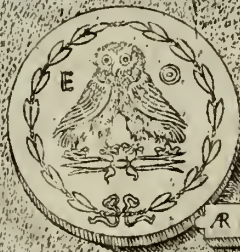
Α Χ γ

TABVLA XIX

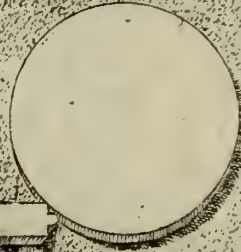
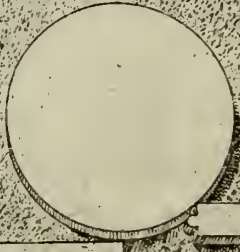
ΕΘΝΕΣΤΑΙΩΝ

Α Ι Β

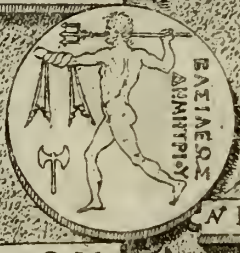
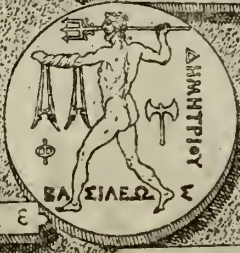
Π

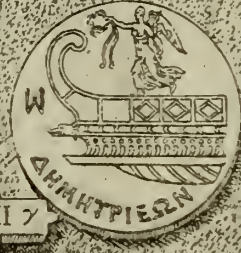
ΔΗΜΗΤΡΙΕΩΝ

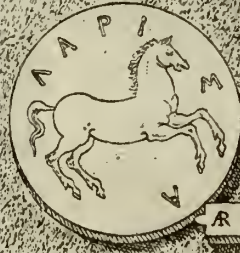
Α Ι Ι Ε

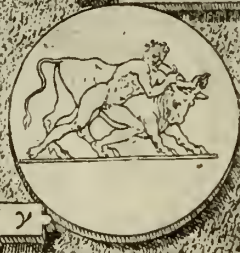
Α Ι Ι Ι Γ

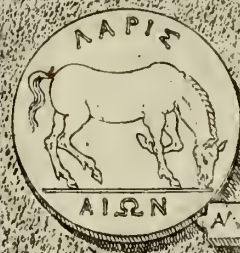
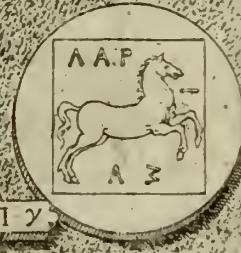
ΛΑΡΙΣΑΙΩΝ

Α V Γ

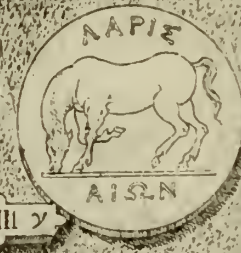
Α V Ι Γ

Α V Ι Ι Β

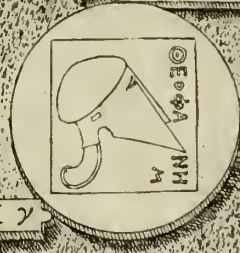
Α V Ι Ι Ι Γ

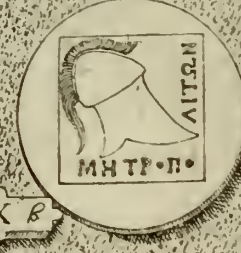
ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΩΝ

Α Ι Χ Γ

Α Ι Χ Β

TABVLA XX

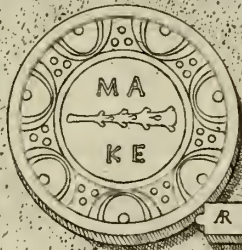
ΠΑΓΑΣΑΙΩΝ

ΤΑΒΥΛΑ ΧΧΙ

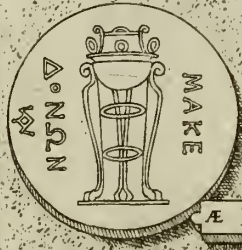
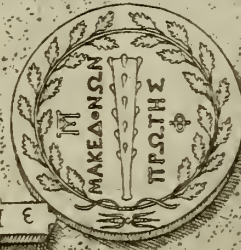
ΜΑΚΕΔΟΝΩΝ

Α Ι γ

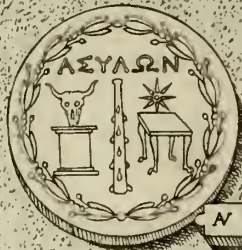
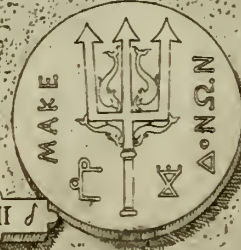
Α Ι Ι ε

Α Ι Ι Ι δ

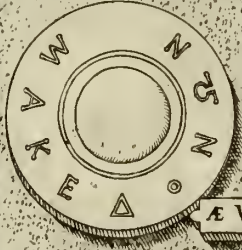
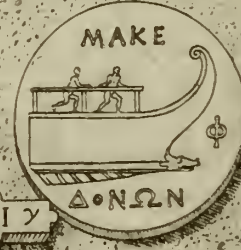
Α Ι Ι Ι δ

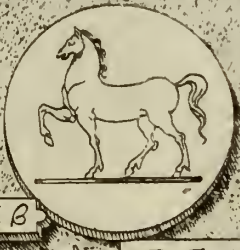
Α Ι V γ

Α Ι V γ

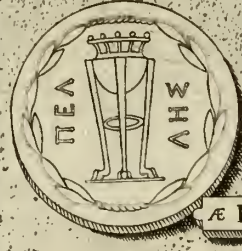
Α Ι V Ι β

Α Ι V Ι ε

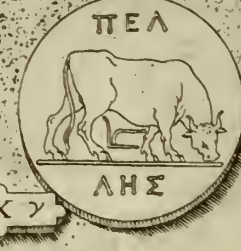
ΠΕΛΛΗΣ

Α Ι X γ

Α Ι X γ

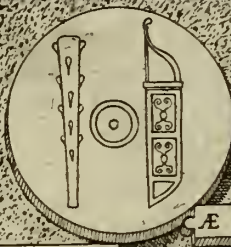
ΤΑΒΛΑ XXII

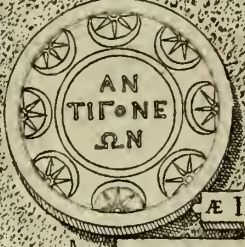
ΚΑΣΣΑΝΔΡΙΕΩΝ

Α Ι Δ

Ε Π Υ

ΑΝΤΙΓΟΝΕΩΝ

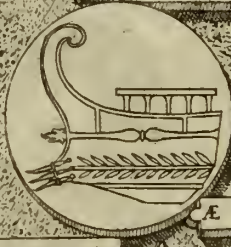
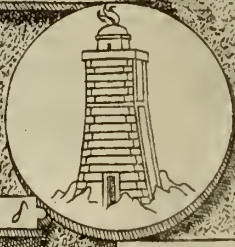
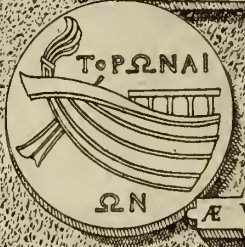

Α ΙΙ Δ

Α ΙΙΙ Δ

ΤΟΡΩΝΑΙΩΝ

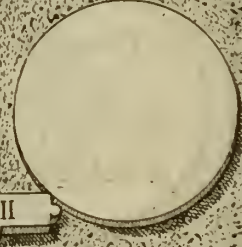
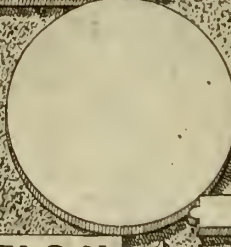
ΛΥΝΘΙΩΝ

Α V Δ

Ε VI Δ

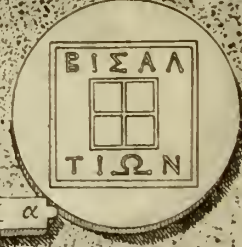
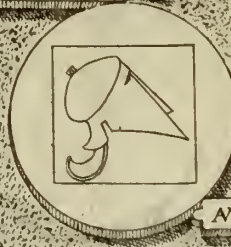
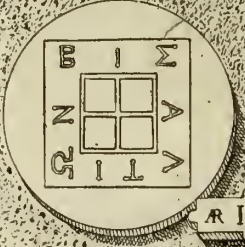
ΑΘΩΙΤΩΝ

Α VII Δ

VIII

ΒΙΣΑΛΤΙΩΝ

Α IX Β

Α X Α

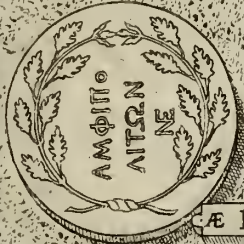
ΑΜΦΙΠΟΛΙΤΩΝ

Α Ι Δ

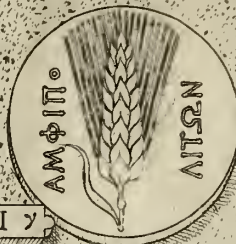
Α Ι Δ

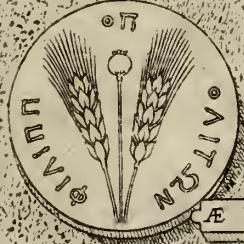
Α Ι Δ

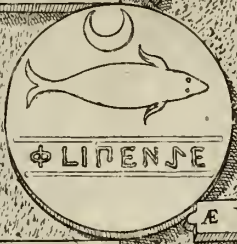
Α Ι Δ

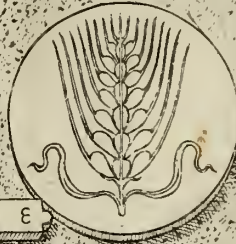
ΦΙΛΙΠΠΟΠΟΛΙΤΩΝ

Α Ι Δ

Α Ι Δ

ΑΒΔΗΡΙΤΕΩΝ

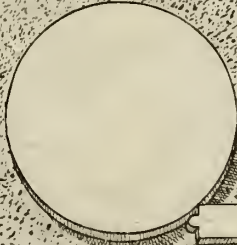
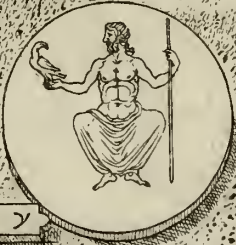
Α Ι Δ

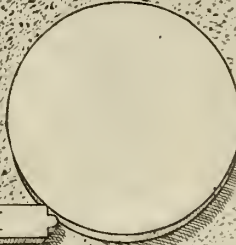
Α Ι Δ

Α Ι Δ

Α Ι Δ

TABVLA XXV

ΜΑΡΩΝΙΤΩΝ

Α Ι Δ

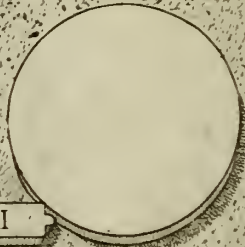
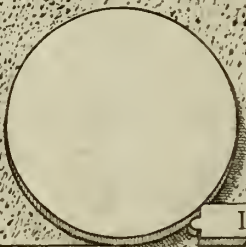
Α Ι Ε

Α Ι Ζ

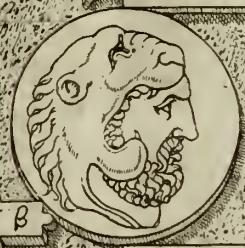
Ι Ι Ι

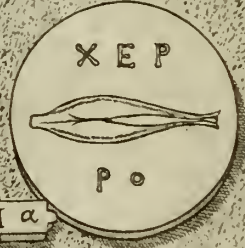
ΧΕΡΡΟΝΗΣΙΩΝ

Α Ι Β

Α Ι Γ

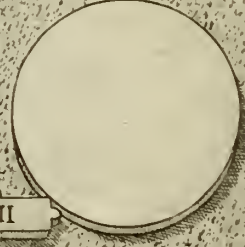
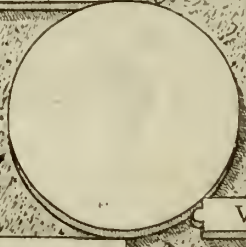
ΛΥΣΙΜΑΧΕΩΝ

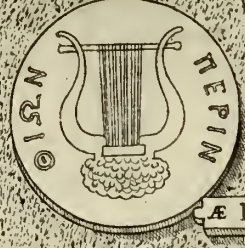
Α Ι Δ

Ι Ι Β

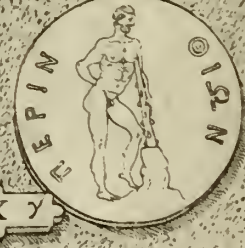
ΠΕΡΙΝΘΙΩΝ

Α Ι Ε

Α Ι Ζ

ΤΑΒΛΑ XXVI

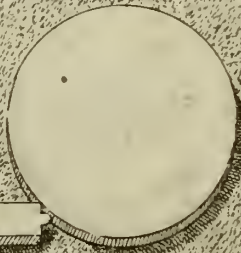
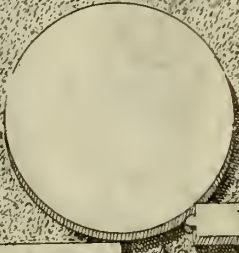
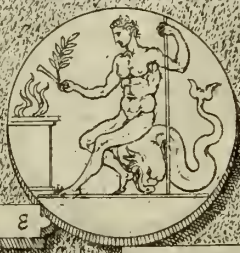
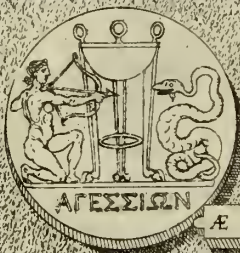
BYZANTIΩΝ

TABVLA XXVII

ΑΓΕΣΣΙΩΝ

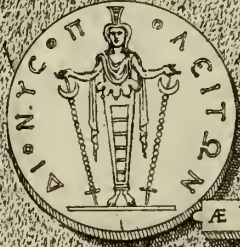

ΑΓΕΣΣΙΩΝ

Α Ι Ε

Π

ΔΙΟΝΥΣΟΠΟΛΙΩΝ

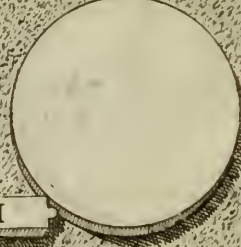
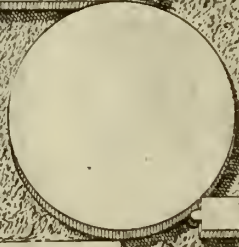
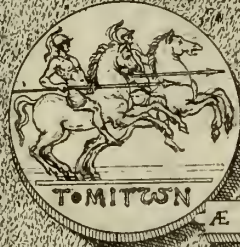

ΔΙΟΝΥΣΟΠΟΛΙΩΝ

Α Ι Ι Δ

Α Ι Ι Γ

ΤΟΜΙΩΝ

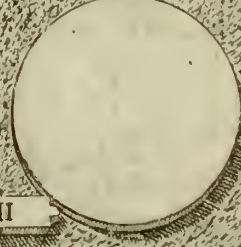
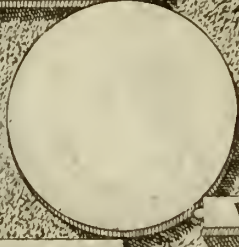

ΤΟΜΙΩΝ

Α V Γ

VI

ΙΣΤΡΙΑΩΝ

ΙΣΤΡΙΑ

ΩΝ

Α VII Γ

VIII

ΑΓΑΘΥΡΕΩΝ

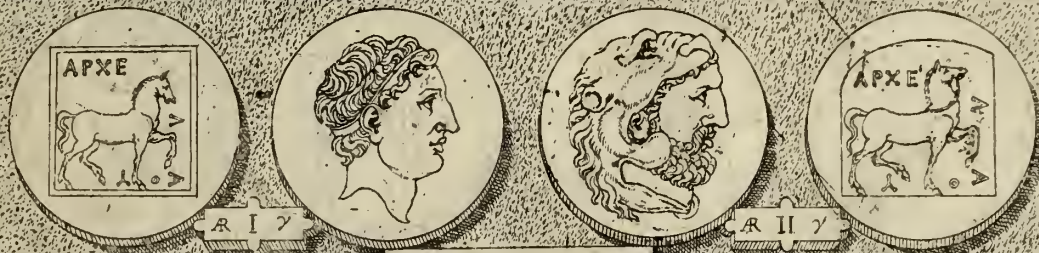

ΑΓΑΘΥΡΕΩΝ

Α IX Γ

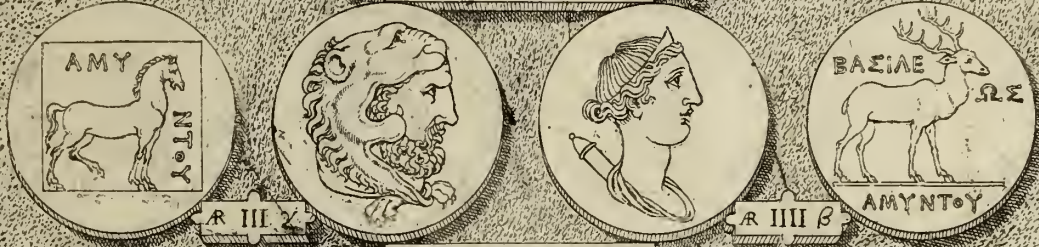
ΑΡΧΕΛΑΟΥ

Α Ι γ

Α Ι Ι γ

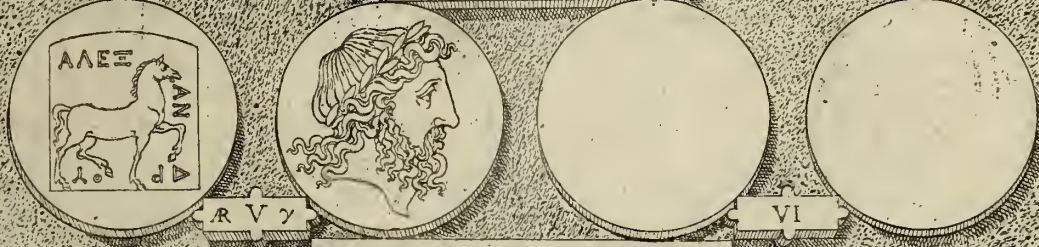
ΑΜΥΝΤΟΥ

Α Ι Ι Ι γ

Α Ι Ι Ι β

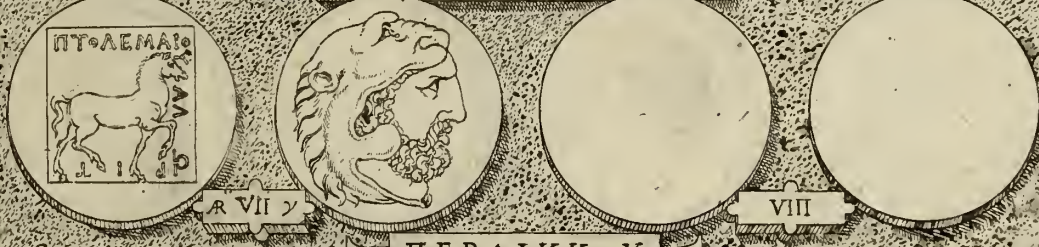
ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ

Α Ι V γ

Α Ι V I

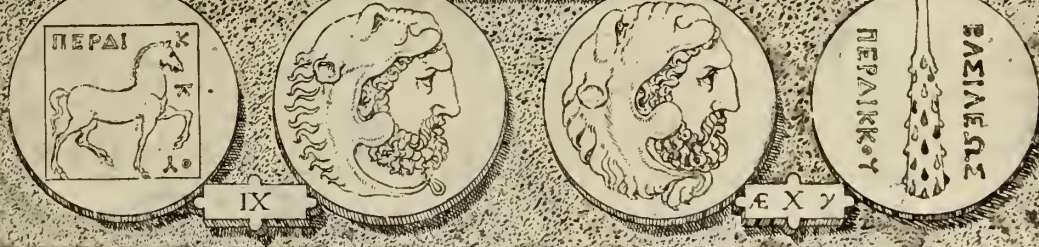
ΠΤΟΛΕΜΑΙΟΥ ΑΔΩΡΙΤΟΥ

Α Ι V Ι I γ

Α Ι V Ι I I I I

ΠΕΡΔΙΚΚΟΥ

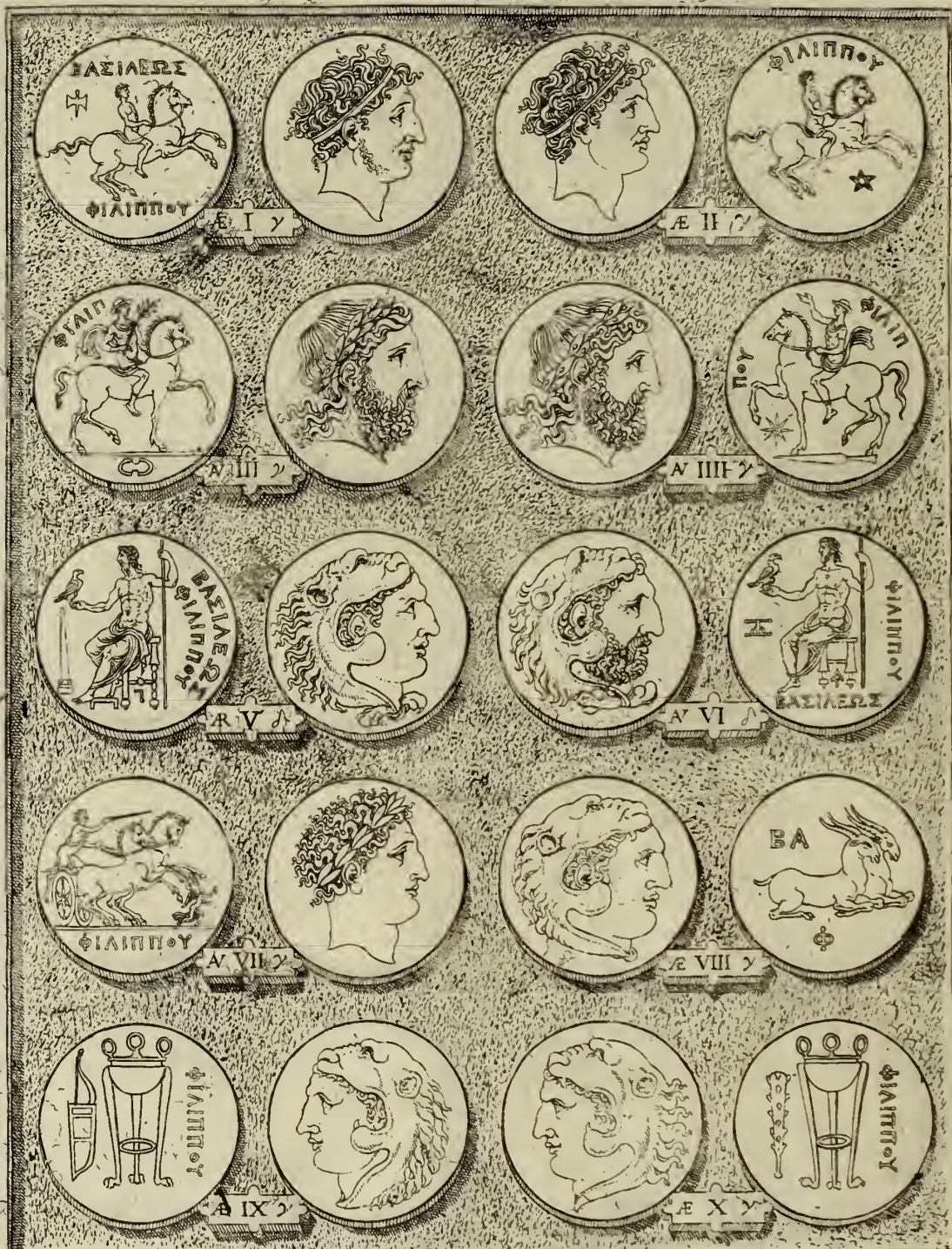
Α Ι X γ

Α Ι X γ

TABVLA XXIX

ΦΙΛΙΠΠΟΥ

TABVLA XXX

ΦΙΛΙΠΠΟΥ

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ

TABVLA XXXI

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ

TABVLA XXXII

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ

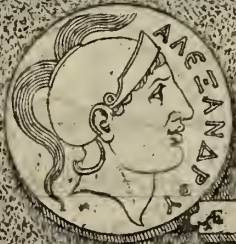
ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ

TABVLA XXXIII

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ

Ε Ι ς

Ε Ι ς

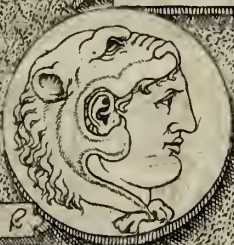
Ε ΙΙ γ

ΚΑΣΣΑΝΔΡΟΥ

Ε ΙΙΙ β

Ε ΙΙΙ β

Ε ΙΙΙ β

Ε ΙV γ

Ε ΙV γ

Ε ΙV γ

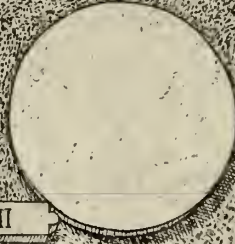
Ε ΙV γ

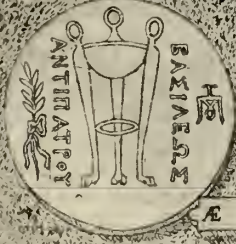
Ε ΙV γ

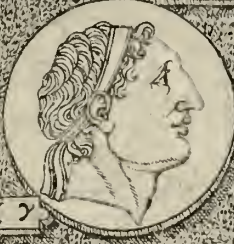
Ε ΙV γ

ΑΝΤΙΠΑΤΡΟΥ

Ε ΙV γ

Ε ΙV γ

Ε ΙV γ

ΤΑΒΛΑ XXXV

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ

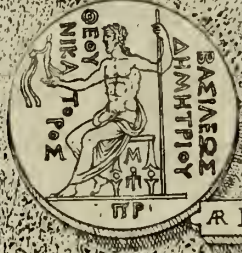
Α Ι Ε

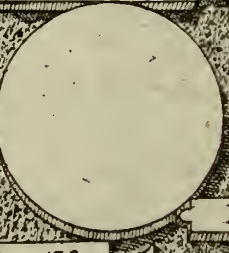
Ε Ι Ι

ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΘΕΟΥ ΝΙΚΑΤΟΡΟΣ

Α Ι Ι Ι

Ι Ι Ι

ΠΥΡΡΟΥ

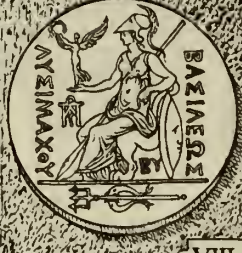
Α V Ι

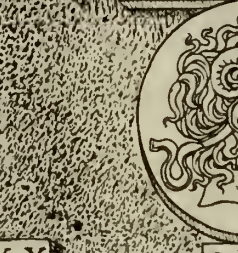
Α V Ι

ΛΥΣΙΜΑΧΟΥ

V Ι Ι Ι X

Α V Ι Ι

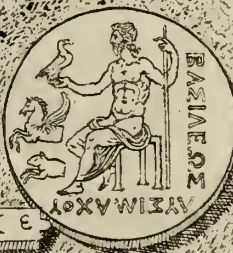
ΛΥΣΙΜΑΧΟΥ

II III IIII

RIC

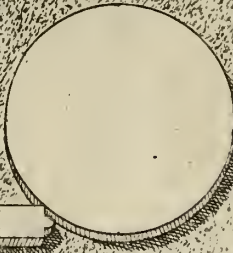
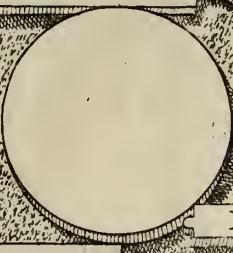
V VI VII

VIII

IX

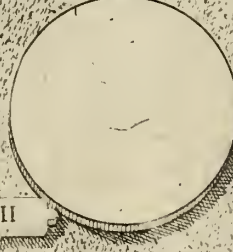
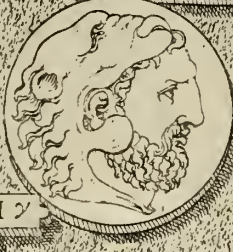
ΠΤΟΛΕΜΑΙΟΥ ΚΕΡΑΥΝΟΥ

X

XI

ΜΕΛΕΑΓΡΟΥ

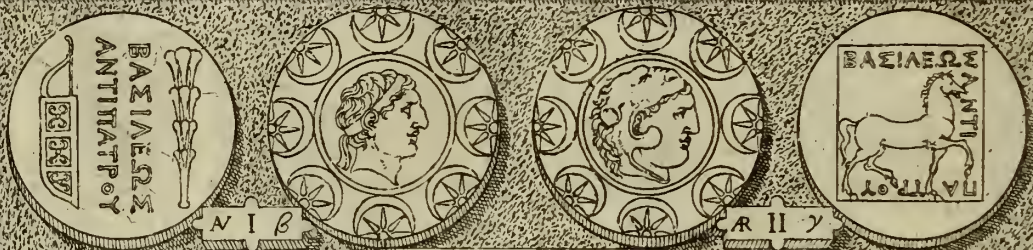

XII

XIII

ΑΝΤΙΠΑΤΡΟΥ

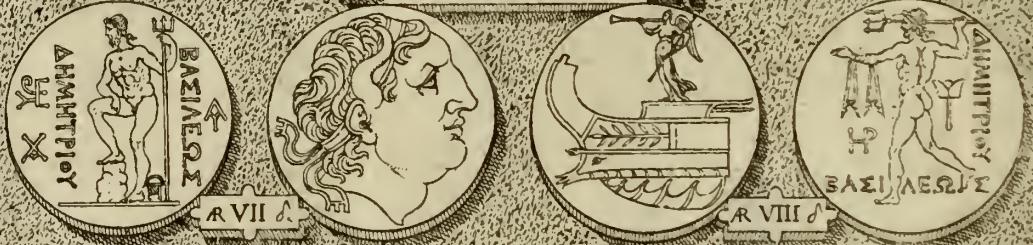
ΣΩΣΘΕΝΟΥ

ΑΝΤΙΓΟΝΟΥ ΓΟΝΑΤΟΥ

ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ

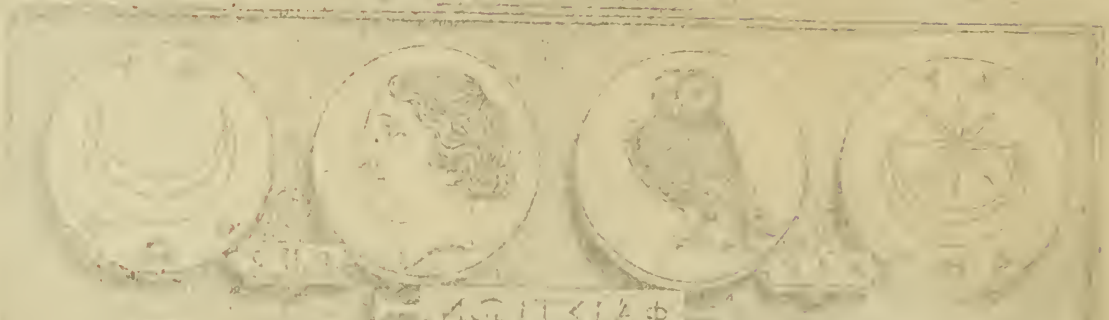
NOMISMATA

INSULARVM

GRÆCIÆ.

ΕΠΙΤΑΦΙΟΣ

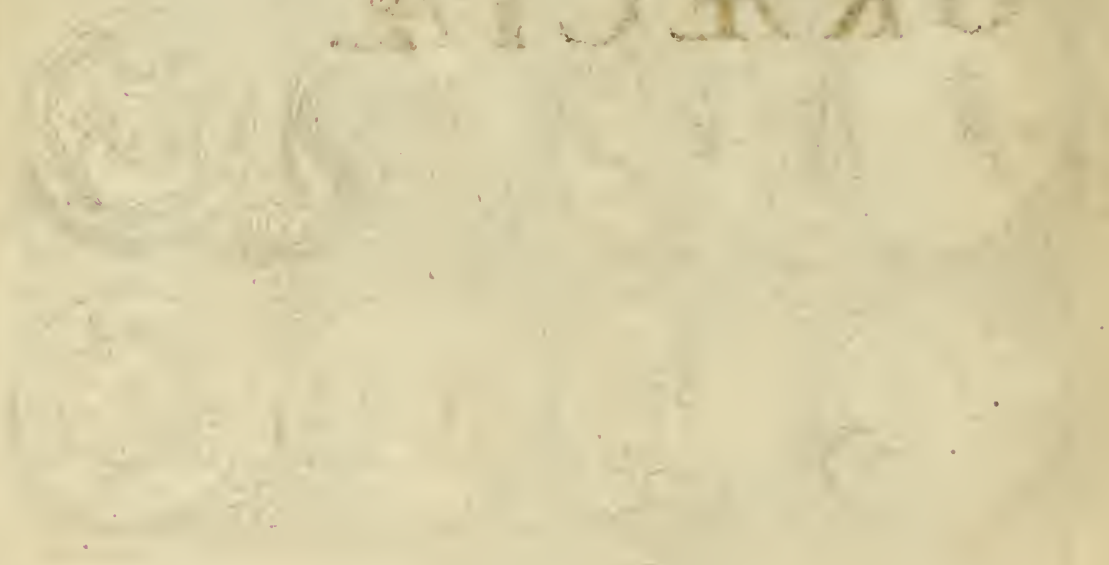

ΦΑΙΣΤΙΑΦ

ΝΟΜΙΣΜΑΤΑ

ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟΝ

ΓΡΑΦΕΙΟΝ

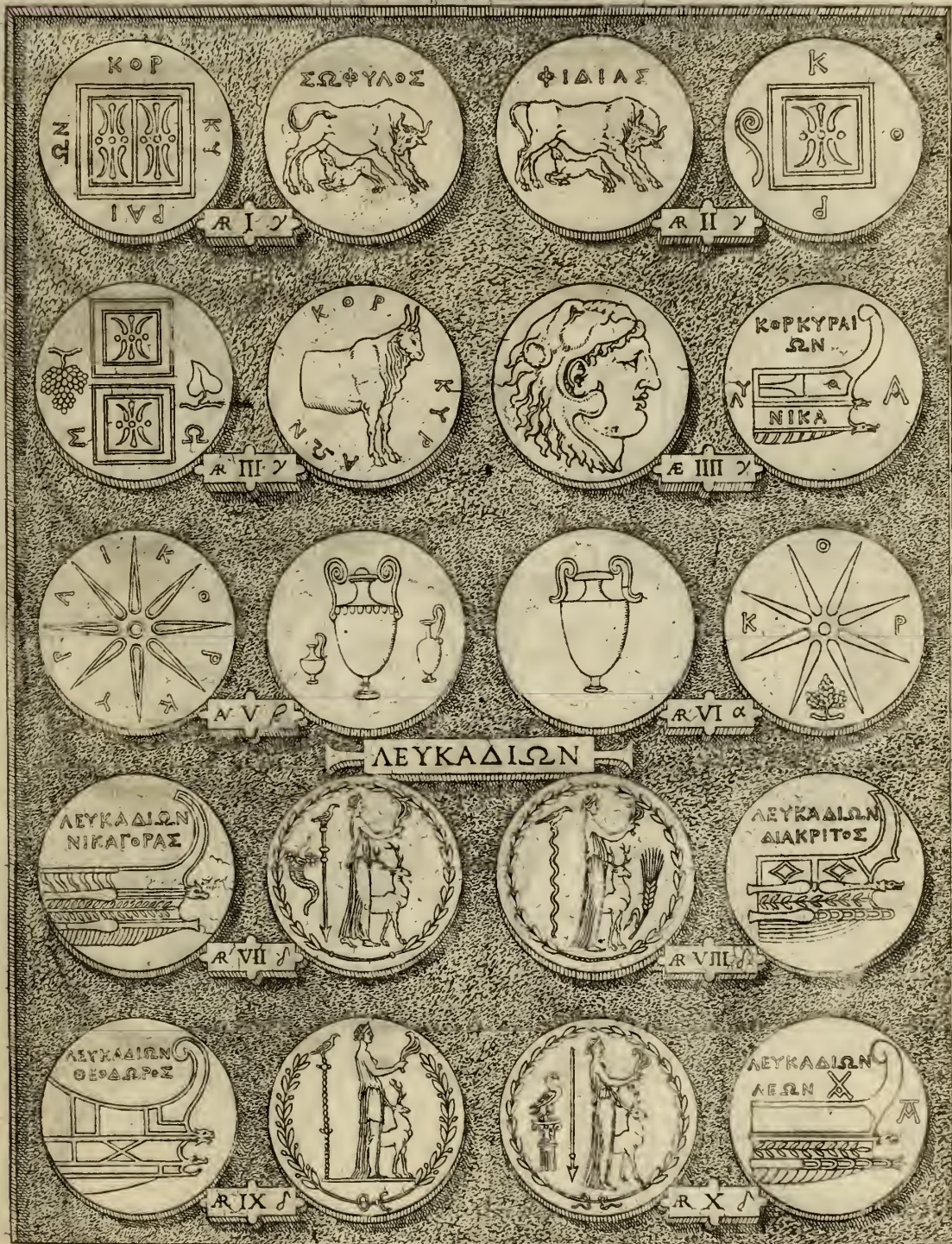

INSVLAE

ΚΟΡΚΥΡΑΙΩΝ

GRAECIAE

TABVLA PRIMA

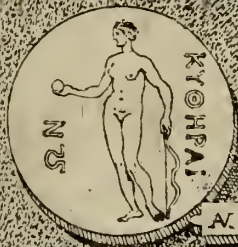
ΚΥΤΟΡΙΩΝ

TABVL SECVND

ΚΥΘΗΡΑΙΩΝ

ΑΙΒ

ΡΙΙ

ΑΙΓΙΑΛΕΑΣ

ΕΙΙ

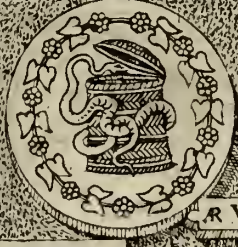
ΙΙΙ

ΚΡΗΤΑΙΩΝ

ΡVΕ

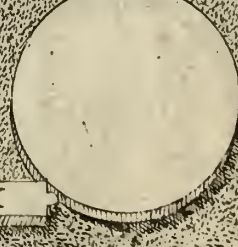
ΡVIΕ

ΡVΗΕ

ΡVΙΙΕ

ΚΩΡΥΚΙΩΝ

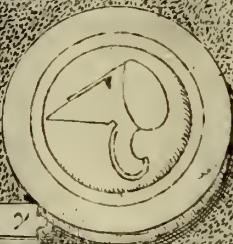
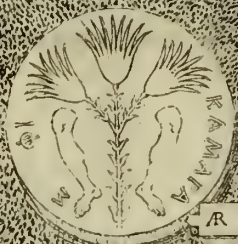
ΡΙΧ

Χ

TABVL. TERTIA.

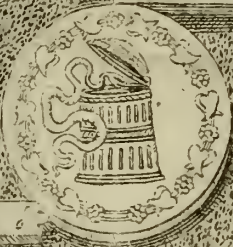
ΚΑΜΑΡΑΣ

RI 2

II

ΚΥΔΑΙΩΝ

Α III 6

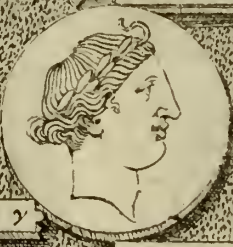
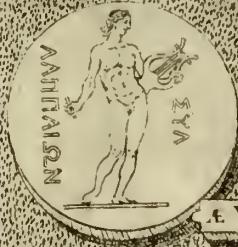
Α III

Ε V 2

Ε VI 2

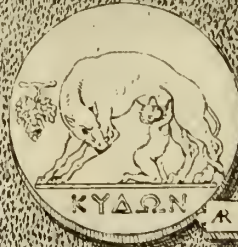
ΛΑΠΠΑΙΩΝ

Ε VII 2

VIII

ΚΥΔΩΝΙΑΤΑΝ

Α IX 6

Α X 2

ΚΥΔΩΝΙΑΤΑΝ

TAB. SEPTIMA

ΕΛΕΝΙΤΩΝ ΚΑΙ ΚΡΑΝΑΛΙΩΝ

TAB. VIII. IX. ET X.

ΑΧΑΙΩΝ

Α Ι Γ

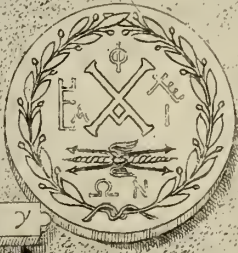
Α Ι Ι Γ

Α Ι Ι Ι Γ

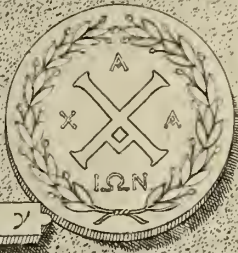
Α Ι Ι Ι Ι Γ

Α Ι V Γ

Α Ι V Ι Γ

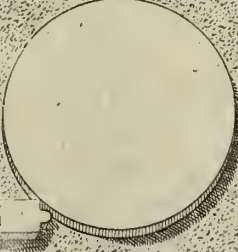
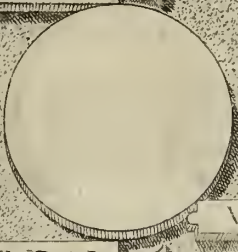
ΑΙΓΙΕΩΝ

Α Ι V Ι Ι Γ

Α Ι Ι Ι Ι Ι Γ

ΠΑΤΡΕΩΝ

Α Ι Χ Δ

Α Ι Χ Δ

TABVLA NONA

ΟΛΥΜΠΙΑΣ

ΓΥΘΕΑΤΩΝ

TABVLA XI

ΑΡΓΕΙΩΝ

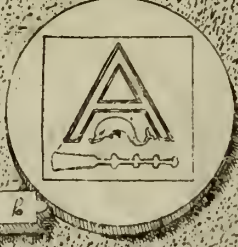
Α Ι Β

Α Ι Β

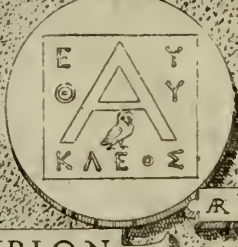
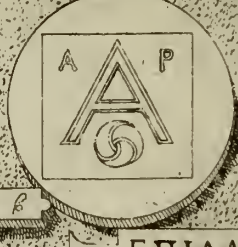
Α Ι Β

Α Ι Β

Α Ι Β

Α Ι Β

ΕΠΙΔΑΥΡΙΩΝ

Α Ι Β

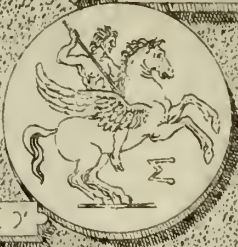
Α Ι Β

ΚΟΡΙΝΘΙΩΝ

Α Ι Β

Α Ι Β

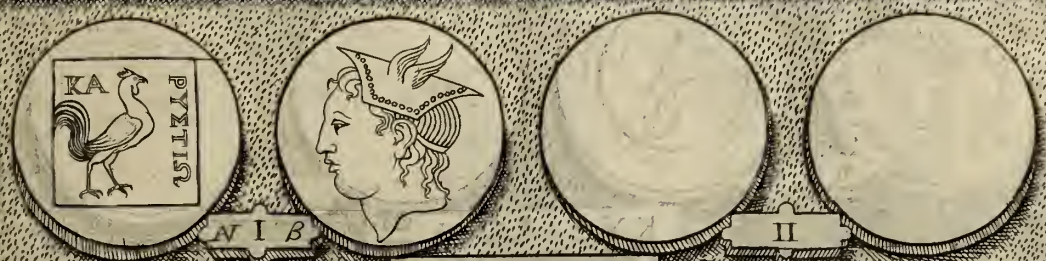

TABVLA XII

ΣΑΡΑΜΑΚ

ΚΑΡΥΣΤΙΩΝ

ΑΙΒ

Π

ΚΗΡΙΝΟΙΩΝ

ΑΙΙΥ

ΙΙΙ

ΙΣΤΙΑΙΕΩΝ

ΑΥΒ

ΑΥΙΒ

ΑΥΙΙ

ΑΥΙΙΙ

ΣΚΥΡΙΩΝ

ΑΙΧΥ

ΑΙΧΥ

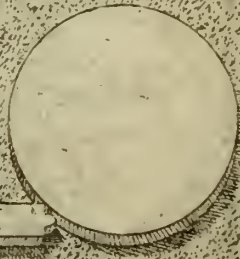
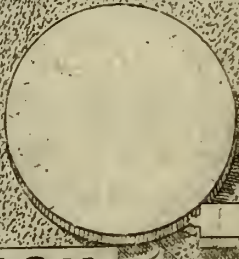
ΠΕΠΑΡΗΘΙΩΝ

RI 2

II

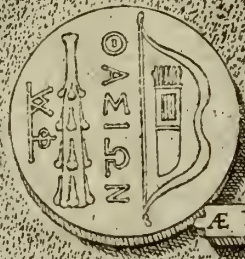
ΘΑΣΙΩΝ

R III 2

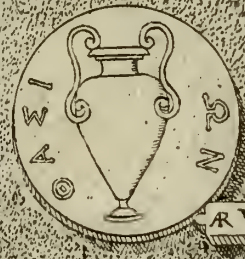
R III 2

R V 2

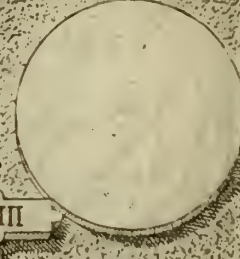
R VI 2

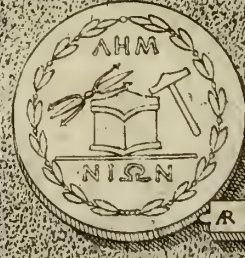
R VII 2

VIII

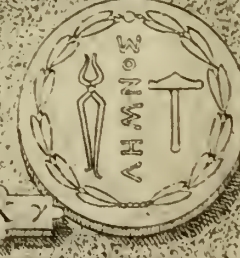
ΛΗΜΝΙΩΝ

R IX 2

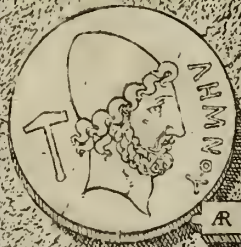
R IX 2

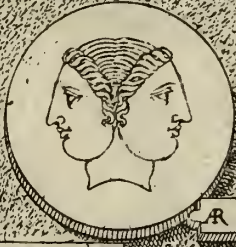
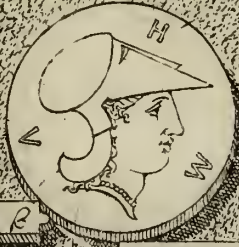
TABVLA XIII

ΛΗΜΝΙΩΝ

ΑΙΒ

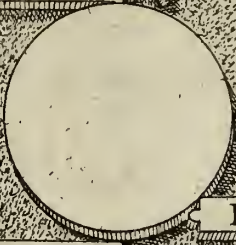
ΑΙΒ

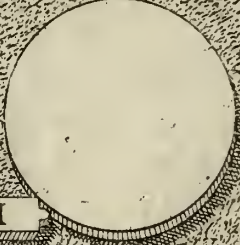
ΜΥΡΙΝΑΙΩΝ

ΑΙΒ

ΑΙΒ

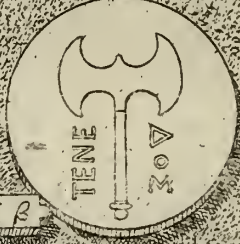
ΤΕΝΕΔΙΩΝ

ΑΙΒ

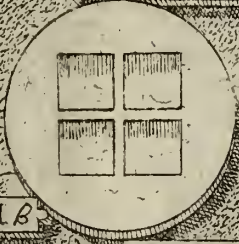
ΑΙΒ

ΛΕΣΒΟΥ

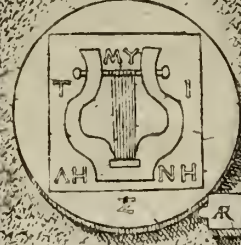
ΑΙΒ

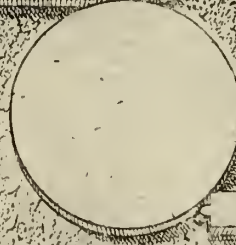
ΑΙΒ

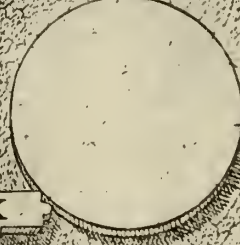
ΜΥΤΙΑΗΝΗΣ

ΑΙΒ

ΑΙΒ

TABVLA XIII

ΕΡΕΣΙΕΩΝ

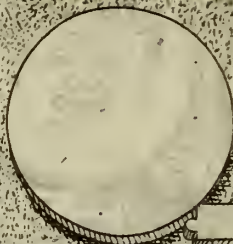
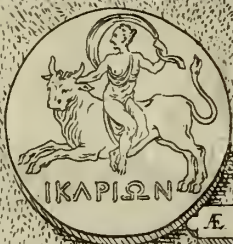
TABVLA XV

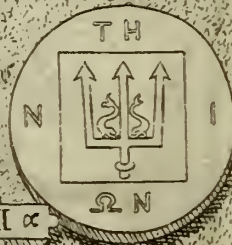
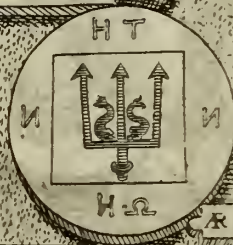
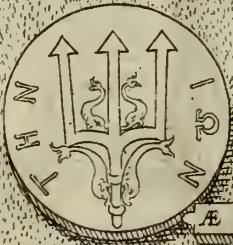

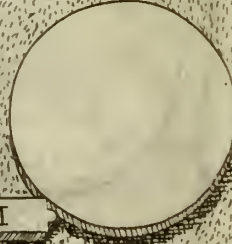
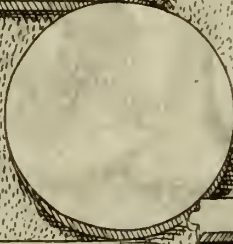
ΙΚΑΡΙΩΝ

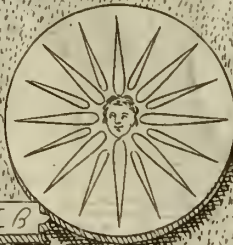
ΤΗΝΙΩΝ

ΑΝΔΡΙΩΝ

ΔΗΛΙΩΝ

TABVLA XVII

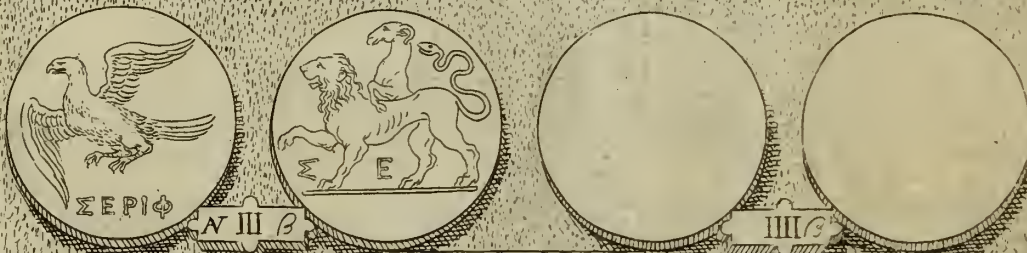
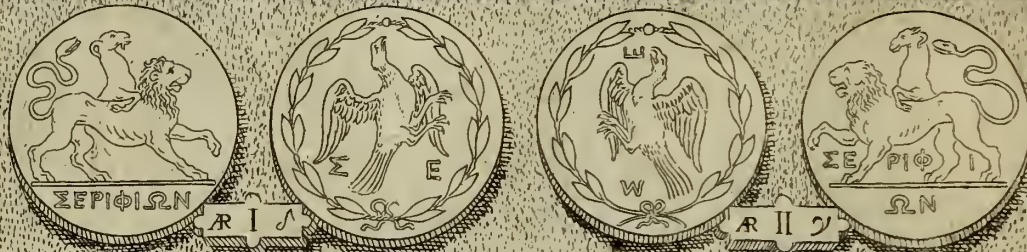
ΔΗΛΙΩΝ

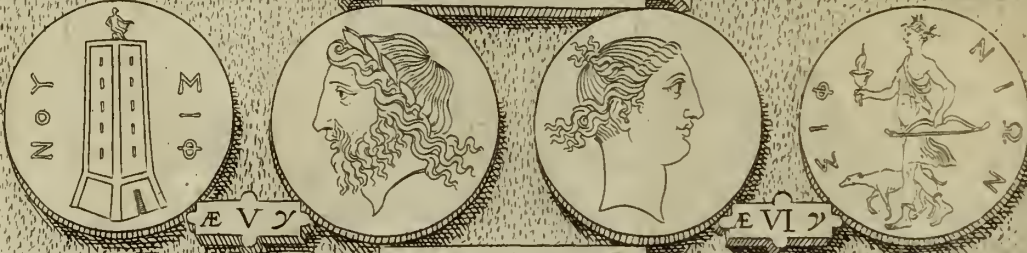
TABVL. XVIII

ΣΕΡΙΦΙΩΝ

ΣΙΦΝΙΩΝ

ΠΑΡΙΩΝ

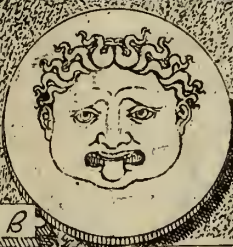
TABVLA XIX

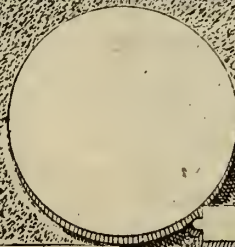
ΠΑΡΙΩΝ

PIB

II

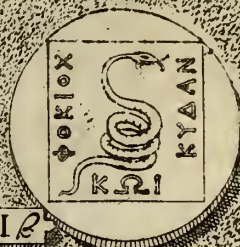
ΚΩΙΩΝ

ΕΙΙΔ

ΕΙΙΒ

ΕΙΙΔ

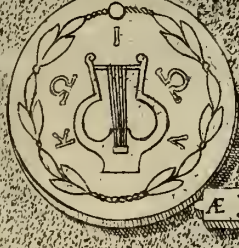
ΕΙΙΒ

ΕΙΙΔ

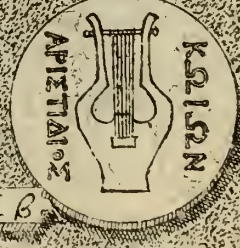
ΕΙΙΒ

ΕΙΙΔ

ΕΙΙΒ

TABVLA XX

ΚΩΙΩΝ

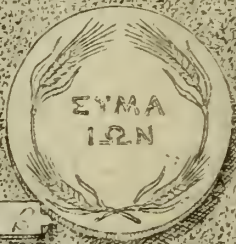
TABVLA XXI

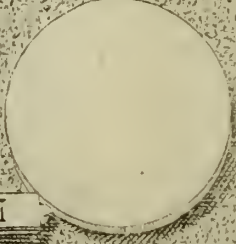
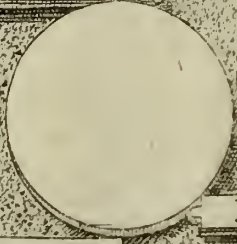
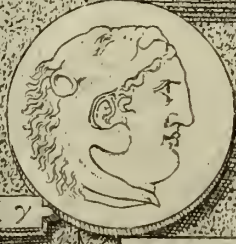
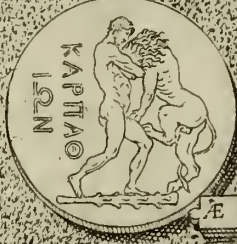
ΣΥΜΑΙΩΝ

RI B

RI B

ΚΑΡΠΑΘΙΩΝ

RII Γ

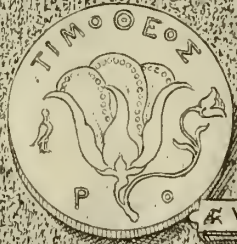
RII

ΡΟΔΙΩΝ

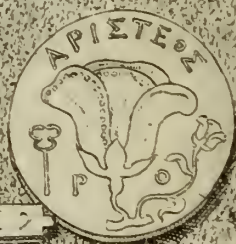
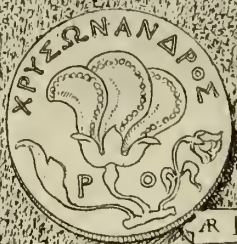
RV Δ

RVI

RVII A

RVIII

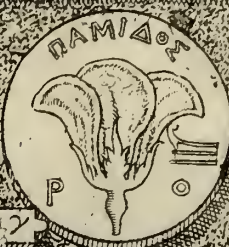
RIX B

RXX

ΤΑΒΥΛΑΧΧΙΙΙ

ΡΟΔΙΩΝ

ΑΙΙΥ

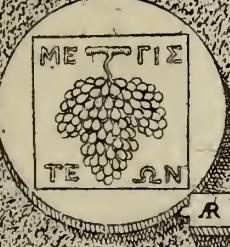
ΑΙΙΥ

ΑΙΙΥ

ΑΙΙΥ

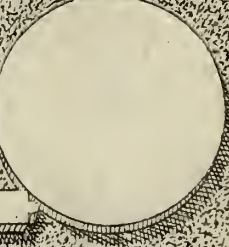
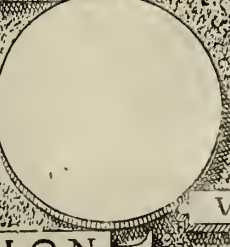
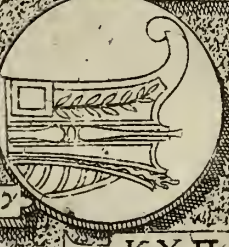
ΜΕΓΙΣΤΕΩΝ

ΑΥΒ

ΑΥΒ

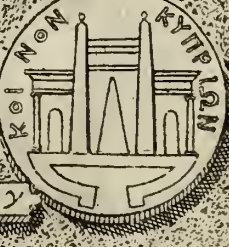
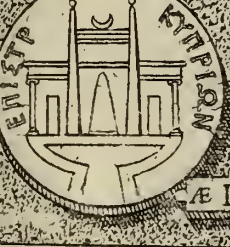
ΧΕΛΙΔΟΝΕΑΙΩΝ

ΑΥΒ

ΑΥΒ

ΚΥΠΡΙΩΝ

ΑΙΧΥ

ΑΙΧΥ

ΠΑΦΙΩΝ

ΑΙ ΓΥ

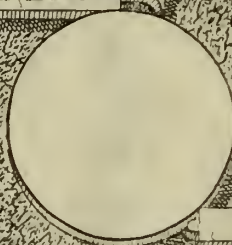
ΑΙ Π Β

ΚΥΡΡΕΩΝ

ΑΙ Π Ζ

ΠΙΙ

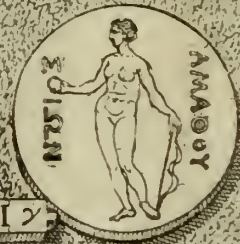
ΑΜΑΘΟΥΣΙΩΝ

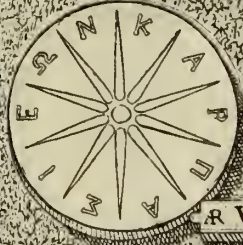
ΑΙ V Γ

ΑΙ VI Γ

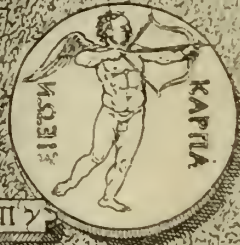
ΚΑΡΠΑΣΙΕΩΝ

ΑΙ VII Γ

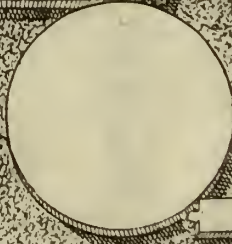
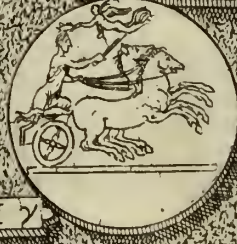
ΑΙ VIII Γ

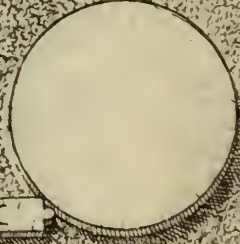
ΚΕΡΑΥΝΙΕΩΝ

ΑΙ IX Γ

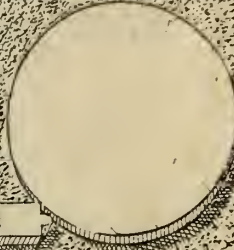
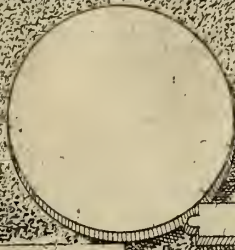

X

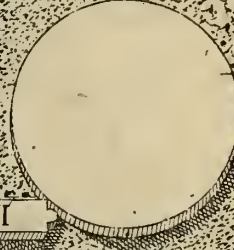
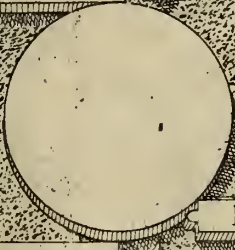
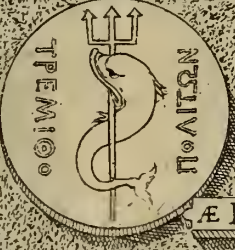
ΛΑΠΗΘΕΩΝ

ΑΙΒ

Π

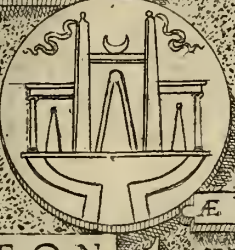
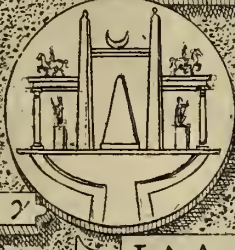
ΤΡΕΜΙΘΟΠΟΛΙΤΩΝ

ΑΠΥ

ΠΙΙ

ΤΑΜΑΣΙΤΩΝ

ΑΕΥ

ΑΕVI

ΙΔΑΛΕΩΝ

ΑΕVII

ΑΕVIII

ΑΡΑΔΙΩΝ

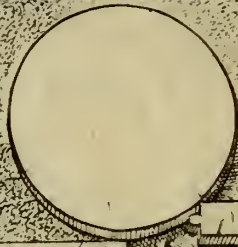
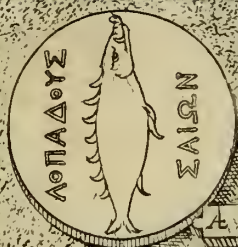
ΑΙΧ

ΑΧΥ

TABVL XXVII

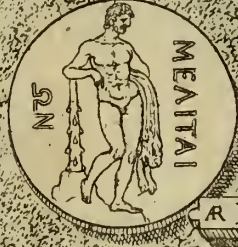
ΛΟΠΑΔΟΥΣΣΑΙΩΝ

Α Ι

Β Ι

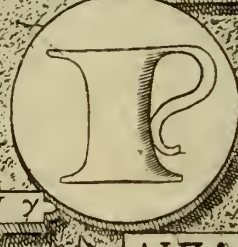
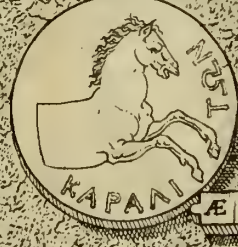
ΜΕΛΙΤΑΙΩΝ

Α ΙΙ

Β ΙΙ

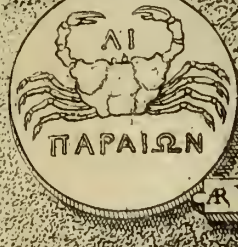
ΚΑΡΑΛΙΤΩΝ

Α ΙΙΙ

Β ΙΙΙ

ΛΙΠΑΡΑΙΩΝ

Α ΙV

Β ΙV

ΙΧ

NOMISMATA

INSVLARVM

ASIÆ.

NOMISIMON

IN SVETVM

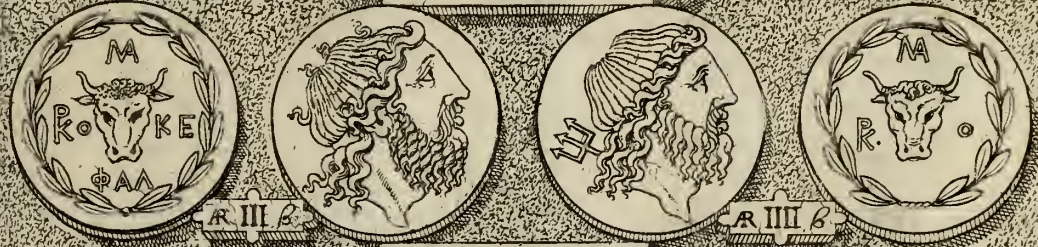
ASIA

ΚΟΛΧΩΝ

ΜΑΚΡΟΚΕΦΑΛΩΝ

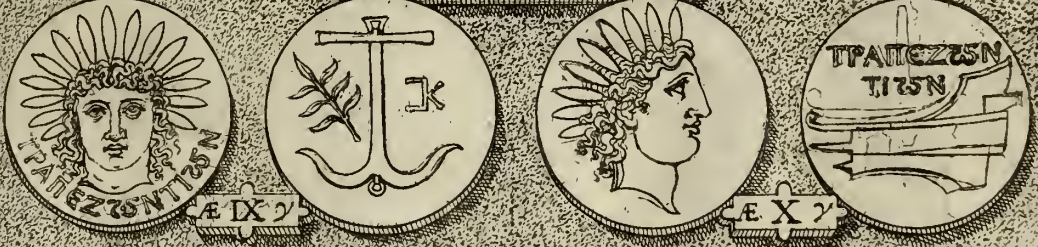
ΚΑΠΠΑΔΟΚΩΝ

ΧΥΛΙΝΑΙΩΝ

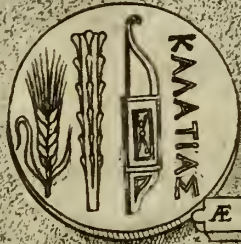
ΤΡΑΠΕΖΩΝΤΙΩΝ

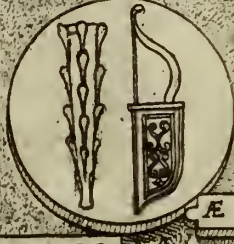
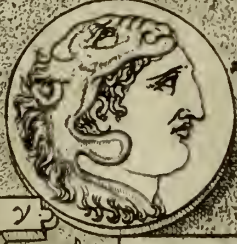
TABVLA PRIMA

ΚΑΛΑΤΙΑΣ

ΕΙΥ

ΕΠΥ

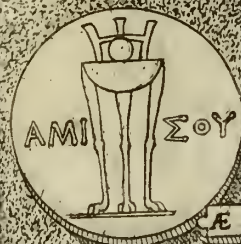
ΑΜΙΣΟΥ

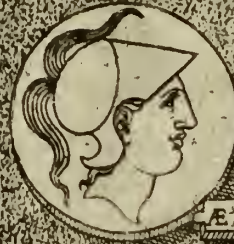
ΕΠΥ

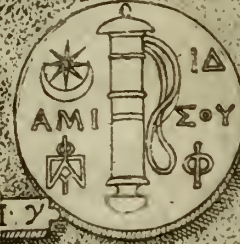
ΕΠΥ

ΕΥΥ

ΕΥΥ

ΕΥΥ

ΕΥΥ

ΕΙΧΥ

ΕΧΥ

ΤΑΒΛΑ Γ. Σ. Γ. Η.

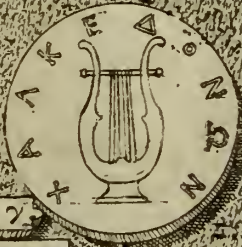
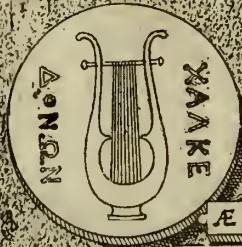
ΣΙΝΩΠΕΩΝ

TABVLA QVARTA

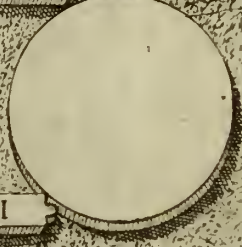
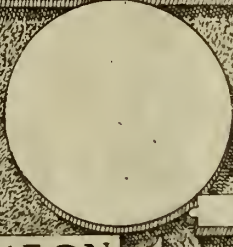
ΧΑΛΚΕΔΟΝΩΝ

ΕΙΥ

ΕΙΥ

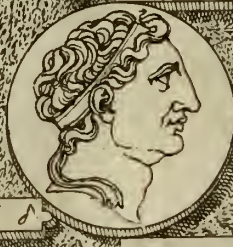
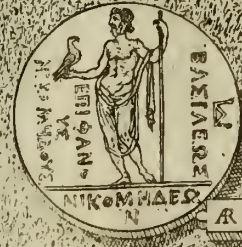
ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΕΠΙΦΑΝΟΥΣ ΝΙΚΟΜΗΔΟΥΣ

ΡΠΙΔ

ΠΙΙ

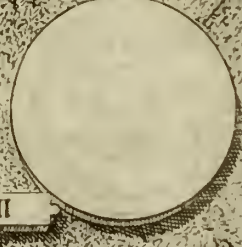
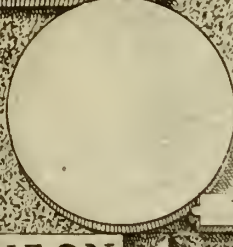
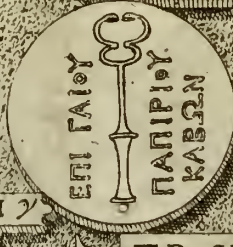
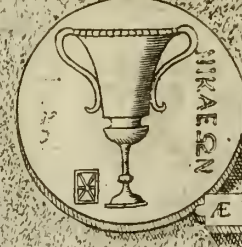
ΝΙΚΟΜΗΔΕΩΝ

ΡVΔ

ΡVΙΔ

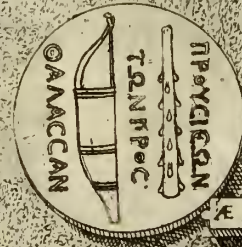
ΝΙΚΑΕΩΝ

ΕVΙΥ

VII

ΠΡΟΥΣΙΕΩΝ

ΕΙΧΔ

ΕΧΥ

TABVLA QVINTA

A

L V D O V I C I N O N N I I

C O M M E N T A R I V S

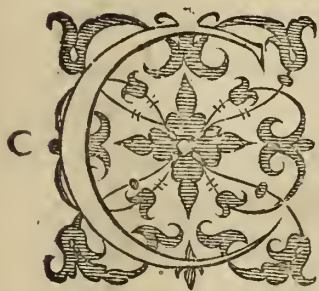
I N H V B E R T I G O L T Z I I G R A E C I A M

Δ Υ Ρ Ρ Α Χ Ι Ω Ν.

B

D Y R R A C H I V M.

Dyrrachium Epidamnus dicta. Dyrrachius Neptuni filius. Appianus à cæteris dissentit. Diuersæ olim vrbes. Corcyraeorum colonia. Occasio belli Corinthiaci. Quid Poletes. Creugas nobilis athleta.

V M breuissimus ex Italia in Græciam traiectus sit Dyrrachij, iure post magnam Græciam ab hac vrbe, tâquam limine, ipsam Græciam auspicabimur. Olim erat Illyrici pars, postea Macedonia attributa, demum sub Constantinopolitanis Imperatoribus, Nouæ Epiri Metropolis. Priscis sæculis Epidamnus vocata, sed propter inauspicatum nomen, à Romanis

Dyrrachium dictum: nam cum compendiosa ibi maximè ex Italia nauigantibus transmissio esset, ominosum illis videbatur, urbem primò appellere, quæ detrimentum, vel damnum significaret: summo enim studio in omni actione sectabantur fausta nomina. Hinc in elocationibus publicis, primo lacum Lucrinum proponebant. in delectu habendo, citabant Valerium, Statilium, aliaque boni nominis vocabula.

D Vocarunt autem Dyrracchium ἀπὸ δυσχερείας, quod difficile ibi esset litus, ob cautium aspredinem; vnde, Eustathio teste, primò Δυσχερεῖον dictum: sed ob euphoniā Δυρράχιον mox nuncupatum. alij verò, à Dyrracho heroë nomen illi inditum. Stephanus Byzantinus. Δυρράχιον, πόλις Ἰλλυρικῆ, Ἐπίδαμνος κληθεῖσα, ἀπὸ Ἐπίδαμνος. τέτρα θυγάτηρ Μελισσα, ἧς ἔστι Ποσειδῶν Δυρράχιος, ἀφ' ἧς τόπος Μελισσῶνιος, ἐνθα Ποσειδῶν αὐτῇ σιωῆθηεν. *Dyrrachium vrbs Illyrica, Epidamnus nuncupata ab Epidamno Heroë prisco, cui filia fuit Melissa, ex qua Neptuno Dyrrachius natus, vnde Melissonius etiam dictus est locus, vbi Neptunus cum illâ concubuit.* Eadem apud Constantinum Porphyrogen-

Lib. 17,
de Thematibus cap.

E tuit fuisse oppida Epidamnus & Dyrrachium: ita quod Epidamnus à rege quodam barbaro eiusdem nominis sit nuncupata; cuius ex filia nepos Dyrrachius, Neptuno prognatus, nauale vrbi adiecit, nomenq; illi Dyrrachium indidit. Huic, cum bello premeretur à fratribus, Hercules

A

cules

2
 cules ex Erythrâa rediens, opem tulit; pactus agri partem, mercedis lo- A
 co: vnde Dyrrachini eum, vt agri participem, conditorem suum per-
 hibent. non quod Dyrrachium abnegent, sed vt ambitiosè originem
 suam potiùs ad deum referant. Incolæ postea à vicinis Liburnis patriâ
 expulsi, adscitis mox Corcyræis, qui nauali re tunc temporis polle-
 bant, vicissim illos eiecerunt, admixtisque suorum nonnullis, Corcy-
 ræi ominosum Dyrrachij nomen in Epidamnum commutarunt, vr-
 bemque paulum remotiori à mari loco exstruxere. Sed vt de nominis
 mutatione præposterè iudicat, ita non difficile illi adsentior, duas fuisse
 vrbes, præsertim, cùm doctissimus ille Græcorum Pausanias, eius opi- B
 nioni subscribat, qui Epidamnios suo tempore regionem quidem co-
 luisse asserit, oppidum verò non item: sed aliud, paulo ab illo distitum;
 quod à conditore suo Dyrrachium indigetarunt. quæ opinio nec Dio-
 ni Nicæo omnino improbatur.

Lib. II.
 Eliacorū.

Quo tempore verò Epidamnij, obliterato priore nomine, Dyrrachij
 adsumere, non omnino liquet. condita autem fuit, Eusebio teste, O-
 lympiade xxxviii. circa tempora Tarquinij Prisci, florente Periandro,
 Corinthiorum Tyranno. Sita erat in Isthmo, secundum Thucydidem.
 Strabo verò illam in Cherroneso collocat.

Thucyd.
 lib. 1.

Deducta autem fuit colonia à Corcyræis, duce Phallio Corinthio, C
 Eratroidæ filio, qui ab Hercule genus ducebat. quibus & Corinthio-
 rum quidam se comites adiunxerunt, alijque Dorici generis coloni.
 progressu verò temporis magnis incrementis aucta, virisque, & opibus,
 ad finitimorum inuidiam vsque floruit. vnde assidua cum vicinis bella;
 quibus cùm valde exhausta esset, accessere intestinæ seditiones, exitio-
 sum vrbi malum; quibus ciuitatis principes à plebe in exilium acti fue-
 re; qui ad finitimos Barbaros confugientes, patriam terra marique assi-
 duis populationibus infestant. Incolæ tot malis fracti Corcyram, vt ad
 Metropolim, legatos mittunt oratum, ne suos affines penitus perire pa-
 tiantur, sed vt exules sibi concilient, & Barbarorum bellum compo- D
 nant; sed cùm surdis auribus querelas suas ab illis accipi viderent, Co-
 rinthiorum opem implorant, illisque ex oraculi monitu se suaq; omnia,
 tanquam coloniarum deductoribus, dediderunt. Corinthij, illis in tutelam
 acceptis, præsidium etiam vrbi aduersus Barbarorum vim imponunt.
 Corcyræi Corinthiorum hoc factum ægè tulerunt; quare confestim E-
 pidamnum validis copijs oppugnant. Corinthij classem lxxv nauium
 instruunt, vt fidei suæ commissos tueantur. Corcyræi cum lxxx nauibus
 occurrunt; & commisso prælio, Corinthios fundunt, fugantq; eodem-
 que die Epidamnij rebus suis diffisi, Corcyræis urbem dedunt. Atrox
 hinc bellum ortum, Corinthiacum dictum; quod fax quasi, & incendi- E
 uum Peloponnesiaci fuit: quod accuratissimè à Thucydide cōscriptum.
 Illyrij verò multos post annos, regnante Teutâ reginâ, aquandi, & fru-
 mentandi specie, urbem conati sunt occupare. & caelis portarum iusto-
 dibus,

A dibus, iam urbem irruperant. sed ciues, licet improviso malo perculsi, Polybius lib. 11. acriter pro aris & focus dimicantes, cum magnâ strage illos expulerunt. Sed, cum non desisterent Illyrij vicinis omnibus iniurias facere, ad Romanos coacti confugere; qui anno DXXXV. ab V. C. illos ab obsidione Dyrrachij revocarunt: & cæsis aliquot illorum millibus, Teutam reginam ad regni sui interiora fugere compulerunt. Tandem firmatâ pace, Dyrrachium pristinae libertati, cum Corcyrà, & Apolloniâ, restitutum.

B Quum vero incolæ à vicinis sibi Barbaris timerent, & ciues suos illorum commercijs deteriores fieri conspicerent, simulque ut à rebus novis sibi cauerent, prudenti consilio ad commeatus & permutationes obeundas, unum spectatâ probitatis ciuem quotannis elegerunt, qui ad Barbaros commeans, omnium civium nomine cum his negotia contraheret, quem Poleten ab isto commeatu nuncuparunt, ut auctor est Lib. De Quest. Græcis. Plutarchus. alios etiam olim magistratus habuisse, refert Aristoteles v. Politicorum. dicit enim Epidamnios Reipub. statum commutasse, siquidem primo Tribuum Præfectos habebant, quibus abolitis Senatores crearunt.

Sed maximè hæc vrbs inclaruit, rebus circa illam gestis bello civili inter Cæsarem & Pompeium; hîc enim magnâ Cæsar clade affectus. & si **C** Pompeius tunc institisset victis, actum erat de Cæsare, atque ille dies civili bello finem imposuisset.

Celebrem etiam hîc Veneris cultum fuisse, Catullus innuit; vbi illustres vrbes Deæ illius cultu recenset. Epigram. xxxviii.

*Quæ sanctum Idalium, Vriosque apertos,
Quæque Ancona, Gnidumque arundinosam,
Colis, quæque Amathunta, quæque Golgos,
Quæque Dyrrachium, Hadriæ tabernam.*

D Grauiissimo postea terræmotu corruit Dyrrachium, imperâte Constantino, anno Domini CCCXLVI, teste Eusebio. Non defuere etiam huic vrbi celebres athletæ, inter quos Cleosthenes, qui Olympiade LXVI curuli certamine vicit; qui etiam primus statuam suam in Olympiâ posuit, In Eliacâ. ut auctor est Pausanias. Creugam etiam habuit, nobilem pugilem; qui cum Nemeorum ludis cum Damoxeno Syracusano egregiè decertaret; ingruente iam vesperâ, clarâ voce pacti sunt, ut alter alterius ictum per vices sustineret. Creugas Damoxeno circa caput plagam infixit; hic verò Creugam iussit manum attollere; & sublatâ manu, latus eius erectis digitis ferit: vnguium autem robore, & vi plagæ, manum in ventrem immisit, correptaque intestina extraxit: & Creugas extemplo expiravit. **E** Argiui Damoxenum ludis expulerunt, ut qui pactis non stetit; nam pro vnâ pluribus aduersarium plagis affecerat. defuncto autem Creugæ victoriam attribuerunt, eique statuam Argis, in templo Apollinis Lycij, posuerunt.

Hymno de Romano Martyre.

4 Quod ad Numismata aspectat, I. Iupiter est barbâ horridâ, capite A coronato. Observavit hoc Prudentius.

*Ars seminandis efficax erroribus,
Barbam rigentem dum Jovis circumplicat.*

VOX VERO ΑΡΙΣΤΑΝΔΡΟΥ, nomen alicuius vel Tribuni, vel Poletæ, aut monetæ præfecti refert. auersâ parte est Apollinis tripus, quam corona laurea cingit. infra, ΔΥΡ. seu Dyrrachium; circum verò, ΦΙΛΩΤΑΣ.

II. Iupiter, cum VOCE ΝΙΚΟΓΕΝΕΣ. auersâ parte Apollinis tripus, quernis folijs coronata. ΝΙΚΑΝΔΡΟΥ.

Lib. x.

Cetera vero numismata bovem habent, cum lactante vitulo; cui aliquando frumenti spica, aliquando etiam navis clauus, vix botrus, aratrum, vel aluearia adsunt. Nihil aliud videntur designare, quam agriculturæ illos studiosos fuisse: agrumque illis fuisse compascuum, & fertilem: hoc enim boues designare Pausanias auctor est. dicit enim, Carystios & Plataenses boues Apollini Delphico, deuietis Medis, dedicasse; quod expulsis Barbaris perfectam fælicitatem essent adepti, & liberam terram ararent. In quinto verò numismate victoria etiam est alata, coronam utraque manu gerens. an quod hic Meniscus ludicro aliquo certamine victor evasit? vel quod naualem aliquam victoriam obtinuit? quod gubernaculum navis ostendit, quod infra bouem conspicitur: C vel quod re nauali plurimum valuerunt.

In nono etiam Herculis claua adiecta, quia Dyrrachini Herculem, tanquam conditorem suum, venerabantur, vt ex Appiano ostendi. quid verò aduersa numismatum pars designet, εδεν ελεξω, peritiores explicabunt.

Α Π Ο Λ Λ Ο Ν Ι Α Τ Α Ν .

A P O L L O N I A .

*Apollonia Corinthiorum colonia. Gylacia dicta. Nymphæum D
celebris hic locus. Bitumen fossile. Aristoteles emendatus. Sa-
tyrus hic captus. Oraculum.*

VICINA Dyrrachio nobilissima vrbs erat Apollonia, Corinthiorum quondam colonia, teste Plinio. Strabo verò à Corinthijs, & Corcyreïs ædificatam refert. Stephanus Byzantinus, etiam Γυλακίας Gylaciam vocatam dicit, Α' πολλωνία, πόλις Ἰλλυρίας, ἐν ᾗ κεν Ἰλλυριοὶ κατ' ἐπίδαμνον ὑστερον Δακρυσίων Κορινθίων ἀποικία εἰς ἀντιλή ἐστάλη, ἧς ἠγείτο Γύλαξ, ὅς Γυλακίαν ἀνέμασε. Apollonia, Illyrici vrbs, quam habitauerunt primò Illyrij, prope Epidamnnum. postea ducentorum Corinthiorum colonia, quam duxit Gylax, qui Gylaciam il- E lam nuncupavit. Alibi vero γυλάκειαν vocat. Sita autem erat ad Aoum amnem, quem Hecatæus Aeantem, Dion vero Anam vocat. Distabat quidem à humine x. stadijs, Strabone teste; à mari verò lx. seu, vt Plinius, vii. m. p. Primò autem Illyrici, postea Macedonia limitibus inclusa. vrben hanc

A hanc quondam optimis legibus institutam fuisse auctores tradunt, adeo ut Augustus Cæsar, huc missus ab auūculo Iulio Cæsare fuerit, ut litteras, & disciplinam militarē addisceret; hæseritque ibi, donec in curia Auunculum à Senatu cæsum nunciatum fuit. bello vero ciuili inter Cæsarem & Pompeium magis inclaruit, ob res circa illam gestas. Cæsar enim affueta vsus celeritate, hyemante licet pelago, Brundusio in Macedoniam traiecit, Apolloniam & Oricum prius occupauit; quàm venturum hostes suspicarentur. Arx autem imposita erat vibi, quàm cum Lucius Straberius, audito Cæsaris aduentu, communire statuisset, obsidesque

B ab Apolloniatibus exigeret, illi duros se negarunt, neque portas consuli præclusuras, neque iudicium sibi sumpturos, contra atque omnis Italia, Populusque Romanus iudicasset, quorum voluntate cognita arce clam excessit: ciues verò Cæsarem recipiunt. Erat in Apolloniatum finibus celebris olim locus, qui Nymphæum dicitur, non procul ab Aoo amne; Petra ibi est quæ flammæ assidue eructat, cui fontes subsunt, vnde tepentes aquæ, & bitumen assidue emanat, & quod admiratione dignum, nec solum vicinum exurit, aut ab ignium vicinitate sterilefcit, sed passim herbidum & viridante arbore consitum conspicitur, imbribus enim rigatum, abunde pabulum suppeditat: in ipso vero tumulo locus est vbi bitumen effoditur, quod vero effossum est temporis spacio denuo repletur, & terra in fossas ingesta, denuo in bitumen transformatur. De quo & Aristoteles lib. De admirandis auditionibus. *In Apollonia quæ regioni Atlantiorum proxima exstat, bitumen fossile enasci, picemq; aquarum more scaturientem emanasse proditur, haud à Macedonia differentem, nisi hæc crassior nigriorque illa existeret, Cæterum nec longe ab ea regione, ignis omnibus anni temporibus flagrat; at locus qui cõburitur, non multum extenditur, sed amplitudinem quinque accubantium occupat; redolet vero sulphur, alumenue, prope autem hunc, herbæ profundæ nascuntur, sed quod alicui admirationem inducere posset, potissimum est, arbores magnas interuallo cubitorum quatuor ab igne distare.* Sed monendus est. Lector, corruptum esse Aristotelis textum; nam quo loco habet, *ἐν δὲ τῇ Ἀπολλωνίᾳ τῇ πλησίον κειμένη τῇ Ἀτλαντίων χώρα.* legendum *ταυλαντίων.* Taulantij enim populi erant Illyrici, inter quos Ptolemæus Apolloniam collocat. Plinius lib. II. cap. VI. *Nymphæi crater dira Apolloniatis suis protendit, ut Theopompus tradidit, augetur imbribus, egeritque bitumen temperandum fonte illo ingustabili, alias omni bitumine dilutius.* Hoc genus bituminis liquidum fuisse idem auctor ostendit. *Liquidum est Apolliniaticum, quod Græci Pisphaltum appellant, ex argumento picis & bituminis.* Circa hunc locum refert Plutarchus Satyrum captum, qualem poëtæ accipitores effingunt. is perductus ad Syllam, complures per interpretes quifnam esset interrogatus, nihil quod posset intelligi respondit; vix vociferatus est, ac vocem asperam, equi presertim hinnitui, & hirci balatui permistam emittebat. Sylla obstupefactus, datis comitibus, liberum dimisit.

Cæsar De bello ciuili lib. I.

Strabo.

Lib. XXXV. cap. XV.

Non procul etiam ab Apollonia oraculum fuit quod quia diuerso ab alijs modo edi consueuerat, non pigebit huc referre. Thure accepto, precibusque eius rei ergò quam volunt factis, ipsum thus vt secum preces deferat ad ignem proijciunt; tum si ratum sit futurum votum, ab igne euestigio thus corripitur, ac si forte extra ignem delapsum fuerit, accurrens ignis id arripit, & consumit: sin irritum futurum sit votum, non consumitur ab igne thus: ac etiamsi in ipsam flammam conijciatur, recedit atque refugit. ita in vtramque partem ignis futura prædicit, excepta tamen morte ac nuptijs, de quibus nefas ducunt oraculum hoc consulere.

Dion. lib. xli.
Hymno de Romano Martyre.

I. II. Bacchus est coma pexa & hedera coronatus, quem ornatum graphicè Prudentius explicat.

Dum defluentem leuiter flectens comam.

Lunat capillos, & corymbos Liberi

Ab auersa parte meta est cum corona ex olea, vel lauro, quod non ita pronum est discernere. Reliqua numismata eiusdem cum Dyrrachinis sunt generis, agrorum nempe fœcunditatem designant.

B Y A A I O N O N .

B V L L I S .

Bullis colonia Romanorum. Cornucopia. Amaltheæ cornu.

III. De bello ciuili.

Supra Dyrrachium & Apolloniam sedes habebant Bulliones, qui apud Cæsarem corruptè Bellidenses vocantur, nam secundum Plinium Ballidenses legendum, vt monuerunt iam pridem viti docti. Stephanus Byzantinus βύλλιδα Illyrici maritimam urbem dicit; Myrmidonum & Neoptolemi opus. Straboni vero βουλλίεες nuncupantur, non secus ac numismata. Ptolomæus Bullidem urbem inter Elymiotas Macedoniae populos collocat, à Romanis postea Colonia eo deducta, vnde à Plinio Bullidensis Colonia vocatur. Ab hac autem longe est diuersa βύλλης Pausaniae & Stephani; siquidem illa Phocidis vrbs est, nostra autem Bullis, postquam in Cæsaris potestatem deuenerat Apollonia, statim missis legatis eius se imperio subiecit.

Epistola ad Iccium.

Numisma Bullidensium ab vna parte Iouis vultum, ab altera vero Copiæ cornu exhibet, cum spicis & vix botro, quod vndique anguis circumplectitur. abundantiae id annonae, pacis item, & felicitatis, signum esse, nemo ignorat. vnde Horatius

— aurea fruges

Italia pleno diffudit copiacornu.

In Romanis vero nummis passim cornucopiae sine angue visuntur, quæ hic adiectum videmus. an quod indicat, prudentia & sapientia omnium rerum abundantiam comparari, cuius symbolum anguis est. Cornu vero hoc

^A hoc fingunt ab Hercule Acheloi fronte reuulsum, Nymphisque datum, quæ varijs id fructibus repleuerunt; alij putant Amaltheæ capræ, Iouis nutricis fuisse, vnde nectar prefluebat.

A N T I G O N E Ω N.

A N T I G O N I A.

^B N O N vnum tantum huius nominis oppidum, sed varia & diuersa fuisse, auctores fidem faciunt; nam & in Epiro inter Chaones, in Macedonia, in Arcadia, Bithynia, & Syria, à Stephano Antigonix recēsentur. Strabo Nicæam Bithyniæ celebrem urbem ab Antigono Philippi F. Antigoniam nuncupatam refert. apud quem leuiter etiam hoc nomen deprauatum inuenitur *Α'ληγόεια* pro *Α'ληγόεια*. De hac urbe, scriptorum infrequentia, & temporis iniuria, nihil nobis reliquerunt quod diceremus. I. Mulier est turrato capite, ita enim veteres urbes depingebāt, vt fluuios taurino vultu aut cornibus ornatos. auersa parte obeliscus, vel meta potius est, cum corolla ex hederæ folijs, botrisque vuæ; quod procul dubio in Bacchi honorem factum fuit.

^C II. Minerua est cum Galea & cono insigni, & Pegaso volucris equo. obseruabimus in hisce Græciæ nummis Mineruæ castidem varijs cælaturis insigniri, aliquando enim oleæ ramus, nunc Triton, vel pistrinx, nunc Pegasus, vel noctua, aliquando vero biga, aut quadriga conspiciuntur, vt suis locis dicetur.

X A Ω N I T Ω N.

C H A O N I A.

^D *Chaonia præcipua olim Epiri prouincia, à Chaone Heleni fratre dicta. Nobiles hic canes. Scyphus Hercules.*

^O R D I N I S ratio postulat primum de Epiro, mox de singulis eius partibus, & prouincijs dicere; sed quia mihi religio est alieno in opere ingeniosum esse, tabularum ordinem sequar; & nunc de Chaonia, mox de Epiro dicam; inter cuius præcipuas prouincias erat Chaonia. nam, Strabone teste, totius quondam Epiri sibi vindicarunt imperium Chaones, postea & Molossi: dicta autem est à Chaone quodam Troia-
no, vt Virgilio placet. iii. Aensidos.

^E *Morte Neoptolemi, regnorum reddita cessit
Pars Heleno, qui Chaonios cognomine campos,
Chaoniamque omnem, Troiano à Chaone dixit.*

Seruius vero in Comm. & Isidorus in Etymologico, dicunt nomen hoc regioni inditum, ab Heleno fuisse, in memoriam fratris sui, quem im-

prudens in venatione occiderat, quasi ad solatium fratris extincti. Pyrrhus certe, Achillis filius, amisso paterno regno cum hisce locis confedisset, Heleno ob singularem prudentiam, & vaticinandi scientiam, Chaoniae Regnum, & Hectoris Andromachem, quam in diuisione Troianae praedae in matrimonium acceperat, uxorem dedit. Insigniores vrbes habuit, Oricum, Panormum portum, Hecatompedium, Omphalium. Ceraunij etiam montes hic incipiunt, & sinum vsque Ambracium pertingunt, nautis olim formidabiles, vnde Silius Italicus.

Et magno late distantia ponto

Terruerant pauidos accensa Ceraunia nautas.

Poetae etiam ob immensam altitudinem interdum Acroceraunia vocat, Horatius. *Infames scopulos Acroceraunia.*

Aliqui tamen Acroceraunia ab Ceraunijs distingunt, & diuersos montes dicunt. haec regio, vt & Molossorum, generosos admodum olim canes alebat, quos refert Iulius Pollux, ab illo prognatos cane, quem ex aere Monaxio fabricauit Vulcanus, inspiritaque illi anima, Ioui dono dedit, Iupiter Europae, illa Minoi, Minos Procridi, haec Cephalo magni muneris loco dedit, cuius haec erat natura, vt nihil illam effugeret. Quidius Lelapa vocat, quem fingit in lapidem conuersum, dum vulpem Theumesiam confectatur.

I. Hercules sedens supra leonis spoliū, sinistra manu clauam, dextra vero poculum habet, quo liquorem quendam effundit, humi vero ramus hederæ videtur iacere, Leonis exuuiæ, & claua, consueta eius insignia passim appicta, non poculum. Macrobius dicit scyphum Herculis esse poculum, non secus ac Cantharum liberi Patris, ideoque à Virgilio dictum.

v. Saturn.

C. XXI.

Et sacer impleuit dextram scyphus.

Fictores etiam veteres non sine causa Herculem cum poculo fecisse, & interdum quassabundum & ebrium; non solum quod is heros bibax fuisse perhibetur, sed etiam quod antiqua historia est, Herculem poculo, tanquam nauigio, ventis immensa maria transmisisse. Athenæus vero refert poetas fabulatos Herculem in poculo nauigasse, quod is amplis poculis liberalius se inuitare consueuisset.

Lib. XI.

O M Φ A Λ I T Ω N.

O M P H A L I V M.

IN Chaonia vrbs erat Omphalium, Ptolemæo teste. Stephanus illam in Thessalia collocat, aliam item in Creta; sed nihil de illa apud scriptores notatu dignum obseruo.

A

Α Π Ε Ι Ρ Ω Τ Α Ν.

E P I R O T Æ.

*Epirus Chaonia, & Dodona dicta. Incola Pyrrhida. LXX
urbes uno die à Paulo Aemyllo subuersæ. Iupiter
Α'εα⊙. Achilles Α'σπέ⊙. Tauri Epirotici.*

B Epirus à Meridie Italiae obiecta est, & Hadriatico mari clauditur; ab Arcto verò, Macedoniam respicit; ab Oriente Achaiâ, & Acheloo amne; & ab Occidente Acroceraunijs montibus, & Ionio pelago, terminatur. Dicta autem ἠ'πειρος, quod tota continens sit. in nummis verò Ἄπειρος, Doricâ dialecto. Dionysius Alexandrinus Ὠρεικίην, ab Orico, nobili vrbe, indigetat. Martianus verò Capella Chaoniam, à populis Chaonum: Scholiastes verò Homeri ex Thrasylbulo historico Dodonam vocatam scribit. cùm enim post Græcorum illud diluuium Deucalion in hæc loca deuenisset, à columba oraculi vate admonitus, humani generis reliquias eò loci collegit, regionemque à Dodone, **C** Iouis & Dodones Nymphæ filio, nominauit. Incoluere eam primi Pelasgi, qui, Bœotix finibus ab Æolensibus eiekti, hîc confedere. quod nec Homerum fugit Iliade. π. Ζεῦ ἄνα Δωδωναίῃ Πελασγικῇ. *Dodonæ rex Pelasgice Iupiter.* Iustinus auctor est ex Trogo Pompaio, Molossorum primum in hac regione fuisse regnum; deinde Pyrrhum, Achillis filium, amisso per absentiam Troianis temporibus paterno regno, hisce locis confedisse, à quo incolæ primùm Pyrrhidæ, postea Epirotæ dicti. Plutarchus in vitâ Pyrrhi, non populos, sed regum successores, Pyrrhidas vocatos asserit.

D Diuisa autem fuit Epirus in quatordecim gentes, vt ex Theopompo refert Strabo. ex quibus præcipuæ erant Molosli, & Chæones; post illos Thesprotij, Cassiopæi, Amphilochi, Acarnanes, non incelebres fuerunt. & licet multis magnisque montibus tota regio prædita esset, valde tamen populosa, & frequentibus oppidis habitata fuit. adeo vt ex Polybio referat Strabo, Paulum Aemylum, debellato Perse, vltimo Macedonum rege, vnâ die septuaginta Epiri vrbes solo æquasse; addit Liuius, tantam prædam fuisse; vt equiti quadringenti denarij, pediti ducenti contigerint; centum verò & quinquaginta millia capitum in seruitutem abducta. Tota verò regio egregiè fertilis, sed optimis pascuis præcipuè fœlix; vnde & procera armenta gignit. hinc & εὐβοπῆς ab Eustathio dicta, quod pulcherrimos boues nutrit. Ouidius *herbidam* vocat, quod pascuis abundet; quod & Homerus obseruauit, qui duodecim bouum & ouium Vlyssis armenta in Epiri pascuis fuisse scribit.

Aristo-

III. *Hist.*
Anim.
Cap. xx.

Aristoteles verò, vaccas ibi proceras admodum esse, nec amphoras A singulas implere; mensuræque eius dimidium in animis duabus præstant. erectus opus sit, qui emulget; aut vt paulum se inclinet, quoniam sedendo vbera contingere nequit. Oues ibi etiam esse Pyrrhicas, à rege Pyrrho cognominatas, egregiâ magnitudine.

In Epiro etiam Iouis Dodonæi erat templum, oraculo illustre, de quo suo loco. celebre hîc etiam fanum, Ioui *Ἀρείω*, seu *Martiali*, sacrum, in vrbe Passarone, vbi reges quotannis, teste Plutarcho, in vitâ Pyrrhi sacra faciebant. ibique iureiurandum Epirotis præstare, recipereque, consueuerant. hi, secundùm leges regnum se administraturos; illi, B regiam auctoritatem sanctè se conseruatuos promittebant.

Achilles etiam in Epiro vt Deus colebatur, Plutarcho auctore, quod ab illo genus ducerent regionis principes; ac patrio sermone *Ἀσπενν* vocabant.

Posterioribus vero seculis, translata Imperij sede Constantinopolim, Epirus in veterem & nouam diuisa fuit, vt Notitiæ Imperij liber nos docet. Sed venio ad numismata.

I. II. Iouis vultum, ab vnâ parte; aquilam verò, eius armigerum, ab alterâ, cum fulmine: in honorem Dodonæi Iouis, cuius hic celebre oraculum. confirmat meam opinionem corona quercea, quâ Iouis caput ornatum est. huius enim arboris maxima ibi copia, vnde Staius. C

Et nemorum Dodona parens.

Quercum verò Ioui consecratam fuisse, testatur in Georgicis Virgilius. — Ioui quæ maxima frondet

Esculus, atque habitæ Graijs oracula quercus.

III. Virilis & muliebris vultus est: cum dictione *κλιτάρχη*. Iouis & Iunonis dubio procul sunt. nullam enim deam veteres Ioui, præter Iunonem, coniungebant. Ab auersâ parte fulmen coronæ querceæ inclusum in Iouis honorem, cum dictione *Ἀπιρώταν*. Doricâ dialecto, quibus solenne est, η & ω in α mutare. D

IV. Iouis & Iunonis vultus. ab alterâ parte, ferociens taurus, querceæ coronæ inclusus. Supra diximus, generosa imprimis armenta Epirum producere, sed tauros præcipuè, quod Ouidius non ignorauit, vbi Calydonij apri magnitudinem inusitatam exaggerat.

Metamorph.
VIII.

Quanto maiores herbida tauros

Non habet Epirus, sed habent Sicula arua minores.

Postrema duo numismata nihil peculiare habent, nisi quod vnum Iouem, alterum vero Iunonem referat; in cuius auersâ parte obeliscus, vel meta striata, est.

E

B A Σ I.

A

ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΠΥΡΡΟΥ.

PYRRHVS REX.

Epiri reges à Pyrrho orti. Illorum series. Tharritas primus humanitatem induxit. Pyrrhi res gestæ. Cur victoria alata. Diana peculiariter hic culta.

IN Epiri descriptione nulla à me Regum mentio facta, eo consilio, quod hoc loco commodissimum de ijs dicere mihi visum. Primus Epirotarum Regum auctor Achillis filius fuit Pyrrhus; qui, exutus auito imperio, in Epirum Heleni suasu venit; ibique ex Andromachâ Hectoris varios liberos suscepit, Molossum, Pielum (vel vt alij Piale) & Pergamum; cæso mox Pyrrho inter aras Delphis, ab Oreste Agamemnonis filio, Epiri regnum ad Pielum deuenit. Pergamus enim in Asiam traiecit, Arioque, Teuthranix principe, singulari certamine superato, Pergamo ciuitati nomen indidit; Molossus Heleno in regnum successit, excluso proprio filio Cestrino. qui cum Epirotis, sponte eum sectantibus, regionem trans Thyamin flumen occupauit; quam Cestrinam à nomine suo vocauit. Pielo varij reges successerunt; qui, quod barbaris erant moribus; ad Tharippum, vel Tharritam, ignoti posteris fuere. Hunc verò Græcis litteris imbutum fuisse, & humanissimis institutis ciuitates formasse, ferunt. Tharritæ filius fuit Alcetas, Alcetæ Arybas, & Neoptolemus. ex Neoptolemo Alexander natus, qui in Lucaniâ cæsus fuit; cuius soror item Olympias, Alexandri Magni mater. Arybbæ verò & Troadis filius Æacides. Hic ex Pithiâ, Menonis Thesali filiâ, Deidamiam & Troada filias, & Pyrrhum, nobilissimum Epiri regem, procreauit. qui iam ab infantiâ variè fortunæ aduersis fuit exercitus; bimulus enim, propter odium patris, ab inimicis ad necem quæsitus, furtim amicorum operâ ad Glauciam, Illyrici regem, est delatus. qui, tam fortunæ eius commiseratione, quàm infantilibus blanditijs commotus, eum aduersus Cassandrum Macedoniae regem, protexit. Reuocatus deinde in paternum regnum ab Epirotis, odio in fauorem iam verso. Sed, cum redeuntem Cassander magnis Macedonum copijs inuaderet, necdum confirmato regno, in Aegyptum ad Ptolemæum Lagi F. se recepit; vbi cum maximæ virtutis indicia varijs bellis dedisset, filiam illi vxorem dedit, & classe Aegyptiacâ in paternum regnum reduxit. Pyrrhus, iam rerum potitus, Corcyrae bellum intulit, quod insulam illam regioni suæ oppositam videret. quare, ne sedes hæc esset Epiri inuadendi commoda, illam occupauit. Plutarchus verò, dotis loco cum Lauassa Agathoclis filiâ accessisse Corcyram, antea ab Agathocle captam. Hinc à Tarentinis aduersus Romanos in Italiam euocatus. qui, ne patruo Alexandro, Neoptolemi filio, inferior

rior videretur, aut magno Alexandro minores spiritus gerere, Taren- A
tum magnis copijs venit; non tam supplicum precibus inductus, quàm
ambitosâ cupidine occupandæ Italiæ. Dubio ibi Marte aliquoties cer-
tatum. Primo enim prælio, Elephantorum potiùs inusitatâ specie,
quàm militum suorum virtute, victor fuit. sed adeo cruentâ victoriâ,
Paulus O- vt Pyrrhum dixisse ferant, si aliâ iterum pugnâ Romanos vicerimus,
rosius. omnino perijmus. cuius atrocitatem pugnae testatum fecit, affixo ti-
tulo, in templo Iouis Tarentini; quo hæc scripsit.

*Qui ante hac inuicti fuere viri, Pater optime Olympie, hos ego in pugna vici,
victusque sum ab iisdem.* B

Animum deinde ad Siciliae Imperium adiecit. quare, relicto Taren-
tinis præsidio, in Siciliam traiecit; vbi aduersus Carthaginenses, & Ma-
mertinos, multa secunda prælia confecit. Sed, cum in Italiam magnâ fe-
stinatione cum victore exercitu rediret, auersis ab illo Siculorum ani-
mis, qui proditos se rati, pari celeritate Siciliae regno excidit, ac illud oc-
cuparat. Nec dissimili fortunâ in Italiâ vsus. Ingenti enim prælio à Ro-
manis, duce M. Curio Dentato, superatus, in Epirum, fugienti similis,
reuersus est: vbi iterum blandientis fortunæ vultum expertus est. An-
tigonum enim Gonatam, Macedonum regem, magnis subnixum co-
pijs, debellauit; parumque abfuit, quin vniuersâ iterum Macedoniâ C
potiretur. nam in medio victoriæ cursu, à Cleonymo Spartam euoca-
tus, cum Spartanos, sociosque, acie vicisset, ab vrbis expugnatione re-
pulsus fuit. Hinc Argos impetum vertit, vbi in confertâ turbâ dimi-
cans, tegulâ aniculæ manu in caput eius missâ cecidit. Vir magnus, &
qui, peritiâ rei militaris, inuictoque animi robore, omnes suæ ætatis
reges longè superauit. Primus hic castra metari, loca peritè disponere
docuit. Vnde Hannibal, excepto Alexandro magno, cæteris eum du-
cibus præposuit. Sed, insanâ spe occupandi aliena, proprijs frequenter
etiam partis excidebat. adeo vt scitissime Antigonus illum aleatori D
compararit, qui secundos quidem iactus faceret, sed fortunæ beneficio
nesciret vti. Fuit hoc mirandum in Pyrrho, non habuisse communi
hominum more dentes discriminatos, sed continuum os, leuibus qui-
busdam rimulis diuisum. Pollex illi etiam fuit in dextro pede, cuius
tactu lienosis medebatur, galli prius albi sacrificio facto; quem cre-
mari cum reliquo corpore non potuisse tradunt Plinius & Plutarchus,
sed seorsum in loculo conditum fuisse.

Defuncto Pyrrho, filius eius Alexander in regnum successit, & Anti-
gonum Macedoniâ expulit: sed ab Antigoni filio Demetrio iterum re-
cepta, & Epirus occupata; Alexander spoliatus auito regno, cum exul ad
Justinus Arcadas confugisset, non minore Epirotarum desiderio, quàm socio- E
rum auxilijs, restituitur, mox fato functus. Vxor eius Olympias, & ger-
mana soror, tutelam regni, & filiorum, Pyrrhi & Ptolemæi, suscepit.
sed vtroque immaturo fato sublatis, mater gemino funere afflictâ, non
diu

A diu filijs suprauixit. Supererant ex stirpe regiâ sola Nereis virgo, cum sorore Laodamiâ. Nereis nupsit Geloni, Siciliae regis filio: Laodamia, cum in Dianæ fanum confugisset, populi concursu impiè interficitur. quod facinus Dijs immortales assiduis cladibus gentis, & prope interitu totius populi, vindicarunt. Extincto regali Epirotarum stemmate, Reipub. status popularis factus fuit, & in Illyriorum mox potestatem deuenit Epirus; postea verò Macedonum imperio obnoxij fuere. paucis tantùm exceptis, qui ad Ionium mare habitabant. Soluta autem illorum imperio, cuncta in Romanorum ditionem concessere.

Iustinus
lib. xxviii

Pausanias
in Messeniacis.

Ex hac regione, aurore memoriâ, Georgius ille Castriota, cognomento Scanderbegus, prodijt; qui Epiri magnam partem, quam nunc Albaniam vocant, Turcis eripuit; & tantâ felicitatè cum illis bellauit, vt, cum maximis cladibus illos affecisset, nunquam prælio victus fuerit; manu verò adeo promptus, & inuictò corporis robore fuit, vt diuersis in prælijs supra duo millia Barbarorum sua manu interfecerit, hostemq; sapius, vnico gladij ictu, ad umbilicum vsque diuiserit, vt fide digni scriptores memorant. sed, illo defuncto, statim ad Turcarum imperium tota Epirus redijt: tantum fiducia in vno viro fuit.

I. Caput viri galeatum, cuius id sit, incertum; Pyrrhi certè non esse, alia eius numismata ostendunt. puto Martis esse. Fuluius Ursinus inter imagines clarorum virorum Pyrrhum hoc pacto spectandum dedit, manifesto errore, vt sequentia nomismata ostendunt. Ab auersâ parte victoria est pennata, quæ trophæum exornat; cum inscriptione, ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΠΥΡΡΟΥ. Depingitur autem cum alis victoria; quia, teste Latino Pacato, *Hominum, cum fortunâ euntium, non cursus est, sed volatus.* Prudentius Victoriæ habitum lib. Aduersus Symmachum graphicè depingit.

In Pægyrica.

*Vincendi queris dominam? sua dextera cuique est,
Et Deus omnipotens; non pexo crine virago,
Non nudo suspensa pede, strophioque recincta,
Nec tumidas fluitante sinu vestita papillas.*

II. Diana est, cum arcu & pharetrâ, quæ ab Epirotis peculiari etiam studio culta. Ostendit id Iustinus, qui Laodamiam ad Dianæ fanum, tanquam asylû, confugisse dicit. quæ, cum nefatio populi concursu interfecta esset, facinus à Dijs cum interitu penè totius populi vindicatû. nam sterilitatem, famemque, passi; & intestinâ discordia vexati, externis ad postremum bellis penè consumpti sunt. Miloque, Laodamiæ percorsu,

Lib. xxviii

B

corsu,

cussor, in furorem versus, nunc ferro, nunc saxo, in summa dentibus A
laceratis visceribus, duodecimo die interijt. Auersâ parte victoria est a-
lata, cum coronâ in vnâ manu, & trophæum in alterâ. Fuere autem duo
trophæa à Pyrrho excitata; debellato Antigono, Macedonum Rege, &
Galatis. Arma quidem Galatarum Mineruæ Ithoniæ; Macedonum verò,
In Atticis. Ioui Dodonæo consecrauit, vt refert Pausanias. sed Plutarchus vnus
tantum trophæi meminit.

Θ Ε Σ Π Ρ Ω Τ Ι Ω Ν :

B

T H E S P R O T I A .

*Thesprotij vnde dicti. Dodonæum oraculum. Columba cur di-
catur responsa dedisse. Æneæ donaria. Dodonæum æs.
Fons ἀναπαυμένω.*

NON ignobilis Epiri regio Thesprotia; quam à Thesproto quo-
dam ita dictam, ad Dionysium Alexandrinum refert Eustathius.
Hunc Laocoontis filium fuisse, Stephanus Byzantinus asserit. Apollodo-
rus inter numerosam Lycaonis prolem Thesprotum recenset. incolas **C**
etiam vocatos fuisse *Αἰγέστας & Ἀμύμνας. Ægeleos Amymneos*, à
ducibus forte Aegesto & Amymno, auctor est Stephanus Byzan-
tinus.

Antiquissimis sæculis non obscuri fuere populi; siquidem Theseus
& Perithous à Thesprotiorum rege, in Cichyro vrbe, quondam Ephy-
ra dicta, in vincula coniecti fuerunt, quod illius vxorem contra hospitij
sacra conati fuissent rapere. Perithous quidem à ferocissimo regis can-
e Cerbero discerptus fuit, Theseus vero Herculis ope è vinculis libera-
tus; *Odysseæ T.* Homerus etiam refert Vlysses hospitio fuisse exceptum à Phædo-
ne Thesprotiorum rege: In hac regione circa Cichyrum palus erat Ache-
rusia, fluuius item Acheron, cocytus etiam ibi manat aquam voluens
valde inamœnam visu. qua de caussa probabile est, Homerum tum alia
de rebus inferorum ausum fingere, tum fluuijs etiam ab his qui in Thes-
protia sunt nomina imposuisse. **D**

Sed maximam regioni claritatem dedit Iouis Dodonæi oraculum.
vnde Pindarus, *Θεσπρωτίδα Δωδώνη*, Thesprotiam Dodonam, vocat; & Ho-
merus, vbi de Thesprotis mentionem facit, Dodonæi oraculi meminit:
licet posterioribus sæculis, Strabone teste, Molossorum iuri attributum
fuerit. Situm id erat in monte Tomaro, circa cuius radices centū fontes **E**
scaturire Plinius refert ex Theopompo. Templum id Dodonæi Iouis à
Ca. ccxxv Thessalo extructum tradit Iulius Hyginus, omniumque oraculorum,
quæ

A quæ in Græciâ fuere, vetustissimum fuisse auctor est Herodotus. De cuius origine variatvetustas. Alij enim geminas columbas ex Ægypto auolasse, vtramque nigram; vnam quidem, in Africam: alteram verò, Dodonam, in Epirum, venisse. quæ, fago insidens, humanâ voce præcepit, vt eo loci Ioui oraculum conderent. quæ verò in Africam euolauit, iussisse Afris, vt Ioui Ammoni etiam oraculum struerent. quod Silius Italicus etiam canit.

Lib. III.

*In gremio Thebes geminas sedisse columbas,
Quarum Chaonias pennis quæ contigit oras,
Implet fatidico Dodonida munere quercum.*

B

Herodotus verò asserit, fœminas fuisse duas sacerdotes, à Phœnicibus in Euter-
auectas; quarum vna apud Thesprotos venundata, ibi oraculum sub Pe.
quercu condidit: illamque eius interpretem fuisse. incolas verò illam
vocasse columbam; quod, cum barbarâ esset, non absimile quid auibus
sonaret. interiecto verò tempore columbam humanâ voce loquutam,
quod Thesprotiorum sermonem didicisset. Poëtæ verò hâc de causâ
tradidere quercum vaticinatam fuisse, quod sub fago oraculum serua-
retur. Homerus.

Odyssea. T.

C

*Τὸν δὲ ἐς Δωδώνην φάτο Βήμδραι, ἔφρα θεοῖο
Ἐκ δρυὸς ὑψιπέμοιο Διὸς Βελῶ ἐπακρότη.*

*Hinc autem in Dodonem dicebat ire, vt Dei
Ex quercu altâ Iouis consilium audiret.*

Vnde & Valerius Flaccus Iasonis nauem Argo, fatidicam vocat, quod ex
lignis Dodonæ siluæ compacta fuerit; licet Apollodorus tantum vni-
cam tabulam ex Dodonæ lignis in prorâ habuisse dicat. Quo tempore
verò oraculum id primò cultum in Græciâ sit, non conueniunt Scripto-
res. Eusebius xxxiii. Olympiade Græcos Dodonæo oraculo primum
vfos scribit. quod minor; nam Homeri ætate, seu potius Troiano bello;
D in vfu fuisse, supra ostendi. &, ne Poëtæ fides suspecta sit, confirmabo
id grauissimi historici, Dionysij Halicarnasæi, testimonio. qui refert,
Aeneam in templo Dodonæi Iouis crateras obtulisse; quorum adhuc
suâ ætate aliquot exstabant, litteris antiquissimis insculptis, quæ Troia-
nos muneris auctores testarentur.

Hic etiam duas columnas sublimes fuisse, auctor est Zenodotus; in
quarum vnâ posita erat peluis ærea, in alterâ pensile pueri simulacrum;
flagellum æreum manu tollentis: quoties autem vehementior ventus
flaret, impulsâ scutica crebrius peluem feriebat, illaque percussa ad mul-
tum temporis tinnitum referebat. Plinius hoc tangit, licet aliquantu-
E lum à Zenodoto diuersus, de sepulchro Porsennæ regis. *In summo orbis Lib. xxxvi
æreus, & petasus vnus, omnibus est impositus, ex quo pendeant excepta catenis cap. xlii.
tintinnabula, quæ vento agitata longè sonitus referant, vt Dodonæ olim factum.*

B 2

Vnde

Vnde parcœmia, *Δωδωναίων χαλκίων*, *Dodonæum æs*. quò videtur respexisse **A**
Satyræ vi. Iuuenalis.

Tot pariter pelues, tot tintinnabula credas

Pulsari —

Mirus etiam circa Iouis Dodonæi templum fons erat, quem *Ἀναπυόμενον* vocabant; de quo Plinius. *In Dodone Iouis, fons cum sit egelidus, & immensas faces extinguit; si extinctæ admoueantur, accendit; idem meridie semper deficit. quâ de causâ ἀναπυόμενον vocant, mox increfcens, ad meridiem noctis exuberat. ab eo rursus sensim deficit.* Huius rei causam apud Lucretium videbit curiosus lector. **B**

Nummi duo Pyrrhi regis sunt. Vultus est acer, nasus aquilinus, deniq; Alexandri magni genium aliquem exprimunt. qui nihil commune habent cum vultu superioris tabulæ. auersâ parte vnus, quadrigam cum alatâ Victoria, ad curulem aliquam fortè victoriam respicit; alterius verò equitem habet, qui hostem confecit; in memoriam fortè alicuius pugnæ equestris.

B O Y Θ P Ω T I Ω N.

B V T H R O T V S.

Ab Heleno condita. Vnde illi nomen. Colonia Romanorum. **C**

INTER Thesprotios, post Dodonam, præcipua vrbiū erat Buthrotus. Ptolemæo Buthrotorum sinus dicitur. nomen illi à Buthro conditore. Alij verò, vt Teucer Cyzicenus apud Stephanum, ferunt Helenum, versus occasum nauigantem, cum in Epiro ἀπεβατήρια sacrificaret, bouem victimarij manus effugisse, & per Pontum ad hunc vsque sinum peruenisse; hærente adhuc in ceruice vulnere, eoq; loci moribundum procubuisse. Helenum, veluti fato quodam monitum, Buthro ex facto nomen imposuisse. **D**

Sita autem erat vrbs in ore portus, quem Strabo *πηλάδα*, seu cænosum, dicit. locus verò est instar cherronesi, seu peninsulæ, egregiè à Romanis frequentatus. nam & illorum coloniam postea fuisse, ex Plinio constat. Virgilius in tumulo fuisse urbem ostendit.

Lib. iii.

*Protinus ærias Phæacum abscondimus arces,
 Littoraque Epiri legimus, portuque subimus
 Chaonio, & celsam Buthroti ascendimus urbem.*

Dionysius etiam Halicarnassæus dicit, Æneam cum socijs Buthroti portum tenuisse, atque hinc itinere duorum dierum Dodonen ascendisse, oraculi petendi causa. **E**

I. Qui-

A I. quidam, monti insistent, vnâ manu columnæ innititur; alterâ faciem gestat.

II. Pyrrhus rex ab vnâ parte; ab alterâ bos, humi procumbens; quem genu premit alata mulier, victoria fortè, atque vnâ manu cornu, alterâ verò nescio quid gerit. forte ad bouem alludit, qui loco nomen hic procumbens dedit, vt supra dictum.

ΑΜΒΡΑΚΙΩΤΩΝ.

ΑΜΒΡΑΚΙΑ.

B *Corinthiorum colonia. Ante Troianum bellum condita. A Romanis obsessa. Signa omnia ablata, & mox restituta.*

Lis Deorum super Ambracia. Ouidij locus à nemine intellectus explicatur. Iuno Regina, & Sceptrafer.

C **I**llustris admodum Epiri vrbs erat Ambracia, siue antiquitatem eius, situm, vel opes spectes. ab Ambrace enim, Herculis nepote, Dexameni filio, ita vocata; vt grauis auctor asserit, Dionysius Halicarnasensis; vel, vt Stephano placet, ab Ambrace, Thesproti filio, Laocoontis nepote. cum prius Eponia, & Paralia, dicta esset. Strabo à Corinthijs conditam dicit, duce Cypselo, & Gergaso. Marcianus Heracleotes à Cypseli filio Gorgo ductam coloniam refert.

Μετὰ τὰς Μολοπίδας δὲ Ἀμβρακία Κορινθίων
Ἀποικίος ἔστιν. ὤκισεν δὲ ὁ Κυψέλης
αὐτὴν πρῶτον παῖς Γέργος. —

*Ab his Molossis Ambracia colonia est
Corinthiorum, condidit quam Cypselo
Primum creatus Gorgus.*

D Inter Thesprotiæ vrbes à Goltzio numeratur, cui & Stephanus suffragatur. Ptolemæus verò inter Acarnanes recenset. sed prouinciarum limites non eosdem semper fuisse, quis tam hospes in historiâ est qui ignorat. sita autem erat vrbs in intimo nobilissimi sinus recessu, qui hinc Ambracius dicitur, loco admodum eminenti, & conspicuo. Sed lubet T. Liuij verba adducere, quibus Ambraciæ situm graphicè describit. *Ambracia tumulo aspero subiecta est (Perranthen incolæ vocant) vrbs, qua murus vergit in campos & flumen, occidentem; arx, qua posita in tumulo est, orientem spectat. amnis Arethon ex Acarnaniâ fluens cadit in sinum maris, à nomine propinque vrbis Ambracium appellatum, præterquam quod hinc amnis munijt, hinc tumulus, muro quoque firmo septa erat, patente in circuitu paulo amplius tria millia passuum. Arethon amnis nauigabilis, & ad comportanda, quæ vsui essent, opportunus, præter ipsa mœnia fluit.*

Ante Troianum bellum videtur condita fuisse; siquidem auctor est

Dionysius Halicarnassæus, Æneam in Italiam nauigantem, Ambra-
ciam adijisse: cuius rei clara vestigia adhuc suo æuo exstitisse, templum
nempe veneris, & sacellum Aeneæ, prope paruum theatrum, in quo vi-
sebatur parua statua, prisca operis, huic heroï consecrata, cui quotan-
nis sacerdotes victimas offerebant, quas illi Ἀμφιπέλας vocabant.

Situs verò beneficio, & incolarum industriâ, ad insignem clarita-
tem postea peruenit. regio enim tota fertilis, & maris beneficio, am-
nisque oportunitate, vicinorum commercijs aptissima erat. vnde
Archestratus apud Athenæum, χῶραν εὐδαίμονα, *felicem regionem*, vocat.
Thucydides verò omnium vicinorum bellicosissimos dicit Ambra-
ciotas; varia enim cum finitimis bella gesserunt. bello enim Pello-
ponnesiaco Argos Amphiloichicum expugnart; sed Amphiloichij, A-
theniensium & Acarnanum copijs subnixi, Ambraciotas expule-
runt, & patriam iterum occuparunt. qui clade hac exasperati po-
tius, quàm fracti, magnâ suorum manu comparatâ, & Chaonum
auxilijs conuocatis, Argos iterum tentant. sed, cùm irritos suos cona-
tus animaduenterent, omnem in suburbanos agros iram vertunt, & re
infestâ donum rediere. infeliciter deinde tentatâ Strato, Acarnaniæ vr-
be, & nauali prælio circa Patras cum Peloponnesibus socijs à Phor-
mione, Atheniensium duce, superari, non tamen quieuerunt, sed, adultâ
hyeme, Amphiloichiorum agros infestis populationibus vrunt, & Ol-
pas expugnant. sed non impune, nam paucos post dies à Demosthene,
Atheniensium & Acarnanum duce, circa Idomenen maximâ cæde per
insidias profligantur. auctor enim est Thucydides, maiorem toto Pe-
loponnesiaco bello cladem vni ciuitati non accidisse. vnde pax cum
Amphilochijs, & Acarnanibus, in centum annos statuta fuit. cum Mo-
lossis verò felicius illos pugnasse auctor est Pausanias. cùm enim no-
cturnas insidias Ambraciotis Molossi parassent, accidit asellum, vicino
agro expulsus, procaci clamore asellam insequi; sequebatur rusticus,
qui asellum fustibus abigebat, obscuris & incompositis vocibus. qui-
bus perturbati Molossi, intempestiuè ex insidijs consurgunt. quibus
detectis, Ambraciotæ summo impetu illos inuadunt, & magnâ cæde
fundunt, fugantque. quâ de causâ asinum æneum Delphis dedica-
runt. Magna deinde incrementa longâ pace sumpsit, præsertim post-
quam rex Pyrrhus in illâ regiam suam habuit. Sed postquam Ambra-
cia imprudenter se Ætolorû partibus applicuit, & Antiochi gratiâ bel-
lum cum P. R. gessit, magnis calamitatibus oppressa fuit. à M. enim
Fulvio Nobiliore, Epirotarum suasu, qui vrbis felicitati nimia inuide-
bant, obsessa fuit; sed magnis animis patriæ defensionem moliti sunt.
varijs enim assiduisq; eruptionibus machinas eius corruerunt, arietibus
verò quassatos muros refecere, & nouum pro veteri summâ celeritate
obiccerunt. cumq; apertâ vi parum res procederet, cuniculis tentata est.
sed noua res aduersus illos, qui in cuniculis erant, excogitata; dolium à
fun-

In Phocia-
cis.

Liuius lib.

A fundo pertusum, quâ fistula modica inferi posset, & fistulam ferream, operculumque ferreum, & plurimis locis perforatum, fecerunt. hoc tenui plumâ completum dolium, ore in cuniculum verso posuerunt. per operculi foramen, prælongæ hastæ, quas sarissas vocant, ad summouendos hostes, eminebant. scintillam leuem ignis, inditam plumæ, folle fabrili ad caput fistulæ imposito, flando accenderunt. inde non solum magna vis fumi, sed acrior etiam fœtor quodam nidore ex adustâ plumâ, cum totum cuniculum compleisset, vix durare quisquam intus poterat. tandem, intercedente Aminandro, Athamantum rege, qui multum temporis Ambraciæ exulauerat, vrbs dedita est: & Consuli corona aurea centum & quinquaginta pondo oblata; signa omnia ærea, marmoreaq;, & tabulæ pictæ, quibus ornata ciuitas erat, sublata omnia, auectaque. Auctor est Plinius, sola figulina Zeuxidis opera relicta, cum fuluius Nobilior nouem Musas Romam transferret, annitente tamen M. Aemilio Consule, qui cum Fuluio similtates gerebat, Senatus consultum factum, vt Ambraciotis omnes res suæ redderentur, in libertate essent, ac legibus suis vterentur; portoria, quæ vellent, terrâ marique caperent, dum eorum immunes Romani, & Latini nominis socij, essent. Interegregios ciues Cleombrotum habuit, cui cum nihil aduersi accidisset, è muris sese in mare præcipitauit, nimio immortalitatis amore percitus, postquam Platonis Phædonem, siue *De Anima* librum, legisset.

Lib. xxv.
cap. x.

I. Iupiter est ab vnâ parte, ab alterâ gryphes; cum dictione ΦΛΟΚΡΑΤΗΣ.

II. Iupiter, nudo corpore fulmen iaculans; ab alterâ parte Apollo, radiato capite. Ambraciæ enim Σωτήρ Ἀπίλων, *Seruator Apollo*, colebatur. Refert Antoninus Liberalis, Apollinem, Dianam, & Herculem, controuersiam quondam habuisse, in cuius potissimâ tutelâ esset Ambracia. Apollo sibi urbem vindicabat, quod pater esset Melanei, Dryopum regis, qui bello sibi totam subiecit Epirum, ac procreasset Eurytum & Ambraciam, à qua vrbi nomen: suo etiam monitu Gorgum, Cypseli fratrem, coloniam à Corintho Ambraciam deduxisse: varias etiam seditiones, & civile bellum, eâ in vrbe composuisse; quare ab Ambraciotis in publicis conuiujs *Seruator Pythius* inuocatur. Diana sibi deberi dicebat, quod Phalæcum tyrannum sustulisset. siquidem venanti tyranno catulum leonis exhibuisset, quem cum in manus sumpisset, leonam matrem è siluâ erupisse, & Phalæcum dilaniasse; Hercules non solum Ambraciam, sed & totam Epirum, ad se pertinere ostendebat; nam vniuersos Epirotas à se subactos fuisse, quo tempore coniunctis viribus Geryonis boues conati ipsi adimere. colonos etiam Corintho venisse, qui urbem tenerent; Corinthios verò omnes à se ortos esse. Hanc controuersiam, cum ad Cragaleum detulissent, Dryopis filium, virum iustum, auditis cuiusque rationibus, urbem Herculi adiudicauit. Apollo

Lib. Metamorph.
cap. iv.

iratus manu eum corripuit, atque in saxum mutavit, eodem quo ste- A
 terat loco. ad hanc Deorum litem, alludit Ovidius.

Lib. XIII.
Metam.

*Prætereunt vœsti certatam lite Deorum
 Ambraciam, versique vident sub imagine saxum
 Iudicis, Aëtiaco quæ nunc ab Apolline nota est.*

Ita enim intelligendus est Poëta, quem nemo hactenus interpretum as-
 sequutus unquam fuit.

III. Iuno Regina est, velato capite, cum sceptro; ut aliquando in
 Romanis nummis videre est. frequentius tamen hastam puram, & pa-
 teram, gestat; Staius Papinius lib. x. *Sceptraferam* vocat.

—— *ad patrias fusæ Pelopeides aras
 Sceptraferæ Iunonis opem, reditumque suorum,
 Exposcunt.*

IV. Pallas est, galeâ ornata, cū Pegaso ab alterâ parte. V. & VI. Mi-
 notaurum habent. Miror sæpe, in Græcorum nummos ita frequenter
 Minotaurum insculptum esse; cū Cretense hoc monstrum nihil ad il-
 los spectaret. nisi fortè quidam originem suam ad Athenienses referrent,
 atque ob Thesei memoriam, Minotaurum symbolis suis appingerent.
 Adest in vno cancer, in altero tridens; quæ significant, mari appositam
 urbem.

A M Φ I Λ O X I Ω N.

A M P H I L O C H I I.

*Dissensus Auctorum super conditore Argi Amphilochoij. Ab
 Ambraciotis imbuti institutis Græcorum. Distincti ab
 Acarnanibus. Acheloi cum Hercule lucta.*

A V T O R est Thucydides, Amphilochem, Amphiarai filium,
 finito Troiano bello, quum se domum reciperet, statusque rerum, D
 qui tunc Argis erat, summopere illi displiceret, venisse in Ambracium
 finem, ibiq; urbem condidisse, quam patriæ nomine Argos appellavit,
 cognomento Amphilochicum, quæ totius Amphilochiæ caput erat.

Lib. III.
Biblioth.

Strabo verò refert Alcæonem, post Epigonorum aduersus Thebas
 expeditionem, à Diomede in Ætoliam euocatum; cuius ope Ætoliam,
 & Acarnaniam, sibi subiecisse. sed, proficiscente Diomede ad Troia-
 num bellum, Alcæonem in Acarnaniâ remansisse, & Argos condidisse;
 illudq; à fratris nomine Amphilochium indigetasse. Apollodorus
 paulum ab his dissentit; nam Amphilochem, Alcæonis ex Mantone
 Tiresiæ filium, Apollinis oraculo monitum, Argos Amphilochicum E
 incoluisse memorat.

Urbs erat olim inter finitimas potens; quæ, cū multos post annos
 varijs affecta esset cladibus, Ambraciotas sibi vicinos in consortium ad-
 sciuit

A sciuit; linguaque tum primùm, & institutis, Græcorum incolæ vfi sunt. barbari enim hætenus fuerant. progressu demum temporis ab Ambraciotis, ob similitates quasdam, Amphilochij vrbe patriâ, contra omnes fœderis rationes, expulsi fuerunt. quâ de causâ illi sese suaque Acarnanibus dediderunt, aduocatisque in societatem belli Atheniensibus, duce Phormione, Argos expugnant, atque Ambraciotas diripiunt. quâ de causâ acerbè bellum inter Amphilochios & Ambraciotas exarsisse, tempore belli Peloponesiaci, auctor est Thucydides.

B Amphilochios Acarnaniæ partem quidam faciunt, sed Thucydides illos distinctos populos fuisse docet. Non negauerim tamen, posterioribus sæculis, vt Plinij ætate, in vnum Acarnaniæ corpus distinctos populos coaluisse, vt frequenter in historijs obseruatum.

I. Herculis caput, spolio leonino tectum. auersâ vero parte idem taurum apprehensis cornibus prosternit. quod ad luctum eius cum Acheloo amne referendum esse, certum est; de quâ Staius Papinius. Lib. III.

— *Et Herculeâ turpatus gymnade vultus
Annis, adhuc imis vix truncam attollere frontem
Ausus aquis, glaucoque caput submersus in antro,
Moeret; anhelantes ægescunt puluere ripæ.*

C II. Pallas armata, & Pegasus ab alterâ parte.

A K A P N A N Ω N .

A C A R N A N I A .

Ab Acarnane, Alcmaonis filio, dicta. Curetis olim. A Telebois habitata. Soli Græcorum ad Troiam non profecti. Illorum fides, & constantia in aduersis. Cum Ætolis variè pugnarunt.

D **E** PIRI finis, vltimaq; regio, est Acarnania; quam ab Ætoliâ amnis Achelous, poëtarum fabulis nobilitatus, separat. Dictam ita ab Acarnane, Alcmaonis filio, referunt Thucydides, & Apollodorus. Alcmaoni enim, ob matris cædem profugo, Apollinis oraculum significauit, non prius illum erroribus liberatum iri, quàm in illa regione locum sibi delegisset, quem sol necdum radijs suis illustrauerat, quando parricidium commisisset. qui aliquantulum consilij inops, tandem intellexit, circa Acheloi alluionem campos sibi commodos habitationi fore; quare circa Oenidas locum delegit, & à filio Acarnane regioni nomen imposuit. Plinius Curetim olim nuncupatam Acarnaniam dicit; cuius rei causam Strabo aperit. Cùm enim Curetes olim Chalcidem incoluissent, assiduoq; de Lilanto campo bellum gererent, hostesq; illos in bello anterioribus comis captarent, distraherentque, cæsariem ab occipite aluerunt, à fronte autem detonderunt, vnde ἀπὸ τῆς κεφαλῆς, I. tonsurâ, κεφαλῆς, detonsos, appellatos; atque postea in Ætoliam concessisse. cumq; Pleuronis

Pleuronis loca deinde occupassent, trans Acheloum habitasse. vbi cum A
intonfa seruarent capita, veterum cladum memores, Acarnanes vo-
cati fuerunt. priscis autem sæculis à Taphijs & Telebois habitatam Acar-
naniam, refert Strabo; illique impositum Principem Cephalum, Deio-
nes filium, ab Amphitryone. alij verò ferunt, nonnullos Lacedæmono
venisse, qui cum Icaro, Penelopes patre, Acarnaniam incoluerunt, vbi
ille ex Polycastâ, Lygæi filiâ, Penelopen, eiusque fratres, procreauit.
Ephorus etiam addit, Acarnanes cum cæteris Græcorum ad Troiam
non militasse; quâ de causâ Romanis olim persuasere, vt liberè suisque
legibus viuendi ius illis esset; quod soli ex omnibus Græcis aduersus ma- B
iores illorum, & generis auctores, nunquam arma induissent. vnde,
cum bello Ætolorum premerentur, missi fuere legati à Romano sena-
tu, qui Aetolis denuntiarent, teste Iustino, *vt præsidia Acarnaniæ urbibus*
deducerent, paterenturque esse liberos, qui soli quondam aduersus Troianos, au-
ctores originis suæ, auxilia Græcis non miserant.

Lib.
xxviii.

Liuius lib.
xxvi.

Auctor est Polybius, Acarnanes, vel in maximis periculis, summam
honestatis habuisse rationem; semperque fuisse, publicè & priuatim,
constantes, & libertatis amantes. cuius rei illustre exemplum ab illis edi-
tum bello, quòd Scopas, Aetolorum prætor, Romanorum auspicijs illis C
intulit. nam cum cernerent Cleniadem Naxumque amissas, Romanâ-
que insuper arma ingruere, irâ magis, & desperatione, quàm consilio,
ad bellum se instruunt; coniugibus, liberisque, & senioribus supra lx.
annos, in propinquam Epirum missis, ab xv. ad lx. annos coniurant,
nisi victores se non redituros: qui victus acie excessisset, cum nequis vr-
be, tecto, mensâ, laribusque exciperet; diram excreationem in popula-
res, obtestationem, quam sanctissimam potuerunt, aduersus hospites
composuerunt; precatique simul Epirotas sunt, vt, qui suorum in acie
cecidissent, eos vno tumultu contegerent, adhiberentque humatis titu-
lum; *Hic siti sunt Acarnanes, qui aduersus vim atque iniurias Ætolorum pro*
patriâ pugnantes occubuerunt. Fama huius coniurationis Ætolorum impe- D
tum retardauit, & Acarnanes ab impendenti discrimine conseruauit.
Hæc vt laudanda sunt, ita & Aristotelem commouisse credo, vt de Acar-
nanum Repub. libros aliquot conscriberet.

Variè cum Aetolis, & Romanis, postea gessere bellum; donec tan-
dè bello Macedonico, debellato Philippo ad Cynoscephalas, L. Quin-
ctus Flaminius, T. Frater, expugnatâ Leucade, quæ caput gentis est,
Acarnanes in deditioem accepit. Precipua illorum vrbes erant secun-
dum Ptolemæum, Ambracia, Actium, Leucas, Azelia. Strabo, præter
dictas, Pælærum & Alyziam; Liuius verò, Naxum & Cleniadem adiun-
git. Cum Messenijs etiam bellum illis fuit. cum enim hi Oeniadas oc-
cupassent, irritati Acarnanes, omnibus vitibus in illos consurgunt, & E
Oeniadas obsidione cingunt. octauo demum mense, deficiente iam
annonâ, Messenij clanculo intempestâ noctu vrbe excedunt. Acarnanes,

re co-

A re cognitâ, illos persequuntur, & trecentos conciderunt, atque ita rursus Oeniadas in suam potestatem redegerunt.

Cum Aetolis postea etiam bellum gesserunt, quod secundâ adeo fortunâ ab illis gestum fuit, ut parum abfuerit, quin Calydonem, aliaque oppida quædam in potestatem suam redegerunt, nisi Agesilaus Aetolis opem tulisset; cuius aduentu territi, cum Aetolis pacem pepigerunt. Paus. in Laconicis.

I. Minotaurus est, cum voce ΛΥΚΟΡΡΟΣ, aduersâ parte Apollo videtur sedens cum arcu, & lyrâ circa pedes. nam toto hoc tractu cultus erat magnus Apollinis, ob vicinum Actium, ubi templum eius celeberrimum.

II. Pariter ab unâ parte Apollinem, ab alterâ caput, leonis exuijs ornatum, quod Cassandri videtur esse.

Θ Υ Ρ Ρ Ι Ε Ω Ν.

THYRRIVM.

Est & Thyrrium Acarnaniæ oppidum, teste Stephano Byzantino; quod Polybius refert, ab Aetolis per insidias occupatum fuisse. Lib. IV.
Xenophon etiam lib. VI. Historiæ Græcorum refert Iphicratem, Atheniensium ducem, bellum Thyriensibus, fortissimis quidem viris, intulisse, qui oppidum egregiè munitum habebant.

Nummi nullâ explicatione indigent; Minotaurus enim, & Apollo, in ijs tantum conspiciuntur.

Α Κ Τ Ι Ω Ν.

ACTIVM.

Seruij lapsus super Apollinis Actiaci templo. Ludi Actiaci antiquissimi. Leucata. Pugna Actiaca. Ludi quinquennales. Colonia Romanorum. Nicopolis urbs diuersa ab Actio. Templum Veneris Aeneadis. Gryphes Apollini sacri.

INTER Acarnaniæ vrbes, nulla Actio vel vetustate, vel nobilitate; comparanda est. Sita erat in ipsis sinus Ambracij faucibus. Thucydides olim regionis Anaetoriæ fuisse tradit, vicinum enim valde Anaetorio erat Actium, Apollinis imprimis templo nobilitatum, quod Seruius ad lib. III. ab Augusto conditum, ab eoque ludos Actiacos institutos, opinatur. sed perperam; nam ante Peloponnesiacum bellum fuisse hoc templum Apollini consecratum testatur Thucydides, imo longè vetustius fuisse, auctor est Iulius Hyginus; qui ex sententiâ Callimachi, ab Argonautis exstructum memorat. Ludi etiam Actiaci multo

multo tempore ante Augustum fuere hic celebrati. Strabo. *Actia quoque ipsi Deo prius, & a finitimis celebrabantur, & certantibus coronæ proponebantur, hæc autem ætate Cæsar Augustus honorificentius edidit, siquidem trieterici ludi solebant hic celebrari, Augusti vero ætate quinquennales.* Erat autem Apollinis Actij templum quodam in tumulo, ad maris ostium eminens; cui subiacebat campus, in quo locus Apollini sacer erat. Huc respexit Virgilius.

Aeneidos
III.

*Mox & Leucata nimboſa cacumina montes,
Et formidatus nautis aperitur Apollo.*

Leucata enim mons est, Actio vicinus; subdit enim statim.

Actiaque Iliacis celebramus littora ludis.

Lib. VII.

Lib. IV.

Eleg. VI.

Erant etiam hic naualia, ab Augusto exstructa; in quibus Cæsar vnde viginti naues decimarum nomine reposuit, ab vno remorum ordine vsque ad deciremes; quæ postea omnes, vnâ cum naualibus, incendio perierunt, vt auctor est Strabo. Dedicauerat hæc Apollini Actio Augustus, cuius potissimam numini victoriam naualem, contra Antonium & Cleopatram acceptam, referebat; vt ostendit Propertius.

Actius hinc traxit Phæbus monumenta, quod eius

Una decem vicit missa sagitta rates.

Nec vllum nauale certamen videre maria, quo maioribus vnquam viribus concursum fuit; ac circa Actium. nam, teste L. Floro, *Quadringenta amplius naues Augusto, ducenta non minus hostibus. sed numerum magnitudo pensabat. quippe à senis in nouenos ordines remorum, adhæc turribus atque tabulatis alleuata, castellorum & vrbiũ specie, non sine gemitu maris, & labore ventorum, ferebantur. quæ quidem ipsa moles, exitio fuit. Cæsaris naues à triremibus in senos nec amplius ordines creuerant, itaque habiles in omnia, quæ vsus poscebat, ad impetus, & recursus, & flexus capiendos. illas graues, & præpeditas, singulas plures adortæ, missilibus simul, tum rostris, ad hæc ignibus iactis, ad arbitrium dissipauere.* Hæc victoria Augusto imperium dedit. In cuius rei memoriam non solùm Actij Apollinis ludos magnificentius curauit fieri, sed & templum maius extruxit, Dione teste, & coloniam ciuium Romanorum urbem ipsam effecit. In huius itaque victoriæ memoriam Augustus ludos Actiacos *πεντατηρικὸς*, qui quinto quoque anno celebrarentur, cum antea *τριετηρικὸς*, seu triennio singulo, solebant fieri. Erant autem Musici, Gymnici, & Equestres; quorum curam Lacedæmonijs commisit, vt auctor est Strabo.

Non procul autem ab Actico nouam urbem exstruxit Nicopolim, in victoriæ suæ monumentum; traductis in illam multarum vicinarum vrbiũ incolis, quæ assiduis bellis exhaustæ erant. Video tamen à multis dubitari, num Actium, & Nicopolis, diuersæ fuerint vrbes, nec ne, nam Plutarchus videtur eandem urbem statuere, quod Cæsar eo loci Nicopolim extruxerit, vbi victoriam obtinuit. sed præposterè auctoris mentem interpretantur. nam Ptolemæus, Strabo, Pausanias, Plinius,

A Plinius, diuerfas statuunt. Plinius breuiter id, & clarè, more suo, ostendit. *In ore ipso (sinus Ambracij) colonia Augusti Actium, cum templo Apollinis nobili, & ciuitate liberâ Nicopolitanâ. Quid clarius?*

Actij etiam uisebatur statua ærea viri, qui asellum agebat, ab Augusto dedicata. nam, cum ante pugnam Actiacam ante-lucano tempore Cæsar castris egressus esset, ferunt illi hominem obuiam factum, qui asellum agitabat; rogante autem Cæsare, quodnam illi nomen esset, respondisse, Euthycho; asinum autem Niconta vocari. Cæsar lætus omen accepit, eiusque rei memoriam, statuâ dedicatâ, posteris reliquit. Plutarchus in uita M. Antonij.

B Erat etiam hîc templum Veneris Æneadis, & Magnorum Deorum, ab Aenea conditum; quando Italiam petens, Actij substitit, ut narrat Dionysius Halicarnassæus.

Quid sibi uelint in nummis aquilæ, aut vultures volantes, & apri caput, incertus sum. Vltimus nummus lyram & gryphem habet, symbolum Apollinis Actij. Gryphes enim Apollini sacras fuisse, Seruius docet. *Hoc genus ferarum in Hyperboreis nascitur montibus; omni parte leones sunt, alii & facie aquilis similes, equis uehementer infestæ, Apollini consecratæ.* Et Claudianus luculentè. Eclogæ VII.

C *At si Phœbus adest, & frenis grypha iugalem
Riphæo tripodas repetens detorsit ab axe.*

N A Y Π A K T I Ω N.

N A V P A C T V M.

Naupaetum nunc Locris, nunc Aetolis, adscriptum. Doriensium colonia. Marcianus emendatus obiter. Messenij illud incoluere, mox à Lacedæmonijs eiecti. Diana Aetola.

D P Ræposterè inter Acarnanas Naupaeto locum dedere tabulæ; nam à Ptolemæo Locris adscripta est, Straboni verò, & Stephano, Aetolis. Plinius etiam his fauit; Cur autem Auctores varient, Strabo docet. primò enim Locrorum fuit iuris, occupata mox ab Aetolis; itaque non antiquæ Aetoliæ limitibus includebatur, sed ἐπικτήτῃ, siue post acquisitionem, pars erat: quibus accessit Philippi, regis Macedonum posterioris, iudicium: quo Naupaetus Aetolis adiudicata fuit. Colonia autem fuit Doriensium. Marcianus Heraeleota.

πρὸς τῷ ῥίῳ κείτῃ δὲ ναύπακτος πόλις,
ἢ τὸν Δωριεῖς κλήσκειν οἱ σὺν Τιμέσῳ:

Naupaetus at situm oppidum in cacumine est:

E *Hoc Dorienses condidere; & Timesus.*

Dicta autem fuit ἀπὸ τῆς ναυπηγίας, à compingendis nauibus; quod Heraclidæ illic classem compegerint, dum reditum in Peloponnesum moliantur:

liuntur siue, vt Ephorus scribit, primò Locri ibi naues suas fabricauerunt ^A ante Heraclidarum aduentum. Dorientes enim, qui cum Aristomachi liberis in Peloponnesum transfretarunt, locum hunc delegerant ad extruenda nauigia. Vnde apud Marcianum *τίμεινος*, non *τίμεισος* legendum; *Lib. II.* erat enim Timenus Aristomachi filius. Hunc Apollodorus refert militum copias coëgisse, & Naupacti naues compegisse.

Vrbem hanc Athenienses, Locris Ozolis ereptam, Messenijs dederunt incolendam; qui à Lacedæmonijs Ithomâ expulsi erant; quâ potiti, non solùm Lacedæmonijs, sed & Acarnanibus vicinis, Atheniensium hostibus, magnas clades intulerunt, & Oeniadas occuparunt. bello etiam Peloponnesiaco, Naupactum tanquam propugnaculum exhibuerunt. Vnde in Peloponnesum commodissimè excursiones fierent: sed, postquam ad Aegospotamos nauali pugna à Lacedæmonijs, duce Lysandro, Athenienses superati essent, victores Naupactum inuadunt Lacedæmonij, & Messenios iterum eijciunt. Hinc factum, vt Locri patriam iterum recuperarent. Durante etiam Peloponnesiaco bello, cùm Peloponneses, duce Eurylocho, magnis copijs Naupactum inuasuri essent, Demosthenes, dux Atheniensium, repentè copijs in urbem ductis hostes elusit; ita vt ^C ne tentatâ quidem obsidione re infectâ discesserint. In Ætolorum postea iura concessit, & bello Ætolico à M. Acilio obsessum fuit; & ni T. Quintius intercessisset, expugnata foret.

Aesculapij hîc celebre templum fuit, à Phalysio extructum; qui, cùm grauiter ex oculis laboraret, ab Aesculapio Epidaurio, per *Pausanias* *Phocicis.* tabellam illi missam, repente curatur. quare, beneficij memor, templum illi condidit.

Patrum etiam memoriâ prope hanc urbem, quæ nunc Lepanto dicitur, memorabilis illa naualis pugna fuit; in quâ Christiani, duce Ioanne Austriaco, Ottomannos maximâ clade affecerunt; vt recentiorum historiæ testantur. Nummus hic Dianam refert, venatrix habitu, sagittantis specie, cane comitatam. refert enim *In Phocicis.* Pausanias fuisse hîc templum Dianæ extructum, & Deæ simulachrum in illo ex candido marmore, iaculantis specie. vocata autem Diana Aetola. Ab auersâ parte, aper fugiens, cum dictione, ΑΓΑΣΙΚΑΗΣ ΕΦΩΡΟΥ.

A

A I T Ω Λ Ω N.

Æ T O L I A.

*Ætolus Endymionis filius. Aetolia duplex, ἀρχαία καὶ ἐπίκτη-
τῃ. Cur Euripidi μιξοεἰσέβασι. Optimi fraditores.
Illorum virtus aduersus Gallos. Libertas illis
à Romanis adempta. Achelous amnis.*

B

Æ T O L I A M ab Acarnaniâ ab Occidente Achelous amnis diri-
mit, à Septentrione ad Coracem montem porrigitur, ad Orien-
tem verò Locros Ozolas vicinos habet, meridionale verò eius latus si-
nus Ionius, siue Adriaticus, alluit. Dicta prius Hyantis, Stephano teste;
Curetis etiam dicta, sed ab Aetole postea, Endymionis filio, nomen
habuit. Is cum Pisis Apim, Phoronei filium, occidisset, in Curetidem
terram aufugit; incolas autem cum prælio vicisset, in Acarnaniam abire
compulit, atque regionem ipsam Ætoliā vocauit. Marcianus. Strabo.

C

μετὰ τῆς Ἀκαρνανίας ἔστι Λιτωλία,
ἐξ Ἡλιδῶν λαβῆσα τὴν ὀνομασίαν.
Κέρητες αὐτῶν γὰρ κατώκεν το πῶρον.
Ἀφικόμω δ' Αἰτωλὸς ἐκ τῆς Ἡλιδῶν
Λιτωλίαν ὠνόμασεν, ἐκείνης ἐμβαλῶν.

*Nimirum Acarnanas sequitur Aetolia,
Coloniā quæ accepit olim ab Elide.
Curetes ipsam namque tenuere antea.
Aetolus at princeps profectus Elide
Aetoliā pulsus vocauit hostibus.*

D

Regio ipsa bifariam olim diuisa fuit, Strabone teste; in ἀρχαίαν
videlicet, siue antiquam; & ἐπίκτητον, id est, post acquisitam. Anti-
qua ab amne Acheloo vsque ad Calydonis littus, quæ plana & fructife-
ra erat. Epictetos verò aspera erat, & sterilis, Locris vicina, Naupaetum
& Eupalium vsque se extendit. diuisa etiam in Pleuroniam, & Calydo-
niam regionem. Ætolo enim filij ex Pronoë, Phorbi filiâ, Pleuron, &
Calydon, nati fuerunt; qui cognomines sibi vrbes fundârunt. ex quo-
rum posteris fuere Thestius, & Oeneus; ille Pleuronem incolebat, hic
Calydonem. orto deinde bello inter Thestias & Meleagrum, Oenei
filium, ob spoliū apri Atalantæ donatum; maximis cladibus vtraque
vrbs affecta fuit. Preter verò has vrbes, celebres etiam fuere, Olenus,
Stratos, & Chalcis, (quæ longè diuersa est ab Euboæ Chalcide) Ara-
chius, & Onias. magnis tamen incrementis temporis lapsu Aetolia au-
cta fuit; nam & Naupaetum, Amphilochos, & Thessaliæ quædam lo-

E

ca, occuparunt; vt ex oratione Philippi, Macedonum regis, apud T. A
 Flaminium habitâ constat. Bellicâ olim gloriâ claros fuisse Aetolos,
 nec Homerum fugit, qui *μενεχάρμας*, seu *promptos ad bellum* vocauit; Sed
 moribus parum humanis fuere, & qui societatis iura parui pende-
 rent; vnde & ab Euripide *μιξοβάρβαροι* nuncupantur. quâ de causâ Phi-
 lippus oratione illâ ad T. Flaminium non omnes Aetolos esse Græcos o-
 stendit: Thucydides etiam nonnullos Aetolorum *ώμοφάγες* dicit, quod
 cruda carne vescerentur; quod valde barbariem sapit. Leui autem arma-
 turâ maximè pollebant, quod pugnâ illâ contra Athenienses prope Ae-
 giliam patuit; vbi Demosthenem, illorum ducem, cum grauis armatu- B
 ræ militibus inter montes deprehensum, leui suâ armaturâ magnâ clade
 affecerunt. Habuerunt autem optimos funditores, vt in Eliacis obser-
 uauit Pausanias; singulari enim prælio Degmenum Eleum, Pyrach-
 mes Aetolus funditor superauit. longiùs enim fundâ iaculabatur, quàm
 alter arcu.

Bello verò Delphico egregiè illorum virtus inter omnes Græcos eni-
 tuit; quo tempore Gallorum immensæ copix, duce Brenno, vniuersam
 penè Græciam non inani spe deuorauerant; nam & maximas lectissi-
 masque copias ad Thermopylas miserunt, adeo vt Gallis nec spes nec C
 animus fuerit, claustra hæc perrumpere, manentibus ibi Aetolis. quare
 missis XL. suorum millibus in Aetoliam, illos ad penates suos tuendos
 reuocarunt; sed tantâ fortitudine patriam suam defenderunt, non solùm
 viri, sed Aetolæ mulieres, vt vix dimidia Gallorum pars in castra remea-
 uerit. quo periculo liberati, statim Delphos copias suas miserunt, &
 magnam cladem Gallis intulerunt.

Libertatis verò inprimis studiosi fuerunt; quam illibatam maximis
 Græciæ bellis conseruauerunt. & certè mirandum, quo pacto vel Athe-
 niensium potentiam, aut Spartanorum dominationem, inter tot Græ-
 ciæ populos potuerint euadere. Romanis postea, bello aduersus Philip- D
 pum, Macedonum regem, egregiam operam nauarunt. Sed cum
 præmia, confecto bello, minora spe suâ accepissent, Antiochum
 Romanis armis implicauerunt. quo victo, soli aduersus Romanos,
 & viribus impares, & auxilio omni destituti, tanquam prædæ ex-
 positi remanserunt. nec multo post, varijs cladibus attriti, liberta-
 tem, quam tot sæculis intactam conseruauerant, feroci suâ vecor-
 diâ amiserunt.

Refert Polybius, Aetolos moribus adeò agrestibus fuisse, vt nec o-
 dij, nec amicitix, iura æstimarent. vnde apud illos lex inualuerat,
 Lib. *ἀγειν λάφυρον ἀπὸ λαφύρα*, *capiendi spoliū ex spolio*. consueuerant enim E
 non eorum tantum, quibus cum illi bellum gererent, agros in-
 festare; sed etiam, si quando alij inter se bellum gererent, qui
 sunt Aetolorum socij & amici, vt Aetolis ius sit, nihilo secius apud
 vtrosque

^A utrosque, publica demptâ authoritate, militare, & ditionem vtrorumque agere, ferreque.

Augusti verò ætate Ætolia magnâ ex parte desolata fuit; fortè quod Pausanias in Achaicis incolæ ab Antonij partibus stetitissent. magnum enim incolarum numerum Nicopolim traduxit, atque ornamenta vrbium alijs, de se benè meritis, donavit.

Nobilitata autem fuit Acheloo amne, Poëtarum carminibus celebri, quem olim Axenum, postea Thestium vocatum refert Plutarchus. Sed Lib. de Flum. & montibus. Straboni, & Stephano, Thoas dictus. Finxerat vetustas Achelooom

^B Deianiræ, Oenci filia, nuptias ambijisse, & cum Hercule in luctæ certamen descendisse; qui licet se in varias formas induisset, superatum tamen, & vno cornu spoliatum, fuisse; quod Naiades nymphæ omnigenis fructibus repletum postea sacrarunt, atque Amaltheæ cornu vocatum. Hercules id Oeneo, socero suo, muneris maritalis loco dedit. Strabo, & Diodorus Siculus, interpretantur, Herculem in Oenci gratiam, Acheloum amnem, qui serpentis in morem obliquè flueret, & multa damna agris inferret, aggeribus, & varijs incilijs, coercuisse; atq; ita fœcundos agros reddidisse, & omnium rerum copiâ abundantes, non secus atque Amaltheæ cornu.

^C I. Hercules Centaurum clauâ conficit. nota enim est Herculis cum Centauris pugna in monte Pholoë.

II. Philippus Macedoniae Rex videtur esse. auersâ parte venatoris habitu quidam, cum hastâ, & petaso. Ætolos enim venationi deditos fuisse, palam est. Inter Augusti nummos Apollo etiam cum tali petaso spectatur, sed cum lyrâ.

III. IV. Mercurius cum petaso, sed sine pinnulis.

K A Λ Y Δ Ω N I Ω N.

^D C A L Y D O N.

Euenus amnis, Lycormas dictus. Apri Calydonij dentes Romam Augustus transtulit. Diomedes. Diana Laphria. Apollo Lathraeus.

^E **Æ** TOLI filius Calydon huic vrbis nomen dedit, quæ olim inter præcipuas Actoliæ annumerabatur. Sita erat ad Euenum amnem, qui prius Lycormas dictus fuit, vt Plutarchus & Apollodorus memorant. Nobilitatus fuit Nessi Centauri cæde; nam cum Euenus hybernis imbribus immensum excreuisset, vt Hercules cum Deianirâ coniuge Lib. De Flum. & Mōtib. trãijcere fluuium nequiverit, Nessus, eius loci portitor, vadumque peritus, transuchendam Deianiram suscepit, Herculemque nando sub-

sequi iubet. Nessus, Deianirâ in alteram ripam transportatâ, vim illi in . A
ferre parat; non tulit iniuriam Hercules, & Lernæâ sagittâ Nessum
transfodit. Vnde à Statio Papinio vocatur *Lycormas Centaureus*.

Regnavit autem Calydone Oeneus, Tydei pater, qui cùm primitias
frugum Dijs omnibus, vnâ tantùm neglectâ Dianâ, obtulisset; irata
Dea, inusitata magnitudinis

*Misit aprum, quanto maiores herbida tauros
Non habet Epirus.*

Qui cùm agros passim vastaret, pecora & agricolas tolleret, Oenei fi-
lius Meleager, damnis commotus, strenuissimos Græcorum Princi-
pum conuocat, vt feram persequantur, cuius pellis pulcherrimi faci-
noris præmium erat propositum. ipse Meleager aprum confecit, pel-
lem Atalantæ dono dedit, quod prima feram sauciaisset. Hinc ingens
cum Thestiadis bellum; & cùm Thestij filios, Althææ matris suæ fratres,
obtruncasset, in humanis esse desijt, vt auctor est Apollodorus. Sed O-
uidius fatali stipite, à matre in vindictam fratrum cremato, illum ob-
ijisse narrat. Apri autem Calydonij dentes, vt inusitata magnitudinis,
ad Augusti vsque Cæsaris tempus Calydoneferuati fuerunt; qui Ro- C
mam illos transtulit. quorum vnus in Bacchi templo in hortis Impe-
ratorijs, alter in foro Augusti seruabantur; longitudine dimidiam
Paus. in vlnam adæquabant. Oeneus fato functâ Althæâ, ex Peribœâ, Hippo-
Arcadicis noi filia, Tydeum habuit; qui, interfecto fratre, vel, vt Apollodorus,
auunculo, aufugit Argos; & ducta vxore Deiphyle, Adraasti filia, Dio-
medem genuit. Tydei fortitudo bellica Thebano bello egregiè pa-
tuit. illo autem cum alijs ducibus in acie cæso, Diomedes cùm cæteris
principum filijs, qui Epigoni dicti, paternas vlturi cædes, Thebanis
bellum inferunt; & duce Alcæone, Amphiarai filio, illos collatis sig-
nis fundunt, fugantque, & Thebas diripiunt. bello verò confecto, D
Alcæon cum Diomede societate initâ, Oenei hostes profligat, ac
Diomedi Calydonem tradit; sibi Acarnaniam seruauit. Successit in-
terim Troianum bellum, ad quod cum Agamemnone profectus
Diomedes, multa ibi præclara facinora edidit. Homerus verò in Bœo-
tiâ refert, Thoanta cum Aetolis ad Ilium venisse, (cui post Oenei &
Meleagri obitum commissâ erat Aetolia. qui Thoas erat Andramonis
filius, ex Herculis filiâ natus) Diomedem verò cum Argiuis: quod cum
Strabone pugnat. Finito autem bello Troiano, cùm ad suos incolu-
mis redijisset; vt Aegialen vxorem à Cylabara, Stheneli filio, adulterio
corruptam audiuit, Calydonem redire noluit; sed conscendens naues, E
in Apuliam delatus, Argyrippam condidit; quæ priùs Argyrohip-
pium dicebatur, vt auctor est Seruius. Tzetzes verò ad Lycophronis
Cassandram, refert Aegialen à Cometâ, Stheneli filio, corruptam,
Diome-

A Diomedem voluisse post reditum interficere; qui, cognito periculo, confugit ad aram Iunonis Argivæ, vbi religione loci servatus, in Ita- Lib. xi. liam discessit. Sed Servio fauet Virgilius.

Invidisse Deos, patrijs vt redditis oris

Coniugium optatum, & pulchram Calydonam, viderem.

Nusquam enim Argivæ civitatis meminit, vt Tzetzes facit; siquidem Argos, Strabone teste, Agamemnoni ante Troianam expeditionem parebat. Calydonijs fuisse magnâ in veneratione simulacrum Dianæ Laphriæ, quod à viro Phocensi Laphrio, Castalij F. Adelphi nepote, ibi dedicatum fuit, vnde & nomen habuit, vt auctor est Pausanias. alij vero referunt, Dianæ indignationem aduersus Oeneum temporis progressu Calydonijs factam fuisse ἐλαφροτέρα. I. *leviorem*, vnde dicta Laphyria. Simulacrum autem referebat venantis speciem, ex ebore & auro confectum à Menæchmo & Soida Naupactijs. Hoc simulacrum post Actiacam pugnam Augustus, cum alijs Calydoniorum spolijs, Patrensis dedit; illudque Pausaniæ adhuc ævo Patris in arce servabatur.

C Nummus Calydonis ab vnâ parte habet Apollinem cum citharâ, innixum columnæ; quem puto esse Lathræum Apollinem. auctor enim est Strabo, prope Calydonem Lathræi Apollinis templum fuisse. Ab alterâ parte tripus, quem forte πρόδικος Παλαμίδης illi Deo consecrauit.

Λ Ο Κ Ρ Ω Ν.

L O C R I.

D *Ozola Locri coloni Epicnemidiorum. Cur Hesperij.*
Vnde dicti Ozola. Ad Thucydidis
etatem Barbari.

L Ocrorum quatuor sunt genera, Epicnemidij, Opuntij, Ozolæ; & Epizephyrij. Epicnemidij Bœotix & Phocidi vicini sunt; ita dicti à Cnemide monte, Oeteis & Maliensibus iugis contigui. Opuntij vero, ab Opunte Metropoli, quos & Strabo Epicnemidiorum partem facit; de quibus suo loco. Epizephyrios verò Ozolarum colonos ferunt, qui in Italiâ iuxta Zephyrium promontorium sedes occuparunt; de quibus in Magnâ Græciâ abundè dictum. In Africâ etiam Locros habitasse, auctor est Virgilius lib. 11. *Lybicon habitantes littoze Locros.*

Hos Dionysius Afer cognominat Zephyrios, eosque ad Atlanticum Oceanum collocat. A

Ozolæ autem Locri, de quibus nunc sermo, vicini erant Ætolis, qui ab Opuntijs, & Epicnemidijs, monte Parnasso distinguuntur: ita ut in orientem ad Euboicum mare illi habitent, Ozolæ verò ad occidentem. Hos verò colonos Epicnemidiorum facit Marcianus.

Ἐπειτ' ἀπ' Αἰτωλῶν περιγεῖσσι Λοκροῖ,
 Ὅς Ὀζώλας καλεῖσιν, ἀποίκους γενομένους,
 Ἀπὸ τῶν πρὸς Ἐβόειαν Λοκρῶν ἐσεσμένους.

*Propinquam at Ætolis plagam Locri accolunt,
 Quos Ozolas vocant coloni scilicet,
 Locrorum ad Eubæam antea qui cesserant.* B

*Strabo lib.
 ix.*

Quia verò ad occiduum montis Parnassi habitabant latus, vocati etiam fuere Hesperij, siue occidui Locri; quâ de causâ & Hesperum stellam publico ciuitatis sigillo impressam gestabant. Præcipuæ horum vrbes à Ptolemæo referuntur Molycria, Anthyrrium, Euanthia, Chaleis, Amphissa, & Naupaetum, quæ Ætolis postea contributa fuit. Horum verò Locrorum in nauium catalogo nullam mentionem fecit Homerús, cum tantum Opuntiorum & Epicnemidiorum vrbes ibi recenset. Seruius tamen lib. III. Aeneidos refert, Ozolas cum cæteris Locris in classe Aiæcis Oilei fuisse; atque post naufragium, quod circa montes Caphareos accidit, tenuisse Pentapolim in Lybiâ; de quibus etiam legitur, quod delati Tumeiam vterius accesserint; urbemque condidisse, quæ nunc Vzalis dicitur. Vocati autem Ozolæ, teste Strabone, quod cum circa Taphossum collem tumulus sit, in quo Nessus cum ceteris Centauris sepultus fuit, ex quorum tabo crassus humor defluens intolerando fœtore vicina loca inquinauit, vnde à graui

In Phocis.

odore incolis Ozolarum nomen. Pausanias verò, alias huius nominis causas aperit. Orestis, Deucalionis filio, cum ijs in locis regnaret, caniculam ferunt lignum pro catulo peperisse; quo ab Oreste defosso, in eunte vere aiunt vitem enatam, & à ligni ὄζοις id est ramis, nomen hominibus inditum. vel à fluuij cuiusdam graui odore, qui fines illorum attingit; vel ab asphodeli herbarum copiâ, quæ graui odore floret; vltima verò, & maximè probabilis, causa, quod incolæ lanificij rudes, nec vestium contexendarum periti essent crudis ferarum pellibus pro tegumentis utebantur, vnde & grauem odorem exspirabant. Plutarchus verò dicit Pythonem draconem, ab Apolline sagittis confixum, in Locrorum regione computruisse; à quâ graueolentiâ Ozolis nomen mansisse. Sunt qui prorsus contrarium sentiant, à florum nempè fragrantia ita dictos, quod Locrorum regio illis egregiè abundet, è quorum numero Archytas Amphissæus fuit. nec à vero multum abhorre opinionem hanc, vrbes Euanthiæ nomen ostendit, quam Plutarchus in Quæstionibus Græcis Hyanthiam videtur vocare. E

In Problema.

Plinius

A Plinius verò, & Marcianus Capella, Ocanthem. Ozolæ autē inter Græcos vel ad Thucydidis ætatem barbarorū instar viuebant, vt & Aetoli, & Acarnanes: mutuò enim sese prædabantur. Bello autem sacro inter primos Græcorum cum Phocensibus dimicarunt, vlturi sacrilegium ab his in templum Delphicum commissum.

Nummus vterque Mineruam ab vnâ parte, & Pegasus ab altera habet.

Φ Ω Κ Ι Δ Ο Σ.

B

P H O C I S.

Phocis dicta à Phoco Ornithionis filio. In Daulide non nidulantur hirundines. Thessalos egregiè superant Phocenses.

Delphicum templum spoliant. Bellum sacrum. A

Philippo, Amyntæ filio, denicti.

L Ocos sequitur Phocis, celebris olim regio, vel Delphico in primis oraculo nobilitata. quæ ab oriente quidem Ozolis Locris, ab occasu Bœotix, à septentrione Helladi obiecta est, à meridie verò Corinthiacum finum attingit. Dicta ita à Phoco quodam Corinthio. Marcianus.

Εξῆς δὲ Φωκῆς, ἧς δοκεῖ συνοικίσει
Φῶκος, κατελθὼν μετὰ Κορινθίων προῖξ,
Γενεαλογεῖται Δορνύτης, τοῦ Σισύφου.

Mox deinde Phocenses, fuit queis conditor

Phocus, prius qui venit à Corinthijs,

Et originem habuit Dornyto de Sisyphi.

D Sed Phocus hîc fuit Ornithionis filius, Sisyphi nepos, non Dornyti, vt Marciano placet. Pausanias in Phocicis. *Constat antiquissimis temporibus, Phocidem à Phoco, Ornithionis filio, nomen accepisse; plerisque visum erat, quod à Phoco, Psammates & Æaci filio, originem haberet; sed perperam. nam multos post annos, cùm regio Phocidis nomine vocaretur, Æginetæ nauibus huc cum Phoco, Æaci filio, venerunt. Multæ in illâ quondam vrbes, & illustres, fuerunt; inter quas Delphi primum locum obtinent. succedit Elatia, quæ ab Elato, Arcadis & Eratûs Nymphæ filio, condita est; postquam is Delphicum templum à Phlegyæ irruptione tutatus est. Nec Daulis prætereunda. hic accidisse ferunt, quæ de Tereo, & Philomelâ, poëtæ fabulantur. sed ne omnino fabulosam historiam putemus, narrat Pausanias, in hâc vrbe hirundines neque pullos excludere, neque in tectis nidulari. Cyrrrha etiam, Poëtarum versibus clara. Anticyra verò, hellebori nigri præstantiâ veteribus non ignota. Sed in viam redeo, non enim singula explicare officij mei, aut loci huius est.*

Vniuer.

Vniuersa autem Phocidis regio, præsertim quâ Cephiso amne rigatur, mirè est fœcunda; quod Seneca in Hercule Furente testatur.

Et omne quidquid vberi cingit solo

Obliqua Phocis.

*Pauso in
Phocidis.*

Incolæ verò bellicâ gloriâ, & fortitudine, conspicui fuerunt. ante enim primam Medorum in Græciam irruptionem cum Thessalis, equestri gloriâ claris, feliciter sæpe pugnarunt. cum enim primo prælio insigni strategemate illorum equitatum occultis foueis excepissent, & multos illorum trucidassent, redintegrato bello, maiöribus copijs illos aggressi Thessali, primâ acie interfectis trecentis Phocensibus, tantus illos terror & desperatio inuasit, vt vxoribus, liberisque, & quidquid præciosi illis esset, cum ipsis Deorum simulacris, in vnum collatis, ingenti exstructâ pyrâ, triginta custodes illis reliquerint; quibus imperatum fuit, vt, si quid aduersi Phocensibus in acie accidisset, iugulatis primò vxoribus, liberisque, cætera omnia igne corrumpere. tantusque ardor ex desperatione singulorum animos inuasit, vt egregiè se vicisse crederent, si non multi caderent. sed, dum honestam mortem quærunt, felicem sibi victoriam pepererunt, Thessalosque memorabili prælio fuderunt. Postmodum verò cum Græcis in pugna Plataensi aduersus Persas steterunt; licet primâ illorum inuasionem necessario Persis fauissent, quod primi tot hostium copijs expositi essent. Post Leutricam verò victoriam, cum Thebani Lacedæmonios, & Phocenses, victos apud Amphictyones accusarent, illos ob occupatam Cadmeam arcem induciarum tempore; hos verò, quod magnam partem Cyrhæi agri, qui Apollini est consecratus, depopulati essent; cum victoris populi Thebani arbitrio iudicium exerceretur, tantâ pecuniâ Phocenses damnati fuerunt, quanta exolui non posset. qui veriti, ne fortunis omnibus spoliati, agros tandem etiam, coniugesque, amitterent; Philomelo duce, Olympiade c v templum ipsum Apollinis Delphici occupauere, tanquam Deo irascentes. inde auro pecuniaque instructi, mercenarium militem vndique contraxere, bellumque Thebanis intulerunt. ad famam verò sacrilegij primi Locri concurrerunt, tanquam Deo suppetias laturo; sed à sacrilegis victi. hinc bellum graue conflatum; quod sacrum, & Phocense, dictum; atque in decimum annum productum fuit. in quo variâ fortunâ cum Thebanis, Locrisque, & cæteris Græcis, pugnarunt. Philippus tandem Macedo à Thebanis, Thessalisque, dux electus, bello huic finem imposuit. ille milites omnes, lauro coronatos, veluti Deo duce sacrilegos vlturus, in prælium eduxit. Phocenses, Apollinis insignibus conspectis, conscientiam sceleris terri, abiectis armis, metu vecordes, fugam capessunt, pœnasque violatæ religionis, sanguine & cædibus suis luerunt. duces certè omnes diuerso lethi genere interierunt. Philomelus inter præcipitia expirauit, Onomarchus in Thessaliâ cæsus, & patibulo postea affixus

pepen-

*Iustinus
lib. viii.*

^A pependit: Phayllus lentis cruciatibus extabuit; cùm priùs in somnijs vidisset, se similem factum simulacro, quod Delphis dedicauerat maximus Medicorum Hippocrates; cuius à cute carnes defluerant, ita vt sola ossa essent residua. alij verò alijs casibus malè perierunt.

Sed sacrilegij hoc crimen, conati sunt postea nouis virtutibus dele-
re. bello enim, quo Galli, duce Brenno, vniuersam Græciam depopu-
lati sunt, Phocenses inter omnes tantâ fortitudine, animique alacritate,
cum Gallis pugnarunt; vt maiorum suorum crimina illo die facilè
^B obliterauerint. Ab his Phocensibus colonia missa est in Asiam minore-
rem, quorum incolæ Phocaenses dicti; quam deduxerunt Philogenes
& Damon Athenienses, à quibus postea Massilia in Galliâ, nobilissima
vrbs, condita fuit.

I. Leonis caput lingua exerta, & Philippus rex videtur diademate
cinctus: sed, hæsito adhuc. nam quid ille rex in Phocensium nummis;
cuius memoria apud illos nefasta, qui vires illorum affixit, & vrbes e-
uertit.

II. Tripus est Apollini sacra. nam Delphicum oraculum in Phocide
erat. cur Aquila hic, quæ Ioui est sacra? infra de illa locus erit.

^C Δ Ε Λ Φ Ω Ν.

DELPHI.

*Delphi etiam Pitho vocata. Umbilicus terrarum orbis. Oraculi
Delphici initium. Coretas pastor. Tripus. Cortina varia etymo-
logia; Virgines primùm oraculo præfectæ. Templum Delphicum
variè extructum. Cræsi donaria. Phlegyas. Sylla impune il-
lud spoliauit. Nero quingentas statuas abstu-
lit, & oraculi locum deleuit.*

^D **P**Ræcipua Phocidis vrbs Delphi, clarissimo olim Apollinis oraculo
celebris: ita dicta à Neptuni filio Delpho, quem Melanthe, Deu-
calionis filia, illi peperit. vel, quod Castalio Cretensi, ad coloniam
condendam misso, Apollo delphini insidens, vel in delphinem muta-
tus, duxerit nauem in Crissæum sinum, vt Isacius Tzetzes monet. Lib. de sol-
lertia avi-
malum.
Sed Plutarcho probabilius visum, Cretenses, Delphino duce vsos, ab
Apolline misso, Cyrham tenuisse. alij verò, Pythonem serpentem
^E Delphinum vocatum, quem sagittis Apollo confecit; unde etiam Del-
phinij illi cognomen; à quo etiam vrbs Pytho ab Homero vocata.

Siti erant Delphi in monte Parnasso, poëtarum vtriusque linguæ
præconijs notissimo; loco prærupto, & qui theatri speciem præbebat.
Veteribus persuasum erat, sitos esse Delphos non solum in medio
Græciæ,

Græciæ, sed etiam totius orbis terrarum; unde & , τῆς γῆς ὀμφαλόν, seu *A telluris umbilicum*, vocatum scribit Strabo, & inter Latinos Cicero, libro posteriore Diuinationum, citat hosce versus.

*O sancte Apollo, qui umbilicum certum terrarum obsides,
Unde superstitiosa primum euasit vox fera.*

Varro tamen libris De causâ linguæ Latinæ, negat Delphos esse medium terrarum locum; sed esse in æde foramen quoddam, tensarij specie, quod Græci ὀμφαλόν dicunt. quod clariùs Strabo explicat. Δείκνυται δὲ καὶ ὀμφαλὸς τῆς ἐν τῷ ναῷ πεποιημένος, καὶ ἐπ' αὐτῷ αἱ δύο εἰκόνας τῶν μύθῳ. *Monstratur in templo umbilicus, pendentibus ornatu vittis, cui duæ incumbunt imagines, unde fabula.* Pindarus certè fabulatur, Ionem, vt terræ spatium disceret, emisisse duas aquilas, vnam ab Oriente, alteram verò ab Occidente; quæ hoc in loco simul conuènere; quod egregijs versibus Claudianus describit.

Iupiter, vt perhibent, spacium cùm discere vellet

Naturæ, regni nescius ipse sui.

Armigeres vtrimque duos, equalibus alis,

Misit ab eois occiduisque plagis.

Parnassus geminos fertur iunxisse volatus;

Contulit alternas Pythius axis aues.

Sed quia Delphi omne suum incrementum oraculo, quod ibi erat, acceptum ferunt; de illius origine, de templo, & donarijs, pauca ex multis delibanda sunt.

Lib. XVI.

Refert Diodorus Siculus, quâ tempestate inculti erant Delphi, consueuisse caprarum greges circa loca hæc pascere. ibi cùm capra quædam circa terræ hiatus (vbi postea templi adytum fuit) frequenter accederet, miris quibusdam modis exultabat, ac voce insolitâ afficiebatur, gregis pastor, quem Coretam vocat Plutarchus, admiratione ductus, loci situm spectatum accessit. illum statim perturbatio ingens inuadere, & futura stupentibus cunctis prædicere. quod vbi diuulgatum, frequentes eò accedere, tentandi causâ. qui cùm etiam entusiasmo illo corripentur, creditum est, terrestre ibi oraculum esse. sed cùm plures ex diuino illo furore in præceps desilirent, misereque ita interirent; communi decreto statutum, vt virgo ad communem consulentium vsum deligeretur, quæ responsa proferret. quod vt citra illius perniciem fieret, machinam quandam curarunt imponi hiatus illi; cui virgo insistens, innoxie posset spiritum ex adyto accipere, & oraculum petentibus communicare. quia verò machina hæc tribus fulturis sustinebatur, ideò Tripus vocata est; cuius forma in numismatibus adhuc spectatur. Licet Lactantius Grammaticus ad primum Thebaidos putet, tripodem esse laurum, tribus radicibus præditam, Apollini consecratam, propter triplicem diuinationis vim, præsentium, futurorum, & præteritorum. sed nugæ agit. Latinis verò Cortina dicitur. Seruius ad Virgilium. *Cortina, locus unde*

Lib. III.

unde

III. Pythiorum.

B

C

D

E

A oraculum datur: dicitur autem cortina, vel quod Apollinis tripus, corio Pythonis serpentis tectus sit; vel quod certa illinc responsa fundantur, tanquam certina; vel, quod verius est, quod cor illic vatis tenetur. aut, secundum Græcam etymologiam, ὅτι τὴν κόρην τέθεικε, id est quod extendat puellam, ut maior videatur: Multis verò annis virgines oraculi proferendi munere fungebantur, donec Eucherates Theffalus, visam virginem Pythiam præstantis formæ ardentissimè amavit, & raptam violavit. quâ de causâ sancitum postea, ut seniores fœminæ annorum ad minus quinquaginta vaticinandi officio fungerentur. Templum autem Delphicum variè exstru-

B ctum ferunt. (nam dirutum non semel fuit.) Antiquissimum ex lauro fuisse fama est, secundum verò ex fauis apum, earumque alis; missum verò illud ab Apolline ad Hyperboreos: alij verò à Ptera artifice illud æ-

C dificatum: unde Ptera, seu ala, cognominatum; vel à Pteri, seu filice montanâ, quod herbâ illâ viridi templum tectum fuerit. Tertium vero templum æneum fuisse ferunt; quod quidam incendio absumptum, alij terræ hiatu absorptum ferunt. Quartum verò à Trophonio & Agamede ex saxo exstructum; quod incendio conflavit, primo anno Olympiadis LVIII. Vltimum verò, quod Pausaniæ ævo conspiciebatur, Amphictyones ex sacra pecunia ædificaverunt, architecto Spintharo Corinthio. Sed lubet templi situm ex Iustino

Pausanias
in Phocicis

Lib. XXIV.

Templum autem Apollinis Delphis positum est in monte Parnasso, in rupe undique impendente; ibi civitatem frequentia hominum facit, qui ad affirmationem undique maiestatis concurrentes in eo saxo consedere: atque ita templum civitatemque non muri, sed precipitia, nec manu facta, sed naturalia præsidia defendunt, prorsus ut incertum sit, munimentum loci, an maiestas Dei, plus hic admirationis habeat. media saxi rupes, in formam theatri recessit. Quamobrem hominum clamor, & si quando accidit tubarum sonus, personantibus & resonantibus inter se rupibus, multiplex audiri, ampliorque, quàm editur, resonare solet.

D quæ res maiorem maiestatis terrorem ignavis rei, & admiratione stupentibus, plerumque affert. in hoc rupis anfractu, mediâ ferme montis altitudine, planicis exigua est, atque in eâ profundum terræ foramen, quod in oracula patet. ex quo frigidus spiritus, quodam velut vento in sublime expulsus, mentes vatum in recordiam vertit, impletosque deo, responsa consulentibus dare cogit. multa ibi & opulenta regum, populorumque, visuntur munera; quæque magnificentiam sui reddentium vota, gratam voluntatem, & Deorum responsa manifestant.

Donarijs verò varijs, ditissimisque, ornatum fuisse templum, veterum historiæ luculentè docent: inter quæ Cræsi, Lydorum regis, longè eminebant. siquidem, teste Herodoto, misit is centum & septendecim aureos lateres, crassitudine palmari; quorum breviores trium palmorum, longiores sex erant. Leonem item aureum pondo decem talentorum, pateras item grandes duas, vnam auream, pondo octo &

D dimidij

Pausanias
in Bœotici-
is.

dimidij talentorum; argenteam verò, sexcentarum amphorarum capa-
cem. mitto cætera, ne legentibus tædium faciam. Vniuersa enim Græ-
cia, vel decimas, vel manubias, Delphos mittebat; vt alias nationes
præteream. quâ de causâ immensa ibi conditarum opum fama multos
exciuit, vt templum spoliarent. Phlegyæ primi hanc expeditionem in-
feliciter tentarunt; sed continuis fulminibus, & grauissimo terræ motu,
funditus deleti sunt. Eusebius verò in Chronicis à Phlegya quodâ tem-
plum incensum refert. Fuit hic Phlegyas Ixionis pater, cui filia erat Co-
ronis, quam Apollo vitauerat, ex eaque Aesculapium suscepit. quod
pater dolens, Apollinis templum incendit. ille Dei sagittis est ad inferos
trusus; vnde & Statius lib. I. Thebaidos.

*Ieiunum Phlegyam subter caua saxa iacentem
Perpetuo premit accubitu.*

Perfæ etiam, duce Xerxe, Delphicæ gazæ inhiantes partim fulminibus,
partim ingentibus saxis, è Parnasso monte deuolutis, miserè extincti
sunt. Phocenses & templum occuparunt, & immensam auri & ar-
genti vim in vsus belli consumpsere. siquidem, Diodoro teste, ad de-
cem millia talentorum hinc abstulere, ab alijs verò traditum, non mi-
norem hinc opum vim ablatam, quam ab Alexandro Magno in Persa-
rum thesauris, deuicto Dario, inuentum. Gallis etiam magnæ hæ diui-
tiæ ad Delphorum expugnationem inuitamento fuere. duce enim
Brenno supra sexaginta millia Delphos oppugnatum venere; sed inco-
larum virtute, & fœdâ tempestate, multi interierunt. terræ motu enim
vehementi portio montis abrupta Gallorum strauit exercitum: dux
ipse sacrilegorum Brennus, cum dolorem vulnerum ferre non posset;
sibi ipsi necem consciuit. Vltimo tamen Syllâ templum impune spolia-
uit, vt & alia Græcorum fana. accessit etiam postea insignis Neronis
contumelia; quem refert Pausanias, quingentas æneas statuas deorum
hominumque hinc abstulisse. addit etiam Dion, Cyrreham regionem
Apollini abstulisse, militibusque suis eam dedisse. quin etiam locum
ipsum, vnde oracula petebantur, deleuit; multis hominibus ad adyti os
interfectis. quod ego miror Plutarcho non venisse in mentem, libro
quem *De oraculorum defectu* inscripsit.

Duo priores nummi Apollinem cum lyrâ ostendunt, & ab auersâ
parte iuuenem, insidentem delphini. Ad vrbs originem respicit, quam
supra tetigi. Castalium enim Cretensem Apollo; delphini insidens, in
Crissæum portum incolumem deduxit; vt auctor est Isacius Tzerzes.
Homerus hymno in Apollinem dicit, delphini specie Phœbum
duxisse Cretenses Cyrreham vsque.

III. & IV. Apollinem, & lyram, habet:

V. Apollo, & ab auersâ parte caput bouis:

VI. Iupí-

A VI. Iupiter cum fulmine, cum inscriptione, ΕΥΡΗΔΕΛΦΩΝ ΔΗΜΟΣ
VII. & VIII. Capra ab vnâ parte, & cicada ab auersâ; fortè,
quod capra primùm oraculum Delphicum manifestauit, vt ex Diodo-
ro supra docui.

A X A I Ω N.

A C H A I A.

B *Achaia duplex. Olim dicta Ægialia, Sicyonia, & Ionia. Achæi
Iones Ægialiâ expellunt. Illorum instituta Magna Græciâ
populi amplectuntur. Dymæi auctores Achæici fœderis:
Romanis suspectum caussa Achæici belli.
Hadriani in Achaos beneficia.*

A Chaia olim duplex, quarum vna à Ptolemæo ipsa Hellas, seu me-
ra Græcia vocatur; quæ sub se complectebatur, Doridem, Hel-
ladem, Locridem, Aetoliam, Phocidem, Boeotiam, Atticam & Mega-
C rim: altera in Peloponneso est, de qua impræsentiarum nobis sermo,
quamque solam Plinius celebrare visus est. incipit autem ab Isthmo,
dicta prius Ἀἰγιαλὸς. seu Aegiala, propter vrbes toto littore elegantissimo
ordine dispositas; licet Sicyonij ferant ab Ægialeo, Sicyoniæ rege, no-
men illi inditum. Antiquissimis etiam sæculis Sicyonia dicta, quod Si-
cyonum vetustissimo regno totus ille tractus parebat. Ionia verò mox
dicta, ab Ionibus; quos Athenienses in Peloponnesum iusserunt colo-
nias ducere. Constans inter scriptores fama est, Deucalionis filium Hel-
lenem fuisse, qui circa Pythiam, regnum tenuit. Is maximo natu filio-
rum imperium reliquit; reliquos hinc inde misisse, vt sedem quisque si-
D bi vitæ deligeret. è quibus Dorus Dorientes, Parnasso vicinos, à suo no-
mine vocauit. Xuthus autem, assumptâ in matrimonium Erechthei A-
theniensium regis filiâ, colonos in Tetrapolim Atticæ misit; cuius fi-
lius Achæus cædem inscius patrans, in oram Laconicam confugit, & eius
loci accolæ Achæos nuncupauit. Ion verò, eius frater, superatis Thra-
cibus, Eumolpi socijs, ab Atheniensibus Reipublicæ gubernacula sus-
cepit. Sed abundante multitudine, in Ægialeam coloniâ Ionum mis-
sâ, regionem Ioniam vocarunt; illamque in xii habitationes di-
uiserunt. Sed, cùm Dorientes Heraclidas in Peloponnesum redu-
cerent, Achæi Lacedæmone, & Argis, expulsi fuerunt. qui missâ le-
gatione ad Iones, sibi affines, petiere, vt consanguineos suos cum
E rege suo Tisameno, Orestis filio, in partem agrorum recipe-
rent. Iones, suspectam habentes Achæorum potentiam, spreue-
re illorum postulata. quare armatâ manu statuerunt occupare;
D 2 quod

Strabo
lib. viii.

quod legatis suis negatum fuit. Collatis itaque signis Iones superant, A
 & totâ regione eijciunt; licet Tefamenum in acie fortissime præliantem
 amisissent: & regio à victoribus Achaia nuncupata fuit. Quæ cum ab
 Ionibus in XII. ciuitates esset diuisa, ab illis eadem diuisio seruata fuit.
 Erant autem hæ primæ Achæorum vrbes, Dymæ, Olenus, Pharæ, Tri-
 tia, Ripes, Aegium, Cecytina, Bura, Helice, Ægæ, Ægyra, & Pellene.
 Vixerunt autem Achæi à Tifameno ad Ogygum, seu, vt Polybius vocat,
 Gygem, sub Regibus. deinde democratia introducta, & populari regi-
 mine adeo prudenter leges, & instituta, sibi compararunt, vt etiam vi-
 Lib. 11. cini populi illas expeterent. Auctor est Polybius, plerasque Magnæ B
 Græciæ vrbes, deletis passim Pythagoreorum collegijs, cum intestinis
 seditionibus colliderentur, ad Achæos, consilij causa, confugisse; quo-
 rum instituta tanto consensu probauerunt, vt Crotoniatæ, Sybaritæ,
 alijquæ populi, Ioui Ὀμορίῳ ædem dedicarint, vt in illâ publicos conuen-
 tus agerent; & Achæorum legibus vsi sunt. Incepit autem Achæorum
 nomen, & gloria, florere, deficiente Macedonum potentiâ. nihil autem
 antiquius ducebant, quam suæ totiusque Græciæ libertati studere. &
 licet per ciuitates habitabant, veluti per membra diuisi, vnum tamen
 corpus habebant; & vnicum Prætozem. quare & singularum vrbi-
 pericula communi consilio, & iunctis viribus, præpalsabant. Huius au- C
 tem concordie fundamenta, primi iecere Dymæi, Patrenses, & Pharen-
 ses, Olympiade CXXIV. quas ceteræ paulatim Achaia vrbes imitatae
 sunt. In hoc fœdus deinde & aliæ Peloponnesi vrbes admissæ sunt; cu-
 ius rei primus auctor fuit Aratus Sicyonius, qui patriam, tyrannis erep-
 tam, Achæorum Reipublicæ coniunxit; vt & Corinthum, Megaram,
 aliasque vrbes, illis sociavit. Philopoemen demum Megalopolitanus
 fœdus illud consummauit. Lycortas verò, alijque pauci, illud confirma-
 Polybius lib. 11. runt; vt multo tempore Respub. hæc floureret. Ad eò verò bonis artibus,
 & concordia egregia, Achæorum imperium auctum fuit, vt nimia illo-
 rum vires Romanis postea suspectæ fuerint: non propter singularum D
 ciuitatum potentiam, sed consensum egregium vniuersarum. quare oc-
 cultis consilijs conati fuere semper Achæorum corpus dissoluere, &
 varias in partes distrahere; licet prius Romanorum socij fuissent appel-
 lati, ac vtilem plurimis in bellis operam illis impendissent, præsertim
 bello Macedonico contra Philippum regem. Quarentibus igitur Ro-
 manis causas belli, tempestiuè fortuna Spartanorum querelas obtulit,
 Justinus lib. xxxiv. quorum agros Achæi, propter mutuum odium, populabantur. Spar-
 tanis à senatu responsum, legatos se ad inspiciendas sociorum res,
 & demendam iniuriam, in Græciam missuros. legati, omnium ci-
 uitatum principibus Corinthum euocatis, decretum senatus recitant; E
 expedire omnibus dicunt, singulae ciuitates legibus suis viuant, at-
 que vt dimittantur ex consilio Achæorum vrbes, quæ nulla gene-
 ris propinquitate Achæos coniungerent. quod vbi populo innotuit,
 velut

A velut in furorem versi, vniuersum peregrinum populum trucidant; legatosque Romanorum violassent, nisi inter tumultum trepidi effugissent. Romæ vbi hoc nunciatum, Mummio Consuli Achaicum bellum decernitur, quod toti Achaiaë luctuosum fuit; atque, euersâ funditus Corintho, popularis Achæorum status prorsus dissolutus fuit; ac censu coacti in posterum magistratum legere. in prouinciam etiam redacta, à Nerone postea libertate donata fuit, quam Vespasianus illis iterum eripuit. ab Hadriano verò beneficijs videtur postea maioribus affecta, quod ex nummo eius aureo colligo, qui in Musæo Ampl. Viri Nicolai **B** Rocoxyj spectatur, siquidem Imp. Achaiaë manu subleuat, cum inscriptione, RESTITVTORI ACHAIÆ. plerasque enim prouincias Imperij Romani præsens obiuit, & inter illas Achaiaë; vnde Spartianus. *Post hæc, per Asiam, & insulas, ad Achaiaë nauigauit; & Eleusina sacra, exemplo Herculis, & Philippi, suscepit. multa in Athenienses contulit, & pro Agonothetâ resedit. Et in Achaiaë quidem illud obseruatum ferunt, quod, cum in sacris multi cultros haberent, cum Adriano nemo armatus ingressus est.* Vnde & Achæi illi statuam ex Pario marmore posuere, in templo Iouis Olympici, vt auctor est Pausanias in Eliacis. Obseruant etiam viri docti, Græciam licet per Proconsulem regeretur, quod tamen vocabatur ille Proconsul Achaiaë, quia Græcia deuicta fuerat, quo tempore principatum in illâ obtinebant Achæi. vnde semper posteris seculis Achaiaë nomen in honore fuit.

Achæorum numismata Iouem referunt, cum nota hac X. Argiuorum litteram A. & Epidauriorum E. Iupiter autem videtur hic in honore habitus. nam locus, vbi Achæorum consilia de Repub. habebantur, Ioui erat sacratus. Straboclare hoc. καὶ τὸ Ἔ Διὸς ἄλσος τὸ Αἰνείων, ὅπερ Ἰωίεσσιν οἱ Ἀχαιοὶ, βελδορόμοι πρὸς τῶν κρινῶν. Et dicatus Ioui lucus, *Ænarium dictus, in que Achæi, de Republica consultaturi, conuentum agitare consueuerant.* Nomina verò hic adiecta, nummis, ΜΥΡΤΙΛΟΣ, ΚΑΛΛΙΜΑΧΟΣ. ΠΑΝΔΙΩΝ, **D** ΘΕΛΑΜΩΝ, Myrtibus, Callimachus, Pandion, Thelamon, forte sunt prætorum, vel damiurgorum.

Guido Pancirolla ad Notitiam Imperij.

Lib. VIII.

A I Γ I E Ω N :

Æ G I V M .

Olenia Capella. Conuentus Achæorum hîc habitus. Philopoemen transfulit aliò. Iupiter Homagyrius. Ceres Panachæa, & Achæa. Ilithyia, eadem cum Lucina.
E *Cur facem gestet.*

IONES olim totam suam regionem in duodecim habitationes distribuerunt; quam cum postea Achæi occupassent, diuisionem quidem agrorum,

agrorum, ab Ionibus factam, seruarunt: sed cum illi per pagos habitarent, hi, redactis septem vel octo populis in vnum locum, ciuitates ædificarunt, vt auctor est Strabo; quas XII fuisse numero supra dixi. inter quas recensetur Aegium, quod haustis mari Helice & Burâ, ad magnam claritatem postea peruenit; confugientibus eò incolis, qui tantæ cladi superfuerant. Celebritatem loci augebant fabulæ, Iouem hac in vrbe capellæ lacte nutritum fuisse, vt Aratus canit, qui illam Oleniam vocat.

Lib. II.

Ὀλενίην δὲ μὲν αἶμα Διὸς καλέουσ' Ἴωνες Φηταί.

Oleniamque Iouis vates dixere capellam.

B

Vocatur autem Olenia, vel quod huic vrbi Olenâ vicina sit, vel ab Oleniâ Heniochi filia.

Alluit autem Aegiorum agros amnis Solinus, à quo nomen etiam habuit fluuius, qui Ephesinæ Dianæ templum præterlabitur. Pausanias tamen à Strabone dissentit; nam duos hîc amnes commemorat, Phœnicem vnum, alterum Meganitam. Viderint eruditiores. Magnum etiam Aegio incrementum dedit conuentus Achæorum, qui hoc in loco solebat celebrari, teste Polybio, & Strabone. qui mos etiam ad Pausaniam vsque æuum durauit. Erat autem lucus in vrbe, Ioui dicatus, quem *Αἰνάριον* vocabant; in quo communis ille conuentus Reipub. Achæorum solebat agi. sed hunc morem primus labefecit Philopœmen, qui legem tulit; vt in omnibus ciuitatibus, quæ Achaici consilij essent, inuicem conuentus ageretur: atque anno ab V. C. CD. LXV. primo conuentum Argos euocauit, quamuis M. Fulvius Consul impensè Aegiensium causæ faueret.

C

Erat hic olim templum Iouis Homagyrij, ita dictum, quod hac in vrbe Agamemnon totius Græciæ principes congregauerit, vt communi consilio expeditio aduersus Priamum, & Troianos, decerneretur. Cereris etiam Panachææ templum hic erat, longè diuersum à Cerere Achæâ. illud enim nomen erat illi inditum, quod communi Achæorum consilio dicatum erat, omnibusque ibi sacrificare licebat, non secus ac quædam sacra Panionica, alia Panathenaica, quæ ab vniuersis Ionibus, aut Atheniensibus, solebant fieri. Achæa verò Ceres, teste Suida, dicebatur vel ob cymbalorum, tympanorumque, strepitum; vel ab eo luctu, vel anxietate, id est, ἄχος, quem habebat, dum raptam Proserpinam inuestigauit. refert etiam Pausanias, templum hîc fuisse Salutis, cuius simulachrum nemini videre licebat nisi sacerdotibus. Moris illis erat bellaria à deâ accipere, atque illa in mare abijcere; quæ se dicebant Arethusæ mittere, quæ Syracusis est.

Pausanias

E

Hac in vrbe Aratus ille Sicyonius, qui Rempub. Achæorum ad summum culmen euexit, diem clausit extremum; in quâ & XVII creatus fuerat vniuersæ gentis Imperator.

Nummus

A Nummus hic est Iunonis Reginae, quod sceptrum indicat. In Romanorum nummis frequenter hanc formam occurrit, in Græcis rarius; sed inter Samiorum numismata hac formam conspicitur; & supra inter Ambraciotas. auersâ parte mulier est, quæ dextrâ facem ardentem gestat, sinistrâ manu sublatâ, à capite ad pedes vsque tenui panno tecta, quæ Ilithyia est Græcis dicta, eadem dea quæ Latinis Lucina; siue illa Diana, siue Iuno fuit. Horatius in Carmine seculari.

Ritè maturos aperire partus
Lenis Ilithyia, tuere matres:

B Siue tu Lucina probas vocari,
Seu genialis.

Ovidius.

Præpositam timidis parientibus Ilithyiam.

Esse verò hanc Ilithyiae effigiem, & habitum, Pausanias docet in Achaïcis. *Ægij vetustum erat Ilithyiae templum, (interpretis Lucinam vertit) in quo simulachrum Deae erat, à capite ad pedes vsque tenui panno tectum, alteram manum extensam gerit, alterâ facem attollit.* Nihil potest aptius ad nostrum numisma dici. Diodorus Siculus Iunonis filiam dicit esse Ilithyiam, quod & Hesiodus in Theogonia canit. Vocata autem est Ilithyia, *ἡ ἀπὸ τῶ ἐς τὴν ἑσπέρην ἐλεύθειν, quod ad parientes accedat.* Cur verò dextrâ manu facem gestet, Pausanias causam reddit; quia partus doloris acutissimi sunt, & igni æquantur; vel quod infantes in lucem edat. apud Romanos verò, non est Lucinae hic habitus, sed ut in numismatibus Faustinae Augustae videre est, matronae stolatæ est imago stans, quæ dextra pateram, sinistrâ hastam puram tenet. I VNONI LVCINÆ, in alio etiam numismate spectatur eodem matronali habitu, cum puero in vlnis, & binis puellis adstantibus. Cur verò Diana Lucina à parturientibus, ut præsentaneum numen, inuocatur, respondet Macrobius. *Quia proprium munus lucis est, distendere corporis rimas, & meatibus viam dare, quod accelerando partui salutare est.*

Lib. VII.
Saturn.

Π Α Τ Ρ Ε Ω Ν.

P A T R Æ.

E Cur dicta Ἀρόν. Odéum ex hostium manubijs. Colonia ab Augusto ducta. Soli inter Achaeos liberi. Festum Dianæ Laphria. Fons mirus, qui de agrorum salute, aut morte, iudicabat. Panachaïdos Minervæ templum.

I NTER primas Achaiae vrbes Patrae erant, quæ Ἀρόν, seu Aroa, dicta fuit, ab agricultura; quam scilicet Eumelus indigena suis

ciuibus primus ostendit. Acceperat hanc à Triptolemo; quem, ex ^A
 Atticâ venientem, hospitio excepit: qui maximi muneris loco serên-
 darum frugum, & incolendæ vr̄bis, rationes docuit; quâ de causâ A-
 roam vocauit vr̄bem à se conditam. sed postliminio eiectis Ionibus
 ab Achæis, Patreus, Preugenis filius, Agenoris nepos, qui ab Amycla
 & Lacedæmone maiores deducebat, Arœ mœnium ambitum auxit,
 atque vr̄bem de suo nomine Patras appellauit. Sita autem erat in lon-
 gissimo Peloponnesi promontorio, ex aduerso Aetoliæ, & Eueni flu-
 minis. Huius vr̄bis incolæ cum Dymæis & Pharensibus Achaici fœ-
 deris fundamenta prima iecerunt; quod Achæorum Reipub. maxi- ^B
 mum postea splendorem dedit. Patrenses etiam Aetolis soli ex omni-
 bus Achæis suppetias tulere, oppressis Gallorum bello; quos cum præ-
 lio deuicissent, ex manubijs casorum hostium pulcherrimum Odéum,
 vicinum foro, cum Apollinis statuâ dedicarunt. sed cûm hominum
 opinione maiorem multo cladem illo prælio accepissent, & paupertate
 insuper vulgus premeretur, paucis exceptis, Patras deseruerunt. Post
 Aetiacam verò victoriam, Augustus Cæsar, Patras Coloniam duxit ex
 Romanis militibus, vnde in nummo æneo Augusti, COL. AVG. PA-
 TREN. *Colonia Augusta Patrensis*, legitur. quibus & Achæos Ryparum
 incolas, adiunxit, deletis Rypis. ex alijs etiam minoribus oppidulis, ^C
 vel infrequenter habitatis, inquilinos huc deduxit; quod nauigationi,
 commercijsque, commodum hunc sibi iudicaret. Solos etiam Pa-
 trenses inter Achæos iussit esse liberos, vt omnibus honoribus colo-
 niam sam exornaret. Dirutâ autem Calydone, totâque Aetoliâ deua-
 statâ, inter cetera Calydoniorum spolia; Augustus Dianæ Laphriæ si-
 mulachrum illis dedit, quod summâ veneratione in arcis templo cole-
 batur. Eius anniuersarium festum mirabili ritu solebant celebrare, vt
 auctor est Pausanias. Ligna enim circa aram vndique apponunt viri-
 dia, quorum singula xvi. sunt cubitorum, in interiori parte aræ sunt
 siccissima. Primùm quidem Dianæ pompam celebrant magnificentif- ^D
 simam, & virgo sacerdos vltima inuehitur post pompam, ceruis cur-
 rum trahentibus: postero die sacrificia instruunt, atque omnis gene-
 ris volucres, quæ esui sunt, aræ iniiciunt; aliasque victimas, apros e-
 tiam, coruos, aliaque fera animalia, & hortenses fructus, altari impo-
 nunt: postea ignem pyræ subiiciunt, & flammis consumunt. Fuit
 hic etiam fons, admiratione dignus, ante Cereris templum, qui res fu-
 turas nouo modo prædicebat. nec omnibus rebus oraculum hoc con-
 sulere fas erat, sed super ægrorum tantùm sanitate, aut interitu. specu-
 lum enim, tenui funiculo alligotum, demittunt; ita librantes, ne altè
 sub fontem descendat; sed vt illius orbis aquam vtrumque perstrin- ^E
 geret; voto deinde ad Deam facto, ac suffitu ritè adhibito, intuentur
 mox speculum, in quo ægrotum aut viuum, aut mortuum, intuentur.
 tanta autem fonti illi fides, vt rarò fallat, si Pausaniæ credimus.

Olim

A Olim etiam fuere Patris optimi funditores, vt & Ægij, & Dymis; qui à pueris in littore maris addiscebant fundis marinos fluctus petere. quorum operâ Gn. Fulvius, Romanorum consul, in Samæorum vrbis expugnatione adeo strenuam expertus fuit operam, vt illorum potissimum auxilio vrbem occupârit. adeo enim certis ictibus propugnatores petebant, vt in muris paterentur neminem consistere. Athle- Liuius lib. xxxvi.
 tas etiam habuit nobiles, & inter illos Chilonem; qui bis in Olympijs Paus. 1. Eliac.
 luctâ vicit, semel in Pythijs, quater in Isthmijs, ac ter in Nemeis. Hic
 adeo populo ob virtutem dilectus fuit, vt in bello cæsum publico fu-
 nere Achæi extulerint.

Sed maximam claritatem Patris dedit Diuus Andreas Apostolus, qui sub Ageate proconsule hic Martyrij palmam adeptus fuit.

Numisma vtrumque Palladem armatam habet cum noctuâ, hâc enim in vrbe templum erat Mineruæ Panachaidos, quod vniuerso Achæorum consilio frequentabatur; in quo visendum eius simulachrum ex auro, & ebore, vt refert Pausanias. In auersâ verò parte virile caput est, quod nunc diademate, nunc galeâ, instar pectinis striati, ornatum est. An hic sit Hercules, vel Patræus Heros, qui hîc colebatur, nihil certi ausim in tantâ caligine affirmare.

O Λ Υ Μ Π Ι Α Σ.

O L Y M P I A.

Jouis Olympij templum; oraculo quondam celebre. Ludi Olympici. Iphitus primus Olympiadas instituit. Iupiter Orcius.

Hellanodica. Gymnici ludi. Pœna in mulieres lata.

Iunonium certamen. Porticus Heptaphonos.

Alpheus amnis. Mirum de eius aquâ.

Minerua etiam fulmen mittit.

A CHAIÆ contermina est Eleorum regio, quam Epei quondam incoluerunt, vrbium frequentiâ, & nobilitate, celeberrima; inter quas præcipuè eminebant Elis, Pisa, Olympia, & Pylos: sed cunctas nominis sui claritate superabat Olympia; quam tamen Stephanus Byzantinus primo Pisam fuisse dictam memorat; eandemq; olim Ἀρπινάω, *Arpinam*, ab Oenomai matre Arpinâ, ex Nicatore docet nuncupatam. In vrbe fuit delubrum Iouis Olympij, cultu & vetustate eximium, ipso tamen simulachro, quod Phidiæ opus est, maximè nobile, ex ebore &
 E auro inusitatae magnitudinis id factum. Templum verò Ioui Olympio primum dedicasse Pelasgum, Triopæ filium, auctor est Iulius Hyginus. Sed Pausanias illud exstructum. putat ab Eleis, ex hostium spolijs, quo tempore Pisam euerterunt. Templi structura erat Dorica, ex
 Dorico

duro eius loci lapide; illius altitudo ad aquilam vsque sexaginta octo A pedum, latitudo nonaginta quinque, longitudo verò ducentorum & triginta. Architectus fuit Libon indigena. tectum erat non ex latere coctili, sed lapide, instar regularum, è lapidicinâ Pentelicâ exciso, cuius inuentor erat Byzas Naxius. qui Alyattis Lydi, & Astyagis, Medorum regis, temporibus vixit. Hoc etiam in templo ex solido auro visenda statua fuit, à Cypselo Corinthiorum Tyranno dedicata, vt auctor est Strabo. Initio quidem ex Iouis oraculo magna fuit templo conciliata claritas; eoque deficiente, remansit tamen templo fama, vel potiùs adaucta est, ludorum Olympicorum causâ; quos nobilissimos totius Græciæ fuisse, vetustatis asserit consensus. Horum auctorem fuisse quidam referunt Herculem, vnum ex Idæis Dactylis; qui, quod quinque essent numero fratres, instituisse, vt quinto quoque anno ludi hi celebrarentur. Alij Herculem Thebanum ferunt in honorem Iouis, Olympicos ludos instituisse, ac primum ibidem decertasse, ac victorem fuisse. nonnulli ad Pelopem referunt. Sed vt hæc incerta sunt, ita etiam ab omnibus receptum; Olympicum agonem multis annis intermissum, ab Iphito, Praxonidis filio, Aemonisve, instauratum. Laborante enim Græciâ domesticis seditionibus, & pestilentia malo, petiisse Iphitum ab oraculo Delphico malorum leuamen. cui responsum fuit, vt Olympicos ludos ipse & Elei restituerent; quod & factum fuit, anno secundo Æschyli, Atheniensium iudicis. Curule autem tantum certamen propositum fuit; in quo Coræbus Eliensis victor extitit. Ab hoc tempore Elei quinquennale certamen instituerunt; quatuor annis in medio expletis, in quibus principes annui constituuntur; quam Olympiadem Iphitus primus constituit. Et ab hoc tempore Græca de temporibus historia vera creditur. nam ante hæc, vt cuique visum fuit, diuersas sententias protulerunt. Benè Hercule cum posteritate actum, quod Græcis in mentem venerit hoc ludicrum summâ religione quinto quoque anno celebrare; nam eius beneficio temporum exacta fuit postea notitia obseruata, & Historiæ res gestas per Olympiadas distinguunt. Curru primò certatum, mox varia certamina fuere addita; præcipua verò fuere, iactus disci, stadij cursus, lucta, saltus, & iaculatio. vnde & πέντεθλον Græcis, Latinis *Quinquetium* dictum. Præmium erat corona ex oleastro, velut grande virtutis pretium. sicut in Isthmijs ex pinu, pythijs ex lauro, in Nemeis verò ex apio. Victori etiam statuam Olympiæ poni moris erat, quarum magnum numerum Pausanias recenset.

Ferunt athletas, priusquam in certamen descenderent, apud simulachrum Iouis Orcij, conceptâ formulâ iurare solitos; *Nullo se in Olympiorum certamine vsuros dolo malo, & curasse continuos decem menses quæcumque ad exercitationem requirantur.* Nec viri solùm puberes ad hæc certamina admissi fuerunt; sed & pueri. siquidem Olympiade xxxvii cursus

A sus luctæque certamen pueris fuit propositum; inter quos Hyposthenes Lacedæmonius luctâ, Polynices autem Eleus cursu victor euasit. Olympiade vero xli. pugiles etiam pueri in arenam descenderunt, quos Phileras Sybarita superauit.

Habebant etiam hi ludi suos præsidēs, quos Hellanodicas, seu *Græcia Iudices*, indigetarunt. Quorum primus Iphitus solus certamen instituit; quem Oxyli similiter posterius imitati sunt. Olympiade autem quinquagesimâ ex vniuersis Eleis duo viri sorte electi sunt, quibus Olympici agonis commissa cura. postea nouem Hellanodicæ electi. B ex his tribus, equestris cursus curâ iniuncta; tribus item alijs, vt pentathlum inspicerent; reliquos, vt cætera certamina curarent. mox decimus accessit iudex. Olympiade demum ciii. & Elei in duodecim tribus diuisi, & ex qualibet, Hellanodices electus fuit. sed pressi bello Arcadico, cum non exiguam regionis suæ portionem amisissent, & hæc de causâ in tribus octo Olymp. ciiii sunt redacti; totidemque Hellanodicæ creati: Olymp. vero cviii rursus ad denarium numerum excreuerunt, qui status ad Pausaniæ vsque seculum permansit. *Γυμνασιον* etiam ludi vocati sunt, eò quod athletæ nudi decertarent. quod ideo factum, ne mulieres Olympicum agonem dehonestarent; sin secus fecerint, ex Typhæo monte illas, lege constitutâ, Elei præcipitant. C Ferunt enim Pherenicem, vel Callipateram, vt alij, defuncto marito athletæ habitu in arenam descendisse; sed deuicta à Pisirodo, cum septum transilisset, in quo athletæ congregabantur, pro muliere agnitam fuisse; quam quidem impunitam dimiserunt, quoniam pater eius, fratres; ac filius, Olympia vicerant. In honorem tamen Iunonis, mulierēs quinto quoque anno Iunonium certamen instituunt, in quo virgines cursu certant, non autem eiusdem omnes ætatis, sed primò virgines iuniores, post has quæ annis proximæ sunt; postremo inter virgines natu maximæ; oleaginea corona in præmium; partem etiam D ex boue accipiunt, qui Iunoni immolatur. quibus etiam permissum est, dedicare imagines pictas. Fuit etiam Olympiæ nemus, Ioui sacrum, quod Altin vocabant; & in illo porticus memorandi artificij, quam Pausanias *μυιδλω*, seu *variam*, dicit vocatam; ab alijs, *ἡχθν*. natri si quispiam in illâ clamet, septies vox redditur. ideo à Plinio, & Luciano De morte Peregrini, Heptaphonos dicitur. Lib. xxxvi
Cap. xv.

In primo nomismate Iouis Olympij vultus est, promissâ barbâ, & crinibus diademate reuinctis; in auersâ verò parte, iuuenis in colle sedet; vnde fluuius decurrit; & dextrâ videtur lituum gestare, cum delubro, aut ædiculâ, ad pedes. Suspicio Alphæum amnem esse, qui E prope Olympiam defluens in Siculum mare illabitur. Veteres credere, per occultos terræ meatus Siculum mare transire, ac prope Syracusas, in Arethusâ fonte, iterum erumpere; de quo Plinius lib. ii. cap. ciii. *Quidam verò odio maris ipsa subeunt vada, sicut Arethusa fons. Syracusanus,*

cusanus, in quo redduntur iacta in Alpheum, qui per Olympiam fluens, Pelopon-
siaco littori infunditur. Sed lubet Statij Papinij elegantissimos ver-
uatum. sus audire.

— *Timida sic transfuga Pisæ
 Amnis in extremos longè flammatus amores,
 Flumina demerso trahit intemerata canali,
 Donec Sicarios tandem prælatus anhelò
 Ore bibat fontes: miratur dulcia Nais
 Oscula, nec credit pelago venisse maritum.*

Sed difficultatem mouet, iuuenem hunc non habere promissum capil-
 lum, non taurino cornua vultu, non urnam, vt ceteri fluuij; respondeo,
 Alpheum iuuenili habitu hîc pictum, & amatorio vultu, & qui in ama-
 tæ suæ Nymphæ amplexus festinat; ideoque hilari vultu ornamenta il-
 la abiecisse, quæ Arethusam possent offendere. Antiquos etiã pinxis-
 se Alpheum hominis figura, testatur Ælianus lib. 2. variæ Historiæ.

Ἐν εἰδει δὲ αἰδρῶν Ψαφίλοις Ἐρύμανθον. τὸν δὲ Ἀλφεῖον Ἡραεῖς.

*In hominis verò figurâ Psophiliij
 Erymanthum, Alpheum vero Heraenses.*

Accedit etiã, quod Pausanias tradit, Alpheum ex fluuijs Olympio^C
 Ioui charissimum esse; quia vates eius quotannis Olympiæ decimâ no-
 nâ die mensis Elaphij, seu Februarij ex Prytaneo cinerem defert, quem
 Alpei aquis miscet, eoque veluti tectorio opere Iouis aram, quæ illic
 est sacratissima, incrustant; cùm nullo alio flumine subigi, ac congluti-
 nari, cinis ille, nisi Alpei aquâ queat; quod etiã à Plutarcho, libro
 De defectu oraculorum, obseruatum video. Quare non abs re delu-
 brum hoc adpictum puto, vt innuat Ioui gratum esse amnem hunc, ob
 causas iam dictas.

II. Iouis item vultus, ab aduersâ parte noctua est, quæ vnguibus^D
 trifulcum fulmen tenet; sed quid noctuæ cum Ioue, cùm Mineruæ illa
 sit consecrata; an quod Atheniensium hic nummus in honorem Iouis
 percussus, illorum enim signum noctua. vel, quod Mineruæ etiã lo-
 cus erat in templo Iouis Olympij. optimè enim patri coniungitur filia
 Minerua, quæ & fulmen eius interdum iaculatur. Virgilius.

I. Accedidos

Ipsa Iouis rapidum iaculata è nubibus ignem.

Quo loco Seruius, in libris Ethruscorum lectum est, iactus fulminum ma-
 nubias dici; & certa esse numina, possidentia fulminum iactus; vt Iouem, Vulca-
 num, Mineruam. vnde cauendum, ne alijs numinibus hæc demus. Mineruam
 etiã cum fulmine effictam ostendit T. Liuius lib. XII. Vt Ioui pri-^E
 mùm donum fulmen aureum pondo quinquaginta fieret, Junoni, Mineruæque
 ex argento daretur.

III. Iupiter Olympicus sedens, dextrâ manu aquilam tenens, & si-
 nistrâ

A nistrâ hastam puram; auersâ parte, noctua fulmen vnguibus tenens, à latere est curuus gladiolus.

III. Minerua est, galeâ armata; in quâ pistrix est, quæ inter cætera ornamenta deæ illius galeam exornat. auersâ parte, noctua est cum oliuæ ramo.

Π Υ Λ Ι Ω Ν.

P Y L V S.

B *Triplex Pylus, à Neleo, & Nestore, habitata. Juno Ammonia. Nelei boues.*

TRES fuisse in Peloponneso vrbes, Pyli nomine insignitas, Auctores tradunt: quarum vna circa Alpheum amnem in Elide, quam ab Hercule expugnatam refert Ouidius lib. xii. Metamorph. altera Triphylica; tertia in Messeniâ, iuxta Coryphasium; quibus omnibus Neleus, Nestoris pater, olim imperauit, vnde natum est prouerbium.

Ἐστὶ Πύλος, καὶ Πύλοιο, Πύλος γε μὲν ἐστὶ καὶ ἄλλος.

Est Pylus ante Pylum, siquidem est Pylus altera sanè.

C Pausanias refert, Pylum, quæ iuxta Coryphasium est, à Neleo habitata; eoque dignitatis ab illo prouectam, vt Homerus *Nelciam vr-*
bem appellarit. Condita hæc fuit à Pylo, Clefonis filio, ductis secum In Messenici.
ex Megaride Lelegibus, qui eam tunc obtinebant; sed inde à Neleo, & qui Iolchum obtinebant Pelasgis, eiectus fuit. Hercules postea, Nelei liberis illato bello, Pylum expugnauit; atque vndecim eius filios interemit: solus Nestor, numinis benignitate, domus suæ cladem effugit, quod in Gerenniâ vrbe tunc educaretur. Ouidius ex personâ Nestoris.

D *Ille tuus genitor Messenia mœnia quondam
Strauit: & immeritas vrbes, Elimque, Pylumque,
Diruit, inque meos ferrum flammamque penates
Impulit, vtque alios taceam, quos ille peremit,
Bis sex Nelidæ fuimus conspecta iuuentus;
Bis sex Herculeis ceciderunt, me minus vno;
Viribus.*

Hanc postea Nestor incoluit, & cum Epeis, qui Elidem habitabant, multa bella secundâ fortunâ confecit. cuius longæua ætas, consummata prudentia, & suauissima eloquentia, ab Homero passim prædicatur. Strabo longâ disputatione, ex Homero petitâ, ostendit, Nestorem non Coryphasiam, sed Triphylicam Pylon habitasse:

I. Vultus est muliebris, capillis promissis; cui duo cornua arietina, vel caprina, in capite. an hæc effugies Iunonis sit Ammonia, dubitari
E posset.

In Eliacis. posset. Pausanias enim refert, Eleos non solum Dijs Græcanicis, sed A & in Aphricâ genitis Dijs, Iunoni Ammonia, & Perammoni Mercurio, libare assuetos. Romani Iunonem Sospitam colebant; cuius caput pellis caprinacum cornibus exornabat, ut apud Ciceronem videre est, lib. 1. De Nat. Deorum. Auersâ parte bos est, cum oleæ ramo. non quidem, quod Pylus esset apta generosis armentis alendo; siquidem Pansania teste, arenosa tota est; unde Homerus πύλον ἡμαθύντες vocat; sed quia Neleus præstantissimos boues habebat, Theffalici generis; quos ab Iphiclo, Protefilai patre, Melampus illi adduxerat. In urbe enim spelunca erat, ubi Nelei & Nestoris boues stabulari erant solita. Prisci enim heroes equorum & bouum armentis potissimum studebant, quas summas diuitias ducebant. Sic Homerus Antenoris filium Iphidamantem refert, primam dotem dedisse socero suo centum boues.

II. Bos conspicitur cum delphine sub pedibus; quæ duo denotant urbem & agriculturæ, & navigationi, commercijsque, aptam fuisse: delphinem enim mare denotare, nemini ignotum.

M E Σ Σ H N I Ω N.

C

M E S S E N I A.

Bellum Messeniacum. Aristomenis fortitudo. De cuius morte dissentiunt Plinius & Pausanias. Epaminondas Messenios in Peloponnesum reuocat. Εκατομόνια. Aristomenes CCC Lacedæmonios Ioui Ithomata sacrificat.

ELIDEM attingit Messeniæ regio, de quâ ante Pylum ordinis ratio postulabat dicendum esse. sed nomismatum seriem sequor. **D** Regionem hanc olim cultoribus vacuam Lelegis filius Polycaon primus occupauit. mortuo enim Lelege, qui Laconia imperabat, Myles, natu maximus, in paterno imperio successit; Polycaon verò, ætate minor, & priuatus, Messenam, Triopæ filiam, Phorbantis neptem, Argis duxit vxorem. Hæc cum elato esset animo, ac virilibus curis faminarum studia exuisset, non passa est maritum priuatam vitam segni otio transigere; sed collecto ex Argiuis & Lacedæmonijs exercitu non spernendo, vniuersum hunc tractum occupauit; illumque in vxoris suæ memoriam Messenam nuncupauit: cui varij postea reges imperarunt. Sed Troiani belli temporibus potissima regionis pars Menelai imperio parebat, ut ex Homero docet Strabo. Deficiente verò Menelai stirpe, Nelei posterii reliquam Messeniæ partem inuaserunt; sed nonnullis interiectis annis, reuersi Herculidæ cum

A cum Dorienſibus, Nelei poſteros omni Meſſeniâ expulerunt. Succellit tandem cum Lacedæmonijs ſæuiſſimum bellum, & magnâ animorum pertinaciâ decertatum. quod, quia Meſſeniorum calamitatibus nobilitatum fuit, Meſſenium eſt nuncupatum; non ſecus ac quod ad Ilium geſtum fuit, Troianum, non Græcum, dictum.

B Primam autem irruptionem fecere Lacedæmonij anno ſecundo Olympiadis nonæ, atque Amphiam, Meſſeniorum urbem, non ſœciali miſſo, vel indiçto bello, noctu inuaſerunt, & obuios omnes trucidarunt. Exaſperati hac inopinatâ clade Meſſenij, ſummâ vi bellum parant, & Laconicam pariter depopulantur. geſtumque fuit hoc bellum tantâ vtriuſque populi obſtinatione, vt in vigefimum annum protractum fuerit: donec tandem Meſſenij, ſpoliati ducibus, Ithomen, præcipuam arcem, deſeruere. atque ita anno primo Olympiadis XIII Meſſenij in poteſtatem Lacedæmoniorum deuenerunt. ſed cum impotenter nimis & ſuperbè illis imperarent Lacedæmonij, exſtimulante Meſſenios continuo Ariſtomene, & ex nobilitate præcipuis adoleſcentum, quibus multo honeſtius videbatur in liberâ patriâ fortiter perire, quàm cum dedecore vel beatiffimâ ſeruitute frui, deſecerunt à Lacedæmonijs, anno xxxix poſt Ithomam captam; qui fuit annus quartus Olympiadis xxiii. Quo bello maxima Meſſeniorum virtus enituit, qui miranda facinora paſſim perpetrarunt; ſed ſupra omnes Ariſtomenis fortitudo, & inuicta virtus, patuit; tribus enim prælijs ad eò Lacedæmoniorum vires contriuit; vt ſæuienti fortunæ illorum reges cedendum ſtatuerent; ne contra nitendo majora damna ciuitati infunderent. Exercitumque reduxiffent, ni Tyræus poëta, quem Athenienſes per ludibrium illis ex oraculi Delphici præcepto ducem miſerant, compositis verſibus, illos à deſperatione ad virtutem erexiffet. quare iterum ad arma ventum, & commiſſâ pugnâ ad foſſam Magnam (locus is eſt) magna Meſſeniorum multitudo caſa eſt, corrupto primum

D à Lacedæmonijs Ariſtocrate, Arcadum rege. cæteri, qui cladi huic ſuperfuerant, confugerunt in montem Hiram; vbi per vndecim annos variâ fortunâ, & alternis cladibus, cum Lacedæmonijs pugnatum. donec tandem prodicione in Lacedæmoniorum poteſtatem locus is deuenit, anno primo Olympiadis xxviii. Ariſtomenes trecentos Lacedæmonios diuerſis in prælijs occidit; ipſe vulneratus, & captus, in Cæda ab illis coniectus, per cauernam Latômiarum euasit, anguſtos vulpium aditus ſequutus; iterum captus; ſopitis cuſtodibus ad ignem aduolutus, lora, quibus vinctus erat, v-

E na cum corpore exuſſit: tertio vero capto, vt auctor eſt Plinius, Lacedæmonij peçtus diſſecuerunt, videndi cauſâ, hirsutumque cor inuentum eſt. Sed non aſſentitur Plinio Pauſanias; nam illum obiſſe dicit in itinere, quod ad Aphraortem

medorum Regem susceperat. cuius ossa Rhodum delata à Damageto A
 genero, alijsque Rhodijs, summo honore sunt reposita. Messenio-
 rum verò magna pars in Siciliam traiecit, & expugnato Zancle oppi-
 do, mutato nomine Messenem vocavit. Nonnulli verò Naupactum
 commigrarunt, quod Athenienses, Locris ereptum, illis concesserant:
 quo demùm à Lacedæmonijs expugnato, in Lybiam cōcessere ad Euef-
 peritas. Sed partâ à Thebanis nobili illâ ad Leuctra de Lacedæmonijs
 victoriâ, Epaminondas missis legatis Messenios ex Sicilia & Lybia euo-
 cavit in Peloponnesum, qui ob antiquæ patriæ desiderium, & inna-
 tum in Lacedæmonios odium, omnium opinione celerius reditum ad B
 ornarunt, anno cclxxxvii, postquam Hira in potestatem Lacedæmo-
 niorum devenit. & quod fidem pene superat, toto illo exilij tempore
 nihil in patrijs moribus ab illis immutatum fuit, neque proprietatem
 linguæ Doricæ exterorum commercijs corruperunt.

Condiderunt autem urbem Messenam Epaminonda auctore, at-
 que alia quædam oppida instaurarunt; olim certè nulla vrbs Messena
 inter illos fuit, vt auctor est Strabo; hanc verò muro firmissimo ex la-
 pide, adiectis turribus, & propugnaculis, circumdedere; adeo vt nec
 Rhodij, nec Byzantij, firmiores haberent muros.

In numismate vultus est Iouis Ithomata, quem præcipuo honore C
 Messenij colebant; cui ἑκατομύβια solebant offerre. sacrificij id genus,
 quando aliquis in bello centum hostes occidisset, quod Aristomenem
 ter celebrasse, occisis trecentis Lacedæmoniorum, auctor est Pausa-
 nias.

Clemens vero Alexandrinus putat Aristomenem trecentos hos Io-
 ui sacrificasse, in Protreptico; *Aristomenes quidem Messenius Ithomata Io-
 ui trecentos mactavit, se tot ac tales hecatombas ritè sacrificare existimans, in
 quibus etiam Theopompus Lacedæmoniorum rex præclara victima.* quod et-
 tiam à Theodoro observatum video.

II. Ab vna parte aquila, ab altera fulmen; vtrumque in honorem Iouis D
 Ithomata.

T P O I Z H N I Ω N

T R O E Z E N.

*Variè olim vocata. Neptuno sacra. Hippolyto virgines, &
 iuvenes, comam detondebant. Iupiter Ελευθέριος.
 Minerva Πολιάς. Neptunus Rex.*

E

SATIUS fuisset Tabula XII. vbi Corinthi & Epidauri habenda
 erit mentio, de Trœzene dicere, quod illis vicina sit: nam licet in Messe-

^A Messenia etiam hujus nominis vrbs numeretur, non possunt tamen nomismata illi attribui, vt mox explicabo. quare de altera Trœzene dicendum est, Argiuae regionis vrbe, quæ iuxta Epidaurum sita erat, inter Cherronesum & Scyllæum promontorium, circa Saronici sinus finem. Stephanus Byzantinus varijs illam nominibus nuncupatam dicit. nam & Ἀφροδισιάς dicta & Σαρωνία, καὶ Ποσειδωνιάς, καὶ Ἀπολλωνιάς, καὶ Ἀνθάνη. I. *Aphrodisia, Saronia, Posidonia, Apollonia, & Anthane.* Sed Trœzenis nomen permansit, quod à Pelopis filio Trœzene illi inditum. Auctor est Pausanias, primum regionis huius indigenam fuisse Orum, qui à suo nomine Oream vniuersam regionem appellauit; Althepum vero, Neptuni filium ex Leide Ori filia, regno post Orum occupato, Althepiam nominasse; post quem Saron regnauit, vnde & Saronia dicta. qui verò postea regnum administrarunt vsque ad Hypereten, & Anthana, ignorantur. Hos à Neptuno genitos ferunt, & Alcyone Atlantis filia; & in nominis sui memoriam Hyperiam & Antheam ciuitates condidisse. Successit Aëtius mortuo patri Anthæ, & patruo. quo tempore venere in hæc loca Trœzen, & Pittheus, Pelopis filij; qui vnà cum Aëtio summam rerum administrarunt. Atque ita pro vno rege tres fuere. verùm Pelopis filij, potentiâ superiores, soli regnum obtinuerunt. Trœzene verò è viuis sublato, Pittheus frater, collectis ex Hyperia & Anthæa colonis, ciuitatem condidit; quam in fratris memoriam Trœzenem appellauit, vnde non semel ab Ouidio *Pittheia Træzen* dicitur, in epistola Phædræ.

In Corinthiacis.

Hic tecum Træzena colam Pittheia regna.

Neptuno olim sacra fuit, teste Strabone, & Plutarcho in vita Thesei; vnde ποσειδωνιάς, seu *Neptunia* dicta. quare & illi primitias fructuum offerebant, quod cum quodam tempore neglexissent Trœzenij facere, Deus illis offensus, immissa sementi & plantis salugine, agrorum fecunditatem corruptit; sed sacrificijs, & crebris populi supplicationibus, placatus, hanc agrorum pestem mox auertit; quare templum extra muros Neptuno *Ποσειδωνίω*, seu *plantarum custodi* dedicarunt. Theseus etiam, Herculeæ virtutis æmulus, atque socius, hac in vrbe natus fuit; quem ex Æthrâ, Pitthei filiâ, Aegeus suscepit. qui & Dianæ Σωτείρας, *Sospita*, templum in foro condidit; quod Asterione, Minois filio, perempto ex Creta saluus rediisset. Hippolyto etiam, Thesei filio, nemus hic est consecratum nobilissimum; & templum, cum antiquo simulachro, à Diomede, vt ferunt, factum. Negant illum incolæ ab equis discerptum fuisse; sed qui in cælo fulget Heniochus, seu auriga, Hippolytum esse arbitrantur; & hunc ei honorem à Dijs fuisse habitum contendunt. Moris hic erat, vt nupturis puellis coma detonderetur; quam illatam templo puellæ

Pausanias

puellæ ipsæ dedicabant. addit Lucianus non solum virginibus, sed ^A
& adolescentibus lege cautum esse, ne se nuptijs adstringant, prius-
Lib. de quam Hippolyto comas detonderint; illudque à se iuvene factum
Dea Syria. fuisse asserit.

Hac in vrbe ferunt Orestem à parricidio lustratum fuisse à nouem
viris Trœzeniorum, & aqua fontis Hippocrenes, alijsque lustrationi-
bus expiatum.

Pomponius Mela vocat Trœzenios, fide societatis Atticæ illustres;
ingruente enim bello Medico, Athenienses huc vxores & filios, tan-
quam extra belli aleam miserunt, quum illi decreuissent, relicta patria,
nauali bello barbaris occurrere. Trœzenij illos perhumaniter excepe-
runt, decretumque vt publicè alerentur, duobus obolis in singulos ^B
distributis, puerisque facta potestas, vt, vndecumque liberet, poma
acciperent, & pro his dominis merces persoluta.

I. Effigies est Apollinis decora facie, cum corona laurea, cum in-
scriptione, ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΣ ΣΔΕΥΣ, Acolica dialecto, pro ΖΕΥΣ. (Solenne
enim illis Σδ. pro Ζ. efferre. Sic σδυζόν pro ζυζόν. μελίσθεν pro μελίζεν pone-
bant,) *liberator Jupiter* quem aliter σωτήρα seu *seruatorem* vocant, ut
auctor est Hesychius. Huius autem fanum à rege Aëtio, Anthiæ ^C
filio, hic conditum fuisse testatur Pausanias; qui etiam solis Eleu-
therij aras apud Trœzenios dicit excitatas, quo tempore Græci, debel-
lato Mardonio, Persarum seruitutem effugerunt. Fulmen est ab auer-
sâ parte Iouis signum.

II. Palladis armatæ vultus est, cum titulo ΠΟΛΙΑΣ. ab auersâ parte,
Neptuni insigne tridens. Causam aperit Pausanias. Regnante Al-
thepo Neptuni filio, ex Leide Ori filia, aiunt litigasse de ditione Trœ-
zenica Palladem & Neptunum; Iouem vero composuisse litem, atque
ex æquo regionem vtrique adiudicasse: qua de causa & Mineruam
venerantur Poliadem, eandem & Steniadem. i. *robustam* nominan-
tes, & Neptunum cognomento Regem. Moneta insuper vetusta, ^D
tridente fuit & Mineruæ vultu insignita. Cur vero πολιὰς illa sit vo-
cata, Phornutus docet libro de natura Deorum. quia ciuitatibus, &
famijs, omnique vitæ generi, præsidem fecere Sapientiam ποῖτα,
quæ per Mineruam significata. hinc ipsa Ἐρυσίππις & πολιὰς seu *vrbis*
patrona non secus ac Iupiter nominatur. Refert etiam Pausanias apud
Erythræos esse Mineruæ Poliadis templum, in quo ligneum deæ est
simulachrum, folio insidens, & colum vtraque manu tenens, capite
vero polum.

ΓΥΘΕΑ-^E

A

Γ Υ Θ Ε Α Τ Ω Ν .

G Y T H E V M .

*Laconica Ἐκατόμυβλια dicta. Primò hic celebrata Ἐκατόμυβλια.
Argos Achaicum. Gytheum ab Apolline & Her-
cule exstructum. Philopæmen nauali
prælio victus.*

B

Priusquam de Gytheo agam, operæ pretium erit paucis Laconi-
cam, nobilissimam olim regionem, percurrere. Sita est inter Ma-
leam & Tænarum promontoria, paulatim à meridie vergens in or-
tum. Centum urbibus quondam habitata, non secus ac Creta, vnde
& Ἐκατόμυβλια dicta. hinc cum quotannis centum boues solebant mitti,
quæ pro urbium cunctarum salute solebant immolari, Ἐκατόμυβλια sacrum Strabo
illud dictum fuit: quod ab alijs postea vsurpatum. Occupauerunt lib. VIII.

C

autem Achæi Pthiotæ primi hunc regionem, vna cum Pelope Tanta-
li filio. qui cum bellica gloria excelleret, Argos Achaicum totam re-
gionem vocarunt. post reditum verò Heraclidarum in Peloponne-
lum, prodita est Doriensibus à Philomeno: quare Achæi, proprijs
laribus expulsi, nouas coacti sedes quærere, Ioniam inuaserunt, &
eiectis incolis Achaiam nuncuparunt. Laconicæ vero populos primo
Leleges dictos fuisse auctor est Pausanias. postea à Lacedæmone, Ionis
Nymphæ Taygetæ filio, regioni & incolis nomen inditum. Me-
diam autem Laconicam intersecat Eurotas amnis, poëtarum versi-
bus celebratus; quem olim Himerum vocatum, refert Plutarchus,
libello De fluminibus & montibus. Agros habebat Laconica ferti-
les, sed ob montium crepidines, depressis intercurrentibus vallibus,
cultu difficiles: ob inæqualitatem vero locorum, frequentibus terræ-
motibus tota erat obnoxia, adeo vt Taygeti montis cacumen, tem-
pore Anaximandri Milesij philosophi abscissum deciderit, cum ma-
gna populi clade, vt auctor est Plinius.

Vrbes in illa nobiliores olim fuere, Leuctra, Amyclæ, Tænarus,
Laas, Acria, Brandina, Trimeffus, Gerennia, Cardamyle, Lacedæ-
mon, Lerna, Gytheum, Thurium. Et aliæ minoris famæ; quas ma-
gna ex parte temporis iniuria, & Barbarorum violentia, consump-
serunt.

Erat autem Gytheum, in Laconico sinu vrbs valida, vnde Plinio
E sinus Gytheates vocatus. Stephanus refert ab aliquibus prauè Py-
thium vocari. Incolis persuasum erat, à nullo mortalium patriam
suam exstructam fuisse, sed ab Hercule & Apolline; siquidem cum inter
illos acerrima lis de tripode excitata fuisset, sopita tandem contentione,

in antiquam benevolentiam rediisse, cōmuniq̄ue opera Gytheum con- A
didisse. qua de caussa etiam in foro, Herculis & Apollinis simulachra
spectari. Habebat autem vrbs hæc portum egregium, & nauium sta-
tionem tutissimam, quam manuum opera factam fuisse testatur Stra-
bo. T. Quinctius Flaminius Nabidi Lacedæmoniorum Tyranno hanc
vrbem eripuit, postquam obsidionis mala aliquo tempore pertulisset.
Sed à Nabide mox terra marique obsessa, Philopœmen Achæorum
prætor conatus maritimis copijs obsidionem soluere; sed à Laconum
classe prælio victus, speculatoriâ naue discrimen effugit. qui licet ter- B
restrium certaminum arte quemuis Imperatorum vel vsu vel inge-
nio æquaret, ita rudis in arte nauali erat. atque ita Gytheum, amissa
spe auxiliij, inter paucos dies in Nabidis potestatem iterum deuenit.
Flagrante verò bello inter Athenienses & Lacedæmonios, à Tolmide,
Atheniensium duce, naualia, quæ ad Gytheum erant, incensa fuisse
refert Pausanias.

Linus lib.
XLV.

Nummus Gytheatum ab vna parte Bacchi caput hedera & uis re-
dimitum exprimit; Pausanias refert, in foro, prope Apollinis & Her-
culis simulachra, Bacchi etiam fuisse. Ab auersâ parte victoria est ala-
ta, cum palmâ, & coronâ, quæ nauis rostro insistit; in memoriam
alicuius victoriæ naualis: fortè ad illam respicit, quam Lacones contra C
Philopœmenem obtinuerunt.

Λ Α Κ Ε Δ Α Ι Μ Ο Ν Ι Ο Ν .

L A C E D Æ M O N .

*Pelopis posteris ab Heraclidis eiectione. Dux Regum familia; Ægi-
da, & Euryphontida. Defuncto Cleomene Regum impe-
rium abrogatum. Cassandri tempore muris cincta.*

*Lycurgi legibus DCCC annis paruerunt. Cur
ad tibiæ cantum prælia inirent.*

Polydorus Rex.

D

VEntum est ad Lacedæmonem, non quidem magnificentia ope-
rum, sed sanctissimis institutis, & seuerâ Lycurgi disciplinâ, me-
morabilem. Nomen habet à Lacedæmone, Iouis & Taygetæ filio; alij
ex Electra, Atlantis filia; Eusebius à Semeles filio. sed, vnde hoc illi
in mentem venerit, prorsus ignoro. Eadem & Sparta dicta, à Lacedæ-
monis vxore Spartâ, quæ Eurotæ filia fuit. Huic filij Amyclas, &
Hyacinthus; hic formâ excellenti præditus, & ab Apolline ardentissi- E
mè amatus, fortuito disci ictu percussus, ante patrem fato concessit:
ille verò vrbem sui nominis condidit. Mortuo Amycla ad Argalum,
eius filium; post cuius obitum ad Cynortam, regnum peruenit. Cy-
nortæ

A nortæ successit Oebalus, huic filius Tyndarus, qui ab Hippocoonte in exilium pulsus, beneficio Herculis in regnum iterum restituitur; huic Castor & Pollux, illis Menelaus Atræi filius, Pelopis nepos, Helena in uxorem ducta Tyndari gener, successit. Orestes Mycenarum auito regno pulsus, Menelai foci filijs ex serua natis exclusis, Hermiones iure prætento regnum obtinuit. Tisameno verò Orestis filio regnante, Heraclidæ reuersi in Peloponnesum, Pelopis stirpem expulerunt. inter quos præcipui erant Aristomachi filij, qui Peloponnesum ita diuiserunt, vt Messene Cresphonti, Argi Temeno, Sparta verò

B Aristodemi filijs, Eurysthene scilicet & Procli, sorte obtigerint. atque tunc temporis duæ familiæ regum Spartæ institutæ; quarum vna fuit posterorum Eurysthene, altera Proclis. Lapsu verò temporis Eurysthene posteri omnes Ægidæ, à filio eius Ægide dicti. Proclis verò ab Euryphonte eius nepote, Soi filio, Euryphontidæ dicti; seu, vt Plutarcho placet, Eurytionidæ, ab Eurytione appellati. durauitque consuetudo hæc ex vtraque familia regem eligendi, vsque ad Cleomenem, Leonidæ filium; qui, sublato per venenum Eurydamida, ex Euryphontide familia, & fratre eius Archidamo fraude extincto, Epiclidem proprium fratrem nouo exemplo in illorum locum substituit; **C** primumque ex vnâ Ægidarum familia duo reges Rempub. obtinuerunt. Sed Epiclicida in pugna ad Sellasiam ab Antigono & Arato cæso, Cleomenes, desperato patriæ statu, in Ægyptum aufugit, ibique occisus est. Tunc Lacedæmonij regum imperio se exemerunt. Eusebius tantum in Chronico suo Ægidarum reges aliquot recenset, omissis Euryphontidis. Cui tamen cupido est singulos vtriusque familiæ reges cognoscere, Reinerum Reneccium consulat, qui exactè, & diffusè, ex optimis auctoribus collectam seriem recenset.

Vrbs autem erat olim non firmis mœnibus munita, aut validis propugnaculis instructa; sed aperta passim, & ciuium tantum armis, animisque, defensa; quibus illi freti Epaminondam, inuictum bello, his Pyrrhum Regem cum clade repulerunt. sed quo tempore Cassander multas Græciæ ciuitates bello affligeret, vicino incendio territi Spartani, urbem contra responsa fatorum, & maiorum gloriam, murorum præsidio includunt; vt, cum multis sæculis murus vrbs ciuium virtus fuerit; ciues tunc saluos se fore non existimauerunt, nisi intrà muros laterent. Arx in illa erat insigni satis altitudine, sed non ita munita ac Cadmæa, aut Larissa; nam collem, qui inter cæteros maximè eminebat, arcem vocabant, in quo templum erat Mineruæ **D** Poliuches, seu Calchiæcos, quod templum, & deæ simulachrum, **E** sit æneum.

*Iustinus
lib. xiv.*

Pausanias.

Primus autem Lycurgus egregijs institutis illos imbuit, vt cum ad id temporis pessimè ex omnibus Græcis morati essent, quod sine legibus viuerent; postea præstantissimi omnium Græcorum euaderent.

rent. tantum potuerunt sanctissimæ eius leges. Populum in obsequia ^A
 principum, principes ad iustitiam imperiorum formauit, & Reipub.
 administrationem quasi per ordines diuisit. Regibus enim bellicas res,
 magistratibus iudicia, senatui legum tutelam, populo sublegendi sena-
 tum, vel creandi quos vellet magistratus potestatem permisit. Parsimo-
 niã omnibus suavit, existimans laborem militiæ assidua frugalitatis con-
 suetudine faciliorem fore; pueros impubes, non in forum sed in agrum
 duci præcepit, vt primos annos non desidia corrumperent, sed rustico
 opere venationibusque indurarent: nec prius in urbem redire passus est,
 quàm virilem ætatem attigissent. tantum autem studium iuuentuti be-
 nè instituendæ impendit, vt peculiaris in vrbe magistratus esset, quem ^B
 Bidiam Pausanias vocat, qui iuuenum certamina solebat curare. Emi
 singula non pecuniã, sed mercium commutatione, iussit; auri argenti-
 que vsum, veluti omnium scelerum materiam, sustulit: his alijsque Ly-
 curgi institutis res Spartana creuit; illisque per octingentos annos vsi
 sunt, teste Liuius, donec, coacti à Philopoemene illa abrogare, Acha-
 rum leges moresque inuiti assumsere. petitã tamen postea à Romanis ve-
 niã, permissum illis fuit, patriæ ritus recipere; sed nihil æquè Spartanos
 afflixit, ac Lyfandri victoria, quæ urbem Asiatico auro, & Athenien- ^C
 sium spolijs, impleuit. hinc factum, vt diuitias iam appetent, & lu-
 xum paterentur succrescere. vnde ciuium prudentiores, Ephoros obte-
 stati sunt, vt aurum & argentum abijcerent, patriæ vero nummo, qui
 ferreus erat, vterentur; & ni Lyfandri familiares, ad quos diuitiarum
 contagium peruenerat, obstitissent, decreto publico vrbe illud cie-
 cissent.

Sed cum gloriæ militari maximè studerent, Lycurgus Musicæ stu-
 dium illis iniunxit, vt Martium illum ardorem eo modo temperarent.
 vnde inituri prælia, Musis rex sacrificabat, vt pugnantium actiones me-
 morabiles, & secundã famã dignæ euenirent. nec tubarum clangore,
 vt plerique mortalium, sed tibiæ modulatione in hostem duce- ^D
 bantur. causam refert Thucydides. *Post hæc concursus est, Argiuis & socijs
 vehementer & iratè tendentibus; Lacedæmonijs autem cunctanter, & ad cantum
 tibicinum, qui inter ipsos multi ex legè interpositi erant, non rei diuinæ gratiã, sed
 vt æquabiliter ad numerum incederent, & ne ordo diuelleretur.* Interrogatus
 autem Agesilaus, cur ad tibiæ cantum Spartani pugnarent, respondit;
 vt ipsis ad numerum incedentibus appareat, qui timidi, qui fortes sint;
 nam timidi numerum incedendo seruare non possunt. Carmen verò
 ipsum, quod tibiæ canebatur, vocabant Castorium, vt docet Plutarchus
 in vitã Lycurgi. quod autem posteriùs, in ipsã impressione, *ἐμβατήριον*, vt ^E
 in Laconicis Institutis idem auctor obseruat. Athenæus vero *ἐνόπλιον* ap-
 pellat, quod illo modulo animi ad pugnam incitabantur, & ad mortis
 contemptum.

Quamdiu autem Lycurgi disciplinam obseruarunt, Græciæ princi-
 pes per

A pes per quingentos annos fuere, vt Plutarchus auctor est; varia autem cum vicinis bella, magnâ fortitudine, & secundâ fortunâ, gesserunt. nam præclara illorum facta velle referre, opus esset historiam texere. Vnus Leonidas instar multorum erit; qui, irrumpente Xerxe cum immensâ illâ Barbarorum turbâ Græciam, cum trecentis Spartanis, & paucis sociorum, occupatis Thermopylarum angustijs, se illi obiecit; & cum triduo hostes magnâ cæde repulisset; tandem cum nunciatum illi esset, ab hostibus montium cacumen infessum; ille, cum parato ad moriendum esset animo, suis persuasit, nusquam honestiùs, quam in hostium castris, perituros; nocte intempestâ Persarum castra irrumpunt, regisque tentorium petunt. quem cum fugâ salutem sibi quæsuisset viderent, magnâ & incredibili editâ strage, non victi, sed vincendo fatigati, inter ingentes cæsum hostium aceruos, pro auitâ Spartæ gloriâ omnes occubuerunt.

In primo Lacedæmoniorum nomismate Agesilaus spectatur; & ab auersâ parte eques, stratum habens sub pedibus hostem. Fuit autem rex Agesilaus inter præcipuos Lacedæmoniorum reges, ex familiâ Proclis, seu Euryphontidæ. hic aduersus Artaxerxem in Asia tanta celeritate traiecit, vlturus clades, à Persis Græciæ illatas, vt prius cum copijs ibi conspectus sit, quàm profectum scirent. Tissaphernem, regium præfectum, maximis subnixum copijs, fudit fugauitque; & multas Phrygiæ Lydiæque vrbes expugnauit. sed cum Ecbatana statuisset adoriri, & Persarum Regem petere, domum ab Ephoris inuitus reuocatur, ob bellum cum Thebanis exortum; quos graui prælio apud Charoneam, non sine periculo suo, deuicit. in Aegyptum mox nauigauit, vt regi amico opem ferret; vbi multa memoratu digna edidit, & hostes magno prælio superauit. quare à Nectanebo magnificè donatus, & cum summo honore dimissus, moritur in itinere, ætatis suæ LXXXIII, regni verò XLI. Hunc ciues, ob maximas animi dotes, egregijs honoribus post mortem affecerunt; quos in vitâ adeo spreuerat, vt nec viuens, neque moriens, vllam sibi corporis imaginem statui passus fuerit. De quo plura apud Plutarchum, Xenophontem, Pausaniam, & Diodorum.

II. Polydori est nomen, capite laureato; non ad Priami filium, qui ab impio Polymnestore, Thraciæ rege, interfectus, est referendum; vt vir doctus, Wolfgangus Lazius, fecit: sed ad Lacedæmoniorum regem, Alcumenes filium, Aegidarum stirpis, quod satis auersa partis inscriptio ΛΑΚΕΔ. seu *Lacedæmoniorum* ostendit. Hoc regnante bellum Messeniæcum fuit acerrimû. Cum Euphae Rege bis decertat, nocte semper proelium dirimente; ab Aristodemo victus, acriùs bellum renouat, & pacem petere hostem cogit. Vir spectatæ virtutis, Spartanisque omnibus æquè carus, ob summam comitatem, & iustitiam. occiditur à Polemarcho quodam; factioso homine. Lacedæmonij in eius honorem inter cætera de-

ra decreuerunt, vt quæcumque à magistratibus obſignari oporteat, Po- A
lydori imagine obſignent, vt auctor eſt Pauſaniás.

A P K A Δ I Ω N.

A R C A D E S.

*Arcas ſerendarum frugum rationem incolas docuit. Cur-
περσέληνοι. Musica maximè periti Arcades. Megalo-
polis ab Epaminonda condita. Mercurij or- B
natus. Iupiter Lycaus.*

PEloponneſi pars maximè à mari remota eſt Arcadia, quam inſtar
coronæ vndique cingunt variæ gentes, namque ab oriente ſole Ar-
giui, & Lacones, à meridie Meſſenij, ab occaſu Elci, à ſeptentrione A-
chæi illam attingunt. Dicta prius, teſte Plinio, Drymodes; mox & Pelaf-
gia. Drymodes fortè, quod quercetis abundabat. Pelafgia verò, à Pelaf-
go indigenâ; qui primus incolis perſuaſit, vt relictis folijs, herbis que vi-
rentibus, quercuum fructibus, quarum ibi magna copia, & præcipuè
fagi glandibus, victitarent. Stephanus Byzantinus varijs præterea no- c
minibus vocatam dicit, παρραſίαν, nempe, Λυκαονίαν. οἱ δὲ Γίγαντιδα Φαſί κὲν
Ἀζανίαν κὲν Πανίαν. Parrhaſiam, & Lycaoniam; aliqui & Gigantidem dicunt, &
Azaniam, & Paniam. Sed, vt obiter hoc moneam, Azania portio tan-
tùm erat Arcadiæ, quam Arcas Azani filio incolendam dederat. Sed Ar-
cadiæ nomen permanſit, quod ab Arcade, Iouis & Calliſtûs filio, indi-
tum eſt. Eusebius. *Arcas, filius Iouis & Calliſtûs, Pelafgis in ditionem redactis,
eorum regionem Arcadiam nominauit.* Huius certè plura in Arcades fuere
beneficia, quàm vt facilè poſſent obliterari. nam, præterquam quod
Caliſto Lycaonis eſſet filia, & Pelafgi neptis; Arcas primus

Chaoniam glandem pingui mutauit ariftâ. D

Serendarum enim frugum rationem, à Tlepolemo acceptam, incolis o-
ſtendit, & modum panis coquendi docuit; texendarum etiam veſtium
modum, & lanificij artem, illis communicauit. Vetuſtate autem inter
omnes Græcos Arcades antecellere credebantur, vnde & ſe περσελίνας,
quasi ante lunam natos vocabant; & ἀντόχθενας ſe iactabant. De quibus
elegantiſſimè Statius Papinius.

Lib. IV.
Theb.

*Arcades huic veteres, aſtris lunâque priores
Agmina fida datis; nemorum vos ſtirpe rigenti
Fama ſatos, cum prima pedum veſtigia tellus
Admirata tulit. nondum arua, domusque, nec vrbes,
Connubiſque modus; quercus, laurique, ferebant E
Cruda puerperia, ac populos umbroſâ creauit
Fraxinus, & fœtâ viridis puer excidit orno.*

Hi lucis

A *Hi lucis stupuisse vices, noctisque feruntur
Nubila, & occiduum longe Titana secuti
Desperasse diem.*

Præter vetustatem enim generis, in magnâ virtutis erant apud Græcos opinione, vt auctor est Polybius, non solum propter mores, & laudanda vitæ instituta erga hospites, sed etiam propter eximiam pietatem in Deos. quum verò Arcades cælo fruantur inclementiori, & vitam degant laboriosam, vt naturæ hunc rigorem aliquo temperamento emollirent, Musicæ vsum prudentes legislatores in Rem-
B pub. suam introduxerunt, quam non solum pueri addiscerent, verum etiam adolescentes, & iuuenes, ad annum vsque trigessimum. Emollit enim feroces animos, & mansuefacit, Musica. Solique fere Arcades erant, apud quos pueri ab infantiâ assueuerant hymnos, & & pæanes, canere; nec apud illos probri loco erat, aliarum disciplinarum aliquam nescire: at cantandi peritiam negare non poterant, quia necessitas omnibus incumbebat illam scire. vnde obseruat Polybius, Cynethenses in maxima flagitia prolapsos fuisse, postquam hunc vetustissimum Arcadum morem neglexere. Adeo autem olim percrebuit Arcadum in Musicis studium, vt Virgilius in Bucolicis dicat, *Soli cantare periti Arcades.* & alibi, *Arcades ambo, & cantare pares.*

Multis autem magnisque vrbibus habitata olim fuit Arcadia; inter quas præcipuè Tegæa, quæ Lacedæmonios secundis aliquot prælijs fregit. Mantinea, nobilitata cruentâ illâ pugnâ inter Lacedæmonios & Thebanos, & Epaminondæ morte. Megalopolis, Philopœmenis vltimi Græcorum ducum patria, & prudentissimi Historici Polybij natalibus clara. hanc Epaminondas, ex multis minutis oppidulis, tanquam firmissimum aduersus Lacedæmoniorum potentiam prognaculum condidit. Plæraque alia oppida erant memoratu digna; quæ Strabonis æuo magnâ ex parte continuis bellis exhausta erant; ita vt Arcadia ad magnam tunc incolarum infrequentiam, & solitudinem penè, redacta esset.

I. Mercurius est, cum petaso, & alis; quæ Dei illius insignia sunt. ferunt enim, Mercurium in Cyllene Arcadiæ monte natum, & nutritum; vnde apud Poetas nunc *Arcas Deus* nunc *Cyllenius* dicitur. Apuleius in Milesiacis breuiter & graphicè eius ornatum depingit.

Puer, ait, luculentus, nudus, nisi quod ephēbi chlamyde sinistrum tēgebat humerum, flauis crinibus conspicuus, inter comas eius auræ pinnulæ simul coniunctæ prominebant, cum caduceo, & virgulâ. Auersâ nummi parte caduceus est, cum alis, & geminis anguibus. cuius rei causam explicat Isidorus. *Mercurius virgam tenet, quæ serpentes diuidit, id est venena; nam bellantes, & dissidentes, interpretum oratione sedantur. vnde legati pacis caduceatores dicti.* Sed non possum Fulgentij expositionem prætermittere,

F Mercu-

Mercuriali nostræ vrbi aptissimam: *Virgam*, vero *serpentibus nexam* ob hoc adijciunt, quod *mercatoribus det aliquando regnum, vt sceptrum; & vulnus, vt serpentes*. Ex tripode hoc dictum, Antuerpia nostra fatebitur.

II. Iouis est Lycei vultus. nam præterquam quod regium Arcadum stemma à Ioue originem ducat; etiam asserunt, Iouem in Lycæo, monte Arcadiæ (quem plærique *ιερόν κορυφήν*, *sacrum verticem* appellant) educatum fuisse. tum quod Lycaon Ioui Lycæo puerum cum immolasset, eius cruore gustato, in lupum conuersus fuit. Aiunt etiam post Lycaonem virum quendam, peracto sacrificio Iouis Lycei, in lupum fuisse mutatum; sed non per vitam ita mansisse: quamdiu enim lupus fuerit, si carnibus humanis abstinerit, decimo post anno hominem rursus è lupo fieri. sin autem gustauerit, lupum perpetuo manere. Idem refert ex Varrone D. Augustinus, idque Demæneti pugilis exemplo probat. Similia tradunt nostri temporis Scriptores de *λυκαθηρώπις*. aduersa parte Aquila est, iuxta quam est galea, & infra est cicada. fortè populum indicat bellacem & magnanimum fuisse (cuius rei aquila est symbolum) & musicæ deditum, quod cicada denotat.

Paus. in
Arcadiis.

Lib. xviii.
De ciuitate
de Dei, ca.
xvii.

E Y A I Ω N.

E V A.

DE Eua pauca nobis dicenda. rari enim sunt scriptores, qui illius meminerunt. Stephanus Byzantinus Atcadiæ urbem ex Theopompo esse refert; Pausanias Argiuorum permagnum vicum. fuisse. Polybius verò collem asserit, non procul à Sellasia, vbi Spartani, ducibus Cleomene & Epicla eius fratre, magnâ pugnâ deuicti fuerunt ab Antigono, Dosone, & Achaïs.

In vtroque nummo Palladis vultus, cum inscriptione; *Εὐαίαν*. Ab aduersâ parte mulier, turrato capite, cum inscriptione; *Εαβία*. Plutarchus in vita Lycurgi pontem quendam Lacedæmone ex Aristotelis sententia *Εαβύκων* vocatum dicit, intra quem, & Cnacionem amnem, conciones Lacedæmonij habebant; vbi neque porticus erant, neque alia structura. sed quid hic locus cum Arcadia, lector viderit.

E T Y M-

Σ Τ Υ Μ Φ Α Λ Ι Ω Ν

S T Y M P H A L V S.

*Juno Stymphali educata. Triplex illi templum.
Aves Stymphalides.*

INTER præcipuas Arcadiæ vrbes erat Stymphalus, quæ Homero in Boeotiâ Στύμφηλον dicitur. Nomen illi à Stymphalo, tertio filio Arcadis; seu, vt Apollodorus, Elati, tertij F. & Laodices filio. Hunc cum Pelops bello infestaret, nec Arcadiam subigere posset, per simulatam amicitiam interfecit, & membratim corpus eius dispersit. Duplicem fuisse urbem, dicit Pausanias; veterem, & nouam: vetus, in quâ Temenus, Pelasgi filius, habitauit; qui & Iunonem educauit, deæque illi tria delubra condidit, illamque à tribus ætatibus, triplici nomine indigetauit; παῖδα, cum adhuc virgo esset; Ioui autem nuptam, τελείαν. I. *perfectam*, à Ioue denique cum ob dissidium discessisset, & Stymphalum rediisset, χήραν, *viduam*, nominauit. Noua verò Stymphalus nihil illorum habuit, sed Dianæ Stymphaliæ templum, vt etiam obseruat Stephanus Byzantinus. Fontem verò etiam habet præstantem valde, ex quo Imperator Hadrianus, aquam in Corinthiorum urbem deriuauit, fons autem hyberno tempore & lacum efficit non magnum, & ab hoc Stymphalum fluuium; qui in terræ hiatus demersus, in Argolide rursus erumpit; & mutato nomine, Erasinus pro Stymphalo vocatur. cumque olim Stymphalus ad lacus ripam sita esset, Strabonis ætate quinquaginta stadijs aberat. Circa hunc lacum aues fuisse quondam ἀθροιστοφάγους ferunt, quæ vicinam omnem regionem depopulerentur; quare Herculi ab Eurystheo iniunctum, vt eas tolleret: de quibus Lucretius.

— *Vncisque timendæ
Vnguibus, Arcadiæ volucres Stymphala colentes.*

Iulius Hyginus refert, has aues emissis pinnis vulnerasse aduenientes, tanquam sagittis; quod & Claudianus in Carmine de hystrice non reticuit.

*Audieram memorande tuas Stymphale volucres
Spicula vulnifico quondam sparsisse volatu:
Nec mihi credibilis ferratæ fabula pennæ
Visa diu: datur ecce fides, & cognitus hystrix
Herculeas affirmat aues.*

Has volucres dicitur Hercules sagittis confecisse; Diodorus verò

Siculus crotalorum strepitu exterritas, aliò fugasse memorat. Apollodorus vtrumque approbat; refert enim, Stymphali lacum multis vndique densisque arboribus obumbratum fuisse, quare in illum magna se harum volucrum frequentia recipiebat. Herculi itaque ambigenti quam ratione aues e sylua depelleret, Pallas illi ænea crepitacula, à Vulcano munere accepta, dedit. hæc ille assiduò concutiens, ex sylua illas excussit, & auolantes sagittis confecit.

In cuius rei memoriam, ab vnâ parte nummi, Hercules cum claua, & leonis exuuijs expressus, cum inscriptione, *Στυμφάλιων. Σω.* quod *Σωτήρ* seu *Seruatorem* significat; ab alterâ parte Iunonis effigies est, quæ Stymphali educata, & culta, fuit.

A P Γ E I Ω N.

A R G V S.

Argos διΨιον. Danaus ὑδροφόρος. Arx Larissa. Series Argiuorum Regum. Nemeæi ludi ab Adrasto instituti. Ludorum præsides cum pulla veste. Iupiter Larissæus, Melichius, Apollo Lycius, vel Lycaeus. Neptunus περσικυσι.

NO B I L I S S I M A Peloponnesi vrbs, & Argiux regionis metropolis, sese nunc offert, Argos; à cuius nomine Græci vniuersi Argiui quondam vocati. Varijs illa olim nominibus nuncupata fuit, Stephano Byzantino teste. *Φερωνικὸν ἄστυ ἐκέκλητο, καὶ Αἰγιαλία, καὶ Ἰππόβοτον, διὰ τὸ Ποσειδῶνι νομῆν ἵππων ἀποδειχθῆναι. εἴτε Ἰάσος, διὸ Ἰάσος τῶν κατ' ἐνὶ ἑσπερίοις ἴσος. καὶ διΨιον, διὰ τὴν διΨαν τῶν ὑδάτων.* Phoronea vrbs dicta, & Aegialia, & Hippobotum, seu equestre, quod Neptunus inuenerit modum alendi equorum. *Iasus etiam, ab Iaso patre Jūs; Dipsum etiam, quod aquis careret.* Plinius inter Inachum & Erasinum amnes Argos Hippium cognominatum statuit: prope Træzenem verò, & Coryphasium, aliud Argos recenset, quod Inachium, & Dipsum, vocat. sed hoc cum Strabone pugnat, qui vnicum tantum Argos in hac regione ponit; quod Poëtæ *ἄνυδρον*, seu *aquis carere* dixerunt; quia, etsi regio esset fluminibus varijs irriga, vrbs tamen ipsa loco arido sita erat, adeo vt aquarum penuriâ laboraret; donec Danaus illam occupauit, qui puteos primus docuit fodere, vt versus vulgaris inuit.

*Ἄργος ἄνυδρον εἶναι, Δαναοὶ θέσαν Ἄργος ἔνυδρον
Argos aquis vacuum, Danaæ struxere redundans.*

Vnde Nonnus Panopolita vocat Danaum *ὑδροφόρον*, seu *Aquilegem*;

A gem; quem ait scientiam librandi aquas habuisse. Apollodorus verò, filiarum hoc ministerio peregrisse affirmat, ut etiam vulgaris versus testatur. Sita autem erat Argos magnâ ex parte locis planis, teste Strabone; sed collem habebat eminentem, in quo arx erat condita, Larissa nomine, quam à Larissâ, Pelasgi filiâ, dictam asserit Pausanias; in quâ Iouis Larissæi fanum erat.

Primus autem Inachus Argis imperavit, Oceani & Tethyos filius; à quo amnis Inachus (qui prius Cramanor & Haliacmon vocabatur) nomen sumpsit: huic successit Phoroneus, à quo & Phoronea vrbs dicta. **B** Hic primus homines ad communis vitæ consortium & societatem perduxit, & in vnam urbem coegit, cum dispersi primùm, & vagi pecorum modo, vitam degerent. quem Hyginus primum tenuisse regnum dicit, quod Iunonis sacra primus celebraverit. Huic filius successit Apis, secundùm Eusebium, quem ob tyrannidem à suis interfectum narrat Apollodorus, post Apidem regnavit Argus, qui à nomine suo urbem vocavit. Argo successit Pirasus, vel Criasus; huic Phorbas, illi Triopas, Triopæ Crotopus, Crotopo Sthenelus, cui successit Gelanor: quem cum Argiui regno exuissent, illud Danao tradiderunt. **C** Pausanias verò dicit, Danaum cum classe ex Aegypto venientem, Gelanori imperium eripuisse. huic successit Lynceus, quem ex quinquaginta Ægypti patris filijs solum Hypermnestra servavit incolumem. post quem Abas regno potitus, dehinc Prætus, mox Acrisius; quo per imprudentiam à nepote Perseo disci iactu Larissæ interfecto, Perseus, relictis Argis, Mycenæ condidit, & regnum eo transtulit; quod ad Agamemnonis ætatem egregiè floruit. sed postquam reuersi in Peloponnesum sunt Heraclidæ, Argos iterum ad maiorem potentiam peruenit; adeo ut post infelicem Xerxis in Græcos expeditionem, Mycenæ funditus æmulatione quadam deleuerint Argiui. Postquam autem Perseus sedem regni Mycenæ **D** transtulisset, Megapenthi, filio Proeti, Argos reliquit. cuius filius Argeus, Anaxagoram habuit regni successorem; à quo posterius Anaxagoridæ dicti. Illo regnante mulieres Argiæ furore correptæ per agros vagabantur, vrbe domibusque relictis; donec Melampus, Amythæonis filius, morbo eas liberavit; cuius meriti causa & ipse, & frater eius Bias, parem cum Anaxagora dignitatem consequitur. Atque ita Argiuium regnum in tres reges fuit diuisum. Biantii filij fuere Talaus, & Areus; Talao successit Adrastus. qui cum duas filias haberet, vnam Polynici, Oedipi filio; alteram Tydeo collocavit. Conatus hic fuit magnis instructissimisque copijs generum Thebas reducere, in auitum **E** regnum, à quo per summum scelus ab Etheocle expulsus erat. Sed magnâ clade acceptâ, & cæsis sex fortissimis ducibus, Tydeo, Polynice, Capaneo, Hippomedonte, Amphiarao; & Parthenopeo, domum

trepidus refugit. cuius filius Aegialeus proficiscitur cum Epigonis ^A in Thebanos, vlturis paternas cædes; & congressus cum Laodamante, Etheoclis filio, in bello perimitur. quo defuncto, Cyllabarus, Stheneli filius, regnum occupavit; quod mox ad Orestis filium Tisamenum peruenit. quo regnante, Heraclidæ, pulsus Pelopidis, Peloponnesum inter se diuiserunt, & Argium regnum Themeno sorte euenit. cui Cissus postea successit, patre prius per summum scelus extincto; quod suspicabantur illum velle imperium in Deiphontem affinem, cuius consilij maximè fidebat, transferre. Sed eius filij regnandi licentiæ corruptis, Argiui, pristinam libertatem desiderantes ^B, ita illos in ordinem redegerunt, vt præter inane regum nomen nihil illis relictum fuit reliqui. Successu temporis, ruente iam passim Græciæ libertate, nunc in Spartanorum, nunc in Achæorum, vel Macedonum, seruitutem inciderunt; donec postea Romanorum imperio subiecti fuere.

Hic etiam primo Nemæi ludi instituti, ab Adrasto rege. Siquidem cum Thebano bello Argiuorum exercitus, ob in solitam siccitatem, siti pene confectus esset, nisi Hypsiphile Lemnia, exul, & captiua, quæ Lycurgi regis Nemææ filium Archemorum lactabat, Langiam fontem illis ostendisset; relicto interim alumno in prato, quem ^C serpens repente occidit. cuius mortem pater ita impotenter tulit, vt Hypsiphilem ad supplicium postularet, nisi Argiui obstitissent, & ludos solemnes in defuncti pueri honorem, & parentis solatium, indixissent. Ludi erant equestres, & gymnici: præmia verò primum olea, mox apium: erantque ludorum præsides pullati, in memoriam luctus paterni ex immaturo Archemori letho. Primo autem solebant illa in saltu Nemææ celebrari, vt refert Strabo.

Lib. VIII.

Ἐν τῷ ὄρει ἢ καὶ ἡ Νεμέα μετὰ τὸ Κλεωνῶν καὶ Φιλῶντος, καὶ τὸ ἄλλο, ἐν ᾧ καὶ τῆ Νεμέα σωτελεῖν ἔβη τις Ἀργείοις. Hic Nemea inter Cleonas & Philuntem, & lucus, in quo Argiuis mos Nemea celebrare.

Lib.

XLIII.

Mox in vrbe Argo celebrata. T. Liuius. *Lata ciuitas* ^D (liberata à Nabidis tyrannide) *celeberrimum festorum diem, ac nobile ludicrum Nemeorum, die statuta propter belli mala prætermisum, in aduentum Romani exercitus ducisque indixerunt, præfeceruntque ludis Imperatorem.* Sed de his satis; venio ad nomismata.

I. Effigies est viri sedentis, cum clypeo, & lituo; quem suspicor esse Iouem Larissæum, ita dictum, quod in Larissâ arce colebatur: vel Iouis Milichij, siue *Mitis*. Argis enim conspiciebatur eius simulachrum, quod illi dedicarant, extinctâ domesticâ seditione, quâ ciues milites præsidarios Bryantis interfecerant. Ab auersâ parte Apollinis est luculentus vultus, qui Lycæus ibi vocatur. ^E

II. Littera est A. quam Argiui in clypeis solebant gestare, non secus ac Lacedæmonij α. nominis scilicet primum elementum. Ad-
est

A est & Apollo, & auersâ parte dimidiatus lupus. colebatur hic præcipuo in honore Apollo Lycius, seu Lycæus, de quo Staius lib. x.

Ad patrias si quando domos, optataque Pean

Templa Lycie dabis

Cui Danaus primus templum exstruxit. is cum ex Aegypto Argum venisset, Gelanori, Stheneli filio, de rerum summâ litem intendit; & nihilominus, cum iustis videretur Gelanor se rationibus defendere, iudicium à populo in sequentem diem est delatum. manè, ortâ luce, boum armenta in pascuis sub ipsis mœnibus lupus inuasit, factoque impetu contra taurum, armenti ducem, pugnavit. ibi communi populi consensu Gelanorem Argiui cum tauro, Danaum cum lupo compararunt; quoniam, ut fera hominum familiaritate & conuictu est exclusa, ita Danaus quoque erat eo temporis peregrinus, nec vllum cum ciuibus commercium habebat: ut verò lupus taurum prostravit, Gelanor causâ cecidit, & Danaus regnum obtinuit: qui, cum sibi persuaderet, ab Apolline lupum armento immissum fuisse, Lycio Apollini templum condidit; in cuius rei memoriam in foro visebantur ex ære statuæ lupi cum tauro pugnantis. quis verò ille $\Xi\text{N}\text{O}\Phi\text{I}\text{A}\text{O}\Sigma$, de quo nummus, incertum. scio nobilem fuisse statuarium Xenophilum, qui Argis simulachrum Aesculapij sedentis ex albo marmore confecit.

*Paus. in Corinth.
Plutarchus in vita Pyrrhi.*

II. Præter litteram A. Delphin cum remo sub illâ visitur; quod fortè in honorem Neptuni Προκλυσις Proclustij factum videtur; delphin enim illi sacer. decertante enim Neptuno cum Iunone super Argiuorum regione, Inachus, Cephisus, & Asterion, Iunoni regionem adiudicarunt. Neptunus iracundiâ motus, magnam regionis partem aquis obruit; precibus tandem Iunonis placatus, illuuiem agrorum sedauit. Argiui eo loco, quo maris impetus resederat, Neptuno Proclustio fanum erexerunt, nomen illi ab inundatione inditum.

III. V. VI. Nullâ explicatione indigent.

E Π Ι Δ Α Υ Ρ Ι Ω Ν .

E P I D A V R V S .

Triplex Epidaurus. Stephanus Byzantinus emendatus. Æsculapij ortus. Vnde artem medendi habuit. Cur illius templum extra urbem. Cur anguis illi affingitur. Paria serpentes. Æsculapius sub serpentis specie cultus. In eius loco nefas nasci, aut mori, quenquam. Aegri in fano eius decumbebant. cur laureâ coronatur.

PLures huius nominis vrbes in Europâ numerantur; quarum vna in Dalmatiâ, inter Parthinos populos, quam Plinius Epidaurum coloniam vocat. hæc hodierno die emporio & Republ. nobilis est, & Ragusia dicta. secunda erat in Laconiâ, quam Pausanias inter liberos Lacones recenset, quam aliqui λιμηρῶν, à portus commoditate, vel λιμηρῶν dictam putant. vulgus Græcorum μονεμβασίαν hodie, nautæ vero Maluasiam, Homerus vero ἀμπελιόεσσαν dicit, vini generosissimi feracem; vnde forte & Cretense vinum Maluasiam dictum. Tertia verò erat in Argolicâ terrâ, prope sinum Saronicum, Æsculapij delubro celebris, quam Stephanus olim Ἐπίταυρον dictam, non bene; Eustathius verò in Bocotiâ melius Epicarum, ἐπίκαρον αὐτὴν ὄιονταί πνες, ὡς Καρῶν αὐτὴν ποτὲ κατασχόντων. Epicarum aliqui putant à Caribus, qui aliquando illam habitaverunt. Stephanus etiam μελισσίαν καὶ αἰμηρῶν dictam asserit quod Æsculapij ara, frequenti victimarum immolatione, & perpetuo sanguine, maderet. Marcianus Heracleotas Oenonen etiam vocatam dicit.

— μετὰ δὲ πῦτα κατ' Ἐπίταυρον, ἢ
Πρότερον μὲν Οἰνώη προσηγορευμένη.

— Postque illa ad Epidaurum altera,
Quæ nominata fuerat Oenone prius.

Pausanias.

Vrbi nomen inditum ab Epidauro, Pelopis filio, vt Elei dicunt; Argiui verò ab Argus filio, Epidaurij verò ab Apollinis filio Epidauro. Regioni Epidauriæ olim imperavit Pityreus, ex Iouis posteris, qui Xuthi filius erat. sed irrumpentibus in Peloponnesum Doriensibus cum Heraclidis, viribus suis diffusus, absque puluere & sanguine, Deiphonti & Argiuis Epidauriam terram liberam permisit; Pityreus verò in Atticam cum suis abiit. Vrbs autem cum territorio suo Æsculapio sacrata fuit, quia Phlegyæ filia, quæ ex Apolline conceperat, in Epidauriorum agro Æsculapium peperit, quem in monte Tittheo, qui prius Martius vocabatur, exposuit. capella expositio lac præbuit, quam Arestanæ pastoris canis assiduo custodiebat. Inuentum infantulum cum pastor humi toller-

A ret, splendorem quendam insolitum ex puero refulgere vidit; arbitratu itaque diuinum quid in illo latere; puerum secum abstulit. Alij tamen; vt Apollodorus, & Ouidius, ferunt Coronidem, Phlegyæ filiam, cùm iam ex Apolline concepisset, Ischio, Elati filio, sui copiam fecisse; quâ de caussa offensus Apollo iaculis illam confecit. incensâ autem pyrâ abreptum infantem Chironi Centauro alendum dedisse, à quo mendendi artem didicit. Cuius beneficio tantam claritatem consequutus fuit, vt & mortuos in vitam reuocasse diceretur. inter quos ferunt Hyppolytum Thesei filium fuisse; alij verò Glaucum Minois. Apollodorus
 B hoc consequutum fuisse illum, Palladis beneficio, qui effusum cruorem è venis Gorgones illi dedit; qui enim ex læuis defluxisset, mortalibus perniciosus; qui verò ex dextris venis profusus fuerat, adeo salutaris, vt eius opè non solum ægri sanitatem acciperent, sed etiam defuncti in vitam reuocarentur. Cùm verò Orionem vellet vitæ restituere, Iouis fulmine percussus, interiit; vnde Virgilius.

Fulmine Phœbigenam Stygias detrusit ad undas.

Epidaurij templum illi excitarunt, id què extra urbem, teste Liuius, xv millibus passuum; in quo illorum suspensæ tabulæ, signaque, qui eius beneficio salutarem opem experti fuerant. Cur autem Aesculapij templum extra urbem olim fuerit, rationem reddit Plutarchus, quia salubrius extra quam intrâ urbem degimus; vnde Græci locis ferè puris, & editis, posita Aesculapij habent delubra. Erat autem in ipso templo theatrum egregium, quod ornatu suo Romana omnia superabat. operis pulchritudo, & concinna architectura, Polycletum auctorem facile prodebat. Simulachrum eius erat ex auro & ebore confectum, non vulgaris artificij, Thrasymedis Arginoti F. opus. Solio id insidebat, baculum vnâ manu tenebat, alteram serpentis capiti imponebat, cuius lateri canis adstabat, quia canis illum custodiuerat à feris. Serpenti verò manus incumbit, quia hoc animal vigilantissimum est; quæ res ad tuendam ægroti valetudinem maximè conuenit. Hyginus vero aliò respicit, in Ophiucho. Cùm Aesculapius cogere tur à Minoe, Glaucum eius filium in vitam restituere, conclusus secreto loco, anxiusquè quid abiturus esset, dicitur anguis ad bacillum eius arrepsisse, quem ille turbatus sepius feriens fugientem persecutus donec interficeret, postea alter anguis superuenit, qui herbam ore ferens casum anguem illius beneficio suscitauit, vnde Aesculapius spe plenus, eadem herbâ Glaucum ad vitam reuocauit, itaque & anguis in Aesculapij tutelâ, & in astra dicitur relatus. Macrobius verò ideo dicit simulachris eius adiungi dracones; quia Medicina facit, vt humana corpora, veluti infirmitatis pelle depositâ, ad pristinum reuifescant vigorem, non secus ac dracones per singulos annos, exutâ senectutis pelle, iuuenescunt. vnde & in templis eius serpentes illi consecrati seruabantur, flauo colore, & cicutes; quos Pausanias in solâ Epidauriorum regione nasci memorat. Ælianus hos serpentes Parias vocat, *Parias serpentes sunt igneo colore; & acerrimo oculorum sensu,*

*In quest.
Romanis.*

*Lib. ix.
Hist. ani-
mal.*

sensu, largo ore, cuius morsus, cum sint innoxij, mitissimo deorum Aesculapio esse A
consecratos. Immo vetustas credula sibi persuaserat, serpentis specie se vi-
dendum præbere Aesculapium.

Ovidius xv. Metamorphos.

*Hunc modo serpentem, baculum qui nexibus ambit,
 Perspice, & usque nota, visum ut cognoscere possis.
 Vertar in hunc, sed maior ero, tantusque videbor,
 In quantum verti cælesti corpora debent.*

Q. Serenus, Poëta & medicus, in Operislimine, ad Aesculapium. B

*Qui quondam placidâ tectus sub pelle draconis
 Tarpeias arces atque inclyta templa petisti.*

Val. Max.
 lib. i. cap.
 viii.

Ferunt etiam P. R. laborantem pestilentia lue, ut finis tanto malo im-
 poneretur, inspectis Sibyllinis libris, animaduersum, non aliter pristi-
 nam recuperari salubritatem posse, quam si ab Epidauro Aesculapius es-
 set accersitus; itaque missi legati Epidaurum afflictæ vrbi præsidium
 petiere, quod illis etiam benignè concessum fuit, venitque sponte an-
 guis facer in triremem, qui sine cuiusquam noxâ passus est se Romam
 vehi; atque in insulam Tiberinam egressus, vbi illi templum postea di-
 catum, nusquam postea comparuit, cum aduentu suo tantæ cladi fi- c
 nem imposuisset.

Lib. xxix.
 cap. i v.

Plinius verò refert, sobolem sacri illius anguis adeo multiplicasse,
 qui vulgo etiam in domibus pasceretur, ut, nisi incendijs semina exu-
 rerentur, non esset fœcunditati illorum resistere. sed pluscula hæc de
 Epidaurio angue dicta. quia nummus primus illum nobis exprimit.
 Lucus erat etiam Epidauri, qui templum ambiebat, facer, & vndique
 conscriptus; in quo nefas erat, non secus ac in Delo, mulieres parere,
 aut mori. Antoninus postea imperator huic incommodo succurrit,
 & domicilia iuxta lucum extruxit, in quo possent degere mulieres, & vi-
 ri, qui templo ministrabant; ne cogerentur sub dio parere, aut D
 mori.

Olim etiam moris erat, in templum eius deferre ægrotos, ut per som-
 nium ab Aesculapio monerentur de remedijs morbo aptis. Iulius Soli-
 nus, *Epidauro decus est Aesculapij sacellum, cui incubantes, egritudinum reme-*
dia capeffunt de monitis somniorum. Immo obseruo & ægrotos in tem-
 plo decubuisse, donec sanitati restituti essent; vel, si conclamata esset il-
 lis valetudo, ut sponte excederent. Plautus in Curculione.

*Migrare certum est nunc è fano foras,
 Quando Aesculapij ita sentio sententiam,
 Ut qui me nihili faciat, nec saluum velit:
 Valetudo decrefcit, accrescit labor.* E

Quod ad numismata, pauca sunt dictis addenda; nam in vtroque
 est Aesculapij vultus, cum coronâ, ni fallor, laureâ. Hanc autem
 esse,

A esse, & non oleagincam, aut alterius arboris, suadent verba Festi Pompeij, de omni antiquitate optimè meriti; *laurea coronatur, quod ea arbor plurimorum sit remediorum.*

In II. adiecta vox σωτήριος, *seruatoris*, cui enim nomen illud magis conueniet, quam illi, qui efficacibus remedijs pristinae sanitati corpora restituit.

K O P I N Θ I Ω N .

B C O R I N T H V S .

Solis & Neptuni contentio de vrbe. Acrocorinthus Ηλιόπολις dicta. Velleij Paterculi lapsus. Bacchiadarum regnum. Cypselus tyrannus. Demaratus Corinthius. A Mummio euersa. Timoleon. Aes Corinthium Iulius Caesar restituit Corinthum. Pictura hic inuenta, & triremes structa. Cur Pegasus in illorum nummis. Chimæra. Iupiter Capitoli nus. Minerva χαλκίτις. Ab Hercule genus ducunt.

C
INter nobilissimas Græciæ vrbes, iure Corinthus semper annumerata fuit; & si Athenas Spartamque excipias, nulla illi præferenda. dicta primùm Ephyræ; ab Oceani filia Ephyrâ, quæ, teste Pausania, prima hanc regionem incoluit. Stephanus verò ἀπὸ Ἐφύρας τοῦ μύρμηκος τῆς Ἐπιμηθείως γυναικὸς, *ab Ephyro, Myrmecis filio, ex Epimethæ uxore.* Corinthi autem Pausanias illi nomen inditum à Corintho, Marathonis filio, qui Ephyræ nomen aboleuit; vel, vt vulgus Corinthiorum sibi persuasit malè, à Corintho, Iouis filio. Ferunt Solem cum Neptuno de hac regione contendisse, electum verò arbitrum Briareum, qui Neptuno Isthmum, illiquè adiacentes agros; Soli verò montis verticem, ciuitati incumbentem, quem D Acrocorinthus vocant, adiudicasse. vnde & Stephanus dicit, Acrocorinthus ἠλιούπολις, seu *solis urbem*, ab æstu, soliquè siccitate, nuncupatam. Sita erat vrbs in ingressu Peloponnesi, in ipso fine Isthmi, vnde non immeritò Peloponnesi πύλας seu *portas* Corinthum nominant; quod illa sit quasi aditus in totam Peloponnesum. Eius littus duo maria alluunt; ab occasu Ionium, ab oriente Ægæum. Vnde à Poëtis passim Bimaris vocatur. Ouidius.

*Et qua Bacchiade, bimari gens orta Corintho,
 Inter inæquales posuerunt mœnia portus.*

E Vnde gemini maris beneficio commercijs egregiè floruit, & maximas opes breui accumulauit; accedente autem agri egregiâ fertilitate, ad summam potentiam vrbs deuenit. magnus enim concursus eò ab Italicis & Asiaticis mercatoribus; ob portuum commoditatem, fiebat.
 duplex

duplex enim erat portus: Lechæum quidem Ionium pelagus, Cen-^A
chreas verò Aegæum respiciebat, ita vt quasi ad communem totius
Græciæ mercatum exteri vndique concurrerent. Erat hic etiam ce-
leberrimum Veneris templum, Strabone teste, in quo plusquam mil-
le prostitutæ puellæ alebantur; propter quas externa iuventus fre-
quens confluebat. inter quas famosa illa, & veterum scriptis celebra-
ta, Lais. *Ad cuius iacuit Græcia tota fores.* Arcem habuit in prærupto
& excelso monte editam, quam Acrocorinthum nominabant; tantæ
altitudinis, vt ex illa in vtrumque mare Aegeum & Ionium prospectus
pateret, quod Statius Papinius suo more elegantissimè explicat. ^B

1. The-
bæidis.

*Jam pronis Gradius equis Ephyreæ premebat
Littora, quæ summas caput Acrocorinthus in auras
Tollit, & alternâ geminum mare protegit vmbra.*

Hanc arcem, & quæ circa Ithomam montem erant, Demetrius Pha-
reus Philippo Macedonum regi suadebat esse occupanda, si vtroque
cornu bouem (Peloponnesum scilicet) vellet tenere; quam memo-
rabili quondam facinore, Aratus Sicyonius Macedonum iugo eripuit,
& Corinthios non solùm libertati restituit, sed etiam volentes in A-
chaicum consilium perduxit.

Variè autem olim Corinthiorum Respub. administrata fuit, nec ^C
idem semper imperium experta; Troicis certè temporibus, Argiuorum
vel Mycenæorum principibus paruit; siquidem in expeditione illâ
contra Priamum proprio duce caruerunt, sed Agamemnonem cum
Arginis & Mycenæis sequuti sunt. postea Sisyphi posterii rerum ibi poti-
ti fuerunt, vsque ad Doridam, & Hyantidem; quo tempore Dorien-
ses Heraclidas in Peloponnesum reduxerunt, qui Corinthios magno
proelio deuicerunt. quare Aletæ, Hippotæ filio, (qui secundùm Pau-
saniam quintus ab Hercule fuit, non sextus, vt Velleius Paterculus
opinatur) regnum tradiderunt. Hunc Aletem Eusebius primum Co-
rinthiorum regem facit: à quo Velleius Corinthum, quæ prius Ephy-^D
ra vocabatur, conditam refert, totâ antiquitate reclamante. nam &
Diodorus Iasonem Corinthi habitasse sub Creonte rege, multis ante
Aletem annis, auctor est. Aletæ verò in regno successit Ixion, huic
Agelaus, quem subsequens Prymnis, in quo Aletis genus extinctum,
& rerum summa ad Bacchum, Prosymnidis filium, delata fuit, à quo po-
sterii Bacchidæ, & Bacchiadæ, dicti. quem excepit Agelas, illû Eudemus,
huic successit Aristodemus, illi Agemon, post quem regnavit Alexan-
der, deinde Telestes, quem Pausanias Aristodemi filium dicit, illoque
interfecto ab Areo & Peranta, desisse Corinthiorum reges auctor est.
Eusebius verò post Telestem imperasse adhuc Automenem scribit, sub ^E
quo regia potestas extincta est; durauitque regnum Bacchiadarum
CLXXVIII annis; quo sublato, annui magistratus, seu Prytanes, substituti;
quos Pausanias ex Bacchiadibus electos dicit, donec Cypselus, Eri-
nis

A nis Filius, ex posteris Melanis, illis eiectis tyrannidem occupauit. cuius opes inter cetera testatur simulachrum ex solido auro, Ioui in Olympiâ dedicatum. Huic filius Periander in tyrannidē successit, qui inter Græciæ sapientes annumeratur, licet cum matre incestum commiserit, & Corinthios egregiè afflixerit. Sub hoc nobilis ille Arion cytharædus floruit, qui in mare à piratis proiectus, delphinis beneficio seruatus fuit. Ex Bacchiadarum autem posteris fuit & Demaratus Corinthius, qui, suis à Cypselo oppressis, parum se tutum in patriâ à Tyranni violentiâ ratus, sublatis opibus, nauem conscendit, & Tarquinius, nobilem in Hetruriâ urbem, concessit, vbi propter commercia multos amicos pridem contraxerat. Hic ductâ vxore nobilissimâ, duos filios suscepit; quorum alteri Aruntis, alteri verò Lucumonis nomen inditum. Lucumo, defuncto parente, cum videret se à Tarquinijs, tanquam hominem externum, à publicis honoribus excludi, Romam venit, vbi Lucius Tarquinius vocatur. Hic virtute, & diuitijs, non solum populo, sed & Regi Anco Martio charus breui euasit. quo defuncto, exclusis Anci filijs, regnum inuasit, & summâ cum laude non solum administrauit, sed etiam posteris suis transmisit, vt testantur Dionysius Halycarnasseus, & T. Lilius.

C Timoleontem etiam ciuem habuit, qui adeo Tyrannis aduersus fuit, vt etiam proprium fratrem curauerit interimi, quod Tyrannidem appetiisset. mox in Siciliam à Corinthijs missus, Syracusas libertati restituit, & Dionysium Tyrannum Corinthum misit, vbi inter vilissimos homines consuevit.

In Macedonum iterum potestatem venit; siquidem premente illos Cleomene, Spartanorum Rege, ab Arato Antigonus Dofon euocatus, qui nisi Corintho traditâ noluit vllas auxiliares copias Achæis mittere. à Romanis mox deuicto Philippo, auctore T. Flaminio, pristinâ libertate donata est, sed cum illâ impotenter vsi essent aduersus Romanos, & legatos illorum insolenter habuissent, adeo vt in prætereuntes fordes quidam effuderint, Strabone teste; Mummio consuli bellum Achaicum decretum fuit; qui extemplo exercitum in illos mouit, tantâ celeritate, vt hostes imparatos offenderit; & Diæum, Achæorum ducem, cum suis vnico prælio fudit fugauitque. Corinthum, paucis propugnantibus, vbi cepit, populum omnem sub coronâ vendidit, urbem ipsam ferro flammisque euertit. ita perijt clarissima vrbs, prius oppressa, quàm in certorum hostium numerum referretur. quanta verò hic præda fuit, Florum audire licet. *Quid signorum? quid vestium, quidue tabularum raptum, incensum atque proiectum est, quantas opes abstulerit, & cremauerit, hinc scias, quod quicquid Corinthijs eris toto orbe laudatur, incendio superfuisse compertum, nam & eris notam preciosorem ipsa opulentissima vrbs fecit iniuria,*

quia incendio perustis plurimis statuis, atque simulachris; æris, auri argentiq̄ue A
 venæ in commune fluxerunt. Sed, vt hoc obiter tangam, tria erant Corin-
 thij æris genera, teste Plinio; candidum, argento nitore quàm proximè
 accedens, in quo illa mixtura præualuit; alterum, in quo auri fulua
 natura; tertium, in quo æqualis omnium mixtura fuit. L. verò
 Mummius plurimas statuas secum Romam asportauit; sed; cùm parui
 artes illas faceret, facilè amicis illas largiebatur. Ideò Lucullus, Strabo-
 ne teste, cùm ædem Fortunæ construxisset cum porticu, statuas à
 Mummiio mutuas petijt, vt ædem ad ostentationem exornaret, mox
 restitutus illas; ille vt donum deæ posuit, Mummiioque significauit, B
 vt inde eas auferret, si libitum esset. nec iniquo id animo tulit ille, sed
 omnes statuas in æde reliquit, maiore eius gloriâ, quam qui oblatas
 posuerat. T. Liuij tamen breuiator refert, Mummiium adeo continen-
 tem fuisse, vt nihil ex eis opibus, ornamentisque, quæ prædiues Corin-
 thus habuit, in eius domum peruenerit.

Deserta verò iacuit Corinthus multis annis, donec Iulius Cæsar,
 misertus tam celebris vr̄bis casum, iterum illam restituit, missis eò
 frequentibus colonis, eo tempore, quo etiam Carthago instaurata
 fuit; vnde in nummo æreo Iulij Cæsaris vocatur. COL. IVLIA CO- C
 RINTHVS. Augustus etiam postea colonos deduxit, quod & eius
 nummus æreus declarat. COL. IVL. COR. In hac vr̄be primum
 picturæ ars inuenta, teste Isidoro. Plinius dubitat, an Sicyone,
 an Corinthi. primi autem illam exercuerunt Ardices Corinthius, &
 Telophanes Sicyonius, sine vllo etiamnum colore. Cleophantus
 autem Corinthius, primus inuenit lineas picturâ colorare, testâ, vt
 ferunt, tritâ. Primos etiam Corinthios excogitasse triremes, Thucydi-
 des refert; & Aminoclem Corinthium naupegum Samijs quatuor na-
 ues compegisse.

Plinius
 lib. xxxv.
 cap. iv.

I. Bellerophon est, alato Pegaso insidens. ab auersâ parte chimæra: D
 Bellerophon enim, Glauci filius, Sisyphi nepos, cùm per impruden-
 tiam Deliadem fratrem Corinthi occidisset, ad Præctum Argos confu-
 git, ab eoque expiatur: mox, cùm illius amore Sthenoboea, Præcti
 vxor, deflagraret; ille hospitaes aras veritus, eius libidini noluit obse-
 qui. quæ, repulsæ impatiens, Bellerophontem apud maritum interpel-
 lati adulterij insimulat. ille nimis credulus, Bellerophontem ad Ioba-
 tem, Lyciæ regem, & socerum, cum arcanis mandatis mittit; vt quo-
 quo modo illum curaret de medio tolli. Iobates re cognitâ, chi-
 mæra primum illum obijcit. monstrum hoc erat, primâ par-
 te Leo, postremâ draco, mediâ verò capra, quod flammæ E
 ore euomebat, ac proxima quæque inficiebat. Hoc Bellero-
 phon, Pegaso subuectus, sagittis confecit. quâ partâ victo-
 riâ, alijs periculis eius innocentia exploratur. Contra Solymos
 enim,

A enim, & Amazonas, mittitur, sed, cum ubique victor euaderet, virtute eius, & prudentiâ, Iobates permotus, Philonoëm filiam illi in uxorem dedit. Sed cur Pegasus potissimum plerisque in nummis appingunt? quia fortè circa fontem Pirenem, qui in Acrocorintho est, Pegasus, alatus æquus, qui ex Medusæ sanguine natus fuit, cum potaret, à Bellerophonte comprehensus fuit. vt auctor est Strabo. Moneta autem Corinthiorum, in quâ Pegasus insculptus erat, *Pullus* vocabatur. Iulius Pollux in Onomastico. καὶ πῶλⓄ δὲ, τὸ νόμισμα κορινθίων ὅτι Πήγασον εἶχεν ἐν πετοπωμένον. *Pullus est moneta Corinthiaca, ita dicta, quod Pegasus habet in-*

B *sculptum.* Chimæram vero auersa pars ostendit, vt & in alijs tribus nummis, Leonem nempe, cui serpens, seu draco, pro caudâ est; capra verò è medio corpore emergit, iuxta illud Homeri,

Πρόθε λέων, ὅπθεν δὲ δράκων, μέσση δὲ χίμαιρα

Hesiodus verò in Theogoniâ tria capita habuisse canit, non secus ac nummi nostri indicant.

Τῆς δ' ἦν τρεῖς κεφαλαί. μία μὲν χαροπῶιο λέοντος,
Ἡ δὲ χιμαίρης, ἣ δ' ὄφιⓄ κεκροῖο δράκοντος

Illi erant tria capita, vnum quidem fului leonis;

C *Alterum capelle, tertium vero serpentis robusti draconis.*

Sed cur vterq; poëta dicit Chimæram habere caput χιμαίρης? quia Græcis Chimæra siluestrem caprum significat. Hesychius χιμαίραν, αἶγα ἀγρίαν, *siluestrem capram*, dictam vult. eodem verbo Plutarchus in vita Lycurgi vultus est. In secundo nummo Iupiter spectatur, cuius templum Corinthi erat prope theatrum, & Capitolinus dicebatur. Pausanias. τὸ πρὸ δὲ τοῦ θεάτρων ἐστὶν ἱερόν Διὸς Καπιτωλίου, φωνῇ τῇ Ῥωμαίων, κατὰ Ἑλλάδα δὲ γλώσσαις κορυφαῖⓄ ὀνομάζουσι αὐτόν. *Super theatrum templum Jouis est, qui Romanorum linguâ Capitolinus dicitur: Græcâ Coryphæum quis vocauerit.*

III. & IV. Venus est ab vnâ parte, & chimæra ab alterâ. nam D Corinthi celebre Veneris fanum fuit; in quo, Strabone teste, supra mille prostibula deæ consecrata alebantur, quorum quæstu opes templō comparatæ erant. Adde etiam solem, postquam iudicio Briarei Acrocorinthus illi adiudicata fuisset, Veneri illam sponte concessisse, vt auctor est Pausanias.

V. Bellerophon cum Pegaso, ab alterâ parte Minerua cum casside templum hic erat Mineruæ χαλκιδίτιδος, seu *Frenatricis*. quod illa Bellerophontem adiuuerit in domando Pegaso, ipsiq; frenum indidit, vt aptè posset volucrem illum equum ascendere.

E VII. Apollo est, capite lauro coronato; & auersâ parte solis quadrigæ. Supra diximus, Acrocorinthus soli cecidisse, iudicio Briarei. de quadrigis his Pausanias. *Ex foro in Lechaum euntibus Prophylæa offeruntur, & in his duo currus ornati; quorum altero Phaëton, solis F. altero sol ipse vehitur.*

VII. Iupiter sedens cum hastâ purâ, victoriam dextrâ gestat, & a-
quila ad pedes. ab alterâ parte Hercules, toruo adspectu. Corinthij enim
ab Hercule genus ducunt; Aletes enim quintus ab Hercule fuit, qui
Corinthum occupauit. accedit, quod propter theatrum Herculis erat
simulachrum, spectatu dignum, Dædali opus.

VIII. Neptunus est, & auersâ parte idem rostro nauis insidet, vnâ
manu tridentem, alterâ delphinem gestat. Notum est in eius tute-
lâ Isthmum fuisse, & illi adiacentem regionem, Briarei iudicio.

M E Γ A P A I Ω N .

M E G A R A .

*Megara etiam Nysa dicta, & Alcatheë. Megarensium curia
cur Heroum tumulus inclusus. Lapis cithara sonum
referens. Ceres Μαλοφόρη. Megarici
Philosophi.*

NON procul ab Isthmo Megara occurrit, media inter Peloponne-
sum & Boeotiam; dicta à Megareo, Neptuni filio, vt Pausanias ex
Boeotiorum relatione narrat. Alij verò hunc Apollinis filium, alij
Ægei, alij Hippomenis, faciunt. Primò autem Nisa vocata, à Niso,
Pandionis filio. postea verò, cùm Megareus, qui Onchești habitabat,
Niso contra Minoem auxiliares copias tulisset ex Boetia, cæsus in acie,
sepultusque ibi fuisset, & in gratam eius memoriam Nisa vrbs Megara
vocata. Iones olim illam incoluere; sed cùm Peloponnesij, regnante
Codro, contra Athenienses expeditionem suscepissent, captam Mega-
ram, quæ tum Atheniensium imperio erat subdita, Corinthijs, alijsque
focijs, habitandam dedere; atque ex illo tempore, commutatis institu-
tis, & linguâ, Dorienses fuere. Subuersa autem postea à Minœ, bello
Cretico, cùm Atheniensibus, ob Androgei filij cædem, bellum inferret.
sed muros eius postea Alcathous, Megari filius, instaurauit; quem ab
Apolline adiutum ferunt incolæ.

Arcem etiam habebat, quæ ab Alcathoo dicebatur Alcathoe, vnde
& Ouidius urbem Alcathoen vocat.

*Interea Minos Lelegeia littora vastat,
Pertentatque sui vires Mauortis in vrbe
Alcathœ, quam Nisus habet. —*

Hac in vrbe varij reges imperium habuerunt, ad Hyperionem vs-
que, vltimum regum, Agamemnonis filium, teste Pausania. qui cùm
ob contumeliam quandam à Scandione interfectus esset, vnus ar-
bitrio noluerunt in posterum Rempub. committere, sed annuos magi-
stratus instituerunt eligere. cùm verò Delphos misissent vnum ex
præci-

A præcipuis ciuibus, qui oraculum consuleret, quo pacto futuri essent beati; responsum illis, Megarense successus habituros felices, si cum pluribus consulerent. Hanc oraculi sententiam cum ad mortuos referrent, curiam ædificarunt, ita ut ambitu suo Heroum tumulus (locus is erat in quo insigniores viri sepulti erant) concluderetur. Bella etiam gessere cum Atheniensibus, de Salaminæ insulæ iure, & proprietate. vbi cum Athenienses frequentes clades accepissent, prorsus ab illâ abstinendum sibi iudicarunt, nisi Solonis astu in bellum iterum impulsus essent. Megarense, offensarum memores, matronas Athenien-^{Iust. lib. 11.}
 B sium in Eleusinijs sacris noctu oppressuri, naues conscendunt; quâ re cognitâ, dux Atheniensium Pisistratus iuuentutem in insidijs collocat, iussis matronis solito clamore ac strepitu etiam in accessu hostium, ne intellectos se sentiant, sacra celebrare, egressosque nauibus Megarense, inopinantes aggressus deleuit, ac protinus classe captiuâ intermixtis mulieribus, ut speciem captarum matronarum præberet, Megaram contendit. illi cum & nauium formam, & petitam prædam agnoscerent, obuij ad portum procedunt; quibus cæsis, Pisistratus parum à capiendâ vrbe abfuit. ita Megarense suis dolis hosti victoriam dedere.

C Hac etiam vrbe oriundi fuere Philosophi, Megarici dicti; qui Euclidi, Socratis auditori, successerunt. (diuersus hic fuit ab illo, qui de mathematicis scripsit.) de quo Cicero 1 v Academ. *Post Euclides, Socratis discipulus, Megareus, à quo ijdem Megarici dicti, qui id bonum solum esse dicebant, quod esset vnum.* Hos Diogenes Laertius primo Eristicos, postea Dialecticos vocatos dicit. Ex hac vrbe etiam Stilpon, nobilis philosophus, fuit; qui ingenij acumine, & docendi dexteritate, cæteros antecellebat; ut illius gratiâ iuuentus penè omnis sectam Megaricam amplecteretur. Hic, cum Demetrius Poliorcetes Megaram occupasset, militum rapinis patriam exemit. Sed, cum
 D Demetrius omnes ciuium seruos abduxisset, Stilponi fertur dixisse, tuâ causâ Megaram liberam relinquo; cui ille acutè, ita, inquit, est: nullum enim seruum in illâ reliquisti.

Egregias etiam colonias Megarense olim deduxere, inter quas eminebant Chalcedon, Selymbria, & in orâ Ponti Euxini Heraclea.

Mirum est, quod Plinius refert lib. xvi. cap. xxxix. de oleastro. *Megarîs diu stetit oleaster in foro, cui viri sortes affixerant arma, quæ cortice ambiente atas longa occultauerat; fuitque arbor illa fatalis excidio vrbis, præmonitæ oraculo, cum arbor arma peperisset. quod succisæ accidit, ocreis galeisque intus repertis.*

E I. Apollo est cum tripode, & citharâ, quæ lapidi incumbit. hic enim peculiaris Apollini honos habitus, quod Alcathoum iuuerit, occupatum in erigendis vrbis moris, cytharam verò ad lapidem ferunt deposuisse; quam refert Pausanias, calculo proiecto, si quis tetigerit,

eundem sonitum edere, quem cithara, si pulsetur. quo respexit Virgilius in Ciri.

*Sape lapis recrepat Cyllenia munera pulsus,
Et veterem sonitu Phœbi testatur honorem.*

Ouidius VIII. Metamorph.

*Regia turris erat vocalibus addita muris.
In quibus auratam proles Latonia fertur
Deposuisse lyram, saxo sonus eius inhaesit.
Sape illuc solita est ascendere filia Nisi
Et petere exiguo resonantia saxa lapillo.*

Ab auersa parte gryphus est, Apollini sacratus, cui rota abest.

II. Ceres est, cuius caput spicis coronatum, quod prima frumenti usum homines docuit. habet etiam tædam; raptam enim filiam Proserpinam cum quæreret, facibus accensis ex monte Aetnâ, orbem circuisse dicitur, vnde & *tædifera* à Poëtis vocata.

Et per tædifera mystica sacra Dea.

Ab auersa parte iuuenis videtur, tectus vellere, & qui ouem emulget, nisi me fallit opinio, ad Cererem *μαλοφόρον* seu *μηλοφόρον* respicit, cuius templum, Pausania teste, erat iuxta Megaram. vocabatur autem Ceres *Μαλοφώρα*, quod scilicet incolæ primi, qui rem pecuariam exercuerint, Cererem putabant ouium feracem, vel lanigeram, ab ouium prouentu. Atticos certè homines primos docuisse lanificij usum, auctor est Iustinus. An huc respiciat Arnobius? *Eumolpum lanificij custodem, cum Triptolemò & Baubone, Cererem apud Eleusinos suscepisse, à quo genus Eumolpidarum fluit.*

N I Σ Α Ι Ω Ν .

N I S Æ A .

*Nisea etiam Minoa dicta. Nisus à filiâ
Scyllâ proditus.*

V I C I N A Megaræ Nisæa, à Niso, Pandionis filio, condita, vt auctor est Stephanus Byzantinus. Ferunt enim Pandioni quatuor fuisse filios, Aegeum, Lycum, Pallantem, & Nisum. hic Aegeo fratri maiori Athenas reliquit, ipse verò in Megaricam regionem concessit, & Nisæam condidit. Fuit etiam olim Minoa, Strabone teste, dicta. Sita erat ad mare, octodecim stadijs à Megarâ; vel, vt Thucydidi visum, octo tantum stadijs remota, & Megarensium *ἐπινησιον*, seu nauale erat, non secus ac Piræum Atheniensium. bello verò Peloponnesiaco, cum Athenienses Megaram & Nisæam occupassent,

Strabo.
lib. IX.

A cupassent, muro coniunxerunt utrumque oppidum, & militari præsidio firmarunt. vrbs hæc quondam à Cretensibus occupata fuit, quo tempore Minos, uturus Androgei cædem, Atticæ bellum intulit, & Nisum hic obsedit; in quam, veluti in tutiorem locum, relictâ Megarâ confugerat. verùm à propriâ filiâ proditus, captâ vrbe, occiditur. Illa enim, Minois amore exæstuans, patri purpureum crinem, quo inuictus esse ferebatur, è medio capitis vertice præcidit. Minos verò, occupatâ vrbe, in sceleris præmium, Scyllam vinctam pedibus è puppi in mare deiectam submersit, vt refert Pausanias, & Apollodorus. Poëtæ

B verò, vt Virgilius in Ciri, & Ouidius, in auem vnâ cum patre mutatam ferunt.

I. In honorem Iouis & Cereris videtur conflatus nummus. siquidem ab vnâ parte Iupiter est, ab alterâ aquila est, quæ vnguibus facem gestat, cui spica adest, quæ Cereris signa mystica; nam prope Nisæam Cereris Malophoræ templum erat.

II. Spica est, cum dictione ἑβόλος; & ab alterâ parte iuuenis cymbæ insistens, qui manu videtur obolum porrigere.

C A Θ Η Ν Α Ι Ω Ν

A T H E N Æ.

Athenæ etiam Ποσειδωνία dictæ. Amphyection urbem Mineruæ sacrat. Cecrops cur Διφύων. Archontes perpetui, mox decennales, deinde annui. Eloquentia supra omnes floruit.

Muri longi. Lychnus aureus, ἀσβες. De Areopagi initio variant auctores. Templum Iouis Olympij. Atheniensium moneta. Figulina opera.

D *Draco in Mineruæ tutela. Cicada in crinibus. Ara clementiæ.*

M E M O R I Æ proditum est, in orbe terrarum medium locum ^{Aristides in Panathenais} occupare Græciam, in illâ verò mediam esse Atticam, in quâ ^{in Panathenais} urbium longè clarissima Athenæ. Sita autem est Attica ad Aegæum pelagus ab oriente, ab occidente verò Megaridem regionem respicit, Boeotiam verò à septentrione, à meridie sinum Saronicum habet. dicta quondam Ionia, ab Ione, Xuthi filio: mox Actæa, vel quod vniuersa regio ἀκτὴ seu *littus* esset, vel ab Actæo, antiquissimo regum, qui filiam suam Cecropi locauit. Ab Atthide denique, Cranai filiâ, Attica est nuncupata. Sed cum regionem hanc assiduis populationibus Cares vrerent maritimis copijs; Bœotij vero terrestribus; Cecrops primus indigenas in duodecim oppida distribuit, vt aduersus subita belli se

commodius tueri possent, quorum hæc sunt iuxta Strabonem nomi-^A
na, Cecropia, Tetrapolis, Epacria, Decelea, Eleufis, Aphydna, Thori-
cus; Braurion, Cytherus, Sphettus, Cephessia, Phalerus. mox Theseus
cuncta hæc oppida in vnam ciuitatem contraxit Atheniensium. Con-
ditas autem Athenas primùm à Cecrope ferunt, vnde & Cecropia di-
cta: sed cum Neptunus & Pallas de hac regione contenderent, ille qui-
dem percusso solo tridente mare induxit, Minerua verò oleam è terrâ
produxit. Sed cum duodecim deorum iudicio, vt Apollodorus; vel
Cecropis, vt alij asserunt, Mineruæ adjudicata fuisset, in illius hono-
rem Ἀθήνας vocatæ; Περσεύδωρία etiam à Neptuno dicta fuit. Au^Bctor est Iu-
stinus, Amphictyonem primum Mineruæ urbem sacrasse, & Athenas
ciuitati nomen dedisse. nec frustra illi deæ consecrata fuit. nulla enim
vrbs pacis bellique artibus æquè inclaruit. hinc enim tot belli decora,
Miltiades, Cimon, Timotheus, Themistocles, Iphicrates, Conon, Alci-
biades, alijque; quorum memoriam grata posteritas nunquam patie-
tur interire. hinc illa ingeniorum lumina prodire, Demosthenes, Pe-
ricles, Thucydides, Menander, Euripides, Socrates, Aeschylus, Ana-
creon; quæ, clarissimis monumentis editis, densas obliuionis tenebras
euaserunt.

Ante Deucalionis tempora regem habuit Cecropem; quem, vt ^C
omnis antiquitas fabulata est, διφῦν seu *biformem* prodidere (licet apud
Apollodorum corruptè συμφύς legitur) quia primus marem fœminæ
matrimonio coniunxit; cum illo tempore ferarum modo promiscuos
concupitus omnes sectarentur. vel, quod haberet σῆμα ἀνδρὸς καὶ θήρας,
serpentis & hominis corpus: ob fortitudinem eius egregiam in bello,
& prudentiam in pace. Eusebius verò Diphyem vocat, vel ob longitu-
dinem corporis; vel, quod, cum Aegyptius esset, vtramque linguam
calleret. Huic successit Cranaus, cuius filia Atthis regioni nomen de-
dit, & Amphictyoni nupsit. qui, motâ seditione, socerum regno exiit.
Hic etiam postea ab Erichthonio regno spoliatus; qui Vulcani & Ter-^D
ræ filius fuisse perhibetur. Hunc Eusebius Erechtheum vocat. Huic
successit Pandion (cuius filia fuere Progne, & Philomela, Poëtarum
fabulis celebrata.) quem excepit filius Erechtheus; hunc Cecrops secun-
dus, deinde Pandion alter, deinde Aegeus, post quem regnavit filius
Theseus, qui, ad Herculis imitationem, regionem vndique monstris
& scelestis hominibus expurgauit. Et cum cæteri reges duodecim
oppidulis præessent, huic satius visum, illa in vnam potentem urbem
contrahere. A. Mnesthei factione in exilium pulsus, in Scyro insula
obiit. cuius ossa, oraculi Delphici monitu, post multos annos à Cimo-
ne Athenas relata sunt. Mnestheo vero ad Troiam defuncto, reuerfi ^E
Athenas Thesei filij auitum imperium recuperant: regnavitquè De-
mophoon, cui Oxyntes, illi Aphidas, deinde Thymætes successerunt.
qui cum, à Xanthio, Bocotorum rege, ad singulare certamen prouoca-
tus,

Plutar. in
vita The-
sei.

A tus, illud detrectasset, Meleauthus Messeniorum rex, à Dorienſibus & Heraclidis regno eiectus, illud animosè ſuſcepit, & proſtrato rege, ab Athenienſibus illi regnum eſt oblatum, cui xxxvii annis præfuit. Huic filius Codrus xvii & vltimus rex ſucceſſit, qui pro patriæ ſalute ſponte ſe morti obtulit. nam cùm Peloponneſiaco bello, quo Dorienſes Athenas infeſtabant, oraculum illis reſpondiſſet, ſuperiores illos fore, niſi Athenienſium regem occidiſſent, quod illi ſummâ curâ cauebant euitare. ſed Codrus, pannoso habitu indutus, ſarmenta collo geſtans, caſtra hoſtium ingreditur; vbi in confertâ turbâ à milite, quem prudens falce vulnerauerat, interficitur. Dorienſes, cognito regis corpore, oraculi memores, ſine prælio diſcedunt, & Athenæ ab imminente periculo Codri virtute ſeruata. Cuius memoriæ tributum, ne poſt illum regij nominis quiſpiam regnaret. Sed Principes illi ſucceſſerunt, quos Ἀρχοντες vocabant, quorum primus Medon, Codri filius; à quo poſteri Medontidæ dicti. quorum tamen poteſtas, non ſecus ac regum, perpetua fuit, ad Charopem vſque; qui primus Archon decennalis creatus eſt; auito imperio, & regnandi tempore, imminuto. de quibus lubet Velleium Paterculum audire, qui perſpicuâ breuitate illos elegantè percurrit. Lib. I.

C *Codri filius Medon primus Archon fuit, ab hoc poſteri apud Atticos Medontidæ; ſed hi inſequentes Archontes vſque ad Charopem, dum viuerent, honorem vſurparunt; inde perpetui Archontes eſſe deſierunt, cùm fuiſſet vltimus Alcmaon; ceperuntque in denos annos creari. quæ conſuetudo in annos ſeptuaginta manſit, ac deinde annuis commiſſa magiſtratibus Reſpub. Ex ijs, qui denis annis præſuerunt, primus Charops, vltimus Eryx; ex annuis primus Creon.*

Hoc tempore nouem Archontibus ſumma rerum mandata eſt, nempe Regi, Archonti, Polemarcho, & Theſmothetis ſex. ſed Archonti datum, vt ab illo ſinguli anni nominarentur, quæ rerum mutatio accidit anno IIII. Olymp. xxiv. perdurauitque hic reipub. ſtatus in annum III. Olymp. lIII. Archonte Gomia. quo tempore Piſiſtratus rebus Megareniſi bello feliciter geſtis, queſtus apud populum, ſe inimicorum inſidijs peti, cùm ſe flagris ſponte cecidiſſet, tanquam ab hoſtibus hoc paſſus, credula plebs trecentos illi ſatellites aduerſus inimicorum violentiam dedit, & occupatâ arce tyrannum ſe palàm geſſit. quem ſubſequuti ſunt Hipparchus, & Hippias. Tandem Lacedæmonij Olymp. lXV. anno iv. duce Cleomene, Anaxandridis filio, Hippiam vrbe pepulerunt; cùm fratrem eius triennio ante Harmodius & Ariſtogenon interfeciſſent. atque ita ad Archontes Reip. ſtatus iterum deuolutus. Hippias regnò pulſus, in Perſas proſectus, ducem ſe Dario, inferenti Athenienſibus bellum, aduerſus patriam ſuam offert. Athenienſes, audito Darij aduentu, qui cum ſexcentorum millium copijs Græciam inuaſerat; Miltiadem imperatorem legunt, inſtructis decem millibus ciuium, & Plataenſibus auxiliarijs mille, hoſti in campis ma-

pis Marathonijs occurrit, & memorabili prælio fudit, fugauitque, cæ- A
 sis Persarum ducentis millibus. Incredibile pene videtur, tantulis co-
 pijs tantum facinus ausos fuisse aggredi Athenienses. sed magis mi-
 randum, tantam illos victoriæ spem concepisse, vt Lacedæmonios
 socios exspectare noluerint. Xerxes, patris cladem vlturus, immensis
 copijs Græciam inundauit. Athenienses ad tantam belli tempestatem,
 relicta vrbe, nauibus salutem suam commiserunt; atque ad Salaminam
 cum cæteris Græcis, auctore Themistocle, Xerxi occurrunt, & Barba- B
 rorum copijs deletis, splendidissima nauali victoria potiti sunt. dein-
 de ad Plataas reliquum Persarum exercitum cum Mardonio profli- B
 gant, eademquæ die ad Mycalem montem, in Ionia nauali pugna e-
 gregiè vicerunt. De Cimone verò, Miltiadis filio, quid dicam, qui vno
 eodemque die, ad Eurymedontem anem, Persæ terrestri & maritimo
 prælio debellauit? quot Alcibiades patriæ lauros peperit? quot Co-
 non adeptus? quas Pericles, Iphicrates, Timotheus, Thrasylbulus, alij-
 que illustres duces, patriæ victorias pepererunt, molestum esset retexe-
 re, nec mei est instituti. Sed Solonem præterire nefas est. hic cum sa-
 pientiâ & iustitiâ insignis esset, ciuitati vt leges daret, delectus est.
 nam ante illum libido principum pro legibus erat. fecit hoc ille adeo
 salubri temperamento, vt parem gratiam à plebe ac senatu iniret; apud C
 exteros verò insignis eius prudentiæ fama latè spargeretur.

Variè hæc vrbs cum fortunâ luctata, & cum Lacedæmonijs acerrimè de Græciæ principatu contendit, donec ingenti nauali prælio ad Aegospotamos à Lyfandro victa, ab illis oppressa, qui triginta tyrannis Rempub. commiserunt; quos Thrasylbulus exul Thebanorum auxilijs vrbe expulit, & pristinum Reipub. statum restituit.

In Macedonum tandem potestatem deuenerunt, & præsidium illo-
 rum coacta admittere, mox, conuulso Macedonum imperio, à Pop.
 Rom. libertate donata est; à Syllâ postea, quod Mithridati se permisisset, crudeliter direpta. sed libertatem illis postea restituit. Sed ingenio. D
 rum claritate, & eloquentiæ studijs, omnes Græciæ vrbes superauit.
 Lib. 1. Velleium lubet audire. *Vna vrbs Attica, pluribus annis eloquentia, quàm vniuersa Græcia, vberiusque floruit, adeo vt corpora gentis illius separata sint in alias ciuitates, ingenia verò solis Atheniensium muris clausa existimes. Neque ego magis miratus sum, quàm neminem Argiium, Thebanum, Lacedæmonium, oratorem, aut dum vixit auctoritate, aut post mortem memoria dignum existimatum; quæ vrbes, & multe alie, talium studiorum fuere steriles; nisi Thebas unum os Pindari illuminaret: nam Alcmana Lacônes falsò sibi vindicant.*

Sed ad vrbe venio; quæ orientem versus ad mare erat longè por- E
 recta; in saxo autem erat sita, quaquaversum habitato, vbi & vrbs pri-
 mum cæpit frequentari, vnde Ἄξυ olim vocata, postea vero Ἀκρόπολις seu
 Arx dicta. Portus erat Phalerus, muro coniunctus vrbi, quo Troianis
 tempo-

A temporibus vsi fuerunt, Mnestheo copias hinc in bellum abducente. sed post bellum Persicum, perspectâ Piræi oportunitate, Themistocles ciuibus suasis, vt relicto Phalero Piræum ædificarent. cuius sententiâ probatâ, muro à portu ad urbem densissimo deducto, instar vrbs Piræum muniuerunt; atque vno eodemque muro Phalerum, Piræum, & Munychiam concluderunt, & *Longi muri* dicti, qui Strabone teste, XL stadia, seu VII. M P. complectebantur; regium plane opus. Erat autem ibi & armamentarium, à Philone exstructû, cccc nauium capax, quas Athenienses belli tempore paratas habebant. quotus quisque regum, B cui tantæ nauales copię? an non mirandum, vnicam urbem tantas olim habuisse vires?

In arce templum erat Mineræ Poliadis, cuius nempe tutelæ vrbs & regio erant commissæ, in quo lychnus erat aureus, egregij & stupendi operis, à Callimacho, nobili statuatio, factus: quo oleo repleto, etsi continuis diebus ac noctibus arderet, in eundem vertentis anni diem sufficiebat, nec opus erat alio nouo pabulo, vt Pausanias refert; Strabo vero hunc *λύχνον ἄσβεστον*, inextinguibilem lychnum vocat. Statua ibidem erat Mineræ, ex ebore, Phidiæ opus, alij cæream fuisse dicunt. Ouidius. C

*Arcis vt Actææ vel eburna vel ærea custos,
Belgica Phidiacâ stat dea facta manu.*

Arci etiam vicinus erat tumulus, quem Musæum vocabant. quod Pausaniæ Musæum Poëtam ibi cecidisse, & sepultum esse, percrebuerat. quem locum postea muniuit Demetrius Poliorcetes, & imposito Macedonum præsidio, Athenas sibi parere coegit. sed Olympiodori postea ductu tanto animi impetu Macedones, licet assiduis bellis induratos, adorti sunt, vt illos in effusam fugam coniecerint, & Musæum in suam D potestatem redegerint. atque ita pristinæ iterum libertati vrbs restituta.

Spektatu dignus ibi erat Areopagus, seuerissimi concili, locus; ita dictus, quod primus Mars illo in loco in iudicium à Neptuno vocatus sit, quod Halirrothium filium ob violatam Alcippem, Martis filiam, interfecisset. quod iudicium primum ob eadem fuisse refert. Pausanias; quò videtur respexisse Plinius. *iudicium capitis primum Athenis actum est.* Vnde mirari subit, cur Plutarchus Solone Areopagitarum senatum institutum scribat; cùm in confesso sit, multo tempore antiquiorem Solone fuisse. Siquidem constat Messenios, cùm in offensionem E Lacedæmoniorum incurrissent (vnde postea gravissima bella excitata fuerunt) Aesimede decennali Archonte Rempub. gubernante, causam ad Areopagitarum concilium deferre voluisse; quod tum celebris totâ Græciâ Areopagi auctoritas ob iudicij seueritatem esset. Adde Aristotelem scribere, Solonem, Areopagitarum concilium, cùm esset antea, euertere noluisse. Eusebius circa Mecropis maioris tempora incœpisse

Pausaniæ

Lib. vii.
cap. lvi.

Lib. ii. de
Repub.

cœpisse refert. nemo autem in hunc confessum admittebatur, nisi A
qui summos magistratus prius gessisset.

Prytaneum etiam, Scriptorum testimonijs, celebris hic erat locus; in quo iudiciorum causa conueniebant *πρυτανεῖς*, qui Magistratus constabat ex l. viris, qui legebantur ex senatu quingentorum virorum; sed ne magnus hic numerus confusionem pareret, diuiserunt illum in decem partes, quot tribus scilicet tum Athenis erant, qui suo loco triginta quinque dierum spacio ius dicere consueuerat. is verò numerus dierum, decies repetitus, annum Arheniensium conficiebat, qui constabat ccccl. diebus. Dicti autem *πρυτανεῖς*, à frequenti cura *τῶν* B
μισθῶν τῶν πρὸν, reconlandi & seruendi frumenti in publicos usus. Hoc etiam loco alebantur, qui de Repub. benè meriti erant. Maximus certè inter Græcos habebatur honos, cui quotidianus in prytaneo victus publicè præberetur, vt apud vtriusque linguæ Scriptores videre est.

Templum hic etiam Iouis Olympij erat, admirandi operis, quod alij Olympium vocant; non tamen omnino perfectum. Aristoteles in Politicis, à Pisistratidis exstructum scribit, vt populum assiduis operibus exhaustum à conspirationibus & insidijs auerterent; non secus ac Aegypti reges, immensas Pyramidum moles exstruebant. qui locus multorum instar est, maximum opus Olympium templum fuisse. C

Urbem etiam hanc nobilitabant illustrium Philosophorum conuentus, qui in Lyceo, & Academia, solebant peragi. præterea multiporricus, & alia admirandi operis monumenta spectabantur, quæ aduenas ad se alliciebant. vnde versus ille Lysippi apud Dicæarchum, libello cui titulus *βίβλος ἐλλάδος*, celebrantur.

Εἰ μὴ πθέασαι τὰς Ἀθήνας, σέλεχθαι εἶ.

Εἰ δὲ πθέασαι, μὴ πθήρευσαι, δ' εἶνθαι.

Εἰ δ' εὐαρεσῶν δόποτέρεχαις, κωθήλιον.

Tu truncus es, si non Athenas videris;

Si vise Athenæ non inescant, asinus;

Si non graue has relinquere, prægrandis asinus. D

Sed hæc fuere, nunc passim barbaries loca hæc occupauit. O magnas rerum humanarum vicissitudines! ciuitas olim, muris, naualibus, ædificijs, opibus, viris, pace & bello conspicuis instructissima, in tenuem & obscurum vicum redacta, vt iure nunc liceat conqueri.

Quid Pandionia restat nisi nomen Athena?

Sed tempestiuum est ad Nomismata venire. Vbique in illis noctua conspicitur, quam corona oleaginea ambit. aliquando & Minerua. volucris enim illa diuæ peculiariter est sacra, in cuius tutelâ Athenas esse supra diximus. quâ de causâ & pecuniæ Atticæ passim noctuis insignitæ. vnde dictum illud Gylippi serui apud Lacedæmonios fertur, *ὑπὸ τῷ κεραμικῷ κοιτάζουσι πλάσας γλαῦκας. multas sub tegulis* E
cubare Noctuas. innuens pecuniam ibi à Gylippo hero suo absconditam:

*Pausanias
in vita Ly-
sandri.*

A tam. Auctor est Iulius Pollux, non eodem modo omnem pecuniam signatam; nam Atticorum diobolum, noctuam insculptam habebat; triobolum verò, in vtraque parte Iouis faciem: tetrobolum verò, Iouis quidem faciem, sed & duas noctuas. Vetusissima autem illorum moneta εβς vocabatur, quod bouem insculptum haberet. vnde in Draconis legibus, soluere δεκάβοιον; non est, soluere decem boues, sed certam pecuniæ quantitatem significat. sic & Homerus intelligendus fortè, vbi de armorum Glauci & Diomedis permutatione.

Χρυσέα Χαλκείων, εκατόμβοι εννεαβοίων.

Iliad. ζ

B Aurea aeneis, centum bobus valentia novem bobus valentibus.

Utrobique enim monetæ genus designat, non bouum numerum. Cur verò potissimum Mineruæ sacra noctua, Scriptores variant. Phurnuto visum, quia glaucos oculos non secus ac Mineruam habeat; alijs verò, quod ut noctuæ densissimâ nocte visu polleant, ita etiam nihil tam abditum, nihil tam obscurum, quod prudentia non penetret, atque assequatur. vnde etiam Atheniensibus auis hæc erat auspicatissimi ominis, si quando ad dextram volaret; quod in vita Periclis apud Plutarchum videre est. siquidem concionanti illi è superiore naui tabulato noctuam ad dexteram aduolasse; quod omen effecit, ut omnes in eius sententiam pedibus irent. Cur verò noctua amphoræ diotæ hic passim insistit? an quod Athenis præstantissima fictilia conficiebantur, & primi quasi illorum inuentores fuerunt? Docent hoc versus Critiæ, apud Athenæum.

Τόν δὲ τροχὸν γαίης πεκαμίνε τ' ἐκρόνε ὄρε
κλινέτατον κέραμον χησίμιον εικονόμον,
ἢ τὸ καλὸν Μαραθῶνι κατὰ χησίμωσι τρόπωαιον.

C Retam terra, & figulina vasa, domestica rei utilissima opera, inuenere Athenienses, qui in Marathone statuerunt τροphaῖον. Plinius, figilinas inuenit Coræbus Atheniensis, in ijs orbem Anacharsis Schyta, ut alij Hyperbus Corinthius. Seneca etiam Anacharsim rotæ figulinæ auctorem asserit; quod tamen D Straboni displicet. qui Homerum eius meminisse dicit, Anacharsi antiquiorem.

In duobus autem prioribus serpens conspicitur, vel draco; quem in Mineruæ etiam tutelâ esse vel Demosthenis illa exclamatio ostendit.

Ὡ δὲ σποῖνα Πολιάς, τί δὴ τερσὶ τοῖς χαλεπωτάτοις χαιρὲς θεοῖσι, γλαυκί, καὶ δράκοντι, ἔ δῆμος. O pallas urbium custos, cur tribus infestissimis bestijs delectaris, noctuâ, serpente, & populo? Est autem sacer Mineruæ draco, Phurnuto teste, propter acrimoniam visus; vnde vigilijs, & custodiæ aptissimus; quod maximè in prudentem cadit, cuius typus Minerua est. ideo non sine ratione Virgilius, interfecto Laocoonte, refert serpentes ad Mineruæ E statuam confugisse.

At gemini lapsu delubra ad summa dracones
Effugiunt, seuæque petunt Tritonidis arcem,
Sub pedibusque deæ, clypeiue sub orbe, teguntur.

H

Quid

Quid autem sibi volunt inscriptiones εδεν οζίζω. nam alicubi duo tantum sunt nomina, ut in primo nomismate ΕΕΝΟΚΛΗΣ. ΑΡΜΟΞΕΝΟΣ; alicubi tria, ut in quarto. ΑΥΣΑΝΑ. ΤΑΥΚΟΣ. ΝΙΚΑΝΩΡ. an nomina sunt Archontum, an rei monetariæ Triumvirorum, non ausim afferre. Sed hoc etiam præter morem factum hic, cum passim Α θύνας. per H. scribitur, hic. Ε. Αθ.

Minuta etiam quædam ubique adiecta, ut in III & IIII. cicada ad noctuæ latus. solebant enim Athenienses inter symbola sua cicadas gestare, adeò ut aureis cicadis crines suos enodarent, volentes eo argumento se esse ἀυτόχθονας, siue *indigenas* (nam cicadas ferunt ex terrâ nasci.) De his Thücydides. επειδή χιλῶνας τε λιγῆς ἐπιούσαντο Φορῆντις, καὶ χρυσῶν τε τήγων ἐνέρση κρωβύλων αἰαδέμενοι τ' ἐν τῇ κεφαλῇ τευχῶν. *postquam desierunt lineis tunicis, & religatis capitis cirris aureas implicare cicadas.* Quem morem Virgilius in Ciri explicat, de Niso Pandionide loquens.

*Aurea solenni comptum quem fibula ritu
Mopsopio tereti necebat dente cicadæ.*

Sic in XII. duo flexis genibus conspiciuntur. an hoc ad clementiæ aram respicit, quam Pausanias in foro excitatam prodit, atque ab Atheniensibus præ ceteris honore affici, eo quod humanæ vitæ, & rerum mutationibus, profit. Claudianus

— *Si flentibus aram,*

Et proprium miseris numen statuistis Athenæ.

Sed clarius XII. Thebaidos Statius.

Vrbe fuit media nulli concessa petentum

Ara Deum, mitis posuit Clementia sedem;

Et miseri fecere sacram.

Ultimus nummus ab his omnibus diuersus est, habet enim Palladis armatæ effigiem ab vnâ parte, cum thorace rigente squammis, & in medio caput Gorgonis Medusæ, qualiter à Virgilio graphicè describitur.

Lib. VIII.
Æneidos.

Ægidaque horrificam, turbatæ Palladis armâ,

Certatum squammis serpentum auroque polibât,

Connexosque angues, ipsamque in pectore Divæ

Gorgona, defecto vertentem lumina collo.

Quo loco Seruius. *Hoc autem caput ideo Minerua fingitur habere in pectore, quod illic est omnis prudentia, quæ confundit alios, & imperitos & saxeos comprobât;* ab altera parte caput bouis vittatum. Mos enim erat apud veteres, peracto sacrificio, bouum capita detractâ pelle, cum encarpjijs, in templis exponere, ut illorum in deos pietas omnibus constaret. Inscriptio est ΙΩΝ ΑΘΗΝΑ. Videtur alludere ad Ionem, Xuthi filium; qui Athenis olim imperauit, & terram Atticam Ioniam vocavit.

Α Ν Α Φ Λ Υ Σ Τ Ι Ω Ν.

Α Ν Α Ρ Η Λ Υ Σ Τ Υ Σ.

Attica Tribus decem. Variè illorum nomina mutata.

Julius Pollux emendatur. Alcmaeon iussu oraculi Tribus ab Eponymis vocauit. Templum Veneris Coliadis.

A N A P H L Y S T V S, ab aliquibus pagus tantum, ab alijs verò Atticæ vrbs vocatur, vt refert Suidas; prope Marathonem verò à Ptolemæo collocatur. dicta ita, Pausania auctore, ab Anaphlystio herœe, Trœzenis filio; qui cum Sphetto fratre Athenas commigravit, à quibus & populi quidam Attici nomen sumpserunt. erat enim Attica tota diuisa in CLXXIV. populos, qui omnes ad decem tribus reducebantur. his à decem Heroibus nomina indita, qui postea Eponymi sunt nuncupati, quod ab illis vniuersus populus Atticus esset vocatus. Erant autem hæ tribus, Cecropis, Erechtheis, Pandionis, Aegeis, Oeneis, Acamantis, Leontis, Hippothoontis, Antiochis, & Aiakis. ex quibus quatuor à regibus nomen sumpserunt, à Cecrope, Erechtheo, Pandione, & Aegeo: duæ à regum filijs, ab Oeneo nempe Pandionis, & Acamante Thesei filio. vna à ciue Atheniensi, Leonte; qui filias pro salute publica quondam sponte deuouerat. reliquæ tres ab Heroibus, Hippothoonte, Neptuni, & Antiocho, Herculis filio. vltima autem à peregrino, sed ciuitatis amico, Aiace Telamonis, Salaminio dictæ sunt:

D vt apud Iulium Pollucem, & Pausaniam, videbit lector. quibus postea duæ adiectæ sunt, Demetrias & Antigonias, in honorem regum Antigoni, & Demetrii. Pausanias harum non meminit, sed illarum loco dicit tres nouas adiectas, ab Attalo Mysio, & Ptolemæo Aegypto, & tertiam ab Hadriano Imperatore, qui vniuersam Græciam maximis beneficijs affecit; peculiariter verò ipsos Athenienses. Iulius Pollux dicit Antigonidem & Demetriadem tribus, postea Attalidem & Ptolemaidem nominatas. Idem auctor est, primas quatuor tribus antiquissimis seculis fuisse, ad Cecropem vsque; Cecropidem, Autocthonem, Actæam, & Paraliam; quibus vocabus antiquatis, diuersas Cranaum indidisse. Cranaum scilicet, Athida, Mesogæam, & Diacrim: ab Erichthonio verò, Diam, Palladium, Neptuniam, & Vulcaniam. ab Ionis vero liberis, Erichthone & Leonte, Ὀπλίται, Αἰγίκορες, Κάδεις. Hoplitæ, Aegicores, & Cades dictæ sunt. Plutarchus verò non ab Ionis filijs has tribus, sed à

In vita So-
lonis.

vitæ generibus, in quæ primùm erant diuisæ, nomen sumpsisse dicit. A
καὶ τὰς φυλάς εἰσὶν οἱ λέγοντες, ἕκαστὸν τῶν Ἴων ἢ ἡῶν, ἀλλ' ἄπὸ τῶν γενῶν, εἰς ἃ διηρέθησαν
οἱ εἰσι τὸ πρῶτον, ὠνομάσθαι. τὸ μὲν μάχιμον, Ὀπλίτας. τὸ δὲ ἐργατικόν, Ἐργάδεις, εὐτείν δὲ
τῶν λοιπῶν γὰρ δὲ ὄντας μὲν τῆς γεωργίας, Ἀγροκορεῖς δὲ τῆς ὄπτι νομαῖς καὶ περὶ βαπείας δια-
τρέποντας.

*Est etiam opinio quorundam, nomina tribuum non ab Ionum filijs, sed à ge-
neribus vitæ, in quæ ab initio diuise fuerunt, nomina accepisse; bellicum genus
Ὀπλίτας, operis intentum ἐργάδεις, duorum autem reliquorum, hos quidem ab Agri-
cultura γεωργίας, illos vero, qui rei pecuarie operam dant, à capris cognomen tra-
xerunt Ἀγροκορεῖς.*

Ex quo Plutarchi loco Iulius Pollux emendandus bifariam; cùm B
enim tres tantùm tribus recenser, addenda est quarta, γεωργίαι: vbi verò
καδεις legit, substituendum esse ἐργάδεις cuius patere putem, nisi qui so-
lem meridie lucere negauerit. nihil enim est vox κάδεις & trunca ab
ἐργάδεις.

Sed ab Alcmæone, qui vltimus ex perpetuis Archontibus fuit, iussu
Pythij oraculi nomina hæc tribuum in decem sunt, vt supra diximus.
Sed hæctenus de tribubus. Anaphlystus autem populus erat, ex tribu
Antiochide. Suidas. Ἀναφλύστι δῆμος τῆς Ἀθηναίων, φυλῆς Ἀντιοχίδου. Erat
autem apud Anaphlystios templum Panis, & Veneris Coliadis, teste C
Strabone; ad quem locum eiecta fuisse naufraga spolia Persarum classis,
quæ ad Salaminem deuicta fuit, testatur Herodotus. quo loco opti-
ma fructilia parari refert Suidas, quod minio tingerentur. de quibus
plura videbit curiosus lector apud Ioannem Meursium, virum de
omni antiquitate Græcorum optimè meritum, libro De Populis At-
ticæ.

Hoc autem Veneris templum ita dictum fuit vel à promontorio
Κωλιας, quod simile sit hominis κῶλον, *membro*; vel, secundum Suidam, à
iuuene quodam Attico, qui captus à Tyrhenis prædonibus, cùm vin-
ctus apud illos seruiret, adamatus est ab herili filiâ, & libertate dona- D
tus; reuersus domum, hanc Veneri pro salute gratiam retulit, fano in
eius honorem in littore, vnde captus fuit, excitato; & nomine à mem-
bris, quæ vinculis pressa fuerunt, indito. alij aliam etymologiam ferunt,
quas prudens prætereo.

I. Apollo est, cum sero laureo; & Pegasus in auersâ parte.

II. Minerua galeato capite, cui lyra adest cum corona ex oleâ, & Pe-
gafus ab alterâ parte.

K P A N I O N .

E

C R A N I I .

D E Cranijs hæctenus nihil dignum memoriâ; & quo loco olim fue-
rint, incertum; Cranaos verò scimus Athenienses ita vocatos à rege
Cranao

A Cranao. Stephanus etiam Atticam Cranaen dictam auctor est. in Caria etiam oppidum est Cranaos, Plinio teste.

Numisma Apollinis est promisso capillo, & lyra ab altera parte.

B O I Ω T Ω N.

B O E O T I A.

B *Bœotia* *πελάλας* Strabonis lectio firmata contra Nicolaum Gerbellium. *Auris Bœotia. Musis à Piero Macedone nomina indita. Cupido Praxitelis. Neptunus Cadmi familia auctor. Apollo Ismenius.*

A TTICÆ vicinā est Bœotia, quæ ab oriente appositam habet Eubœam iusulam, & Euripum multiplici refluxu celebrem, ab occasu Phocidem, à septentrione Ægeum pelagus, à meridie verò Atticam respicit. Dicta ita, secundum Pausaniam, à Bœotio, Itoni & Nymphæ Menalippæ filio, Amphictyonis nepote. Nicocrates verò apud Stephanum, Neptuni & Arnes filium Bœotum dicit, Apollodorus verò, & Castor, à boue, cuius ductu in hæc loca Cadmus venit, nomen sumsisse putat. nam cum ille raptam Europam sororem anxius inquireret, Delphos venit; oraculum vetuit, ne curiosius de Europâ inquireret, sed boue duce iter ut susciperet suasit, atque urbem conderet, vbi cumque illa ambulando defessa procumberet. Ovidius.

*Bos tibi, Phæbus ait, solis occurret in aruis,
Nullum passa iugum, curuique immunis aratri,
Hac duce carpe vias, & quâ requieverit herbâ,
Mœnia fac condas, Bœotiaque illa vocato.*

D Varijs autem nominibus olim dicta fuit; nam; teste Stephano, Aonia, Mesapia, Ogygia, & Cadmeis vocata. Plinius etiam Hyantas vocatos olim Bœotos refert. Pausanias verò auctor est, primum Bœotiam incoluisse Hecenas, qui regem Ogygium habuerunt, quibus pestilentia lue absumptis, in illorum regionem venisse Hyantas, & Aonas: aduentante demum Cadmo cum Phœnicum copijs, prælio superatos Hyantas noctu aufugisse. factos autem supplices Aones, Cadmus permisit ibi mauere, & Phœnicibus per connubia coniunxit quorum nomen apud Latinos Poetas frequens. Hinc Aoniæ Musæ, & Aonia Aganippe, & sexcenta alia.

Peculiare verò id Bœotia habuit inter cæteras Græciæ regiones, quod tria maria illam alluant; vnde Straboni *πελάλας* dicitur. quod clarè Martianus Heracleotes explicat.

Χρήται μόνη γάρ τρισὶ θηλάσασιν, ὡς λόγῳ
 ἔχει δὲ λιμένας, ὅσους μὲν εἰς μεσημβρίαν,
 βλέποντας ἐνκαϊρότατα πρὸς τὸν Ἀδριανόν,
 τὸ Σικελικὸν τ' ἐμπόριον, ὅσους δὲ πρὸς Κύπρον,
 καὶ τὸν κατ' Ἀἴγυπτιὸν τὴν τὰς νήσους τὴν πάλιν,

*Namque utitur sola, inquit, maribus tribus,
 Portusque habet quosdam intuentes meridiem,
 Et commodissimè Adrium versus salum,
 Atque Siculum emporium, alios iuxta Cyprum,
 Et navigationem ad Ægypti insulas.*

Scio Nicolaum Gerbelium, virum de antiquâ Græciâ optimè meritum, mendum apud auctores suspicari; & pro Cypro Cretam legere. sed nullum mendum est; nam & Strabonis verba retinendam lectionem suadent. τῆ μὲν εἶναι τὴν κατ' Ἀἴγυπτον καὶ Κύπρον, καὶ τὰς νήσους θηλάσασιν. *Continuum autem est mare, quod Ægyptum, Cyprum, & alias insulas spectat.*

Vnde Ephorus, perspecto Bœotix situ, dicebat illam ad imperandam naturâ suâ comparatam esse; sed educatione, & disciplinâ, non esse vfos, vt parta tueri possent. agrestes enim habiti fuere Bœotij, & corporis tantum exercitijs dediti. vnde Horatius.

Bœotum in crasso iurares aëre natum.

Et in prouerbum olim abiit, *Auris Bœotix*, quod ab Anaxagora fluxisse ferunt auctores. Recitante enim illo librum Thebaidos apud Bœotios, quum parum illos attentos videret, clauso libro, dixit; εἰκότως καλεῖσθε Βοιωτῶν, Βοῶν γὰρ ὠτὰ ἔχετε. *Jure vocamini Bœoti, qui quidem aures habetis boum.* Cuius rei causam Cicero libro De fato adfert; *Athenis tenue cælum, ex quo acutiores etiam censentur Attici; crassum Thebis, itaque pingues Thebis, & valentes.*

Multæ, & celebres, in illâ fuere vrbes præter Thebas, quas cursum tantum tangam. Aulis ibi est; capaci portu nobilis, vbi mille nauium classis conuenit, duce Agamemnone, Pausania æuo ad magnam incolarum infrequentiam adeò redacta, vt paucis tantum figulis habitaretur. Plataea memorabili pugnâ, inter Mardonium Xerxis ducem & Græcos commissâ, celebris; cum ipsi Plataenses antea Atheniensibus contra Persas in campis Marathonijs soli ex omnibus Græcis opem tulissent, & strenuè contra barbaros pugnassent. Bis vrbs euerfa; semel à Lacedæmonijs, bellò Peloponnesiaco, sed Atheniensium ope in patriam redierunt: postea à Thebanis patriâ pulsi. eiectos iterum susceperunt Athenienses, Philippus verò Macedonum rex, partâ ad Charoneam victoriâ, in Thebanorum odium urbem illis restituit.

Thespix ad Heliconem sitæ. hinc ferunt Musis nomina illa indita à Piero Macedone, quibus & hodie illas indigetamus; quare à Piero Pierides,

A rides, à Thespijs Thespiadæ dictæ. Narcissi etiam fons hîc erat, Poëtarum fabulis nobilitatus. Visendus erat hâc in vrbe marmoreus Cupido, Praxitelis opus. in quo omnem artem visus consumsisse; adeo vt vel illius statuæ causâ multi mortales Thespias confluxerint. Cicero hoc tangit. *Idem opinor artifex Praxiteles eiusmodi Cupidinem fecit illum, qui est Thespijs, propter quem Thespiæ visuntur; nam alia visendi causâ nulla est.* VI. Act. in Verrem.

Nec prætereunda est Ascra, quæ in Thiespiensium agro sita est, in parte Heliconis dextrâ, loco excelso, & prærupto; Poetæ Hesiodi natale solum, qui sterilem omnium bonarum rerum locum incunabulis suis egregiè illustrauit. nam Græcum carmen fertur de Ascra inamænitare.

Ἄσκρα χεῖμα κακή, θέρει δὲ γαλήνη, εἰδέποιτ' ἐοδλή.

Ascra hyberno tempore dirum, triste æstu, nunquam verò optabile.

Sed illustrium virorum natales, maximam claritatem etiam ignobilissimis, & obscuris locis dare possunt. hac etiam in vrbe habitasse ferunt Otum & Ephialtem, qui Musis primi in Helicone sacrificarunt; quos etiam Pausanias refert in Bœoticis Ascram condidisse.

C Charonea etiam non spernenda olim vrbs fuit, iuxta Heliconem sita, luctuoso illo prælio celebrata, quo Philippus Amyntæ filius Athenienses sociosque profligauit, quâ ille victoriâ vniuersâ Græciæ gloriam, & intactam libertatem, conculcauit, & sibi subiecit. Sylla etiam, non dispari fœlicitate, Mithridatis copias apud hanc urbem profligauit. Sed multo illustriorem Chæroneam reddidit nobilissimus philosophus Plutarchus; cuius eloquentiam, & omnimodam eruditio- nem, nemo satis digno elogio expresserit. Lebadia inter Heliconem & Cithæronem montes sita, Trophonij antro celebris, ex quo oraculum inter præcipua Græciæ valde celebratum edebatur.

D Cui vicina est Orchomenos; cuius potentia olim opes, quæ magnæ fuerunt, adeo vt eius imperio Thebæ quondam subiectæ fuerunt, donec Herculis ope, cæso Orchomeniorum rege Ergino, illorum iugum excusserunt.

Primum & secundum nomisma, ab vnâ parte Neptunum cum tridente & delphine habet, vel quod is Cadmi familiæ auctor credebatur: siquidem, Apollodoro teste, Neptunus ex Lybiâ duos filios habuit, Belum & Agenorem; Belus in Ægypto regnavit, Agenor verò in Europam profectus, ex Telephasâ coniuge, Europam, Cadmum, Phœnicem, & Cilicem sustulit; itaque Neptunus Cadmi auus erat. vel, quod Neptuni & Arnes filius erat Bœotus; quare non mirum, si hunc illi honorem habuerint. nec absurdum erit suspicari, regionem hanc peculiari- ter in Neptuni clientelâ esse, vtpote quæ τριθάλασσοῦ dicitur, seu triplici mari cingitur. ab alterâ parte Apollinis vultus est, in honorem fortè Apollinis Ismenij, qui summò honore apud Bœotos colebatur. The-

bis autem egregium erat Ismenij Apollinis templum; in quo ad Herodoti ætatem conspiciebantur præclara ex auro donaria, à Cræso quondam Amphiarai oraculo transmissa. De tertio infra erit dicendi locus.

Θ Η Β Α Ι Ω Ν.

T H E B Æ.

Cadmæa arx à Cadmo condita, non Thebæ, quæ à Zetho & Amphione exstructa. Ἐπίπολις. Nomina septem portarum diuersè tradita. Bellum Thebanum. Græciæ principatum obtinuit. Ab Alexandro diruta. à Casandro instaurata. Hercules prius Alcaeus dictus. Bacchus barbatus, δημοφθ.

NUNC ad Bœotix decus, & vniuersæ regionis metropolim, Thebas venio, quas à Cadmo conditas multorum est opinio. quod verissimum est, si de Cadmeâ arce intelligas. illam enim primus Cadmus ædificauit, posteri verò Thebas exstruxere, & Cadmeæ coniunxerunt. Strabo. *ἔτι φοίνικες ἔσχον οἱ μετὰ Κάδμον, ὅς τήν τι Καδμείαν ἐτείχισε, καὶ τὴν ἀρχὴν τοῖς ἐκγόνοις ἀπέλειπεν. ἐκείνοι δὲ τὰς Θήβας τῇ Καδμείᾳ προσέτεσσον.* Denique Phœnices Cadmi comites arcem Cadmeam muro cinxerunt, & regnum suis posteris reliquerunt; illi verò Thebas Cadmeæ coniunxerunt. Pausanias hoc factum refert ab Amphione & Zetho, Antiopæ filijs; & quia illi ad Ægyptias Thebas originem referebant, in illius memoriam Thebas nuncuparunt. Apollodorus verò à Thebe, vxore Zethi, nomen hoc inditum scribit. Stephanus verò à Thebe, Promethei filiâ; Isacius verò Tzetzes in Lycophronem; à boue ita dictas, *θήβη γὰρ ἡ βοῦς κατὰ Σύρους.* quoniam Syrijs Thebe bos vocatur. Eustathius demum apud Homerum, Thebem fuisse Asopi amnis filiam, vnde vrbis nomen. Sita autem erat vrbis inter duos nobilissimos amnes, Ismenum à septentrione, Asopum à meridie. ab exortu solis Aulidem respicit, ab occasu verò Tanagram. Primus hîc imperauit Cadmus; qui, ductâ vxore Hermione, Martis & Veneris filiâ, ex quâ illi quatuor filix natæ, Autonoe, Ino, Agaue, Semele, atque vnicus filius Polydorus. Cadmus, relictis Thebis, ad Enchelas, Illyriorum populos, cum vxore concessit; & cum oraculi monitu ab illis dux aduersus Illyrios electus fuisset, prælio illos superauit, & regnum adipiscitur; nec longo interposito tempore in draconem cum vxore Hermione commutatur Polydorus interim, Thebarum regno politus, Nyctidem, filiam Nyctei, qui fuit Chthonij F. vxorem duxit, ex quâ Labdacum suscepit, qui immaturâ morte, ob Bacchi indignationem, (cuius numen non secus ac Pentheus spreuerat) decessit; relicto puero necdum bimulo, quem vnâ cum regno Nycteo commendat.

A dat. qui cùm in bello aduersus Epopeum occubisset, ad Lycum eius fratrem, & pueri tutela, & regni cura, deuoluta est. ille adulto Labdaco regnum restituit; qui relicto Laio hærede iuuenis obiit, vnde & tutela iterum ad Lycum peruenit. Eo tempore Zethus & Amphion, Antiopæ filij, matris iniurias vlturi, quam Lycus, & vxor Dirce, in vinculis habuerant, Laium pupillum suffurati sunt, & Lycum pugna superant, & regnum Thebanum occupant. qui, suscepto imperio, urbem inferiorem Cadmeæ adiunxerunt, & Thebas cognominarunt. quo tempore ferunt Amphionem, Musices peritissimum, lapides cantu suo adduxisse ad murorum structuram. Staius Papinius.

Iusserit Amphion Tyrios accedere montes.

Quia rudes & agrestes homines blando sermone, & comitate, ad obsequium pelliciebat. hos refert Homerus turres, & septem portas extruxisse, vnde & ἑπτὰ πύλους dicta, ad discrimē Ægyptiæ, quæ ἑκατόμυλος, seu *centum portarum*, fuit cognominata. Septem harum portarum nomina Iulius Hyginus recenset Amphionem ex septem filiarum nomine vocasse, Theran, Cleodoxen, Astynomen, Astycratiam, Chyam, Ogygiam, & Chlorin. Appollodorus verò, & Pausanias, alijs nominibus illas vocant, Homoloidam, Ogygiam, Prætidem, Onchiadem, Hypsistam, Electram, Oenidem. Ab his diuersus est Nonnus Panopolita, quem curiosus lector consulat lib. 4. Dionysiacorum. Sed, fato functis Antiopæ liberis, regnum ad Laium, Labdaci filium, legitimum hæredem, deuenit. qui, ductâ Iocastâ, (quam alij Epicastam nominant) Menæci filiâ, Oedipum genuit; quem, traiectis ferreâ fibulâ calcaneis, exponi iussit: quod oraculum illi à filio mortem minaretur. Hic postquam adoleuit, patrem imprudens in viâ interemit. Exposito postea Sphingis ænigmate, regnum Thebanum, & Laij viduam, matrem suam, in præmium accepit: ex quâ nati Erheocles & Polynices. Sed, scelere hoc tandem patefacto, Iocasta laqueo vitam finiuit; Oedipus verò, orbatus oculis, Thebis eijcitur: filij verò regnum eâ conditione inter se sortiti sunt, vt alternis annis imperarent. Sed cùm Erheocles, gustatâ regni dulcedine, pactis stare noluisset, nec fratri vertente anno cedere, Polynices Argos ad Adrastum confugit, cuius filiam Argiam in vxorem duxit; quo tempore Tydeus, Oenci filius, in exilium actus, eò etiam venit, & Deiphilam, alteram filiam, in coniugem accepit. Adrastus omnem opem illis pollicitus, vt in patriam restituerentur, conatus primùm per legatos Polynicem fratri reconciliare, quare Tydeus eo missus: sed cùm non solum nihil æqui ab Erheocle obtineret, verùm etiam insidijs ab eo petitus esset, quinquaginta viros, qui in itinere mortem illi machinabantur, summâ felicitate, & fortitudine, solus occidit; qui, tanto periculo defunctus, vt Argos redijt, belli consilia promouet. Euocati in belli consortium spectatæ fortitudinis duces, Capaneus, Hippomedon, & Parthenopæus, & Amphiarus

*Pausanias
in Boeoti-
cis.*

*Diodorus
Siculus
Lib. 17.*

augur.

augur. qui, cùm eo bello se periturum præuidisset, diu occultus latuit, ^A donec ab Eryphile vxore, corruptâ aureo Hermiones monili à Polynice, persuasus ad bellum venit. Septem itaque duces, magnis instructi copijs, aduersus Thebanos profecti sunt. sed cùm Tydeus, Hippomedon, & Parthenopæus, magnis rebus gestis, in acie concidissent; Capaneus verò, cum arreptis scalis magno impetu muros inuaderet, fulmine ictus expirasset; Amphiaraus verò terræ hiatu cum curru in medio pugne absorptus esset; Polynices verò & Erheocles mutuis vulneribus confossi iacerent; solus Adrastus cum paucis incolumis Argos effugit. Qui cùm cæsos ad sepulturam peteret à Creonte Thebanorum Tyranno, repulsam passus. quare ad Theseum confugit, qui cæso Creonte, omnibus sepulturæ honorem largitus est. Sed cæsorum ducum filij, qui Epigoni passim vocantur, vbi ad adultam ætatem peruenierunt, non passi sunt parentum inultos manes; itaque bellum in Thebanos adornant, Ægialeus Adraasti F. Diomedes Tydei, Thersander Polynicis filij, Sthenelus Capanei, Promachus Parthænopæi, Alcæon & Amphilochous Amphiarai filij; qui ex oraculi monitu Alcæonem omnibus copijs præficiunt. Thebani verò, duce Laomedonte, Erheoclis filio, occurrunt; Ægialeus in conflictu à Laomedonte occiditur. Sed cæso mox Laomedonte ab Alcæone, ^C Thebani in fugam aguntur; qui Tiresiæ vatis monitu liberis coniugibusque secum sumptis noctu urbem deserunt. Argiui vacuum urbem occupant, ac Thersandro tradunt, cui Tisamenus filius successit. huic Autefion filius narratur successisse, qui postea oraculi iussu ad Dorientes commigrauit. post cuius secessum, electus est Damafichtho, Opheltæ filius, Penelei nepos, quem filius Ptolemæus excepit; illum Xanthus; quem Andropompus singulari certamine per dolum interfecit, quo defuncto, Thebanis consultius visum, Remp. plurium consilio quàm vnus gubernari, atque ita desierunt apud illos reges esse.

Postea vero Orchomenijs facti sunt vectigales. nam cùm Thebani Clymenem interfecissent, à filio eius Ergineo, Orchomeniorum rege, bello petiti, & victi; soluerunt vectigal. quod cùm Hercules indignè ferret, legatis eius nares abscidit, (vnde Thebis Hercules Rhinocolustes colebatur) & armatâ iuuentute Orchomenijs occurrit; quos prælio superat: quod regnante Creonte accidisse memorat Diodorus Siculus. quo verò is tempore regnavit, incertum est. Sed illorum virtus multis annis in obscuro fuit; sæpe enim ab Atheniensibus & Lacedæmonijs victi fuerunt; non quod virtus illos, aut bellica fortitudo, vnquam destituisset, sed quod dux illis defuisset: nacti enim peritos duces nemini ^E Græcorum bellicâ gloriâ inferiores fuerunt. adepti enim Pelopidam, statim se in libertatem restituerunt, quam Lacedæmonij, captâ pacis tempore Cadmeâ arce, oppresserant. illo enim duce duodecim primæ nobili-

A nobilitatis exules iuuenes conspirauerant, vt seruitutis iugum à patriæ
 ceruicibus excuterent. Centum tandem fuere, qui tanto se offerrent pe-
 riculo, nec maiori animo rem tantam aggressi sunt, quàm feliciter con-
 fecerunt. Pelopida enim duce Lacedæmoniorum magistratus oppresse-
 runt, populoque ad pileum vocato, præsidium ex arce eiecerunt, bello-
 que se maximo, & difficillimo, cùm Lacedæmonijs implicarunt; sed E-
 paminonda duce apud Leuctra cæso illorum rege Cleombroto, tantâ il-
 los clade Thebani affecere, vt nunquam postea Græciæ principatum
B consequi potuerint. qui cùm ante illud tempus hostes ad Eurotam nun-
 quam conspexissent, viderunt tunc Thebanos ipsam Spartam oppug-
 nantes, postea ad Lechæum Chabriam, Atheniensium ducem, ipsos-
 que Lacedæmonios, superauit; ad Mantinæam verò cùm lethale vulnus
 se accepisse sensisset, non prius passus est sibi telum euelli; quàm sciret
 suos victores esse. quo defuncto, vires quoque Thebanorum, animi-
 que, adeo conciderunt, vt pariter illorum gloriam cum Epaminonda
 natam, & extinctam, quis iure diceret. nam quamdiu ille Reip. præfuit,
 caput totius Græciæ fuisse constat; nec postea virtutibus; sed cladibus,
 insignes fuere. nam, cùm à Macedonum imperio defecissent, Alexander
 Magnus Thebas expugnauit, urbem diruit, ciues sub corona vendidit.
C Pindari tamen stirpi pepercit, summum fauorem in doctrinâ celebris vi-
 ros pulcherrimo exemplo testatus. Ioannes Tzetzes refert, Thebas fuis-
 se dirutas modulante Ismenia, non secus ac conditæ fuerunt Amphione
 canente; qui etiam addit, illas iterum exstructas fuisse ab eodem Alexan-
 dro, in gratiam Clitomachi, athletæ Thebani. Sed conueniunt Scripto-
 res, à Cassandro, Antipatri filio, illas instauratas fuisse, vigesimo post
 expugnationem anno, odio potius Alexandri, quàm Thebanorum be-
 neuolentiâ commoto. Mithridatico verò bello, cùm à Romanis defe-
 cissent, & pænitentia ducti rursus illorum amicitiam secuti sunt. sed Syl-
 la illos parum humanè excepit, & dimidium agri suburbanum abstulit. &
D licet Romani, illorum calamitatibus commoti, agros ablatos restitue-
 rint, ad magnam tamen infrequentiam vrbs redacta fuit; adeo vt Pausa-
 niæ ætate inferior tota vrbs, templis exceptis, deserta erat, & sola supe-
 rior, quam olim Cadmeam vocabant, tantùm culta, & Thebarum no-
 mine vocata erat.

Maximè olim hanc urbem illustrarunt, Hercules, & Dionysius, Bac-
 chus dictus; ille enim, Ioue & Alcmenâ satus; orbem terrarum à mon-
 stris purgavit: hic, Iouis & Semeles filius, vini vsum primus mortales
 docuit, & victricibus armis Indiam peragravit, & patriæ muros primus
 curru triumphali ingressus dicitur. Vterque, ob beneficia hominibus
E collata, deorum numero adscripti. Sed ad nomismata.

Duo priora, ab vnâ parte cyathum habent; vnum, cùm clauâ, altera
 cum vuæ racemo. an verò sit cantharus Baccho sacer, non ausim asse-
 re; an verò scyphus Herculis. suadet Athenæus, vt posterius credam.

Si qui-

Si quidem is refert, apud Bœotios magnæ claritatis & dignitatis scyphos fuisse, præsertim eos, quos Herculeos ideò vocarunt, quia primus genere Bœotius in expeditionibus ijs Hercules vsus est. differuntque nonnihil ab alijs, quod auribus insit nodus, quem Herculeum vocant. ab alterâ parte, scuti aut peltæ species videtur esse; cui aliquando Herculis claua adiecta, vt ad memoriam Herculis sit referendum hoc, qualecunq̃ue sit. Non desunt, qui bipennem credunt; non ego. Vnde autem hoc fluxisse reor? Diodorus Siculus docet, Thebanos quondam Erginio, Minyarum regi, subditos fuisse, & quotannis tributum illi soluisse; quod Hercules indignè ferens, omnes, qui venerant ad exigendum tributum, ciuitate expulit malè mulctatos. Erginius auctorem iniuriæ dedi sibi postulat; Hercules iuuentutem ad libertatem hortatus, arma ex deorum templis refixit. nulla enim erant priuatis arma; sed, regis edicto, omnibus adempta erant, ne res nouas molirentur. itaque Minyas inuadit, & Eriginium regem occidit: & statim Orchomenum, Minyarum regionem, adortus expugnat. Audacis huius facinoris fama Græciam vniuersam peruagata est. ipse Creon; iuuenis virtute stupefactus, filiam illi Megaram despondit; vrbisq̃ue tutelam illi, tanquam filio, committit. In huius inquam facti memoriam puto scuta hæc appicta, quod Hercules arma ex templis abstulerat, quibus patriam in libertatem asseruit. Tu, lector, dispice, si quid certius occurrat.

III. Puer est nudus, vtrâque manu anguem elidens. nota est fabula, Herculi recens nato duos angues à Iunone immisos, vt illum perderent; quos ille vtrâque manu faucibus apprehensis strangulauit: vnde Argiui, teste Diodoro, quoniam Iunonis operâ gloriam esset adeptus, cum antea Alceus vocaretur, ἡρακλῆα dixerunt, seu *Herculem*. reliquis imponuntur à parentibus nomina, huic sola virtus dedit.

III. Iuuenis caput, spolio leonino tectum, procul dubio Cassander est, si cum alijs conferre libet eius nummis. is enim Thebas instaurauit, vt diximus.

V. VI. VII. Vir barbatus, & hederâ caput cinctus, primâ fronte Herculis videtur effigies; sed quid hederæ cum Hercule? nisi fortè referamus ad Herculem μεθύοντα, seu *ebrium*, de quo alibi. videndum, num potius sit Bacchi barbati facies. hedera enim illius gentilitium signum; præsertim cum referat Diodorus Siculus, Bacchum duplici esse formâ, quoniam duo exstiterunt Dionysij, primus barbâ promissâ, antiquo more; speciosior secundus, iuuenis scilicet, & decorâ formâ. quidam duplicem illi formam attributam, quoniam temulentia & iracundos efficit & hilares, vnde ab Orpheo in hymnus fortè διμορφος, seu *biformis* vocatur.

A H Σ M E N I Ω N.

I S M E N E.

POST Thebas subsequuntur quædam Bœotix loca propter Scrip-
torum penuriam obscuriora. ipsa inscriptio mendosa est; non e-
nim ἰσμήνιον, sed ἰσμηνίων legendum. Siquidem Stephanus Ἰσμήνην Βοιω-
τίας κώμην vocat, vicum Bœotix; ab Ismeno fortè amine, de quo nihil dig-
num memoriâ hæctenus legi.

B Nomisma Bacchi cantharum exprimit; siquidem cantharus Baccho
olim sacer, vt Herculi scyphus. hoc Plinius docet, qui Marium, liberi
patris exemplo, cantharis potasse docet. Lib. xxxiii

F A Σ T I Ω N.

F A S T I A.

C QUID de Fastia dicam, hæreo: nomen enim nullo modo Græca-
nicum est, siquidem littera F, prorsus illis ignota. si verò Φάστια
quis contendat legendum, scriptionis quidem vitium tollet, sed vbi
gentium locus hic existat, æque mihi ambiguum. Reperio apud Ste-
phanum Φασαίαν urbem inter Sacas, sed quid Asiæ cum Bœotia? si con-
iecturæ locus sit, suspicarer legendum esse ἑστιάα, vel ἰστιάα, quæ vbs in
Eubœâ est, teste Stephano, Bœotio vicina. quam refert Apollodorus
conditam esse à Thebanis, quo tempore ab Epigonis fuere pulsi pa-
triâ. Iudicium sit penes lectorem.

D T A N A Γ Ρ Α Ι Ω N.

T A N A G R A.

Interpres Strabonis lapsus. Triton vino obrutus.

Eunoſti ſacrario fœmina arcebantur. Corinna

Pœtria Pindarum ſuperavit.

INTER celebriores Bœotix vrbes annumerata fuit Tanagra, quam
suo æuo adhuc perdurasse auctor est Strabo. Conditorem habuit,
Pausania teste, Pœmandrum, Chæresilei filium, Laſij F. Eleutheris F.
B qui ex Apollinè & Arthusa Neptuni filia natus fuit, vnde & olim Pœ-
mandria fuit vocata. Lycophron.

Ἦν ἐς Βαθῆϊαν λαμψίστας Ποιμανδρίας.

In profundam sacrificans Pœmandriam.

Interpres

Interpres Strabonis malè vertit *pastoralem*, non aduertens à Poemandro, non à pastoribus, nomen hoc deriuari. Hic autem Poemander, vxorem duxit Tanagram, Æoli filiam; vel, vt Corinna tradit, Afopi. quæ cùm multos annos vitam protraheret, abolito Poemandriæ nomine, *γέμιαν*, siue *Anum*, tum illam, tum ciuitatem truncatâ voce nominarunt: adeoque hoc nomen in vsu apud vicinos fuit, vt & Homerus illo vsus fuerit in nauium Catalogo.

Θέσπειαν, Γεμίαν τε, καὶ εὐρύχωρον Μυκάλησεν.

Thespiam, Græamque, amplamque agris Mycaleffum.

Sed progressu temporis Tanagra iterum vocata. Strabo inquilinos olim & *γεφυγαίς*, seu *pontanos*, fuisse vocatos dicit. Stephanus & urbem *γεφύραν* in Bœotiâ recenset. Hac in vrbe monumentum fuit Orionis, quem à Dianâ interfectum dicunt, quod eius pudicitia vim inferre voluisset.

Templum hîc erat nobile, in Bacchi honorem excitatum; in quo præter Bacchi simulachrum, ex Pario marmore à Calamide nobili statuario elaboratum, Tritonis visenda erat effigies, truncato capite. Ferunt Tritonem aliquando, mari egressum, pecora Tanagræorum interceptisse, & in minores cymbas sæpe impetum fecisse; donec incolæ poculum vini iuxta maris littus apposuerunt, cuius ille odore excitatus illicò, in littus egressus, & epoto vino, sopore pressus in littore procubuit. quidam ciuis superueniens, communem hostem videns somno obrutum, securis ictu ceruicem eius amputauit. ideo incolæ putabant à Baccho cæsum.

Colcâtur hîc etiam heros Eunoſtus, cuius lucum, vel sacrarium, nefas erat mulieribus ingredi. quod tantâ religione obseruatum fuit, vt, si terræmotus aliquis, aut grauis aliqua calamitas euenisset, sedulo inquirebant, num fœmina aliqua sacrarium hoc ingressû suo contaminasset. Ex hac etiam vrbe Corinna oriunda fuit, quæ Lyrico carmine adeò olim excelluit, vt Pindarum, summum eius æui poetam, Thebis non semel superârît; vnde imago eius Tanagræ in Gymnasio visenda erat, capite coronato, teste Pausania. Cur autem tantum Poetam fœmina superauit, causam putant; quod illa linguâ Aëlicâ, & non Doricâ, vt Pindarus, scripserit; tum quod excellenti formâ suâ facillè iudicum mentes in sui fauorem conuerteret. Refert etiam Plutarchus lib. Vtrum bello an sapientia illustriores fuerint Athenienses, Pindarum, cùm in iuuenili ætate aroganter eloquentiâ suâ abuteretur, monitum fuisse à Corinna, quod maximè in eo peccaret, quod fabulis nesciret Poëmata sua tanquam scitamenti condire. itaque Pindarus magno impetu aggressus scribere Poema, magnum fabularum aceruum simul miscuit; quod illa vbi vidit, iteratò monuit.

A monuit τῆ χειρὶ δὲ σπείρειν, ἀλλὰ μὴ ὄλω τῷ θυλάκῳ. manu hæc ferenda, non toto sinu.

Ferunt Tanagræos optimè inter Græcos de dijs sentire, quod seorsim illorum templa ædificent, loco puro, & maximè ab hominum frequentia remoto. Plinius liberum populum Romanorum tempore fuisse dicit.

Nomisma exprimit dimidiatum equum, coronatum quasi oleæ ramo; iudico illum certamine aliquo victorem fuisse.

B A P M A T E Ω N.

H A R M A.

Amphiarai hic oraculum per somnia reddebatur.

A NTIQVISSIMUM Bœotix oppidum, & Tanagræorum ditio-
nis, Harma; Strabonis ævo vicus tantùm erat, valde infrequens,
prope Mycaleffam. Nomen illi ἀπὸ τοῦ ἀμφιαράε ἄρματῳ. ab Amphiarai
curru, quem bello Thebano terræ hiatu in ipso pugnx ardore absorp-
tum ferunt historiæ. alij dicunt, corruente in terram Amphiarao, cur-
rum ipsum vacuum ad locum hunc venisse. non defunt qui dicant, A-
drasto fugam capessente, currum eo loci confractum, ipsum autem A-
rionis equi beneficio incolumem euasisse. sed Pausanias & Stephanus ad
Amphiaraum referunt. addit Strabo, eo loco, quo Amphiaraus terre vor-
ragine abreptus fuit, fanum excitatum fuisse in eius honorem, quod ora-
culo postea inclaruit; sed illud per somnia potissimum reddebatur. de
quo Cicero, *Amphiaraum sic honoravit fama Græciæ, Deus ut haberetur, atque*
ut ab eius solo, in quo est humatus, oracula peterentur. Quid sibi velint
muliebres illi vultus; tribus primis nomismatibus expressi, prorsus
hæreo.

Lib. 1. de
Divin.

III. Mineruam habet, cuius galeam corõna ex oleâ ambit; seorsim
verò Gorgonis vultus est, etiam oleæ ramo inclusus. ab alterâ parte est
Pegasus, ut etiam in prioribus nummis.

A N Θ Η Δ Ω Ν Ι Ω Ν.

A N T H E D O N.

E *Stephanus Byzantinus emendatus. Glaucus in Deum
mutatus gustato gramine.*

L ITTORALIS Bœotix vltima vrbs est Anthedon, quæ Euripum
atque Eubœam insulam spectat; quare Homerus vocat Ἄνθηδονα

ἐχατόωσαν, seu *Ultimam*. Inditum vrbi nomen dicit Pausanias ab Anthedone Nympha. Stephanus verò, ἀπὸ Ἀνθηδόνος τῆς Δίης, τῆς Ἀνθῆς, τῆς Ποσειδῶνος, καὶ Ἀλκῆς τῆς Ἀτλαντίδος. *ab Anthedone, qui Dii, qui Anthi, qui Neptuni & Alces, que Anbantis filia.* Sed quæ est illa Alces Anbantis filia? mihi certum est, mendosum esse locum. Et ex Pausania emendandum. Ποσειδῶνος καὶ Ἀλκυόνης τῆς Ἀτλαντίδος. *Neptuni ex Alcyone Atlantis filia.* Sed nec ille Anthedon fuit Anthanes Pausaniae. Olim illam & Thraces habitarunt, vnde & Lycophron illam *θηρικήην* vocat. Hanc urbem dicit Isacius Tzetzes, ex opinione Iosephi suo tempore vocari Agrippiadem. Sita autem erat sub monte Mesapio, ad sinistram Euripi partem, in quâ templum erat Cabirorum, & huic vicinum Cereris nemus, & Proserpinæ templum; nec non & Bacchi. Anthedonius fuit Glaucus ille piscator, qui gustatâ herbâ quapiam, in mare desiluit, & marinus Deus factus fuit. Totam hanc fabulam Ouidius XIII. *Metamorph.* exponit.

*Nuper in Euboicâ versis Anthedone membris
Glaucus adest.*

Lib. vii. *Stattus verò Papinius breuiter & eleganter hoc tangit.*

Theb.

— *quaque vltima tractu
Anthedon; vbi gramineo de littore Glaucus
Poscentes irrupit aquas, iam crine genisque
Cærulius, & mixtos expauit ab inguine pisces.*

Ferunt Glaucum hunc piscatorem fuisse, qui cum pisces aliquando captos in gramine exposuisset, onere defatigatus, illos verò iam moribundos gustatâ herbâ aliquâ, repentè vegetiores redditos, in mare iterum desiluisse; quo viso Glaucus occultam vim herbæ illi inesse suspicatus, ex eâdem comedit, & repentè se in mare præcipitavit, & Deus marinus factus, vaticinandi scientiâ clarus postea habitus, non secus ac apud Homerum Proteus. à quo postea Apollinem vaticinandi scientiam didicisse refert Nicander in *Ætolicis*. Fuisse verò hanc herbam, quâ immortalitatem adeptus fuit, ἀειζῶον, seu *semperuiuum*, vt refert Athenæus. Aeschrion verò Samius apud eundem dicit, gramen à Glauco inuentum, quod Saturnus olim seuerat. Strabo verò non in Deum marinum, sed in balænam fuisse Glaucum commutatum dicit, locum verò, ex quo Glaucus se in mare præcipitem dedit, vocat Pausanias γλαύκι πηδημα, *Glauci saltum*.

Nomisma nullâ explicatione indiget. palam enim est, Iouis esse vultum.

Ο Π Ο Ν Τ Ι Ω Ν.

Ο Π V N T I I.

Deucalion Opus vocatus. Protogeniæ vrbs. Virgines Locrenses ad Troiam missæ per mille annos. Polybij interpretis lapsus. Primum hic Herculi sacrificatum à Mænetio. Quid Mineruæ sidus.

OPVNTII Locri Phocensibus & Bœotijs finitimi sunt, ab Opunte primariâ illorum vrbe ita dicti. ad Crissæum sinum habitabant, prope Euboicum mare. Opuntem autem ita vocatam refert Pindari Scholiastes, in memoriam Deucalionis, qui & Opus cognominatus fuit. huic enim, & Pyrrhæ, filia fuit Protogenia, quam Locrus duxit vxorem. quia verò sterilis hæc erat, ne Locrus sine successore obiret, Iupiter Protogeniam ad Mænala Arcadiæ montem transferens, eamque grauidam Locro marito reddit. ille suam prolem putans; aui materni Deucalionis, qui & Opus dicebatur, nomen indidit. vnde & Pindarus *Πρωτογένειας ὄνομα*, Protogeniæ urbem vocat. Inter hos Opuntios Locros, Cynum erat, emporium non incelebre olim, vbi Deucalionem habitasse ferunt. ibi & Pyrrhæ eius vxoris tumulus conspicitur; Strabone teste. Ajax Oileus horum ductor fuit ad Troiam, vt & Locrorum Epicnemidiorum, quorum vrbes ab Homero in nauium Catalogo recensentur, qui bellica laude inter primos Græcorum conspicuus fuit. qui cum expugnato Ilio Cassandram in Mineruæ templo violasset, irata Dea, redeuntem in mari cum multis Græcorum naufragio mulctauit, Virgilius.

— *Pallasne exurere classem*

Argiuum, atque ipsos potuit submergere ponto,

Vnius ob noxam, & furias, Aiæcis Oilei.

Porro, cum post tertium annum grauissima in Locride pestis grassaretur, oraculo moniti fuerunt, vt Mineruam placarent, quæ Troiæ erat, ac duas virgines sorte ductas mitterent, mille annorum spatio, has obuiam prodeuntes Troiani, si comprehendissent, interficiebant, & corpora illarum exurebant, cineres verò in mare spargebant. Si verò occultè Troiam poterant ingredi, Mineruæ inferuiebant, ac templum purgabant, capite tonso, sine calceis, vt obseruauit Isacius Tzetzes ad Lycophronis Cassandram. Æneas Tacticus suo tempore hoc obseruatum refert, & Ilienses summa diligentia cauere, ne Locrides Ilium ingrediantur. Polybius verò refert, cen- *Lib. xii.*

tum hic fuisse nobiles familias, ex quibus Locrenses centum illas virgines sorte legere ex oraculi responso tenebantur, quæ Ilium mittebantur quotannis. quarum mulierum cum quædam in Italiam in coloniam essent profectæ, illorum posterii etiam nobiles censebantur, quod è centum familijs oriundi essent. Sed monendus mihi est lector, non fuisse missas Ilium centum virgines, vt interpreti excidit, non enim est verisimile ex centum familijs quotannis potuisse mitti centum virgines, immò nec vix ex vnâ vrbe. Verba enim sunt Polybij. *Τάυτας δ'εἶναι τὰς ἑκατὸν οἰκίας παρεμβείσας ὑπὸ τῶν Λοκρῶν, πρὶν ἢ δοτικίαν ἐξελθεῖν, ἐξ ὧν ἔμελλον οἱ Λοκροὶ κατὰ τὸν χρησμὸν κληρῶν τὰς δοποσελησμέναις παρθένους εἰς Ἴλιον.*

Has autem esse centum familias, quibus prerogatiua honoris communibus suffragijs fuerat delata, priusquam deduceretur colonia, è quibus Locrenses illas Virgines sorte legere ex oraculi responso tenebantur, quæ quotannis erant ad Ilium mitende.

Tzetzes hunc morem desitum fuisse finito bello Phocico ex Timæo commemorat; quasi tunc tempus mille annorum expirasset, Plutarchus tamen, qui multò post Phocicum bellum (cui Philippus Amyntæ filius finem imposuit) floruit, dicit, *neque diu fuisse, quod Locri virgines desierunt ad Troiam mittere ob Aiæcis libidinem*; innuens suâ ætate hanc desisse consuetudinem.

Ex Opunte etiam vrbe Homerus dicit Patroclum natum, qui cum imprudens Amphidamantis filium in talorum ludo occidisset, in exilium cum Mænetio patre actus, à Peleo hospitio acceptus fuit, ac cum Achille ad Troiam militauit. Strabo tamen negat eam ex Opunte originem ducere. Hac etiam in vrbe primo Herculi sacrificatum à Mænetio, Actoris filio, postquam is in Oetâ monte mortalitatem exuisset. sacrificauit autem illi capro, tauro, & ariete, & annua sacra Opuntis induxit. Bello etiam Persico militauerunt cum Leonida Locri Opuntij, & Thermopylarum angustias custodiebant, teste Herodoto. Hinc etiam in Polyandrio prima ex quinque columnis apud Thermopylas, hos versus inscriptos habebat, Strabone teste.

*Τὴς δὲ πότε Φθιμένους ὑπὲρ Ἑλλάδος ἀντία Μήδων
Μητρόπολις Λοκρῶν κεύθει Ὀπυντία.*

*Quos pro se in Medos morientes Grecia vidit,
Vrbs pia Locrorum nunc mater Opuntia claudit.*

Primo numismate Minerua est, & stella ab alterâ parte. Si de Ozolis esset sermo, dicerem Hesperum esse stellam, quæ publico illorum sigillo insculpta erat. quod de Opuntis nemo dicit. Videndum itaque, an non ad Mineruæ iram hoc etiam alludit. Virgilius hoc clarè exprimit.

*Aeneidos
xj.*

— *Scit triste Minerua
Sidus, & Euboicæ cautes, vltorque Caphareus.*

Quo

A Quo loco Seruius. Propter *Cassandra stuprum, Græcis iratam Mineruam,* vel quod ei victores per superbiam sacrificare noluerunt, unde eos redeuntes, gravissimâ tempestate fatigatos, per diuersa dispersit. reuera autem constat Græcos tempestate laborasse æquinoctio vernali, quando manubiæ Minervales, id est fulmina, tempestates grauissimas commouent; unde peritè dicendo *Sidus,* utrumque complexus est. nam *sidus* & tempestatem significat, & reuera *Sidus.* hæc autem numina quæ inter sidera non videmus, licet sua signa propria non habeant, cum alijs potestate sunt permistâ, vt *Ophiuchus* ipse est *Aesculapij:* *Gemini, Apollinis* & *Herculis* esse dicuntur. Sic *Minervæ aries* esse

B dignoscitur.

In postremis duobus nummis *Venus* conspicitur, & nudus gladiator, cum scuto & gladiolo. celebres enim erant gladiatores *Locri.*

Λ Ο Κ Ρ Ω Ν.

L O C R I.

Locrus à Deucalione ortus. Juno Pharygæa.
Minerva Zosteria.

C

V I C I N I Opuntijs sunt *Epicnemidij Locri,* quos *Pausanias* vocat *Hippocnemidios,* à *Cnemide* monte ita dicti, *Plinius* olim *Lelegas* dictos asserit, quod & *Marcianus Heracleotas* canit.

Ἀ πέναντι δ' Εὐβοίας, κατὰ κλισίαν Λοκροί.
Ὡν πρώτῃ ἤρξεν, ὡς λέγασθ', Ἀμφικτύων
Ὁ Δευκαλίων ἔχοντο, δ' ἀφ' αἵματός
Ἀιτωλὸς. εἴτε φύσκει, ἐς γυνᾶ Λοκρὸν,
Ὅς τὸς Λέλεγας ὠνόμασεν ἀφ' αὐτοῦ Λοκρὸς.

Eque regione Eubææ habbent sedes Locri,
Quis præfuit primum vt putant Amphictioni
Parente Deucalione: cuius sanguis fuit
Ætolus, hinc Phycus, Locrum qui procreat,
Qui Lelegas à se nominauerat Locros.

D

Strabo certè ex mente *Hesiodi* refert, *Lelegum* ducem fuisse *Locrum,* quò videtur *Marcianus* respicere.

Urbes inter *Locros Epicnemidios* celebriores erant *Thronium,* *Bessa,* *Calliarus,* *Scarphea;* quorum *Homerus* in nauium Catalogo meninit. nam *Ajax Oileus* non solùm *Opuntiorum,* sed *Epicnemidiorum,* dux fuit.

I. Pugilem seu gladiatorem nudum habet, ab alterâ parte deam quandam, fortè *Iunonem Pharygæam.* Celebre enim eius fanum inter *Locros Epicnemidios:* ita dictum à *Pharygæâ* vrbe, quæ olim

Scarphea dicta fuit, Strabone teste. Stephanus dicit, ab Homero vocatam Tarpheam. ita enim vocata fuit, *διὰ τὴν τῆς ὕλης πυκνότητά, τὴν πυκνὰ γὰρ τάρφεια Ὅμηρος λέγει.* *A densitate enim silvæ ita vocatur, densa enim Homerus τάρφεια appellat.* Hoc autem Iunonis Pharygææ fanum exstructum fuit à Pharygis Argiuorum, qui in Locridem coloniam deduxerunt.

II. Minerua est, ab alterâ vero parte pugil nudus. Minerua autem, quæ hîc colebatur, Zosteria dicebatur. Stephanus in dictione *ζωστήριμαται ἐ Ζωστήρια Ἀθηνᾶ ἐν Λοκροῖς τῆς Ἐπικνημίδας.* *Colitur & Minerua Zosteria inter Epicnemidios Locros.* Hoc illi nomen inditum à baltheis, quos Zosteres vocabant. adde quod veteres arma induere *ζώσασθαι* appellabant, ut auctor est Pausanias in Bœoticis; quo loco dicit & Thebis Mineruam hoc nomine cultam fuisse.

III. Videtur esse Cassandri vultus, cum leonino spolio; vel Alexandri Magni; & Pegasus ab auersâ parte.

III. Minerua armata cum hastâ purâ, & hæc Zosteria procul dubio est.

Θ Ε Σ Σ Α Λ Ω Ν .

C

T H E S S A L I A .

Theßalia unde dicta. Eustathius & Stephanus obiter emendati. Thessalia olim lacus. Olympus ab Ofsâ terramotu separatus. Tempe amœnissimus locus. Ara Jovis in cacumine Olympi. Moneta à Thessalis signata Mineruâ Itoniâ.

V A R I I S olim nominibus appellata fuit Thessalia; nam & Pelasgicum Argos dicta, quod in illa Pelasgi, genus hominum vagum, & Barbarum, dominaretur: quidquid enim iuxta Peneum & Thermopylas terrarum fuit, id omne illi Pelasgicum Argos dixerunt. alij à Pelasgo Inachi, vel Neptuni & Larissæ, filio, Pelasgiam nominatam dicunt; Plinius olim etiam Acmoniam, Hellada, & Dryopem, à diuersis regibus cognominatam. Tandem verò Thessaliæ nomen mansit, prioribus oblitteratis. inditum id fuit vel à Thessalo Herculis, vel Iasonis & Medæ filio; qui, cum solus matris sæuitiam effugisset, Iolcum veniens, toti regioni nomen dedit. Velleius verò Paterculus longè aliam originem refert. *Achai, inquit, Laconicâ pulsî, eas occupauere quas nunc obtinent sedes, Pelasgi Athenas commigrauerunt; acerque bello iuuenis Thessalus, natione Thesprotius, cum magnâ ciuium manu, eam regionem armis occupauit, quæ nunc ab eius nomine Thessalia appellatur, antè Myrmidonum vocitata ciuitas. quo nomine mirari conuenit, eos qui Iliaca componentes tempora,*

A pora, de ea regione vt de Thessalia commemorant, quod cum alij faciant, Tragicis frequentissimè faciunt; quibus minimè id concedendum est. nihil enim ex personâ Poëtæ, sed omnia sub eorum, qui eo tempore vixerunt, dixere. quod si quis à Thessalo, Herculis filio, appellatos Thesalos dicet, reddenda erit ei ratio, cur nunquam ante hunc insequentem Thessalum ea gens id nominis usurparit.

Strabo verò extremis verbis libri ix. refert Thessaliam priori sæculo Pyrrhæam, à Deucalionis vxore Pyrrha, nominatam; mox Hæmoniam, ab Hæmone; à cuius filio Thessalo, Thessaliam. Quidam illam bifariam diuiserunt, ipsam quidem partem in Austrum spectantem, Deucalioni **B** sorte obuennisse; ipsumque à matris nomine Pandoram vocitasse; reliquam verò Hæmoni, à quo Hæmonia dicta. Transmutato deinde nomine, hanc quidem Helladem, siue Græciam, ab Deucalionis filio Hellene; reliquam verò Thessaliam, ab Hæmonis filio, dici captam. Alij verò venientes ab Ephyrâ Thesprotidis Antyphum & Philippum, pro nepotes Thessali, Hercule genitos, à Thessalo eorum progenitore regionem ferunt Thessaliam nuncupasse. Eam quoque aliquando Nesonidem dixere quidam; sicut & lacum à filio Thessali Nefone. Sed de nomine hæctenus; nunc de situ. Attingit autem Thessalia à septentrione Macedoniam; à meridie verò Locros Epicnemidios, **C** Trachiniam, & Oetae montis iuga, ab oriente verò Ægæum mare; vel, vt alijs placet, Thermaicum sinum; ab occasu verò Stymphaliæ regiunculam respicit. Diuisa primùm fuit, auctore Dionysio Halcarnassæo, in tres partes, in Phtiotidem, Achaiam. & Pelasgiotidem: à tribus Pelasgorum ducibus, qui Aemoniam scilicet occuparunt, Achæo, Pthio & Pelasgo, Neptuni & Larissæ filijs. postea verò in quatuor regiones tota prouincia diuisa, vt cum Strabone asserit Ptolemeus, nempe in Phtiotidem, Estiæotidem, Thettaliotidem & Pelasgiotidem. Eustathius apud Homerum corruptè αἰῶλην pro ἐστιαῶτιν habet. sic etiam apud Stephanum eadem vox corrigenda. Apollonij verò Scholiastes illam diuidit in Phtiotim, Thalassiotim, Iolcitim, & Pelasgiotim. Phtiotis quidem tractum continet Australem, à sinu Malia- **D** co Oetam vsque; Estiæotis autem partes continet occiduas, & quæ inter Pindum Macedoniamque superiorem sunt: qui verò sub Estiæotide planiciem habitant, Pelasgiotes dicti: Thettalioes verò inferioribus Macedonibus contigui sunt, & maritimas oras explent, Magnesium vsque. Tota autem Thessalia maximis cincta montibus vndique fuit; nam Auroram versus, Pelion & Ossa; ad septentriones Olympus, ad occidentem Pindus, ad meridiem uerò mons Othrys illam instar amphitheatri vndique claudunt. vnde refert Herodotus, totam hanc **E** regionem quondam instar lacus fuisse, cum fluiijs, qui multi magnique per conualles fluerent, nusquam pateret exitus; sed per campos passim stagnarent aquæ, donec terræmotu ingenti Olympus ab Ossâ abscissus fuit, & per Tempe Peneus amnis in mare influeret. Poëtarum

rum quidam dicunt Herculem hos montes diuifisse. Seneca. A

——— *Diuitis qualis iugis,
Præceps citato flumini quærens iter,
Quondam stetisti, scissa cum vasto impetu
Patuere Tempe, pectore impulsus tuo,
Huc mons, & illuc cecidit; & rupto aggere
Noûa cucurrit Thessalus torrens viâ.*

Lib. II De
raptu Pro-
serp.

Thessali vero, referente Herodoto, Neptunum fecisse conuallem, per quam Peneus mearet, crediderunt; quod Claudianus luculentis versibus egregiè depingit. B

*Sic cum Thessaliam scopulis inclusa negaret
Peneo stagnante palus. & mersa negaret
Arva coli, trifidâ Neptunus cuspide montes
Impulit aduersos, tum forti saucius icu
Disiluit gelido vertex Ossaus Olympo,
Carcerebus laxantur aquæ, fractoque meatu
Redduntur fluuijque Mari, tellusque colonis.*

Lib. IV.

cap. VIII.

Et ante cunctos claritate Peneus, ortus iuxta Gomphos, interque C
Ossam & Olympum nemorosâ conualle defluens, quingentis stadijs, dimidio eius D
spacio nauigabilis. in eo cursu Tempe vocantur, quinq; millibus passuum longi-
tudine, & ferme sesqui iugeri latitudine, vltra visum hominis attollentibus se
dextera leuaque leuiter connexis iugis. intus verò luco viridante allabatur Peneus,
viridis calculo, amœnus circa ripas gramine, canorus auium concentu; accipit
amnem Euroton nec recipit, sed olei modo supernatantis (vt dictum est Homero)
breui spacio portatum abdicat, pœnales aquas, dirisque genitas, argenteis suis

Lib. III.

Iul. Soli-
nus.

misceri recusans. Qui plura de Thessalis Tempis, Aelianum consulat; E
qui mirâ verborum elegantia loci huius delicias describit. Mons hic
etiam Olympus Scriptoribus celebratus, qui eminenti vertice tantus
attollitur, vt summa eius accolæ cælum vocent. Ara est in cacumine
Ioui dicata; cuius altaribus si quæ de extis inferuntur, nec diffiantur
ventosis spiritibus, nec pluuijs diluuntur; sed redeunte altero anno,
cuiusmodi relicta fuerunt, eiusmodi reperiuntur; & omnibus tempe-
statibus

A statibus à corruptelis aurarum vindicatur, quidquid ibi semel est Deo consecratum: litteræ in cinere scriptæ ad alteram anni cæremoniam durant. Cæteri etiam montes non incelebres fuerunt. Pelion, nuptiale Thetidis & Pelei conuiuium clarum fecit; Olfam & Othrym, Lapitharum & Centaurorum fabulæ. Oetam vero Herculis apotheosis. omnes denique gigantum fabulæ, bello superis illato, notissimos fecerunt.

Varij illam quondam nobilesque populi incoluerunt. hic enim Myrmidones, qui ducem Achillem ad Troiam secuti fuere, habitarunt; B hic Hellenes, hic Achæi, teste Homero; Minyæ hinc quoque primi longâ naue Colchos, duce Iasone, ad aureum vellus nauigarunt. Lucanus.

Et Magnetes equis, Minyæ gens cognita remis.

Primi etiam ex equis pugnarunt Thessali, qui ab incolis, rem nouam admirantibus, Centauri dicti sunt; vnde & equitatus gloriâ super omnes vicinos semper floruerunt; adeò vt Iustinus scribat, Philippum Macedoniæ regem Thessaliam improuiso bello petijisse, non prædæ cupidine, sed quod exercitui suo robur Thessalorum equitum adiungere gestiret. Addit Polybius, Thessalorum equitum vim, quando turma- Lib. iv.
C tim, aut iusta acie pugnant, sustineri non posse; sed, si extra aciem pro loco & tempore viritim pugnent, inhabiles esse. Monetam primò signatam esse à Thessalis, auctor est Lucanus lib. vi.

*Primus Thessalica rector telluris Itonus
In formam calida percussit pondera masse,
Fudit & argentum flammis, aurumque monetâ
Fregit, & immensis coxit fornacibus æra.*

Hæc vt laudanda sunt; ita etiâ venenosis herbis plenam fuisse Thessaliam, & veneficarum sagarumque incautamentis infamem fuisse, testatur Lucanus.

*Thessala quin etiam tellus herbasque nocentes
Rupibus ingenuit, sensuraque fata canentes
Arcanum ferale magos: ibi plurima surgunt
Vim factura deis, & terris hospita Colchis
Legit in Æmonijs, quas non aduexerat herbas.*

Numismata hæc vix aliquid habent, quod explicationem requirat; ab vnâ enim parte Iouem, accepto vltimo; & ab alterâ Mineruam armatam cum clypeo & hastâ habent, quæ bellicosum populum semper fuisse arguunt, quique præcipuo cultu belli præsidem Mineruam Itoniam colebant, ita dictam ab Itonio oppido, quod ab Itono, Amphictionis filio, in Thessaliâ exstructum fuit; à quo & nomen sumsit; quod in Bœotiâ est & oppidum, & templum. De Itoniâ Mineruâ, Callimachus.

Ἦνθον Ἰτωνιάδου ἠδὲ Ἀθηναίως ἐπὶ αἶθλα
Ὀρμηίδαι καλέουσαι.

*Cumque ad Itoniados certamina Palladis ipsam
Ormenidæ inuitant.*

Ormenium enim in Thessaliâ non ignobilis quondam vrbs. aliàs
posset de Bœoticâ Itone interpretari. erat enim in Thessaliâ templum
Mineræ Itoniæ, ab vrbe Ithonâ, in regione Pelâsgiotide sitâ, teste Ste-
phano; quam postea *Ἰέρμερον* dicit vocatam. Strabo verò apertè de hoc
Mineræ templo. *Ὁ κεράλιου, ρυεὶς ὡρᾶ τὸ τ᾽ Ἰθαμίας Ἀθηναῶν ἱερὸν, εἰς τὸ Πηνειὸν
ἐξείσιν Curalius quidem amnis, templum Palladis Ithomiæ præterlabens, Pe-
neum intrat.*

ΗΡΑΚΛΕΩΤΑΝ ΤΡΑΧΙΝΙΩΝ.

HERACLEA TRACHIN.

*Heraclea diuersa ab antiquâ Trachine. Lacedæmonio-
rum colonia. Achilli olim subdita. Deianira
hac in vrbe se occidit.*

AD Oetæ montis radices est Heraclea Trachin, quæ antiquitus
Trachin, Homero etiam *τραχίην* dicta. Stephanus hanc ab Hercu-
le conditam, & nominatam, scribit. Strabo verò, Heracleam diuer-
sam ab antiquâ Trachine facit. *Ad Thermopylas, inquit, inter angustias
castella sunt Nicaa, ad Locrum mare, & Tichius, & Heraclea, super illam
quæ prius Trachin vocabatur, à Lacedæmonijs condita. Ab antiquâ quidem
Trachine sex stadijs distat Heraclea. Videtur itaque in honorem Hercu-
lis ita vocata Trachin, quod ille in vicino monte Oetâ mortale cor-
pus exusserit, atque hinc in cœlum sublatus, deus est factus. prius au-
tem nomen *Διὰ τὴν τραχύτητα*, ob asperitatem scilicet locorum, illi fuit
inditum; quod Seneca in Hercule Oeteo clarè ostendit.*

*Ad Trachina vocor, saxa rigentia,
Et dumeta iugis horrida torridis:
Vix gratum pecori montiuago nemus.*

Et eodem actu sub finem resonetque malis, *Aspera Trachin.* In Trachi-
nem olim miserunt coloniam Lacedæmonij, vt Marcianus refert in
Periegesi sua.

*Ἐἶτα παρ' αὐτοῖς Ἡρακλείη ἐστὶ πόλις,
Ἦν οἱ Λακωνες, μυρίης ὀκήτους
Πέμψαντες εἰς Τραχίνας, πρὸ πρὸν ἐκλίσαν.*

*Dein Heraclea ciuitas iuxta sita est.
Hæc à Laconibus, incolarum millia
Cum multa misissent Trachina, est condita.*

Thucy-

^A Thucydides auctor est, coloniam hanc à Lacedæmonijs deductam *Lib.iii.*

fuisse circa sextum annum belli Peloponnesiaci. nam cùm Trachinij bello ab Oetæis vexarentur, in animo habuerunt Athenienses sibi socios adsciscere: sed illorum diffisi fidei, Lacedæmonem mittunt, qui illos in fidem accipiunt; & quia locus aptissimus erat gerendo bello contra Athenienses, multos non solum Spartanorum, sed & vicinorum, eo in coloniam mittunt, ducibus Leonte, Alcida, & Damagonte; qui collatis colonis urbem ex integro muris cingunt, quæ nunc Heraclea vocatur. Sed Thessali, veriti ne præpotentes accolæ haberent, continuis bellis novos colonos assiduò infestant, donec ad pau-

^B cissimos illos redigerent, cùm antea frequentissimi essent. Diodorus verò Sículus refert, Lacedæmonios imperio suo subiecisse Trachinam *Lib.xiiii.*

Heracleam, eiectisque omnibus incolis, urbem Peloponnesijs, Lacedæmonijsque, repleuisse. sed, occupatâ postea à Bæotis urbe, Lacedæmonij omnes cæsi fuerunt; Peloponnesij verò incolumes dimissi. Trachinij ab exilio reuocatis vrbs redditur. Priscis sæculis Achilli subiecta fuit, vt apud Homerum videre est, in nauium Catalogo. Ferunt enim Pelea, post perpetratam Phoci fratris cædem, in exilium à suis actum, confugisse ad Ceyca Trachiniorum regem, Luciferi filium, à quo hospitio acceptus, & parte agri donatus fuit. post cuius mortem in regnum successit, vt fusè narrat Ouidius lib. xi. Metamorph. Sita

^C autem erat Heraclea in campo; sed arcem habebat extra muros, loco *T. Linius lib.xlvii* excelso, & vndique præcipiti: quæ frequentius fere quàm ipsa vrbs habitabatur, duo circa illam amnes fluebant, vnus Asopus, alter Melas hanc M. Accilius bello Ætolico expugnauit, & militi deripiendam dedit.

In hac vrbe Deianiram, Herculis vxorem, suspendio vitam finiuisse refert Apollodorus, postquam rescit, se Herculi causam necis fuisse, missâ veste, Nefsi Centari sanguine, & Hydræ veneno, imbutâ. Pausanias etiam circa Trachinem illam obiisse affirmat, non Argis; nam & sepulcrum eius prope Heracleam sub Oetâ monte conspici.

^D Primo nummo Hercules est, spolio leonis indutus; & ab alterâ parte leonis exuijs idem insidet, clauam sinistrâ tenens; in herois illius memoriam, qui in vicino monte Oetâ viuus se in pyramardentem iniicit.

II. Minerua est, à cuius tergo vir quispiam conspicitur, sagittantis speciem præbens: is Hercules videtur. ab alterâ parte Pegasus est.

E

K

Α Α Μ Ι Ε Ω Ν :

Λ Α Μ Ι Ε Ω Ν.

L A M I A.

Belli Lamiaci causa. Athenienses & Aetoli primi bellum mouent. Leosthenes Antipatrum in Bœotia superat. Eius mors. Antipater victor presidium Athenis imponit.

INTER Pthiotas Thessaliae populos, non secus ac Heraclea, sita est Lamia, VII. M. P. à se mutuo tantum distantes. quam Stephanus vel à Lamio Herculis filio, vel à Lamia muliere, quæ Trachinæ regnauit, dictam putat. Sita autem erat non procul ab amne Acheloo, non quidem celebri illo, qui per Aetoliam, & Acarnaniam, sed alio ignobiliore fluuio, qui per Thessaliam fluit. erat autem posita in tumulo eminentiori, vnde prospectus in subiectam regionem patebat. Ab hac vrbe etiam bellum illud ingens, quod Athenienses cum Antipatro, Alexandri magni duce, gesserunt, Lamiacum nuncupatum; quod hac de causâ gestum ferunt. Alexander Magnus, paullo antequàm viuis excederet, constituerat omnes Græciæ exules in patriam suam restituere; tum vt gloriæ suæ consuleret, tum vt multos in quaque vrbe beneficijs sibi obstrictos aduersus rerum nouarum auctores haberet. Recitatis igitur eius litteris in publico maximoque Olympiorum conuentu, quibus iubebat omnes exules, præter cædis reos, restitui, motus in Græciâ excitati fuere. plurimi enim non legibus, sed per factionem partium, patriâ pulsi fuerunt; verentibus, ne reuocati, maiorem in republ. auctoritatem haberent. quare multæ ciuitates libertatem bello vindicandam fremebant. cuius rei principes Athenienses, & Aetoli, fuerunt. Athenienses, quia Samum insulam fortè inter se diuiserant, quâ nolebant cedere; Aetoli, quia Oeniadas patriâ expulerant, quos edicto hoc cogebantur restituere. itaque magnas copias vndique colligunt, & Leosthenem Atheniensem, peritissimum belli ducem, iubent vt milites, qui ex Asia circa Tenarum, Laconiaë promontorium, venerant, stipendijs primo priuatis, mox populi Atheniensis, conducat; mox Antipatro, cui Græciam Alexander commiserat, bellum inferunt, quem primo in Bœotia Leosthenes prælio superat, mox extra Thermopylas illum fudit; qui cum, se viribus inferiorem cerneret, Lamiaë mœnibus se conclusit, non Heracleæ, vt Iustinus. Græci, magnâ spe recuperandæ pristinaë libertatis, summis viribus urbem obsident. Et dum frequentes circa urbem pugnae fiunt, Leosthenes è muris saxo ictus concidit; & triduo post, cum summo

Diodorus
Siculus
lib. xviii.

A summo Græciæ totius luctu, fato functus est, magnificè ab Atheniensibus tumulatur, & funebri oratione ab Hypperide, summo oratore, populi iussu laudatus est. Illo defuncto, Antipater spe plenus, Græcos acie vicit, (licet prius Leonatum Macedonum ducem devicissent) & pacem illa conditione dedit, vt præsidium Athenis imponeret. Atque hic Lamiaci belli infaustus exitus fuit. Bello postea Aetolico, Philippus, Macedonia rex, Romanorum tunc amicus, Lamiam oppugnauit, eodem tempore quo Cónsul M. Acilius Heracleam, quâ captâ regi nunciatum, vt oppugnatione desisteret, æquius enim esse, Romanoſ milites, qui acie cum Aetolis dimicassent, præmia victoriæ habere, quàm Macedones; atque ita à Philippi obsidione tunc vrbs liberata. Sed exiguo interiecto spacio, M. Acilius repentè urbem militum corona circumdedit, & licet viri fœminæque patriam acerrimè propugnarent, vi tamen Lamia inter paucos dies capta fuit. Numisma vtrumque, Bacchum refert, capite hederâ coronato. & ab alterâ parte cantharus est, Baccho sacer: fortè quod ibi eximie coleretur, aut quod generosi vini ferax esset.

T. Liuius
lib. XLVII.

E Θ Ν Ε Σ Τ Α Ι Ω Ν.

ETHNESTÆ.

ETHNESTÆ Thessaliæ olim populus paucis Scriptorum innotuit; apud Stephanum Byzantinum huius mentio exstat, qui ita vocatum putat ob Ethnesto, aliquo Neoptolemi liberorum, ex Rhiani antiquissimi Scriptoris auctoritate.

Numisma hoc habet Mineruam ab vnâ parte, in cuius galeâ Pegasus est, & noctuam geminato corpore ab alterâ.

Δ Η Μ Η Τ Π Ι Ε Ω Ν.

DEMETRIAS.

*Demetreum olim Pyrrasum dictum. Demetrias à Demetrio Poliorcete dicta. Plinius eandem cum Pegasâ credit.
Sinus Pegasicus Demetriacus vocatus.*

ERAT in Thessaliâ præter Demetriadem vrbs Demetreum dicta, de qua paucis primo agam, ne ex nominis amphibologiâ error oboriatur. Inter Phtioticas vrbes, quæ Protefilai imperio subiacebant, ab Homero primo Pyrasus, quæ circa orientalem partem montis Othryos iacebat, vocata fuit. sed ob Cereris lucum, &

templum, Δημήτριον, ἀπὸ τῆς Δημήτρως, seu à Cerere, Demetreum dicta fuit, A
 à Thebis Pthioticis. xx. stadijs distabat. Poeta tamen Πύρρασον cum
 Demetreo coniungit, in sua Bœotia.

— καὶ Πύρρασον αἰθεμένον,

Δημήτρως τέμενος, Ἰτῶνά τε μητέρα μήλων.

Et Pyrrasum florulentam, Cereris lucum Itonemque altricem ouium. Sed il-
 lius ætate non erat in vsu Demetrei nomen, sed Pyrrasi, vt Strabo ob-
 seruat. Demetrias autem nobilissima quondam Theſſaliæ vrbs fuit, B
 in angusto ore Pagasæi vel Pelasgici sinus posita, quæ Pagasas ex ad-
 uerso habet ad occidentem solem, Larissam ad orientem: sub se vero
 Eretriam vel Eretrias, vt Ptolemæus nominat. Hanc Demetrius
 Poliorcetes, Antigoni filius, inter Neliam & Pagasas, Strabone teste,
 prope mare construxit. Stephanus verò Byzantinus non procul à Pe-
 lio monte, in medio Phocidis & Eubœæ sitam asserit. Plinius verò
 credidit, eandem cum Pagasâ esse Demetriadem, *Oppidum inquit, Pa-
 gasa idem postea Demetrias dicta.* Sed reclamat Ptolemæus, qui di-
 uersas vrbes illas statuit; Strabo verò apertissimè ostendit, Demetrium C
 plures exiguas vrbes Demetriadem migrare iussisse, non secus ac ab
 Augusto Nicopolis, & à Philopœmone Megalopolis conditæ fue-
 runt. Octo autem oppidula recensentur, Nelia, Pagasæ, Hermenium,
 Rhizuntis, Sepias, Olizo, Bœbe, Iolcos. Plutarchus etiam in vitâ De-
 metrij refert, Demetriadem habitatam fuisse à multis populis, qui ex
 paruis circa Iolchum oppidis eò conuenerunt. Valida mox vrbs fuit,
 & oportunissima ad res magnas gerendas; vnde & Macedonum regum
 nauale fuit, & regia. Philippus Macedonum rex, Persei pater, perspe-
 cto huius vrbs commodissimo situ, vocauit illam cum Corintho,
 & Chalcide, tres Græciæ compedes: quod tenenti illas vrbes, Græ- D
 ciæ imperium facile quilibet habiturus esset. Liuius lib. xxxiii. *Vn-
 de omnibus appareret, si Demetriadem in Theſſaliâ, Chalcidem in Eubœâ,
 Corinthum in Achaiâ rex teneret, non posse liberam esse Græciam, & ipsum
 Philippum non contumeliosius, quàm verius, compedes eas Græciæ appellare.*
 Ob quam vrbs claritatem, Liuius sinum Pagasæum Demetriacum
 vocat, ex quo in Chalcidem, & Eubœæ Euripum, transuehi nauigia
 breui compendio solebant. Hanc etiam in vrbs Demetrij Polior-
 cetæ vrna, postquam intempestiuus voluptatibus, vt captiuitatis tædia
 discuteret, confectus discessisset, magnâ cum pompâ, & regijs ornamen-
 tis, delata fuit à filio Antigano. Numismata ab vna parte Neptunum E
 cum tridente nudum, cum inscriptione, Δημητρίως βασιλεύς; ab alterâ
 verò victoriam cum coronâ, rostro nauis insistentem ostendit, cum
 dictione, Δημητρίων. Videtur respicere ad victoriam naualem,
 quam de Ptolemæo, Ægypti rege, Demetrius habuit, in qua ex
 centum

A Centum quinquaginta nauibus, octo tantum cum Ptolemæo effugerunt; septuaginta, cum remige & milite omni, in Demetrii potestatem venire: cæteræ in ipso prælio depressæ fuerunt. Et licet plures victorias nauales habuerit, ut cum Menelaum, Ptolemæi fratrem, profligasset; & Cassandrum, inuadentem Atticam, deuicisset; illa tamen vel ideo præcipua fuit, quod, victoriâ hâc diuulgatâ, Antigonus & Demetrius à militari concione reges vocati fuerunt; cum hæctenus nemo ex Alexandri præfectis hunc honorem vsurpasset. Fuit autem in Demetrio magna vis animi, & in bellicis rebus maxima fortitudo; sed **B** quam nimix sæpe voluptates enervarent, prosperis aduersisque æque clarus.

Λ Α Ρ Ι Σ Α Ι Ω Ν.

L A R I S S A.

Larissa non ab Acrisio condita. Non procul à Pharsalicis campis sita. Acrisius ibi imprudenter à Perseo occisus. Larissa Κερασής. Stephanus Byzantinus emendatus. In Thessalia primum equi inuenti.

NON VNA erat huius nominis vrbs in Thessaliâ, sed varias Auctores recensent. Prima est ad Peneum sita Larissa, præcipua fere Thessalicarum vrbiùm; quam Stephanus ab Acrisio conditam fuisse refert. sed veritati hoc repugnare, ex Apollodoro liquere puto. is enim auctor est, Acrisium nepotis Persei congressum, sibi oraculi monitu fatalem, declinasse, & relicta Argo, Larissam venisse, regnante ibi Teutamia; qui patri vitâ functo gymnicum cettamen tunc remporis edebat. nec probabile est, Acrisium fundasse urbem, in quâ alius regnabat.

Quare probabilior est Pausaniæ opinio, à Larissâ, Pelasgi filiâ, urbem conditam, & nomen inditum. Eustathius ad Dionysium Alexandrinum dicit, Larissam olim Thessalicum Argos fuisse vocatam.

Sed hæc incerta mittamus. T. Liuius nobilem urbem & Thessaliæ caput appellat. Olim certè ad tantam potentiam euecta fuit, ut totam Perrhæborum gentem suæ ditionis effecerit, ut auctor est Strabo; donec Philippus, Amyntæ filius, rerum potitus, Larissæorum imperio illos soluit. Fertilissimi illis agri erant; præsertim quâ planiciem spectabat. nisi quâ Nessonidem lacum depressæ quædam valles attingebant, quod hac Peneus amnis interdum restagnans, agros inutiles reddebat; donec Larissæi, obiectis aggeribus, effundentis se amnis

impetum coërcuerunt. Non procul à Pharsalicis campis sita fuit hæc A
vrbs; cuius rei euidens indicium est, Cn. Pompeium, post memorabi-
lem illam cladem acceptam, sub lucem Larissam venisse, cum sub ves-
peram castris excessisset. Vnde Lucanus lib. viii.

Didit prima tua testis Larissa ruina

Nobile, nec victum satis, caput.

Auctor enim est Cæsar, omnes Thessaliæ ciuitates in potestate suâ fuis-
se, præter Larissam, quæ magnis Scipionis copijs tenebatur.

Hac in vrbe etiam Acrisius conditus; qui dum relictis Argis, fatum
conatus effugere, in illud incurrit. siquidem cum gymnici ibi ludi à re- B
ge Teutamiâ in honorem defuncti patris magno vicinorum concursu
celebrarentur, Perseus etiam, famâ certaminum latè sparsâ, inuitatus
eò venit. qui cum ob disci inuentionem omnibus admirationi esset,
Acrisius fortuito disci ictu à Perseo est interemptus. Nepos, & in-
colæ, miserandam eius necem egregio monumento posteritati te-
statam fecerunt.

Alia etiam Larissa erat sub Ofsâ monte, quam Strabo *κρεμαστήν καὶ πελα-
γίαν*, pensilem & obliquam, dicit vocatam. Liuius etiam Græco nomine
lib. xli. vtitur. *Larissam; non illam nobilem in Thessaliâ urbem; sed alteram, quam C
Cremastem vocant, subito aduentu præter arcem capit.* Stephanus Byzanti-
nus ab aliquibus hanc *πελασγίαν* dicit vocari. Ego tamen suspicor men-
dum esse, & cum Strabone *πελαγίαν* legendum, nemo enim Pelasgiam
Larissam *ἐν τῇ ὄσῃ χωρίον*, Strabo tamen illam, quæ sub Ofsâ est, Cre-
mastem vocat.

Duo priora numismata, expriment Herculis cum Acheloo sub tau-
ri specie luctam, à Poëtis satis decantatam; & ab auersâ parte equum
currentem; quod ad Thessalos equos respicit, quos olim in famâ &
pretio fuisse constat. Hinc fabulati sunt, in Thessaliâ primum equum
ortum fuisse, & primo ibi domitum; vt canit Lucanus lib. vi. D

*Primus ab æquorea percussis cuspide saxis
Thessalicus sonipes, bellis feralibus omen,
Exiuit; primus chalybem frenosque momordit,
Spumauitque nouis Lapithæ domitoris habenis.*

In iii. Sol visitur, seu Apollo. in iiii. Venus videtur esse, ab alterâ ve-
tò cuiusque nummi parte equus.

A

ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΩΝ.

ΜΕΤΡΟΠΟΛΙΣ.

*Metropolis Casari se permittit. Contra Ætolos se defendit.
A Philippo vastata. Minerva Ithomia.*

D E C E M fuisse varijs in prouincijs metropoles Stephanus enumerat; ego illas missum faciam, & de Thessalicâ hac tantum inquiram, quam Ptolemæus inter Esthiotas Thessalos commemorat: quæ ad Peneum amnem, non procul à Gomphis, sita erat. nam refert lib. III. De Bello Ciuili Cæsar, post expugnatos Gomphos, tantâ celeritate venisse se metropolim, vt nuncios famamque expugnati oppidi præuerterit: cumque incolæ Cæsari portas clausissent, quod magnâ clade Dyrrachij affectum crederent, sed casu Gomphenfis ciuitatis ex captiuis cognito, quos Cæsar mœnibus iusserat admoueri, mutato consilio, portas victori aperuerunt. Munitam autem fuisse urbem, vel ex eo liquere putem, quod Ætolos, tempore belli Macedonici, sumimâ vi & repentino impetu urbem adortos, soli ciues egregiâ animorum alacritate & robore repulerunt. Hanc postea Philippus adortus, Ætolos coëgit, relictâ vrbe, in arcem se recipere; qui vacuum ciuibus urbem incendio deuastauit.

Strabo refert, metropolim tribus olim habitam fuisse oppidulis obscuris; postea verò plures fuerunt illi subiectæ, inter quas Tricca, Aesculapij templo inclyta; Deinde & Ithome, eiusdem nominis cum Messeniâ; quæ postea, Stephano teste, *Θέρμιον* vocata fuit, Strabo verò *Θώμιον* per aphæresim, priori detractâ syllabâ.

D In primo nomismate Minerva est armata, non illo quidem habitu, quo in plerisque alijs Græcorum nummis conspicitur, Ithomiæ enim Palladis apud Thessalos erat cultus, & magis apud metropolitâs vicinos. hic enim célèbre Mineruæ fuisse templum, supra ostendimus; iuxta quod Peneus amnis labitur. Huc respexisse visus est Catullus.

Quod tibi si sancti concesserit incola Itoni

Erat autem Ithomæ, vel Ithonum, loco prærupto edito sita; vt præter Strabonem, maximus Poetarum obseruauit Homerus, in Bœotiâ suâ:

οἱ δ' ἔχον Τρίκκην καὶ Ἰθώμιον κλωμακόεσσιν

Quique habitant Triccam, & Ithonem præruptam:

E

Pagasis Argo navis structa. Pagasæus Apollo. Pagasicus sinus etiam Pelasgicus & Pagæaticus dictus.

INTER Phtiotidis vrbes Pagasæ à Ptolemæo recensentur, quæ ab Apollonio Rhodio Magnesiæ adscribuntur. Vocata ita vrbs fuit *Ἰσπὸ τῆ ναυπηγίας τῆ Ἀργεῖς*, quod illo in loco Argo navis compacta fuit. Vnde Ovidius,

Iamque fretum Minijæ Pegasæâ puppe tenebant.

Lucanus etiam hinc soluisse Argonautas scribit.

*Prima fretum scindens Pagasæo littore pinus,
Terrenum ignotas hominem proiecit in vndas.*

Strabo verò probabilius illos etymon putat deducere, qui *Ἰσπὸ τῶν πηγῶν* nomen deducunt, quod illo loco multi *ὑβερσῆς* fontes scaturiant, quod & Sceptio placuisse scribit Apollonij Scholiastes. Ab hac autem vrbe sinus *Παγασιακός*, dictus, quem Ptolemæus Pelasgicum vocat. erat autem Pagasæ nauale, & emporium, vrbis Phæræ, olim non incelebris; quam Tyrannos funditus deleuisse, refert Strabo. distabat autem à Phæris nonaginta stadijs, ab Iolco verò viginti. Iuxta etiam Pagasas erat Aphe-tæ ciuitas, *ὡς ἐν ἀφετήριον π τῶν Ἀργοναυτῶν*. quod hinc dimissi essent Argonau-tæ. Ab hac vrbe etiam Pegasæus Apollo dictus, qui antiquissimis sæcu-lis hic colebatur. De quo Hesiodus in Scuto.

Πᾶν δ' ἄλλο καὶ βωμὸς Ἀπόλλωνος Παγασίης.

Totum verò nemus & ara Pagasæi Apollinis.

Hesychius etiam ab Achæis, & Theffalis, *παγασίην* Apollinem vocari **D** tradit. Sed miror vnde Aristophanis Scholiastes, contra receptam Au-ctorum opinionem, sinum, qui prope Pagasas est, Pageaticum vocet; quo loco non illepidam fabellam narrat, quam ex Nicolâo Gerbelio hic subijciam. Bæotij quondam à Thracibus extorres acti, Apollinem de quærendis nouis sedibus consulunt; is respondit, eo loci quærendas, vbi-cumque albos coruos vidissent. Itaque cum in Theffaliam venissent, iuxta Pagæaticum sinum, viderunt circum volantes Solis sacros coruos, quos temulenti quidam pueri gypso oblitos dimiserant: itaque Bæotij; oraculo, vt ipsis videbatur, impleto, his in locis confederunt.

Nummus hic Bacchum refert, capite hederâ coronato.

Φ Θ Ι Ω Τ Ι Δ Ω Ν.

P H T H I O T I S .

*Phthiotidis regio Deucalioni subdita. Myrmidonum
sedes. Θετιδίων.*

INTER Thessaliæ regiones, Phthiotis recensetur, quæ australem tra-
ctum Thessaliæ complectitur, à Maliaco sinu ad montem Oetam
B vsque, & à Pyliaco sinu Dolopiam, oramque Pindi vsque protensam, in
latitudinem verò porrecta, vsque ad Pharsalum, planaue Thessaliæ.
Ptolemæus Phthiotidis vrbes egregio ordine recenset. *Phthiotidis, inquit,
in Pelasgico sinu, sunt Pagasæ, Demetrias, Posidium promontoriam, Larissa, Echi-
nus, Spechia, Thebæ Phthiotides, Sperchij ostia.* Pomponius Mela Phthiotidem
Macedoniæ regionem esse tradit; Plinius Doridi eam proximam facit.
Huic regioni olim Deucalionem ferunt imperasse, postea verò sub A-
chillis imperio, & Protefilai fuisse, Homerus testatur non vno in loco.
Strabo etiam ostendit, Helladem, Phtiam & Achaiam, ab Homero di-
Cctam eandem esse regionem, Phtiotasque omnes Achæos fuisse appella-
tos. Homerus autem omnes illos populos, qui sub Achille, aut Patro-
clo, militabant, Myrmidones nuncupauit, qui scilicet ex Aeginâ profu-
gum Pelea comitati fuerunt. Fuit etiam in Thessaliâ vrbs phtia dicta, te-
ste Stephano; qui Parmeniscum reprehendit, quod regionis tantum
nomen, non vrbs dicat fuisse; quæ nomen à Phtio, Neptuni & Larissæ
filio, sumsit. Inter autem Phthiotidis vrbes, nobilissima vrbs fuit Thebæ,
Phtioticæ nuncupatæ; quam Polybius & Liuius non semel Thebas
Phtias vocant. Hanc vrbem cum Philippus Macedo expugnasset, inco-
las in seruitutem abduxit; colonos verò Macedonicos in vrbem induxit,
D & Philippopolim appellauit. Erat etiam in hac regione Thetidis fanum
quod Θετιδίων vocabant, in Achillis matris memoriam exstructum. Isa-
cius verò Tzetzes oppidum fuisse credit Thetidium, non fanum, vt
Straboni placet.

Successu verò temporis Macedonum imperio subditi fuere Phtiotæ;
vnde, deuicto Philippo ad Cynoscephalos, fœdus ictum inter Mace-
dones & Romanos, quo cautum fuit, vt Thessalis Phtiotæ adtribueren-
tur. T. Liuius, *Thessalorum genti præter concessam libertatem Phtiotæ dari,
Thebis Phthiotis & Pharsalo exceptis.*

I. Hercules cum clauâ, & leonis exuijs, arbori innititur; & ab al-
terâ parte, Philippus, Amyntæ filius, diademate cinctus videtur.

E II. Mineruacum ægide in pectore, & Medusæ capite, adiectum est
nomen Θεληφωρος. viri alicuius nomen. ab altera parte Herculis claua, cū
pharetreâ, & arcu. Herculis enim memoria sacra apud Thessalos, quo-
niam in illorum regione, in Oetâ monte, humanitatem in pyrâ exiit.

Σ Κ Ο Τ Ο V Σ Σ Α Ι Ω Ν

A

S C O T V S S A .

*Dodoneum Oraculum ex Scotussa in Thesprotidem
translatum. Alexandri Pheræi crudelitas.
Polydamas nobilis Athleta.*

S C O T V S S A, non ignobilis olim vrbs, à Ptolemæo Pelasgiotidi ^B
Thessaliæ regioni annumerata, inter Ilegium & Larissam posita erat,
non procul à Pharybo & Peneo amnibus. Ex hac vrbe vetustissimum
^{Lib. VII.} Dodonæum oraculum refert Suidas in Thessalicis apud Strabonem,
translatum fuisse in Thesprotidem, ideoque dictum ab Homero Iouem
Pelasgicum, quoniam ex terra Pelasgorum, in quâ scilicet Scotussa erat,
oraculum fuit aduectum. Sed maxime hæc vrbs inclaruit memorabili
clade, quam Philippus, Macedonum rex, Demetrii filius, à T. Quintio
Flaminio, & Aetolis, circa κωνὸς κεφαλὰς accepit. Sunt enim parui tumuli,
& frequentes, qui instar capitum canis eminent, vnde & nomen indi- ^C
tum. Vnico enim prælio vetus illa Macedonum potentia corruit, & P.
R. vectigal soluere coacta fuit.

^{in Eliacis.} Ad magnam infrequentiam ab Alexandro, Pheræorum Tyranno,
hæc vrbs deducta fuit. Auctor est Pausanias, induciarum tempore op-
pidum ab illo occupatum fuisse; cæteros verò, quicumque ætatis robo-
re valebant, velitibus & sagittarijs circumdatos, occidisse; mulieres, pue-
rosque, sub hastâ vendidisse; vnde peregrino militi stipendium persol-
uit. Quæ calamitas illis incidit Olympiade cii. Cum verò pauci profu-
^{Lib. xxxi.} gi tantæ cladi superstites rediissent, urbem sponte deseruerunt. Refert
^{cap. 11.} ex Theopompi sententia Plinius, Scotusæ lacum fuisse; qui vulneri-
bus medebatur. ^D

Maximam verò huic vrbi claritatem conciliauit, nobilis ille athleta
Polydamas, Niciæ filius. Is & corpore fuit vastissimo; nam, Pausania te-
ste, maximus fuit mortalium, exceptis ijs, qui heroes vocantur; virium
autem robore paucis fuit comparandus: nam in Thraciâ, circa Nessum
fluuium, vastissimum leonem, nullis tectus armis, Herculis exemplo,
superavit. ex bouum etiam armento maximum & ferocissimum taurum
comprehensum, extremas posteriorum pedum vngulas arripuit, nec
prius insultantem ferocientemque dimisit, quàm relictis in Polydaman-
tis manu vngulis aufugeret. currum etiam, vel incitatissimis equis pro- ^E
uectum, manu corripuit; equos & aufigam retraxit. cuius fama cum la-
tè sparsa vagaretur, excitus à Dario, notho Artaxerxis filio amplissimis
muneribus Susas venit; vbi tres Persas, ex eorum numero quos Immor-
tales vocant, singulari certamine superavit. Sed dum robore virium vi-
mis sibi

A mis sibi fidit, ipsâ suâ fortitudine fatum sibi consciuit. Siquidem verno tempore ingressus cum aliquot compotoribus speluncam, quæ subito aquarum incursu labefactata, cum ruinam minaretur, ceteris fugâ elapsis, solus restitit Polydamas, fiducia virium, tanquam suis lacertis, impendentis ruinæ molem sustentaturus, non secus atque Hercules olim defesso Atlante cælum, sed, immani saxorum pondere oppressus, temeritatis suæ pœnas luit.

Minerua est ab vnâ nomismatis parte, & ab alterâ lyra, cui noctua infidet.

B

M A Γ N Η Τ Ω Ν .

M A G N E S I A .

Plures olim Magnesia. Sagittarij celebres Magnetes.

Magnetis lapidis natura, & diuersa genera.

Plinius emendatus. Equestri gloria clari.

C PLURES olim fuerunt Magnesiæ; nam in Asiâ, ad ripas Mæandri fluuij, sita erat eius nominis vrbs, quam Plinius Mæandri cognomine insignem vocat; antea Thessalocce & Androlitia dicta, quæ à Thessalicâ Magnesiâ ortum ducebat, quam Persarum rex Themistocli in panis vsum, teste Diodoro, dedit. Secunda erat ad Sipylum montem. Sed de his nullus mihi sermo; sed de Europæâ tantum, quam alij Macedoniae, nonnulli Thessaliae adscribunt. Plinius Thessaliae annexam tradit, & seorsim illam describit. Nostra autem tabula ad regionem spectat Thessaliae vicinam, in quâ celebriora oppida fuerunt, Iolcus, Hormenium, Pyrrha, Cranon, Methone, clara obsidione Philippi, Amyntæ filij, in quâ damnatus fuit oculo, iactu sagittæ, quam iecerat Aster oppidanus, inscriptam suo nomine. Fons etiam Libethrius, poetarum versibus celebratus, in Magnesiâ erat.

Magnetes etiam olim coluisse artem sagittariam, vel Philoctetis exemplo, qui ex Melibœâ ortus, Iulius Polinus auctor est. Bello, quod cum Philippo Macedoniae Rege fuit, feliciter confecto, Magnetes à Romanis libertati suæ restituti fuerunt; sed mox ingrati, & beneficiorum immemores, cum Antiocho aduersus Romanos conspirarunt, vt Liuius fusè deducit lib. XLV. Magnetem etiam hæc regio lapidem gignit, qui ferrum trahit, quo nihil mirabilius, nec aliâ in parte nature maior

E improbitas (lubet Plinij elegantissima verba audire) quid enim lapidis rigore pigrius? ecce sensus manusque tribuit illi. quid ferri duritiâ pugnacius? sed cedit, & patitur moras. trahitur namque à Magnete lapide, domitrix illa rerum materia, ad inane nescio quid currit, etque, vt propius venit, assistit, teneturque, & com-

Lib. IV.

cap. IX.

lib. XXXVI

cap. XVI.

Et complexu hæret. Sed pergo Plinij locum de Magnesiâ nostrâ excutere. A

Quinque genera Magnetis Sotacus demonstrat, Æthiopicum & Magnesiaticum, è Magnesiâ Macedonia conterminâ, Bœbida lacum petentibus dextra, tertium in Echio Bœotia, quartum circa Alexandriam Troiadem. quintum in Magnesia Asia. Differentia prima mas an fœmina, proxima in colore. nam qui in Magnesiâ & Macedonia reperiuntur, rufi nigrique sunt, Bœotius verò rufi coloris plus habet, quàm nigri: is qui in Troade reperitur, niger est, & fœminei sexus, ideoque sine viribus, deterrimus autem in Magnesiâ Asia, candidus, neque attrahens ferrum, similisque pumici. Sed obiter emaculandus est Plinius, vbi dicit, Nam qui in Macedonia & Magnesia reperiuntur. legendum, qui in Macedonia Magnesiâ reperiuntur, non secus ac infra, in Magnesia Asia, & supra dixerat, è Magnesia Macedonia. B

Duo priores nummi equitem habent ab vnâ parte; quia, vt in Excerptis Heraclidis de Politijs, Magnetes, quum planam & campestem regionem incolerent, equorum nutriendorum curæ imprimis incumbant: vnde & Lucanus.

Et Magnetes equis, Minyx gens cognita remis.

Ab alterâ parte bos est; qui, vt sæpius dictum, regionem frugiferam denotat, præsertim quando spica adest, vt in II videre est. Antonius Augustinus Dialogo III. Antiq. nummum hunc Mæandro tribuit; credit enim per Taurum hunc, fluuium significari, qui Asia Magnesium præterfluit; illud verò, quod sub Tauri pedibus Conspicitur, sinuosos Mæandri flexus denotare. Sed nequeo eius opinioni subscribere, non enim omnes fluuij tauro vel boui assimilantur, immo vt Ælianus lib. II. variæ Hist. obseruat, pauci admodum. siquidem Stymphalij Erasinum & Meropam, Lacedæmonij Eurôtam, Sicyonij & Philasij Asopum, Argiui Cephisum boui similes faciunt: quod verò tauri pedibus subest, nihil cum sinuosis Mæandri flexibus facit, *πίπερον* enim hoc puto adiectum, vt in sequenti nummo lineam rectam. Simile quid videbit Lector Tab. xxxvii inter Lysimachi nummos. Et cum plures sint Magnesiæ, cur potius Asiaticæ Magnesiæ nummus hic tribuetur, quàm Macedonicæ, cum aduersa pars nostri quadret Magnetibus, qui equestri olim gloria floruerunt, vt diximus. Integrum suum cuique isto iudicium. D

III. Diana est, cum arcu, & pharetrâ; auersâ verò parte mulier nuda est.

IV. Urbis species, turrato capite. & Iupiter pene nudus, vnâ manu victoriam gestat alatum, cum coronâ; alterâ verò ramum lauri videtur gestare. quid sibi velint nomina illa in singulis nummis, nescio an Magnetarchorum sint, qualis erat Eurylochus ille apud Liuium lib. XLV. E

M A K E-

M A K E Δ O N Ω N.

M A C E D O N I A.

De Macedonia nomine variant auctores. Macetia dicta. Martianus Capella emendatus. Macedonia diuisio. Metellus Macedonicus prouinciam fecit. Macedonia Libera, Prima, Maritima, Salutaris. Macedonum Reges ab Hercule oriundi. Asylum Herculis nepotes primi aperuerunt. Iupiter sub tauri specie Cererem vitiat.

MA C E D O N I A omnis inter duò maria, Ionium ab occasu; & Ægæum ab oriente sita est; septentrione Dalmatiæ, Mœtiæ superiori, & Thraciæ exposita; à meridie verò Epiro terminatur. Variè olim nuncupata fuit; nam à regis Aemathionis nomine, cuius prima virtutis experimenta in illis locis exstant, Aemathia cognominata. Sunt, qui Mygdoniam, Pieriam, & Edoniam, à nobilioribus populis dictam volunt; tandem Macedonia nuncupata, à Macedone, Osiuridis filio; quem illis in locis imperasse, Diodorus Siculus refert. Sed Constantino Porphyrogennetæ, & Stephano, à Macedone Iouis filio, & Thyra Deucalionis filia, nomen inditum placet: quod & Solinus probat. *Sed Macedo Deucalionis maternus nepos, qui solus cum sue domus familia morti publicæ supersuit, vertit vocabulum, Macedoniamque à se dixit.* Alij verò ab Aeoli filio Macedone, vt refert Eustathius, & Hellanicus, apud Porphyrogennetam, Tzetzes verò in Variâ Historiâ, filium Lycaonis, Aemathiæ regis, asserit Macedonem fuisse; à quo latissimæ huic prouinciæ nomen. tanta est apud scriptores originum discrepantia, vt vix duo sint, qui idem asserant. Macetiam etiam quondam vocatam partem Macedoniæ, mox & totam Macedoniam ita nominatam fuisse, ex Marsyâ, & Clidemo, tradit Constantinus.

Nobilissima hæc olim prouincia fuit, centum & quinquaginta populorum alrix, quondamque imperio terrarum inclyta. in varias olim magnasque prouincias diuisa, Pœoniam scilicet, Mygdoniam, Odomanticem, Synticem, Pelagoniam, Lyncestidem, Bisalticam, Paraxiam, Chalcidicem, Pieriam, Pelasgiotidem, & Aemathiam. Martianus Capella inter has prouincias recenset Paphlagoniam, manifesto errore; cum Pelagoniam scribendum sit. nam in Asiâ minore Paphlagonia sita erat. Ptolemæus verò & Thessaliam sublimitibus Macedoniæ comprehendit, quod & à Strabone

L

non

non semel factum. nam prouinciarum limites, finesque, non rarò mutati fuerunt.

Eadem vero deuicta à Paulo Aemylio, in quatuor regiones diuisa, tanquam lacerum animal in actus distracta fuit, quam ex Liuiο lubet petere, qui summâ fide diuisionem hanc exprimit.

Omniū primum liberos esse iubere Macedones, habentes vrbes easdem, agrosque; vtentes legibus suis, annuos creantes Magistratus; tributum dimidium eius quod pependissent regibus, pendere P. R. deinde in quatuor regiones diuidi Macedoniam. Unam fore & primam partem, quod agri inter Strymonem & Nessum amnem sit, accessurum huic parti, trans Nessum ad orientem versus, quâ Perseus tenuisset vicos, castella, oppida, præter Ænum & Maroneam, & Abderam. trans Strymonem autem vergentia ad occasum Bisalticam omnem, cum Herecleâ, quam Sinticen appellant. B

Secundam fore regionem, quam ab ortu Strymon amplecteretur amnis, præter Sinticem, Heracleam, & Bisaltas: ab occasu, quâ Axius terminaret fluius, additis Pæonis, qui prope Axium flumen ad regionem orientis colerent. Tertia pars facta, quam Axius ab oriente, Pencus amnis ab occasu cingunt. ad septentrionem Bora mons obijcitur, adiecta huic parti regio Pæonia, quâ ab occasu præter Axium amnem porrigitur, Edessa quoque, & Bærea, eodem concesserunt. Quarta regio trans Boram montem, vna parte confinis Illyrico, alterâ Epiro. Capita regionum, vbi concilia fierent, primæ regionis Amphipolim, secundæ Thessalonicen, tertiæ Pellam, quartæ Pelagoniam fecit. Eò concilia suæ cuiusque regionis indici, pecuniam conferri, ibi magistratus creari iussit. Pronunciauit deinde, neque connubium, neque commercium agrorum, edificiorumque, inter se placere cuiquam extra fines regionis suæ esse. Sed tunc temporis Paulus Aemylius non redegit Macedoniam in prouinciam, sed liberam reliquit, & suis vtentem legibus. Sed post viginti annos prouincia est facta anno ab. v. c. d c v i i. quo tempore Andriscus, quidam vltimæ sortis, Persei se filium Philippum mentitus, vnde Pseudophilippus dictus; Macedoniam, partim incolarum voluntate, partim armis occupauit. D Aduersus quem Q. Cæcilius Metellus prætor missus, xxv millibus Macedonum caesis, viuum cepit, atque in triumphum duxit, Macedoniam prouinciam fecit, atque ipse Macedonicus dictus; quod bellum tertium, & vltimum, Macedonicum vocatum est.

Posterioribus sæculis variè à Romanis diuisa, varijsque nominibus nuncupata fuit. Strabo enim refert, Lincestidem, Pelagonitem, Orestidem, & Elimiotin, quæ ad mare Ionium sunt, superiorem Macedoniam appellatam; à posteris verò ἐλευθερία. i. liberam, cuius nominis & Cæsar lib. i i i. Belli Ciuilis meminit. Caluinum in Macedoniam proficisci iubet, cuius prouinciæ ab eâ parte quæ libera appellatur Menedemus princeps earum regionum, missis legatis, omnium suorum excellens E
studium

A. *studium profitebatur.* Erat autem ultra Candanos montes, quam & à Dionem maritimam vocari suspicor. Hanc ille à Pœonibus inhabitari circa Rhodopem montem dicit; à Liuiio verò prima vocatur. Liber etiam Notitiarum imperij partem Macedoniae Salutarem vocat, ob salubritatem aquarum, vt doctissimo Guidoni Pancirollæ placet. Daciae hæc erat finitima, siquidem hoc nomen illi etiam cōueniebat. ibidem etiam mentio fit Macedoniae Paruæ. In eiusdem etiam libri principio obseruo sub præfecto Prætorio Illyrici fuisse Diæceses duas, Macedoniae & Daciae. Macedoniae autem annumeratas fuisse sex prouincias, Achaiam, Macedoniae, Cretam, Thessaliam, Epirum veterem, Epirum nouam, & partem Macedoniae Salutaris; Achaiam autem Macedoniae fuisse annexam posteriori æuo non est mirum, nam Sextus Rufus obseruat, hoc florente etiamnum Imperio Romano factum.

Prouinciam Macedoniae postea cum Achaiâ coniunxit, eque duabus vnâ fecit, rogatione perlatâ P. Clodius Tribunus plebis, & vtramque L. Pisoni, quasi premium, quod in eijciendo Cicerone consensisset, dedit administrandam. Sed quia variè prouinciarum administratio pro temporum ratione à Romanis habita fuit, quod parum ad nostrum institutum spectat, lubens de illa superfedebō.

C. Angustis olim terminis arctata fuit Macedonia. primò enim intra Strymonem Thraciæ & Peneum Thessaliæ amnes conclusa erat; sed pro-
D. duxere paulatim hos fines varij illorum reges, maximè verò Philippus, Alexandri pater; qui quotidie ex finitimis populis aliquid Macedoniae adijciebat, nempe Thracibus, Pœonibus, Illyrijs, Epirotis, & Thessalis; vnde refert Strabo, propter potentiam & claritatem Thessalorum & Macedonum, vicinos omnes, præsertim Epirotas, in illorum partes transfisse, vt Athamantes, Talares & Aethicos populos in Thessalorum; Orestes, Pelagones, & Elymiotas in Macedonum; quin etiam, Pœones, Dolopes, Illyriosque nonnullos Macedoniae finitimos, postquam à Philippo subacti fuerunt, Macedoniae finibus attributos fuisse legimus. nonnulli verò Corcyram vsq; extendebant Macedoniae, quod omnes illi populi & linguâ, tonsurâ, & chlamyde, Macedonum instar vterentur.

Venio ad Nomismata. I. Herculis clauam ab vnâ parte, & cassidem cum fulmine, ab aliâ habet; clauam quidem, in honorem Herculis, à quo Macedoniae reges originem suam deducebant. Iulianus Cæsar Oratione secundâ. Μακεδόνων γὰρ οἰκῆσαι Φασὶ τὴν χώραν τὸς Ἡρωκλέους ἐγγόνους, τμητὸς παῖδας. οἱ τὴν Ἀργεῖαν λῆξιν νεμόμενοι, καὶ ἐκταζόντες τέλει ἐπιήσαντο τὴν Ἰωνίαν, τῆς πρὸς ἀλλήλους ἐρηδίας καὶ φιλομίας. εἶτα ἐλόντες τὴν Μακεδονίαν, καὶ γῆν ὅλην ἀπαλιπῆτες βασιλεῖς ἐκ βασιλείων διετέλεν, καθάπερ κληρὸν τὴν τιμὴν ἀρδεχόμενοι. Nam in Macedonia habitasse ferunt Herculis nepotes Termini filios, qui Argiuorum regionem, quam hereditate acceperant, inter se partientes, atque inuicem dissidentes, coloniâ missâ, omnem controuersiam ac contentionem sustulerunt. tum occupatâ Macedoniae, ac beatâ generis successione relictâ,

relicta, reges ab regibus deinceps tanquam patrimonium aliquod eam digni-
in Vrana. tatem acceperunt. De Temeni vero successoribus, Herodotus re-
 fert, tres fratres à Temeno oriundos Gauanem, Aeropum, ac Perdic-
 cam, ex Argo in Illyricum profugisse; ex Illyrico superiorem Mace-
 doniam transgressos, peruenisse in urbem Lebæam, ibique se merce-
 natiam operam regi locauisse, vnum quidem equis, alterum bobus,
 minimum verò natu ouibus pascendis. Regis vxor cùm animaduer-
 tisset panem pueri Perdiccæ, mercenarij sui, quoties coqueretur, du-
 plo maiorem effici, marito id aperuit; ille mercenarios statim domo
 suâ dimisit; qui discessuros se acceptâ mercede responderunt. Rex ludi-
 brio illos habens, solem se illis mercedis nomine reddere dixit, qui per
 caminum in aedes immeabat. cui Perdiccæ; accipimus, inquit, rex, quæ
 das, simulque gladio circumscripsit pavimento domus Solem, circum-
 scriptumq; cùm ter in sinum suum hausisset, abiit cum cæteris. Quod
 cùm regi nunciatum foret, equites ad eos necandos misit. sed illi, trans-
 misso anæ, periculum euaserunt; siquidem repentè ita excreuit, vt ab
 equitibus transmitti non posset. Temenidæ in aliam Macedoniæ pla-
 gam concessere, & prope hortos Midæ, Gordio geniti, habitauerunt.
 hinc egressi, postquam hanc regionem subiecissent, reliquam paulatim
 Macedoniam occuparunt. Ab hoc Perdicca cæteri Macedonum reges
 fluxerunt, vnde in Herculis memoriam, generis sui auctorem, clauam
 eius pro insignibus habent.

II. Diana est cum arcu & pharetrâ, quam Macedones peculiari
 cultu prosequerantur, quod venationis egregiè studiosi essent. Constat
 certè nocte illâ vltimâ, quæ pugnam præcessit, quâ Perseus, vltimus
 Macedonum rex, à Paulo Æmylio deuictus fuit, cum lunæ deliquium
 incidisset, Macedones, vt triste prodigium, occasum regni perniciem-
 que gentis portendens turbauit, nec aliter clamor, vlulatusque in ca-
 stris illorum fuit, donec luna iterum in suam lucem emerfit, vt auctor
 est cùm T. Liuius, Plutarchus. Ab alterâ parte Herculis claua est, cum
 inscriptione, ΜΑΚΕΔΟΝΩΝ ΠΡΩΤΗΣ. Indicat nummum hunc sig-
 natum fuisse in Primâ Macedoniæ regione; siquidem illam in quatuor
 regiones à Paulo Æmylio diuisam fuisse diximus.

III. Apollinem cum tripode ab alterâ parte ostendit.

IIII. Neptuni tridentem refert.

V. Herculis claua est, cui ab vnâ parte ara cum bouino capite; ab
 alterâ mensula cum stella adest; cum dictione ΑΣΤΑΟΝ. Indicio est,
 fuisse asyllum, seu locum sacrum, ex quo neminem licebat abduce-
 re qui eo confugissent. Seruius refert, Herculis nepotes, veritos eo-
 rum insidias, quos auus afflixerat, Athenis sibi primos asyllum, hoc est
 templum Misericordiæ, aperuisse, vnde nullus posset abduci; quod an
 verum sit, non inquiram; scio Statium Papinium, vbi de clementiæ arâ
 agit, de asylo ne verbum dicere, nisi vtrumq; vno nomine confundat.

A *Fama est defessos acie, post busta paterni
Numinis, Herculeos sedem fundasse nepotes.*

Atheniensium exemplo Romulum dicit Seruius Romæ asylum aperuisse. Virgilius.

*Hunc lucum ingentem, quem Romulus acer asylum
Rettulit.*

Probabile autem est, Macedonum hoc asylum Herculi sacratum fuisse, quod eius dei insignia satis ostendunt. nam peculiari alicui numini sacrata fuisse asyla, Virgilius lib. II. ostendit, Troiæ Iunonis templum fuisse asylum.

B *Et iam porticibus vacuis Junonis asylo,
Custodes lecti, Phœnix & dirus Ulysses,
Prædam asseruabant.*

Seruius etiam ad VI. Aeneidos refert, in Rhœtæio littore Aiæ, in Sigeo verò Achillis asylum fuisse.

VI. VII. nihil explicatione dignum habent.

VIII. ab vnâ parte Iupiter, quernâ coronâ redimitus; ab alterâ mulier tauro insidet, quæ facem vtrâque manu accensam gestat: quid sibi hoc velit, incertus sum. Scio Cereri in antiquis passim nummis binas faces vel tædas adpingi, quibus illa Proserpinam per vniuersum orbem inuestigabat; sed passim videre est, illam curru suo vectam, vel pedibus incedentem: hîc verò tauro, vel boue, vehitur. Albricus Philosophus libro de imaginibus Deorum dicit Cererem depingi sedentem super bouem, quia animal id terræ culturæ est deputatum. Vnde etiam interdictum, ne bos Cereris sacrificijs adhiberetur; sed sus. Ouidius in Fastis.

D *Abouë succincti cultros remouete ministri,
Bos aret, ignauam sacrificate suem.
Apta iugo ceruix non est ferienda securi,
Viuat, & in durâ sæpè laboret humo.*

An etiam dici posset, ad fabulam hic respici, quæ refert Iouem cum Cerere sub tauri specie concubuisse? Arnobius lib. V. Aduersus Gentes, *Quondam, inquit, Diespiter, cum in Cererem matrem libidinibus improbis, atque inconcessis cupiditatibus æstuarer, (nam genetrix hæc Jouis, regionis eius ab accolis traditur) nec tamen auderet, id quod procaci appetitione conceperat, aperitissimâ vi petere; ingeniosas comminiscitur captiones, quibus nihil tale mentientem castitate imminueret genetricem: fit ex deo taurus, & sub pecoris specie subessoris animum, atque audaciam, celans, in securam, & nesciam, repentinâ irmittitur vi furens; agit incestus res suas, & proditâ per libidinem fraude, intellectus & cognitus euolat.*

Π Ε Λ Λ Η Σ.

P E L L A.

Pella regum Macedonia sedes. Eius descriptio. Euripides Poeta hic sepultus.

INTER Macedoniae vrbes nobilissima olim fuit Pella, iuxta Axij & Erigonis confluenta sita, non multum à Thermaico sinu remota: antiquitus etiam, Stephano auctore, Βέρομ & κή Βενέμδα dicta fuit. Sed Pella postea à conditore nomen obtinuit. Veterum Macedoniae regum ibi sedes, & regia; in quâ & thesauros suos recondebant: Huius situm graphicè T. Liuius describit his verbis, *Consul à Pydna profectus cum toto exercitu, die alterâ Pellam peruenit, & cum castra mille passus inde posuisset, per aliquot dies ibi statua habuit, situm vrbs vndique aspiciens, quam non sine caussa delectam esse regiam aduertit. sita est in tumulo vergente in occidentem bybernum. Cingunt paludes inexuperabilis altitudinis estate & hyeme, quas restagnantes faciunt. lacus in ipsâ palude, quâ proxima vrbi est, veluti insula eminet, aggeri operis ingentis imposito, qui & murum sustinet, & humore circumfusâ paludis nihil læditur. muro vrbs coniuncta procul videtur. diuisa est inter murali amni, & eadem ponte iuncta: ut nec expugnante externo, aditum ab vlla parte habeat; nec, si quem ibi rex includat, vllum, nisi per facillimâ custodie pontem, effugium. Et gaza regia in eo loco erat. Exigua primùm vrbs fuit, sed magnis postea incrementis à Philippo, & Alexandro, maximis regum aucta fuit. Alexandrum etiam in eâ natum ferunt, vnde Iuuenalis.*

Unus Pellaio iuueni non sufficit orbis.

In diuisione verò Macedoniae, à Paulo Aemylio factâ, tertiæ regionis caput constituta fuit Pella. Vectigali verò redditâ Macedonia, coloniam eò Romani deduxere. quare Plinius coloniam illam vocat; & in nummo Imp. Gordiani COL. IVL. AVG. PELLA.

Lucianus verò refert, Pellam olim sub Macedonicis regibus perbeatam fuisse, suo verò tempore ad magnam incolarum infrequentiam, & inopiam delapsam. Propter verò Pellæ nobilitatem, Macedones Asiam incolentes, Apameam, insignem urbem, Pellam vocarunt; in quâ refert Strabo, Seleucum Nicatorem consueuisse quingentos elephantos alere. Refert Plinius, *Alexandrum Magnum transtulisse Pellam, nobilem tabulam Aristidis Thebani (qui primus animum pinxit, & sensus eius expressit) oppido capto ad matris morientis è vulnere, mammam adrepens infans, intelligiturque sentire mater, & timere, ne emortuo lacte sanguinem infans lambat. Euripidem etiam Poëtam Pellæ sepultum tradit Suidas, qui, cum Arche-*

A Archelao Macedoniae Rege familiariter vteretur, noctu rediens ab eius conuiuio, canibus ab eius æmulis Aridæo Macedone, & Cræuea Thessalo, immixtis dilaceratus est; alij non à canibus, sed à mulieribus discerptum tradunt, quod vehementi odio illas passim in Tragædijs suis prosequeretur. Auctor est Aulus Gellius, sepulchrum eius, & memoriam, Mædones eo dignatos fuisse honore, vt in gloriæ quoque loco prædicarent. Lib. xv.
Cap. xx.

Ὅστις σὸν μνήμα Ἐυριπίδης ὄλετο πᾶ.

Nulla ætate tua Euripides memoria peribit.

B Quod egregius poëta, morte obitâ, sepultus in illorum regione foret. Quamobrem cum legati Atheniensium ad eos missi petijssent, vt Euripidis ossa in patriam permitterent transferri; maximo consensu Pelenses in eâ re negandâ perstiterunt. Positum autem erat eius sepulchrum, teste Vitruuio lib. viii cap. iii. & Plinio lib. xxxi. cap. ii. inter duos confluentes riuos, alterum saluberrimi potus, alterum mortiferi. Plutarchus verò in vitâ Lycurgi Euripidem conditum esse in Macedonia prope Arethusam, eiusque sepulchrum fulmine ictum refert, quod paucis admodum, nec nisi illustribus viris, & Lycurgo, accidisse refert.

C Nummi nullâ explicatione indigent, in ijs enim Apollo & Minerua tantum sunt.

Θ Ε Σ Σ Α Λ Ο Ν Ι Κ Ε Ω Ν.

T H E S S A L O N I C A.

Thessalonica Therma dicta. Vrbs olim valida. Theodosius Imp. hic baptisatus. Magna Thessalonicensium cedes. Constantis somnium se Thessalonicam ire. Licinius Casar hic occisus. Janus ex Thessaliâ in Italiam venit.

D IN intimo fere Thermaici sinus recessu sita erat Thessalonica, in regione Amphaxitide, inter duos amnes, Chabrim ab ortu, & Echedorum ab occasu. Prius dicta Ἄλια, teste Stephano Byzantino; Therme etiam vocata, vt Strabonis Epitome docet. (liquidem septimi finis desideratur) quam Latinè vertit Hieronymus Gemusæus, vir doctus. Post Axium flumen Thessalonica vrbs est, prius Therme dicta, à Cassandro ædificata. is de nomine vxoris, quæ Philippi Amyntæ erat filia, urbem hanc ita appellauit, atque circumiacentia oppidula in eam deduxit, vt Chalestram, Æneam, Cissum, & quidam alia. Scio Plinium, & Stephanum, Thermem diuersam à Thessalonicâ constituere. De Thessalonicis verò nomine à Strabonis Epitome dissentit Constantinus Porphyrogenneta, vt & Iulianus Cæsar, Oratione ii. qui à victoriâ, quam Philippus à Thessalis reportauit, nomen hoc inditum credunt. Alij putant, Philippum filix,

A cui multum debet posteritas ob egregiam operam, quam in vertendis Aristotelis libris impendit. Huius etiam urbis amœnitate adeo captum fuisse Constantinum Magnum refert Cedrenus, ut biennio Theſſalonicæ hæſerit; quo tempore balneis, theatris, aquæductibus, alijsque operibus egregiè illam exornavit. atque hîc Licinium Cæsarem iuſſit occidi, quod novas res contra illum moliri ferebatur.

I. II. Ab unâ parte Ianus bifrons; sed quid sibi Deus ille cum Theſſalonicâ, incertus sum; nisi fortè, quod Plutarchus monet in Quæſtionibus Romanis, Ianum Græcum eſſe, atque ex Perrhæbia in Italiam veniſſe; illa autem Theſſaliæ pars erat. ab auersâ parte Centauri laſciuiantes, in memoriam forte victoriæ, quam Philippus contra Theſſalos obtinuit; unde & urbis etymon fluxiſſe varij aſſerunt. Cæteri nummi nihil peculiare habent, quod explicationem meretur. Equum enim habent frequenter, quod generoſis equis, & egregio equitatu, pollerent. Vel etiam bellicoſum populum fuiſſe denotat. hoc enim à Virgilio obſeruatum video Aeneidos. III.

*Quatuor hic, primum omen, equos in gramine vidi
Tondentes campum latè, candore niuali.*

*Et pater Anchises. bellum, ô terra hospita, portas;
Bello armantur equi; bellum hæc armenta minantur.*

Sic idem Poëta refert Didonem eo loco condidiſſe urbem, ubi caput equi inuentum fuerat.

*Effodere loco ſignum, quod regia Dido
Monſtrarat, caput acris equi: ſic nam fore bello
Egregiam, & facilem victu per ſæcula gentem.*

Κ Α Σ Σ Α Ν Δ Ρ Ι Ε Ω Ν.

CASSANDREA.

D *Potidæa olim dicta. Corinthiorum colonia. A Cassandro
mox nomen ſumpſit. Pallene Phlegra vocata. A
Romanis & Eumene, fruſtra oppugnata.*

I N Palleneni Iſthmo ſita erat Caſſandrea, illuſtris ciuitas, olim dicta Potidæa, Plinio & Stephano teſtibus. Condidere illam Corinthij, miſſis eò colonis, ut auctor eſt Thucydides lib. I. Marcianus Doricorum ciuitatem ideo illam vocat, qui tamen à Caſſandriâ illam diuerſam ſtatuit.

— Ποτίδαι ἐστὶ Δωρικὴ πόλις.
Μετὰ ταῦτα Κασσανδρεία δ' ὀνομασμένη.
*Potidæaq; extat Doricorum ciuitas,
Cum poſtea Caſſandria occurrit tibi.*

Belle

Bello Peloponnesiaco, post diuturnam obsidionem, ab Atheniensibus A expugnatâ; incolæ Chalcidem commigrarunt, nouisque eò colonis missis, Athenienses urbem habitarunt; illamque ad Philippi Amyntæ imperium possederunt, qui ab illo victi vrbe etiam eieci sunt. Sed rerum potente Cassandro, Antipatri filio, Potidæatæ auitis sedibus donati fuerunt, vt Pausanias asserit; qui beneficij memores, in Cassandri gratiam, Cassandream, oblitterato priore nomine, vocarunt. Diodorus Siculus refert, multos Cherronesi incolas, & Olynthi reliquias, præter Potidæatas, in hanc urbem traductos; vnde cum Cassander omnem operam impenderet in illâ exornandâ, omnes Macedoniae vrbes breui B tempore potentiâ superauit. Situm eius Liuij verbis lubet describere.

In Eliacis lib. XIX. *Conditâ est à Cassandro rege in ipsis faucibus, quæ Pallensem agrum cetera Macedoniae iungunt. Hinc Toronaico, hinc Macedonico septa mari, eminet namque in altum lingua, in qua sita est, nec minus quam in altum magnitudine Arbo mons excurrit, obuersa in regione Magnesiæ, duobus imparibus promontorijs, quorum maiori Posideum est nomen, minori Canastreum. Pallene autem, vt hoc obiter tangam, peninsula erat Macedoniae, quam Phlegram vocant, Gigantum pugnacum Dijs nobilitata. Marcianus.*

— Παλλήνη τ' ἐπ' Ἴσθμῳ κειμένη,
 Ταύτην δὲ Φλέγραν τὸ πρῶτον καλεσμένην,
 Τῶς θεομάχης γίγαντας οἰκῆσαι λόγῳ.

--- Palleneque in Isthmo quæ iacet.
 Porrò hanc Phlegram, ceu nuncupatur prius,
 Hostes gigantes rumor habitasse est deum.

Valida autem vrbs fuit Cassandria, & quam infeliciter bis Romani tentarunt. semel tempore prioris belli Macedonici, cum L. Apustio duce, & Attalo rege, illam aggressi fuissent, multis vulneribus acceptis irritò incepto discesserunt. secundo verò bello Macedonico C. Martius cum Eumene Rege diuisis copiis urbem oppugnare adorti, Romanis ad Clitas, quas vocant, munimenta ceruis etiam obieciis, vt viam intercluderet, à Macedonico ad Toronaicum mare perduxit; ab alterâ parte Euripus erat: inde Eumenes oppugnabat. Romanis in fossâ complendâ, quam nuper obiecerat Persens, plurimum erat laboris: ibi querenti pratori, quia nusquam cumuli apparebant, quò è fossâ terra foret: monstrati sunt fornices, non ad eandem crassitudinem qua veterem murum, sed simplici laterum ordine structos esse; consilium igitur cepit trans fossa pariete iter in urbem patefacere: fallere autem ita se posse, si muros à parte aliâ scalis adortus, tumultu iniecto in custodiam eius loci propugnatores vrbs auertisset. Erant in presidio Cassandrea præter non contemnendam iuuentutem oppidanorum, DCCC. Agrianes & M. M. Penestaram Illyriorum, à Pleurato inde missi, L bellicosum vtrumque genus. His tuentibus muros, cum subire Romani summâ viterentur, momento temporis parietes fornicum perfossi urbem patefecerunt. quod si, qui irrupere, armati fuissent, ex templo cepissent. Hoc vbi perfectum esse opus militibus

A litibus nunciatum est, clamorem alacres gaudio repente tollunt, alijs parte alia in urbem irrupturis. hostes primùm admiratio cepit, quidnam sibi repentinus clamor vellet, postquam patere urbem accepere præfecti præsidij Pytho, & Philippus Proco, qui occupasset aggredi opus factum esse rati, cum valida Agrianum Illyriorumque manu erumpunt, Romanosque, qui alij aliunde coibant, conuocabanturque, vt signa in urbem inferrent, incompósitos atq; inordinatos fugant, persequunturq; ad fossam: in qua compulsos ruinâ cumulant. D C. ferme ibi interfecti, omnesque prope, qui inter murum fossamque deprehensi erant, vulnerantur. ita suo ipse conatu perculsus Prætor segnior ad alia factus, & ne Eumeni quidem, simul à mari, si-
B mul à terra aggredienti, quidquam satis procedebat; placuit igitur vtrique custodijs firmatis ne quod præsidium ex Macedonia intromitti possêt, quoniam vis aperta non processisset, operibus mœnia oppugnare. Hæc parantibus. x. lembi regij ab Thessalonica, cum delectis Gallorum auxiliaribus missi, cum in salo stantes hostium naues conspexissent, ipsi obscura nocte simplici ordine quàm poterant proxime littus tenentes, intrarunt urbem. huius noui præsidij fama absistere oppugnatione simul Romanos Regemque coëgit. circumuecti promontorium ad Toronem classem appulerunt.

Sed mox deuicto Perleo, Paulo Aemylio hæc vrbs cum vniuersâ intrâ biduum dedita est Macedoniâ. Rom. postea facta est colonia, Plinio
C teste.

I. Cassander est, diademate ornatus, vrbs conditor; ab alterâ parte, Ico hinnulum deuorans.

II. Herculis claua, & arcus, in heroïs illius memoriam, à quo Macedonum reges genus suum ducere gloriantur.

A N T I G O N E Ω N .

A N T I G O N E A .

Ab Antigono Gonata constructa. Romanorum circa illam clades.

I N T E R Mygdoniæ vrbes non postrema erat Antigonea, quam Ptolemæus Antigonisam vocat. Stephano *Αντιγέεια* dicitur corruptè, cum citra dipthongum *Αντιγόνια* scribi debeat. Ab Antigono Gonata conditam refert. Non procul à Cassandreâ videtur sita fuisse, vt ex Liuiο colligere est. Vrbs erat maritima, & valida; siquidem Romani, duce C. Martio, peruastatis finibus Anix, legentes oram, Antigoniam perueniunt. ibi egressi in terram primo, & vastarunt agros passim, & aliquantulum prædæ contulerunt ad naues; dein palatos eos adorti Macedones, mixti equites peditesque, fugientes effusè ad mare persequuti, quin-
E gentos ferme occiderunt, & non minus ceperunt. nec aliud quàm vltima necessitas animos militum Romanorum, simul desperatione aliâ salutis, simul indignitate irritauit. redintegrata in littore pugna est. adiu-
 uere

uere & qui in nauibus erant; ibi Macedonum ducenti ferme caesi, par A
 numerus captus. Ab Antigonea classis profecta ad agrum Pallenensem,
 excensionem ad populandum fecit.

I. Caput est, diademate cinctum. an illud Antigoni Gonatae sit,
 dubitare quis posset, cum effigies illius, quae Tabula xxxviii. expressa sit,
 non omnino cum hac conueniat; haec enim malas lanugine ornatas ha-
 bet, alia non.

II. Apollo est, & ab auersa parte equus.

T O P O N A I O N .

T O R O N E .

*Torone Protei uxor urbi nomen dedit. Sinus Toronaicus. A
 Brasida Atheniensibus erepta. C. Martium
 Praetorem reppulit.*

TORONEM urbem Stephanus Thraciae, Ptolemaeus vero & Pli-
 nius Macedoniae adscribunt. Dicta haec, auctore Stephano, ^{ὄρον}
^{τορώνης, τῆς Πρωτίως, καὶ Ποσειδῶντος, καὶ Φοινίκης.} à Torone Protei uxore. quae C
 Neptuni & Phanices filia. Sita erat in sinu, qui ab illa Toronicus vel To-
 ronæus dictus fuit, qui proximè Thermaicum excipit, paruus ille qui-
 dem, quem à Canastreo promontorio Derrim vsque plerique exten-
 dunt; Ptolemaeus illam inter Pataxias statuit. Tempore belli Peloppon-
 nesiaci urbs haec per insidias à Lacedaemonijs duce Brasida Atheniensibus
 erepta fuit, ut Thucydides memorat. non spernenda posterioribus
 saeculis urbs fuit, secundo enim bello Macedonico C. Martius Prae-
 tor cum Eumene rege adorti illam oppugnare, ubi validâ manu defen-
 di animaduenterunt, irrito conatu discesserunt, ut auctor est Lilius.
 lib. xlii.

Nummus Toronæorum, naualis rei studiosos illos fuisse arguit; siqui- D
 dem nauis a plustre refert, & ab alterâ parte turris est conspicua, quae vi-
 detur esse pharus. siquidem ignem in summitate ostendit, ut nocte in-
 tempestâ nauigia huc appelli possent.

O Λ Υ Ν Θ Ι Ο Ν .

O L Y N T H V S .

*Artabazi crudelitas in Olynthios. Bellum cum Amynta & La-
 cedemonijs. A Philippo occupatur. Callisthenes Olynthius.* E

THRA CIAE limitibus olim comprehensa fuit Olynthus, sed Ma-
 cedoniae postea adscripta. Ab Olyntho, Herculis filio, nomen illi
 inditum

A inditum fuisse, auctore est Stephanus Byzantinus: Incoluere illam primum Bottiæi, quos ex sinu Thermæo Macedones quondam eiecerant, deinde Chalcidensibus habitata fuit. Siquidem Artabazus, postquam Xerxes, nauali clade percussus, quam ad Salaminem acceperat in Persidem refugisset, Olynthum in potestatem suam redegit, incolas verò omnes in vicinam paludem deductos occidit, urbemque administrandam Critobulo Toronæo Chalcidensi dedit; atque hac occasione Chalcidenses Olynthum venisse, auctor est Herodotus: Post Persarum verò cladem pollens viribus & opibus inelita fuit, ita ut

B multa bella cum Macedonum regibus, & Spartanis, gesserit. Siquidem Amyntas, Philippi pater, percussus aduerso prælio, quo ab Illyrijs victus fuit, præproperâ desperatione statuit regnum deferere, & vicinum agrum Olynthijs dono dedit; sed reductus mox in regnum à Thessalis, donatum agrum repetijt: Olynthij reddituros se negarunt; hinc bellum graue exarsit. Amyntas suis viribus parum fidens, Lacedæmonios in belli societatem pellexit. Olynthij, Diod: Siculus lib. xv. hostium potentiam spernentes, frequenter cum illis manus conferunt, & sæpius victores exstiterunt. tandem Teleutias, Agesilai Regis frater, cum magnis copijs eò mittitur; qui dum fortiter dimicaret, ab Olynthijs cæsus est, & mille ac ducenti Lacedæmonij cum illo. Justinus lib. viii.

C quo damno percussus Lacedæmonij, regem suum Agesipolim bello perficiunt; qui cum nihil præclarè contra illos gessisset, successorem illi mittunt Polybidam; qui compulsis inter mœnia Olynthijs, tandem deficiente annonâ, Lacedæmonijs se dederunt. Philippus verò mox omnibus modis potentissimam hanc urbem sibi conatus conciliare, adeo ut Pydnam & Potidæam bello captas Olynthijs subiecerit; quos tamen postea bello aggressus est. Receperant enim Olynthij per misericordiam duos Philippi

D fratres (tertium enim occiderat) quos ex nouercâ genitos, velut regni æmulos, tollere gestiebat. itaque licet duobus prælijs victos intra mœnia compulisset, forti tamen animo obsidionem ferunt; sed Euthycrate ac Læsthenes, qui vrbi cum summo imperio præerant, pecuniâ corruptis, illorum perfidiâ Olyntho potitur, captamque diripit, nobilem antiquam urbem excindit, ciues sub hastâ vendidit; & fratres olim destinato supplicio tradit, prædaque ingenti & parricidij voto potitur. Athenienses, quibus iam suspecta erat Philippi potentia, agrè Olynthiorum calamitatem tulere; cum quibus iam pridem fœdus inierant. quæ res Demostheni occasionem dedit, ut tres illas orationes, Olynthiacas dictas, ad populum haberet.

E

Ex hac vrbe oriundus fuit Nobilis Philosophus Callisthenes, Aristotelis affinis, quem Alexander Magnus domo exciuerat, ut

res ab se gestas posteris traderet. Sed cum vir esset liberrimi A
otis, haudquaquam aulae & assentantium ingenio accommodatus,
quæ res illi exitio fuit: Siquidem coniuratione detectâ, quâ Her-
molaus, alijque Macedonum primores, conati fuerunt Alexan-
drum interficere; ab æmulis, tanquam coniurationis conscius,
Q. Curtius accusatur. (quem tamen innoxium fuisse tradunt Scriptores) at-
que inter tormenta expiravit. Diogenes verò Laërtius in vitâ Ari-
stotelis refert, illum ferreâ caueâ inclusum, passim circum latum, &
Leoni tandem obiectum fuisse.

In nummo duæ fœminæ sunt, turrito capite, qualiter vrbes B
depingi solent manu navis gubernaculum gerentes, dextras iun-
gentes cum inscriptione ΟΛΥΝΘΙΩΝ ΚΑΙ ΤΟΡΩΝΑΙΩΝ ΟΜΟΝΟΙΑ.
I. *Olynthiorum & Toroneorum concordia.* indicat duas has vrbes fœde-
re mutuo fuisse deuinctas, & re nauali valuisse. ab altera parte, na-
uis rostratæ partem cum oliuæ aut lauri ramo refert, in memoriam
forte alicuius navalis victoriæ.

Α Θ Ω Ι Τ Ω Ν .

Α Τ Η Ο .

C

*Montis Atho altitudo . Eius umbra Lemnum pertin-
git . Acroathos , Macrobij . Dinocrates Archi-
tectus . Άγιον ὄρος cur hodie dictus .
Iupiter Athous .*

D E vrbe Atho altum apud priscos Auctores silentium. So-
lus fere Stephanus Byzantinus eius meminit. ἐστὶ δὲ καὶ Ἄθος
πίλις, ἐπὶ τῷ Ἄθῳ καὶ ὀπλίτης, Ἀθώϊτης. Athos vrbs ad radices montis Atho, D
vnde incolæ Athoita. Quare de monte ipso quædam mihi visum di-
cere, cum magna eius celebritas apud vtriusque linguæ Scripto-
res reperiatur. Mons is in Thraciâ est altissimus, cui nomen indi-
tum ab Atho gigante, vt apud Stephanum narrat Nisander. Scho-
liastes verò Theocriti, ex Neptuno & Rhodope illum genitum
fuisse refert, Mons ipse à planicie excurrit in mare LXXV. M.
P. ambitu verò radice centum quinquaginta millia colligit, au-
ctore Plinio. adeò verò elatus est, secundum Melam, & Soli-
num, vt credatur altiùs, quàm vnde imbres cadant, surge- E
re. quæ opinio eo fidem concepit, quod in aris, quas ca-
cumine sustinet, nunquam cineres eluuntur, neque quicquam
ex aggeribus suis perdunt, sed quo relictæ fuerint cumulo
permanent

Solinus.

A permanent. Eius verò immensam altitudinem ex eo maxime probare possumus, quod eius montis umbra in forum Myrinæ (Lemnica est vrbs) perueniat. Plinius de Lemno. *Oppida habet Hephæstiam, & Myrinam, in cuius forum solstitio Athos ei aculatur umbram.* Hinc Statius lib. v. Thebaidos. Lib. iiii. Cap. xii.

— *Ingenti tellurem proximus umbrâ
Vestit Athos, nemorumque obscurat imagine pontum.*

Hinc parœmia orta, quam citat Eustathius Iliadi z.

B *Ἄθος σκιάζει νῶπις Λημνίας βοός.
Athos obumbrat dorsum Lemniæ bouis.*

Ferunt enim in Lemno bouis fuisse simulachrum ingens, ex candido marmore, quod Athos, quamuis longè diffitus, interuallo, ob summam tamen suam altitudinem, umbra sua obscurat. Stephanus certè Byzantinus refert, eius umbram ad trecenta stadia porrigi. Iulius verò Solinus maius spatium asserit. *Oppidum Myrinæ in cuius forum mons Athos & Macedoniâ umbram iacit. quod non frustra inter miracula notauerunt, cum Athos à Lemno sex & octuaginta millibus passuum separetur.* Plinius LXXVII. M. P. tantum statuit.

C Hunc montem potentissimus ille Xerxes perfodit teste Herodoto, vt classem suam in Græciam immitteret, & mille quingentis passibus à continenti abscissum refert Plinius. Fossa verò ad eo lata fuit ducta, vt duabus triremibus simul illac iter esset; quod ostentationis potius gratiâ, quàm necessitatis causâ, ab illo factum; quo Græcis maior nominis sui terror incureretur. De quo Catullus.

Cum Medi irrupere nouum mare, cuiusque iuuentus

D *Per medium classi barbara nauit Athon.*

In vertice huius montis oppidum erat Acroathos; in quo, vt auctor est Pomponius Mela, dimidio longior, quàm in alijs terris, ætas habitantium erat; vnde incolæ Macrobij dicti. De quibus Plinius. *Oppidum in cacumine fuit Acroathon, nunc sunt Vranopolis, Paleotrum, Thyssus, Cleone, Apollonia, cuius incolæ Macrobij cognominantur.* Stephano verò hæc vrbs *Ἀκρόθωνοι* dicta. *Ἀκρόθωνοι, πόλις ἐπὶ τῆς ἀκροῦ τοῦ Ἄθω, τὸ ἔθνη δὲν Ἀκρόθωνοι, καὶ Ἀκροθαίτης.*

Dinocrates nobilis architectus Macedo, venit ex Macedoniâ ad exercitum, vt Alexandro persuaderet, se formaturum ex monte Atho Vitruuius lib. ii.
E statuam tanto Rege dignam, cuius manus læua contineret amplissimam ciuitatem, dextra vero pateram quæ exciperet omnium fluminum, quæ sunt in eo monte aquam, vt inde in mare effunderetur. delectatus Alexander nouitate formæ, statim quæsiuit, an essent agri, qui possent ciuitatem

ciuitatem frumentariâ ratione tueri; cùm inuenisset non posse, nisi **A** transmarinis subuectionibus, Dinocrati respondit; se quidem delectari egregiâ formæ compositione, sed animaduertere se, si quis eò loci coloniam deduxerit, fore, vt iudicium eius vituperetur. Plutarchus lib. 11. De fortitudine vel fortuna Alexandri Stasicratem vocat hunc architectum, atque illi respondisse Alexandrum, *Tum montem Atho intactum relinque; satis enim est, illum esse monumentum petulantia, quam vnus Regum in illum exercuit: me Caucasus & Emodi montes loquentur.* Non sine ratione visus est Dinocrates statuam Alexandri ex hoc monte fabricare voluisse; siquidem ferunt recentiores, montem hunc referre **B** hominem supinum decumbentem, ita vt pedibus quidem maris litus attingat, quo loco multo angustior euadit, deinceps paulatim humeros versus latior euadit, atque vt caput toto corpore altius eminet, ita etiam in ipso montis vertice alius collis; instar capitis, immensum attollitur. Hoc sæculo à Græcis ἀγίου ὄρους, vulgò *Monte sancto* vocatur, quo nomine à Ioanne Tzetze vocatum video. Causa nominis est, quod totus mons plenus sit monasterijs Græcorum, qui Caloieri dicuntur. immo refert Petrus Bellonius lib. 1 suarum Observa- tionum, à multis sæculis montem hunc religiosus his esse dicatum, **C** adeo vt nulli profano, siue Græcorum, siue Turcarum, permissum sit hic habitare; ferturque ad sex millia numerum illorum ascendere; qui varijs distincti monasterijs summâ cum securitate hic vitam degunt. morum enim p̄bitas, & vitæ innocentia, etiam inter efferas nationes, solet cultores suos tutari.

Numinus hic virum ostendit proceræ staturæ qui monti incumbit, siue is sit Athos gigas, vnde monti nomen; vel forte Iupiter is est, humanâ staturâ maior; qui hîc in monte Atho colebatur. De quo Eustathius Iliade **B**. Ἀθῶν χεῦς, ὃ ἐν Ἀθῶ τῷ ὄρει τιμῶμεν. *Athous Iupiter, qui in monte Atho colebatur.* Quod etiam Hesychius videtur innuere, **D** in dictione Ἀθῶν.

B I Σ Α Λ Τ Ι Ο Ν .

B I S A L T Æ .

Bisalta fortissimi viri, Equino sanguine & concreto lacte viuunt. Rex Bisaltarum sex filios suos excacauit.

IN T E R Macedonicas gentes Bisaltæ etiam annumerantur à Plinio, urbem etiam Bisaltiam Stephanus præter regionem recenset. Nomen deductum ἀπὸ Βισάλτης, τῆς ἡλίας καὶ γῆς. à *Bisalte, Solis &* **E**

A Solis & Terræ filio, quod etiam à Suida dictum video. Incolæ egregiâ Lib. XLV. fortitudinis famâ claruerunt. vnde Liuius, in diuisione Macedoniae à Paulo Aemylio institutâ.

Pars prima Bisaltas habet, fortissimos viros, (trans Nessum amnem incolunt circa Strymonem) & multas frugum proprietates, & metalla, & oportunitatem Amphipolis, quæ obiecta, claudit omnes ab oriente sole in Macedonia aditus. Vnde non omnino vanum videtur, quod Perseus magnâ pugnâ à L. Aemylio Paulo deuictus, in Bisaltis spem omnem posuisset. Idem Liuius. Perseus vnâ tantum spe Bisaltarum auxiliij tentati, ad quos

B nequicquam miserat legatos, in concionem processit.

Mos illis erat equis proprijs venam incidere, sanguinemque cum lacte concreto bibere. Virgilius. III. Georg.

*Profuit incensos æstus auertere, & inter
Ima ferire pedis salientem sanguine venam:
Bisalta quo more solent, acerque Gelonus
Quum fugit in Rhodopen, atque in deserta Getarum,
Et lac concretum cum sanguine potat equino.*

C Lepores hic etiam plerique geminum hepar habere, refert ex Theopompo, & Phauorino, Stephanus Bisantinus. Proprius illis erat Rex, quo tempore in Græciam Xerxes irrupit, qui aspernatus cum illo militare aduersus Græcos, in prærupta montis Rhodopes ascendit, filijsque etiam interdixit, ne cum Xerxe pergerent: illi patris imperijs spretis, & belli libidine accensi cum Persis profecti sunt; quos ex infœlici hac expeditione domum reuersos, pater omnes excæcauit, sex autem erant numero, vt narrat in Vraniâ Herodotus.

D Nummus primus equum, & adstantem militem cum iaculo, habet. Significat illos equestri gloriâ fortè floruisse. Et bellicosos valde fuisse.

A M Φ Ι Π Ο Λ Ι Τ Ω Ν.

A M P H I P O L I S.

Persarum sacrificium circa Nouem vias. Atheniensium Colonij à Thracibus Cæsi. Cur Amphipolis dicta. Stephani lapsus.

Rhesi ossa hic condita. A Philippo occupatur.

E *Accipitrum mira venatio. Diana
Tauropolos.*

T HRACIÆ olim adscripta Amphipolis; sed aucto Macedonum imperio, illorum limitibus comprehensa fuit. Ante Xerxis

aduentum in Græciam, ἐννέα ὁδοί, seu nouem viæ vocata fuit, vt auctor A est Thucydides. Refert verò Herodotus in Polymniâ, Perfas iuxta Nouem Vias Hedonorum, totidem illic pueros & virgines, indigenarum filios, viuos defodisse, vt secunda illis belli fortuna esset. Primum tentauit hanc urbem incolere Aristagoras Milesius, quum Darium regem fugeret; sed ab Edonibus eiectus; deinde Athenienses duos & triginta post annos coloniam eò deduxere, missis decem colonorum tam Atticorum, quàm sociorum millibus, qui cum longius ausi essent se effundere, apud Darbescum Edonicum omnes à Thracibus interempti sunt. Sed elapsis vndetriginta annis, reuersi Athenienses, duce Agnone Niciæ filio, expulsis Edonibus, coloniam iterum deduxerunt, meliori auspicio, & Amphipolim vocarunt, teste Thucydide, ὅτι ἐπ' ἀμφότερα περιέρχοντο τῆ Στρυμόνῳ, quod præterfluente Strymone undique cingeretur. Suidas verò διὰ τὸ περιουκῆσθαι τὸν τόπον, quod is locus circum circa habitaretur. Stephanus olim vocatam dicit Κράδεμναν καὶ Ἀνάδραμον, Crademnam & Anadramum, similiter Μυρίκην καὶ Ἐϊόναν, Myricam & Eionem. In duobus hisce vltimis nominibus certum est eum labi. Siquidem Thucydides dicit Eionem maritimum esse emporium, in ostio Strymonis, quod xxv. stadijs ab Amphipoli distabat. non secus etiã Myricæ, vel Myricini, vt diuersæ ab Amphipoli, meminit. C Auctor est Polyænus, Agnoni oraculum datum fuisse, dum coloniam hanc duceret, vt Rhesi ossa Troiâ asportaret, atque patriæ telluri illa conderet, si fœlicem euentum colonix optaret, missis aliquot Troiam, Rhesi monumentum per noctem effregerunt, atque ossa eius reportarunt, quæ ille ad Strymonem clam defodit, & deceptis Barbaris per inducias noctu locum fossâ & vallo muniuit, tribusque noctibus opus perfecit: Agnonem Thraces violati fœderis accusarunt; at ille, nullam se illis iniuriam fecisse, siquidem inter ipsos conuenisse de tribus diebus, se verò tribus noctibus murum perfecisse. Bello verò Peloponnesiaco Brasidas, Lacedæmoniorum dux, proditione quorundam, Amphipolim Atheniensibus eripuit; sed decimo anno eiusdem belli per inducias Atheniensibus iterum restituta fuit.

Philippus deinde, Amyntæ filius, cum ab Amphipolitanis varijs iniurijs irritatus esset, validis copijs illos inuasit, & admotis machinis urbem expugnauit. qui multis inimicorum exilio multatis, in cæteros se benignum exhibuit, vt auctor est Diodorus Siculus. Sed cum Athenienses illam summâ contentione restitui cuperent, & Illyrico bello premeretur, ne pluribus simul hostibus eodem tempore occurrendum esset, Amphipolim liberam dimisit. Atheniensibus satis hoc E visum, urbem Philippi dominationi ereptam, omnem belli curam seposuerunt; Philippus verò, profligatis Illyrijs, viribusque auctus, urbem iterum, contemptis Atheniensibus, occupauit, & Macedonia adiecit; quæ postea in diuisione, factâ à Paulo Aemylio, primæ

A primæ regionis caput, & Metropolis, facta.

Memorandum est, quod de venatione accipitrum, à Plinio est proditum circa hanc urbem. *In Thraciæ parte super Amphipolim homines atque accipitres, societate quadam aucupantur; hi ex siluis & harundinetis excitant aves, illi superuolantes, deprimunt, rursus captas aucupes diuidunt cum ijs. Traditum est, missas in sublime sibi excipere eos, & cum tempus capture sit, clangore, ac volatus genere, inuitare ad occasionem.* Lib. x.
cap. viii.

I. Muliebris vultus est; in alicuius Deæ procul dubio honorem; num Diana sit, etsi nulla hic eius insignia, non citra caussam suspicari licet. nam summo hic honore colebatur Diana Tauropolos: B Liuius lib. XLIV. vbi agit de fugâ Persei, *Amphipolim cum iam fama pugne peruenisset, concursusque matronarum in templum Dianæ, quam Tauropolon vocant, ad opem exposcendam feret.* Nomen hoc illi inditum, vel quod, vt taurus, omnia circumeat luna, vt scribit Apollodorus; vel, quod luna taurum, à Neptuno immisum Hyppolito, furore percitum per omnes terras agigaret, vt auctor est Ister apud Suidam: Eustathius verò Tauropolon vocat, non solum à Tauris populis, vbi scilicet & Taurica Diana; sed etiam, quia regio illa, cui Dea illa præest, armentis abundet, quod nostro instituto conuenit. nam armentis Amphipolim abundasse, ostendit Taurus in nummis. Hesy chius verò, non solum Dianam, sed & Mineruam, Tauropolon vocatam dicit. C

II. Minerua est cum Grypho in galea. in memoriam, ni fallor, Atheniensium, quorum colonia fuit Amphipolis; illorum verò dea tutelarior Minerua. Taurus verò pascens, tellurem aratro aptam, & fecundam, significat.

III. Minerua est galeata. cui pinnula, non secus ac Mercurio, in galeâ.

IV. Rex Philippus, laureato capite; fortè in memoriam victoriæ, D quam de Illyricis habuit, quando Amphipolitanos iussit esse liberos, vt supra dictum; ab alterâ parte spica frumenti, abundantiam & fertilitatem Cerealium arguit.

Φ Ι Λ Ι Π Π Ο Π Ο Λ Ι Τ Ω Ν .

P H I L I P P O P O L I S .

Ponropolis & Trimontium dicta. Diuersa est ab Hadrianopoli: Ptolemaeus emendatus Ammianus Eumolpiadem vocat.

E **I**NTER Thraciæ mediterraneas Vrbes Philippopolis numeratur, quam Plinius primò Ponriopolim, deinde & Trimontium vocatam dicit. *Oppidum sub Rhodope Ponriopolis antea, mox à conditore Philippopolis*

Lib. de cu-
riositate.

polis nunc à situ Trimontium dictum. Ptolomeus verò Hadrianopolim A
 vocat manifesto errore. Siquidem Sextus Rufus Muscadoniam urbem
 Hadrionopolim dictam, & diuersam esse ab Philippopoli auctor est,
 quare non dubitaret apud Ptolemæum Poniropolim ex Plinio subsi-
 stuere; siquidem Philippus Amyntæ F. ex pessimis & contumacissimis
 hominibus urbem condidit, quam Poniropolim vocauit, teste Plu-
 tarcho, & Suida in dictione *πονηρόπολις*, sed infami hoc nomine oblite-
 rato, Philippopolis in honorem conditoris sui est vocata. Ammianus
 Marcellinus lib. xxi sub initium, Eumolpiada nuncupat. *Edixit iter*
in Thracias; motisque properè signis, emersa de ciuitate Succorum, Philippopo-
lim petijt Eumolpiada veterem, alacri gradu sequentibus quos duxerat cunctis. B
 Sextus Rufus Olympiadam vocat, non dubito quin apud alterutrum
 error sit, nisi plures olim in Thracia Philippopoles fuerint. auctor est
 Liuius, Persei patrem Philippum, urbem Philippopolim fuga deser-
 tam oppidanorum, qui in proxima iuga montium cum familijs sese
 receperant, cœpisse, & relicto inde præsidio discessisse, sed ab Odrysijs
 mox expulsam.

I. Philippus Rex urbis conditor diademate ornatus, ab altera par-
 te spicæ cum papaueris capite indicant Agri illius vbertatem. C

II. Non videtur ad hanc urbem spectare, Siquidem inscriptio se-
 milatina est *Φλιπυσε*, potius ad Philippos nobilem Macedoniæ urbem,
 quam prius *κηϊδας* vocatam scribit Stephanus, cuius incolæ Philip-
 penfes, ad quos D. Pauli extat Epistola.

A B Δ H P I T E Ω N.

A B D E R A .

Abaderus à Diomedis equis discerptus. colonia Teiorum, quo D
tempore deducta. Xerxi cœnam parant. à ranis & muri-
bus Abderitæ patria expulsi. ab Hostilio Præto-
direpta. Democritus Philosophus. Cora
eadem cum Proserpina.

NON ignobilis Thraciæ vrbs Abdera, quam ab Hercule condi-
 tam ferunt Apollodorus & Stephanus, in memoriam Abderi
 Erimi filij, nam cum Hercules ex Euristhei præcepto, Diomedis
 Regis Thraciæ, ferocissimos equos, qui humana carne pascebantur E
 abigeret, illos Abdero tantisper custodiendos commisit, donec cum
 Diomede & Bistorijs confingeret, sed equi interim Abderum discer-
 ptum deuorant. Marcianus etiam ab Abdero conditum dicit.

ΑΒΔΗΡ, ἀπ' Α'βδήρα μεν ὀνομασμένη
 τῶ καὶ κτίσαντ' ὡς περ αὐτὴν, ὅς δεικνύει,

τ' πὸ τῆ

A

Ἰππῶν Φθαρήναι.
 Ἰππῶν Φθαρήναι.

*Abdera ab Abdero vocata est antea
 A quo fuisse olim videtur condita
 Quemque Diomedes caballis hospitum
 Cæforibus memorant preruptum.*

Pomponius Mela & Solinus, à Diomedis sorore Abdera conditam, & nomen inditum ferunt. postea vero Teij coloniam eò deduxere. Marcianus.

— Τηίοι δὲ τὴν πόλιν

B

Συνώκισαν Φυγόντες ὑπὸ τῶν Περσικῶν

— at Teij. Urbem fugati construunt, à Persica
 Irruptione

Strabo lib. xiv Teios quoque in Peninsula sita est, & portum habet, hinc & Anacreon Lyricus, cuius tempore Teij relicta vrbe, Abderam Thraciæ urbem migrarunt, cum Persarum contumelias ferre non possent, vnde prouerbum est. Ἀβδηρὰ καλὴ Τηίων ἀποικία, Abdera pulchra Teiorum Colonia. Solinus à Clazomenijs restauratam dicit. Hanc Abderam Olympiade prima & vigesima, senio collapsam, Clazomenij ex Asia ad maiorem faciem restitutam, oblitteratis quæ præcesserant nomini suo vindicarunt. Sed quomodo hæc

C Solini vera, Abderam olympiadé xxxi. Clazomeniorum nomini vindicatam si Olympiade lx. quo tempore Anacreon (si Eusebio fides habenda) incipiebat clarescere, eo Coloniam Teij ex Asia miserunt, & multis post sæculis priscum nomen obtinuit. Crederem Clazomenios ante Teios coloniam eò deduxisse, nam hoc forte inquit Eusebius qui olympiade xxxi. Abderam conditam asserit, nam quod vir doctus, ad Eusebium scribat, Teios & Clazomenios simul huic colonix deducendæ communicasse, non video quomodo possit subsistere, cum Strabone, qui triginta post olympiades, Anacreontis nempe tempore Teios coloniam huc misisse dicit.

D Erat autem sita in loco aspero, & aëre valde crasso, vnde Incolæ stupiditatis passim culpantur. Iuuenalis de Democrito.

Satyræ. κ.

— Cuius prudentia monstrat

Summos posse viros & magna exempla daturos
 Veruecum in patria, crassoque sub aëre nasci.

Et Martialis Abderitarum plebem, Stupidam vocat.

Abderitanæ pectora plebis habet.

E Lucianus etiam Dialogo quomodo sit scribenda Historia, refert Abderitis malum quoddam incidisse risu dignum, siquidem in principio febre fuisse correptos; deinde obortum delirium, in quo omnes ad agendas Tragædias impellebantur & Iambica personabant, multumque vociferabantur, maxime autem Euripidis Andromedam canticis referebant, donec superueniens hyems, illos ab infania hac soluebat, cuius rei causam refert, Archelaum Tragicum poetam celebrem, illis tempo-

temporibus; æstiuis caloribus Andromedam ibi egisse ita vt quam- A
plures ex Theatro febricitantes domum redirent, quorum mentibus
adhuc obuocabatur Andromedæ & Persei memoria.

Refert Herodotus, Abderitas coactos Xerxi cœnam instruere re-
gio apparatu; post Regis discessum cum ministri omnem apparatus
secum abstulissent, Megucreontem Abderitam, ferunt dixisse, ma-
gnam se gratiam Dijs habere, quod Xerxes non bis quotidie cibum
caperet, fore enim vt si ciuibus suis imperatum esset cœnæ simile pran-
dium; aut vt non expectarent Xerxis aduentum, aut si prestolati fui-
sent pessime acciperentur, quia tantis sumptibus impares essent. Post B
cladem vero ad Salaminem acceptam, cum in Asiam trepidus refuge-
ret, transiens Abderam, incolas conuiuio adhibuit, illosque acinace
aureo, & Tiara auro intertexta donauit. Regnante vero Cassandro An-
tipatri filio, propter ranarum & murium immensam vim, Abderitæ
coacti fuere patrium solum relinquere; qui veritus, ne Macedoniam
inuaderent, facta pactione in societatem eos recepit, agrosque in vlti-
mis Macedoniae finibus assignauit.

*Iustinus
lib. xv.*

An vero antiqua vrbs iterum culta fuit incertum est; hoc vnum
constat, Abderam secundo bello Macedonico ab Hortensio Pratore, C
indicta caussa hostiliter direptam fuisse, principes securi percussos, ce-
teros sub corona venditos, quod cum P. R. indignè tulisset, Sempro-
nium Blesum, & Sextum Iulium Cæsarem, miserunt ad restituendos
in libertatem Abderitas, Hostilioque Consuli imperatum vt conqui-
reret vndique in seruitutem abreptos.

Sed nulla re magis memorabilis quam Democrito ciue, qui peni-
tioribus Philosophiæ sacris initiatus, mortalium actiones, vt res nul-
lius momenti, Cachinnis prosequeretur, quare Ciues obesæ naris,
credentes illum delirio vel amentia laborare, Hippocratem Coum D
Medicum euocarunt, vt egregium ciuem molesto hoc morbo expedi-
ret, qui audita Democriti sapientia; Ciues ipsos desipere illum vero
sapientissimum esse iudicauit. ille verò nimio Philosophiæ amore du-
ctus, quia visu mens à contemplatione rerum abduceretur, seipsum
excæcauit; aiunt vero centesimo & nono ætatis anno illum obiisse;
Lucretius vero sponte sibi mortem consciuisse tradit lib: III.

*Denique Democritum postquam matura vetustas
Admonuit, memoris motus languescere mentis;
Sponte sua letho caput obuius obtulit ipse.*

Huius etiam vrbs ciuis fuit Protagoras acerrimus Sophistarum, cu- E
ius perplexam litem cum Euathlo discipulo, refert A. Gellius lib. v.
cap. XI.

Duo priores nummi Philippum referre videntur, laureato capite,
cum Grypho ab altera parte, Appollini sacro. quid sibi volunt illa
verba ΕΠΙΔΙΟΣ ΛΑΙΟΥ haectenus mihi ignotum.

III. Iupi-

A III. Iupiter est ἀετόφορος cum Aquila & sceptro ab aduersa parte virginis facies cum inscriptione ΑΒΔΗΡΑΣ ΚΟΡΑΣ. aliquibus est κορη puella ἀπὸ τοῦ κορεῖν quod est ornare. Plerique vero vocant Cereris filiam Proserpinam, Coram. Plurarchus de facie quæ in ore lunæ apparet. *Persephones vero nomen ἐ κορης, quod est puella apud eos qui in luna sunt, gerit Proserpina, illud quia lucifera est, hoc quod etiam pupilla oculi ita Græcis appellatur quia visa res in ea conspiciatur haud secus quam sol in luna.*

B Phronutus lib. de natura Deorum, dicit, *Cerere κέρην. I. puellam, tanquam κέρων, id est satietatem peperisse, quum sit nutrix, ad satietatem usque alimenta subministrare idonea.* Xenophon verò lib. 6. rerum Græcarum, in oratione Calcix Daduchi ad Lacedemonios, ostendit κέρην nihil aliud quam Proserpinam esse vt bene interpres eius mentem expressit. ἐπεὶ λέγεται μὲν τριπτόλεμος ὁ ἡμέτερος πρόγονος, πατὴρ Διμήτρως καὶ Κόρης ἀρρήτοις ἱερά, πρώτος ξένος δὲ εἶναι Ἡρακλεῖτι τῶ ὑμετέρῳ ἀρχηγέτη, καὶ Διὸς κέρων τῶν ὑμετέροισιν πολίταιν. *na. si memoriae proditum est, Triptoleum Cereris ac Proserpinæ arcana sacra primum exteris monstrasse Herculi summo præsidi vestro, & Dioscoris vestris cibus.*

C M A P Ω N I T Ω N .

M A R O N E A .

Ismarus Homero dicta. Chiorum Colonia Vinum Maroneum. inco'æ à Philippo crudeliter necati. Διονύσιος Σῶτης. Lynces & Tigrides Baccho sacra. Tympanum eius sacris adhibitum. Νεωκόρος.

D A VCTOR est Diodorus Siculus, Osiridem quem Græci Bac- Lib. 1.
chum vocant, peragrata Asia, & deuictis Indis, per Hellepontum in Europam transfretasse, atque Lycurgum Thraciæ impium Regem conatibus eius aduersantem interemisse, & Maronem expeditionis socium & emeritæ militiæ, ibi reliquisse, vt vitis plantandæ rationem incolas doceret, urbemque de suo nomine Maroneam condidisse, quam Homeri tempore Ismarum vocatam fuisse credant plurimi. Suidas. *μαρώνεια, ἔστι δὲ καὶ πόλις ἐν Θράκῃ, ἣν Φάσιν εἶναι τὴν ὑφ' Ὀμήρου Ἰσμαρον καλεμένην.* Hefychius. *Ἰσμαρος πόλις Θράκης, ἣ νυν μαρώνεια.* Plinius tamen Ismarum & Maroneam vt diuersas vrbes in Thracia enumerat, priusque illam Ortaguram dictam refert, Marcianus postea à Chijs conditam E refert.

Εἶπεν Μαρωνεῖ, ἔ κατακίησαι τὸ πρὶν
τὰς Κίονας ἰσχυροῖσι τὰς ἐν ἰσμαρῶ
Αὕτη δὲ χιῶν ἐγένεθ' ὕστερον κτίσις.

Deinceps Maronea vbi habitasse distitant

Cionas

*Ciconas priore seculo, prope Ismarum
At ipsa postea à Chijs est condita.*

A

Præstantissimo olim vino, vel ab Homeri tempore inclaruit; is enim Òdyssæa. I. dicit Vlyssæm à Marone Euanthis filio, Apollinis Sacerdote apud Ismaron dono hoc accepisse, quod ita generosum erat vt viginti aquæ partes sustineret.

Τὸν δ' ὅτε πόνοιεν μελιθήδεα οἶνον ἐρυθρὸν,
Σὺ δὲ πᾶς ἐμπλήσας ὕδατος ἀναεῖς εἴκοσι μετρά,
Χεῦ, ὁδμὴ δ' ἡδεῖ ἀπὸ κρητῆρας ἰδῶδει
Θεσπέσιη.

B

*Hoc quoties biberent dulce vinum rubrum
Uno poculo impleto, aquæ viginti mensuras
Immiscuit, dulcis autem odor à cratere spirabat
Diuinus.*

Lib. xiv. Et ne quis hoc fabulosum aut Poëticum figmentum putet; audiat
cap. iiii. Plinium, vino antiquissima claritas Maroneo est, in Thraciæ maritime parte, vt auctor est Homerus, neque enim fabulosa, aut de origine varie prodita

consectamur, præterquam Aristæum primum omnium in eadem gente mel miscuisse vino; suauitate præcipua vtriusque nature sponte proueniētis. Maroneum vicies tanto addito aquæ miscendum Homerus prodidit: durat etiam vis eadem in terra generi, vigorque indomitus. quippe cum Mutianus ter Consul, ex his qui nuperrimè prodidere, sextarios singulos octonis aquæ misceri compererit, præsens in eo tractu, esse autem colore nigro, odoratum, vetustate pinguescere.

C

Macedoniæ olim Regibus subdita erat, sed debellato ad Cynoscephalos Philippo, & pace cum illo firmata P. R. iussit vt rex præsidia ex Maronæa, & plerisque alijs Thraciæ locis deduceret, quod cum male illum haberet, iram omnem in Maronitas innoxios effudit, qui Cassandri opera noctu Thraces in urbem immisit atque ingentem Maronitarum cædem edidit. P. R. factum hoc Philippi tulit iniquo animo, quare Cassandrum Romam euocauit, ad dicendam causam; sed à Rege in itinere veneno sublatus est, ne arcana Imperij proderet.

D

I. Bacchus est capite hedera coronato cum inscriptione ΣΩΤΗΡΟΣ ΔΙΟΝΥΣΟΥ, Sospitis vel seruatoris Bacchi, ita enim illum cognominarunt Græci quoniam eos in Mysia seruasset, cum ibi grassaretur Telephus, & vitæ illi obiecisset. Pausanias refert in Corinthiacis prope Leruam in nemore conspici simulachrum Bacchi Σωτήρ sedens: Ab auersa parte Bacchus est stans in curru hedera coronatus, qui patetram videtur manū gestare, currum Tygris aut Lynx trahit vtrumque enim animal illi sacrum de Tygride. Statius lib. vii Theb.

E

*Errabant gemina Dircea ad mœnia Tygres
Mite iugum, belli quondam vastator Eoi
Currus, Erythraeis nuper quas victor ab oris*

Liber,

A *Liber, in Aonios meritas demiserat agros*
De Lyncibus vero Ouidius IV Metamorph.

— *tu byagum pictis insignia frænis*
Colla primis Lyncum.

Interdum & Pantheras illi adesse fingunt Poëtæ idem III. Metam.

Quem circa Tigres, simulachraqùè inauia Lyncum
Pictarumque iacent fera corpora Pantherarum.

Cur vero hæc Baccho tribuuntur animalia, in caussa est, vel quod vinum sæpe homines rixosos, sæuosquè instar Tigridis aut Pantheræ reddit, alij quod feros homines vinum emollit, & mansuetos efficiat. nonnulli verò in memoriam triumphi quem de Indis primum Bacchus duxit. Adest & caper, qui Baccho solet immolari quod vitibus infestus sit, Virgilius lib. III. Georg.

Non aliam ob caussam Baccho caper omnibus aris
Ceditur.

Adest & Satyrus, qui manu Tympanum gerit, nam licet in sacris Cybelis potissimum hoc adhiberent, non abfuisse tamen à Bacchi sacris docet Catullus, in Epithalamio Thetides & Pelei.

Plangebant alij proceris Tympana palmis,
Aut tereti tenues timitus ære ciebant

C Et Ouidius III. Metamorph.

Quacumque ingrederis, clamor iuuenilis & vna
Fæminæ voces, impulsaque tympana palmis
Concauaque æra sonant.

II. Bacchus pariter coronato capite, ab auersa parte idem Deus nudus, cum Botro in dextra, in sinistra Thyrsus cum pelle quadam videtur gestare, quæ interdum Hinnuli aut Nebridis, & aliquando Tigridis. de Nebride Statius I. Achilleides,

D *Vt vero à tereti demisit Nebrida collo*

Claudianus lib. I. de rapta Proserpinæ, Tigridis exuuias illi adscribit.

— *Letus simul procedit Iacchus*
Crinali florens hedera, quem Parthica velat
Tigris, & auratos in nodum colligit vngues,
Ebria Meonijs firmat vestigia Thyrsis.

III. Philippus Rex cum inscriptione ΜΑΡΩΝΕΙΤΩΝ ΝΕΩΚΟΡΩΝ quid illud νεωκορῶν, mihi non liquet, scio νεωκόρεσσι Ædituum esse, & cui cura incumbit templum ab immundicie purgare. Hysichius, νεωκόρεσσι ὁ πὸν ναὸν κωσµῶν, τοῦτο σάειν ἐλεγον. Sed cur Aedituis, publicus in regio nomismate honor, vt videre est infra inter Alexandri magni nomismata. Goltzius exponit νεωκορῶν quando vrbs aliqua nouis colonis est repopulata sic in Augusti nummo κνωσίων δις νεωκορῶν, secundo repopulatorum. Antonius vero Augustinus omnis Antiquitatis

peritissimus Dialogo v. putat hoc idem esse cum illo quod in Ro- A
manis numismatibus frequenter occurrit. *Deuotus Nummi Maie-*
statisque eius. sed quo fundamento eius opinio innitatur haecenus non
perspicio.

In aduersa nummi parte Muliebris vultus Bacchi in morem ornata
ΔΙΝΥΣΟΣ ΣΩΤΗΡ. deprauate pro ΔΙΟΥΣΩ, seu dionysius sopes
vel seruator.

X E P P O N H Σ I Ω N .

C H E R R O N E S V S .

B

*Miltiades Isthmum Cherronesi muro circumdedit. Coloniam
Atheniensium deducit. Protepolai delu-*
brum Hecuba tumulus.

C H E R R O N E S V S vel Chersonesus terra est, insulae in modum
pelago circumdata, vno tantum angustoque spacio, quod
Isthmum vocant, continenti adhærens, vnde Peninsula latinis dici-
tur. Hysichius vero χερρόνησια γῆ. ἢ ἐκδεξιῶν καὶ ἀριστερῶν ἔχουσα θάλασσαν, C
terra quæ dextra sinistraque mari allicitur. quatuor autem nobiliores pas-
sim memorantur, Taurica, quæ circa Mæotidem paludem est; Cim-
brica quæ in Dania est, Aurea quæ in Asia, & Thracica de qua nobis
sermo; cuius situs vndiquè in Hellespontum vergit, nisi qua continen-
tem spectat, vbi exiguo Isthmo, quæ quadraginta tantum stadia com-
plectitur, mare excludit: Hunc Isthmum Miltiades Atheniensis, euo-
catus à Dolencis Thraciæ populis, vt illos contra vicinos Absynthios
tutaretur, ab vrbē Cardia, Pactyam vsque muro conclusit, vnde ab
auctoribus Examilum vocatur, postea vero Græcis μακρὸν τείχος, seu
longus murus dictus. Refert Herodotus in Erato, Therronesi Incolas
Dolencos, bello vexatos ab Absynthijs, Delphos misisse consultum D
super belli euentum, quibus Pythia respondit, vt coloniæ deducendæ
in suam terram auctorem asciscerent qui primus templo abeuntes hos-
pitio excepissent; Dolonci sacram viam ingressi per Phocenses &
Bœotios iter fecerunt, à quorum nemine inuitati, Athenas diuerte-
runt. Miltiades Cypfoli, F. ab Aeaco & Aegina oriundus, cerneus
Doloncos pretereuntes, & peregrinos ex ornatu telisque indi-
cans, obtulit illis hospitium, qui oraculum ei aperientes, preca-
ti sunt vt Deo obsequeretur. Ille pertæsus Pisistrati Tyrannidis, pro-
tinus Delphos contulit se, consulturus oraculum, nunquid Dolon- E
cis morem gereret. annuente Pythia, cum Doloncis nauigauit,
assumptis Atheniensium plerisque, qui sponte expeditionem hanc
subire parati erant. qui postquam eo venit à Doloncis Tyran-
nus creatus est, & Coloniam Atheniensium deduxit ob multa
autem

A autem Cherronesus memorabilis, in ea enim Aegos-Potamos, quo in loco Anaxagoras, casuros ex cælo lapides prædixerat; hic etiam classem Atticam Lyfander Lacedæmonius fregit, & postea Athenas victor occupavit. Sestus hic vrbs, quæ Abydo obiacet, Herûs & Leandri infauftis amoribus nota; sed lubet Pomponij Melæ verbis reliqua describere.

B *Est hæc regio in qua Persarum exercitus, diuisas spacio pelagoque terras ausus pontibus iungere, (mirum atque ingens facinus) ex Asia in Græciam pedes, & non nauigata maria transgressus est. Sunt Protefilai ossa consecrata delubro; est & portus Cælos, Atheniensibus & Lacedæmonijs nauali acie decernentibus, Laconica classis signatus excidio. Est & $\kappa\upsilon\iota\omicron\varsigma\eta\mu\alpha$, tumulus Hecubæ, siue ex figura canis in quam conuersa traditur, siue ex fortuna, in quam deciderat, humili nomine accepto. Erat etiam vrbs eiusdem nominis Atheniensium tributaria, frumenti imprimis ferax, vt auctor est Suidas. Auctor est Xenophon lib. III. Rerum Græcarum, Dercyllidam Lacedæmoniorum ducem contra Thracum irruptiones Isthmum muro iterum clausisse.*

C Nihil peculiare in nummis his. nisi quod prior in Herculis honorem cufus sit.

Λ Υ Σ Ι Μ Α Χ Ε Ω Ν .

L I S Y M A C H I A .

Lysimachia condita vbi olim Cardia. vnde dicta Cardia.

Terre motu subuersa Lysimachia. Ab Antiocho restaurata.

D **I**N Thraciæ Cherroneso sita olim Lysimachia, quam Thracum rex Lysimachus inuictæ virtutis inter Alexandri Duces, condidit. Stephanus Cardiam olim vocatam fuisse dicit Plinius videtur innuere ex Pactya & Cardia, diuersis vrbibus, vnam Lysimachiam factam. *Illustrant duæ vrbes vtrunque littora, quæ haud dissimili modo tenuere, Pactia à Propontide, Cardia à Melanæ sinu: hæc ex facie loci nomine accepto, vtræquè comprehensæ postea Lysimachia quinque millibus passuum à longis muris. Sed si Pactia in ora est Propontidis, Cardia verò in Melanesium, vt auctor indicat, & Solinus docet; quomodo ex distans tanto interuallo duabus vrbibus, vnica facta est Lysimachia? Certum est eo loci quo Cardia olim fuit, Lysimachiam postea conditam fuisse, quod & Pausanias in Atticis præter Stephanum docet, Euerfa Cardia, eius loco in Isthmo Thraciæ Cherronesi conditam Lysimachiam; quamuis etiam dici posset Pactyæ incolas & Cardia*

vnam communemque urbem habitasse vt sæpe factum ab antiquis A videmus, in Nicopoli Ambracia, & Megalopoli. Dicta autem erat Cardia, vel quod Cordis speciem locus ipse præberet, vel quod sacra faciente Hermochare, cor victimæ raptum à coruo huc delatum fuit, vnde nomen inditum, Stephanus *καρδία πόλις τῆς ἐν θρακῇ χερρόνησον. ἑρμοχαροῦς δὲ τοῦ κτίσῃ θύοντος, κόρακα τὴν καρδίαν ἀρπάσαντα, καὶ ἀναπάντα εἰς τοῦδε τὸν χώρον ἀφ᾿εἶναι, καὶ διὰ τοῦτο ἔτιωσ ἐκλήθη.* Lysimachia autem XXI post annos, quam condita fuit, ingenti terræmotu qui Hellepontum & Cherronesi regiones vexauit, euerfa est, viuente adhuc conditore suo. quod portentum dira Lysimacho, stirpique eius, ac ruinam regni, cum clade vexatarum regionum, portendere vates canebant, nec ostentis fides defuit. vt suo loco dicemus. Instaurata postea, denuò repentino Thracum impetu direpta & incensa fuit, & ab Antiocho magno paucos post annos restaurata. Liuius lib. XLIII. *Lysimachiam inde omnibus simul naualibus, terrestribusque copijs venit, quam cum desertam ac stratam prope ruinis inuenisset. (cæperant autem direptamque incenderant Thracæ paucis ante annis) cupido eum restituendi nobilem urbem, & loco sitam opportuno cepit. itaque omni cura simul est aggressus tecta murosque restituere, & partim redimere seruiantes Lysimachienses, partim fuga sparsos per Hellepontum, Cherronesumque conquirere, contrahereque, partim novos colonos, spe commodorum proposita adscribere, & omnimodo frequentare.* A Gallis etiam fraude capta fuit, quo tempore Cherronesum Thraciæque maiorem partem occuparunt.

Nummus Lysimachi regis, fundatoris urbis, capite ornato diademate & cornibus arietinis, quod ab Alexandri magni tempore, Macedonum Regum insigne erat, de quo fusius infra dicendum. Auerfa parte Mineræ effigies cum victoriola in memoriam alicuius victoriæ, cum inscriptione ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΛΥΣΙΜΑΧΟΥ. & infra ΑΤΣΙΜΑΧΕΩΝ.

Π Ε Ρ Ι Ν Θ Ι Ο Ν .

P E R I N T H V S .

Heraclea cognominata. Samiorum Colonia, à Megabyro capta frustra à Philippo obsidetur. Byzantium Perinthijs à Seuero Imperatore in seruitutem traditur. Thracæ peculiariter, Martem, Liberum, & Dianam colunt.

CONDITAM Perinthum ab Epidaurio Perintho, Orestis com-militone, refert Stephanus Byzantinus. Sed differunt ab illo Ioannes

A Ioannes Tzetzes qui Hist. Chiliadum. 111 dicit Herculem deuictis Mydone & Amyco Bebrycum regulis, Lyco Myso regionem donasse, qui Mygdoniam urbem, in Herculis honorem Heracleam, vocauit, quæ postea Perinthus dicta. Ammianus Marcellinus lib. xxii. ab Hercule conditam in Perinthis comitis sui memoriam asserit. Ptole-
meus etiam Herculeam vocat. Samij vero postea huc coloniam deduxere, Marcianus Heracleotas.

——— καὶ Σαμίων ἀποικία
Πέρωνθ' ἐστὶν ἐκδομένη δὲ Σελιμβρία.

B ——— Samij colonia est.

Populi Perinthus : hæret huic Selimbria.

Nam quod Eusebius dicat Olympiade xliiii. conditam primùm fuisse Perinthus, non conuenit cum temporum veritate, sed vt bene monet vir Doctus, intelligendus est, quod colonia eo deducta Samiorum tunc temporis fuit. Varias hæc vrbs clades perpeffa, nunquam tamen animos demisit, sed aduersis suis magis inclaruit. primo enim Pæones magna illam calamitate affecerunt. Postquam verò Darius Schytarum manibus elapsus, in Cherronesum peruenit, relicto ibi Megabyzo cum exercitu, ipse in Asiam pudore plentis reuersus est. Me-
gabyzi impetum prima excepit Perinthus, quæ licet summa animi fortitudine pro libertate sua pugnaret, multitudine tamen copiarum oppressa, Megabyzo dedita fuit; qua capta vniuersa Thracia sub Persarum imperium venit, sed deuictis Persis in Græcia, etiam Thracia eie-
cti fuerunt, ac Perinthus pristinas iterum vires collegit. Florentibus vero Macedonum rebus, Philippus illam aggressus est, quod Atheniensium rebus studeret. magnis itaque copijs urbem obsedit, ad xxx enim millia sub signis habuisse, auctor est Diodorus Siculus, telorum vero, machinarumque expugnandis urbibus aptarum numerum immen-
sum, sed Perinthij egregia virtute patriæ libertatem defendebant, & cum arietum continuo impulsu magnam murorum partem Macedones demoliti essent; Perinthij continuo nouum obiecere, natura etiam loci egregiè illos adiuuante, nam cùm Perinthus ad mare sita sit, in edito Peninsulæ iugo, ædes inter se confertas & altitudine conspicuas habebat, nam aliæ identidem alias pro collis ac diuitate supereminent, forumque vrbis Theatri quandam similitudinem referebat, quare licet mœnia prostrata essent, munimentis tamen non carebant angiportis enim obstructis, superiores subinde domos loco muri insidebant, & acerrime pro aris & focus contra Philippum pugnabant, donec tandem Atheniensium aliorumque interuentu, Philippus obsidionem soluit. postea vero in Philippi Macedonum regis penultimi maius peruenit, sed pace inter illum & Romanos firmata, Perinthij pristinae libertati restituti fuerunt. Sub Seuero autem Imperatore, tanta illis fœlicitas affulsit vt captum Byzantium illis

Herod. in
Theipfi-
chore.

Suidas.

numeri datum sit, & in seruitutem ab Imperatore traditum, sicut Antiorhea Laodicensibus.

I. Apollo videtur cum ramo Lauri, cuius Lyra ab auersa parte est.

II. Ab vna parte Bacchus ab altera Hercules; Bacchus quidem quoniam teste Herodoto Thraces tantum colebant Liberum, Martem, & Dianam. Hercules verò quia vrbis eius conditor.

B Y Z A N T I O N .

B I Z A N T I V M .

B

Byzas Argonautarum tempore vixit, eius uxor Phidalea. Megarensium Colonia sustini hallucinatio. Ante Pausaniam condita. Antonina dicta. uberrima piscatura. Philippi conatus spreuit. Romanis fida. triennio à Seuero obsessa, & demum eversa. Gallieni laudabile facinus. à Constantino ornata. miranda Byzantinorum turres. signis abundabat. Diana Orrhosia.

VENTVM est ad summum non solum Græciæ, sed & Europæ decus, si Romam excipias, Byzantium: quare si eius originem, incrementa, & occasum paulo accuratius explorauero, nemo mihi id vitio vertet, cum & ignobilis alicuius vrbis incunabula diligentius perscrutari non inutile ducimus. Condita fuit Regia hæc vrbs, teste Eusebio circa tempora Tulli Hostilij, Olympiade trigesima, Diodorus vero Siculus ad Argonautarum tempora principium eius refert. dicit enim Argonautas ad Ostia Ponti delatos, nauim telluri applicuisse, cui tum Byzas imperabat, à quo Byzantio nomen inditum. Velleius Paterculus Milesiorum coloniam, Ammianus vero Marcellinus Atticorum fuisse tradunt, Stephanus Byzantinus eius originem ad Byzantem refert.

Ὅτως ἐκτίθη δὲ τὸ Βύζαντον τῆς Κερρόεσσης, τῆς Ἰώως θυγατρὸς, καὶ Ποσειδῶν, ἢ ἐπὶ τοῦ στόλου τῆς Βύζης ἢ τῆς Ἡγεμῶν.

Condita à Byzante, qui ex filia Ius Ceroessa & Neptuno natus fuit, aut quod expeditionis dux Byzes fuerit.

Claudianus idem lib: III. in Eutropium innuit.

— quod tertius vrbis

Conditor. hoc Byzas Constantinusque videbunt?

Michaël vero Glycas, Byzem Thraciæ regem conditorem Byzantij facit. Huius autem Byzantis vxor dicitur fuisse Phidalæa vt ex lib. IV Anthologiæ colligere possumus.

Τὸν κρατερὸν Βύζαντα, καὶ ἡμερτὴν Φιδαλείαν
Ἐν ἐνὶ κοσμήσας ἀνθετο Καλλιᾶδης.

Magnani-

A *Magnanimum Byzantem cum grata Phidalea
Erexit Iunētis Calliades status.*

A Megarensibus certum est coloniam huc missam duce Byzante qui urbem condidit. Marcianus.

— Ε'χομένη ἡ Σηλυμβρία
Ἦν οἱ Μεγαρεῖς κτίζουσι πρὶν Βυζαντίον
Ἐξῆς Μεγαρέων εὐτυχῶν Βυζάντιον.

— *hæret huic Selymbria,
Hancque Megarenses condiderunt, antequam
Byzantium, felicium quod oppidum.*

B Alludit enim Poëta ad oraculum, quo admoniti fuerunt Megarenses ut hoc in loco urbem conderent, de quo infra.

Iustinus verò lib. IX à Pausania Lacedæmoniorum Rege conditam dicit, & per VII. annos possessam, deinde variante fortuna nunc Lacedæmoniorum nunc Atheniensium iuris habitam. Sed in manifesto errore, siquidem ante Xerxis aduentum multo tempore erat Byzantium conditum, imo Thucydides refert Pausaniam cum socijs Atheniensibus, occupatum à Persis Byzantium expugnasse. quare non potuit eius conditor Pausanias fuisse, sed probabile est coloniam illum forte Byzantium deduxisse. Isidorus nescio quid de urbis Etymo asserit. *Hæc Lib. xv. condita primum à Pausania Spartanorum rege, & vocata Byzantium, vel quod tantum pateat inter Hadriaticum mare & Propontidem, vel quod sit receptaculum terræ marisque copijs: sed nihil hæc ad Bacchum.*

Olim etiam dictum fuit Lygos, teste Plinio & Solino postea & Antonina, in honorem Antonini Caracallæ, auctore Eustathio in Dionysium Alexandrinum, unde in antiquis nummis ANTONINEINIA BYZANTIΩΝ ΣΕΒΑΣΤΑ. *Antoninia Byzantinorum Augusta;* à Constantino vero Magno Constantinopolis & Noua Roma vocata.

D Situm erat Bizantium in arctissimo inter Europam Asiamque diuortio, in promontorio Chrysoceras dicto, loco adeo commodo ut à natura ad imperium Asiæ Europæque electus videatur, adeo autem compendiosus breuisque hinc in Asiam traiectus, ut Europæ, pene coniuncta videatur. Ponti vero Euxini faucibus ita imminet, ut inuitis Byzantijs, nemo neque intrare, aut exire Pontum queat. habet etiam Propontidem, seu Aegæum mare adeo vicinum, ut non immerito Ouidius dixerit, utriusque maris esse ostium. *Lib. i. Tristium.*

E *Quæque tenet Ponti Byzantia littora fauces,
Hic locus est gemini ianua vasta maris.*

Agrum vero colebant foelicem fertilemque imprimis, sed Thracum, aliorumque Barbarorum nimia vicinitas, non patiebatur illos foelicitate sua frui, cum frequenter & improuiso illorum agros vrent infestis populationibus: Quibus de causis Prudentissimus scri-

ptorum Polybius, refert illos Tantaleo supplicio affici, nam cum a- A
grum colant perbeatum, postquam magnis laboribus eum excolue-
runt, Barbari illorum fructus partim perdunt, partim, diripiunt. Sed
agrorum hanc calamitatem maris commoda longè restaurant, nam
præter commerciorum oportunitatem piscium vis ingens, ad eorum
littora defertur, quæ vectigalia eorum mirum in modum augent;
Thynni enim alijque pisces ex Euxino Ponto in Propontidem illati,
vbi Chalcedonense littus incurrere, territi candicante saxo, quod ex
vndis emicat, semper aduersum Byzantij Promontorium, ex eacausa
Auricorum aut Chrysoceras appellatum, præcipiti petunt agmine. ita- B
que omnis captura est Byzantij magna, Chalcedonis penuria. Hoc
erat, quod Oraculum Megarensibus per ambages indicauerat, consu-
lentibus super vrbis Situ, quærent sedem Cæcorum terris aduersam,
quo dicto Chalcedonij monstrabantur quod priores illuc aduecti,
præuisa locorum vtilitate, peiora elegissent. ex vberi vero hac piscatu-
ra, quæstuosi primum & opulenti euasere; & magna incrementa ex
Ponticis commercijs vrbi accesserunt, vt non immerito ab oraculo
ipsis prædictum sit.

Ολβίοι οἱ κείνην πόλιν ἄνερες οἰκήσασσι,
Ακτῆς θρῆκίης ὠγρὸν παρ' ἄκρον εἶμα Ποντῆ,
ἐνθ' ἰχθῦς, ἑλαφός τε νομὸν βοσκήσσι τὸν αὐτὸν.

*Fælices illam qui cingent mœnibus urbem
Littoreæ iuxta Thracis liquida ostia Ponti,
Piscis vbi & cerui pascuntur pascuo eodem.*

Herod.
lib. vi.

Polybius
lib. iv.

Aduersam tamen sæpe fortunam experta fuit: nam præterquam quod
assidua illis cum Thracibus certamina, qui vicinæ vrbis incrementis
inuidebant, à Darij classe occupata fuit, diffugientibus primo incolis, D
vna cum Chalcedonijs, quibus non placuit euentum belli præstolari,
sed relictis patrijs sedibus, in penitiora loca Ponti Euxini recesserunt,
ibique urbem Mesambriam condiderunt postquam vero ex Græcia
Xerxes aufugit, Lacedæmonij & Athenienses duce Pausania eiectis
barbaris Byzantium occuparunt. Sed gliscentibus inter vtrosque o-
dijs, nunc ab his nunc ab illis possessa fuit, quæ incerta possessio effe-
cit, vt nemine quasi suum defendente, in libertatem paulatim se erex-
crit, & summa constantia illam defenderit; quod aduersus Philip-
pum Macedonum Regem egregiè ostendit, nam quamuis summis vi-
ribus ab illo obsessa, omnes tamen eius conatus elusit. A Gallis vero
(qui duce Comontorio cum Brenno, Patria excesserant, defuncti pe- E
riculis apud Delphos, circa Byzantium sedes fixerant) magnopere il-
lorum fortunæ afflictæ fuerunt, adeo vt octuaginta Talenta annua il-
lis pendere cogentur, vt agrorum vastitatem redimerent, donec à
Thracibus debellati funditus illorum nomen deletum fuit.

Euerso vero Macedonum regno, Romanorum nomen enixè co-
luit,

A luit, quod aduersus Pseudophilippum primo ostendit, deinde aduersus Antiochum; Mithridatico vero bello, Lucullo, Syllæ, & Pompeio fidelem operam nauauit, vnde magnis beneficijs à P. R; affecta, & inter liberæ conditionis vrbes annumerata. Vnde Cicero oratione de Prouincijs Consularibus, Romano imperio fidelissimam, & liberam ciuitatem vocat. mox tamen à Vespasiano Augusto libertas illis ablata. Deinde cum turbato Imperio Romano, intestinis discordijs, Pescemini Nigri partibus fauisset, ab Imp. Seuero terra marique obsidione ^{Trebellius} graui pressa, post triennium cogente fame, & absumpta omni annona, ^{Pollio.}
 B in Seueri tandem potestatem deuenit. qui urbem penitus euertit, & Perinthijs in seruitutem concessit. Sed placato tandem Seuero, & Antonino intercedente Byzantijs antiqua iura restituta sunt. Sub Gallieno vero ita à militibus vrbs vastata fuit, vt prorsus neimo superesset, denique nulla vetus familia apud Byzantios reperitur, nisi si quispiam peregrinatione, vel militia occupatus euasit, qui antiquitatem generis nobilitatemque representet. Gallienus, militari hoc scelere exasperatus, Byzantium venit receptusque in urbem contra spem suam; milites omnes armatorum corona circumdatos, contra iusiurandum præstitum interemit, mox vero Cleodamo & Athenæo Byzantijs muniendi Urbis curam dedit, contra barbarorum irruptiones, qui etiam Schytas circa Pontum debellarunt.

Bello deinde quod inter Licinium Cæsarem & Magnum Constantinum excitatum est, post clades aliquot Licinius Byzantium aufugit, atque ibi à Constantino summis viribus est oppugnatus, sed murorum firmitas, facile conatus eius omnes contempsit, neque vnquam in Constantini manus deuenisset, nisi Licinij morte audita (is enim deserto Byzantio in Asiam aufugerat, vt bellum maioribus viribus renouaret) tunc enim milites se urbemque sponte illi tradiderunt. Compositis inde intestinis externisque bellis, cum statuisset nouam urbem non inferiorem Romana condere, atque sedem imperij ibidem figere, locum inter Troadem & antiquum Ilium aptissimum elegit, sed murorum iam parte excitata, operis illum pœnituit, quare relicto Ilio, Byzantium omnes curas transtulit, seu diuino somnio monitus, seu quod Aquilæ regulares funiculos Architectorum, aliquoties abreptos Byzantium detulissent; perspecto itaque commodissimo eius situ, fatalem ibidem Imperiorum sedem constituit; & dilatato pomærio, ampliore mœnium circuitu illam construxit, & varijs vndique conquisitis signis, monumentisque adeo illam exornauit, vt iure Noua Roma diceretur, atque in eius honorem mox Constantinopolis dicta. cum prius illam sollennibus sacris V. Idus Maij Deiparæ Virgini dedicasset, sed de admirandis Constantini operibus, urbisque varijs ornamentis, nihil hoc loco dicturus. Sufficit enim Petri Gyllij viri Doctissimi hac de vrbe liber, qui omnium sitim solus potest extinguere.

Habebat

Habebat autem muros validissimos, qui ex magnis quadratisque A lapidibus constabant, tanta operis concinnitate, adeoque tenuibus commissuris constructus erat, ut ex vno perpetuoque saxo constare videretur, adeo vero latus, ut quis supra illam commode deambulare posset, cuius ruinas cum quis intueretur, ut inquit Herodianus, mirabatur vel eorum artificium, qui primi illos construxissent, vel illorum vires, qui eos demoliti fuerant; unde Pausanias, Byzantinorum Rhodiorumque muros, longe omnium firmissimos dicit, quos videre contingit, exceptis Messeniorum, qui Peloponnesum incolunt. Turres etiam septem habebat à Portis Thracijs ædificatas, teste Dione, tanta B arte, ut si quis in prima turri vocem emisisset, aut lapidem in illam coniecisset, tale in illa erat artificium, ut is statim sonus, ad secundam indeque ad tertiam, atque ita ad omnes perferebatur, reliquæ tamen turres per se non erant vocales, nec voces acceptas multiplicabant.

Lib. xxxvi
Cap. xv.

Sed hoc Plinius Cyzico non Byzantio adscribit. *Eadem in urbe iuxta portam quæ Thracia vocabatur, turres septem, acceptas voces numerosiore percussu, multiplicant; nomenque huic miraculo, Echo est à Græcis datum, & hoc quidem natura locorum euenit, & plerumquæ Conuallium, ibi casu accidit.* Suidas etiam has turres, Byzantij fuisse versus mare dicit. Quam vero antiquis signis ornata fuerit hæc vrbs, vnus Ciceronis locus docebit, oratione de prouincijs Consularibus. *Ipsam vero urbem Byzantinorum fuisse refertissimam atque ornatissimam quis ignorat? quæ illi exhausti sumptibus bellorum maximis, cum Mithridaticos impetus, totumque Pontum armatum efferuescentem in Asiam, atque erumpentem, agrè repulsum & ceruicibus interclusum suis sustinerent, tum, inquam, Byzantij, & postea signa illa & reliqua vrbs ornamenta sanctissimè custodita tenuerunt, te Imperatore infelicissimo, & teterrimo, Cæsonine Cluenti, ciuitas libera, & proximis suis beneficijs, & Senatu & à Populo Romano liberata; sic spoliata & mulctata est, ut (nisi Virginii legatus vir fortis & innocens interuenisset) vnum signum Byzantij ex maximo numero nullum haberent.* Vides hic maximum signorum numerum fuisse, & quàm sanctè ab illis manu abstinerent, vel in maximis ærarij difficultatibus. Sed pressi obsidione à Seueri militibus pleraque hæc pulcherrimæ vrbs ornamenta, dum animosè patriam defendunt, in hostes temere lubeuntes proiecere, cum enim telorum materia illos deficeret, & hostes murum audacius inuaderent, lapides ex Theatri, & equos ex ære, statuasque æneas integras, ceperunt iacere, teste Dione.

Hæc vrbs cum Orientalis imperij caput esset, paulatim carpentibus Ottomannis eius vires, tandem anno M C C C C L I I I . I V Kalendas E Iunij à Mahomete Turcarum Rege, post quatuor & quinquaginta dierum oppugnationem occupatur; Constantino Palæologo Imper. in pugna occiso. Obseruant auctores, urbem hanc Constantini Magni auspicijs fundatam, & ad maximam claritatem peruenisse, eandemque sub

A que sub Constantino Palæologo expugnatam, & imperium Orientis amissum. quemadmodum & Romanum Imperium in Occidente, Augusto Cæsari initia sua debebat, in Augustulo etiam extinctum fuit. Duo priores nummi in Bacchi honorem expressi, in priore enim Bacchus cum vuzæ botro, in altero cantharus, & Botrus. nam supra diximus Thracas peculiariter Bacchum venerari. Herodotus etiam in Melpomene dicit Delubrum eius Dei hic fuisse. Certum est incolas ut vinosos, & οινόπλυγας à Poëtis passim traduci.

III. Byzantis herois *αὐτομή*, galeato capite, Byzantij Conditoris a quo Philostratus Marcum Sophistam Byzantium genus ducere prædicat. naus verò proa in aduersa parte. denotat illum naue huc aduectum, non secus atque in antiquis Romanis nomismatibus ab vna parte Ianium Bifrontem, ab altera nauem videmus.

IIII. Diana est cum Pharetra & arcu, & illa erat inter peculiaria Thracum Numina, ut ex Herodoto supra diximus. templum hic erat Dianæ Orthosia. idem auctor in Melpomene. *His postea Cippiis, (quos Darius circa Bosphorum erexerat) Byzantij in urbem suam translatis, vsi sunt ad aram Dianæ Orthosia preter vnum lapidem, qui iuxta Bacchi delubrum eadem urbe relictus est, litteris Assyrijs opletus.* dicta autem est. Orthosia *ἀπὸ τοῦ ὀρθῆν*, seu subleuando, quod puerperas subleuet, & parientibus opem ferat. Dionysius vero Byzantinus apud Petrum Gellium, dicit hic fuisse templum Dianæ luciferæ; in auersa nummi parte Dianæ signum, semiluna cum stella.

V. Neptunus cum Tridente & promissa barba, ab altera delphin est Tridenti implicitus & merito; quoniam Byzantis illorum conditoris pater fuit Neptunus. tum etiam quod maris domini sunt Byzantini, nam tanta illis naualium copiarum erat potentia; ut quingentas naues illos habuisse, auctor est ex Dione Xiphilinus.

Θ Ε Ρ Ν Α Ι Ω Ν .

T H E R N A .

INTER Thraciæ vrbes, Thernam Stephanus Byzantinus enumerat, apud cæteros scriptores altum de illa silentium. Nummus Apollinem sedentem cum Lyra qui orbem manu gestat, ab altera parte, idem Deus radiate capite.

Α Π Ο -

Α Π Ο Λ Λ Ω Ν Ι Ε Ω Ν .

A P O L L O N I A .

Ante Cyri regnum l. annis condita à Milesijs . Apollinis Colossus Capitolinus . Guillelmi de Choab hallucinatio . Gratia olim vestibus induta . Seneca locus egregius .

AD Pontum Euxinum sita est Apollonia, quæ nobilitatî paucis quondam cessit, Strabo Milesiorum coloniam, Stephanus vero Milesiorum & Rhodiorum dicit fuisse . Marcianus etiam, A Milesijs conditam dicit quinquaginta annos ante Cyrum.

Μεθ' ἣν πόλις ἐστὶν ὄνομα Ἀπολλωνία,
Ταύτην δὲ πρότερον ἔπει πενήκοντα πᾶ
κτίσσει τῆς Κύρου βασιλείας τὴν πόλιν,
εἰς τοὺς τόπους ἐλθόντες οἱ μιλῆσιοι .

*Post ciuitas conterminaque Apollonia est
Et quinquies annis decem ante Maximi
Cyri regimen, hoc condiderunt oppidum
Milesij cum ad hæc penetrassent loca .*

Ouidius i. Tristium, Apollinis urbem vocat .

*Thynniasque sinus: Ἔ ab his Apollinis urbem
Alta sub Anchiali mœnia findat iter .*

Pomponius Mela, magnam vocat . Atque vbi Pontus alterum sui flexum angulo finit, Magna Apollonia . vbi vicinum erat templum nobile, in quo insignis Apollinis Colossus; Calamidis nobilis statuarij opus, quem Lucullus abstulit & in Capitolio dedicauit . Plinius ex insula Apollonitarum quæ lxxx. M. P. abest à Bosphoro Thracio citra Istrum, Lucillum, Capitolinum Apollinem anexisse testatur, sed Strabo hunc nodum soluit . Apollonia Milesiorum colonia, cuius maior muri portio quadam in exili condita est insula, vbi Apollinis est Sacellum, quo ex loco M. Lucullus Colossum extulit & in Capitolio dedicauit.

Itaque insula hæc exigua vrbi erat coniuncta muro, adeoque verum & ex ipsa vrbe ablatum Colossus, & ex ipsa Insula. qualis autem hic Colossus fuerit, Plinius docet lib. xxxi v cap. vii Talis est in Capitolio Apollo translatus, à M. Lucullo ex Apollonia Ponti vrbe xxx. cubitorum, CL. talentus factus, vetustiores codices quingentis legunt urbem hanc à M. Lucullo euerfam, auctor est Eutropius, cuius olim Colonia fuit Anchiala, quæ non procul ab illa distabat, & ipsa quoque Apollonia dicta Strabone teste.

I. Apollo est cum corona laurea cum inscriptione ΑΤΣΩΝ auersa
vero

A vero parte tres virgines conspiciuntur choreas agere, circa foculum. & infra ΔΙΟΝΥΣΟΔΩΡΟΣ. Vir doctus, Guillelmus du Choul, libro de veteri Romanorum religione, credit Bacchi caput hoc esse, & nomen λύσων, Dei esse cognomen; virgines illas saltantes Bacchantes esse, quæ Dionysio munus offerunt, Hoc enim Διονυσόδωρος significare credit. Doleo viro docto hæcce nugæ excidisse, nusquam enim est Bacchi hic effigies, non hedera, non pampinis coronatum caput, nec Græcis dicitur λύσων. quem Latini liberum vocant, sed λύσις, vel λυαίς. παρὰ τὸ λύω quod est soluo. Ita enim primum à Thebanis vocatus fuit, quoniam
B niam captos à Thracibus Thebanos cum circa Haliartiam, abduce-
 rentur, illos soluit, siquidem immisso somno Thebanis dedit Thra-
 ces occidendos. Qua de causa templum Lysij erat iuxta portam Proe-
 tidem prope Theatrum. λύσων vero quid sibi velit, nisi proprium viri
 alicuius nomen sit, profus ignoro.

*Pausan. in
Bœoticis.*

Pari modo non sunt Bacchantes tres illæ puellæ saltantes, circa fo-
 culum: non enim Thyrsos habent, nec Tigridis pelle, aut Nebridis
 ornatae, ut supra diximus, adde dictionem hanc Διονυσόδωρος nomen esse
 proprium viri, sic apud Polybium Dionysidorus Attali regis nauarchus
 est; & alibi non semel proprium hoc nomen legitur: nec vlllo modo po-
C test significare *Dionysio munus*, ut sibi frustra De Choul persuadet;
 tum enim scribendum esset Διονυσίω δῶρον. Sed, amabo, quodnam munus
 Dionysio ferent saltantes manibus vacuis? quid ergo dicam sibi velle
 tres illas puellas? si probabili coniecturæ locus sit, dicam tres esse Gra-
 tias vel Charites; quas plerique poetarum tres esse finxerunt, Iouis &
 Eurynomes filias, vel Bacchi & Veneris, ut quidam; Aglaiam nempe,
 Euphrosynem, & Thalam. Scio Lacedæmonios duas tantum coluisse,
 Clitam & Phaenam, Taygetæ & Lacedæmonis filias. Athenienses vero
 Auxonem, & Hegemonem tantum norant; sed vsus Hesiodi tres su-
D pra dictas puellas agnoscit, quales forte hoc nomismate expressas vide-
 mus, manibus implexis & choreas ducentes. Ita est, sed poetæ passim,
 & pictores, nudas illas pinxerunt. Horatius.

*Lib. IV.
Car. Oda
VII.*

*Gratia cum Nymphis, geminisque sororibus, audet
 Ducere nuda choros.*

Fateor passim nudas depingi, sed incertum quis huius commenti pri-
 mus auctor exstitit. Pausanias in Bœoticis, quo vero auctore primum
 nude Gratia, aut exsculptæ fuerint, aut ad imitationem pictæ, certior nullo
 modo fieri potui, quandoquidem memoria auorum vestibus indutas, tum
 sculptores expresserunt, tum pictores. Sed lubet Senecam audire, qui om-
E nem Gratiarum habitum, adeo graphicè lib. 1. De beneficijs expref-
 sit, ut piaculum ducerem, locum hunc præterire. Num dicam quare
 tres Gratia, & quare tres sorores sint, & quare manibus implexis, qua-
 re ridentes, iuvenes, & virgines, solutaque & pellucida veste? Alij
 O quidem

quidem videri volunt vnam esse, quæ det beneficium, alteram quæ accipiat, tertiam quæ reddat. Alij tria beneficiorum genera, promerentium, reddentium, simul & accipientium reddentiumque; sed vtrum libet ex istis iudicauerim: quid ista nos iuuat scientia? quid illæ confertis manibus in se redeuntium chorus? ob hoc, quia ordo beneficij per manus transeuntis, nihilominus ad dantem reuertitur, & totius speciem perdit, si vsquam interruptus est; pulcherrimus, si cohesit & vices seruauit: ideo ridentes, quia promerentium vultus hilares sunt, quales solent esse qui dant, vel accipiunt beneficia. Iuuenes, quia non debet beneficiorum memoria senescere. quia incorrupta sunt, & sincera, & omnibus sancta, in quibus nihil esse alligati decet, nec adscripti, solutis itaque B tunicis vtuntur: pellucidis autem, quia beneficia conspici volunt. Vide an non exactè Senecæ verba nomismati nostro conueniant, vestis enim est fluxa, & vt Horatius dicit lib. i. Carm. Oda xxx.

Feruidus tecum puer, & solutis

Gratie zonis.

Pellucidam vero quis auderet. hic negare vestem, cum membra pene exprimat.

A Γ Ε Σ Σ Ι Ω Ν.

A G E S S V S.

*Apollo Pythius. Delphinus. Laurus Apollini
sacra.*

THraciæ urbem fuisse Ageßum, ex Theopompo asserit Stephanus Byzantinus, apud cæteros scriptores ne verbum de illa.

Nummus hic ostendit Ageßi peculiariter Apollinem cultum fuisse, nam ab vna parte monstrat tripodem illi sacratum, & magnum serpentem quem sagitta petit, in memoriam scilicet Apollinis Pythij, vel vt D ab Orpheo vocatur *πυθολόνος*, *Pythonicidæ*, factum fuit, quem ferunt immanem serpentem Pythonem sagittis interfecisse, de quo Claudianus.

*Phæbeo domitus Python cum decedit arcu,
Membraque Cyrrheo fudit anhela iugo;
Qui spiris tegetet montes, hauriret hiatu
Flumina, sanguineis tingeret astra iubis.*

Ab altera parte Iuuenis est imberbis, delphini insidens, vna manu hastam puram tenens, altera lauri ramum, quam videtur aræ imponere. Nisi me coniectura fallit, eundem esse Apollinem credo, qui etiam Delphinius est vocatus, quod Castalio Cretensi, coloniam ducenti, viæ se duces obtulerit, sub delphinis forma. quin & nauem eius vsque ad Crissæum Phocidis sinum præcessit, vnde locus postea Delphi dictus,

A dictus, vel quod Pythona serpentem, Delphinam etiam vocatum, interfecerit; Laurum gestat, quæ Deo illi peculiariter sacrata est, in memoriam Daphnès Penei fluminis filia quæ Apollinis complexus fugiens in laurum mutata fuit. vnde Apollo apud Ovidium.

— at quoniam coniunx mea non potes esse,
 Arbor eris certe dixit mea; semper habebunt
 Te coma, te citharæ, te nostræ laure pharetræ.

1. Metamorph.

B Phornutus vero laurum illi attributam dicit, quod tractabilis, ac semper florens sit planta, ac facile quoque aduritur, & ad purgationem peculiarem quandam vim habet, itaque non inscitè purissimo, ac maximam vrendi vim habenti, Deo attributa est. aut fortassis nomen eius (δάφνη) quodammodo ἀπὸ τῆς διαβαίνειν deductum, efficit vt accommoda ad vaticinium videretur.

Δ Ι Ο Ν Υ Σ Ο Π Ο Λ Ι Τ Ω Ν .

D I O N Y S O P O L I S .

C *Crunos an eadem cum Dionysopoli. Diana Ephesia.*

D Dionysopoli in Ponto vrbs est, quam Plinius olim Crunos vocatam refert. Ouidius per periphrasim Bacchi urbem vocat,

— & arces

Prætereunt dictas nomine Bacche tuas.

D Stephanus disiunctim Διονύσας πόλιν vocat. Διονύσας πόλις ἐν τῷ Πόντῳ, ἢ πρὸ τῶν Κρουνοῖ, ἀπὸ τῆς τῶν ὑδάτων καταρροῆς. *Dionysopoli vrbs in Ponto, quæ prius Crunos, à salientibus aquis ita dicta.* Pomponius Mela, Crunos, à Dionysopoli videtur distinguere. *Est portus Crunos, vrbes Dionysopoli, Oedessus.* Sed Doctissimus Pintianus scrupulum hunc tollit, leuiter mutata lectione, *est portus Crunos, Dionysopoli, vrbes Oedessus.* Iudicium penes lectorem sit.

E Ab vna nomismatis parte Dianæ Ephesiæ simulachrum est, nam duobus telis innititur, quæ in summitate semilunulam habent, superiori parte muliebri specie velata. In capite videtur calathum gestare, vt Serapis, inferiore vero parte terminum refert, nisi quod pedes foras emineant. Scio in aliis nomismatibus exprimi illam multis mammis, vnde Græci illam vocant πολύμασον. De hac Ephesia Diana locus est apud Minutium Felicem. *Diana alte succincta venatrix, verubus instructa, & Ephesia mammis multis, & Triuia trinis capitibus, & multis manibus horrifca.* Itaque Diana hæc telis duobus est instructa, quæ veru dicuntur. Sic enim Virgilius hac voce vtitur. lib. VII Æneidos.

Et tereti pignant mucrone, Veruque Sabello,

Ab altera parte muliebris vultus. *ΙΕΡΑ ΒΟΥΛΗ* sacrum consilium vel decretum.

II. Bacchus est Hedera coronatus, qui forte tutelare Dionysopolitamum numen, Bacchus enim & Diana inter peculiare Thraciæ Deos fuisse iam diximus. Præterquam quod ab illo nomen urbi inditum.

T O M I T O N .

T O M I .

*Milesiorum Colonia. Absyrti Medea fratris cades hic
perpetrata. Ouidij exilio clara.*

INter Melisiorum colonias quæ frequentes nobilesque circa Euxinum Pontum erant, non ultimi nominis occurrunt Tomi, nam Plinio auctore, Thracia altero latere à Pontico littore incipiens, ubi Ister amnis immergitur, vel pulcherrimas in ea parte vrbes habet, Istropolim, Tomos, Calatimque, quæ antea Acemetis vocabatur. Stephano Byzantino *τομὸς* dicitur Milesiorum vero fuisse Tomos Coloniam, Ovidius auctor est lib. III Tristium.

Hic quoque sunt vrbes Graia (quis credere possit)

Inter inhumana nomina Barbariæ.

Huc quoque Mileto missi Venere coloni,

Inque Getis, Graias constituere domos

Sed vetus huic nomen, positaque antiquitas vrbe,

Constat, & Absyrti cede fuisse loco.

nomen enim habet ἀπὸ τῆς τομῆς, à dissectione vel delaceratione Absyrti, à Medea illius sorore perpetrata de qua Cicero in Mauliana. *Primum ex suo regno sic Mithridates profugit, ut ex eodem Ponto, Medea illa quondam profugisse dicitur, quam predicant infuga, fratris sui membra in iis locis, qua se parens persequeretur, dissipauisse ut eorum collectio dispersa, mærorque patrius, voluntatem persequendi retarderet.* Et Ovidius:

Inde Tomos locus est dictus, quia fertur in illo

Membra, soror fratris consecuisse sui.

Nonnulli tamen Tomos à Tomyri Messagetarum Regina volunt fuisse nuncupatum, quæ hoc opidum interfecto Cyro condidit, & suo nomine nuncupauit. Clara hæc vrbs fuit postea exilio P. Ouidij Nasonis Poëtæ ab Augusto Cæsare eo relegati, vel ob libros Amorum ab illo conscriptos, vel ob adulterium cum Iulia Augusti filia commissum. vt Sidonius Apollinariſ his versibus innuit.

A *Nec te Carmina per libidinosā
Notum Naso tener: Tomosque missum
Quondam Casareæ minis puellæ
Ficto carmine subditum Coriannæ.*

Duos equites Tomitarum nomisma habet ab vna parte, quod eque-
stri studio illos insignes fuisse arguit, vt & cæteræ Geticæ nationes ab
altera parte vultus est Apollinis, vel ipsius Ouidii, capite enim est
laureato, & Lyra adest, quæ & Poetarum sunt insignia, aut ipsius
Apollinis.

I Σ Τ Ρ Ι Η Ω Ν.

I S T R O S.

Milesiorum etiam colonia Istros, quingentis stadiis à sacro Istri
Mostio distans, Plinio Istropolis, Arriano vero in Periplo Ponti
Euxini, Istria dicta. Strabo *πλίχμιον*, id est, oppidulum vocat; Plinius
pulcherrimam eius tractus urbem, Ammianus Marcellinus potentissi-
mam fuisse urbem refert; à M. Lucullo olim expugnata fuit Eutropio
C teste. varias postea mutationes eadem passa, sed Ammiani Marcellini
ætate, ad summum potentiæ culmen videtur peruenisse, sed Barbaro-
rum assiduis incursionibus funditus postea cum plurimis eius regionis
urbibus deleta fuit.

Eusebius Istrum in Ponto Olympiade xxx conditum refert.

A Γ Α Θ Υ Ρ Σ Ω Ν.

A G A T H Y R S I.

D *Agathyrsus Herculis filius. Cæruleo colore crines tinge-
bant, nobilitatis id signum. Apollo
Hyperboræus.*

Auctor est Herodotus, Herculem cum in Schytia amissas e-
quas vndique inuestigaret, incidisse in fœminam, quæ pube-
tenus humanam speciem, sed inferioribus partibus serpentis for-
mam gereret, quæ equas se indicaturam sponndit, modo con-
cubitum eius in præmium consequatur, illum annuisse; atque
ex ea tres filios suscepisse, Gelonem, Schytam, & Agathyrsum,
E ab vnaquoque illorum regioni nomen inditum. circa Borysthenem
autem sedes habebant Agathyrsi, Gelonis proximi. Suidas & Ste-
phanus illos vocatos vel ab Herculis filio Agathyrso vel secundum
Pisandrum, *ὄσπερ τῶν θύρσων τοῦ Διονύσου*, à Bacchi Thyrsis, quem scilicet
O 3 ferunt

ferunt hanc regionem etiam peragrasse. Hos cultissimos virorum dicit A Herodotus, nam & aurum plerumque gestare, & magna familiaritate amicitiaque inter se viuere, citra rixas & odia, mulieresque illis promiscuas esse. moris etiam apud illos fuit Ceruleo colore capillos tingi, Iulius Solinus.

Celonis Agathyrsi collimitantur, Ceruleo picti colore, fucatis in Cerulum crinibus. nec hoc sine differentia, nam quanto quis altero prestat, tanto propensiore nota tingitur. ut sit indicium humilitatis minus pingi. Pomponius vero Mela addit & artus depingi. Agathyrsi ora artusque pingunt, ut quisque maioribus prestant, ita magis vel minus, ceterum iisdem omnes notis, & sic ut B abluere nequeant.

Nummus hic Apollinis est. apud illos enim & ceteros Hyperboreos illius Dei cultum fuisse auctores ferunt, Virgilius vero inter peculiare Apollinis Cultores Agathyrsos recenset lib. III. Aeneidos.

*Qualis ubi hybernæ Lyciam, Xantique fluentæ
Deserit: ac Delum maternam inuisit Apollo,
Instauratque Choros, mistique altaria circum
Cretesque, Dryopesque fremunt pictique Agathyrsi.*

Quo loco Seruius. *Agathyrsi populi sunt Schytie colentes Hyperboreum Apollinem ab auersa parte bigæ, an ad Ludicrum aliquod certamen quod C in honorem Apollinis forte celebrabant?*

M A C E D O N V M R E G E S.

MAcedonum licet obscura fuerunt initia, & angusti regni limites, virtute tamen & prudentia Regum, latissimè postea nomen propagatum fuit; quare cum ad illorum Regum nomismata deuentum sit, non alienum ab instituto nostro fore duxi continuam Macedonum Regum seriem ex probatissimis scriptorum supplere, ut tanti Imperij progressus, & occasus, cuius patere possit. Primus Rex fuit Caranus D ex Heraclidarum genere, decimus septimus ab Hercule ut Velleio Paterculo visum, duodecimus Iustino, vigesimus quartus Eusebio. Floruit eodem tempore, quo Procus Syluius XIV Latinorum Rex, Assyriorum vero regnum Arbaces in Medos transtulerat. Profectus ille Argis (vnde supra diximus Macedonum reges oriundos) cum magna Græcorum multitudine, sedes in Macedonia, responso oraculi, iussus quærere; cum in Æmathiam venisset, urbem Edyffam, non sentientibus, oppidanis, propter imbrem & nebulæ magnitudinem, gregem Caprarum imbrem fugientium sequutus, occupauit: reuocatusque in memoriam Oraculi, quo iussus erat ducibus capris imperium quærere, E regni sedem statuit. religio seque postea obseruauit, quocumque agmen moueret, ante signa easdem Capras habere, cœptorum duces habiturus, quas regni habuerat auctores. Urbem Edyffam ob memoriam

*Iustinus
lib. VII.*

A riam muneris Aegeam, populum Aegeadas vocavit: Pulso deinde Mi-
 da (nam is quoque quintam portionem Macedoniae tenuit) aliisque
 regibus victis, in locum omnium solus successit, primusque adunatis
 gentibus variorum populorum, veluti vnum corpus Macedoniae fe-
 cit, crescentique regno valida incrementorum fundamenta consti-
 tuit. Hic etiam statuit, ne quis Macedonum, deuictis hostibus tro-
 phæa erigeret: nam cum memorabili pugna Cisseum Regem, qui vi-
 cinæ regioni imperaret, superasset; Trophæum Argiuorum consuetu-
 dine erexisset, ferunt Leonem Olympo monte egressum, illud euer-
 tisse. Caranus hoc ostento monitus, apud se consideravit parum se
 B prudenter fecisse, qui finitimorum odium Trophæo excitato, in se
 acuisset implacabile: vetuit, itaque, ne quis successorum suorum de-
 inceps Trophæa deuictis hostibus statuatur, quo vicinos ad benevolen-
 tiam quasi inuitaret, quod imitati etiam maxime Regum, Philippus
 & Alexander, nullam vnquam de fufis Græcis aut Barbaris Trophæa
 excitarunt. regnavit autem Caranus annis xxviii.

*Pausanias
lib. ix.*

II. Carano successit Cœnus, quo tempore Aemalius Syluius xv.
 Latinorum Rex vixit, qui annis xv. regno præfuit.

III. Turimas floruit Olympiade prima, quando Rômulus & Remus
 C lucem editi fuerunt. regnavit annis xxxviii.

IV. Perdiccas I. regnante Romulo vixit Olympiade xi. qui li. an-
 nis regno præfuit, hunc Iustinus secundum Macedonum Regem sta-
 tuit, cuius vita illustris, & mortis postrema veluti ex oraculo præcepta
 memorabilia fuerunt, siquidem senex moriturus Argeo filio monstra-
 uit locum, quo condi vellet; ibique non sua tantum, sed etiam succe-
 dentium sibi in regnum ossa poni iussit, præfatus quoad ibi conditæ
 posterorum reliquiæ forent, regnum in familia mansurum. credunt-
 que hac superstitione extinctam in Alexandro stirpem, quia locum se-
 pulturæ mutaverit, hunc Perdiccam Solinus refert primum in Mace-
 D donia regium nomen assumfisse.

Iustinus.

V. Patri defuncto successit Argeus Olympiade xxiv non vt quidam
 per diphthongum Argæus, ab illo siquidem dicti Macedonum Reges
 Ἀργαῖοι, à Sibylla.

Ἀρχεῦτες βασιλεῖσι μακεδόνες Ἀργαῖοι.

Huic cum Taulantiorum Rege Galauro bellum erat, & militum copiis
 longe ille inferior, quare instante prælio, iussit puellas Macedonum,
 vt si contingeret hostem propius accedere, se è vicino monte Erbæa
 ostenderent, accedentibus itaque Taulantiis per montium iuga dis-
 currebant. & frequentes è monte descendebant, Thyrsos hastarum
 E loco vibrantes, & fertis faciem obumbrantes. Galaurus numerofo illo
 exercitu perterritus, & suspicatus à longinquo milites esse, receptui
 suis signum dedit. Taulantij abiectis armis impedimentisque relictis
 terga verterunt, Argeus incruentam victoriam adeptus templum

*Polyanius
lib. iv.*

Baccho fallaci exstruxit, virginesque quas antea κλωδόνες Macedonēs A appellabant, ipse propter virorum imitationem, vt deinceps μιμαλδόνες dicerentur decreto iussit, hic summa cum moderatione administrato regno successorem reliquit.

VI. Philippum, tempore Anci Martij, quem Eusebius xxxviii annis imperasse, Iustinus vero immatura morte sublatum scribit.

Iustinus. VII. Aeropum filium adhuc impuberem successorem reliquit, quo tempore Macedonibus assidua cum Thracibus & Illyriis certamina fuerunt: quorum armis veluti quotidiano exercitio indurati, bellica laude finitimos terrebant. Igitur Illyrii infantiam Regis pupilli, con- B temnentes bello Macedones aggrediuntur, qui proelio pulsi, Rege suo in cunis prolato ante aciem posito, acrius certamen repetiuerunt: tanquam ideo victi fuissent antea, quod bellantibus sibi Regis sui auspicia defuissent, futuri vel propterea victores; quod ex superstitione animum vincendi cœperunt. simul & miseratio eos infantis tenebat, quem, si victi forent, captiuum de Rege facturi videbantur. Conserto itaque proelio, magna cæde Illyrios fuderunt, ostenderuntque hostibus suis, priore bello Regem Macedonibus, non virtutem defuisse. huic postea moris fuit quotiescumque in otio esset, Lucernas & per- Plutar. in vita Demetrii. C paruos abacos fabricasse, indignum Regio nomini exercitium.

VIII. Sequitur Alcetas, qui Olympiade XLVII. vixit quo tempore Romæ Seruius Tullius imperabat, qui regno xxix annis præfuit, huius nullam mentionem facit Iustinus, sed Amyntam Aeropo subiungit, quod miror, cum manifesto Herodotus Alcetam Aeropi filium, & Amyntæ Patrem dicat in Vrania.

IX. Amyntas Alcetæ succedit Olympiade LVII. Cyri tempore, quando etiam Tarquinius Superbus floruit. regnavit hic annis quinquaginta. qui & propria virtute, & Alexandri filij egregia indole inclaruit. siquidem cum Darius Rex Persarum turpi fuga, Schytarum manibus elapsus esset, ne vbiq; deformis militiæ damnis haberetur, D mittit cum parte copiarum Megabazum ad subigendam Thraciam, cæteraque eius tractus regna, quibus pro ignobili monimento erat accessura Macedonia: qui breui tempore executo regis imperio, legatis ad Amyntam Regem Macedoniae missis, obsides in pignus futuræ pacis sibi dari postulabat, sed legati benignè excepti, inter epulas ebrietate crescente, rogant Amyntam vt apparatus epularum adijciat ius familiaritatis, adhibitis in conuiuium suum filiis & vxoribus & filiabus; id apud Persas haberi pignus & fœdus hospitij; quæ vt venerunt, petulantius eas Persis contrectantibus, filius Amyntæ Alexander rogat patrem, respectu ætatis ac grauitatis suæ, abiret è conuiuium, pollicitus se hospitem temperaturum iocos, quo digressio, mulieres quoque paulum è conuiuium euocat, cultius exornaturus, gratioresque redacturus; in quorum locum matronali exornatos habitu iuuenes supponit, E

A ponit, eosque petulantiam legatorum, ferro quod sub veste gerebant, compescere iubet, atque ita interfectis omnibus, ignarus rei Megabazus, cum Legati non redirent, mittit eo cum exercitus parte Bubarem, ut in bellum facile & mediocre, dedignatus ipse ire, ne dehonesta etur proelio tam fœdæ gentis. Sed Bubares ante bellum amore filix Amyntæ captus (quam Herodotus Gygeam vocat) omisso bello nuptias facit, depositisque hostilibus animis in affinitatis iura succedit. post discessum à Macedonia Bubaris Amyntas rex decedit.

B X. Quo defuncto Alexander successit Olympiade LXXIX quando Romæ primus dictator Largius, & magister equitum Spurius Cassius fuere.

Huic cognatio Bubaris, non Darij tantum temporibus pacem *Iustinus* præstitit, verum etiam Xerxem conciliauit, adeo ut cum Græciam vniuersam velut tempestas quædam occupasset, inter Olympum, Hæmumque montes, totius regionis eum imperio donauerit; qui non virtute minus quam liberalitate imperium ampliauit; idem postea à Mardonio ad Athenienses missus, ut illis persuaderet, ut societatem *Herodotus* cum Xerxe inirent; quod obtinere non potuit. Idemque Græcis consilia Mardonij, noctu intempesta castris illorum adequitans detexit, *Solinus* C quod Græciæ salus & libertas illi curæ essent. hic etiam cognomento Diues vocatus fuit, nec immerito, ita enim affluenter successus eius ampliandis opibus proficiebant, ut ante omnes Apollini Delphos, Ioui Elidem statuas aureas dono miserit. Voluptati aurium indulgentissime deditus sic ut plurimos qui fidibus sciebant, dum vixit, in usum oblectamenti, donis tenuerit liberalibus, inter quos, & Pindarum Lyricum. regnavit autem annis XLIII.

D XI. Perdiccas, Alexandro successit Olympiade LXXX eodem pene tempore, quo Decemviri Romæ creati fuerunt. hunc varia cum Atheniensibus gessisse bella narrat Thucydides. Causa dissidij fuit, quod illi fratribus eius Philippo & Derdæ aduersus illum bellum gerentibus auxilia suppeditarent, quare Chalcidiensibus persuasit, ut relictis maritimis vrbibus, migrarent Olyntham, vnamque validam potius urbem colerent, quam plures exiguas. Sitalcem vero Thracum regem, immensis copiis Macedoniam, Atheniensium impulsu vastantem; corrupto Seuthe eius patruele, (cui sororem suam Stratonicem sponderat) ad sua redire compulit. cum Atheniensibus postea pacem pepigit, atque in illorum amicitia permansit, floruit autem bello Peloponnesiaco. valde illi familiaris fuit Magnus noster Hippocrates, ut ex eius epistolis patet, regnavit autem annis XXVIII.

E XII. Archelaus Patri successit, XII Regum secundum Eusebium. sed Thucydidi nonus tantum est, qui etiam videtur priores tres reges expungere; hic autem relictus erat à patre Perdicca, tutor filij ex Cleopatra vxore legitima, ille enim filius erat nothus ex concubina Smichê *serua*

ferua Alcetæ fratris Perdiccæ, qui vt regnum occupauit, primum pa- A
 truum Alcetam, eiusque filium Alexandrum, ad se vocatos, opiparo
 conuiuio largius inuitatos in plaustrum coniectos iussit asportari, &
 clam occidi. quo facto animosior in omne scelus, pupillum suum
 Perdiccæ filium septennem, ad quem iure regnum deuolutum erat, in
 puteum præcipitem deiecit; matri vero eius Cleopatram nunciauit, pue-
 rum, dum persequeretur anserem, cecidisse in puteum. Hic tamen à
 scriptoribus laudatur, vt prudens rei bellicæ & naualium præliorum
 commentor. Idem Macedoniam reddidit cultiorem, ædificia plurima
 extruxit magnifica, vias sterni curauit, bellico etiam apparatu, armis B
 equisque melius regnum suum instruxit, quam alij omnes reges. in
 tantum vero litterarum amator fuit, vt Euripidi Tragico consiliorum
 suorum summam crederet, cuius suprema non contentus prosequi
 sumptu funeris, crinem tonsus est, & mærorem, quem animo conce-
 perat, vultu publicauit. Idem Pythias & Olympicas palmas adeptus,
 Græco potius animo, quam Regali, gloriam illam præ se tulit, con-
 spiratione tandem quorundam periit, cuius præcipuus auctor fuit
 Dechannichus. cui cum Euripides infensus esset, quod dicitur oris
 eius insuauitatem prosequutus esset, Archelaus illum Poëtæ verberan-
 dum tradidit. quare Regi offensus, Craterum, vel Crateuam, vt Ælia- C
 noplacet, & Hellanocratem Larissæum, in Regem irritauit, in quem
 vterque alieno erat animo, quod, cum ætate illorum abusus fuisset, ni-
 hil promissis suis dignum illis dedisset: Diodorus vero, Archelaum in
 venatione à Cratero, quem in delicijs habebat, imprudenter faucia-
 rum obiisse scribit, cum VII. annis regnasset. à quo immane dissentit
 Eusebius, qui XXIV imperio potitum dicit.

XIII. Orestes patri successit, sed puerum adhuc tutor eius Aeropus
 interfecit. quo necato, sex annis imperium obtinuit.

XIV. Archelaus II. annis IV regnauit. cuius is filius fuit, hæcenus
 non liquet. D

XV. Amyntas II. vnico tantum anno imperio præfuit.

XVI. Pausanias Aeropi filius. hunc vnicum tantum annum regnaf-
 se auctor est Diodorus, qui contra Eusebium, refert Aeropum Oresti
 successisse, & sexennio imperasse, & morbo sublatum, cui Pausanias
 mox successit. Eusebius vero Aeropi nullam mentionem facit, sed
 Archelaum & Amyntam interijcit quos Diodorus præterit.

XVII. Amyntas III. annis VI regnauit.

XVIII. Argeus II. annis duobus regnauit.

XIX. Amyntas IV. annis XVII. Diodorus Siculus hos duos A-
 myntas vnã statuit, Philippi patrem. hic enim infestantibus Mace- E
 doniam Illyriis, qui maioribus copijs bellum mouerant, imperij ser-
 uandi spe deiectus, Olynthijs proximum illis agrum dono dedit; non
 multum tamen temporis effluxit, quin à Thessalis reductus, imperium
 recu-

A recuperauerit; eique deinceps per xxiv annos præfuit. Sunt qui scri-
bant, post Amyntam regno exutum, Argeum Macedoniae potitum
regno biennio fuisse, & tum demum ab Amynta illud iterum recu-
peratum. Nam fractis opibus eius magno prælio, statuit imperium
deserere, & sæuienti fortunæ cedere, sed familiaris cuiusdam sermone *Isocrates.*
ab incepto reuocatus, qui Hellopidæ illud ad Dionysium referebat,
honestissimam sepulturam esse imperium, confirmato animo castel-
lum quoddam munitissimum occupauit, conuocatisque vndiq; auxi-
liis trimestri spacio Macedonia omnem sibi subiecit, & prouecta
B deinde ætate obiit. Hic ex Eurydice tres filios sustulit, Alexandrum,
Perdiccam, & Philippum: & filiam Euryonem. ex Cygea Archelaum,
Aridæum, & Menelaum. Cum Illyriis, deinde & Olynthijs, grauissima *Iustinus.*
bella gessit. Insidiis deinde Eurydices vxores (quæ nuptias generi
pacta, occidendum virum, regnumque adultero tradendum suscepe-
rat) occupatus fuisset; ni filia pellicatum matris, & sceleris consilia,
prodidisset. Quo periculo defunctus, senex decessit; regno maximo ex
filiis Alexandro tradito.

XX. Alexander II. defuncto patre, regnavit vnico tantum anno.
Regni sui principio à Pausania oppugnatur, qui quamuis exul, quam-
C plurimos tamen fautores in Macedonia habebat, & Græcorum copijs
instructus, Anthemuntem, Thermam, Strepfam, aliaque nonnulla
oppida sui iuris fecerat. Mater Eurydicæ anxia, Iphicrati Athenien-
sium duci regem commendat, qui suscepta illius causa, Pausaniam *Aeschines*
Macedonia expulit. Bellum deinde illi cum Illyriis, quod pacta mer-
cede, & Philippo fratre dato obside, redemit. Interiecto quoque tem-
pore, cum Thebanis gratiam pacis reconciliat. Nec multo post Eury-
dices matris appetitus insidijs occumbit, cui Amyntas in scelere depre-
hensæ propter communes liberos, ignarus eisdem quandoque exitio-
D sam fore, pepercerat.

XXI. Ptolemæus, Amyntæ ex incerta concubina filius, Alorites
dictus, quod in Alore vrbe natus esset, rerum summam sub Alexandro
administrat; quumque auctoritate polleret, illo defuncto regnum in-
uasit. Plutarchus vero in Pelopida auctor est, Alexandrum Regem à
Ptolemæo bello fuisse petitum, Pelopidam vero illos mutuo conci-
liasse, atque Philippum fratrem tunc Thebas obsidem abduxisse; ab-
sente vero Pelopida, Ptolemæum fratrem dolo sustulisse. Amici inter-
fecti Regis Pelopidam iterum vocarunt; qui modicis copijs in Mace-
doniam reuersus, Ptolemæum ita perterruit, vt licet milites Pelopidæ
auro corrupisset, sponte tamen ad illum venit, & regno cessit: dato
E etiam filio Philoxeno obsidis loco, cæsus mox à Perdicca, cum annis
quatuor imperasset.

XXII. Perdiccas Amyntæ secundus filius, occiso fratre Alexandro,
& compositis cum Ptolemæo turbis, regnum ad se deuolutum occu-
pat, &

pat, & fratris cædem vlciscitur, Ptolemæo interfecto. Cum Athenien- A
sibus deinde illi bellum propter urbem Amphipolim, sed cum Calli-
sthenes illorum duce pactis inducijs res hæc composita fuit. Bellum
deinde illi cum Illyrijs, à quibus magno prælio superatus, & interfe-
ctus fuit, vt auctor est Diodorus. Iustinus vero matris insidijs occu-
buisse scribit. *Frater quoque eius Perdicca pari insidiarum fraude decipitur.*
Indignum prorsus, libidinis caussa, liberos à matre vita priuatos, quam scelerum
suorum supplicijs, liberorum contemplatio vindicauerat. Perdiccæ hoc indignior
cædes videbatur, quod ei apud matrem misericordiam ne paruulus quidem filius
conciliauerat. Sexennio hic summæ rerum præfuit.

Nomismate primo. Archelaus Rex, diademate redimitus, & ab ad- B
uersa parte equus, qui passim in nomismatibus hic occurrit; indicio
generosis equis regionem abundasse, vel bellicosum populum per
equum denotari, vt supra monui.

II. Hercules leonino spolio tectus, ab illo enim generis sui origi-
nem Macedonum Reges trahere supra dictum.

III. Idem Hercules.

IV. Diana est, quam peculiari cultu Macedones prosequi dictum;
ab aduersa parte ceruus est, venationi eius Dææ animal destinatum, &
inscriptio ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΑΜΥΝΤΟΥ. C

V. Iupiter est, & equus ab aduersa parte.

VI. VII. VIII. Hercules conspicitur, cum leonis exuuijs.

Φ Ι Λ Ι Π Π Ο Υ.

P H I L I P P V S.

Philippi res gesta. Primus aureum nummum Philippicum per-
cussit. Græcorum libertatem sustulit. Dux aduersus Persas to-
tius Græciæ creatur. à Pausania trucidatur. Trophæum D
ab illo erectum contra Pausaniam. Mi-
nerua Alcida.

XXIII. **S**Vblatis fratribus materno scelere, Philippus, tertius Amyntæ filius,
Macedoniæ regnum multis calamitatibus bellisque oppressum sus-
cepit. Nam cum sub Perdicca multa Macedonum millia in acie ab Il-
lyrijs cæsa fuissent, reliqui, clade hac perculsi, tantopere Illyriorum vi-
res expauescebant, vt ad persequendum bellum prorsus animo collabe-
rentur. Accedebat nouus à Pæonibus metus, qui ex contemptu Ma-
cedoniam impune depopulabantur. Athenienses etiam Aridæum, E
Philippi fratrem, ex Cygea natum, in regnum auitum reducebant; non
secus ac Thraces Pausaniam, regij sanguinis iuuenem, Macedoniæ
imponere volebant. Philippus cum videret finitimos vndiq; tanquam
communi

A communi consilio, ad Macedoniam opprimendam conspirasse, omnibusque bellis se imparem fore; dispensanda ratus, alia interposita pacatione componit, alia redemit, facillimo quoque suscepto, ut trepidos militum animos noua spe firmaret, & sui contemptum demeret. Militarem etiam disciplinam variè emendauit, & bellicis armis melius exornauit milites, assiduisque armorum exercitijs induratos reddidit. Nouam quoque condensati agminis structuram excogitauit, usitatam priscis Heroibus ad Troiam, clypeorum consertionem imitatus, primusque phalangis Macedonicæ auctor fuit.

B Atheniensium bellum primo auertit. cum enim illos summopere videret incumbere, ut Amphipolim recuperaret, & Aridæum propterea vellent in regnum reducere, sponte ciuitatem permisit patrijs legibus uti; qua re cognita, destiterunt illi Macedonibus molesti esse; Pæonum vero, alios muneribus corrupit, alios promissis impleuit, & pacem ad præsens cum illis pepigit. Pausaniam etiam à reditu auertit. Thracum rege donis & promissis sibi conciliato.

Defuncto vero Aegide, Pæonum rege, opportunam nactus occasionem, improviso Pæones adortus prælio, superatos Macedonibus deinceps parere coegit. Restabant Illyrii, quos summo ardebat studio vlcisci, itaque magnis equitum peditumque collectis copijs, illorum fines inuadit. Bardylis Illyriorum rex legatos de pace ineunda mittit. Philippus pacis quidem se cupidum, sed eam non prius admissurum dicit, quam cunctis Macedonum urbibus excedant Illyrii. Legatis re infecta reuersis ad pugnam deuentum, in qua Philippus multa Illyriorum millia fudit fugauitque. Illi missis legatis cunctis Macedoniæ urbibus præsidia deducunt, atque ita pacem impetrant. Philippi celebris inter suos fama, quia res pene collapsas prudentia & virtute sua in antiquum splendorem restituerat.

Firmatis hac illustri victoria militum animis, & regni negotijs stabilitis, Amphipolim bello petit, quod inimicissimo aduersus illum hæc vrbs fuisset animo, quam breui expugnauit, multatis inimicis exilio, humanissimum cæteris se præbuit. Aurifodinas etiam prope Crenidas in Thracia sitas, cum hætenus exigui essent prouentus, cura operisque adhibitis adeo prouexit, ut circiter talentum prouentus ex illis caperet quotannis. vnde magnis collectis opibus, regnum Macedonicum ad luculentiorum fortunam breui euexit, & aureum nummum Philippicum ab eo dictum cudit. Sacrum inde bellum incidit, quod Thebani Thessalique cum Phocensibus exercebant, ob Apollinis Delphici fanum spoliatum. Phocenses

E prælijs aliquot superiores, varijs cladibus Thebanos Thessalosque fregerant; quare ad Philippum confugiunt, & externæ dominationi, quam in suis timuerant, sponte succedunt. Igitur Philippus, quasi sacrilegij non Thebanorum vltor esset, omnes milites coronas

P laureas

Diodorus
Siculus.

Iustinus.

laureas fumere iubet, atque ita veluti Deo duce in prælium ducit. Phocenses insignibus Dei conspectis, conscientia delictorum territi, abiectis armis fugam capessunt, pœnasque violatæ religionis sanguine & cædibus suis pendent. Incredibile quantam apud omnes nationes ea res gloriam Philippo dedit, illum vindicem sacrilegii, illum ultorem religionum, quod orbis viribus expiari debuit, solum qui piacula exigeret extitisse dignum. itaque dijs proximus habetur, per quem deorum maiestas vindicata sit.

Post hæc Olynthios aggreditur. receperant enim per misericordiam, post cædem vnus, duos fratres eius, quos Philippus ex nouerca genitos, veluti participes regni, interficere gestiebat. Ob hanc igitur causam urbem antiquam & nobilem excindit, & fratres olim destinato supplicio tradit, prædaque ingenti & parricidij voto fruitur.

Phocenses mox inuadit, & deceptos pacis spe in seruitutem rapit, & in alia regni loca abducit, non secus ac pastores pecora nunc in hybernos, nunc in æstiuos saltus traiciunt, sic ille populos & vrbes, vt illi vel replenda, vel derelinquenda quæque loca viderentur, ad libidinem suam transfert. Dardanos deinde cæterosque finitimos, fraude captos expugnat. sed nec à proximis manum abstinet, siquidem Arybam regem Epiri, vxori suæ Olympiadi arctissima cognatione iunctum, pellere regno statuit, atque Alexandrum priuignum eius, vxoris Olympiadis fratrem, in mercedem perpetrati stupri ad regnum euehit.

Scytharum regem Aretam prælio etiam adortus est, & astu superauit, multis Scytharum millibus interfectis. viginti millia puerorum ac fœminarum capta; pecoris magna vis, auri argentique nihil; multa millia nobilium equarum ad sobolem faciendam in Macedoniam missa. reuertenti vero à Scythia Triballi occurrunt, cum quibus acre prælium ob partem prædæ negatam, in quo ita in fœmore vulneratus Philippus, vt per corpus eius equus interficeretur. cumque omnes occisum crederent, præda amissa est. Athenienses, postquam à vulnere conualuit, bello aggreditur. quibus cum se Thebani, Demosthenis eloquentia moti, coniunxissent, ad Cherronéam Bœotix oppidum Philippo occurrunt, & communem Græciæ hostem communibus viribus arcere statuunt. Prælio commisso cum Athenienses & Thebani militum numero longè præstarent, assiduis bellis indurata Macedonum virtute, superantur. Sed non ceciderunt pristinx gloriæ aut maiorum suorum indecores, namque honestis vulneribus omnes, loca quæ tuenda à ducibus acceperant, defuncti corporibus suis texerunt. Quo in prælio Alexandri magna virtus conspecta fuit, primus enim hostium cornu sibi oppositum, magna strage edita perfregit, & victo-

A & victoriæ initium fecit, hoc prælio totius Græciæ gloria dominationis, & vetustissimæ libertatis decus concidit. Philippus callidè dissimulata victoriæ læticia, cum Atheniensibus pacem componit; & ducem se vniuersæ Græciæ aduersus Persas creari petijt, qua de causa Corinthum singularum ciuitatum legatos euocat, vbi de bello Persis inferendo consultum. Ibi totius Græciæ Imperator summa cum potestate creatus, singulis vrbibus certo militum numero indicto, spei gloriæque plenus, in Macedoniam reuertitur; vbi cum magno splendore nuptias filix suæ Cleopatrx cum Alexandro Epibrotarum rege celebrare parat. maxima hominum frequentia ad dici ludorumque celebritatem conuenerat. Philippus, cum ad theatrum sine custodibus contenderet, à Pausania nobili Macedone in transitu obtruncatur, ætatis suæ anno XLVII, cum annis XXV regnasset. Princeps fuit consilio, eloquentia, comitate summus, animi magnitudine, & militari disciplina, paucis comparandus: tanta vero moderatione fuit; vt, cum in Methonæ oppugnatione sagittæ iactu dexter oculus illi fuisset effossus, nullum iracundiæ signum in hostes edidit, sed pacem deprecantibus dedit. Nec moderatus tantum, sed & mitis aduersus victos fuit. sed in illo sæpe fidem requiras, qui dolo & proditiõibus non minus vincere, quam aperto Marte gauderet; sequutus ea in re oraculum, quod illi datum fuisse tradit Suidas. Ἀργυρέαις λόγχαισι μάχῃ, καὶ πάντα κερθήσεις. *Argentis lanceis pugnato & cuncta superabis.* Vnde bene Horatius.

—— diffidit urbium

Portas vir Macedo, & subruit æmulos

Reges muneribus.

His ille artibus cum inualidum Macedoniae regnum suscepisset, ad amplissimam fortunam euexit, & fundamenta iecit maximæ Monarchiæ, quam Alexander Magnus postea obtinuit.

D I. II. Philippus est, diademate ornatus, ab auersa vero parte equus ad cursum incitatus, cui vir coronato capite insidet, in memoriam victoriæ, quam equo in Olympicis obtinuit. Plutarchus in vita Alexandri, eodem forte tempore, cum Philippus Potidæam cepisset urbem, terni simul ad illum feruntur nuncij, & Illyrios ab eius duce Parmenione ingenti prælio profligatos, & suum in Olympicis victorem equum extitisse, & natum esse Alexandrum.

III. IIII. Iupiter ab vna parte, ab altera vero vir equo insidens, in priori quidem ramum manu gestat, in altero manu erecta allo-

E quentis speciem refert.

V. Philippus, leonino spolio ornatus, & Iupiter sedens ἀντι-φάσας.

VI. Hercules ab vna parte, & Iupiter ab altera.

P 2

VII. Phi-

VII. Philippus capite laureato, in memoriam forte expeditionis A susceptæ in Phocenses. Tunc enim temporis Philippus quasi sacrilegij non Thebanorum ultor esset, omnes milites coronas laureas sumere iubet, atque ita veluti Deo duce in prælium pergît, & Phocenses superat. Ab aduersa vero parte vir bigis decurrens, quem Victoria cum corona præcurrit, quod aliquando bigis in Olympicis vicisset. Certe Plutarchus auctor est; *solutum fuisse Philippum, curules Olympicorum victorias nummis insignire.*

VIII. Philippus cum spolio leonis, ab aduersa parte duæ capræ humi procumbentes. Notum est Caranum, primum Macedoniae regem, ducibus capris Edyffam occupasse, quam postea Aegeam nuncupauit; religioseque postea obseruasse, quocumque agmen moueretur, ante signa easdem capras habere, cœptorum duces habiturus, quas regni habuerit auctores.

IX. X. Philippus leonino spolio ornatus, ab auersa parte Apollinis tripus, cum claua, vel arcu, Herculis armis; ad bellum sacrum respicit. Nam ille ab Hercule oriundus, templum Apollinis à Phocensibus sacrilegis liberauit.

XI. Minerua armata, & trophæum ab altera parte: Pausanias in Bœoticis auctor est; Macedonibus vel à Carani æuo in more fuisse deuictis hostibus nulla trophæa excitare, quare nec Philippum unquam, siue de Barbaris, siue de Græcis, victis trophæum statuisset, cui tamen Diodorus Siculus lib. xvi refragatur, qui dicit Philippum fuisse acri pugna Illyriis trophæum erexisse. & nummus hic Diodoro fauet.

XII. Minerua, & Victoria alata, cum corona & palma: Macedonibus peculiariter Minerua culta, quam Alcidas dicunt. T. Liuius lib. lxx. de Perseo agens. *Ipsè centum hostijs sacrificio regaliter Mineruæ, quam Alcidas vocant, confecto, cum purpuratorũ & satellitum manu profectus Citium est.*

A Λ Ε Ξ Α Ν Δ Ρ Ο Υ.

A L E X A N D E R.

Alexandri res gesta, & mors. Ammon arietinis cornibus. Alexander item arietinis, non hircinis cornibus, ut Plutarcho visum. Cincinni capillorum cornua. In galea etiam cornua gestata. Olympiadis cum dracone concubitus. Dracones mansueti Bacchi sacris adhibiti.

Alexander, Philippi & Olympiadis filius, cui rerum gestarum gloria Magni nomen dedit, circa Idus Augusti Olympiade cvi. natus, ipso die quo Dianæ Ephesiae templum conflagrauit; quo tempore
Magi,

A Magi, ac Ephesij sacerdotes alias per hoc incendium calamitates præ-
 sagientes, magnam eo die Asiæ pestem exortam vociferabantur. Ab
 ineunte ætate inusitatæ virtutis in illo illuxere indicia. Honoris enim
 supra ætatem cupidus, nihil puerile aut humile sapiebat; tantam ve-
 ro animi magnitudinem præ se ferebat, vt si quæ victoria patris an-
 nunciaretur, indoluisse illum ferunt, ne laudis omnis materia à Pa-
 tre præriperetur: iuuenis adhuc in pugna Cherronæa, maximæ virtu-
 tis speciem ediderat, vt manu promptissimus, & consilio bonus ab
B hortem erupit, & summa vi pugnavit, ita vt à suo cornu victoria in-
 ciperet. Patre defuncto xx annorum, Imperium plenum turbis & tu-
 multu adeptus est. Finitimæ enim & barbaræ nationes fractæ qui-
 dem, sed nondum perdomitæ erant: Asia prouocata, Græcia infida, &
 amissæ libertatis appetens. Sed ille, inusitata animi magnitudine fretus,
 omnes illas difficultates breui planas fecit, dum hos colloquiorum
 blanditijs, istos terrore in viam reducit, nonnullos etiam vi domitos
 imperata facere coëgit. Syrium itaque Triballorum regem adortus,
 magna pugna deuicit. Hinc Græciæ turbis auocatus, tanta celerita-
 te instructo exercitu illam oppressit, vt quem venire non senserant,
C videre se vix crederent. Athenienses ita perterrefecit, vt missis lega-
 tis bellum deprecarentur. inde Thebas exercitum rapit, eadem in-
 dulgentia vsurus, si parem pœnitentiam inuenisset. Sed Thebani ar-
 mis non precibus vsi, collata acie cum Alexandro obstinatissimis ani-
 mis conflagunt, fusi fugatique, multis ciuium millibus interfectis,
 acerbissimæ captiuitatis mala experti sint, vrbs diruta, supra xxx
 ciuium millia sub hasta vendita, Pindari stirpe, hospitumque Mæ-
 cedonum familiis exceptis. Nobilissimæ huius vrbs excidio Græ-
 ciæ vrbes deterritæ, quietis consilia amplexæ sunt. Corinthum inde
 profectus Patris exemplo, Dux vniuersæ Græciæ aduersus Persas de-
D claratur. traiecturus in Asiam, omne patrimonium amicis diuidit,
 sibi Asiam sufficere præfatus, sed neque exercitus eius alia, quam re-
 gis, animorum præsumptio fuit. quippe obliti omnes coniugum libero-
 rumque, & longinquæ à domo militia; Persicum aurum, & totius O-
 rientis opes iam spe deuorauerant, nec incertorum belli, sed opulentæ
 prædæ meminerant. Primus Alexander in continentem, tripudianti
 similis, armatus profiluit; militesque à populatione Asiæ prohibuit, ne
 perderent ea quæ possessuri venerant, in exercitu eius fuerunt peditum
 xxxii. millia, equitum vero quatuor millia. His tam exiguis copiis flo-
 rentissimum Asiæ imperium, vtrum sit admirabilius, vicerit an ag-
E gredi ausus fuerit, incertum est. Prima illi ad Granicum amnem cum
 Persis pugna fuit, præruptas amnis verticosi ripas maximis equi-
 tum peditumque copijs Darij Duces occupauerant; sed hæc præ-
 fidia Alexander felici sua audacia, & Macedonum virtute, disiecit,

cæsis xx. Persarum millibus cum ex Macedonibus vix xl. milites de- A
siderati essent. Maximum hoc prælio vitæ discrimen adiit, siquidem
Spithridates & Rœsaces, Persarum Satrapæ, in Alexandrum decora
casside iubisque conspicuum inuehuntur. ille deuitato Spithridate
Rœsacem infesta hasta petit. Spithridates à tergo bipenni galeæ co-
num deiecit, & dum secundam plagam repetit, à Clito confoditur.
Alexander Rœsacem exanimem equo proturbat. hac victoria magnum
incrementum Alexandri res acceperunt. Sardes enim maritimum Bar-
barorum propugnaculum expugnauit, & momento citius vniuersa B
Lydia victori se permisit. Miletum sibi resistentem oppugnauit, ea-
que potitus, Halicarnassum, pertinaciter in fide permanentem, magno
labore expugnatam, solo æquauit. Cariam, Lyciam, Pamphyliam,
nullo labore in potestatem suam redegit; non secus ac Phrygiam, & Pa-
phlagoniam. hinc Cappadocia occupata; In Ciliciam deinde iter fle-
ctit, vt Dario occurreret, qui grauem exercitum trahebat. sexcenta
millia militum sub signis erant. Fauces Ciliciæ hostium ignauia de-
sertas occupat, contemplatusque locorum situm, non alias magis di-
citur admiratus fuisse felicitatem suam, obrui potuisse vel saxis fate-
batur, si fuissent qui subeuntes propellerent. Vix enim quaternos ar-
matus capiebat iter. Tarsum nobilem Ciliciæ urbem venit, vbi dum C
Cydni fluminis amœnitate captus, pulueris & sudoris plenus, in frigi-
dissimas eius aquas se proiecit, tantus repente rigor nervos omnes oc-
cupauit, vt interclusa voce mortuum omnes crederent; Philippi ta-
men medici sui diligentia breui sanitati restitutus. Dario occurrit,
prope Isson Ciliciæ urbem, signisque collatis, cum immensis Persa-
rum copijs confligit, tanto animi ardore, vt vterque Regum vulne-
ratus fuerit, sed Macedonum inueterata virtute in fugam Darius ver-
titur: cæsis cxx. peditum, equitum vero decem millibus. Cum ex
Macedonum peditatu ccc. ex equitatu cl. desiderati tantum essent; D
præda auri argentique ingens parta. Inter captiuos, mater & vxor Da-
rij, eiusque filia fuerunt. Damascum inde petit, quæ cum omni re-
gia gaza victoris se arbitrio permisit. in Syriam hinc, & Phœnicen
profectus, imperio suo cuncta subiecit, Tyro excepta, quæ claritate
sua vicinas omnes vrbes superabat. quare viribus suis & loci natura
fisa, obsidionem ferre decreuit, imbelli turba Carthaginem missa; sed
septimo demum mense vi capta fuit. Gaza inde obsessa, quæ præfecti
pertinaci virtute egregie defensa, & geminato regis periculo nobilita-
ta. qua capta Ægyptum adiit; quæ citra prælium in eius manus ve-
nit. Cognito mox Darium ingentes copias circa Babylonem contra-
here, eo cum victore exercitu properat. Darius interim omnes pacis E
vias tentat, filia nuptias & regni portionem non spernendam offert.
Sed Alexander, sua sibi dare rescripsit, iussitque supplicem venire, &
regni arbitrium victori permittere. quare omni concordia spe sub-
lata,

A lata, prope Arbëllam magnis animis, exercitus concurrunt. Persæ funduntur & supra XL. millia in prælio desiderata. Darius cum vinci suos videret, voluit & ipse mori, sed à suis fugere compulsus, & secundiore fortunæ se seruare.

Hoc prælio Imperium Asiæ Alexander rapuit, quinto post acceptum regnum anno, cuius felicitas tanta fuit, vt nemo post ausus fuit rebellare, patienterque Persæ post dominationem tot annorum, seruitutis iugum acceperint. Babylonem & Susas occupat, & in ea regiam gazam; Persepolim etiam, tot Regum sedem inclytam, propugnatoribus vacuam cepit, cuius vrbs diuitiæ longo interuallo præteritas omnes opes superarunt. Ferunt enim hic inuenta fuisse centum & viginti talentum millia. hanc urbem mox temulentus, adhortante Attica meretrice Thaide, cui sobrius pepercerat, concremauit. Darium hinc persequitur, quem vbi audiuit Bessi Bactrianorum præfecti, & Nabarzanis Hyrcaniæ præpositi, scelere interfectum, paricidas statuit persequi, mox comprehensos interfecit. Varias mox vrbes vel in deditiorem accepit, aut vi expugnauit, inter quas Cyropolis, in cuius obsidione Rex parum ab vltimo discrimine abfuit. nam saxo eius ceruix adeo grauiter icta fuit, vt oculis caligine offusis tanquam exanimis collaberetur. ad Tanaim inde deflectit, urbemque, cui Alexandri nomen indidit, exstruxit, atque ad vicinos Scythas hinc castramouit, qui numerosis copijs Alexandro obuij, memorabili prælio funduntur, cum hætenus fama illos inuictos credidisset; quibus profligatis nutantem Asiam in fide continuit. Sacæ, Sogodiani, Dahæ, Barbaræ nationes, eius se clementiæ permiserunt. Hinc in Indiam copias mouit, vt Oceano vltimisque Orientis finibus imperium terminaret, cui gloriæ, vt etiam exercitus ornamenta conuenirent, phaleras equorum, & arma militum argento inducit, exercitumque suum ab argenteis clypeis Argyraspides appellauit; multæ ibi vrbes expugnatae, multæ gentes deuictæ. Petram Aornam quam ab Hercule frustra obsessam referebant incolæ, ideoque summo studio obsedit, vt ipsum Herculem superaret gestorum gloria: nec defuit inceptis eius fortuna, siquidem Indi felicitate eius perpetua commoti, & pertinacia perspecta, sponte illam deseruere. quo factò non tantum hostium, quam & locorum victor exstitit: vicinasque omnes gentes hac victoria in deditiorem accepit. Taxiles etiam, inter potentes Indiæ reges, sponte se regnumque suum eius potestati permisit. cui & regnum restituit, & præter alia dona mille talenta dedit. Cum Poro vero memorabilis pugna, qui corporis viribus & animi magnitudine pariter conspicuus, bellum iam dudum audito Alexandri aduentu, summo studio præparauerat, quem Alexander conspicatus, humana prope statura maiorem, maximoque Elephanto insidentem, par animo suo periculum adesse videns, summis viribus prælium committit, ipse Porum inuadit,

sed primo congressu vulnerato equo cum præceps in terram cecidisset A
 suorum concursu seruatus est. Porus multis suorum millibus cæsis,
 vulneribusque pene confectus capitur; quem Alexander ob virtutis
 honorem maxima diligentia non solum curari iussit, sed etiam in re-
 gnum remisit. Conanti inde Gangem maximum Indiæ flumen tra-
 jicere, quem cum c c millibus hostium Aggraminem regem obsidere
 fama erat, milites labore fracti, & victoriarum fessi, cum lachrymis
 eum deprecantur, vt tandem bellandi finem faceret, & patriæ reditus-
 que meminisset. Motus iustissimis militum precibus, velut in finem
 victoriæ, castra solito magnificentiora fieri iussit, quorum molitioni-
 bus, & hostis terreretur, & posteris sui admiratio relinqueretur. inde B
 ad amnem Acesum peruenit, & per hunc ad Oceanum deuehitur, vbi
 varias gentes in deditiorem accepit. Ad gentem deinde Mallorum
 ventum, validissimam Indiæ nationem, quorum cum munitissimum
 oppidum Alexander adortus esset, scalis admotis primus in muros
 euasit, à suis destitutus. nam milites, dum regem assequi student, mul-
 titudine sua scalas præfregere. ille rem ausus incredibilem, multoque
 magis ad famam temeritatis, quam gloriæ insignem; namque in vr-
 bem hostium plenam præcipiti saltu semet ipse immisit: itaque ho-
 stium vndique ad eum fit concursus, vt in vno capite orbis bella fini- C
 rent, & tot gentibus vltionem darent, nec minus Alexander infracto
 animo resistit, & vnus aduersus tot millia præliatur. amici tandem
 vulgato eius periculo ad eum desiliunt, ex quibus multi cæsi aut gra-
 uiter vulnerati: tandem vero exercitus, ira & pudore plenus, dola-
 bris murum perfringit, & urbem irrumpit, incolasque omnes ferro
 & flamma delet. in eo prælio, sagitta bicubitali sub mamma traiectus
 fuit. cum sanguinis profluuiio deficeret, genu posito tamdiu præliatus
 est, donec eum, à quo vulneratus esset, sua manu occideret. Curatio
 vulneris ipso vulnere grauior fuit. Itaque ex maxima tandem despe-
 ratione saluti redditus, cum lectissima manu Indiæ littora peragrat, D
 Oceanoque libamina dedit, felicem in patriam reditum comprecatus.
 Ac veluti curru circa metam acto, positus imperii terminis, qua ter-
 rarum solitudines prodire passæ sunt, aut nauigabile mare esset, se-
 cundo æstu, ostio Indi fluminis inuehitur, atque hinc varijs difficulta-
 tibus superatis, terrestri itinere Babylonem redijt. Susis vero Statyram
 Darij filiam in matrimonium accepit, atque optimatibus Macedo-
 num, lectas ex omnibus gentibus nobilissimas virgines tradidit, vt per
 connubia, Asia & Europa in vnum imperij corpus coalescerent. Maxi-
 ma etiam munificentia milites suos prosequutus, vt præmia & belli-
 cam prædam domum referrent, æs omne alienum quod militum luxus E
 contraxerat dissoluit, ad decem millia talentorum ascendisse scriptores
 memorant. Sed cum animos illorum hac immensa liberalitate sibi
 magis deuincire sperauerat, turbulentissima seditione exceptus fuit,
 missionem

- A missionem omnes postularunt, quia veteranos prolixo bello fractos domum remitteret. Seditionis auctoribus castigatis, cæteris ignouit. Hinc Babylonem adiit, vbi illum totius pene orbis legationes operiebantur. Adeo vniuersum terrarum orbem celebrati eius nominis fama conterruerat, vt cunctæ gentes veluti destinato sibi regi adularentur. Hic occurrentes illi Chaldæi vates, monebant ne urbem ingrederetur, testati hunc locum illi fatalem fore, mouerantque regem, ni Anaxarchus persuasisset, illorum prædictiones, vt incertas, vanasque, contemneret. Dum ibi conuiuio indulget, apud Medium Thessalum, hausto
- B Herculis scypho, media portione, veluti telo confixus, ingemuit, clatusque è conuiuio semianimus tanto dolore cruciatus est, vt ferrum in remedium posceret. & clam se in Euphratem projicere in animo habuerat, nisi Roxane vxor obstitisset. Amici causam morbi commensationis intemperiem diuulgarunt. Reuera autem insidiæ ab Antipatro paratæ, qui cum charissimos eius amicos interfectos videret, multosque prouinciarum præfectos exquisitis supplicijs affectos, quod superbè auareque deuictis populis imperassent, se quoque ab Olympiade varijs criminationibus delatum, veritus ne ad militiæ societatem, sed ad pœnam, à rege euocatus esset, veneno illum occupare statuit, quod Cassandro filio tradidit. qui cum fratribus Philippo & Iolla potum regis prægustare soliti, in aqua frigida id habentes, prægustatæ portioni regis superfuderunt. Obijt in ipso ætatis flore xxxiii. anno Olympiadis centesimæ & vndecimæ primo anno. Statura fuit decora, & forma plane regia; vis in eo animi incredibilis, laboris patientia propemodum nimia, fortitudo non inter reges modo excellens, sed inter illos etiam, quorum hæc sola virtus: clementia in deuictos insignis, quam testantur tot regna, aut reddita, quibus ea ademerat bello, aut dono data. Mortis, cuius metus cæteros exanimat, perpetuus contemtor. Gloriæ, laudisque, vt iusto maior cupido, ita in iuvene laudanda. Tanta ille fiducia milites suos implebat, vt illo præsentem nullius hostis arma nec inermes extimuerint; cum nullo vnquam hoste congressus, quem non fuderit; nullam urbem obsedit, quam non expugnauit: nullam gentem adiit, quam non calcauerit. Et licet plurimum virtuti, plus tamen fortunæ debuit, quam solus omnium mortalium in potestate habuit. Quoties illum à morte reuocauit, quoties temere in pericula euectum, perpetua felicitate protexit? vitæ quoque finem eundem illi quem gloriæ. Expectauere eum fata, dum Oriente perdomito, aditoque Oceano, quidquid mortalitas capiebat, impleret. Sed tempestiuum est ad nomismatum explicationem tandem deuenire.
- E I. Alexander est, in quo vigor quidem animi non vulgaris effulget. Ab auersa parte equus, sub cuius pedibus tridens iacet.
- II. Alexander cum cornu arietino in capite, vel potius in diademate. cur vero hoc gestauerit, in causa, quod se Iouis Ammonis filium volebat

lebat credi quem cornibus præditum vetustas credidit, vt in Augusti A
Cæsaris numis videre est apud Goltzium. Lucanus etiam in VI.

*Ventum erat ad templum, Lybicus quod gentibus vnum
Inculti Garamantes habent: stat corniger illic
Iupiter, vt memorant, sed non aut fulmina vibrans,
Aut similis nostro, sed tortis cornibus Ammon.*

Vltima hæc verba nomismati nostro quadrant; sunt enim torta cor-
nua, seu arietina: non, vt plerique sibi persuadent, hircina, inducti for-
te à Plutarcho in vita Pyrrhi, qui commissurus pugnam cum Deme-
trio Poliorceta, stabat detracta casside, ac rursus capiti imponebat, vt
insigne hircinorum cornuum nosceretur. Græcus textus manifesto B
habet *τετρακκίς κέρας*. Villapandus etiam in Ezechielem adducit no-
misma Triphonis, in quo cassis est, cum cornu hircino ab vna parte,
& caput nudum ab altera. Certum tamen est arietina cornua fuisse,
vt hic nummus ostendit, & manifestius in Lysimachi nummis videre
est; Diodorus etiam Siculus lib. III. Ammonem arietinis cornibus in-
signitum fuisse narrat. *Ammon ille arietis caput effigiatum habebat, quod hoc
signo galeam in bellis ornatam gestasset. Non desunt tamen, qui reuera, & na-
turali quodam modo, cornua temporibus eius prominuisse fabulantur. & hinc
factum, vt filius eius Dionysius simili facie ostentetur. Et posteri cornutum fuisse C
hunc Deum, pro certo tradunt. Cuius imitatione Silius Italicus lib. XV.
Sacerdotem Ammonis cum galea cornigera depingit.*

*Casside cornigera dependens infula, sacros
Præ se terrores diuûmque ferebat honores.*

Non desunt qui hæc cornua in capite cincinnos capillorum fuisse di-
cant. Seruius Commentario ad XII Aeneidos, vbi de Turno se ad du-
ellum parante — *Simul aptat habendo*

Ensemque, clypeumque, & rubra cornua crista.

*Cornua crista, id est comas, quas Græci κέρας nominabant, vnde. & κείρας di-
cunt tondere; cornua autem sunt proprie cincinni.* D

De arietinis etiam cornibus Festus Pompeius. *Hamo cognominatus, qui
in arena putatur inuentus, quæ Græcè hoc nomine ἄμμος appellatur, cui cornua
adsinguntur arietis, à genere pecoris, inter quod inuentus est. Nonnunquam
vero gerebant cornua hæc in galea, vt Philippus Demetrii filius. de
quo Liuius lib. XXXVII. Expeditione ea, qua cum populatoribus agri ad Si-
cyonem pugnavit, in arborem illatus impetu equi, ad eminentem ramum, cornu
alterum galeæ perfregit. Id inuentum ab Aetolo quodam, perlatumque in Aeto-
liam ad Scerdiletum, cui notum erat insigne galeæ, famam interfecti regis
vulgauit.*

III. & IV. Alexander, diademate ornatus. ab auersa parte Cornucopia. E
in IV. vero Iupiter sedens, innixus hastæ puræ, cum victoria in manu.

V. Pallas cum casside. Hanc deam peculiariter Alexander coluit, vt
bellorum præsidem. nam in commentariis Alexandri mandatum fuit,
vt Mi-

A vt Mineruæ templum in Cyrno seu Corsica exstrueretur, aliudque in Ilio, quod nulli magnificentia concederet, vt auctor est Diodorus lib. xvi. In auersa parte victoria pennata cum palma, & corona, iuxta quam est anchora, quæ imperij firmitatem videtur ostendere.

VI. Similiter Minerua, & victoria ab auersa parte, cum tridente, ad naualem aliquam victoriam respicit.

VII. Præter Palladem victoria insistit bigis, cum corona.

VIII. Præter Palladem, trophæum est, vt in Philippi nummo. Pausanias negat vllum ab Alexandro trophæum excitatum.

B

TABVLA XXXII.

Alexander est leonino spolio ornatus, in Herculis memoriam, à quo Macedonum reges originem ducunt, de quo sæpius iam dictum. Sed nemo hoc clarius expressit Constantino Porphyrogenneta lib. II. de Thematibus. *Ideoque Macedonia reges pro redimiculo & corona, & purpura regia, leonini capitis exuuijs se redimiunt, atque hoc gestamen coronam & ornatum esse censent, eoque magis quam pretiosis lapillis & vnionibus decorari putant. ac testis huius rei fide dignus est nummus Alexandri Macedonis, eiusmodi figura insignitus.* Ab auersa parte vbique Iupiter $\text{Α} \text{Ε} \text{Ρ} \text{Ω} \text{Σ}$ cum hasta pura, sellæ insidens, quod mirandum non est, cum eius se filium passim prædicabat. sed miror nusquam Iouis Ammonis formam hic expressam. Sunt quædam minuta hinc inde signa adposita, quæ forte loci sunt insignia, vbi nomisma signatum est, vt in duobus rosa cum litteris Ρ Ο. indicio Rhodi; Sphynx vero cum littera X. in Chio signatum nummum X. Ab Achæis, cæfas boues Eubœa, Pegasus. Corinthi. Et ita de cæteris.

TABVLA XXXIII.

D I. Aquila est cum fulmine, & claua Herculis, vt generis sui auctores Iouem & Herculem testaretur. In altero est aquila, quæ fulmen sub pedibus, & coronam rostro gerit, in memoriam forte victoriæ ad Arbellam de Dario, quo tempore aquila toto pugnae tempore circa Alexandrum visa. Q. Curtius lib. IV. *Cæterum siue ludibrium oculorum, siue vera species fuit. qui circa regem Alexandrum erant, vidisse se crediderunt, paululum supra caput regis placidè volantem aquilam, nec sonitu armorum, nec gemitu morientium territam, diuque circa equum Alexandri pendenti magis quam volanti similis apparuit. Certe vates Aristander, alba veste indutus, & dextera præferens lauream, militibus in pugnam intentis, auem monstravit, haud dubium victoriæ auspiciam.*

E Sequentes quatuor Herculis arma referunt.

Duo mox nummi Venerem ab vna parte cum arcu & sagitta, vel cum pomo & scuto.

XII. XIII. Alexander cum leonino spolio. ab altera parte eques A cum palma & corona, & eques cum iaculo, cum inscriptione. ΚΟΙΝΟΝ ΜΑΚΕΔΟΝΩΝ. ΝΕΩΚΟΡΩΝ. de qua supra tabula xxvi dictum, & adhuc aqua mihi hæret. In Augusti nummis non semel ΝΕΩΚΟΡΩΝ, illud occurrit.

XIIII. ΚΟΙΝΟΝ ΜΑΚΕΔΟΝΩΝ ΔΙΣ ΝΕΩΚΟΡΩΝ. sic etiam inter Augusti nomismata ΚΝΩΣΙΩΝ ΔΙΣ ΝΕΩΚΟΡΩΝ. Goltzius explicat, bis eo coloni deducti. Sed quid νεακόρ? cum colonia, quæ Græcis κοιμία? Et tota tabula sequens plena est hac voce.

T A B V L A X X X I I I I .

B

Primis nummis Alexander est conspicuus. aversa parte duo templa sunt, in cuius vero honorem structa incertum. In alio nummo eadem templa, in quorum medio columna adstat, cui videtur superposita Minerua. Non abhorret animus suspicari, in honorem Iouis & Mineruæ esse condita.

VIII. IX. X. Mulier est sedens, quæ ingentem serpentem manu tenet. Olympiadem hanc ego puto esse, Alexandri matrem. qua nocte enim eam concepit mater, visa per quietem est cum ingenti serpente C volutari. Plutarchus in vita Alexandri refert Philippum iuxta dormientis Olympiadis corpus conspexisse accubantem draconem; quæ res amorem charitatemque eius erga vxorem vehementer extinxit, adeo ut eius concubitum frequenter euitauerit; siue veneficia aliqua reformidans: siue illius consuetudinem Deo cuiquam, religione motus, permetteret. Immo cum hac de causa Delphos misisset Charonem Megalopolitanum; responsum illi ab oraculo, iubere eum Hammoni rem diuinam facere, & hunc Deum imprimis venerari, ipsumque ex oculis alterum amissurum, quo in draconis forma concumbentem Deum cum Olympiade per ianuarum rimam aspexisset. Huius autem fabulæ origo fuit, quod in Macedonia mulieres vniuersæ quas κλώδωνες & μιμαλλόνας vocant, Orphei sacris initiatæ, furore Bacchico afflatæ, multa solent perpetrare, sicut Edonides quæ Aemimontes incolunt Thressæ. Olympias his sacris initiata, eadem orgia horribiliori quodam modo atque barbarico peragebat. ad thyrsos enim & thyasos eximia magnitudinis angues mansuetos adducebant, qui multiplicibus suis spiris per hederas & coronas illabentes, viros terrore simul & admiratione ingenti afficiebant. De his etiam serpentibus Lucianus, in Alexandro seu Pseudomante, refert Pellæ, Macedonum nobili quodam vrbe, frequentes conspici dracones immani magnitudine, placidos admodum, & mansuetos, adeo ut à mulieribus alerentur, & cum pueris vna cubarent, & calcantes ferrent, neque commouerentur, si quis illos premeret stringeretque, denique non secus ac
infantes

E

A infantes lac è papillis sugerent. Vnde verisimile est olim increbuisse illam de Olympiade fabulam, quum Alexandrum conciperet, huiusmodi quendam draconem cum illa concubuisse. Huic rei fidem facit sequens nummus, in quo cistula semiaperta, ex qua serpens erumpit. Inter Bacchi enim orgia cistæ erant, de quibus Valerius Flaccus Argonauticon lib. II.

— *eraque circum,*

Tympanaque, & plenas tacita formidine cistas.

Et Theocritus in Bacchis.

Ἰερόν ἐν κίστες πεπνομένηα χερσὶν ἐλοῖται.

B *Sacra è cista instructa manibus rapientes.*

Horatius vero Ode XIX lib. II. carminum de serpentibus in Bacchi sacris.

Tu separatis vuidus in iugis

Nodo coërces viperino

Bistonidum sine fraude crines.

XI. XII. XIII. Duæ ædiculæ ab vna parte, & miles armatus cum hasta & parazonio in sinistra. quâ forma virtus in Romanis nomismatibus non semel exprimitur. Est autem parazonium, gladius latus absque acie. Sequentes duo Mineruam habent sedentem, quæ victoriam manu gestat. Victoriam enim Mineruæ *πίρρονον*, seu assestricem, datam dicit Phurnutus, quæ & in bello contra gigantes Ioui opem tulit. Tertius vero, ipsam Macedoniam turrato capite, quæ etiam victoriam porrigere videtur. ΚΟΙΝΟΝ ΜΑΚΕΔΟΝΩΝ ΟΜΟΝΟΙΑ.

XIII. Alexander, & auersa parte vir nudus, qui vna manu taurum, altera clauam tenet. Forte ad Herculis cum Acheloo luctam respicit.

XV. Alexander, & auersa parte equus, arrectis prioribus pedibus, cui iuuenis adstat cum chlamyde, & expansis manibus; puto allusum ad Bucephalum, nobilissimum Alexandri Magni equum, quem cum Philonicus Theffalus, Plutarcho teste, Philippo tribus ac decem talentis vendidisset, ferox adeo contumaxque vilus est, vt neminem tergo fessorem admitteret, nec plaudentis vocem perferret. Grauius id tolerante Philippo, atque vt indomitum abijci mandante, vetuit Alexander, ac correptum habenis equum contra solem conuersum statuit. animaduenterat enim equum, dum prolapsam ante se vmbra agitari conspiceret, perturbari, inde ipso non nihil molliter circumducto, blandeq; iuba manibus attrectata, reiecta sensim chlamyde, securus equum ascendit, & cū cursum ipsum appetere cerneret, laxat habenas, & ipsum acrius vociferans infestis vrget calcaribus. Tacitum primo Philippum angebat sollicitudo, vt vero gestientem lætumq; videt habenas reflectere, ingens adstantium clamor insequitur. Pater vero gaudio illachrymasse traditur, descendensq; caput exosculatus, aliud, inquit, tibi iam regnum quære, nec enim te Macedonia capit. Hic postea Bucephalus, regali stratus cultu, neminem passus præter Alexandrum ascendere.

Q

idemque

idemque vulneratus in Thebarum oppugnatione, in alium transire A regem non passus; multaque præterea eiusmodi, propter quæ rex defuncto equo duxit exequias, urbemque Bucephaleam in eius memoriam condidit. Dicitur autem Bucephalus, siue ab aspectu toruo, siue ab insigni taurini capitis, armo eius impressi, ut auctor est Plinius.

Reliqui nummi nulla explicatione indigent.

K A Σ Σ A N Δ P O Y.

C A S S A N D E R.

B

Cassander Chiliarchi munere ornatur. A Polyperchonte deficit. Olympias in eius fratres & amicos seuit. Mox à Cassandro necatur. Alexandri filios tollit. Thebas instaurat. Cassandriam condidit. Homeri studiosus.

*Diodorus
Siculus.*

EXtincto Alexandro in ipso ætatis & victoriarum flore, Macedo-
num proceres in partes distracti sunt; &, dum nemo alteri virtu-
tis æmulatione concedere vult, in propriam perniciem armantur. C
Nam cum præcipui ducum de principatu contendunt, in maximas calamitates, & infinita bella Macedones præcipitant. quod Alexander extremo vitæ momento præfaga mente prædixisse fertur. Interrogatus enim ab amicis cui imperium relinqueret, respondit ei qui optimus; cæterum præuidere iam se, ob id certamen magnos funebres ludos sibi parari. Nec aliter euenit. Nam licet post magnas dissensionibus Aridæum Alexandri fratrem (cui & Philippi nomen in patris memoriam inditum) regio nomine appellabant. Cæteris tamen ducibus magnæ prouinciæ attributæ, ita ut penes illum regni umbra, pe-
nes vero hos imperij vires remanerent. D
Ptolemæo enim Ægyptus, Pithoni Media, Eumeni Paphlagonia & Cappadocia, Antigono Pamphylia, Lycia, & magna Phrygia, Cassandro Caria, Meleagro Lydia, Leonato Phrygia ad Hellespontum, Thracia vero & Ponticæ gentes Lysimacho, Antipatro Macedonia Græciæque commissæ.

Aduersus quem Athenienses Ætolique grauissimum excitarunt bellum, ut oppressam Græciam in pristinum splendorem, libertatemque, restituerent: quod Lamiacum postea vocatum. Primo prælio Antipatrum fundunt fugantque, & Lamiaæ mœnibus includunt. Cæso mox Leosthene exercitus imperatore, in urbis obsidione, Græci iterum ab Antipatro superantur. Sed pace tandem firmata, Græciæ res ad nutum eius compositæ fuerunt. Qui hinc in Asiam trajiciens, ut Perdicæ & Eumenis conatibus resisteret, regum curator ibi electus,

A electus, in Macedoniam cum Aridæo & Eurydice reuertitur, vbi graui morbo correptus, fato functus est; designato prius Polysperchonte regum curatore, filioque Cassandro Chiliarchi munere tributo, vt secundus ab illo esset potentia. sed Cassander, spretis patris mandatis, indignum credidit, si Polysperchon nulla generis affinitate patri iunctus in imperio succederet, quando ipse matura iam ætate res administrare posset. quare occultis consilijs vndique amicos comparat, & à Polysperchonte defectionem meditatur. In Asiam itaque clam se recipit, vbi ab Antigono opibus & milite instructus, in Græciam redit. Polysperchon audita eius defectione, Cassandro amicis vrbes conatur eripere, & regum imperio subijcere; sed cum parum secundos ibi successus habuisset, statuit Olympiada Alexandri matrem ex Epiro in Macedoniam reducere, vt eius auctoritate Macedones à Cassandri fauore alienaret. Eurydice vero, Aridæi vxor, muliebri æmulatione, metuens Olympiadis impotentiam, Cassandrum euocat, eiusque auxilium implorat, sed frustra. nam cum marito in Olympiadis potestatem peruenit, atque ab illa interfecti fuerunt, postquam sex annis totidemque mensibus imperio præfuisent. Nicanorem etiam Cassandri fratrem necauit, & sepulchrum

C Iollæ fratris euertit, in vltionem Alexandri, vt iactabat: quibus etiam plures Cassandri amicos adiecit. quod vbi illi innotuit, summa celeritate, magnisque vndique contractis copijs, in Macedoniam festinat. cuius aduentum timens Olympias, Pydnæ se muris cum fidissimis suorum, & inutili illustrium fœminarum grege, inclusit. Cassander oppidum terra marique obsidet. cum extrema iam fame vrgeretur, Olympias diuturnæ obsidionis tædio victa, pacta salute, victoris se arbitrio permittit. Sed Cassander subornatis parentibus interfectorum, qui sumpta lugubri veste crudelitatem & impotentiam mulieris vehementer accusarent, adeo Macedones commouit, vt nullo habito pristinae maiestatis respectu, occidendam decreuerunt; immemores prorsus quod per filium eius, virumque, non solum vitam ipsi inter finitimos barbaros tutam habuissent, verum etiam maximas opes, imperiumque terrarum orbis sibi peperissent. Illa non muliebri quæstu percussores excepit, sed virorum fortium more, pro gloria veteri cecidit, vt Alexandrum posses etiam in moriente matre conspicere. Cæde hac peracta, Cassander Macedoniae regnum animo complexus Thessalonicem Philippi filiam, Alexandri ex eodem patre sororem, (licet Iustinus regis Aridæi filiam perperam dicat) vxorem sibi adscissit, vt per affinitatem regia familiae se coniunctum ostenderet. Roxanem vero & Alexandri filium in arcem Amphipolitanam custodiendos mittit, quos paulo post summo scelere interficit, ne vllus Alexandri successor superesset. Eiusque odio deletas Thebas instaurat, vigesimo post anno,

Q 2

quam

quam Alexander illas euerterat. Ratus se magnam gratiam apud cæ- A
teros Græciæ populos initurum, si antiquissimam nobilissimamque
urbem iterum instaurasset. In suis etiam perpetuam memoriam vr-
bem Cassandriam in Pallene condidit, in quam Cherronesi ciuita-
tum incolas plerosque, & Olynthiorum reliquias traduxit. Tantam
autem curam in hac amplificanda impendit, vt breuissimo tempore
omnes Macedoniae vrbes potentia superaret.

Haec tamen à regio nomine abstinerat. sed postquam An-
tigonus, victo nauali prælio Ptolemæo, à Demetrio filio suo regem
se filiumque appellare iussit, Cassander etiam regiam sibi maiesta- B
tem assumpsit. Circa id tempus enim Cassander omnem penitus Ale-
xandri sobolem extinxerat, quasi regnum Macedoniae, quod affecta-
bat, aliter consequi quam scelere non posset. Exorto mox bello in-
ter Antigonum cæterosque reges, Ptolemæum, Seleucum, Lysima-
chum, & Cassandrum; quod illius potentiam, & inexplebilem regnan-
di cupiditatem omnes timerent, copias quidem suas Cassander cum
Lysimacho vicino rege misit; sed ipse implicitus Græciæ negotijs do-
mi remansit, & hydrope correptus obiit, postquam XIX annis Ma-
cedonico imperio præfuit. Addit Pausanias in Bœoticis, vermes adhuc C
illo viuo è corpore eius erupisse. Refert Plutarchus in vita Alexan-
dri, Cassandrum cum recens ex Macedonia ad Alexandrum in Ori-
entem venisset, vidissetque Barbaros quosdam Persarum more re-
gem adorantes, quod cum illi insolens nouumque videretur, in ef-
fusos cachinnos erupisse, Alexandrum ira percitum vtraque manu
cæsarie illius comprehensa parieti caput illisisse. qua de re tantus
pauor eius animum occupauerat, vt, cum posteriori tempore rerum
iam potitus Delphos venisset, ibique in Alexandri statuam Lysippi
arte formatam incidisset, tanto terrore eius conspectu percussus
fuerit, vt multo post tempore vix mentis eius turbatio sedari po-
tuerit. D

Hoc tamen in laudes eius ponendum, Homeri maxime fuisse stu-
diosum, adeo vt in ore maximam eius carminum partem habuerit,
priuatimque sibi tum Iliada ac Odyssæam describendam curauerit;
vt auctor est Athenæus.

Duo priores nummi Cassandrum leonino spolio more regio or-
natum, & auersa parte leonem habent, in Herculis memoriam. Ali-
quibus videbitur Alexandri Magni vultus, quod difficile credo;
cum dictum sit, Cassandrum summo odio Alexandri res prosequu-
tum fuisse.

III. Apollo est, & tripus ab altera parte. E

IIII. Cassander est diademate ornatus, & ab altera parte victoria
cum palma & corona, rostro navis insistens. Refert enim Diodorus
Siculus lib. XVIII. Cassandri ducem Nicanorem, cum socijs Antigoni
nauibus,

A nauibus, egregiam victoriam naualem aduersus Clitum Polysperchontis ducem circa Byzantinorum regionem obtinuisse, & classem victricem in Piræcum reduxisse, ornatam nauium hostilium rostris.

V. Cassander cum leonino spolio. & auersa parte vir equo insidens, protensa manu, tanquam milites alloqueretur.

ΑΝΤΙΠΑΤΡΟΥ. ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ.

ANTIPATER, ET ALEXANDER.

B *Antipater matrem Thessalonicen occidit. A Pyrrho fugatur. A Lysimacho socero interficitur. Alexander à Demetrio occisus. Error eorum qui hoc nomisma ad Alexandrum Epirotam referunt.*

C Cassandro ex Thessalonica, Philippi filia, tres fuere filij; Philippus, Antipater, & Alexander. Philippus, maior natu, Patri in imperio successit; quem miror ab Eusebio omissum, cum eius meminerit Plutarchus in vita Demetrii, Pausanias in Bœoticis, & Iustinus lib. xvii. sed exiguo hic tempore regnavit, nam tæbe correptus perijt, Pausania teste.

Quo defuncto successit Antipater (quem Eusebius Antigonum vocat) vna cum Alexandro fratre. Sed in diuisione regni, cum Thessalonica mater in Alexandrum videretur magis inclinasse, ab Antipatro, infandum dictu, interficitur; cum etiam per materna vbera ^{Iustinius:} sceleratum parricidam deprecaretur. quod facinus eo grauius omnibus visum fuit, quod nullum maternæ fraudis vestigium appareret. quanquam in parricidio nulla satis iusta causa ad sceleris patrociniâ prætexi potest. Quare Alexander, in vltionem maternæ necis, tum vt se ab Antipatri violentia caueret, qui illam etiam conabatur regno expellere, Pyrrhum quidem ex Epiro, Demetrium verò ex Peloponneso euocauit. Demetrius aliis negociis implicitus, aliquantisper moratus; sed Pyrrhus superueniens, Antipatrum in fugam vertit: qui ad Lysimachum socerum confugiens, ab illo postea interfectus est.

Demetrio interim cum magnis copijs superueniente, magnus adolescenti regi iniectus est metus, ob auctoritatem nomenque viri, quem in regnum recipere periculosum ducebat. quare occurrens illi circa regni limites, honestissimis verbis illi pro labore suscepto gratias egit. Sed cum Demetrio nunciatum esset, ab Alexandro sibi strui insidias, vocatus ad conuiuium venit quidem, sed tanta satellitum turba stipatus, vt nihil Alexander tentare ausus sit:

à Demetrio vero postea inuitatus Alexander, cum feruente conuiuio A
surrexisset Demetrius, territus adolescens simul & ipse consurgens De-
metrij vestigia sequebatur. vbi ad ostium ventum est, annuit suis De-
metrius, vt legentem vestigia sua confestim necarent: extemplo itaque
Alexander multis vulneribus confossus, alijque nonnulli, qui illi co-
nabantur opem ferre, quorum vnum dixisse ferunt, vna nos die De-
metrius præuenit. Atque ita vterque fratrum interfectus est, cum IIII
annis, Eusebio teste, tantum regnassent, & discordiarum meritas pœnas
dederunt. Tota itaque Cassandri domus funditus extirpata breui
tempore fuit; & Alexandro Magno, seu necis ipsius, seu stirpis extin- B
ctæ, meritas pœnas, partim cæde, partim supplicio luit.

Antipatri nummi nulla explicatione indigent. tripodem enim pri-
mus cum lauri ramo, & secundus Gryphem Apollini sacrum item cum
lauri ramo habent.

Alexandri nummus magnificus est, & rarus. ipse iuuenili & decora
facie conspicuus, elephantis proboscide ornatus, prominentibus den-
tibus. ab auersa vero parte Minerua, cui aquila ad pedes adstat.

Nummus hic à Fulvio Ursino, Alexandro Epirotarum regi, (quem
Gellius Molossus vocat) adscribitur. Sed contra omnem rationem.
Siquidem Alexander ille, Olympiadis frater, & Magni Alexandri pa- C
truus, in Lucania iuxta urbem Pandosiam, & flumen Acherusium,
perijt, quo tempore nunquam elephantis in Europa visi fuerunt. Nam,
Pausania auctore, Alexander Magnus, fracta Pori potentia, primus Eu-
ropæorum regum elephantos habuit. post mortem vero Alexandri,
tum alij reges, tum Antigonus habuit. Pyrrhus vero, superato Deme-
trio, belluas cepit, & primus in Italiam transiit, vsusque est aduer-
sus Romanos. quare nullo modo Alexandro Epirotarum regi adscri-
bi hic nummus potest.

II. Minerua sedens inermis Gorgonem vna manu tenet, arma vero
humi posita. ab auersa parte muliebris est vultus, velato capite; suspicor D
esse pietatis effigiem. In Romanorum certe nomismatis exprimitur
matronæ habitu, capite penè eodem modo velato, licet alia illi insig-
nia in manibus erant. Siquidem acerram plerumque tenet, aut aræ
adstat, vt in Antonini Pij & Hadriani nummis videre est. Cur vero
pietatem suspicer, causa est; quod iuuenis hic cædem indignam ma-
tris Thessalonicæ vltus est, eiecto Antipatro fratre parricida ex Ma-
cedoniæ regno.

A

ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΘΕΟΥ ΝΙΚΑΤΟΡΟΣ.

D E M E T R I V S.

Demetrius à Ptolemæo vincitur. Mox ducem eius Cillem superat. Athenas occupat. Ptolemæum nauali prælio superat.

Regium nomen assumit. Antigonus in prælio ad Isson occisus.

Macedoniam occupat. A Pyrrho mox expulsus. A Se-

leuco victus. In libera mox custodia perijt.

Demetrius Antigoni, quem *μονόφθαλμον* & Luscum vocant, & Stratonicus filius, inæquali prorsus vitæ genere clarus & conspicuus fuit. delicijs enim & luxu per ocium diffuebat. vbi vero res seriæ gerendæ, studio & diligentia nemini inferior, maximisque curis illi par ingenium. Viginti duos annos natum Antigonus contra Ptolemæum Lagi F. Ægypti regem misit, qui Syriæ vrbes bello vexabat. Sed tiro aduersus virum, Alexandri magni palæstra induratum, prælio congressus prope Gazam vrbem, facile superatur; quinque suorum millibus **C**æsis, octo vero millibus captis, & omni regia supellectile in hostis potestatem redacta: quam tamen Ptolemæus, cum amicis in pugna captis, Demetrio restituit; summamque humanitatem verbis testatur, non se de opibus, sed de regno, & gloria, cum Antigono certare. Demetrius his benignè receptis, precatus deos ne diutius Ptolemæi se debitorem paterentur esse, sed facultatem quandoque darent, vt parem illi liberalitatem referre posset. Adhibita ergo maxima diligentia, copias collegit, militemque ludicris belli exercuit: sed cum Ptolemæus, secunda fortuna elatus, iuuenis conatus despiceret, ducem illi **D**obuiam Cillem, cum valida manu mittit, quem incautum Demetrius summa celeritate occupat, & cum vniuersis copijs in potestatem suam redegit. Ille non tam secunda victoriâ, spoliisque, lætus; quam vt Ptolemæo parem gratiam referret. ducem itaque Cillem cum amicis illi remisit, & Syria excedere coëgit. Halicarnasso inde imminentem Ptolemæum superueniens derepente submouit. quibus ex animi sententia gestis, animum adiecit ad liberandam Græciam à Cassandri & Ptolemæi seruitute. Hoc sibi imprimis decorum, & apud omnes magnificentum fore duxit. Maxima igitur classe instructa, tanta celeritate Piræum inuectus fuit, vt aduentus sui nuncios, ipsamque penè famam præuenterit. Athenienses amicos Ptolemæi naues suspicati, ad portum **E** conuolarunt; sed conspectis Demetrii insignijs, trepidatum ibi tanquam in capta vrbe. Ille, per præconem sedato tumultu, significauit populo, se ab Antigono patre missum, vt excusso Cassandri & Ptolemæi iugo in pristinam libertatem illos restitueret, vt patrijs legibus

deinceps viuerent. quibus cognitis, populus deposito terrore, Demetrium vt feruatorem suum inuocantes, se suaque illi dedunt, & iniustitiam illum honoribus afficiunt, duasque Tribus veteribus, in patris suiue memoriam, adiungunt, Antigoniadem & Demetriadem. Hoc pacto Athenienses decimo quinto anno post Lamiacum bellum, quo sub alieno imperio vixerant, pristinam libertatem recuperarunt. Cognito mox à Ptolemæo magnam ornari classem, & ingentes terrarumque comparari copias in bellum: summo dolore conceptum Græciæ vniuersæ liberandæ studium intermittit, & in nouum hoc bellum omnes vires intendit. collectisque vndique copijs, versus Cyprum nauigat, vbi Menelaum Ptolemæi fratrem, cum non spernenda classe sibi obuium, fudit fugauitque. quem statim Ptolemæus excepit, maximis instructus copijs: acri pugna inter æmulos infestisque reges certatum, sed, vincente egregiè Demetrio, Ptolemæus cum octo nauibus fugam arripuit. Septuaginta in Demetrii manus peruenere, vt & Menelaus, qui ad Salaminem cum magnis copijs præstolabatur pugnae euentum. Illustri hac victoria parta Antigonus, gaudio exultans, se filiumque reges à militibus vocari passus est; quod ante hunc diem nemo Alexandri ducum tentarat. quorum exemplum sequuti cæteri regum nomen passim adsumserunt. Interim Cassander per absentiam Demetrii Atticam inuadit, & Athenienses suo conatur imperio subijcere. quod vbi Demetrio nunciatum, ex incontinenti cæteris rebus postpositis cum classe cccxxx nauium aduersus Cassandrum expeditionem suscepit, nec solum Athenarum obsidionem coegit soluere, sed tota pene Græcia expulit. Hinc in Peloponnesum profectus. hostes, eius aduentu cognito, præsidia vrbibus deducunt; sicque Sicyonem, Argos, Corinthum, Arcadiam in antiquam libertatem restituit. Occupato illo in liberanda Græcia, euocatur ab Antigono, qui conspiratione cæterorum Regum, Seleuci nempe, Ptolemæi, Cassandri, & Lysimachi, bello ingenti petebatur. Properè itaque ad patrem contendens, cui supra lxx millia peditum, & decem millia equitum sub signis erant. nec pauciores copias aduersarij habebant. Itaque collatis signis prope Isson, Phrygiæ locum, cum Demetrius validissimis equitum turmis Antiochum Seleuci filium adortus esset, atque in fugam vertisset, immoderato vincendi studio diutius illum persequitur, vt victoriam sibi è manibus eripi passus fuerit. Nam cum hostes peditum copias auxilio equitum destitutas viderent, magna vi Antigonum adorti, qui filium exspectans, cum præsentis periculo nollet cedere, multis vulneribus confectus, periit ætatis anno lxxx. Demetrius vero cum reliquijs tanti exercitus in Græciam contendit, sperans sibi Athenas tutissimum refugium fore, quas magnis beneficijs affecerat. sed cum prope Cycladas peruenisset, Atheniensium legati obuiam illi facti, ferentes populum Atheniensium decreuisse nullum deinceps in vrbe

A vrbe suscipiendum regem : quare hortati Demetrium, vt ab ingressu Athenarum abstinere vellet. Quo ille inopinato nuncio perculsus, & incredibili animi dolore affectus fuit; sed dissimulata indignatione, nullum alienati animi indicium præ se tulit, tantum petijt, vt naues sibi mitterentur, quæ in Piræo essent, extemplo cum omni classe Lyfimachi regnum inuasit. Vbi captis suis iterum adspirare fortuna cepit, nam & vires quotidie augebat, & Seleucus filiam eius Stratonicen in vxorem sibi petijt. Hanc inopinatam felicitatem non aspernatus Demetrius, assumpta filia cum omnibus in Syriam properauit, sed

B cum à Seleuco peteret, vt accepta pecunia Ciliciam sibi restitueret, vel saltem Tyrum ac Sidonem, neutrum ab inhumano genero obtinere potuit. Hac licet spe deiectus, animum non despondit, assuetus fortunæ incerta magno animo ferre. Amicorum litteris interim in Græciam euocatur, vbi magnæ turbæ; in Atticam itaque cursum flectit, vbi licet fœda tempestate plurimas naues perdidisset, relictis copijs Athenas obsedit, & ad summam inopiam ciues adduxit: qui desperatis omnibus rebus, se suæque illius arbitrio permiserunt. qui licet iure in ingratos Athenienses sæuire posset, maluit illos clementiæ suæ testes esse: condanatur illis noxam, & decem millia medimnûm frumenti populo inopia oppresso largitur. Sed Musæum valido præsidio communit, vt hoc freno ciuitatem sibi morigeram haberet in posterum. Recuperatis Athenis, in Laconiam copias mouet, & Archidamum Lacedæmoniorum regem sibi obuiam factum fundit fugatque, & parum abfuit, quin Spartam caperet; sed euocatus in Macedoniam ab Alexandro Cassandri filio aduersus Antipatrum fratrem, qui matrem Thesalonicen summo scelere occiderat, Græciæ res in aliud tempus reiecit. Vbi in Macedoniam venit, Alexander tanti viri præsentiam reformidans, honestis verbis conatus illum dimittere, sed obortis suspitionibus quasi Demetrio Alexander insidias strueret, incautum iuuenem Demetrius occidit, apud Macedones factum excusauit, nec fecisse se, at occupasse insidias dixit: siquidem priorem ab Alexandro se petitum allegauit, æquiusque esse, se Macedonia imperare quam Cassandri sobolem, siquidem patrem regiæ stirpis extinctorem fuisse, non fœminis, non pueris pepercisse, nec cessasse quoad omnem regiam sobolem sustulisset. Horum scelerum vltionem, quia ab ipso Cassandro nequisset exigere, ad liberos eius transtulisse. Hisce mitigato populo, Demetrium tanquam hereditarium & legitimum regem lubenti animo cuncti receperunt. Occupata Macedonia & Thessalia, in Bœotios bellum mouit, & Thebas molesta obsidione cum tandem expugnasset,

E bella ex bellis serendo, animum vertit, vt auitum Asiæ regnum recuperaret. Maximis itaque comparatis copijs, quantas hactenus nemo Alexandri successorum habuisset, vicinos reges ita conterruit, vt ad illum opprimendum, Seleucus, Lyfimachus, & Ptolemæus conspirarent,

rent, qui & Pyrrhum illi hostem excitarunt. Hic repente Macedo- A
niam ingressus cum cuncta ageret ferretque, obuiam procedit illi De-
metrius, vt sua tutaretur. Sed cum nimio suo fastu militibus suis odio-
sus esset, seditione excitata, illo relicto ad Pyrrhum omnes transfuge-
runt, quare deposito regni cultu, & vulgari chlamyde tectus, fugam
arripuit, cum septem annis Macedoniae imperasset; nec difficilius illam
amisit, quam prius acquisiuerat. Cum itaque tot hostibus vndique
impeteretur; in Asiam reliquas vires vertit, conatus prouinciam ali-
quam hostilem occupare, sed multis vndique difficultatibus confi- B
ctatus, magno tandem praelio à Seleuco victus, omnibus rebus defi-
cientibus, Seleuci potestati se permisit, cum honestius mori potuisset.
qui primo insignem humanitatem socero suo afflicto, & omnibus
fortunis spoliato, voluit ostendere. Sed vt sunt regum animi maximis
suspicionibus obnoxij, commutata repente voluntate in Syriacam
Cherronesum abduci, firmisque custodijs seruari iussit. illique omnia
preberi iussit, quae ad vitam amoenam lautamque spectare possent. Hic
cum per triennium Demetrius otio & luxu saginatus esset, ex graui
morbo obiit, anno LIII. Vir magnus, & si quis alius fortunae incertis
exercitus, bellicis machinis parandis summopere intentus, quas admi-
randa magnitudine & pulchritudine faciebat, vt erant machinae eius C
helepoles, & naues multarum ordinum. nemo enim ante illum na-
uem sedecim ordinum exstruxerat, vnde verissime dictum illud fer-
tur. Demetrii opera magnitudine sua etiam amicis stuporem, pul-
chritudine vero & symmetria sua hostibus etiam voluptatem adferre
solita. Nomen illi Poliorcetae ab urbium expugnatione inditum, vnde
miror quid sibi velit huius nummi inscriptio ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ
ΘΕΟΥ ΝΙΚΑΤΟΡΟΣ. Et nisi me coniectura fallit, puto hunc num-
mum extra ordinem hic interiectum, potiusque ad Syriae reges quam
Macedoniae referendum. Nam inter Syriae reges Demetrius, Ο ΝΙΚΑΝΟΡ.
seu ΝΙΚΑΤΟΡ, Demetrii ΣΩΤΗΡΟΣ filius fuit. Noster vero Mace- D
doniae rex πολιορκήτης à Plutarcho caeterisque scriptorum probatissimis
vocatus fuit. cuius nomismata visuntur tabula xx. Demetriade, quam
à Demetrio hoc exstructam diximus.

Π Υ Ρ Ρ Ο Υ .

P Y R R V H S.

*Pyrrhus corruptis Demetrii militibus Macedoniam occupat,
quam cum Lysimacho diuidit. Et mox amittit. Antigonum
Demetrii superat. Argis interficitur.* E

DE Pyrrho tabula quarta dictum, vbi de Epiro egimus, nunc de
illo tantum mentio habenda, quod Macedoniae aliquantulum
impera-

A imperauerit, siquidem gliscente bello inter Demetrium cæterosque reges, qui paternum illius regnum inter se diuiserant, Pyrrhus etiam in societatem belli ab illis receptus est, & fœderis cum Demetrio pacti rescindendi auctores fuerunt. Itaque cum Ptolemæus Græciam inuasisset, Lyfimachus superiorem Macedoniam vreret, ipse ratus inferiorem Macedoniam præsidijs vacuam fore, quod aduersus Lyfimachum Demetrius profectus esset, summa celeritate Beroeam, præcipuam urbem, inuasit. quod vbi in castris Demetrii nunciatum, summopere tumultuari Macedones. Itaque statim copias aduersus Pyrrhum mouit, ratus se promptiores habiturum Macedones aduersus externum hominem, quam aduersus Lyfimachum, clarissimum ducem, & Alexandri commilitonem. Sed Pyrrhus, multis corruptis, alios clam in castra Demetrii submisit, qui summis laudibus Pyrrhum extollerent, vt bello inuictum, humanitate & fortitudine egregium, & Alexandro Magno dignum. Quæ adeo Macedonum auribus placuere, vt palam Demetrio dicerent, recte illum sibi consulturum, si sponte Macedonia excederet; qui visa hac repentina animorum mutatione, paucis comitum assumptis, clam aufugit; Pyrrhusque in castra receptus summis acclamationibus Macedoniæ rex salutatur. Sed adueniente postea Lyfimacho, qui communibus armis spoliatum regno Demetrium dicebat, atque ideo diuidendam inter se Macedoniam; Pyrrhus, cum nondum Macedonum ingenijs fideret, Lyfimachi voluntati acquieuit. sed, profligato in Syria Demetrio, assiduum inter pares discordiæ malum, bellum inter illos commouerat. Superatus apud Edissam Pyrrhus, ac inopia commeatus laborans, cum indies cerneret à se populos deficere, cum Epirotis suis in auitum regnum regreditur, cum mensibus v. Macedonum regno tantum præfuisset, quod eadem prorsus celeritate qua acquisuerat etiam amisit. Hinc enim in Romanorum bellum delatus, cum Tarentinis aduersus illos opem ferret. vbi cum non ex animi sententia res illi cederent, iterum in Epirum reuersus, collectisque copijs, Macedoniam prædabundus inuasit; deinde Antigono Demetrii filio bellum mouit, quem non magna pugna superatum Macedonia expulit, sed nondum firmato imperio à Cleonymo Spartam auocatur, & hinc Argos inuadit, sed vbique reiectus, Argis pugnans interficitur.

Nomismata ab vna parte Mineruam armatam, ab altera vero Cererem referunt, capite spicis ornato. Miror nullam eius effigiem expressam, vt supra tabula quinta.

Philosophia deditus. Callisthenis auditor. Leoni an obiectus fuit. Ferocissimæ gentes illi, ut fortissimo, attributæ. A Getis captus. Agathoclem filium occidit. A Seleuco victus, & casus.

B

*Iustinus
lib. xv.*

*Lib. viii.
cap. xvi.*

Lysimachus nulli Alexandri commilitonum nobilitate inferior, sed virtutis experimentis multis superior. Gloriæ enim militari philosophiæ studia coniunxit, quæ adeo pertinaci animo prosequutus fuit, ut, cum Alexander Magnus egregium illum philosophum Callisthenem, propter salutationis Persicæ interpellatum morem, insidiarumque, quæ illi à nobilissimis Macedonum paratæ fuerant, conscium fuisse ratus esset; mutilatis auribus, nasoque, & labijs, insuper cum cane in cauea clausum ad terrorem cæterorum circum ferri iussit, tunc Lysimachus assiduo Callisthenem audire, & præcepta virtutis ab eo recipere solitus; miseratus tanti viri, non pœnæ, sed immodicæ libertatis pœnas pendentis, venenum illi in remedium calamitatum dedit. Quod adeo ægrè Alexander tulit, ut objici ferocissimo leoni illum iusserit. Sed cum ad conspectum eius concitus leo impetum fecisset, ille manum chlamyde inuolutam, in os feræ immerfit, arreptaque lingua leonem exanimavit. Cui tamen narrationi refragatur Q. Curtius lib. viii. *Quatuor continuis et utibus intactum saltum fuisse constabat; quem Alexander cum toto exercitu ingressus, agitari undique feras iussit, inter quas cum leo magnitudinis rare ipsum regem inuasurus incurreret, forte Lysimachus, qui postea regnavit, proximus Alexandro venabulum obijcere feræ ceperat, quo rex repulso, & abire iusso, adiecit, tam à semet quam à Lysimacho interfici posse leonem; Lysimachus enim quondam cum venaretur in Syria occiderat eximie magnitudinis feram solus, sed leuo humero vsque ad ossa laceratus ad ultimum periculi peruenerat; id ipsum exprobans ei rex, fortius quam locutus est fecit, nam feram non excepit modo, sed etiam vno vulnere occidit: Fabulam quæ obiectum leoni à rege Lysimachum temere vulgavit, ab eo casu quem supra diximus, ortum esse crediderim.* Sed receptæ opinioni fauent Iustinus, Plutarchus, & Plinius, qui etiam non multum hoc factum Lysimachi admiratur. Principatu Claudij casus rationem docuit, pudendam pene talis feræ nomine, pastoris Gætuli sago contra ingruentis impetum obiecto: quod spectaculum in arenam protinus translatum est, vix credibili modo torpescente tanta illa feritate, quamvis leui iniectû operto capite, ita ut deuinciatur non repugnans. Videlicet omnis vis constat in oculis; quo minus mirum sit, à Lysimacho Alexandri iussu simul incluso strangulatum leonem.

Hoc

- A Hoc factum Lyfimachi cum regi nunciatum esset, admiratio in satisfactionem cessit, charioremq; eum propter constantiam tantæ virtutis habuit. Lyfimachus quoque magno animo regis veluti parentis contumeliam concoxit. Denique ex pectore huius facti memoria exturbata, postea in India insectanti regi palantes hostes quosdam, cum à satellitum turba equi sui celeritate desertus esset, solus ei per immensas arenarum moles cursus comes fuit; quod idem antea Philippus frater eius cum facere voluisset, inter manus regis expirauerat. Sed Lyfimachum defiliens equo Alexander hastæ cuspidē ita vulneravit in
- B fronte, ut sanguis aliter sisti non posset, quam diadema sibi ademptum rex alligandi vulneris causa capiti eius imponeret. quod auspiciū primum regalis maiestatis Lyfimacho fuit. Post mortem vero Alexandri, cum inter successores eius prouinciæ diuiderentur, ferocissimæ gentes, Thraces nempe, & Ponti accolæ, quasi omnium fortissimo assignatæ sunt. Adeo etiam consensu vniuersorum palmam virtutis inter cæteros tulit. Ille autem cupiditate proferendi imperij ductus primum Odrysijs bellum intulit, deinde Dromichetæ, Geta-
Plut. lib. De sanitate tuenda.
- C rum regi. Sed cum incidisset in bellicosos viros, & militum numero longè superiores, aquæ penuria conflictatus, viuus in hostis sui potestatem deuenit. qui cum frigidam bibisset, Dij boni, inquit, quam ob breuem voluptatem summa excidi felicitate. Sed benignum nactus victorem, libertate ab illo & regno donatus est; monitusque, cum gentis suæ inopiam illi monstrasset, ne similibus hominibus bellum inferret, sed eis potius amicis vteretur.
Strabo lib. VII.

- Perturbatissima mox incidere tempora, distractis in mutuam perniciem Macedonum ducibus. Ille societate cum Ptolemæo, Seleuco, & Cassandro inita, Antigoni opes, regnumque pessumdedit; postea etiam Demetrium, auxiliantibus cæteris regibus, & Pyrrho, Macedonia expulit, quam cum Pyrrho aliquantum temporis possedit. sed ortis postea cum Pyrrho dissidiis, conciliatisque sibi procerum animis, Macedoniam totam occupauit. sed cum iam prouecta esset ætate, & numerosa prole instructus, atque ex Agathocle filio magnæ spei nepotes illi essent, animum tamen ad nuptias vertit, quæ toti eius familiæ funestæ & exitiosæ fuerunt. Siquidem Arsinoem duxit, Ptolemæi Lagi filiam, cuius sororem Lyfandram Agathocles habebat. Hæc de liberis sollicita, ne post Lyfimachi mortem in potestatem Agathoclis venirent, ipsi Agathocli insidias struxit. siue quod eius amore incensa Arsinoe, repulsam à iuvene tulisset, apud patrem criminata filium, adeo suspicacem senem commouit, ut innoxium iuuenem, quem in successorem regni ordinauerat, per quem multa bella prosperè gesserat, veneno sustulit.
- E

Hæc prima mali labes, & impendentis ruinæ initium fuit. nam paricidium, Principum cædes sequutæ sunt; quod occisum iuuenem

R

impen-

Justinus
lib. xvii.

impensius lugerent, itaque & hi qui copijs præerant certatim ab A illo defecerunt. Philætarus etiam, qui regiam Lyfimachi pecuniam asseruabat, cum acerbissimum innoxij iuuenis casum iniquo ferret animo, & Arsinoës insidias metueret, occupata Pergamo, quæ supra Caycum est, omnes thesauros Seleuco, tum se quoque tradidit. Quibus compertis Lyfimachus in Asiam trajicere festinauit, ut Seleucum præuerteret. Vltimum hoc certamen Alexandri commilitonum fuit, & velut ad exemplum fortunæ par hoc gladiatorum nobile seruatum videbatur. Lyfimachus LXXIV annos natus erat, Seleucus vero LXXVII. Sed in hac prouecta ætate, vtrique animi iuueniles erant, & profunda inexplebilisque imperij cupiditas. quippe cum orbem terrarum duo soli tenerent, angustijs sibimet inclusi videbantur, vitæque spacium non annorum numero, sed imperij terminis metiebantur. In eo bello Lyfimachus, amissis antea varijs casibus xv liberis, non instrenue moriens, postremus domus suæ cumulus accessit, cum Macedoniæ annis quinque præfuisset. Mortem eius portenderat maximo terræmotu euersa Lyfimachia, quam ante XXI annos Lyfimachus in Thraciæ Cherroneso condiderat. Ferunt hunc adeo fortuna sua inflatum fuisse, eoque superbix ac vesaniæ prouectum, ut Byzantium legatis, ad illum venientibus, dixerit, *Nunc*

Plutarchus
lib. 11. De
fortuna
vel virtute
Alexandri

ad me Byzantium veniunt, cum hasta cælum tango. Cui Pasiades Byzantius tunc præsens, abeamus hinc, inquit, ne cuspide perforet cælum. Huic etiam canis fuit nobilis, Hyrcanus nomine, qui cadaueri eius solus adscendit, & cum illud cremaretur, in flammam domini desiderio se coniecit.

Nomismata Lyfimachi nulla explicatione indigent. siquidem ab vna parte caput eius spectatur cum arietinis cornubus, multi suspicantur Alexandri esse. ab auersa vero parte Minerua sedens cum victoria in manu. Sed non possum non monere lectorem, viros doctissimos Angelum Politianum, & Cælum Rodiginum, deceptos fuisse in inquirenda causa, cur Lyfimachi regis facies in nomismatis sit cornigera, ille cap. LXXIX Miscell. hic vero Antiquarum Lectionum lib. xx. cap. xii, referunt ex Appiano, Lyfimachum aliquando taurum, ex sacrificio Alexandri elapsum, manibus retinuisse, ideoque statuis eius apponi cornua. Sed memoria vterque lapsus, quod enim illi Lyfimacho, id Appianus in Syriacis Seleuco tribuit. Verba eius sunt, καὶ τῷ σώματι ὄντι βρώσῳ τε καὶ μεγάλῳ, καὶ ταύρον ἄγχιον, ἐν Ἀλεξάνδρῳ θυσία ποτὲ ἐκθορῶντι τῶν δεσμῶν, ὑποσείνῃ μόνῳ, καὶ τῆς χειρὸς μόναις κατήρασμαθίῳ, προσθεασθὲν ἐς τοὺς ἀνδραγαθῆς ὅππῃ τῷ θεῷ κέραια. *Et quia vasto robustoque corpore fuit, adeo ut ferum taurum sacrificante Alexandro vinculis ruptis profugum, solus cornibus arreptum retinuerit manibus, affingunt eius statuis cornua.*

Vltimo

A Ultimo vero nummo potius videtur esse Alexandri Magni effigies, quam Lysimachi, in honorem magni eius regis.

ΠΤΟΛΕΜΑΙΟΥ ΚΕΡΑΥΝΟΥ.

P T O L E M Æ V S C E R A V N V S .

B *Seleucum sustulit. Nuptias sororis Arsinoës appetit. Macedonia solus potitur. Cassandriam occupat, sororis filios tollit, illam expellit. A Gallis casus. Cur Ceraunus dictus.*

P Tolemæus Ceraunus, Ptolemæi Lagi, quem *Σωτῆρ* vocant, filius natu maior, a patre tamen Aegypti regno est exclusus, & iuniori fratri Philadelpho viuens illud tradidit, causamque populo probauit. Hic itaque regno auito eiectus, ad Seleucum confugit, cum sorore Lysandra, Agathoclis vxore, post necem mariti à Lysimacho crudeliter perpetrata. Hic non solum in sororis vltionem Seleucam stit-
 C mulauit, sed victoria exultantem, quod solus de Alexandri cohorte superesset, victorumque victor existeret post menses septem, per insidias circumuentum occidit, regnumque Macedoniae, quod Lysimacho eripuerat, cum vita pariter amisit. Itaque Ptolemæus, cum ob memoriam magni Ptolemæi patris, & in fauorem vltionis Lysimachi, ambiciosus apud populares esset, primum Lysimachi filios, qui ex Arsinoe reliqui erant, conciliare sibi statuit, nuptiasque Arsinoes sororis suæ, matris illorum, appetijt, puerorum adoptione promissa, vt cum in locum illorum successisset, nihil illi moliri vel verecundia matris, vel appellatione patris, auderent. Interim Antigonum Demetrii filium
 D residuis Macedoniae vrbibus exiit, atque ita, cum vniuersæ Macedoniae imperaret, affinitatemque cum Pyrrho, ne quis ab externo hoste metus esset, data ei in matrimonium filia, contrahit. Animum deinceps impium ad domestica scelera conuertit. insidijsque Arsinoem sororem suam adortus, quibus & filios eius vita, & ipsam Cassandriam potentissimæ vrbis dominatione exueret.

Itaque fingit se sororis suæ vehementissimo amore detineri, quare matrimonium eius se sollicitare, mandatque se velle cum filijs eius regni consortium iungere, paratus quibus vellet obsecrationibus apud patrios deos se obligare. Arsinoe diu anceps quid faceret,
 E nam fratris illi scelerata mens suspecta erat; sperans tamen suo matrimonio liberos suos se protecturam, in nuptias tandem consentit. Pompa nuptialis luxu lætitiæque omnium celebrata fuit, vocatoque exercitu ad concionem, capiti sororis diadema imponit, reginamque

consalutat, quo nomine vehementi gaudio delibuta, quia, quod A
 morte Lyfimachi mariti amiserat decus, recepisset, sponte Ptolemæum
 in urbem suam Cassandriam inuitat: cuius urbis cupiditate ille arde-
 bat. Prægressa itaque virum, diem festum urbi in eius aduentum in-
 dicit, domos, templa, puluinaria deorum exornari iubet, aras vbique
 hostiasque disponit; filios quoque suos Lyfimachum sedecim anno-
 rum, & Philippum triennio minorem, coronatos occurrere iubet.
 quos Ptolemæus ad celandam fraudem, cupidè & vltra modum veri
 affectus complectitur. Vbi ad portam ventum est, occupari arcem iu-
 bet, puerosque interfici; qui cum ad matris gremium confugissent, in- B
 ter ipsos amplexus, immanissimè, nequicquam conante Arsinoe cor-
 pore suo illos protegere; & ne quidquam crudelitati summæ deesset,
 funeribus etiam filiorum spoliata, scissa veste, cum duobus seruulis
 vrbe exigitur, & Samothraciam in exilium mittitur. Eo infelicior,
 quod cum filijs defungi miserijs suis non potuit. sed non permise-
 runt superi. tot scelera eius diu impunita fore eo enim tempore
 Galli, auitis sedibus relictis, magno hominum examine vicinas.
 omnes prouincias ferro proterentes, occuparant. Quorum pars in
 Macedoniam se effudit; à quibus Ptolemæo pax oblata, si eam eme-
 re velit. ille paricidiorum furijs agitatus, intrepidus illorum aduen- C
 tum exspectat, cum paucis & incompositis militibus. Dardanorum
 quoque legationem, viginti millia armatorum in auxilium offeren-
 tem, spernit; addita insuper contumelia, actum de Macedonia dicens,
 si, cum soli totum orientem perdomuerint, nunc in vindictam ci-
 uium Dardanis egeant. Inter suos etiam gloriatur, Gallos pacem pe-
 tere, belli metu: nec minus ferociter illorum legatis respondit, aliter
 se pacem daturum negans, nisi depositis armis, principes suos dede-
 rent. Renunciata legatione, risere Galli stolidam inconsiderati iuue-
 nis confidentiam. Itaque paucis interiectis diebus, prælium conse-
 ritur, vbi Galli, duce Belgio, Macedones & numero & ordine infe- D
 riores fundunt. Ptolemæus, multis vulneribus confossus, in pote-
 statem hostium venit, cui caput amputatur, & lancea fixum tota
 acie ad terrorem Macedonum circumfertur. qui plerique in præ-
 lio perierunt. paucos fuga, aut syluæ, texerunt. Atque ita vnus teme-
 ritas inclytum Macedoniae regnum magna clade afflixit. Sed ipse
 dignas paricidij pœnas luit. Ferunt amicos quosdam Ptolemæi Ce-
 rauni per quietem vidisse illum à Seleuco in ius vocari, vulturi-
 bus & lupis disceptioni præfectis, ipsumque multas carnes in-
 ter hostes distribuere. an non clades hæc illorum somnio respon-
 dit? nouem tantum mensibus regno, per summum scelus adeptus, E
 præfuit.

*Plut. lib.
 De his qui
 sero à nu-
 mine pu-
 niuntur.*

Ptolemæi nummus interpretatione non indiget. Cur Κέραυνος voca-
 tus? Auctor est Pausanias in Phocicis, ob nimiam audaciam, vel celeri-
 tatem,

A rātem in agendis, eum κέραιον, seu fulmen cognominatum. Nummus eius, vt & Lyfimachi, Alexandrum Magnum exprimit.

M E Λ Ε Α Γ Ρ Ο Υ.

M E L E A G E R.

Quis iste Meleager sit, incertum; à Iustino, & Diodoro, nulla eius fit mentio. Eusebius duobus illum mēnsibus regnasse scribit; non fuit enim iste Meleager ex Alexandri purpuratis. Nam Perdiccæ dolo, in templo quo confugerat cæsus fuit, vt auctor est Q. Curtius. Hercules est, leoninis exuuijs indutus, & ab auersa parte agitator cum quadriga.

A N T Ι Π Α Τ Ρ Ο Υ.

A N T I P A T E R.

Nvsquam huius Antipatri memoriam inuenio, nisi apud Eusebium, qui hunc xxiii Macedoniæ regem recenset, & xlv dies regnasse dicit.

I. Antipatri facies, nummum semilunæ cum stellis circumdant. ab aduersa parte Herculis arma cum claua & pharetra.

II. Idem videtur Antipater spolio leonino tectus. ab aduersa parte, equus, de quo supra sæpius dictum.

Σ Ω Σ Θ Ε Ν Ο Υ.

S O S T H E N E S.

D Gallos superat. Regno preponitur ob virtutem.
A Brenno mox victus.

Postquam Ptolemæi Cerauni temeritate, ingenti clade Macedones à Gallis affecti fuerunt; trepidatum tota Macedonia, portæ urbium passim clausæ, luctu & mœrore cuncta replētur: nunc Alexandri & Philippi regum suorum nomina, sicuti numina, in auxilium vocabant; sub illis non solum se tutos, verum etiam victores orbis terrarum extitisse. Desperantibus omnibus de patriæ salute, non votis agendum Sosthenes, vnus de Macedonum principibus, ratus; contracta iuuentute, & Gallos victoria exultantes magno prælio compescuit, & Macedoniam ab hostili populatione defendit. Ob quæ virtutis beneficia, multis nobilium regnum affectantibus, ignobilis ipse, sed virtute conspicuus

R 3. prepo-

præponitur, & cum rex ab exercitu appellatus esset; ipse non in regis, A
sed in ducis nomen iurare milites passus fuit. Interea Brennus, quo
duce Gallorum portio in Græciam se effuderat, audita victoria suo-
rum, qui duce Belgio Macedones nuper deuicerant, indignatus parta
victoria opimam prædam, & Orientis spolia tam facile relicta esse,
adunatis c l millibus peditum, & x v millibus equitum, in Macedo-
niam irrupit: & cum agros villasque passim popularetur, occurrit ei
cum instructo Macedonum exercitu Sosthenes. sed pauci à pluribus,
trepidati à valentibus facile vincuntur. Itaque cum se victi Macedones
intra muros urbium condidissent, victor Brennus nemine prohibente
totius Macedoniae agros deprædatur. Biennio Macedoniae regno præ- B
fuisse Sosthenem auctor est Eusebius.

Nomisma nihil quod explicationem meretur continet. Est enim
Alexandri Magni effigies, & Iupiter $\alpha \epsilon \pi \phi \acute{o} \rho \circ$ ab auersa parte.

A N T I G O N O Y Γ O N A T O Y .

A N T I G O N V S G O N A T A .

*Thebanos prælio vincit. In patrem pius. Gallos profligat. A
Pyrrho victus. Eius filium Helenum in regnum remittit. Gallo C
Græcos fundit. Athenas occupat, & Acrocorinthum.
Zenoni familiaris. Cur Gonatas dictus.
Eusebij lapsus.*

Demetrio Poliorcetae ex Phila Antipatri filia natus est Antigo-
nus Gonatas, qui ab ineunte ætate fortunæ ludibrijs egregie
agitatus fuit; Iuuenis enim, cum per absentiam patris, qui Thraciam
inuaserat, aduersus Bœotios cum copijs relictus fuisset, illos insigni
prælio superauit. quare Demetrius ipsi Thebarum obsidionem per-
miserit; quæ cum pertinacia obsessorum in multum temporis protra-
heretur, tandem Demetrii aduentu vrbs se victori permisit. In patrem
vero maximè pius; Illo enim capto à Seleuco, omni studio patrem li-
berare conatus est, vt quidquid sibi reliqui fortuna fecisset, pro patris
libertate, seque etiam obsidem obtulerit. ad omnes etiam reges litte-
ras amicosque mittebat, vt pro Demetrii salute apud Seleucum inter-
cederent. Mortuo demum patre, cum Antiocho, Seleuci filio, pacem
composuit, & Macedoniae regnum post Sosthenem occupauit. cui re-
pente nouus hostis exortus est. Galli enim, qui Brenno duce cum in
Græciam proficiscerentur, ad terminos gentis tuendos relicti erant, E
ne soli desides viderentur, peditum quindecim millibus, equitum vero
tribus millibus collectis, in fugam actis Getarum Triballorumque co-
pijs, Macedoniae petunt infesto agmine, legatosque ad Antigonum
mittunt,

A mittunt, qui pacem venalem offerrent, simul & regis castra specularentur; quos cum rex splendido apparatu ad cœnam inuitasset, illi argenti aurique ingentia pondera intuiti, prædæ magnitudine inescati; infestiores quam venerant ad suos reuersi, omnia in maius extollentes, opes pariter & incuriam regis ostendunt, referta auro & argento castra esse, & neque fossa aut vallo munita, quasi ferri auxilio non indigeant, quoniam abundarent auro: accedebat Belgij exemplum, qui ante paucos annos Macedonum copias cum rege Ptolemæo deleuerat. Itaque noctu castra regis adoriri placet, qui præfagiens imminentem

B tempestatem ablatis omnibus in proximam syluam taciti confugerant. Galli vbi omnia non solum defensoribus, sed & custodibus vacua inuenere, non fugam hostium, sed insidias veriti, diu castra intrare timuerunt; tandem, seruatis ordinibus, munimenta ingrediuntur. tunc ablatis quæ inuenerant, ad littus concurrunt. ibi dum naues incautius diripiunt, à remigibus, & exercitus parte, quæ eo cum coniugibus liberisque confugerat, nihil tale metuentes, pecorum more trucidant. tantaque Gallorum cædes fuit, vt Antigono pacem huius victoriae opinio non à Gallis tantum, verum etiam à finitimorum feritate præstiterit. Pyrrhus interim ex Italia re infecta rediens, in Antigonum arma mouit, quod militum supplementum illi denegasset. cui cum Antigonus cum instructis copijs occurrisset, magno prælio victus, & Macedoniae regno exutus fuit. Qui cum paucis fugæ comitibus Theffalonicam se recepit, amissi regni specularurus euentum. Conductis inde Gallorum mercenariorum non spernenda manu bellum reparat, sed rursus à Ptolemæo Pyrrhi filio victus cum septem tantum comitibus aufugit, non recuperandi regni spem, sed salutis latebras, ac fugæ solitudines captat. Sed cum inquires Pyrrhi animus partis frui nequit, Argos petit, totius Peloponnesi occupandi spe ductus, Antigonus vndique collectis copijs, in vrbe auxilium festinat, fit in

D ipsa vrbe prælium acerrimum, in quo Pyrrhus tegulæ ictu occiditur. cumque caput eius ab Alcyoneo ad patrem relatum fuisset, is filium baculo percussit, & acerbis verbis castigauit, barbarum eum, ac pollutum clamitans, chlamyde ante oculos obducta lachrymatus est. caput itaque Pyrrhi, & corpus, magnificè cremari iussit. cum vero Alcyoneus sorditatum Helenum Pyrrhi filium inuenisset, humanis verbis solatum ad patrem deduxit; quem conspiciens Antigonus, melius nunc quam prius abs te factum fili, sed ne sic quidem satis, qui hanc vestem non abstuleris, qua nos magis, qui vicisse videmur, dedecorat, quam se. Inde Helenum complexus, & regio cultu ornatum, in paternum regnum

E remisit. Varijs inde bellis cum premeretur à Ptolemæo & Spartanis, accessere & Gallo-græci. qui magnis copijs aduersus illum insurrexere. Ille cum tot vndique hostibus se cinctum videt, consilium capit *Iustinus lib. xxv 1.* anceps, sed euentu lætum. Siquidem relicta parua suorum manu in

castris, aduersus cæteros, totis viribus aduersus Gallos proficiscitur, A
 qui etiam prælio se præparant. sed cum in pugnae auspicia hostias ce-
 derent, quarum extis cum magna cædes, omniumque interitus præ-
 dicaretur, non in timorem, sed in furorem versi, sperantesque deorum
 minas cæde suorum expiari posse; coniuges liberosque suos occi-
 dunt, auspicantes bellum à paricidio, tanta rabies feros animos inua-
 ferat, vt non parcerent ætati, cui etiam hostis pepercisset. Itaque quasi
 scelere vitam victoriamque redemissent, sicuti erant cruenti ex recenti
 suorum laniena, in prælium non meliori euentu, quam omine, profi-
 ciscuntur. siquidem pugnantes prius paricidiorum furia, quam hostes, B
 circumuenere; obuersantibusque ante oculos manibus interempto-
 rum, omnes occidione deleti sunt. Tanta strages fuit, vt dij pariter
 cum hominibus consensisse in excidium paricidarum viderentur. Post
 cuius pugnae euentum, Ptolemæus & Spartani, victorem Antigoni ex-
 ercitus declinantes, in tutiora se receperunt. Ille ardore suorum vsus,
 Atheniensibus bellum infert: regionem vniuersam deuastat, & classe
 illos à maritimis commercijs excludit; tandem illas occupat. Nam &
 Athenæus auctor est, illum Aphrodisia hic celebrasse. Eusebius etiam
 testatur, libertatem illis ab Antigono restitutam, quod non potuisset C
 fieri, nisi prius Macedonum præsidij ciuitatem occupasset.

Plutar. in
 vita Arati.

Acrocorinthi vero occupandæ cum summo desiderio teneretur;
 sed cum impensa cura à Nicæa Alexandri vidua custodiretur, simula-
 uit se illam Demetrio filio in vxorem petere. quæ licet prouectæ iam
 ætatis esset, lubens tamen in adolescentis regis matrimonium descen-
 dit. Antigonus effusam lætitiâ præ se ferens, nuptias magnificè in-
 struit, & commestationes tota Corintho instituit. Cum iam Nicæam
 satellites regijs ornamentis luxuriantem in theatrum deducerent, &
 cædem ἀμοιβῶν cytharædi canerent, ille nuptias deserens, ad arcem
 paucis comitatus venit, & bacillo percussa porta, à militibus, sine
 tergiuersatione intromissus est, iussisque arma ponere, fidum sibi D
 præsidium imposuit. Quo pacto vero Cassandriam urbem in pote-
 statem suam redegerit, cieto tyranno Apollodoro, opera Aminia
 piratæ, narrat fuisse Polyænus, lib. iv. Sed nunquam illi diuturna feli-
 citas. siquidem Alexander, Pyrrhi filius, vlcisci mortem patris cupi-
 ens, fines Macedoniae depopulatur; aduersus quem excitus ex Græ-
 cia Antigonus copias parat, sed defectione militum destitutus, reg-
 num Macedoniae cum exercitu amittit. Tanta tunc vel mobilitas
 militum, vel fortunæ varietas fuit, vt vicissim nunc reges, nunc exu-
 les viderentur. Habuit etiam Zenonem Citticum mobilem philoso-
 phum maximo in pretio; quo mortuo, dixisse ferunt, thearum sua-
 rum actionum perijsse. Præfuit autem regno Macedoniae xxxvi annis. E

Nomismatum inscriptio ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΑΝΤΙΓΟΝΟΥ ΓΟΝΑΤΟΥ.
 Dictus autem Gonatas, ἐπὶ ἐν Γοναῖς τῆς Θεσσαλίας ἐτερέθη; Quod in Gonis
 Thessa-

A *Thessaliæ urbe nutritus fuit.* Vrbs hæc à Stephano geminato v. Γόννοι vocatur. Isacius Tzetzes Γόννον & Γονοδόσον vocat. Labet hoc loco monere, ab Eusebio confundi quædam gesta Antigoni ultimi, seu Tutoris, cum gestis Gonatæ. Siquidem dicit Antigonum Gonatam Lacedæmonem obtinuisse; quod ex Polybio & Plutarcho constat, vltimum Antigonum fecisse, quem alij Dofonem, alij Tutorem vocant. Saltem hæcenus non vidi, qui Gonatæ hoc adscribat: Immo Eusebius de hac re ne verbum, tempore Dofonis accidisse narrat; immo nec de Cleomenis bello; quod utique miror. Ab aduersa parte Iupiter cum hasta pura, sel-
B læ insidens, & aquila in manu. Habet etiam trophæum in primo, in memoriam forte victoriæ quam contra Gallo-græcos, vel Gallos ipsos, habuit.

Δ Η Μ Η Τ Ρ Ι Ο Υ.

D E M E T R I V S.

Patris cladem vltus. Macedoniam & Epirum occupat. Aratum Sicyonium superat. Philæ oppidi conditor.

C
A Ntigono Gonatæ successit filius Demetrius, qui adhuc valde iuuenis patris cladem egregie vltus est: quippe reparato exercitu cum Alexandro Epiri rege collatis signis feliciter adeo pugnavit, ut non solum amissam receperit Macedoniam, sed etiam Epirum occupavit. Sed Alexandro defuncto, Olympias Pyrrhi regis filia, eademque Alexandri regis vxor; cum tutelam filiorum Pyrrhi & Ptolemæi suscepisset, atque ab Ætolis bello premeretur, ad Demetrium regem, & hostem suum decurrit, eique, habenti vxorem Antiochi regis Syriæ, filiam suam Phthyam in matrimonium tradidit, ut auxilium, quod misericordia non poterat, iure cognationis obtineret. Fiunt igitur nuptiæ, quibus & noui matrimonij gratia acquiritur, & veteris offensa contrahitur. Nam prior vxor, veluti matrimonio pulsa, sponte sua ad fratrem Antiochum discedit, eumque in mariti bellum impellit.

D Aratum etiam Sicyonium, egregium sua tempestate ducem, cum Athenas à suo imperio abducere conaretur, per Bithonem præfectum suum ad Phylaciam prælio superavit, ut auctor est Plutarchus in vita Arati. Idem etiam Philam oppidum in Macedonia prope Peneum amnem condidit, in memoriam Philæ matris, ut auctor est Stephanus. Obijt autem iuuenis, cum decennio tantum imperasset, relicto
E paruulo filio Philippo.

I. Demetrius est, cum cornu arietino, aut potius taurino, non, ut cæterorum Macedonia regum, flexo. ab auersa parte Neptunus cum tridente.

II. Neptu-

II. Neptunus cum tridente & brachio sinistro vittis obuoluto, & ab altera parte victoria, cum tuba rostro nauis insistens. Sed suspicor hos nummos potius esse Demetrij Poliorcetæ, siquidem ille egregias multas victorias nauales habuit. hunc vero Demetrium nusquam legi naualem victoriam habuisse.

III. Apollo cum corona laurea, & ab auersa parte tropus.

IV. Demetrius diademate ornatus, & cornu copia ab altera parte.

ANTIGONVS DOSON.

Aliquando Tutor, aliquando Δώσων dictus, & Εὐεργέτης. Macedonum seditionem compescuit. Cleomenem vincit. Spartam occupat.

Hactenus tabulas explicauimus, quæ Macedonum reges tangerent, nunc superest reliquos percurrere, quorum nomismata ad nos non peruenerunt, ut integram Macedonum regum seriem lector habeat.

Antigonus Gonatas præter Demetrium 11 filium habuit Alcyonem, quem illi peperit amica quædam Damo Athenæo dicta, qui Antigonum hunc & Echecratem procreauit, cuius filius fuit Antigonus alter, cuius indicio Philippus cognouit Demetrium filium Persæi fratris insidijs circumuentum, ut Liuius auctor est. sed de illo nulla nobis mentio habenda.

Antigonus autem, Alcyonæi filius, alterius Antigoni patruus, varijs nominibus apud scriptores vocatus fuit. Aliquando enim Tutor dictus. T. Liuius lib. 1. *Tutorem enim Græci, ut cognomine à cæteris regibus distinguerent, appellarunt. nam ille, defuncto Demetrio, filio eius Philippo tutor datus.* Ab alijs Δώσων dictus. Plutarchus in vita Pauli Æmylij. *Ἐπεκλήθη δὲ Δώσων, ὡς ἐπαγγελτικὸς μὲν, & πλειστοργὸς δὲ τῶν ὑποχρέσεων.* *D* *Vocatus autem Dofon, quod multa promitteret, pauca impleret.* Idem etiam Εὐεργέτης dictus. Suidas. *Ἀντίγονος, ἔτι ἐκλήθη Εὐεργέτης παρὰ πᾶσι τοῖς Ἕλλησι. νικήσας γὰρ μάχην κλεομένη, τὴν τῶν Λακεδαιμονίων βασιλεία, ἐγκρατὴς ἐγένετο τῆς Σπάρτης.* *Antigonus appellatus fuit Euergetes, seu benefactor, nam Cleomene rege Lacedæmoniorum pugna victo, etiam Sparta potitus.* Cum suo arbitratu, & de vrbe, & de ciuibus statuere posset, tantum abfuit, ut in victos scuiret, ut, patria reipublicæ forma & libertate restituta, maxima beneficia publicè priuatimque conferret in Lacedæmonios. nec eo tantum tempore benefactor est habitus, sed & defunctus Seruator.

Hic itaque Antigonus Philippo pupillo tutor datus. traditaque ei vxore Philippi matre, primo ducem, postea, experti eius benignitatem, Macedones etiam regem salutarunt. Accepta itaque regni administratione, singulari illud prudentia gubernauit. Nam Dardanos & Thessa-

A & Theſſalos morte Demetrii exultantes, & defectionem non occulte molientes, ſumma celeritate compeſcuit. Sed vt leuibus momentis popularis turba in varias partes agitur, ita etiam Macedones quidam populum ad ſeditionem commouerunt; ita vt in regia quaſi obſeſſus teneretur. Ille obfirmato animo, ſine ſatellitibus in concionem procedit; abiecta que purpura, & detracto diademate, iuſſit hæc alteri darent, qui aut imperare illis ſciat, aut cui parere illi velint, ſe hæcenus regnum periculis & laboribus obnoxium ſcire; quare reddere ſe illis munus ſuum, ipſi quaerent regem cui imperent. Cum populus, pudore motus, recipere eum regnum iuberet, tamdiu recuſauit, donec ſeditionis auctores ſupplicio traderentur.

Vocatus mox ab Arato Sicyonio, vt auxilio Achæis veniret, contra Cleomenem Lacedæmoniorum regem; non prius venire voluit, niſi pacta mercede, vt Acrocorinthum, Macedonibus ab Arato ereptam, ſibi traderent: quod quamuis inuite Aratus faceret, neceſſitate tamen preſſus Antigono reſtituit. Quare cum validis Macedonum copijs in Peloponneſum venit, & ſumma celeritate Argos occupauit. qua de cauſa Cleomenes in ſummas anguſtias coniectus, neceſſario cum Antigono ad pugnam venit. Concuſum itaque fuit inter duas nobiliſſimas gentes ſummo animi ardore. Lacedæmonij enim non ſolum pro intacta libertate, ſed etiam pro ſalute, Macedones etiam pro auita gloria certabant. Victus tandem Cleomenes ad Sellasiam, multis ſuorum millibus caſis. qui vt Spartam redijt, cognita que cladis magnitudine, ciuibus perſuaſit, vt Antigonom in ciuitatem recipeperent. qui Spartam vt venit, ciuitatem nemine contradicente occupauit. ſed tantæ urbis fortunam miſeratus, à direptione milites prohibuit; veniamque illis, qui ſuperfuerant, dedit, præfatus bellum ſe cum Cleomene, non cum Spartanis habuiſſe, cuius fuga omnis ira eius finita. Nec minori illi gloriæ fuit ſeruata Sparta, quam ſi capta diruta fuiſſet. Sed in medio victoriarum curſu reuocatus in Macedoniam, quod illam Barbari agerent ferrentque. Magnis itaque itineribus in patriam reuerſus, cum inopinantes hoſtes inuaſiſſet, magnam barbarorum manum interfecit; egregie patriæ iniurias ultus: ſed cum ſupra modum in prælio magnis clamoribus ſuos adhortatus fuiſſet, ruptis venis, affatim ſanguinem reiecit, & paucos poſt dies fato conceſſit. Vir magnus, & longiori vita dignus; cuius morte magna ſpe fraudati Græci fuere, quam de ipſo non tam ob bellicam gloriam, quam propter virtutem, atque animi integritatem, omnes conceperant. Moriens itaque Philippo Demetrii filio imperium reliquit, cum illud ſumma cum laude xv annis adminiſtraſſet.

*Plutarchus
in Arato.*

Cum Hannibale conspirat contra Romanos. Infeliciter Apolloniam tentat. A Romanis vincitur. Vniuersa Græcia aduersus illum insurgit. A Flaminio debellatur. Demetrium F. veneno tollit.

Philippus anno XII ætatis regnum suscepit, quem contemptu ætatis vicini, quibus immortale cum Macedonibus odium erat, assiduo laceſſebant. Ille tamen præſenti animo periculis paſſim ſe objicit, & Dardanos, alioſque hoſtes, longe ſubmouet; nec contentus ſua defendiſſe, etiam Ætolis bellum infert, cum quibus varia fortuna pugnauit. Sed cum grauiſſimum in Italia bellum inter Carthaginenſes & Romanos ortum videret; veritusque ne victor Romanus arma in Græciam transferret, regis Illyrici Demetrii hortatu, cum Annibale ſocietatem inire, ac vires coniungere, clam legatione miſſa tentauit. Sed captis legatis populo Romano vniuerſa conſpiratio detecta fuit. Interim vt ſibi viam ad mare Hadriaticum pararet, nam claſſe Hannibalem adiuuare illi ſtatutum; Oricum primo impetu expugnat, & Apolloniam obſidione premit, ſed miſſo Nauio Criſpo in ſubſidium, Romani intempeſta nocte cum iuuentute Apolloniatum caſtra regis inuadunt; qui ſomno exciſus, & pauore plenus, peſte ſeminudus auſugit, atque infeliciter tentata prima hac expeditione, in Macedoniam ſe recepit: coniunctis inde ſecum Achæorum copijs, Romanis Ætolisſque prope Dymas occurrit, vbi in ipſo pugne ardore equus eius pilo tranſfixus, cum prolapſum per caput regem effuſiſſet, atrox pugna circa illum orta, qui egregiæ inter equites pedes dimicauit, donec à ſuis raptus, atque alteri equo impoſitus, vincentibus Romanis in fugam ſe dedit. Mox tamen cum P. Sempronio proconſule, intercedentibus Epirotis, pax eſt compoſita. Sed cum Athenienſes, rex Attalus, & Rhodij, Philippum apud Romanos violati fœderis accuſarent, omnem cunctationem Macedonici belli S. P. Q. R. exemit, atque prætextu ferendi auxiliij ſocijs, bellum aduerſus Philippum decernunt. Athenienſes adiunctis Romanorum copijs, Chalcidem improuiſo adorti capiunt, & incendio deformatam iterum deſerunt. Philippus ſumma celeritate Athenas aduolat, & improuiſo occuparet, ni ſpeculator eius aduentum intempeſta nocte annuſſet: quo nuncio trepidi exciti Athenienſes arma corripunt, & regi obuiam procedunt; qui ſummo impetu iraque in illos concitatus fertur, ipſe primo in agmine conſpicuus, multos cominus eminusque vulnerat, & hoſtem intra muros compellit. Sed aduentante Romanorum præſidio ab vrbe diſcedit, cum prius in templa, ſepulchra, & quidquid inſigne extra vrbem eſſet, ferro

A ferro flammaque defauisset. Nec multo post tota Græcia, fiducia Romani nominis, aduersus Philippum, spe pristinae libertatis, erecta, bellum ei intulit, à Romanis vero, vno & altero leui prælio percussus fuit, sed damna hæc prosperæ aduersus Ætolos & Dardanos res compensarunt, tandem cum vndique nouis hostibus se premi videt; pacem petere compellitur. Sed cum expositæ pacis conditiones à Romanis essent; repetere sua & Attalus, & Rhodij, Achæi, & Aetoli cœperunt. Philippus adduci se posse dicit, vt Romanis pareat. Ceterum indignum esse Græcos à maioribus suis victos, & sub iugum Macedonici imperij subactos, velut victores, pacis leges sibi dicere, quibus prius sit ratio seruitutis reddenda, quam libertas vindicanda. Sed cum frustra circa pacis conditiones laboratum esset. ad arma iterum ventum. Philippus in belli societatem Nabim Lacedæmoniorum tyrannum allicit, vt coniunctis copijs Romanos inuadant. Missus interim Q. Flaminius consul in hoc bellum, qui tandem ad tumulos, quos Cynoscephalas vocant, cum Philippo confligit, & vno nec satis iusto prælio victus, omnem Macedonici nominis gloriam amisit. Coactusque pacem à Flaminio petere, quæ & illi concessa. Nomen quidem regium retinuit, sed Græciæ Thraciæque vrbes illi ademptæ, sola Macedonia relicta. naves omnes tectæ traditæ, & tributum mille talentorum impositum. Durissimis hisce pacis conditionibus acceptis, frendens gemensque in Macedoniam se recepit. Vbi clam nouum bellum aduersus Romanos summis viribus instaurabat. Sed inter has curas domesticæ eius res fœdè turbantur. Nam cum duo illi filij, Perseus maior natu, sed quem fama supposititium ferebat, minor vero Demetrius egregia indole, & ob hoc regno ab omnibus destinatus, quod cum Persea male haberet, assiduis criminationibus apud patrem Demetrium accusat, illum Romanis fauere, quos patria ipsa chariores ducit, sibi que ab illo insidias paratas confingit, ad cuius rei probationem immittet indices, testes subornat, & facinus, quod obijcit, confirmat. quibus suspicax pater impulsus, innoxium Demetrium veneno tollit.

Occiso fratre, sublatoque æmulo, non negligentior modo, sed & contumacior in patrem Perseus redditur; nec heredem se regni, sed regem gerebat. quibus offensus Philippus, impatientius indies mortem Demetrii dolebat; ordo tandem sceleris ab Antigono Echeratis filio detectus: mæstus pater, omnem mouebat lapidem vt Perseo potiretur, nec scelus hoc impunitum illi foret. Sed ille potentior iam erat quam vt fugam necessariam duceret, tantum vt procul ab infesti patris conspectu esset curabat. Philippus vero ne supra impunitatem, etiam præmio sceleris frueretur, in Antigonum omnem fauorem vertit; & Macedonibus hunc regem destinat, principibus illum com-

mendat, & si vita longior illi fuisset, dubio procul in regni possessione A
ne illum reliquisset; sed mœrore curisque confectus obiit, cum reg-
nasset annos XLII. Iuuenis hic magna spe omnium animos impleue-
rat, quod non vulgari humanitate omnibus se præbebat, atque bene-
uolentiam singulorum captabat egregie. sed non potuit ferox eius
animus, & in scelera quæque promptus, multo tempore tegi. Mul-
tis enim amicitiaæ specie in conuiujs medicata pocula in perni-
ciam propinabat, plurimosque ita veneno sustulit. Aratum etiam
Sicyonium, iam senem, cui multis de causis Macedonum reges ob-
noxij erant, lento veneno sustulit: iuniori vero Arato coniugem, vio- B
lato iure hospitij, spe regiarum nuptiarum ademit. Philopæmenem
etiam, Achæorum ducem nobilissimum, conatus est tollere: sed ille in-
fidias fraudemque præfagiens, in tuta loca se recepit. His alijsque
flagitijs ornatum, quid mirum est, si infesta numina auersati fuerunt,
& imperium eius bellis, domum vero parricidio afflixerint.

P E R S E V S.

*Ingens belli apparatus à patre illi relictus. Equestri prælio C
victor. Dardanos superat. A Paulo Aemyljo
prælio victus, & in triumphum
ductus.*

Perfeus defuncto patre regnum occupat, quod Demetrii parici-
dio prius inuaserat. Mox Demetrii amicos, & Antigonum Eche-
ratis F. interfecit. Fama erat, non esse Philippi filium, sed subditi-
tium, matre Gnathenia Argolico scorto natum. Ipse enim, humilis
& ignobilis animi, nihil regium præ se ferebat. Vna cum regno in-
festum aduersus Romanos animum breui detexit: sed nequaquam D
aptus, ob morum improbitatem auaritamque illi familiarem, ad
tantam molem belli sustinendam. Sed tantum belli apparatus ei
Philippus moriens reliquerat, vt vel ignauissimo animos adderet, ad
gerendum bellum, nam totis illis xxvi annis, quibus pax cum Ro-
manis fuit, Philippus interiora Macedoniae armis virisque repleue-
rat. Siquidem XL M. peditum inuictæ virtutis, si ducem habuif-
sent, & v millia equitum, parata erant. frumentum in decem an-
nos reconditum in horreis, vt abstinere & suo, & hostium agro,
frumentandi causa posset. Pecunia vero tanta; vt decem millia E
mercenariorum militum, præter Macedonum copias, in decennium
alere posset, præter annum vectigal, quod ex metallis regijs ca-
piebat. arma vel tribus exercitibus instruendis in armamentaria con-
gesta. Basternarum etiam gens suis sedibus excita, vt Dardanos
infestissi.

A infestissimos Macedoniae hostes deleret. horumque auxiliis fretus in Italiam transiret. Gentium etiam Illyricorum regem sibi adiunxisset, ni avaritia eius animum à saluberrimo consilio auertisset. His opibus fretus Perseus cum mouere bellum vellet, à scelere illud inchoauit. nam & uxorem propria manu occidit; & Eumenem regem; cui infensissimus erat, Delphis conatus obruncare. sed vt ministri sceleris inconsulte & audacter facinus hoc aggressi fuerunt, ita & timide, nec consulte, perpetrarunt. Saxis enim sopitum reliquerunt pro mortuo. Bellum primo varia fortuna gestum. nam & equestri praelio P. Licinium superauit, ita vt ex Romanis supra duo millia peditum, equitum vero ad ducentos interfecti. Qua victoria suspensam omnium expectationem in fauorem sui traxit. Sed cum prudentiores illi suaderent, modum imponeret secundis rebus, nec nimium serenitati presentis fortunæ fideret, mittit legatos ad P. Licinium, qui foedus in easdem leges renouarent, quibus Philippus pater eius pacem à T. Quinctio victore accepisset. Sed Romani nihil territi aduerso praelio, non minus graues quam victo leges dederunt. Itaque re infecta discessum, & in bellum omnes versi. Apud Oreum ex insperato stationem Romanorum aggressus, viginti magnas naues onustas vi cepit. Mox quasi parum sibi negocij cum Romanis esset, contra Dardanos arma mouit, quorum decem millia in praelio occidit, multas etiam Illyriorum vrbes, ac castella, partim vi expugnauit, partim in deditioem accepit. Mox contra Romanos regressus, cum videret illos soluto metu circa agrum Phalarinæum pabulatum ire, delectis equitum peditumque assumptis, multos illorum occidit, & DC. capit. Sed ad Mopsulam leui praelio victus, & Romanis animus redditus, & regi timor fuit auctus. Successit P. Licinio. Q. Marcius Philippus, qui summa felicitate, & celeritate, Macedoniae claustra inscio securoque rege irrupit. & cum inter prærupata montium modico præsidio Romanorum copiæ facile deleri potuissent, si hostem habuissent similem antiquis Macedoniae regibus, adeo fatali vecordia obtorpuerat, vt firmissima regni sui munimenta citra pugnam aliquam memorabilem occuparint. Lauanti-regi nunciatum, hostes Macedoniae ingressos: quo nuncio ille ita perculsus fuit, vt victum se sine praelio clamitaret, atque pecuniam omnem, quæ Pellæ seruabatur, in mare iusserit mergi, ne periret; classem, quæ Thessalonicae erat, cremari, ne incenderetur. Cuius dementissimi facti postea illum adeo puduit, vt consilij eius conscios Andronicum & Niciam clam tollendos curarit. Discussio tandem metu illo, quo attonitus fuerat, non procul à Dio celebri vrbe, circa ripas Enipei amnis castra ponit, amnem ipsum transitu difficilem pro munimento habiturus, sed ab inuictæ virtutis viro L. Paulo Æmylio retractus rex ex munitissimo loco, circa Pydnam, coactus fuit praelio decernere. Pridie

quam pugnatum, luna nocte defecit. triste id ostentum Perseo om- A
nibus præfagientibus; finemque Macedonici regni portendi vatici-
nantibus. Nec aliter euenit, magno enim prælio victus, in quo ad xx
m. Macedonum cæsa, rex, desperatis omnibus, in Samothraciam cum
ingenti auri pondere aufugit, quasi loci religio, & templum illum de-
fendere possent, quem nec inuij montes, nec arma seruare potuerunt:
quod si opes suas externis militibus conducendis impendisset, non ita
vnico prælio toto regno excidisset. Obtulerant enim Galli x millia
equitum, & parem numerum peditum, qui tunc temporis se in Illyri- B
cum effuderant, ingens in præsens auxilium, quod auaritia dimissum
fuit, veluti nihil aliud ageret, quam vt quanta maxima posset præda
Romanis reseruaretur. Missus Cn. Octavius Samothracem, secum
abduxit regem, cum duobus filijs, qui cum honestè mori in regio fa-
stigio potuisset, vitæ cupidine in triumphum se duci passus est, atque
Albam in custodiam missus, vbi & mœrore contabuit. Regnauit au-
tem annos decem Eusebio, Liuius vero vndecim. Superstes patri filius
vnus Alexander nomine, qui tōrnandi subtilium operum egregius ar-
tifex euasit, ac Romanis litteris imbutus, magistratibus se scriptorem
solertem ac gratiosum præbuit. Hic finis Macedonici imperij fuit, in
quo à Carano, qui primus Macedonia imperauit. Vsque ad Perseum C
Iustino teste xxx reges numerantur, Eusebius vero xxxix recenset,
quorum sub regno annis fuit DCCCC. XXIII. Sed rerum non nisi
cxcii annis potita. Liuius immane quantum à cæteris defleçit, vi-
cesimum enim à Carano Persea enumerat, quod procul dubio men-
dosum puto, quare ex Iustino trigessimum audacter rescribo. Sed
hanc Macedonum regum seriem lubet T. Liuij verbis concludere.

Plinius.

*Macedonum obscura admodum fama vsque ad Philippum Amyntæ filium
fuit, inde ac per eum crescere cepisset, Europæ se tamen finibus continuit, Græ-
ciam omnem & partem Thraciæ & Illyrici amplexa, supersudit se deinde in
Asiam, & XIII annis, quibus Alexander regnauit, primum omnia, qua Persa- D
rum prope immenso spacio imperium fuerat, suæ ditionis fecerat. Arabas hinc,
Indiamque, qua terrarum vltimus finis rubrum mare amplectitur, peragravit;
tum maximum in terris Macedonum regnum, nomenque; inde morte Alexan-
dri distractum in multa regna; dum ad se quisque opes rapiat, lacerantes
viribus. à summo culmine fortune ad vltimum finem
centum quinquaginta annos stetit.*

F I N I S.

E

LVD OVI-

A L V D O V I C I N O N N I I
COMMENTARIUS
 IN H V B E R T I G O L T Z I I
 Insulas Græciæ.

B Κ Ο Ρ Κ Υ Ρ Α Ι Ω Ν .
 C O R C Y R A .

Duplex Corcyra. Cur Δρέπανον dicta. Phæacia olim. Iason cum Medea hic nuptias celebravit. Corinthiorum colonia. Bellum inter Corcyraeos & Corinthios. Bovis indicio thynnorum piscatura fruuntur.

C **I**llustrata hætenus Græciæ pars maior, quæ in continente sita, nunc insulæ peragrandæ, quæ illam vndique ambiunt, & tanquam dominam pedissequæ comitantur. Quarum prima occurrit Corcyra: cuius nominis duæ apud scriptores memorantur, vna quam μέλαινα vocant, hodie Curzoli: altera nobilior, quæ Epiro & Thesprotiæ iacet opposita, Corfu dicta, distans à Buthroto secundum Plinium XII. millibus passuum. Patet autem in longitudinem XCVII M. P. quam cum videret Pyrrhus adeo sibi esse vicinam, ne hostibus suis sedes esset ad inuadendam Epirum, bello illam adortus, sibi subiecit. Variè à scriptoribus vocata. Dionysius enim κέρκυραν, *Cercyram*, alij vero Corcyram nuncupant. Homero Σχερία, *Scheria*, & Φαιακία, *Phæacia*; Callimacho vero Δρέπανον, *Drepanum* dicta. Cuius appellationis causam refert Scholiastes Apollonij, vel quod Ceres, cum à Vulcano falcem petijisset, qua Titanas medendi artem doceret, eam in interiore insulæ parte abscondit, quæ maris inundatione excavata, falcis formam refert; vel quod Saturnus cæli pudenda falce absceiderit, qua in secretiore insulæ parte occultata ab illa Drepanum, seu falx, nominata fuit. Eustathio vero ad Dionysium, etiam Ἀργεῖα dicta. Aethicus vero in Cosmographia sua, & Isidorus in Etymologico, Cassiopiam videntur hanc insulam vocare, forte à nobiliore eius vrbe Cassiope. Corcyra vero dicta secundum Diodorum Siculum ab Asopi filia, quam Neptunus raptam in hanc insulam detulit, ex qua natus Phæax, vnde Phæacum populo nomen, qui maximam insulæ nobilitatem conciliarunt, siquidem nauali gloria inter

omnes vicinos excelluerunt, vt fusè in Odyssæa Homerus memorat. **A**
 Hic etiam Alcinoi horti passim celebrati fuere, vnde Ouidius Cor-
 cyram describens,

*Metamor-
ph. XIII.*

Proxima Phæacum fœlicibus obsita pomis

Rura petit.

Ferunt etiam Iasonem cum Medæa in hac insula nuptias celebrasse, suadente Aretæ Alcinoi vxore; nam cum Colchi Argonautas insequuti, in hac insula deprehendissent, Medæam, ab Alcinoo repetierunt, qui spondit illam se redditurum, si virum nondum passa fuisset, sed si Iasoni matrimonio coniuncta esset, nullo modo se passurum illam à viro abduci, mariti consilium cum Aretæ Iasoni euulgasset, ille celebrato matrimonio, Colchorum petitionem elusit, vt auctor est Apollodorus. Postmodum vero Corinthij, Coloniam huc duxerunt, Olympiade videlicet, xviii regnante Numa Pompilio. Occasionem vero ducendæ Coloniam refert Apollonij Scholiastes, Bacchiadæ, qui potentia opibusque plurimum Corinthi valebant, cum interfecissent Actæonem quendam primæ nobilitatis virum, Melissus pater de Repub. bene meritus, populum ad vltionem concitauit, moxque ex nimio mœrore, e sublimi loco se præcipitem dedit. Igitur cum expellerentur Bacchiadæ, vnus ex ijs Chersocrates, cum socijs **C** Corcyram tenuit, eiectis veteribus colonis qui Oricum in Illyrico occuparunt. Mox & Corinthijs paruit. Herodotus enim in Thalia refert Periandrum Cypseli filium, Corintho & Corcyræ imperasse, qui in vindictam filij Lycophronis, quem Corcyræi interfecerant, trecentos pueros ex flore nobilitatis Corcyreorum, Sardeis misisse ad Halycatem vt castrarentur, sed Samiorum ope in patriam omnes illæsos reductos fuisse. Temporis vero progressu ad tantas opes euecti fuerunt, vt conditores suos Corinthios contemnerent. Qua de caussa Corinthij, grauitè illos apud vicinos insimularunt, illorum superbiam fastumque incusantes, quod neque in publicis solennitatibus, legitimos honores conditoribus suis deferrent, neque suis in sacris virum Corinthium, vt ceteræ colonix præficerent. Hanc Corinthiorum & Corcyræorum contentionem, prima quasi semina Peloponnesiaci belli fuisse auctor est luculentus Thucydides. Siquidem cum Epidamnij à vicinis Illyriis valde premerentur, primo Corcyram tanquam ad metropolim confugerunt, sed ab illis spreti, Corinthijs ex oraculi monitu se suaque permiserunt, quare Corcyræi exulceratis animis, Epidamnum obsident, & cum Corinthijs feliciter pugnant; hinc Corinthij Peloponnesum totam in belli societatem concitant; Corcyræi vero cum Atheniensibus fœdus ineunt, atque ita conflatum fuit bellum Corinthiacum dictum, quod mox excepit Peloponnesiacum. Obsessa etiam à Lacedæmonijs fuit Corcyra duce Mnasippo, sed summa animi virtute, vel contra famem restiterunt, & captata ex hostium negligenti-

A negligentia occasione, oppido erumpunt, & Mnasippum cum multis Lacedæmoniorum occidunt, quare recreatis animis, Iphicratis aduentum exspectabant, qui iussu Atheniensium socijs venit opitulatum, sed Lacedæmonij infelici pugna, & Atheniensium aduentu perterriti, obsidionem soluerunt. Rei maritimæ olim præcipuè studiosi. vnde à Phæacibus Vlysses in patriam reductum Homerus refert. Quo tempore vero Xerxes cum immensis copijs Græciam inuaserat, Corcyraei sexaginta triremes instructas miserant, vt Græcis contra communem hostem auxilium viderentur ferre, sed reuera, vt belli **B** euentum specularentur, & victori se coniungerent. Bello vero Corinthiaco, eo potentia perueniant, vt auctor sit Thucydides, centum & viginti naues illos habuisse. Venio ad nomismata, quorum duo priora bouem cum lactente vitulo habent, quod agrorum felicitatem designat, vnde Dionysio Alexandrino λιπαρή κέρκυρα, dicitur, *pinguis Corcyra*. Eustathius in commento *ἀξὸν τὸ πολυκαρπὸν τε καὶ ἄκαρπον, quod egregie fit fructuosa & fertilis.*

III. Dimidiatum bouem erectum ostendit, in memoriâ forte illius, quem ferunt relicto cætero armento, assuetisque pascuis, egressum ad mare quotidie, ibi mugitum edidisse. pastor nouitatem rei miratus, vestigia eius ad mare insequutus, immensam thynnorum copiam oculis suis subiectam vidit; hoc ciuibus suis Corcyrensibus indicauit, qui hæcenus irritos labores in illa piscatione impenderant: illi Delphos oraculum consultum mittunt, & bouem illum Neptuno immolant, peracto vero sacrificio magnam thynnorum vim sagena conclusam capiunt, & Delphos bouem æreum, artificio Theopropi Æginætæ laboratum dedicant, vt auctor est Pausanias in Phocicis.

IIII. Navis prora, in memoriâ forte victoriæ alicuius naualis, quod & dictio ΝΙΚΑ videtur innuere. ab altera parte caput leonino **D** spolio ornatum, videtur Philippi esse Macedonum regis.

V. VI. Stellam habet *cum via botrō* & Cantharum, in honorem Bacchi cuius ibi templum fuisse auctor est Thucydides. Vinum etiam Corcyræum laudatum olim fuisse, præsertim vbi consenuit, auctor est Athenæus, duratque eius gloria in hodiernum diem, vulgo Romania dicitur, quod ex Insula Corfu magna copia Venetias aduehitur, vt refert Andreas Baccius lib. de vinorum historia.

Λ Ε Υ Κ Α Δ Ι Ω Ν.

A

L E V C A S.

Leucas quondam continens. Saltus ex Leucata petra ad sedandos amoris æstus. Viris tantum permissus. Cur Sappho mascula. Vnde vis illa scopulo indita.

EPirot etiam opposita est Leucas, continentis quondam pars, quæ cum peninsula esset, à Corinthijs, quorum erat colonia, perfosso Isthmo insula est facta. Ovidius xv Metamorph.

B

*Leucada continuam veteres habuere coloni,
Nunc freta circumeunt.*

Lib. 1 v.
cap. 1.

Plinius videtur innuere, postea iterum continenti redditam. Egresso sinu Ambracio in Ionium, excipit Leucadium littus, promontorium Leucates, dein sinus, ac Leucadia ipsa peninsula, quondam Neritis appellata, opere accolarum abscissa à continente, ac reddita ventorum flatu, congeriem arenæ accumulantium, qui locus vocatur Dioryctos, stadiorum longitudine trium, oppidum in ea Leucas, quondam Neritium dictum.

C

Strabonis tempore angusto freto à continente secludebatur, sed ponte coniungebatur. Nomen illi nunc Leucas, nunc Leucadia, aut à Leucadio Penelopes fratre, quem Icarius cum Alyzeo genuit, qui vna cum patre Acarnaniæ imperium obtinuerunt, & vterque ciuitatem à suo nomine condiderunt, Alyzeam, vel Azyliam, & Leucadium. Vel etiam à Leucata petra ita dicitur, quæ est albicanti colore in mare prominens; in qua erat Apollinis Leucadij templum. Mirum est, quod scriptores tradunt, saltum ex hac petra fieri in subiectum mare ad sedandos amoris æstus. Lucianus πῆδημα vocat. Persuasum enim illis erat, vt quicumque ab illa se demitteret petra, ab impotenti amore liberatum iri, ex qua & Sappho nobilis illa poëtria prima inter fœminas se dicitur dejecisse. sicuti Menander canit apud Strabonem.

D

Τὸν ὑπερκομπὸν θηρῶσα παρθένων
οἰστῶντι πύθω ῥίψαι πέτρας δὸτὸ τηλεφανῆς
ἀλλὰ κατ' ὄχλῳ σὺ δέσποτ' ἀναξ.
*Cum transfiret elatum illum obseruans
Amore furens, ex alta se præcipitat rupe
Iuxta votum magne rex tuum.*

Ovidius vero elegantissimè totam hanc historiam tangit, epistola Sapphus ad Phaonem, vbi refert Deucalionem primum omnium ab hac se rupe præcipitasse.

E

*Hic ego cum fessos posuissem flebilis artus,
Formosus puer est visus adesse mihi.*

Constitit,

- A
*Constitit, & dixit: quæ nunc non ignibus aquis
 Vreri, Ambraciæ terra petenda tibi est.
 Phœbus ab excelsò quantum patet, aspicit æquor;
 Aëtæum populi Leucadiumque vocant.
 Hinc se Deucalion, Pyrrhæ succensus amore
 Misit, & illæso corpore pressit aquas.
 Nec mora, iussus amans tetigit lætissima Pyrrhæ
 Pectora, Deucalion igne leuatus erat.
 Hanc legem locus ille tenet; pete protinus altam
 Leucada, nec saxo desiliisse time.*

B
 Sed illa temeritatis suæ pœnas morteluit, nam viris tantum fas erat hunc saltum tentare, vnde à Statio Papinio, *virilis saltus* dicitur in Epi-
 cedio patris

—— *Saltus ingressa viriles,
 Non formidata temeraria Leucade Sappho.*

Ideoque ab Ausonio *Mascula* forte dicta, licet alij ad libidinem eius trahunt:

*Et de nimbofo saltum Leucate minatur,
 Mascula Lesbicis Sappho peritura sagittis.*

- C Easdem etiam temeritatis pœnas luisse Calycam quandam, auctor est Aristoxenus apud Athenæum. quæ cum Euathli iuuenis impo-
 tenti amore capta esset; cerneretque se à superbo iuvene contemni,
 ex Leucadio scopulo præcipitem se misit, & occubuit. contra vero
 plurimos viros ferunt hoc saltu ab amoris hac infania liberatos. Re-
 fert enim Strabo Cephalum quendam primum omnium hunc sal-
 tum tentasse, amore captum Ptaolæ Deionei filiæ. Plutarchus ve-
 ro Phobum Phocensem, ex Codri genere, primum hoc saltu amoris
 leuamen inuenisse. Iosephus Scaliger Notis suis ad Ausonium, ex
 Ptolemæo Hephæstionis filio refert, Nicostratum Comicum eo saltu
 D leuatum amore Tettigidæ Myrinensis, Macetem vero Buthrotium
 vulgo cognominatum fuisse *Λδισπέτραν*, quod quater ex Leucadia
 hac petra sese præcipitasset, totiesque importuno amore leuatum fu-
 isse; cuius rei hanc causam tradit. Venerem post mortem Adoni-
 dis, sedulo eum vbique terrarum perquisiuisse; tandem eum Argis Cy-
 pri, in æde Apollinis Erithij inuenisse, & cum amoris impoten-
 tiam Apollini indicasset; ab ipso ad Leucadium petram perducta fuit;
 eius iussu ex scopulo deorsum se misisse, quo facto amoris vi leua-
 tam fuisse. Cum causam eius rei quæreret, Apollinem respondisse:
 sese crebro obseruasse, Iouem, quoties Iunonem suam impotenter ama-
 E ret, hac in petra solitum sedere, & vi mali liberari.

Mos etiam erat Leucadijs, Strabone auctore, vt quotannis in Apol-
 linis sacrificio, fontem aliquem, auerruncandæ deorum iræ, ex scopulo
 hoc dejicerent, cui pennas, & varias volucres applicabant, quibus leuari
 posset,

posset, saltusque ipse, tanquam volatus efficeretur; aderantque frequen- A
tes cum cymbis, & nauiculis, qui cadentem exciperent, conserua-
tumque extra patrios fines, tanquam ver sacrum, deportarent.

Lib. XIII. Auētor est Athenæus in hac insula fuisse pauonem, qui virginem
quandam adeo perditè deperiret, vt, illa è viuis sublata, pauo etiam
mox extinctus fuerit.

Nomismata hæc ab vna parte fœminam commonstrant, pube tenus
nudam, quæ dextra videtur ἀκροστόλιον nauis tenere: tali enim forma in
Romanorum nummis frequenter occurrunt acrostolia vel acrotiria
dicta. adest vbique ceruus, & auis quædam, quæ pilo vel hastæ insidet. B
hoc pacto aquilas Romanorum frequenter videmus expressas. an Dia-
na hæc sit, tali modo Leucadijs culta, non ausim asserere. nam vestis
hæc ad talos dimissa non quadrat venatrici deæ; nec decet virginem
feminudam conspici. Ceruus quidem illi est peculiare, sed non qua-
drant cætera. ab aduersa parte, rostratæ nauis proa est, quod indicat
naualis rei fortè studiosos fuisse.

K Υ Θ Η Ρ Α Ι Ω Ν .

C Y T H E R A .

*Porphyritis dicta. Chilonis dictum de Cythera. Veneri
sacra. Cur illa Cytheræa dicta.*

CYthera insula Laconicæ oræ opposita est, ex aduerso Bœæ vrbis,
quæ in extremo Bœotici sinus recessu sita est. Hesychius vero,
κύθηρα νῆσος Κρήτης, καὶ πόλις Θεσσαλίας, πένες δὲ νῆσον Προμαλέας, Προμαλέων δὲ ἀκροστη-
ρον τῆς Λακωνικῆς. Cythera est insula Cretæ, & vrbs Thessaliæ, aliqui vero & in-
sulam faciunt Promalei, est autem Promaleum Laconicæ promontorium. Vo-
cat autem Promaleum, quod Plinio Maleum, cæteris vero Malea vo-
catur. vnde Solinus in Polyhistore. Cythera quæ à Malea abest quinque D
millibus passuum. Dicta autem est Cythera iuxta Stephanum Byzanti-
num, à Cythero Phœnicis filio. quæ antea à captura purpurarum,
quæ illic erat præstantissima, πορφύρεσσα, Plinio vero Porphyris vocata,
hodierno die Cerigo nauigantibus dicta.

Cum antea hæc insula in Creticum & Lybicum mare obuersa esset,
summa cura à Lacedæmonijs custodiebatur. quotannis enim eo ma-
gistratus cum præsidio militari mittebatur, vt Laconicam oram à
prædonum latrocinijs tutam præstarent. quare pessime illos habuit,
cum audirent Athenienses hanc insulam occupasse, & incolas sedibus E
suis eiectos, quod Lacedæmonij origine essent. vnde prudenter Chilon
Lacedæmonius, ex sapientum numero vnus, dicebat; conducibilis
fore Cytheram aquis obrui, quam existare. nam propter nimiam vici-
nitatem

A nitatem timebat ne magnum aliquod malum illis oriretur, quale erat quod Xerxi Demaratus consulebat, apud Herodotum lib. vii. vt illa occupata nauibus Laconicam circumuecti, Lacedæmonios terrendo, prohiberent illos auxilium cæteris Græcis ferre.

In hac insula portus erat, & nauale, quod Scandiam vocabant; & vrbs eiusdem cum insula nominis Cythera, quæ decem stadijs à nauali distabat, teste Pausania. Hanc insulam sua ætate Eurycli Lacedæmoniorum ductori, in peculiarem possessionem datam fuisse, auctor est Strabo.

B Templum hic fuit olim Vranix dedicatum, non secus ac Veneri; quod Pausanias antiquissimum omnium, quæ in Græcia sunt, fuisse tradit. Deæ vero simulachrum erat armatum. Cur vero ibi Venus armata fuit culta, hæcenus non inueni. nam de armata Venere, quam Lacedæmonij coluerunt, Lactantius lib. i. cap. xxi. multa, nisi eadem apud Cytheræos ratio esset, quod Lacedæmonij origine essent.

Certum est Veneri sacratam fuisse Cytheram, vnde à Poëtis passim Cytheræa nuncupatur. quia vt Hesiodus in Theogenia canit.

— ἀπὲρ Κυθήρειαν, ὅτι προσέκυρσε Κυθήροις;
κυπρογενεῖαν δ' ὅτι γήρειτο πολυκλύσῳ ἐνὶ Κύπρῳ.

Sed Cytheræam vocarunt, quod appulit Cytheras;

Cyprigenam vero, quod genita est vndosa in Cypro.

Phornūtus vero lib. De natura deorum, Cytheram refert dictam, ἀπὲρ πῆς κυήσεως, quod è congressu in vtero conciperent mulieres, aut ἀπὲρ τὸ καθύδασι. quod vt plurimum sedeant, aut fixæ sint, amantium voluntates. Suidas. Κυθήρεια, ἔχ' ὅτι προσέκυρσε Κυθήροις, ὡς Ἡσιόδος Φησὶν, ἀλλ' ἢ ἐν αὐτῇ κυθόιδρον ἔχουσι τὸν ἔρωτα, ὃν πᾶσιν ἐφίησι. ἀπὲρ γὰρ ἔκαστ' ἔχει τὴν δυνάμιν. *Cytheræa, non quod Cytheras applicuerit, vt ait Hesiodus; sed quod in se occultum habeat amorem Venus, quem in omnes emittat. eam enim facultatem inesse cæsto eius fingunt.*

Vterque nummus Venerem præfert nudam, hoc tantum discrimine, quod in priore dextra manu pomum, sinistra arcum gestat: Pomum quidem, quod illud à Paride obtinuit, dum formæ iudicio Iunonem & Palladem superaret: Arcum vero cur adscribant, incertus sum. siquidem in nummis Faustinae Augustæ hasta pura cum pommo Veneri additur. arcum vero me vidisse, hæcenus non memini; nisi dicamus, illum ereptum Cupidini, vel alludere ad illud, quod Aelianus scribit Hist. Animalium lib. x. circa hanc insulam inusitatae magnitudinis cete generari, quorum nerui aptissimi sunt nõ solum ad Psalteriorum, & aliorum Musicorum instrumentorum chordas; sed etiam arcuum chordas præstantissimas ex his confici. Quocumquemodo se res habet, mirum est Venerem hic nudam depingi; cum dictum sit supra, antiquissimum eius simulachrum armis hic fuisse indutum.

Sed pene fugerat, Venerem cum arcu inter Alexandri nominata tabula xxxiii, expressam videri, non secus ac hic.

ΑΙΓΙΑΛΕΑΣ.

ÆGIALIA.

*Serapis cur calathum capite gestat. Macrobij
& Ruffini opinio.*

Insula est Aegialia, inter Cretam & Peloponnesum, teste Stephano, ^B sita; Dionysius Αἰγιάλιον vocat, Ptolemæus vero Eplam, vterque enim Cytheræ vicinam statuit, vt & Aegialia. Plinius Aetoliæ obuersam dicit. Insula hæc ignobilis olim, de qua pauca apud scriptores, quare & nos velut obscuram illam relinquemus.

Nummus hic ostendit virile caput, quod calathum impositum gestat: Serapis est, Aegyptiorum olim sanctissimum numen, quem & Osirim vocatum docet Marcianus Capella.

Te Serapim Nilus, Memphis veneratur Osirim.

Esse autem Serapim ornatus eius ostendit, vt apud Macrobius videre est. qui lib. I. cap. XX. exactissimè illum describit.

^C Eidem Aegypto adiacens ciuitas, quæ conditorem Alexandrum Macedonem gloriatur, Serapim atque Isim cultu penè attonitæ venerationis obseruat, omnem tamen venerationem illam Soli se sub illius nomine testatur impendere, vel dum calathum capiti eius insigunt; vel dum simulachro signum tricipitis animantis adiungunt, quod exprimit medio eodemque maximo capite leonis effigiem. Dextra parte caput canis exoritur, mansueta specie blandientis, pars vero leua ceruicis, rapacis lupi capite fruitur, easque formas animalium draco connectit volumine suo, capite redeunte ad Dei dextram, qua conspicitur monstrum. Ergo leonis capite monstratur præsens tempus, quia conditio eius inter præteritum & futurum valida feruensque est, sed præteritum tempus lupi capite signatur, quod memoria rerum transactatum rapitur, & aufertur, item canis ^D blandientis effigies, futuri temporis designat euentum, de quo nobis spes licet incerta blanditur. Tempora autem cui nisi proprio famularentur auctori? cuius vertex insignitus calatho, & altitudinem syderis monstrat, & potentiam capacitatis ostendit, quia in eum omnia terrena redeunt dum immisso calore rapiuntur. Ruffinus vero lib. II. hist. Ecclesiasticæ, paulo diuersus à Macrobij est opinione. Alij, inquit, Iouem putant, cuius capiti modius superpositus, vel quia cum mensura modioque cuncta indicet moderari, vel vitam mortalibus frugum largitate præbere. Alij virtutem Nili fluminis, cuius Aegyptus opibus & fecunditate pascatur. Quidam in honorem Patriarchæ Ioseph formatum perhibent simulachrum, ob dimensionem frumenti, qua famis tempore, subuenit Aegyptijs. De his plura Suidas in dictione Σαεγάρις. ^E

Ab auersa parte mulier nuda, nauis proræ insidet, quæ frumenti spicas

A spicas manu continet. quod indicare videtur insulam abundare annona, & maritimis copijs instructam esse.

Κ Ρ Η Τ Α Ι Ω Ν .

C R E T A .

Vnde dicta. Εἰς τὴν κρητὰν antiquissimi incolæ. Plinius obiter emendatus. Ἐκατόμπολις. Maris imperio potita. Ἐνόπλια hic inuenta.

B Minos Iouis auditor. Talus Creta custos. Hercules beneficio feræ ex insula sublata. Cista in Bacchi sacris.

C I Nter nobilissimas insulas ab omni æuo annumerata fuit Creta, nam & magnitudine est spectabilis, & rerum gestarum gloria apud omnes inclaruit. Iacet autem porrecta inter ortum, & occasum, vno latere ad austrum, altero ad septentrionem obuersa. Ptolemæus illam ab occasu mari Hadriatico, à septentrione Cretensi, à meridie vero Lybico, ab oriente vero Carpathio perfundi dicit. Latitudine sua nusquam quinquaginta m. p. excedit. Longitudine vero c c l x x . m . p . Circuitu vero d l x x x i x . m . p . implet. Dicta fuit à Crete nymp̄ha, Hesperii filia, referente Plinio ex sententia Dosiadis. Stephanus vero à Crete, Iouis & Ideæ nymp̄hæ filio. Anaximander à rege Curetum Crete. Eusebius vero in Chronico, primum in Creta regnasse Cretem indigenam, quem ferunt vnum Curetarum fuisse, à quo Iupiter absconditus & nutritus fuit, atque ab illo insulæ nomen inditum. Diodorus vero Siculus ἐπέκρητας omnium Cretæ populorum vetustissimos fuisse dicit, quorum rex Cres fuit. De quibus & Marcianus περιεγητής.

D Ἀρχαιοπάτες ἔχθη δὲ τὰς οἰκήτους,
τὰς δὲ παρ' αὐτῶν ἐπέκρητας λεγομένους.
Atque incolæ conseruat antiquissimos,
Qui nuncupantur Eteocretenses suis.

Plinius. Olim vocatam fuisse Aeriam, deinde Ἐκρετῖν, & Μακρον nonnulli, à temperie Cæli appellatum existimauere; quo loco malle apud Plinium μακρόνησον. i. felicem insulam, legere; ita enim ex illo, præter Isidorum & Martianum Capellam, Iulius Solinus exscripsit. Nonnulli etiam à temperie cæli μακρόνησον appellatam prodiderunt. Hodierno die Candia ab vrbium præcipua nominatur.

E Adeo autem populosa fuit, vt Ἐκατόμπολιον illam Homerus suo tempore vocauit, quod centum in illa vrbes essent. quod & Virgilius I I I . Æneidos expreflit.

*Creta Iouis magni medio iacet insula ponto:
Mons Idaeus ibi, & gentis cunabula nostrae,
Centum vrbes habitant magnas.*

A

Homerus tamen in Odyssæa *Ε' ννενηχοντά πόλιν* vocat, quod nonaginta urbibus habitaretur. Strabo differentiam hanc conciliat, quod Vlyssis tempore nonaginta tantum urbibus instructa esset, posterioribus vero sæculis, nempe viuentē Homero, centum vrbes habuit. Inter has nobilissimæ fuerunt Cnossus, Gortyna, Cydonia. Priorem Homerus magnopere extollit, magnam vocans, & Minois regiam.

Situ autem adeo commodo fuit Creta, vt Aristoteles II. Politicorum B dixerit; insulam hanc ad principatum totius Græciæ fuisse natam, ob situm opportunitatem. nam cum Græci circum mare passim habitent, illa autem vniuerso mari imminet, modico enim spacio à Peloponneso distat, nec multum ab Asia seiuncta est, quare maris imperium non fuit arduum Minoi occupare, qui alias quidem insulas suo imperio subiecit, alias vero desertas, habitabiles effecit; vnde Cretenses maris principatum multis annis tenuere, quod Seneca in Hippolyto indicat.

*O magna vasti Creta dominatrix freti,
Cuius per omne littus innumera rates
Tenuere portum, quidquid Assyria tenus
Tellure Nereus peruium rostris secat.*

C

Adeoque apud omnes hoc in confesso fuit, vt prouerbio locum dederit; *ο' κρης πλώ θαλάσσαν*, Cretensis mare. Sagittandi autem peritia vicinos omnes superarunt. Nam ab ineunte ætate arcibus assuescebant, iactabantque se sagittariam artem ab Apolline didicisse, vt auctor est Diodorus lib. v. Nullos enim Græcorum patrio instituto arcibus vsos fuisse, præter Cretenses, auctor est Pausanias in Atticis. vnde passim apud Historicos videmus Cretenses sagittarios in pretio fuisse.

Hic etiam armatæ saltationes, quas Enoplias vocant, inuentæ sunt; quas primum Curetes docuere, deinde à Pyrrho Pyrrhica exculsa. Pli- D nius lib. vii. cap. lvi. *Saltationem armatam Curetes docuere, Pyrrhica Pyrrhus, vtramque in Creta.* Licet Athenæus lib. xiv. ex sententia Aristoxeni dicat saltationem Pyrrhica Lacedæmoniorum esse inuentum, dictamque ita à Pyrrhico Lacedæmonio, quia & vocabulum Pyrrhicus, etiam est Laconicum; sed falli eum certum est, nam Lacedæmonij plurima à Cretensibus edocti, in vsus suos transtulerunt; Auctor enim est Diodorus Siculus, Enoplias hasce saltationes, à Curetibus & Corybantibus originem suam duxisse; nam cum illis Rhea mater Iouem puerum clam Saturno alendum dedisset, ne vagitus pueri ad Saturni aures perueniret, armatas choreas cum frequenti armorum strepitu in Ida E monte egerunt; atque ita vafro hoc commento patrem fefellerunt. In cuius rei memoriam, Cretenses pueros Enoplias saltationes docuerunt, tum etiam vt à teneris assuescerent, belli simulachris. Virgilius etiam hoc confirmat.

Curetum

A *Curetum sonitus, crepitantiaque æra sequuti,
Dictæo cæli regem pauere sub antro.*

Sic etiam equestres pugnas iuuenes discebant, vt pronum illis esset, equos in gyrum flectere, nunc instare, nunc fugere. quod Iulius Solinus paucis tangit. *Equestres turmas prima docuit lasciuia vertigine implicare, ex qua disciplina bellicæ rei vsus datus.*

Sed nulla re magis gloriari debet Creta, quam Minoe legiflatore. Is Iouis ex Europa filius, vel, vt Eusebius, Asterij regis Cretensis & Europæ, qui in regno patri succedens, multas in Creta vrbes condidit, quarum præcipuæ erant, Cnossus (quæ teste Diodoro Siculo Asiam respiciebat. Strabo vero è regione Peloponnesi sitam scribit) Phæstus, & Cydonia. Hic primus ciuilibus institutis, & optimis legibus, Cretenses ad mansuetos viuendi ritus perduxit. quod vt facilius apud rudes populos efficeret, per nouem annos in Iouis antrum descendisse fertur, ibique multum temporis hærens, decreta legesque perscribebat, quæ à Ioue patre se habere diuulgabat. vnde Homerus *Odyssæa τ,*

— ἐνθάδε Μίνως.
Ἐννέωρον βασιλῶε Διὸς μεγάλε δαετής.

Hic autem Minos regnabat per nouem annos Iouis magni auditor. Valerius C vero Maximus, nono quoque anno refert Minoem in præaltum quoddam, & vetusta religione consecratum specus, solitum fuisse secedere. Refert autem Plato in Minoe, vel de lege, constitutum fuisse Radamanthum à Minoe, qui vrbi regiæ seu Cnossò præesset, vt legum custodiam haberet, reliquæ vero insulæ Talum præfecisse, qui ter quotannis pagos omnes perlustraret, legesque eorum, tabulis æreis insculptas, secum circumferret; vnde æreus à Poetis dictus. quem refert Apollodorus *Lib. 1. Bibliotheca.* virum æneum fuisse, atque à Vulcano Minoi datum, qui ter in die circum insulam currens eam tutabatur. Orpheus in Argonauticis vocat hunc Talum *χάλκειον τεργήσαντα, æreum trigigantem.* In hoc certe omnes conspirant auctores, Cretam priscis temporibus optimis fuisse institutam legibus, quas imitati fuerunt Græcorum optimi; vnde & Plato, citato Dialogo, ostendit leges Cretensium multo Lacedæmoniorum legibus antiquiores fuisse. Strabo etiam docet, Lycurgum in Cretam venisse, ibique Thaletis Musici & iurisconsulti contubernio vsus, à quo edoctus fuit, quæ Minos & Radamanthus instituta Cretensibus dedere, ex quibus optima quæque prudentissimus legiflator decerpfit, & Lacedæmoniis communicauit. quod & Plutarchus in vita Lycurgi obseruauit.

Idem etiam Minos, præter insignem ciuilem prudentiam, bellica E laude vixit; primus enim maris imperium obtinuit, Atheniensibus etiam bellum intulit ob Androgei cædem, quos belli tædio coëgit sibi supplices fieri, atq; imperato annuo tributo quatuordecim ingenuorū corporum, septem puerorum, ac totidem puellarum, vt in Cretam ad

Minotaurum mitterentur, in patriam discessit, expugnata prius Me- A
gara. Theseus immane hoc vectigal aboleuit, cæso Minotauro. Ob
Dædali vero ad Siculos fugam, Minos Siciliam aggressus, vbi à Coc-
calo rege per dolum thermarum vapore suffocatus perijt. alij à Coc-
cali filiabus, quæ Dedalo enixè fauebant, interfectum ferunt. Lon-
gum esset hic attexere, quæ de Pasiphaes amore in taurum, de La-
birynto, Dædali opera excitato, Poëtæ fabulati sunt. cuius enim hæc
nota sunt.

Lib. v. Bi-
bliotheca.

Ex Minoe autem geniti sunt secundum Diodorum Siculum, Deu-
calion & Molus, ex Deucalione Idomeneus, ex Molo vero Meriones, B
qui cum LXXX nauibus Agamemnonem ad Troiam comitari sunt,
multisque ibi rebus præclare gestis in patriam sospites redierunt. Re-
gia potestas postea hic sublata, & reipublicæ forma inducta. Aristote-
les. *Regia potestas primum fuit apud Cretas, postea illam sustulerunt, imperio in*
bello ad Cosmos translato. erant hi numero decem, qui in Repub. parem auctori-
tatem habebant, ac Ephori apud Lacedæmonios, nisi quod hi quinque tantum
essent, atque ex vniuerso populo eligi possunt, Cosmi vero non ex omnibus, sed ex
certis tantum familijs legebantur.

Lib. 1. Po-
liticorum.

A Romanis Cretenses postea sub iugum missi fuerunt; bello petiti,
quod Mithradati fauisse viderentur, re autem vera, vt Florus inquit, C
sola vincendi nobilem insulam cupiditate. Metellus eos deuicit, ei-
que Cretici cognomen datum. Sub Imperatoribus Constantinopoli-
tanis postea permansit, donèc à Balduino Flandro Imperatore con-
cessa fuit Bonifacio Marchioni Montisferratensis, qui anno M CXCIII.
Venetis illam vendidit, mansitque in hunc diem illis subdita.

Nummi Cretensium quatuor hic spectantur, exiguo discrimine. si-
quidem omnes ab vna parte, geminos angues habent, qui pharetram
cum arcu circumplectuntur suis spiris. Cur autem angues suis num-
mis gestent, non est mihi prouident explicare, præsertim cum nullum
venenatum animal hæc insula generet. Iulius Solinus. *Ager Creticus syl-* D
uestrium quadrupedum noxia nusquam educat, serpens nulla. Diodorus Sicu-
lus id Herculis beneficio attribuit. *Antea Herculi Cretenses cumulatissimos*
honores impenderunt, quibus ductus, in illorum gratiam omnem feris belluis in-
sulam ita purgavit, vt nullum agrestius animal in ea deinceps, neque Ursus, ne-
que lupus, neque serpens, neque aliud quid simile sit repertum. hæcque ideo me-
rita in insulam contulit, quod Iupiter ibi natus alitusque fuerit. Quare non
immerito hisce Diodori verbis adductus suspicari possem, in Herculis
honorem angues hos nummis illorum apponi cum pharetra, & arcu,
in memoriam eius pueritiæ, quando geminos angues elisit.

Ab auersa vero parte, cistula cum serpente visitur, quod in hono- E
rem Bacchi factum puto. quod vt credam suadent plurima, in primis
corona ex hederæ folijs, cum vix botris implexa. Adde, Bacchi sacris
moris fuisse cistulam ferri, in qua illius arcana mysteria abscondita,
serpentes

A serpentes etiam gestabant bacchantes, quæ omnia à Catullo disertissimis versibus in Epithalamio Theridis & Pelei explicantur.

*Horum pars tecta quatiebant cuspide thyrsos,
Pars è diuulso iactabant membra iuueno,
Pars sese tortis serpentibus incingebant,
Pars obscura canis celebrabant orgia cistis,
Orgia quæ frustra cupiunt audire profani.*

Nec mirum alicui videatur in honorem Bacchi nummos hos signatos, quum generosissimi vini insula sit ferax, vnde in Priapeis.

B *Vuaque qualis flava non legit Creta.*

Nam veteribus persuasum fuit, vt ait Plinius, *quidquid in Creta nascitur, infinito præstare cæteris eiusdem generis alibi genitis.* Lib. xxv.
cap. viii.

Nostri certe temporibus, palmam obtinere vina Cretica, quæ Maluasiæ nomine passim celebrantur. Diodorus etiam refert, Creten-
ses in illa esse opinione, quod Bacchus ex Ioue & Proserpina in Creta
natus sit, quem Orpheus inter mysteriorum ritus à Titanibus discerp-
tum tradit.

K O P Y K I Ω N.

C

C O R Y C V S.

COrycum promontorium esse Cretæ, Stephanus Byzantinus
cauctor est: Ptolemæus versus occidentalem insulæ partem, & ciui-
tatem esse eiusdem nominis, asserit. Plinius inter quatuor præcipuos
montes recenset. Nummus Coryciorum Æsculapium refert, quod
anguis ostendit, qui baculum amplectitur, vel quod Deus ille pecu-
liari honore illic coleretur, aut quod medicis herbis maxime abun-
daret, & quod ibi maximæ efficaciam essent. ab auersa parte etiam ci-
D stula cum angue est.

C A M A R A.

Ptolemæus Camaram non procul à Sammonio promontorio col-
locat. Stephanus tradit olim *λατὴ* dictam, de hac etiam vrbe ni-
hil hæcenus mihi compertum.

Quid sibi velit nummus hic, in quo flos cum triplici stolone inter
duo crura visitur, peritiores viderint.

E

T 3

KΥΔΑΙΩΝ.

Κ Υ Δ Α Ι Ω Ν.

A

C Y D Æ.

NUquam huius nominis vrbs occurrit; sed apud Plinium, Stephanum, & Ptolemæum, Cytæum legitur. quare & ita forte hic legendum.

Priores duo nummi geminos habent angues, mutuis spiris colligatos. in quorum primo templum, quatuor columnis instructum, cum ara visitur. In secundo Iupiter cum fulmine & aquila. Duo vero posteriores Iouem cum aquila in auersa parte referunt, quia Cretenses apud se Iouem natum & educatum gloriantur, vt constans est scriptorum opinio, qui etiam Iouis apud se exitare sepulchrum prædicabant. Cicero III De natura deorum, vbi tres Ioues recenset. *Tertium Cretensem, Saturni filium, cuius in illa insula sepulchrum ostenditur.* Varro etiam in opere, quod De littoralibus inscripsit, affirmat suis etiam temporibus sepulchrum Iouis ibi visitari.

Callimachus vero hymno in Iouem, Cretenses semper mendaces vocat, quod ausi fuerint Ioui sepulchrum fabricare, cum nunquam ille obierit, sed perpetuo existat.

κρήνης αεί ψεδσαι, κηι γὰρ τάφον ᾧ ἄνα σείο
κρήνης ἐπιλήνωτο. σὺ δ' εἰ θάνατος, ἐστὶ γὰρ αἰεί.

Quod & Staius Papinius paucissimis verbis innuit. Lib. I. Thebaidos,

— mentitaque manes

Creta tuos. —

Λ Α Π Π Α Ι Ω Ν.

L A P P A.

D

INter mediterraneas Cretæ vrbes à Ptolemæo enumeratur Lappa, quam Dion à Q. Metello vi expugnatam tradit. Polybius videtur λαμπείαν vocare.

Apollinem cum cithara nummus hic ostendit, nec immerito. nam & Cretenses Apollinem apud se natum ferunt. Cicero III De natura deorum de Apolline. *Alter Corybantis filius, natus in Creta, cuius de illa insula cum Ioue ipso certamen fuisse traditur.*

E

Κ Υ Δ Ω-

A

Κ Υ Δ Ω Ν Ι Α Τ Α Ν.

C Y D O N I A.

*Apollonia dicta. A Cydone Apollinis filio mox ita vocata.**A Metello expugnata. Miletus à lupis nutritus. In Creta
nulla noctua. Diana Britomartis &**Dictynna dicta.*

B

INter præcipuas Cretæ vrbes non postremum locum Cydonia obti-
nuit, quæ Plinio Cydon, Ptolemæo Cydonis dicta. Hanc à Minoe
conditam refert Diodorus Siculus, in occidentali insulæ parte, quæ
Peloponnesum respicit. Namque olim Apolloniam dictam auctor est
Stephanus, mox à Cydone, Apollinis filio ex Acacallide Minois filia,
nomen mutauit. Pausanias vero refert Tegeatis esse persuasum, Te-
geatæ filios, Cydonem, Archidium, & Gortyna, post eadem Scephri
à Lemane illorum fratre perpetratam in Cretam commigrasse, ibique
Cydoniam, Gortyniam, & Carrea, ab his nominatas. Sed Cretenses
asserere, Cydonem esse Mercurij & Acacallidis filium. A Strabone in-
ter tres præcipuas Cretæ vrbes cum Cnossio ac Gortyna recensetur.

*In Arca-
dicis.*

C

Disidentibus vero inter se Cnossijs & Gortynijs, maximum erat Cy-
donia momentum, vtri se illa applicuisset. immo eo potentia quon-
dam deuenit, vt sola cum Gnoslijs & Gortynijs bellum gereret, teste
Liuiio sub finem lib. XLVIII. & Lucius Florus urbium matrem ex Græ-
corum sententia Cydoniam vocat. Obsessa hæc dudum à Metello
Cretico, defensaque à Lathene & Pauare; sed vltima tandem necessi-
tate coacta, in victoris potestatem deuenit. Duces tamen eius, Pompeij
beneficio, Metelli triumpho erepti fuerunt ab hac etiam vrbe mala
cotonea Cydonia dicta sunt, auctore Plinio. Refert Athenæus, hac
in vrbe seruos, quos Clarotas vocabant, ferias celebraffe, quibus nemo
ingenuus aderat; immo fas ipsis fuisse, flagris cedere præsentibus liberos.

*Lib. III.
cap. VII.*

D

I. Ab vna parte Bacchus est, ab altera lupa cum lactante puero. An-
toninus Liberalis, lib. Metamorphoseon refert, in Creta, ex Apollinis
cum Acacallide Minois filia furtiuo congressu, natum esse Miletum,
quem mater, Minois metu, in sylua iussit exponi, vbi eum lupi acce-
dentes Apollinis iussu, custodiuerunt à ferarum incurfu, ac per vices
vberibus suis pauerunt, deinde superuenientes bubulci, puerum sustu-
lerunt, ac domi suæ aluerunt. qui postquam adoleuit, forma viribus-
que conspicuus euasit. quem Minos conatus violare, sed monitus à
Sarpedone conscensa naue in Cariam profugit, vbi urbem à suo no-
mine Miletum condidit, ductaque Eidothea, Euryti Caria regis filia,
in matrimonium, Caunum & Bilbilim ex illa suscepit, quorum infau-

*Lib. XV.
cap. XII.*

ftos amores Ouidius narrat IX Metamorph.

II. Ab vna parte Bacchi caput, pampinis coronatum; ab altera vir nudus arcum tendit. innuit Cydonitas fuisse egregios sagittarios. Ouidius lib. II Metamorph.

— Cydonio fundebat spicula cornu.

III. Noctua ab vna parte, quod mirum, cum in Creta nullæ noctuæ. Lib. x. cap. XXI X. Plinius. *Sed in secessu auium, & noctuæ paucis diebus latere traduntur, quarum genus in Creta insula non est, etiam si qua inuecta est emoritur. Nam hæc quoque mira naturæ differentia, alia alijs locis negat. tanquam genera frugum, fruticumve, sic & animalium, non nasci, translaticium: inuecta emori, mirum.* A
Quid est illud vnus generis saluti aduersum? quæve ista naturæ inuidia? aut qui terrarū dicati auibus termini? Hactenus ille more suo diserte. Ab aduersa parte luna est cum stella. in Dianæ honorem hoc factum, nisi forte dicamus, in honorem Dianæ & Mineruæ nummum hunc signatum.

III. Ab vna parte deæ alicuius vultum, ab altera lunam refert. siquidem, Iulio Solino auctore, Cretes Dianam religiosissime venerantur, *Βερίτομαρτιν* gentiliter nominantes, quod sermone nostro sonat, virginem dulcem. nam, Hesychio teste, *Βερίτομαρτιν ὡς κρητῆς*. Peculiariter vero Cydoniatis numen hoc cultum, nam prope illorum urbem mons est Tityras, Strabone teste, in quo phanum est Dictynnæ, quæ eandem C cum Britomarte faciunt. Diodorus Siculus refert, Britomarten, cui Dictynnæ nomen inditum, Iouis & Charmes filiam, in Creta natam, quæ casses venatorios prima inuenit, & inde cognomen illi inditum. familiarissima erat Dianæ; quare Dictynnæ & Dianam eandem putant esse. Nec Callimachum audiendum esse monet Strabo, qui Britomarten refert, Minois violentiam vt euaderet, inter piscatorum retia se abscondisse, vnde à Cydonijs Dictynna *ἀπὸ τῶν δικτύων* .i. à retibus, dicta. Totam hanc fabulam in Ceiri egregie Virgilius describit, vbi ita post multa concludit.

— alij, quo notior effes,

Dictynnæ dixere tuo de nomine lunam. D

Φ Α Ι Σ Τ Ι Ω Ν.

P H Æ S T V S.

Phæstus ab Herculis nepote condita. A Gortynijs euerfa. Iphis puella in marem mutata. Epimenides καθαρῆς. Eius anima emissaria.

E
PHæstum urbem à Minoe conditam in maris littore, meridiem versus, auctor est Diodorus Siculus, cum Strabone: alij tamen, inter quos est Stephanus Byzātinus, & Eustathius, à Phæsto, Herculis nepote, Ropali

A Ropali filio, illam ædificatam ferunt, quæ à mari distabat olim xx stadijs, à Gortyne vero lx. hæc & portum habebat ad mare, quem à Gortyniorum exulibus occupatum refert Polybius, lib. iv. Intestinis porro laborante Creta seditionibus, Phæstum euertere Gortynij, vt auctor est Strabo, qui & sua ætate illorum agros occupabant. Ouidius Gnosso vicinam dicit ix. Metamorph.

Proxima Gnossaco nam quondam Phæstia regno

Progenuit tellus ignotum nomine Lyctum.

B Hac in vrbe refert Lyctum quendam plebeium Thelethusæ vxori grauidæ mandasse, vt si marem pareret educaret, sin puellam, vt exponeret. sollicitæ & anxie ob viri mandatum Telethusæ, Isis Dea in somnis apparuit, eamque hortata est, vt quidquid pareret non dubitaret tollere, se enim auxilio futuram, cum opus esset. quare cum puellam peperisset, marem esse marito mentita est, qui aui illi nomen lætus imposuit, Iphimque vocauit, atque vt masculum educauit. sed cum ad decimum tertium annum peruenisset, ei pater Ianthem, Thelestæ vicini sui filiam despondit. Instanti nuptiarum die, Theletusa vna cum Iphi templum Isidis mœsta adiit, promissam opem à dea expostulans, quæ Iphim in marem conuertit, & Ianthem duxit atque

Vota puer soluit, quæ fœmina vouerat Iphis.

C Epimenidem etiam Cretensem ex hac vrbe oriundum refert Strabo, & ex illo Eustathius, licet alij Gnossium faciunt. Græci illum καθαρτὴν, seu Lustratorem vocabant, quia Olympiade xlvii Athenas lustrauit. Hunc ferunt adhuc puerum, æstu & itinere defatigatum, in specum descendisse, ibique septem & quinquaginta annis dormiuisse, exspectum rerum faciem mutationemque velut postero die mirantem, domum reuersum à minore fratre cuncta cognouisse quæ acciderant. hinc pari numero dierum corpus consenuit, vixitque in centesimum, atque quinquagesimum septimum annum. Suidas addit, animam eius emissariam fuisse; ac corpori excedere solitam, cum libuisset, quod de D Hermotimo Clazomenio ferunt auctores. Phæstiorum nummi, vr- bis originem testantur. omnes enim in Herculis honorem sunt, à quo se ortos glorientur.

Quid vero sibi velit mulier hæc arbori insidens vii nummo, difficile est dictu. nisi forsan alludat ad arborem, sub qua ferebant Creten- ses Iouem cum Europa concubuisse. Plinius. *Est Gortynia in insula Creta, Lib. xlii. iuxta fontem platanus vna, insignis vtriusque lingue monumentis, nunquam cap. 10. folia dimittens: statimque ei Græciæ fabulositas superfuit, Iouem sub ea cum Europa concubuisse.* Talem certe nummum Antonius Augustinus Dialo- go iii cum Gortyniorum inscriptione producit.

E Λ E N I T Ω N.

H E L E N A.

*Helena Cranae Homero dicta. Helenium hic natum
ex Helenes lachrymis.*

PErkursis Cretæ nobilioribus locis, ad penitioris Græciæ insulas
veniendum, quarum prima occurrit Helena, quæ Atticæ confinijs **B**
adiacet, ante Thurium & Sunium promontoria, à quibus quinque
millibus passuum distita; aspera quidem, & culturæ vix capax, longitu-
dine sua LX. stadia complectitur; quare & Stephanus *μακρὴν* illam, ob
longitudinem suam, vocatam dicit. Pausanias hanc insulam Helenam
dictam credit, quod post Troiæ excidium Helena hic primum in ter-
ram exscendit. Strabo vero primo hanc Cranaem dictam, à Cranao At-
ticæ rege, illamque esse, cuius Homerus Iliade γ. meminit sub finem.

οὐδ' ὅτι σε πρῶτον Λακεδαίμονος ἐξ ἑρατινῆς

Ἐπλεον ἀρπάζας ἐν ποντοπέροισι νέεσσι

Νήσω δ' ἐν Κραναῇ ἐμίγρον Φιλότην καὶ Δυήν;

Neque quando prius te Lacedæmone ex amabili

Navigabam, rapturus pontigradis nauibus,

Insula in Cranae ubi mixtus sum amicitia & lecto.

Itaque Cranae quæ tunc vocabatur, deinceps Helena dicta, quod in
illa primum Paris cum Helena mixtus sit; itaque in illa insula, & non
Lacedæmone, commissum est adulterium, quo postea Europa & Asia
bello conflagrarunt. Sed Eustathius dubitat, an Poeta Cranaem pro-
prij nominis loco acceperit, à *κραυβλιῶσαι*, quod in illa illicitæ nuptiæ fue-
rint consummataæ, siue epitheti vice, pro aspera. Sunt etiam, qui Cy-
theram insulam intelligant, vtpote Veneri sacram, quæ harum nuptia- **D**
rum conciliatrix fuit. In hac insula ferunt primum Helenium lauda-
tum fruticem enatum. Plinius. *Helenium è lachrymis Helenæ dicitur natum,
& ideo in Helena insula laudatissima. est autem frutex humi se spargens, do-
drantalibus ramulis, folio simili serpyllo.*

Lib. XXI.
cap. X.

Nummus hic Venerem videtur exprimere, & ab auersa parte pocu-
lum ansatum.

K P A N A A T Ω N.

C R A N A Æ.

PRæter Helenam insulam, quæ priscis temporibus Cranaë fuit dicta,
est & alia in Laconica Cranae, non procul à Gytheo, de qua Pausa-
nias in Laconicis. Ante Gytheum prominet insula Cranae, in qua
Paris,

A

C

D

E

A Paris, auctore Homero, primum cum rapta iam Helena adulterium commisit. Post insulam in continente Migonitidis Veneris templum est. locusque is vniuersus, à miscendo, Migonius vocatur. templum hoc ab Alexandro, seu Paride, ferunt conditum. Menelaus autem octauo anno post Troiæ ἀλωσιν incolumis domum reuersus, simulachrum Thetidis prope Migonitidem, & deæ Praxidicæ consecrauit. Nec est verosimile, amantem Paridem distulisse tantum temporis sua gaudia, donec tantum maris emensus esset à Laconica in Atticam, priusquam auidum saturaret amorem, cum illius rei oportunitas in Cranae non
 B deesset, vt Pausanias asserit. quare illi potius assentior, dicenti, Homeri Cranaem in Laconica esse; quam Straboni, qui in Attica illam collocat.

E Y B O I E Ω N.

E V B O E A.

*Olim Eubœæ annexa, Abantes, & Leleges, primi incolæ.
 Euripus Eubœæ. Diuersa de illo Liuius à cæ-
 C teris scriptoribus sentit.*

I Nter maximas mediterranei, vel Ægei, maris insulas, Eubœa à scrip-
 toribus annumeratur, quæ cum olim continentis pars, & Bœotia
 annexa fuisset, maris irruptione, & violentia, à continente diuisa, &
 insula facta est, non secus ac Sicilia, quæ, cum olim Italia portio fuisset,

— *venit medio vi pontus, & vndis
 Hesperium Siculo latus abscondit, aruâque & vrbes
 Littore deductas angusto interluit aestu.*

Adeo autem breui spacio à Bœotia continente separata est, vt iure
 D dubitarit Iulius Solinus, an inter insulas Eubœa numeranda sit: siqui-
 dem ab Occidente exiguo ponte continenti coniungitur. Vnde Pro-
 copius, De ædificijs Iustiniani Imperatoris, ἐνός ἑύλης ὀπίβολῆ, καὶ ἀφαιρέσθ,
 καὶ πεζούσι καὶ ναυτίλονται. Vnius ligni vel impositione, vel ablatione, & pedi-
 bus & nauibus Euripum transeunt. Complectitur autem ambitu suo hæc
 insula cccclxv. m. p. Longitudine sua cl, latitudine vero xl. m. p.
 Vnde, cum in longitudinem magis sit protensa, μακρὴς etiam olim no-
 minata fuit. licet Homeri Scholiastæ magis placeat, à Macride Nym-
 pha, Iunonis nutrice, ita dici.

Abantis etiam vocata, quod Thraces ex Aba, Phocidis ciuitate, pro-
 E fectione insulam coluerint, nomenque hoc illi iuxta Aristotelem imposue-
 runt. Vnde & apud Homerum in nauium catalogo Abantes populi
 vocantur, licet alij ab Heroe Abante dictos arbitrentur. Plinio etiam
 Chalcis, & Chalcidensis dicta, ære ibi primum reperto. Poetarum
 vulgo

vulgo Afopis: Hellopia vero ab Hellope Iouis filio, vel ab Æecli & A Cothi fratre Hellope: Eubœa vero Straboni ab Heroïna quadam Eubœa, Eustathio vero ab Afopi filia ita vocata; vel, vt alijs placet, ab Io in bouem versa, proinde ac si quis βοὸς ἀλλῶ nominet Eubœam, quod ibi antrum quoddam esset, vbi Io Epaphum peperisse dicitur. Alij etiam Ocham dixerunt, à monte forte, qui cæteros omnes magnitudine sua superat. Leleges primi in hanc insulam traiecêre; mox & Athenienses, duce Pandoro. Marcianus.

Πρώτους δ' ἐν αὐτῇ Φασὶν οἰκῆσαι πρῶτῃ
Μιγάδας συνοίκους Λέλεγας. ἐκ τῆς δ' Ἀττικῆς
τὸν Ἐρεχθίδεωσ Διὰβάντα Πάνδωρον, κτίσαι
Πόλιν μεγίστην τῶν ἐν αὐτῇ Χάλκιδά.

Sedes hic fixisse primos autumant

Promiscuos Lelegas: ob oraque Attica

Transisse Erechtheo satum Pandorum, ibi

Struxisse maximum oppidum, hoc est Chalcidem.

Præcipuæ in illa quondam vrbes Oechalia, Eretria, Chalcis, Istiæa, Carystos, Aedeptus, Cerinthus. Ex quibus antiquissimæ Eretria, & Chalcis. Vtriusque mœnia Troianis temporibus antiquiora Athenienses condidisse auctor est Strabo. Post Troiam captam, Aeclus & Cothus, Athenis profecti habitauerunt, ille Eretriam, Cothus vero Chalcidem. Hinc etiam philosophorum schola prodijt, quam Eretricam nominant, quæ Menedemi auctoritate Eretriæ cõstiterat, & ante hanc, Peripateticorum ibi floruit, quo tempore Chalcide Aristoteles versatus est, vbi & vita functus est. Magnis etiam adeo opibus fuere auctæ hæ vrbes, vt insignes colonias in Macedoniam emiserint. nam Eretria circa Pallenem, & montem Athon, vrbes quasdam condidit; Chalcis vero, circa Olynthum, in Italiam etiam, & Siciliam, colonias plurimas miserunt. Sed inter omnes vrbes potissimum claritatis locum semper habuit Chalcis, quæ & hodierno die Negreponte dicitur, vnde & vniuersa nunc Eubœæ nomen inditum. Incolæ illius olim præstantissimi vel ex oraculi monitu fuere habiti, vt Strabo refert lib. x.

Ἴππον Θεσσαλικὸν, Λακεδαιμονίαντι γυναῖκα,
Ἄνδρας θ' οἱ πίνουσιν ὕδωρ ἱερῆς Ἀρεθούσης.

Thessalicus sonipes præstat, mulierque Lacæna,

Quique Arethuseos haurit vir fonte liquores.

Circa Chalcidem enim erat Arethusa fons, non secus ac in Sicilia. Sed nihil in Eubœa ipso Euripo magis memorandum, qui septies nocte dieque refluit, quod Pomponius Mela breuiter, sed eleganter, describit. Eubœa angusto freto distat à littore, Euripon vocant, rapidum mare, & alterno cursu septies die, ac septies nocte, fluctibus inuicem versis adeo immodice fluens, vt ventos etiam, ac plenis velis nauigia frustretur. Seneca in Hercule Oeteo.

Euripus

A

*Euripus vndas vertit, instabiles, vagas;
Septemque cursus flectit, & totidem refert,
Dum lassum Titan mergat Oceano iubar.*

T. Liuius non certo numero putat hunc fluxum & refluxum fieri, sed prout passim ventorum vis incideret. Verba eius sunt ex lib. xxviii.

Ex patenti vtrunque coactum in angustias mare, ut speciem intuenti primo gemini portus, in ora duo versi, præbuerit. Sed haud facile alia infestior classi statio est, nam & venti ab vtriusque terræ præaltis montibus subiti ac procellosi deijciunt, & fretum ipsum Euripi, non septies die, sicut fama fert, temporibus stans reciprocatur, sed temere in modum venti, nunc hac nunc illac verso mari, velut monte præcipiti deuolutus torrens rapitur, ita nec nocte, nec die, quies nauibus datur.

Ferunt Aristotelem, quia Chalcidi defunctus, in Euripum se deiecit, quod huius reciprocarionis causas inuestigare non posset. sed sine probabili aliquo auctore. nam Suidas eum Chalcide veneno, Diogenes autem Laertius morbo, periisse tradunt. Titanas etiam fama est in Eubœa regnasse, quod ibi primum τὰ χαλκῆα, seu fabriles officinæ repertæ sint. Iulius Solinus. *Chalcis eadem habitata est apud præcos, ut Callidemus auctor est, ære ibi primum reperto. Titanas in ea antiquissimè regnasse ostendunt ritus religionum, Briareo enim rem diuinam faciunt (arystij, sicuti Aegeoni Chalcidenses. nam omnis fere Eubœa regnum fuit Titanum.* Strabo refert, ætate sua desisse metallum quoddam mirabile, quod nusquam, præterquam in Eubœa, proueniret; quod ex æris & ferri miscella constabat.

Mons etiam hic Caphareus, in Hellepontum prominens, Græcorum ex Ilio redeuntium naufragio nobilitatus. cum enim Palamedem, Nauplij filium, omni virtute & prudentia præditum, Graeci Ulyssis dolo commoti occidissent; Nauplius, ut filij innoxij mortem vlcisceretur, cum videret Græcos tempestate laborantes, montem hunc ascendit, & accensis facibus, in loca iniqua, vbi periculosissima laterent saxa, & syrtes, illexit. Illi, rati hic pharum esse, & tutum nauibus receptum, in scopulos & syrtes impegerunt, multique ex his pessime perierunt, quod elegantissime in Agamemnone Seneca explicat.

*Est humilis vnda, scrupulis mendax vadis,
Vbi saxa rapidis clusi verticibus tegit
Fallax Caphareus; æstuat scopulis fretum,
Feruētque semper fluctus alterna vice.*

Et plurima addit, quæ tardij causa mitto. Virgilius duobus verbis elegantissime hoc exprimit. — *scit triste Mineruæ*

E *Sidus, & Euboicæ cautes, ultorque Caphareus.*

Fuit Eubœa posterioribus sæculis sub Venetorum imperio, quam illis sponte cesserat Rabanus Carcerius; cum videret aduersus Turcarum vires se non posse insulam defendere. Anno demum MCCCCLXX

Mahumetes Turcarum Imperator Venetis illam eripuit.

Nomismata pene cuncta bouino capite insignita sunt, in memoriam ni fallor lūs, quæ in bouem conuersa in Eubœa Epaphum enixa fuit, vt supra diximus. Vel quod ita vrbs nomen, quasi à boue ductum, significare vellent.

A I Δ H Ψ I Ω N.

Æ D I P S V S.

Herculis balnea. Aqua Hellopia. Frigida scaturigo admodum salubris, repente exaruit, cum bibituris vectigal esset impostum.

EVbœæ quondam erat vrbs non incelebris Ædipfus, iuxta quam calidæ aquæ profluebant, quas Strabo lib. ix. Herculis balnea indigetat, Plinius vero Hellopias has aquas vocat. *Aquisque calidis, quæ Hellopia vocantur nobilis.* Quondam erant valde celebres, refert enim Plutarchus libello De fraterno amore; Græcorum sua tempestate studia potissimum circa res ludicras vanasque constetisse, utpote circa histrionum studia, & comædorum; circa lauacra Aedipsia. Athenæi epitome sub finem lib. iii. mentionem facit, Aedipsi, procul à ceteris aquis, riuulum mari vicinum emicuisse, qui gelidam aquam funderet, cuius potus ægris plurimum auxiliabatur; qua de causa plurimi eo vel è remotis locis auxiliij causa confluebant. Antigoni vero duces, cum principis sui res diligentius administrare cuperent, bibituros vectigal quoddam pendere iusserunt, sed præpostera suæ diligentia pœnas luerunt. siquidem statim salubris illa scaturigo euauit. Circa hanc urbem auctor est Epaphroditus apud Stephanum, hic primum æraria metalla fuisse inuenta, Curetasque, qui cum Ioue conuenerant, huic operi vacasse, qui postea insulæ, & Iunonis templi, custodes relictæ.

Nummus ab vna parte cancrum habet, ab altera parte nescio quem piscem, indicio piscaturæ studiosam fuisse.

K A P I -

A
Κ Α Ρ Υ Σ Τ Ι Ω Ν.

C A R Y S T V S.

*Stephanus emaculatus. Solini lectio restituta. Dryopum colonia.
Carystius lapis Ηξαινορδύς. Mantilia ex eo parata.
Carystie aues.*

B **A**D radices montis Ochaë, quem totius Eubœæ maximum esse auctores ferunt, sita est Carystus, scriptorum præconijs nobilitata; quam ita vocatam à Carysto Chironis filio constans est fama, vnde Theodoridas apud Stephanum etiam Chironiam dictam asserit. Ab alijs etiam Aegæa, ab Aegæone gigante. Sic Stephanus. ἐκαλεῖτο δὲ καὶ Αἰγαία διὰ Αἰγῶνος ἔδωκε δὲ οὐκ ἔστι. quo loco lubens legam Αἰγαίων. Et apud Iulium Solinum luxatam lectionem suo loco restituam. Briareo enim rem diuinam faciunt Carystij, sicuti Aegæoni Chalcidenses. Legendum, Briareo rem diuinam faciunt Chalcidenses, sicut Aegæoni Carystij. Si enim ab illo dicta Carystus Aegæa, probabilius est illos rem diuinam fecisse Aegæoni, qui quondam illis imperauit, & vnde vrbi nomen inditum.

C Non desunt qui Dryopas condidisse dicant, Marcianus.

Δρυόπας δὲ τῶν Κέρυσιον ὀνομασθησῶν,

Dryopas Carystum condidisse prædicant.

Celebris hic olim latumia erat, prope vicum Marmarium, vbi nobilissimum marmor effodiebatur, vnde Carystia columnæ excidebantur; ibique Apollinis Marmarini templum, vt auctor est Strabo. Carysti etiam lapis nascebatur Ηξαινορδύς, quem lanæ instar pectere, & nere poterant, ex illoque parabantur mantilia egregie contexta, quæ vbi sordibus inquinata erant, in flammam proiecta non defecus emundantur, quam si maculas elueres. Seneca in Troade hoc respexisse videtur.

An ferax varij lapidis Carystus.

E Propter marmor scilicet & hunc lapidem, quorum ibi prouentus egregius. Plutarchus lib. de Oraculorum defectu, suo tempore defuisse hunc lapidem conqueritur. Neque diu est, quod Carystia rupes desijt. simul cum marmore, proferre stamina quedam mollia, ac quasi fila quedam lapidea (existimo enim quosdam vestrum vidisse mantilia, retia & inuolucra capitis, ex ea materia confecta, quæ neque vruntur, & cum vsu sordes contraxerint, in ignem coniecta, nitorem splendoremque suum recipiunt) plane enim desijt, & vix graciles quedam fibræ, & tanquam capilli eius materia per metalla discurrunt: Non dissimile est, quod Plinius de lino Asbestino prodit; Lib. XI X. Inuentum est linum, quod ignibus non absumitur, viuum id vocant, ardetesque in focis conuiuorum ex eo vidimus mappas sordibus exustis, splen-

descendentes igni magis, quam possent aquis. Regum inde funebres tunicae, corporis favillam ab reliquo separant cinere; nascitur in desertis, adustisque sole Indiae, ubi non cadunt imbres, inter diras serpentes, assuescitque vivere ar-
dendo, rarum inuentu, difficile textu propter breuitatem. Rursus de cetero color, splendescit igni, cum inuentum est aequat pretia excellentium margaritarum. Vocatur autem Graecis Asbestinum ex argumento nature. Georgius Agricola, rei metallicæ peritissimus, putat linum hoc Asbestinum, & lapidem Carystium, eadem esse cum lapide Amiantho, & Alumine scisso, atque in Germania plurimis in locis prouenire.

Callimachus, nobilis artifex, Athenis aureum lychnum Mineruæ fabricauit, quo oleo repleto eandem sequentis anni diem expectat, cui elychnium indidit ex lino Carystio, quod vnum flammis absumi non poterat. Hoc tamen à Pausania καρπίσιον vocatur, manifesto errore. Refert etiam Solinus, Carystias esse aues, quæ flammis impunè inuolant. fides auctorem appellat. Ab hac Carysto longe diuersa est illa, quæ in Laconica exstat, quæ vino generoso laudatur; illudque est vinum Carystium, tantopere ab Alcmane Poeta celebratum.

In nummo Mercurius spectatur cum petaso, & ab auersa parte gallus gallinaceus.

K H P I N Θ I Ω N .

C E R I N T H V S .

Maritimum Eubœæ est oppidum, non nimis amplum, Cerinthus; non procul ab Istia, ut auctor est Strabo. quod & Hellopiam vocatum fuisse, ab Hellope Tithoni filio, Eustathius asserit. Marcianus Cothium Atheniensem dicit Cerinthum ædificasse.

Αἴκλον τ' Ἐρετρίαν, τ' Ἀθηναίων ἕξει.
Τὴν δ' εἰναλίαν Κήρυθον ὠσαύτως κόθων.

*Aeclumque Eretriam Atheniensem origine,
Et maritimam Cerinthum itidem etiam Cothys.*

Iuxta hanc urbem Budonis fluuius labitur, eiusdem nominis cum monte iuxta Salaminem, qui Atticam versus spectat.

Apollo est cum lyra, columnæ peristylio insidens.

A

Ι Σ Τ Η Α Ι Ε Ω Ν.

Ι Σ Ο Τ Η Ι Α.

*Ab Atheniensibus condita. Oreum mox dicta.**Stephanus emendatus.*

INter vetustissima Eubœæ oppida erat Istiæa, quod etiam Troiano bello conditum fuisse testatur Homerus. Primi hanc videntur Athenienses coluisse; ab Istiæensi enim tribu coloni huc missi, Istiææ nomen dedere. Théopompus vero refert, postquam Pericles insula Eubœæ potitus esset, Istiæenses ex fœdere in Macedoniam secessisse, duo vero millia Atheniensium venisse Oreum habitatum. Eustathius vero, priscam quandam Heroïnam Hyrici filiam vrbi dedisse nomen. Aliqui & Estiæam vocant. Est etiam in Thessalia Estiæa, vnde & Thessali Estiotes dicti, qui probabiliter ab hac Istiæa ducunt originem. Stephanus postea vocatam *Ἰσθμῶν* hanc urbem tradit, sed perperam. nam, Strabone teste, *Ἰσθμῶς* posteriori tempore, seu Oreum, vocata fuit.

Catque ita apud Stephanum legendum. Hellopienses enim, cum montani essent, Istiæam Oreum vocarunt. Aliam etiam de nominis mutatione Strabo sententiam refert. nempe Oretanos, cum propriam ciuitatem habitarent, ab Hellopiensibus bello superatos, ad Istiæenses transgressos, cum eis mixtim habitarunt, cumque vna vtrisque ciuitas facta fuisset, vtriusque populi nomine vocata, & duobus nominibus vsa, non secus ac Lacedæmon, etiam Sparta vocata.

Romanorum certe temporibus Istiææ nomen, vt obsoletum, interierat, Oreum tantum vocabatur. Vrbs olim valida, & duplici arce munita, cuius T. Liuius lib. xxviii mentionem facit. Venit illa in manus Sulpicij Procons. & Attali regis, primum proditione Platonis, præfecti Philippî Macedonum regis; paucos vero post annos, cum ad Philippum iterum rediisset, à Romanis, duce Apustio legato, & rege Attalo, vi expugnata fuit. Istiæorum nummi vbique caput, pampineis vittis coronatum, præferunt; & alibi botrum appensum. quod indicat optimo illam vino abundasse, quod & Homerus iamdudum significauerat, qui Istiæam vocauit *πολυσεύφωλον*, multas vuas habentem. Num vero mulier, quæ proræ naus insidet, cum velo expanso, fortunam designet secundam, non omnino abhorret animus, vt credam, cum non dissimili modo inter Romanorum nomismata frequenter occurrit.

E

Σ Κ Υ Ρ Ι Ο Ν

S C Y R O S

A Pelasgis primo habitata. Mox à Chalcidensibus. Deinde Dolopum sedes. Cimon Thesei ossa hinc Athenas retulit. Pallas littoralis.

ANte Pelasgicum sinum, Cycladum & Sporadum extima iacet Scyrus. Strabo illam, & Peparethum, atque Scyathum, contra Magnesium sitas esse dicit. Dicta autem Scyrus, quasi *Σκυρὸς*, ob loci asperitatem; unde à Statio *Scopulosa* vocatur. Olim habitata fuit à Pelasgis, & Caribus; ut ex Nicolao refert Stephanus Byzantinus. Marcianus postea à Chalcidensibus cultam.

—— τὴν Σκύρον δὲ, καὶ
τὴν Σκίαθον, ἐκ Θράκης διαβάντες, ὡς λόγος,
Πελασγῶται. πάλι δ' ἐρημὰς ἡρομῆας
αὐτὰς ἀπάσαις Χαλκιδεῖς ἐνωκίωσαν.

—— atque Scyrum ut transeunt
Ex Thracia, & Scyathum, velut vulgo ferunt,
Pelasgiota. destitutas insulas,
Rursus replerunt Chalcidenses incolis.

Postea Dolopum sedes fuit, qui cum latrocinij vicina maria infestarent, adeo, ut ne à mercatoribus quidem abstinerent, qui insulam suam frequentarent: Cimon Atheniensium dux eo trajiciens Dolopes expulit, & patriam illam subiecit, atque Aegæum mare à prædonibus liberavit. Cumque illi notum esset, Theseum, factione Mnesthei Athenis eiectum, in Scyrum confugisse, atque à Lycomedes rege per summum scelus ex scopulo præcipitatum; (vel quod viri gloriam & virtutem metueret, vel ut Mnesthei gratiam eius morte sibi pararet) omni studio eius sepulchrum inquisiuit. Atheniensibus enim oraculo imperatum, ut Thesei ossa in vibem referrent, eumque ut Heroem colerent, illud tandem aquilæ indicio reperit, quæ rostro tumulum quendam assiduo fodiebat. quo ille augurio permotus, locum iussit effodere, atque reperto ibi eximia magnitudinis cadavere, cum gladio & pilo, prætoriam naui impositum secum Athenas tulit, atque à civibus magno honore, & splendido apparatu, excipitur.

Nobilitata etiam fuit hæc insula Achillis latebris, siquidem Thetis mater, futuri præscia, cum sciret filium suum, si ad Troianum bellum proficisceretur, gloriosum quidem, sed brevioris vitæ futurum, incertis belli illum statuit eximere; maluitque illum inglorium

A rium diuturniori vita frui; quare in Scyrum, ad regem Lycomedem, virginis habitu illum deduxit, sperans ibi tutum inter virgines latibulum. sed Vlyssis astu detectus, atque ad Troiam abductus fuit, cum prius ex Deidamia, Lycomedis filia, Neoptoleum seu Pyrrhum suscepisset. vt abunde Staius libris Achilleidos testatur. Abundabat Scyrus maxime capris, variisque lapidum generibus, Strabone teste. Erat hic insuper lapis mirandæ naturæ, vt auctor *Lib. xxxvi* est Plinius, qui integer fluitat, idemque in frustra comminutus *cap. xvii.* mergitur.

B Templum hic erat Palladi Littorali dicatum, ante vrbs ingressum situm. Staius i. Achilleidos.

Palladi Littoreæ celebrabat Scyros honorum

Forte diem.

Et lib. ii. manifesto ostendit ante urbem ædem eius fuisse.

— *magis indubitata magisque*

Scyros erat, placidique super Tritonia custos

Littoris. —

Nummus hic Neptunum cum tridente ab vna parte, ab altera nauis rostrum.

C

Π Ε Π Α Ρ Η Θ Ι Ω Ν.

P E P A R E T H V S.

Cretenses Peparethum incoluere. Olei & vini ferax.

I Nter Cycladas etiam annumeratur Peparethus, quæ in Ægeo mari, non procul ab Atho monte iacet, quam olim Euonum dictam refert Plinius. circuitu suo patet nouem passuum millia. Martianus

D Cretas dicit hanc quondam habitasse.

— *ἂν Κρήτης ἢ οἱ*

Μετὰ Σταφύλας Διαβάτης ἐκ Γνώσσης ποτὲ

Πεπάρεθον, ἐγγυὸς κειμήλιον, τ' αὐτῆς ἴκον

Νήσων Κυνοκελεύουσι.

Cretæ incolæ cum Staphylo olim ἐ Γνοσσία

Peparethum, & huic propinquam Icum alteram insulam

Caperè condere.

T. Liuius non ignobilem urbem in illa fuisse dicit, quam Philippus bello, quod aduersus Romanos gessit, solo æquauit. Magnus hic olim

E prouentus olei, vnde Ouidius vii Metamph.

— *nitideque ferax Peparethus oliuæ.*

Vinum etiam Peparethium apud Athenæum & Pollucem inter nobiliora recensetur.

Seneca videtur Peparethum in Attica collocare, nisi aliam ab hac A
nostra innuat; in Troade.

Attica pendens Peparethos ora.

Quid sibi nummus hic velit, dubius sum. nam mulier videtur, à poste-
riori corporis parte in bouem mutata. An Io est, quæ inter Iouis am-
plexus in vaccam mutata, importuno Iunonis aduentu?

Θ Α Σ Ι Ω Ν.

T H A S V S.

B

*Aurarijs metallis diues. Thasus Cadmi socius. Pariorum colo-
nia. Ab Hercule expugnata. Phænices metalla detexerunt.*

*Theagenes nobilis Athleta mcccc. coronas accepit. Her-
culis Thasij templum antiquissimum.*

Vinum mirandæ natura.

THraciæ obuerfa iacet Thasus insula, non procul à monte Atho,
quam olim Plinius Aeriam, & Aethriam, dicit vocatam, ob aeris
forte salubritatem. inter Stymonis autem & Nessi fluuiorum ostia sita C
erat. Eustathius ad Dionysium Alexandrinum dicit, vocatam olim
χρυσήν νήσον, διὰ τὰ χρυσῶν μετέλλα, auream insulam, ab aurarijs metallis, quorum
ibi copia. Condita autem fuit à Thaso, Neptuni filio, vt refert Apol-
lodoros, & Eustathius: Herodotus vero, à Thaso Phænice nomen ob-
tinuisse dicit. Hic Thasus Cadmo se socium adiunxit, vt Europam in-
uestigaret: atque in Thasum veniens, de suo nomine illam vocauit,
urbemq; ibi condidit, vbi fato functa Cadmi mater Telephassa, quam
Stephanus Telephen vocat. Pausanias hunc Thasum Agenoris filium
dicit fuisse, atque ita Cadmi frater Thasus iste, quem Stephanus decem
ætatibus ante Herculem vixisse scribit. siquidem Thasi tempore flore- D
bat Belus, auunculus eius, & Agenoris frater, qui pater fuit Ægypti, à
quo natus Lynceus, hinc Abas, Acrisius, Danae, Perseus, Alcæus, Am-
phytrio, cuius filius Hercules. Herodotus vero quinque tantum æta-
lib. II. tibus ante Herculem dicit Thason conditam fuisse. Parij autem postea
Thasum coloniam deduxerunt, vt Thucydides & Strabo testantur, id-
que ex oraculi monitu, quod Archilocho Pario datum refert Ste-
phanus.

*Ἄγγιλον Παρίοις Τηλεσίκλεις, ὡς σε κελδύω
νήσω ἐν Ἡερίῃ κτίζειν Ὀδίδειον ἄστυ.*

Erat enim Archilochus Teleficlis filius. Vocabatur autem *Ἡερία*, seu vt E
Plinius Aeria, hæc insula prius, mox Thasus.

Ab Hercule etiam Thasum expugnatam refert Apollodoros lib. II.
qui, eiectis Thracibus, Androgei filijs eam incolendam dedit. Quod
mihi

A mihi monstri instar est, nam Androgeos defuncto Hercule ab Atheniensibus interfectus fuit. quare in voce hac non dubito mendum esse, vel de alio Androgeo Apollodorus loquitur.

Darius etiam cum Græciæ bellum meditaretur, Thasios in potestatem suam redegit; insimulatos postea à vicinis tanquam defectio- nem meditantes, iussit illorum muros dirui, & naues Abderam deduci. Erant enim Thasij opulenti, ob prouentum vberem, quem ex aurarijs percipiebant, cuius magnam partem in compingendis nauibus, & struendis mœnibus consumebant. Nam, teste Herodoto,
 B Phœnices, quum primum duce Thaso in hanc insulam peruenissent, opulenta metalla detexerunt, quæ sua ætate adhuc Phœnicæ dicebantur, præter quæ ipsi incolæ alia inuestigarunt, ex quibus poterant annua recipere ad ducenta, aliquando & trecenta talenta, si tributorum immunes fuissent. Ab Atheniensibus vero Thasij post bellum Medicum descuerunt, eo quod emporia metallorum, aliarumque rerum, in aduersa Thracia haberent. sed pugna nauali ab Atheniensibus victi, & per triennium obsessi, cum frustra Lacedæmoniorum opem implorassent, tandem se dediderunt: à quibus iussi mœnia diruere, nauesque tradere, vt fuse narrat Thucydides lib. 1.

C Ex hac etiam insula Theagenes fuit athleta, qui vel à puero insigni virium robore præditus; Siquidem XII annorum cum esset, *Pausanias in Eliasis.* æneum simulachrum cuiuscumque Dei in foro positum; humeris impositum, domum fertur abstulisse; postea ob egregias corporis vires, ad pugilum certamina se applicuit, & Eurhymum nobilem pugilem lucta superauit; varijs denique certaminibus MCCC coronas accepit. Postquam vero vita functus est, statuam eius improbus quidam, qui illum odio prosequutus fuerat, noctu flagris cedebat, tanquam ipsum Theagenem hac pœna vlcisceretur. Sed collapsa statua hominem oppressit, & contumeliam suam Theagenes ultus
 D fuit. huius liberi statuam cædis postularunt, Thasij ipsam mari demergunt, iuxta Draconis leges, qui latis de homicidio decretis complexus est & res inanimatas pari pœna: si quid collapsum fuerit, & hominem interfecerit. Cum deinceps ob terræ sterilitatem apud Thasios fames ingrauesceret, consulto oraculo Delphico, illis responsum, vt exules reuocarent; quod cum fecissent, nec mali leuamen perciperent, secundo Apollinem consulunt, præstitisse se quæ imperasset, nihilominus deorum aduersus se iram perseuerare: Pythias responsum dedit, ob Theagenis spretos honores, illis hæc euenisse. Anxij Thasij, quo pacto statuam eius ex mari recuperarent, piscatores reti
 E statuam atraxerunt, quæ pristino loco reposita, illique sacra tanquam Deo facta. Miror omnia hæc, quæ à Pausania de Theagene, illa à Suida de Nicone Thasio dici.

Optimo etiam vino nobilitata Thasus, adeo ut apud Comicos Græcos passim de illo sermo, ut videre est apud Athenæum. Sed inter illa duplex vini genus, mirandæ naturæ, hac in insula proueniebat. vnum soporiferum, alterum vigilias inducebat. Plinius. *Apud Thasios duo genera vini diuersa facere prodiderunt, vnum quo somnus concilietur, alterum vero quo fugetur. apud eosdem & vitis theriace vocatur, cuius & vinum & vna contra serpentum ictus medetur.* Athenæus etiam de iisdem vinis lib. I. *Ἐνθάσῳ ἢ λέγεται ὡς αὐτὸ ποιῶσιν οἶνον πινὰ ὑπερηλικόν, καὶ ἕτερον ἀγρυπνεῖν ποιῶντα τὰς πίνοντας.*

Dionysius Alexandrinus Thasum vocat. *Ὠζυγίη τε θάσον δημήτερος ἀκτῶ.* Ogygiamque Thasum Cerealia rura. Caussam dat Eustathius, *διὰ τὸ ὕδαιμον τῆς νήσου, καὶ ὕδαρπον,* ob insulæ scilicet fertilitatem. Vnde in prouerbium abiit, *θάσος ἀροθῶν,* Thasus bonorum. De quo vide Zenodotum.

I. Hercules est sagittantis specie, vno crure innixus, cum leonís exuijs, & ab auersa parte, caput ipsius hedera coronatum. Cum enim Thasij origine Phænices essent, illorum etiam Deum colebant, qui Thebano Hercule multis sæculis vetustior fuit, adeo ut Herodotus asserat lib. II. templum Herculis, quod Thasi erat, quinq; hominum ætatibus antiquius fuisse, priusquam Hercules Amphytrionis nasceretur, vidisseque etiam Tyri templum aliud Herculis, cognomine Thasij. Pausanias etiam auctor est, Thasi eundem Herculem ab oppidanis coli, quem Tyri.

II. Diana est cum pharetra & arcu, cuius forte ibi peculiaris cultus. Hipp. noster in Epidemicis historijs, Dianæ phanum in Thaso fuisse memorat. ab auersa parte Herculis sagittantis species.

III. Hercules cum spolio leonino, & claua, & pharetra.

IIII. Bacchus capite pampinis vix coronato. Dictum est, optimo vino illam abundasse. ab altera Hercules, cum claua & spolio leonis, cum inscriptione *Ἡρακλῆς Σωτήρ,* Herculis seruatoris.

V. Hercules, vno genu innixus, scyphum dextra tenens, & auersa parte cantharus.

Λ Η Μ Ν Ι Ω Ν.

L E M N V S.

Vulcano sacra. A Pelasgis habitata. Illorum crudelitas in Atticas mulieres. Miltiades illam occupat. Mulierum in viros seuitia. Terra Lemnia. Labyrinthus nobilis. Cur Vulcano pileus appingitur. Is Deus, & Minerua, artium inuectores.

IN Aegæo mari sita est & Lemnus, aduersus Troadem, quæ circuitu suo patet XXII. M. P. ab aliquibus *Δύπολις* nuncupata, quod duas vrbes haberet, Hephæstiam scilicet & Myriam, Vulcano quondam sacra.

A sacra. Refert enim Homerus Vulcanum, cum Iunonem vinculis vellet exfoluere, quibus eam Iupiter suspenderat; è cælo præcipitatum, in Lemno decidisse, ibique ab incolis susceptum, & benigne curatum fuisse. quare & in insula maximus illi cultus, & vrbs Hephestia in eius honorem dicta. Incoluere illam quondam populi, quos Strabolib. x. Σαπαίης vel Σιωπός, ex Homeri sententia vocat, Thraciæ prisci cultores. Marcianus primo à Thoante Bacchi filio cultam, mox ab Atheniensibus coloniam eo missam dicit.

B Εἶτ' ἐμπελαγία Λήμνῳ, Ἡ Φαίς τε τριφός,
 Ἦν ὁ Διούσης πρῶτον οἰκίσθη θεός,
 Μετὰ ταῦτα δ' ἔρχεν Ἀθηναίων ἀποικίαν.
*Lemnusque alumna Mulciberi, cinctæ pelago,
 Quam condidit primum Thoas Baccho satus,
 Sed postea habuit Atticam coloniam.*

Aemylius Probus in vita Miltiadis, testatur Cares olim Lemnum coluisse, quod nemini mirum videbitur, qui sciat Cares imperium maris multis annis tenuisse. Herodotus vero lib. vi. refert Pelasgos Attica eiectos Lemnum occupasse, eosque, iniuriæ memores, occulto triremes instruxisse, & plurimas Atheniensium vxores, quæ festum
C Dianæ Brayronæ agebant, raptas abduxisse, & delatas in Lemnum pro concubinis habuisse; quæ editos liberos Attica lingua, & patrijs moribus imbuerunt, puerique nullam societatem cum Pelasgorum filijs admittebant, & si quis è suis vapularet, cuncti auxilium ferébant, & se mutuo tutabantur: quod vbi Lemnijs compertum, statuerunt omnes illos cum matribus Atticis necare, ne, postquam adoleuissent, filios suos legitimo coniugio natos insula expellerent. Omnes itaque pueros, illorumque matres, stato die interficiunt, quo peracto scelere, maxima frugum sterilitate insula laborauit. Delphos itaque mittunt, qui præsentis calamitatis laxamentum aliquod à dijs exposcerent. Pythia iussit, vt Atheniensibus pœnas quas vellent penderent: Athenienses petierunt, vt vniuersa decederent regione, quod cum Pelasgi facere recusarent; promiserunt se iussis illorú obtemperaturos, si vento aquilone naus vno die Lemnum ex Attica regione veniat, (est enim contrarius illis, qui Athenis Lemnum nauigant) atque ita re infecta discedunt. Sed Miltiades, occupata Cheroneso, quam Atheniensibus colendam dederat, memor Lemniorum responsi, Lemnum adiit, atque ex pacto postulat sibi dedi insulam. siquidem aquilone vento domo profectus eo peruenisset. Lemnij non tam pacto, quam secunda Atheniensium fortuna perterriti, ex insula demigrarunt, atq; ita Atheniensium iuris
E facta est Lemnos. Nota etiã est horrenda illa laniena, qua Lemniæ mulieres viros omnes vna nocte iugularunt, præter Hysipylem, quæ Thoantem patrem seruauit; & clam navigio imposuit, quem tempestas in Tauricam detulit. Causa huius nefariæ cædis à Poetis in Veneris iram reijcitur,

reijcitur, quod mulieres Lemniæ aliquot annis nulla ibi sacra fecerant. quare in virorum odium illas Venus adduxit, qui Thressas concubinas duxerunt. Valerius Flaccus II. Argonauticon. A

— *Contra Veneris stat frigida semper
Ara loco, meritas postquam dea coniugis iras
Horruit, & tacitæ Martem tenuere catena.
Quo circa struit illa nefas, Lemnoque merenti
Exitium fatale mouet.*

Cui & Statius lib. v. Thebaidos consonat.

— *Nullos Veneri sacrauimus ignes,
Nulla deæ sedes, mouet & caelestia quondam
Corda dolor, lentoque irrepunt agmine pœnæ.* B

Apollonij Scholiastes refert mulieribus *δυσοδμίαν*, seu grauem odorem, à Venere immissum, qua de caussa illas viri auerfari sunt.

Antigonus vero libro Mirandarum narrationum, dicit mulieres Lemnias hunc fœtorem contraxisse, quando Medea cum Iasone eo appulisset, ac venenis totam illam regionem infecisset, ita vt viri earum congressu abstinerent. Sed cum cæteris scriptoribus hoc pugnat. Accessere postea Lemnum Argonautæ, quos laribus suis mulieres Lemniæ susceperunt, & ex Iasone Hypsipyle duos filios peperit, Euenum C & Thoantem. Cum vero post aliquot annos innotuisset, Hypsilylen patrem communi laniæ exemisse, conatæ sunt illam ceteræ interficere, nisi fuga salutem quæsiuisset. in itinere à prædonibus capta, Lycurgo regi Nemææ vendita fuit, quæ Argiuos postea siti laborantes, dum Thebas cum omnibus copijs properant, demonstrato fonte seruauit, vt Statius fusè narrat. Præcipuè autem nobilitata fuit insula hæc, terra Lemnia, quæ Græcis *σφραγὶς Λημνία*, seu sigillum Lemnium, vulgo terra sigillata dicitur. hanc Dioscorides refert in cauernoso quodam Lemni cuniculo effodi, & cum caprino sanguine misceri, quem postea incolæ in pastillos efformantes, capræ figura signant, & *σφραγίδα αἰγῆς* appellant. Sed Galenus, qui Lemnum nauigauit, vt hanc terram exploraret, lib. ix. de simplicium medicamentorum facultatibus, ostendit Dioscoridem hac in re lapsum. Refert enim se comperisse, terram hanc tantum effodi circa Hæphæstiada ciuitatem, quæ orientem insulæ partem spectat. Collis ibi est, ambusto similis colore ipso, tum quia sterile solum nullas arbores, aut virentes herbas, producit; adeo vt locus ipse fabulæ initium dedisse videatur, de Vulcani lapsu. In hunc collem sacerdos quotannis ascendit, & tritici atque hordei certo numero piamenti gratia terræ reddito, plaustrum hac terra replet, atque in urbem comportat, maceratamque aqua terram, lutum E illud, quod subsidet, aufert, reliquum vt inutile abijcit, illudque pingue lutum eo vsque deficcat, dum mollis ceræ consistentiam accipiat, atque sacrum Dianæ sigillum imprimit, atq; exficari permittit, atque postea
in vsum

A in vsum medicum adhibetur, aduersus lethalia venena, & acres erodentesque fluxiones, summum remedium. Hac etiam in insula ex Hellanici sententia refert Isacius Tzetzes ad Lycophronis Cassandram primum inuentum fuisse ignem, & armorum fabricam. Labyrintho olim etiam Lemnus celebris. Quatuor enim nobiliores fuisse, scriptores asserunt, Ægyptium, Creticum, Italicum, & Lemnium. De hoc Plinius. *Lemnius similis illis, columnis tantum centum quadraginta mirabilior fuit: quarum in officina turbines ita librati pependerit, ut puero circum agente tornarentur: Architecti illum fecere, Zmilus & Rholus & Theodoros indigenæ; extantque adhuc reliquiæ eius, cum Cretici Italicique vestigia nulla extant.*

Lib. XXXVI
cap. XII.

Duo priora nominata Vulcanum habent cum fabrilibus instrumentis: in priori quidem incudem cum fulmine, & malleo. is enim Ioui fulmen fabricare dicitur. Virgilius.

*His informatum manibus, iam parte polita
Fulmen erat; toto genitor quæ plurima cælo
Deiicit in terram, pars imperfecta manebat.*

Adde etiam à Seruio obseruatum I. Æneidos, Vulcanum etiam possidere fulminum iactus, præter Iouem, & Mineruam. In secundo vero, C forceps, & malleus; caput eius in utroque humero tectum, vnde apud Arnobium lib. VI. *Vulcanus cum pileo & malleo.* Cuius rei causam Eusebius lib. Præparationis Euangelicæ explicat; *Ignis virtutem Vulcanum dicit vocari, & in forma hominis simulachrum ei constitutum, in cuius capite pileus est cæruleus; celestis symbolum volutionis, vbi integer sincerusque ignis inuenitur. nam qui è cælo in terram delapsus est, cum imbecillior sit, materiaque indiget, claudicans fingitur.*

III. Vulcanum ab vna parte, ab altera Mineruam habet, vel quod in Lemno etiam Mineruæ cultus erat. nam lucum eius ibi fuisse, vbi mulieres coniurationem habuisse de interficiendis maritis, auctor est D Statius lib. V.

*Tunc viridæ late lucus iuga celsa Mineruæ
Propter opacat humum, niger ipse, sed insuper ingens
Mons premit, & gemina pereunt caligine soles.
Hic sanxere fidem.*

Vel quod artes Mineruæ ac Vulcano plurimi acceptas tribuere, vt auctor est Phornutus; Mineruæ quidem, quando hæc prudentia ac industria videtur: Vulcano autem, quod plurimæ artes ignis opera efficiantur. Sic Plutarchus libello, Vtrum ignis, an aqua, sit vtilior; dicit ignem, & reperisse omnes, & conseruasse, artes. vnde & Vulcanum principem E ac ducem artium faciunt. Huc etiam fortasse facit, quod Athenienses Lampadum festum agebant triplex, in Vulcani, Mineruæ & Promethei honorem, quod tres illi, artium præcipui essent inuentores.

IV. Muliebris facies bifrons ab vna parte, & Minerua ab altera habetur.

M Y R I N A I Ω N.

M Y R I N A.

IN Lemni parte occidua sita erat vrbs Myrina, quæ à Myrina Thoan-
tis vxore, Crithei filia, ita dicta, vt auctor est Apollonij Scholiastes.
In huius vrbs forum solstitiali tempore Athos mons eiacularur um-
bram suam, vt auctor est Plinius. quod certe mirum, nam ab illo distat
Lemnos LXXXVI. M. P. Apollonius Rhodius disertis versibus hoc expli- **B**
cat.

Ἡ εἰ δὲ νιοσομύροις γ' Ἄθω ἀνέπλεε κελώνη
Θρηκική, ἢ πόσον δ' ἴσπερθε Λῆμνον ἔξωθεν,
Ὅσον ἐς ἔνδιον κεν εὐσόλῳ ἔλκας ἀνύσσει.
Ἀκροτάτη κορυφῇ σκιάς κ' ἐσάχρει μυρίνης.

Quos Erasmus ita Latine vertit:

*Solis ad exortum, vada salsa secantibus alto
Vertice se ostendit Athos, mons Thracius, is qui
Dissitus à sacra tanto discrimine Lemno,
Quantum alata die valeat transmittere nauis.
Hanc tamen aerij contingit verticis vmbra;
Quin longinquam etiam contingit adusque Myrinam.* **C**

Nummus ab vna parte Apollinem, ab altera fœminam seminudam
exprimit.

T E N E Δ I Ω N.

T E N E D V S.

*Tennes, Cygni filius. Eius fanum tibicen non ingreditur.
Cur biceps vultus cum securi. Tenedia securis.
Apollo Sminthius.* **D**

IN Hellesponto Sigæis littoribus obuersa iacet Tenedos, inter Spora-
das insulas ab Hecataeo annumerata. olim λευκόφρυς, seu Leucophrijs
dicta. Plinius & Phenicem, & Lyrnessum vocatam dicit, aliqui καλύδιαι,
vt Strabo refert. Dicta autem est Tenedus, à Tenne, Cygni filio, qui,
teste Diodoro Siculo, colonos ex opposita continente, in Leucophrym
desertam habitatoribus deduxit, & diuisis viritim agris inter subdi-
tos, urbem etiam vocatam Tenedum condidit. qui cum rempub. pru-
denter & magna cum iustitiæ laude administraret, egregia dum vixit **E**
laude floruit, & post mortem diuinis honoribus à ciuibus ornatus
fuit. nam & templum in eius honorem condiderunt, ex sacrificijs tan-
quam Deum coluerunt. Distabat autem à continente, Strabone teste,
xI stadijs,

A XL stadijs, Plinius à Sigæo XII M. P. cccc. distitam scribit. Ambitu vero suo LXXX stadia occupat, portus item duos habet. Virgilius ante Troianum bellum dicit insulam opulentam fuisse, postea vero nauium stationem parum tutam. sed cur non versus eius appono ex II. Aeneidos.

*Est in conspectu Tenedos, notissima fama
Insula, diues opum, Priami dum regna manerent,
Nunc tantum portus, statio & male fida carinis.*

B Sed quia varia de Tenedi conditore feruntur, lubet videre, quæ Paulanias inter ceteros, in Phocicis referat. Cycnus fuit Neptuni filius, Colonis is imperabat (qui locus erat in Troade contra insulam Leucophryn) qui ex Proclia Clytiæ filia, Laomedontis secundum Isacium Tzetzem, Tennem & Hemithiam suscepit: qua defuncta, nouercam illis supraduxit Craugasi filiam: quæ cum correpta Tennæ amore esset, de stupro illum interpellauit: sed repulsam passa, criminatur apud virum, innoxium iuuenem, quod vim illi conatus fuisset inferre. Credulus pater, ira accensus, Tennem cum sorore in arca conclusos in mare misit. sed illorum innocentia vindex Deus, ad insulam Leucophryn saluos adduxit, Tennæque ab incolis regnum oblatum: C Cycnus tandem vxoris flagitio comperto, ad filium nauigat, vt & ignorantiam suam fateretur, & culpam deprecaretur. Proinde cum ad insulam appulisset, funesque nauticos ad arborem alligasset. Tennes præ iracundia patrem audire noluit, & securi funes abscidit. Tzetzes vero refert, Cygnum occisum, Philonomam vxorem cum filijs in gratiam redijsse, & cum illis Tenedi habitasse. Hic Tennes cum Troiani belli tempore ab Achille esset interfectus, legem fuisse à Tenedijs latam, refert Diodorus, ne quis Achillis nomen, in conditoris sui Tennes fano enunciaret. Similiter etiam vetitum fuit, ne quis tibicen templum eius ingrederetur, quia tibicine quidam nouerca calumnijs falso testimonio apud Cycnum adstipulatus fuerat. D vnde & paræmiam refert Stephanus exortam, Τενέδιον ἀλωητής, Tenedius tibicen. de falso teste. Hac in insula fontem fuisse auctor est Plinius, lib. II. cap. III. qui semper à tertia noctis hora in sextam ab æstiuo solstitio exundaret.

I. Securim habet ancipitem, cui duo mures adsunt, ab altera vero parte biceps vultus. Huius rei causam reddunt Stephanus Byzantinus, & Suidas; regem Tennem tulisse legem in adulteros, vt vtrique caput amputaretur, idque in suo filio obseruasse, eaque de causa etiam in nomismatis, altera parte securim, in altera duos vultus incidisse. E Stephani verba sunt. Διὰ πῶτο φασὶν ὅτι ἔνομίσματα τῶν Τενεδίων κεκαράχθαι ἐν ᾧ τῷ ἑτέρῳ μέρει πέλεκυς, ὅτι ἡ ἑτέρα δὲ κεφαλὰς, εἰς ὑπόμνησιν, ποδὲν πᾶδα παθήματα. Nihil potest apertius ad nomisma nostrum dici. Ferunt etiam Tennem ob nouercales iniurias capitalia iudicia cum

securi exercuisse, vt conuicti confestim occiderentur, vnde prouerbia A manarunt $\tau\epsilon\nu\acute{\epsilon}\delta\iota\circ\ \pi\acute{\epsilon}\lambda\epsilon\upsilon\varsigma$, Tenedia securis, $\tau\epsilon\nu\acute{\epsilon}\delta\iota\circ\ \acute{\alpha}\nu\theta\rho\omega\pi\circ$, Tenedius homo, de seueris iudiciis. Refert etiam Suidas duas dedicatas secures Tenedios venerari. Plutarchus de Pythiæ oraculis, scribit Tenedios securim dedicasse, à cancris qui apud eos nascuntur, loco cui Asterium nomen, soli in testa formam securis expressam gestantes.

II. Ab vna parte Apollinis caput habet radiatum cum mure, ab altera securim. Est autem Apollinis Sminthij, qui in Tenedo delubrum habebat, Strabone teste, cuius Homerus in limine Iliados meminit.

———— $\tau\epsilon\nu\epsilon\delta\omicron\iota\ \tau\epsilon\ \acute{\iota}\phi\iota\ \acute{\alpha}\nu\acute{\alpha}\sigma\epsilon\iota\varsigma$

$\Sigma\mu\iota\nu\theta\epsilon\ddot{\upsilon}$. ——— I. *Tenedo qui fortiter imperas Smintheu.*

B

Dicebatur autem $\Sigma\mu\iota\nu\theta\omicron\varsigma$, à muribus, quos Aeoles & Troiani $\Sigma\mu\iota\nu\theta\epsilon\varsigma$ vocant. Causam appellationis huius reddit Ælianus, lib. viii de historia animalium cap. x. Cum magna vis murium Aeolensium & Troianorum segetes popularentur, atq; immaturas consumerent, ita vt nullam spem sementis reliquissent, ad Delphicum oraculum proficiscuntur, responsum illis, oportere vt Apollini Sminthio sacrificent. quod cum fecissent, ab hac murium calamitate fuisse immunes. Strabo vero refert, Teucris è Creta profectis oraculum datum fuisse, ibi eos sedem fixuros, vbi terrigenæ eos adorirentur; id circa Amaxitum Troadis urbem C contigisse, maximam enim ibi agrestium murium multitudinem noctu exortam, & quidquid armorum, & utensilium, ex corio inuenissent, corrosisse. Teucros ibi fixisse sedes, & montem Idam ab Ida, quæ in Creta est, appellasse. Heraclides Ponticus auctor est, mures ibi circa templum abundare, & sacros existimari, simulachrum vero instructum esse, vt murem pedibus premat; in Chrysa etiam vrbe Apollinis Sminthij delubrum esse, inibique statuam, quam Scopas Parius fecit, cuius pedibus mus subiacet. Cum autem Tenedos, inter Aeolenses vrbes annumeretur, ibique Apollo Sminthius, vt in pluribus Aeolidis locis colatur, habet etiam murem adiunctam, vt ceteræ eius statuæ, D quare & in primo nummo mures conspiciuntur, in Sminthij Apollinis memoriam.

Λ Ε Σ Β Ο Υ.

L E S B V S.

A Pelasgis culta. Octo olim urbibus habitata. Vinum Lesbium. Orphei caput, & lyram, Lesbium appulisse ferunt. Neanthi casus. Sappho nobilis poetria.

E

INter Aeolicas insulas clarissima est Lesbos, & instar omnium metropolis, cuius circuitus ex Isidori sententia CLXVIII M. P. ex aliorum vero

CXLV

A CXLV complectitur. Varia olim nomina habuit. nam, referente Plinio, Hemeite, & Lafia, Pelasgia, Ægira, Æthiope, & Macaria appellata fuit. Diodorus vero, & Tzerzes ex Lycophrone, Issam dictam; Eustathius vero ad Dionysium Alexandrinum, Mitylenem etiam vocatam asserunt. Pelasgi autem primi illam coluere, qui duce Xantho Triopæ filio, ab Argis venientes, Lyciæ quandam partem habitarunt, deinde in Lesbum adhuc desertam traiecere, distributoque inter populares agro, insulæ, quæ prius Issa dicebatur, Pelasgiæ nomen datum. Cuius vero Deucalionis tempore diluuium etiam Lesbum occupasset, iterum sine cultoribus vacua permanfit, donec Macareus, Iouis è Crinaco nepos, amœnitate insulæ captus, sibi eam elegit, quo paulatim multi tum Iones, tum ex finitimis, confluxere. quo tempore etiam Lesbos, quem Lapithas, Aeoli filius, Hippotæ nepos, progenuerat, Delphici oraculi monitu, cum nouis colonis in hanc insulam commigravit; & Macarei filia Methymna coniugio sibi deuincta, ex æquo illam participauit. Qui auctus indies opibus, & potentia stabilita, Lesbum à suo nomine vocauit, vt auctor est Diodorus Siculus. Eustathius vero, à Lesbo vrbe vniuersæ insulæ nomen inditum fuisse memorat. Octo oppidis olim insignis, de quibus Plinius. *Lesbos octo oppidibus inclita ex ijs Pyrrha hausta est mari, Arisbe terrarum motu subuersa, Antissam Methymna traxit in seipsam, VIII urbibus Asiæ in XXXVII M. P. vicina, & Agamede obiit, & Hiera. restant Eresos, Pyrrha, & libera Mitylene, annis D. potens.* Quo loco vox Pyrrha repetita, est delenda. dixerat enim, Pyrrham esse mari haustam. Eustathius πεντάπολις vocat Lesbum, quod quinque in illa essent ciuitates, quod ante illum dixerat dudum Pomponius Mela, qui tantum quinque vrbes recenset. *In Troade Lesbos, & in ea quinque olim oppida Antissa, Pyrrha, Eresos, Ciraua, Mitylene.*

Lib. v.

cap. xxxi.

D Infula autem vniuersa fertilissima, & generosi imprimis vini abundans; quod inter præcipua à Plinio numeratur. *In summa gloria post Homericam illa, de quibus supra diximus, fuere Thasium, Chiumque, ex Chio quod Arnifium vocant. his addidit Lesbium Erasistrati maximi medici auctoritas, circiter DC annum vrbis Romæ.* Poetis vero egregiæ celebratum. & ne turbam aduocem. Horatius I. Odarum xvii.

Lib. xiv.

cap. vii.

Hic innocentis pocula Lesbij

Duces sub vmbra.

Nobilitata etiam vulgata fabula capitis Orphei, quod corpori abscissum vñdis huc aduectum cum lyra eius ferunt. Ouidius xi Metamorph.

E *Flebile nescio quid quæritur Lyra, flebile lingua
Murmurat ex animis, respondent flumina, ripæ,
Iamque mare inuectæ, flumen popolare relinquunt
Et Methymnæ potiuntur littore Lesbi.*

Caussam huius fabulæ reddit Eustathius ad Dionysium Alexandrinum. *A*
 ποδο δὲ ἐμυθόετο, ἀπὸ ἀριστῶν ἐκεῖ καὶ μὲν Ὀρφέα φησὶν ἄνδρα λόγιον, ὃν ἴδον καὶ Ἀρίων
 ὁ Μηθυμναῖος, καὶ Πίττακος, καὶ ὁ ποιητὴς Ἀλκαῖος, καὶ ἡ Σαπφώ. *Quod ideo fabulati*
sunt, quod post Orphea eloquentissimos viros habuit, inter quos Arion Me-
thymneus, Pittacus, Alcaeus poeta, & Sappho. Orphei autem lyram Lesbij
 in Apollinis templo dedicatam suspenderunt. cuius rei fama cum mul-
 to post tempore ad Neanthum Pittaci filium peruenisset, quod huius
 lyræ concentu demulsisset Orpheus feras, & ipso iam cæso per vndas
 lata nemine modulante resonasset; capitur fatuus ille incredibili cu-
 piditate eius potiundi. quare magna pecuniæ vi antistitem templi cor- *B*
 rupit, vt Orphei lyram illi tradat, supposita alia, qua accepta cum pa-
 rum tutum crederet interdum in vrbe canere; nocte sinu occultatam se-
 cum ferens, solus in suburbium pergit, vbi cum lyram imperite pulsare
 incipit, ac chordas perturbat, sperans, artis musices rudis, vt percussæ
 chordæ diuinum aliquod carmen resonarent, quo cunctos permoue-
 ret; canes interim strepitu insolito exciti ex vicinia coeunt, & infeli-
 cem citharædum discerpunt. quid ipsi cum Orphea solum commune
 fuit, vt refert Lucianus dialogo aduersus indoctum.

Auctor est Eusebius, Lesbios olim maris imperium habuisse post
 Caras per annos LXIX, Olympiade XXVI. *C*

I. Duarum fœminarum obscœnum schema exprimit, nam Sappho
 olim, & puellas sectabatur, ac illas non secus ac pueros impudens ama-
 bat, vnde & Tribas dicta. Ouidius epistola Sapphus ad Phaonem.

Lesbides, infamem quæ me fecistis, amate.

Et alibi idem poeta.

Lesbia quid docuit Sappho, nisi amare puellas.

Tres autem memoratur eius potissimum sodales atque amicas fuisse,
 quibuscum illi turpis consuetudo, Telesippa, Megara, & Atthis. Vnde
 & à poetis Mascula Sappho nuncupatur. quamuis alij ob virilem ani-
 mum, quod se à Leucadia rupe præcipitarit, vt supra diximus, hoc illi *D*
 epithetum inditum putant.

II. Ab vna parte psaltria est cum lyra, ΣΑΠΦΩ ΛΕΣΒΙΣ, *Sappho Lesbia:*
 ab altera etiam muliebris species humeristenus, vtrumque in Sapphus
 memoriam. siquidem Mitylenæi, teste Iulio Polluce, monetæ suæ Sap-
 phus effigiem insculpebant. Fuit autem hæc Scamandronymi & Clei-
 des filia, quæ Olympiade XLIII, vna cum Alcæo poeta floruit. quæ
 cum poetices studio se applicuisset, ad summam claritatem peruenit,
 adeo vt ne Alcæo quidem cesserit. Ouidius epistola ad Phaonem.

Nec plus Alcæus, consors patriæque lyraeque,

Laudis habet, quamuis grandius ille sonet. *E*

Lib. xiii. Magnum etiam Strabonis de illa est elogium, σωήμασε ἢ τέτις καὶ ἡ Σαπ-
 φώ, θωμασὸν πρῆμα, ἔμδ' ἰσμὸν ἐν τῷ αὐτῷ χρόνῳ τῷ μνημονοδωρῶ Φανείσας ἡνὰ
 γυαῖκα ἐναμίλλον ἔδ' ἔμ μικρὸν ἐκείνη ποιήσεως χάριν. *Cum ijs Sappho claruit, quod*
mirum

A *mirum est, nam nullam fœminam scimus hoc memorabili tempore huic similem visam, nec in minima poetice parte cum illa comparandam.*

Ab illa etiam carmen Sapphicum, tanquam ab auctore, nomen sumpsit. Suidas illam primo plectrum inuenisse, Menechmus vero Sycionius apud Athenæum, primam usum fuisse pectide, quam aliqui magadarim vocant, Philoxenus apud Plutarchum lib. de Musica, à Sapphone primam Mixolydiam harmoniam inuentam scribit.

M Y T I Λ H N H Σ.

B M Y T I L Æ N Æ.

Mytilenæorum defectio. Atheniensium seuum decretum in illos. Pittaci cum Phrynone pugna. Apollinis Maloentis templum.

Maxima & totius Lesbi præcipua vrbs est Mytilenæ. à qua, iam ab Eustathij tempore, vniuersa insula nomen sumpsit. dicta ita, Stephano teste, ἀπὸ μυτιλῶν ἢ καίσαρος θυγατρὸς, ἢ Πέλοπος. οἱ δὲ, ὅτι μυτιλῆς ἢ οἰκίσης. οἱ δὲ ἀπὸ μύτων ἢ Προσδῶν, ἢ μυτιλῶν. *A Mytilenæ Caesaris filia & Pe-*
C*lopiis, aliqui à Mytile ductore colonie, alij vero à Mytone Neptuni & Mytilenes filio.* Diodorus vero Siculus à Macarei filia Mytilene, ita dictam auctor est. Sita erat olim inter Methymnam & Maliam: portus habebat duos, quorum ille, qui ad Austrum verget, nauium quinquaginta erat capax. Strabonis æuo clausus erat. qui vero in boream vergebat, magnus & profundus erat, & aggere protectus. Bello Peloponnesiaco, cum ab Atheniensibus ad Lacedæmonios descuiissent, à Pachete Atheniensium duce obsessi sunt. sed cum sociorum ignauia hostibus expositos se viderent, consumpta omni annona, Pacheti dederunt se, & populi Atheniensis potestati se permiserunt. Athenienses præcipiti ira & indignatione commoti, censuerunt omnes Mytilenæorum puberes interficiendos, impuberes vero & fœminas in seruitutem redigendos; quod decretum quum Pacheti misissent; sequenti die subijt eos fœuissimi decreti pœnitentia, quare alteram triremem mittunt, vt fontes tantum, & defectiõnis auctoris; capite plecterentur: atque ita Mytilene seruata fuit; muri tamen vrbs solo æquati, & naues ademptæ, vt narrat fusc Thucydides. Inter viros præclaros habuit Pittacum; vnum ex Græciæ sapientibus, qui cum patriæ suæ Imperator esset, bellum inter Mytilenæos & Athenienses ortum de agro Sigæo, cum Phrynone Atheniensium duce singulari certamine de summa rerum decertauit. vbi ad manus ventum, rete, quod sub clypeo occultum gestat, incautum hostem inuoluit, & occidit. Mytilenæis vero agrum conseruauit. Ciues hoc beneficio affecti; principatum illi patriæ detulerunt. quem cum per decennium gessisset, ac rempub. egregie

constituisset, sponte magistratu sese abdicauit, & decennio adhuc A priuatus superuixit, atque agrum sibi à ciuibus donatum Deo sacrauit, qui inde Pittacius dictus, vt tradit Diogenes Laërtius. Hinc etiam Alcæus nobilissimus Poëta Lyricus, qui Pittacum carminibus suis valde infectatus fuit, tanquam patriæ tyrannum; cum, Strabone teste, is tantum principatum adierit, vt tyrannidem euerteret. Sappho etiam Mitylenæa fuit, vt & Diophanes orator. & Strabonis æuo illustres viri fuerunt, Potamon, Lesbodes, Crinagoras, & Theophanes rerum scriptor.

Nummus hic Apollinis videtur capite laureato, & Lyra ab altera B parte, nam extra urbem celebre erat templum Apollinis Maloentis. Thucydides, lib. III. *Renunciatum enim eis erat, futurum Apollinis Maloentis festum extra urbem, quod omni Mitylenæorum frequentia celebratur.* Stephanus. *μαλλόεις Ἀπολλων ἐν Λέσβῳ, καὶ τόπος ἔστι μαλόεις.*

E P E Σ I Ω N.

E R E S S V S.

Theophrasti patria. Tyrtaeus primo vocatus. Aristotelica C scholæ successor. Patriam bis à Tyrannis liberauit.

ERefus, vel Eressus, Lesbi insulæ ciuitas est, non procul à Pyrrha in colle sita, quam Stephanus ab Ereso Macarei filio dictam putat. nulla re, quam Theophrasti diuini philosophi natalibus, illustris. Fuit hic Melanthi fullonis filius, sed ingenij & eloquentiæ claritate natalium obscuritatem facile illustrauit. Platonis primo auditor, vt Diogenes Laërtius tradit; sed ad Aristotelem postea se contulit, primo dictus Tyrtaeus, sed ob eloquentiæ suauitatem Theophrastus est ab Aristotele, seu vt Suidas, primo Euphrastus, mox à suis Theophrastus vocatus. Nam discipulos omnes Aristoteles effecit eloquentes, Theophrastum vero eloquentissimum, vt refert Strabo. quem scholæ suæ Aristoteles, morti iam vicinus, hoc pacto præfecit. Cum discipuli ab ægrotante peterent enixe, vt doctrinæ suæ dignum successorem relinqueret, dixit, se data oportunitate id facturum. Eminebant autem inter cæteros Menedemus Rhodius, & Theophrastus Lesbicus. petijt vt sibi adferrent vinum Rhodium & Lesbium, vt valetudini suæ posset consulere. degustato Rhodio, firmum Hercule vinum, & iucundum; mox Lesbio degustato, vtrumque, inquit, oppido bonum, sed E *ἡδύων Λέσβου*. sed suauius Lesbium. quo dicto verecunde, & lepide, successorem sibi Theophrastum delegit, qui summa cum laude multis annis scholæ præfuit. Refert Plutarchus aduersus Colotem, Theophrastum

A phraſtum bis patriam ſuam tyrannide liberaſſe. Obijt ætatis anno lxxxv. quum modice à corporis labore, cui aſſucuerat, quieuiſſet. plura apud Diogenem Laertium.

Nummi Ereſiorum Cererem pro inſigni habent, quod ſpicæ oſtendunt, quibus caput eius cinctum. in primi aduerſa parte cantharus eſt, quod indicio eſt, frumenti & vini feracem fuiſſe. In ſecundo Delphin maritimæ potentiaſ ſignum eſt. In tertio Herculis claua eſt, quæ Deum hic cultum fuiſſe oſtendit. quintus, & ſextus, Apollinis inſignia præfert.

B X I Ω N.

C H I V S.

Potens olim inſula. Ab Athenienſibus deſicit. Primi Græcorum emptis mancipijs uſi ſunt Chij. A Mithridate in Pontum abducti. Mulierum egregia uirtus. Homeri imagine nummos ſignabant. Fons ibi mirus. Sphynx alia Græcorum, alia Aegyptiorum. Vinum Aruiſium.

C

I Nter Leſbum & Samum poſita eſt Chius, nulli claritate inferior, Ionum quondam celeberrima colonia. Ephorus priſco nomine Aethaliam appellat, Metrodorus & Cleobulus, Chiam à Chione nymphâ. aliqui à niue ita dictam volunt, alij Macrim & Pityuſam vocarunt, Suidas *Αιτλιώ*, corrupte meo iudicio cognominat, quare *Αιθαλίω*, legendum potius crederem. Stephanus præter dictas Etymologias à Chio Oceani filio nomen inditum refert. Iſidorus uero in Etymologico ſuo, auctor eſt Chium ita Syriaca lingua uocatum, eo quod ibi maſtix gignatur.

D Syri autem Maſticem Cio uocant. Ambitu ſuo inſula hæc cxxv. m. p. complectitur. Habet & oppidum eiufdem nominis, quod portu optimo præditum eſt, & nauali octuaginta nauium capaci. Strabo illos re nautica plurimum ualuiſſe, & maris imperium obtinuiſſe ſcribit.

E Diodorus Siculus primo habitatam à Macarei filio, qui coloniam eo deduxit; poſt Oenopionem, ex Minois Ariadna genitum, in Chium à Radamantho miſſum, quem ex Baccho natum, & vini conficiendi modum à patre didiciſſe ferunt. Quo ibi regnante, Cares & Abantes, ex Eubœa in inſulam traiecerunt, qui plures poſt annos ex inſula eiecti fuerunt. Incolæ deinde, regionis fœlicitate, & commodiſſimo ſitu freti, ad magnas opes peruenerunt, adeo ut in magno illo Aſiæ motu, quo Ionia à rege Dario, auctoribus Hiſtiæo & Ariſtagora Mileſio, deſciuit, ſoli Chij centum triremes in aciem eduxerunt, & fortiffime omnium pugnarunt. Quo tempore uero Athenienſes magnam

magnam illam cladem in Sicilia duce Nicia acceperunt, ab illorum im- A
 perio se subduxerunt, & ad Peloponneses inclinarunt. quo in bello
 magnas etiam calamitates passi. nam & varijs prælijs magna iuuentu-
 tis pars consumpta fuit, & regio illorum, quæ à Medorum tempore co
 vsque intacta fuerat, deuastata. Auctor est Thucydides, Lacedæmoni-
 ijs exceptis, solos Chios modestos ac beatos existisse, & quo magis
 ciuitas proficiebat, eo maiorem operam & diligentiam locasse in ea ex-
 ornanda; adeo vt Isocratis opera vsi fuerint, in constituenda sua re-
 publica, qui ad Atheniensium formam eam instituit, vt auctor est
 Plutarchus in vita Isocratis. Sed præter communem Græcorum mo- B
 rem primi emptis mancipijs vsi fuerunt, vt auctor est Theopompus
 apud Athenæum. nam licet Lacedæmonij, & Thessali, primi Græco-
 rum seruos habuerint in vsu, suæ regionis incolas in seruitutem rede-
 gerant; Chij vero barbaros seruos numerata pecunia primi emerunt.
 vnde deos illis iratos ferunt, quod, cum tenuiores fortunæ homines
 ad ministeria multi suppeterent, illis neglectis, voluerunt potius man-
 cipijs emptis vti; nam & pessime ab illis fuere affecti, & bellis vexati,
 narratque Possidonius in historia sua, Chios captiuos à Mithridate
 Pontico abductos, & vinctos fuisse traditos proprijs seruis, vt in Col-
 chorum regionem transfueherentur. quod illis aliquando euenturum, C
 oraculum prædixerat. Credo hoc contigisse sub Zenobio, Mithridatis
 præfecto. auctore enim Appiano in Mithridatico, pessimè ab illo mul-
 ctati fuerunt. nam & bis mille talentorum mulcta affecti; quam vt sol-
 uerent, omnia templorum ornamenta, & muliebrem mundum con-
 tulerunt: postea vero nauibus impositi, viri pariter & mulieres, in Pon-
 tum aucti fuerunt. Mulierum vero Chiarum egregia virtus fuit bel-
 lo quod cum Erythræis de Leuconia gestum fuit, referente Plutarcho
 libro de virtutibus mulierum: siquidem cum de Leuconia possessione
 bellum ortum esset, & Erythræis Ionum potentissimis se viderent im-
 pares, pacti sunt se Leuconia excessuros, cum vna chlæna & tunica. mu- D
 lieres viros suos obiurgabant, quod, armis demissis per hostes transi-
 turi, ludibrio illis essent, cumque hi iureiurando se obstrictos esse di-
 cerent, vxores monuerunt, ne arma dimitterent, sed hostibus dicerent,
 hastam esse viro forti loco chlænae, clypeum vero tunicæ instar. Chij
 monitis illarum obtemperantes, cum Erythræis hoc significassent, at-
 que arma ostendissent, territi illorum audacia libere illos abire per-
 miserunt, atque ita vxorum magnanimitate seruati fuerunt. Viros
 egregios habuere Chij, Theopompum historicum, Ionem, Tragicum
 poetam, & Theocritum: nam & inter illos Homeridæ erant dicti, qui
 genus suum ad Homerum referebant, quos Pindarus optimos Rhap- E
 fodia cantores prædicat. adeoque hæc opinio apud illos inualuerat,
 vt olim Homeri imagine nummos signasse Chios auctor sit Iulius
 Pollux; & Iosephus Scaliger referat se argenteum Chiorum nomisma
 vidisse

A vidisse cum titulo ΟΜΗΡΟΣ. Fatetur etiam se Chium Homerus hymno in Apollinem.

Τυφλὸς ἀνὴρ, οἰκεῖ δὲ Χίῳ ἐνὶ πεπιλοόσῃ,
Cæcus vir, habitat autem Chio in saxosa.

Vini etiam generosissimi ferax fuit insula, de quo infra in nomismatum explicatione. Marmoris etiam maculosi hic erant latumiæ, de quibus Plinius. *Primum, ut arbitror, versicolores istas maculas Chiorum lapicidina ostenderunt, cum exstruerent muros, faceto in id M. Ciceronis sale, omnibus enim ostentabant, ut magnificentum, multo, inquit, magis mirarer, si Tiburtino lapide fecissetis.* Lib. xxxvi. cap. vi.

B Mirum est, quod Vitruvius lib. viii. cap. iiii. refert fontem esse in Chio, è quo qui imprudenter biberint insipientes fieri, ibique esse Epigramma insculptum, ea sententia; iucundam esse potionem fontis eius, sed qui biberint, saxeos habiturum sensus. Sunt autem hi versus:

Ἡ δὲ ἄνα ψυχροῦ ποτῆος λιβάς ἐν ἀναβάλλῃ
Πηγῶν, ἀλλὰ νωπέτερος ὁ τῆς ἰπῶν.
Sunt gelidi fontis latices, dulcesque bibentis;
Saxeus attamen hinc illico sensus erit.

C Nomismata Chiorum cuncta Sphingem habent, quod mirum, cum illam in Thebano tantum agro habitasse Oedipi tempore fabulentur auctores, nec haecenus vidi quempiam qui diceret, Chiorum nummos Sphingem gestasse. Solus Stephanus Byzantinus, in Gergithiorum nummis (vrbs ea est Troadis) Sphingis formam insculptam fuisse. Apud Ægyptios alia erat forma Sphingis, quam in priscis marmoribus vidimus sæpe expressam, capite nempe velato stola, & sine pennis. Græci vero sine stola, & corpore penhato, ut hi nummi docent. quod & Ælianus historiae animalium, lib. vii. obseruat. *τὴν σφίγγα ὑπερπλέον γράφασί τε καὶ ἀλάτῃσι πᾶν ὅσον ἐπὶ χειρῶν γίγναι σαρδαίων, καὶ πεπονήδρον. Sphingem tum pingunt, tum fingunt pennatam omnes, qui in ea arte operam ponunt, quæ manuum*
D *opera perficitur.* Ausonius etiam in Grypho ternarij numeri.

Terruit Aoniam volucris, leo, virgo, triformis
Sphinx, volucris pennis, pedibus fera, fronte puella.

Plinius è contra ne verbum de alis lib. viii. cap. xxi. *Lynces vulgo frequentes, & sphinges fusco pilo, mammis in pectore geminis, Aethiopia generat. Cui & Iulius Solinus fauet. Inter simias habentur & sphinges, villosæ comis, mammis prominulis, ac profundis, dociles ad feritatis obliuionem.*

Primus habet Sphingem cum amphora diota sub pede, ab auersa parte duas Herculis clauas cum botro; pluresque alij nummi amphoram, aut vuæ botrum, idque propterea, quod hæc insula præstantissimum vinum proferat, & præcipuè quod Aruisium nominant, quod in Aruisio nascebatur, qui locus, Strabone teste, asper, & importuosus, stadiorum trecentorum, vbi optimum totius Græciæ vinum. Virgilius in Eclogis:

Vina

Vina nouum fundam calathis Aruisia nectar.

De Chio vino plura apud Plinium lib. xviii. Horatius. A

Quo Chium precio cadum

Mercemur.

Amphora autem hæc diota indicio est, vel quod optima vasa hic figulina parabantur, vel quod vina sua diffundebant, & in similibus amphoris illa seruabant, quæ vina olim *diffusa* dicta præstantissima habebantur. Iuuenalis.

Ipsè capillato diffusum consule potat,

Cardiaco nunquam cyathum missurus amico. B

Moris autem fuisse in diotis vina hæc selectiora seruari, Horatius meminit od. ix. lib. i.

Deprome quadrimum Sabina,

O Taliarche merum diota.

Quid vero sibi velit vii. Chiorum nummus, in quo ab vna parte Apollo radiato capite, & Iupiter forte, hastæ puræ innixus, iuxta aram stantes, non facile est explicatu.

Σ A M I O N.

C

S A M V S.

Ephesij Samios expellunt. Ab his Samothracia dicta. Polycrates tyrannidem inuadit. Mira eius fœlicitas, & infœlix exitus.

Pericles Samum expugnat. Samœna. Pythagoras. Iunonica. Vitex, sub qua Iuno nata. Mercurius Xædôtas.

IN Icario pelago non procul à Mileto sita est Samus, inter Ionicas D
colonias non postrema, quæ ambitu suo LXXXVII. M. P. complectitur. Parthenia primum dicta, dum Cares eam incolerent, à Parthenio flumine, qui postea Imbrabus dictus, vt auctor est Strabo. Lactantius vero Firmianus ex sententia Varronis, quod Iuno ibi adoleuerit, ibique etiam Ioui nupserit. Postea vero Anthemus, & Melamphylus dicta, Plinius & Dryusam, Cyparissam, Parthenorosam, & Stephanem E
dictam asserit. Samus demum nuncupata, ab indigena quodam Heroe, qui colonos ex Ithaca & Cephalenia deduxit, Strabone teste. Constantinus Porphyrogenneta lib. i. de thematibus Orientis, ab Aegæo & Samia Mæandri fluminis filia, vel quod sublimi ac præ-
rupto loco sita sit, veteres enim Græci *σαμὸν* sublimem locum vocarunt. Sic & Strabo lib. x. Proprius vero dicit insulæ nomen ab altitudine impositum, siquidem ex eo loco tota prospectui patebat Ida, & Priami

A Priami vrbs, & Achæorum naues. Primus incolas huc deduxit Cydrolaus, Macarei filius, qui & agros viritim colonis diuisit, & ipse rerum potitus in insula fuit.

Iamblichus Anæum, Sames Cephaleniæ vrbs ciuem, contractis vndique colonis urbem Samon condidisse dicit, vnde insula, quæ prius Melamphylus, postea Samos ab ipsa vrbe dicta. Hunc Anæum refert Heraclides Ponticus De Politijs, in Samo regnasse; eiusque esse prouerbum.

Πολλὰ μετὰ ζῦ πέλει κύλικος, καὶ χεῖλεσσι ἄκρα.

Multa cadunt intra calicem, supremaque labra.

B Cum vero Iones vicinam oram insulasque occuparent, Thymbriion primum, deinde Patrocles, coloniæ ducendæ in hanc insulam duces fuere. An vero Patrocles Straboni dictus, sit idem cum Procle Pityrei filio, quem Pausanias in Achaicis dicit colonos Samum duxisse, incertus sum. quo defuncto, Leogorus filius illi successit in auito regno. Huc Androcles, & Ephesij, bello petierunt, quod fama esset illum cum Caribus insidias Ionibus struere; prælio victores Ephesij, Samios insula expellunt, quorum plerique Thraciæ finitimam insulam occuparunt, & Samothraciam illam pro Dardania nuncuparunt. De qua Virgilius lib.

C VII. *Threiciamque Samon, quæ nunc Samothracia fertur.*

Cæteri vero duce Leogoro circa Anæam (Plutarchus circa Mycalem dicit) in continente vltiore mœnia struxerunt, & elapso decennio viribus comparatis Samum iterum adorti, Ephesios bello victos insula eijcerunt, atque iterum patriam recuperarunt.

Postea vero Samijs libertas à Polycrate ablata, qui imperium cum fratribus Pantagnoto & Sylofonte primum comunicauit. sed, Pantagnoto sublato, & Sylofonte in exilium acto, solus insulæ præfuit. Hic cum centum biremes haberet, vicinis omnibus terrori fuit. quocumque enim arma verteret, victoriam semper habuit comitem, omnesque eius conatus insolita felicitate fortuna promouit. Multas insulas; multaque in continente oppida, imperio suo adiecit. Lesbios etiam, cum multis copijs opem Milesijs ferrent, nauali prælio superauit, iussitque victos fossam Samiorum mœnia ambientem effodere. Lacedæmonios etiam, qui Samiorum exules reducebant, à mœnibus magna cum clade reppulit, & Lacedæmonem re infecta redire compulit. Admonitus tandem ab Amasi, rege Aegypti, suspectam habere incepit felicitatem suam. quare, vt aliquo infortunio fortunæ inuidiam redimeret, preciosissimum anulum prouectus nauigio in altum demersit, fati piamenti in vnus gemmæ voluntario damno ratus se exsoluisse.

E (quam Herodotus smaragdum, Plinius sardonichem fuisse dicit) sed illum piscis eximiæ magnitudinis, estæ vice raptum, vt faceret ostentum, in culinam domini rursus fortunæ insidiatis manu reddidit. quod vbi Amasi nunciatum, caduceatore Samum misso, ius hospitij, quod

Y

illi

illi cum Polycrate erat, soluit; ne funestus aliquis aduersusq;. Polycra- A
tem casus afficeret, vnde ipse insignem animi dolorem veluti de hospi-
te suo contraheret. Iudicabat enim rex prudentissimus, non posse tam
inuisitatam fortunæ benignitatem, nisi funesto vitæ exitu compensari;
nec opinione sua falsus, siquidem comprehensum Polycratem per in-
sidias Orontes, Darij præfectus, in excelsissimo Mycalensis montis
vertice, cruci affixit. Hoc tamen in illo fuit laudandum, quod impen-
so studio Anacreontem poetam fouit, qui beneficiorum memor, Po-
lycratem passim celebrat. Frater postea ei successit Syloson. qui cum B
Dario, adhuc priuato, purpureum amiculum dono dedisset, ab eodem,
iam rege, Samum cum Persarum copijs reductus est. Sed cum incolæ
Persis primo repugnassent, multosque ex illis occidissent, Otanes, illo-
rum dux, omni clade Samum vexauit, & incolis pene exhaustam Sy-
losoni tradidit, vnde paræmia emanauit. ἐκίτη Συλοσῶντος Ὀρυχωρέη,
Sylofontis opera locus amplius est. Sed paulatim iterum frequentari cœpit.
Cum tyrannidem excussissent, & potentia iterum accreuit, contracto
cum Milesijs bello cum superiores Samij essent, à Milesijs Atheni-
enses in societatem belli adsciti. qui tandem, duce Pericle, nono men-
se Samum in potestatem suam redigerunt, illosque coegerunt mu-
ros deijcere, naues tradere, & obsides dare. Hoc in bello, cum absen- C
te Pericle, Melissus Samiorum Imperator Athenienses profligasset,
multosque captiuos abduxisset, omnibus noctuam in frontibus inuf-
ferunt, quia alias Athenienses Samiorum captiuus samænam inusserant,
quod nauigij quoddam genus est, à Polycrate inuentum.

Insulam hanc natalibus suis egregie nobilitauit Pythagoras philo-
sophus; qui crescentem Polycratis tyrannidem cum videret, deser-
ta Samo, Ægyptum & Babylonem discendi studio peragrauit. domum
reuersus, cum eandem perdurare adhuc comperisset, in Italiam venit,
quo tempore Brutus pop. Romanum, graui Regum tyrannide op-
pressum, in libertatem restituit. qui magna ibi cum laude vixit, & Ita- D
licæ philosophorum scholæ auctor fuit.

Insula ipsa vino quidem non laudatur, cum vicinæ omnes opti-
mo abundant; oleo vero, & cerealibus fructibus, egregie instructa,
vt in Prouerbium abierit, ὅτι φέρει καὶ ὀρνίθων γάλα, fert etiam Samus gal-
linæ lac. Immo Aëthlius Samius apud Athenæum, ficos, vuas, ro-
sas, mala, bis anno ibi nasci. vnde miror, quid Apuleium mouerit,
qui II. Floridorum aliter de Samo senserit. *Ager frumento piger, ara-
tro irritus, fecundior oliueto, nec vinitori, nec olitori scalpitur, ruratio
omnis in sarculo & surculo, quorum prouentu magis fructuosa est, quam
frugifera.* E

I. Iuno regina est cum sceptro, & velato capite.

II. Iuno est non velata, & pauo ab altera parte cum sceptro, &
caduceo sub pedibus. Illi enim deæ peculiariter erat Samus chara,
quod

A quod ibi in lucem edita. Hinc Dionysio Alexandrino dicitur *πελάσγιδος ἔδραν ἦρης*, *Pelasgia Iunonis sedes*. Pausanias in Achaicis. *Samij natam in insula deam arbitrantur iuxta Imbrasum fluium, sub virgulto, quod in templo Iunonis mea etiam etate excreuit*. Sed Græcus codex habet, *ὑπὸ τῆ λύγῳ*, sub vitice, quod interpret male virgultum vertit, non secus ac lib. VIII. *antiquissimum est vitimen illud apud Samios, lege vitex*. Arboris genus est, vulgus Agnum castum vocat. Pauonem vero Iunoni sacrauit vetustas, quod primi in Samo pauones editi fuerint, indeque deducti in alias regiones, vt auctor est Athenæus, vnde & Samij moneram suam pauone signant, vt præter Athenæum testatur Iulius Pollux. Sacrarunt autem Iunoni hanc volucrem, veluti opulentia deæ opulentam auem, quæ omnium in se oculos conuertit.

III. Mercurius cum petaso & caduceo, & crumena in dextra. colebant enim Mercurium *χαερδότην*, seu munificum, cui quando sacrificant, permissum est impune cuilibet tum furta exercere, quia Samij oraculo obtemperantes, facta ex insula migratione in Mycalem, decem annos latrocinij vixerunt, quibus finitis patriam occuparunt deuictis hostibus, vt auctor est Plutarchus *Quæstionibus Græcis*.

C Ab altera parte ΔΗΜΟΣ ΣΑΜΕΙΩΝ, an populus Samiorum hunc Mercurio honorem habuit ob causas à Plutarcho relatas? an respicit eo, quod Suidas refert in dictione *σαμίον ὁ δῆμος*, ab Aristophane in Babylonij derideri illos tanquam litteratos, seu notis compunctos. nam Samij à tyrannis exhausti, ob infrequentiam ciuium, ius ciuitatis quinque stateribus feruis concesserunt. vt tradit Aristoteles, in repub. Samiorum. vel, quod apud Samios primum reperta sunt litteræ *xxiiii*, à Calistrato. Hesy chius. *Ἔστι δὲ καὶ ἐπέρα ἰσχυρά, δι' ἧν πολυγράμματον ἔφη δῆμον, ἐπειδὴ Ἕλληων Σάμιοι πολυγράμματοι ἐθύοντο, πρῶτοι καὶ χειροτέμντοι, καὶ δίδοντες εἰς τὰς ἄλλας Ἕλλωας, τὴν δὲ τῶν ποσάρων εἰσὶν εἰσὶν ἐπιχρῆτων χρῆσιν*. *Alia etiam narratio fertur, cur litteratum populum vocant, quod Samij primo inuenerint ὑσυν xxiiii litterarum, quem alijs Græcis postea communicarunt.*

I K A P I Ο N.

I C A R V S.

Ab Icaro Dædali filio dicta. A Samijs exculta. Vinum Pramnium. Diana Tauropolos.

E **D**istat à Samo *xxxv* m. p. Icarus insula, quæ & Icario mari nomen dedit, *xvii*. m. p. in longitudinem patens. Inter Cycladas insulas à Stephano numeratur, Dionysio inter Sporades. Prius dicta *Δολιχὴ*, *Μα-*

καλις, & ἰχθυόεσσα. Vltimum illi nomen à piscium copia inditum refert Athenæus. Strabo Icariam vocat. Dicta ita ab Icaro Dædali filio, quem ferunt fugæ paternæ comitem, cum ambo sumptis alis è Creta aufugissent, hoc in loco in mari cecidisse. Nam cum patris præcepta spreuisset, atque alius volandi studio se ad solem extulisset, liquefacta cera pennæ effluerunt. Dædalus natum hac in insula sepeliuit, atque inde Icaria, & Icarus, dicta. Ouidius viii Metamorph. totam hanc fabulam diffuse prosequitur. Plinius refert, tria oppida quondam in hac insula fuisse, suaque ætate duo adhuc exstare; quæ Strabo Oenoem, & Dracanam, vocat; dicitque, suo æuo hominibus pene vacuam fuisse B insulam, nisi à Samijs maiori ex parte coleretur, pascendorum pecorum gratia; portus ibi nullus erat tutus, sed nauium quædam stationes, quarum optima Histia vocabatur.

In hac etiam insula vini genus nascebatur, teste Athenæo, lib. i. quod Pramnium dictum fuit, nec dulce, nec crassum, sed austerum, durum, & insigniter validum; refertque Semus quidam apud illum, scopulum hic esse Pramnium, & iuxta eum spaciosum montem, à quo vinum Pramnium appellatum, ab Homero olim celebratum. Plinius tamen illud Smyrnæ nasci auctor est, iuxta templum matris Deûm.

Nomisma hoc ab vna parte Dianam venatricis habitu alte succinctam refert, ab altera mulierem tauro insidentem, quæ licet videtur Europa esse, puto tamen Dianam esse Tauropolon. Auctor enim est Strabo hac in insula templum fuisse Dianæ, quod Tauropolium vocatur, de quo nomine supra abunde dictum. Dionysius Alexandrinus refert in sinu Persico insulam etiam Icaron fuisse, vbi etiam Diana Tauropolos celebratur.

*Ἰκαρον εἰναλίω, ὅθι Ταυροπέλοιο θεοῖο
Βωμοὶ κνισθέντης ἀδελφεία καπνὸν ἔχουσι.*

*Icaron equoream, tauri sub imagine cultæ
Pinguia qua semper fumant altaria diuæ.*

D

T H N I Ω N.

T E N V S.

*Zethi & Calais sepulchrum. Neptuni celebre
phanum.*

INter Cycladas & Tenus insula numeratur, à Teno quodam incolaita E dicta, Stephano Byzantino, & Eustathio ad Dionysium testibus. quam propter aquarum multitudinem Aristoteles apud Plinium Hydrussam vocatam ait, aliqui & Ophiussam dixerunt. Porrecta autem est cum oppido

A oppido insula xv. m. p. Athenæus auctor est, in Teno fontem esse, cuius aquæ non permiscetur vinum. Scholiastes vero Apollonij esse ibi sepulchra Zethi & Calais, filiorum Boreæ, quorum alterum flante Borea mouebatur.

Nomisma Teniorum Neptuno insignitum est, cum tridente, quod ibi peculiaris eius Dei cultus. Refert enim Strabo lib. x. in Teno Neptuni fanum amplissimum in luco extra urbem fuisse, spectatu dignum, in quo capacissima discumbentium conuiuarum ædificata triclinia, quod signum est, frequentem finitimorum multitudinem eo conuenire solitam, quæ simul Neptuno sacrificabant. De quo templo Tacitus lib. iiii Annalium. *Tenos eiusdem carmen referre, quo sacrare Neptuni effigiem ademque iussi sunt.*

A N Δ P I Ω N.

A N D R V S.

C *Stephanus emendatus. Oenotropæ Arnij filie. Fons Andri, saporem vini referens. Minerva Tauropolos.*

Non obscuri nominis inter Cycladas erat, Andrus cum oppido eiusdem nominis, quam Myrsilus Cauron, deinde Antandron tradit cognominatam, Callimachus Lasiam; alij Nonagream, Hydru-
sam, & Epagrin vocarunt. Patet circuitu suo xciii. m. p. Dicta autem Andrus, Eustathio auctore, *ἀπὸ Ἀνδρῆς πινὸς ἔτω κληθεῖσα, ab Andro quodam ita vocatam.* Stephanus Byzantinus exactius. *ἐκλήθη ἀπὸ Ἀνδρῆς ἔ Εὐρυμάχου, ἢ ἔ Ἀνανίης ἀδελφοῦ, ἔ πατρὸς τῶν Οἰνοτροπέων. πινὸς ἢ Φασιν Ἀνδρῆα τῆτον, ἢ Ἀνανίης πῦδα.*
D *Dicta ab Andro Eurymachi filio & Ananij fratre, qui pater erat Oenotroparum. aliqui vero vocant hunc Andrieum & Ananij filium.* Sed vereor ne in mendo sit Stephanus, legendumque *Ἀνίης*, non *Ἀνανίης*. Anius enim Andri pater erat, non Eurymachus, vt Ouidius ostendit lib. xiiii Metamorph. Isacius vero Tzetzes ad Lycophronem refert, hunc Anium Apollinis filium fuisse, ex Staphyli filia Rheo, cui Dionysius auus fuit; hunc Apollo Delum transtulit. qui cum Dorippam in vxorem duxisset, tres illi filiaæ natae sunt ex illa, Oenotropæ, quas vocarunt, Oeno, Spermo, & Elaida, quibus Dionysius auus concessit, vt quotiescunque vellent, vinum, semina, & oleum acciperent. Et de illis intelligendus
E Stephanus, *ἔ πατρὸς τῶν οἰνοτροπέων.* Ouidius vero dicit huic Anio quatuor filias fuisse, ad quarum tactum cuncta

In segetem, laticemque meri, baccamque Mineruæ Transformabantur.

Huic & filius Andrus, de quo querela patris apud Ouidium. A

*Pene vides orbem; quid enim mihi filius absens
Auxilium? quem dicta suo de nomine tellus
Andros habet, pro parte locumque & regna tenentem
Delius augurium dedit huic.*

Insula ipsa non admodum fertilis est, nam montibus plena est asperis, & præruptis. Vnde refert Herodotus lib. VIII. cum bello Medico Themistocles vndique in Græciæ defensionem pecunias corra-
deret, Andrum veniens, dixit secum adduxisse duo potentissima numina, Suadelam & Necessitatem; quare nullum illis superesse tergiver-
sandi locum. responderunt incolæ, se ad maximam soli tenuitatem redactos esse, Andriorumque insulam semper incolere duos etiam propitios deos, Inopiam & Impossibilitatem. quibus dijs obnoxios Andrios, pecuniam non duros. nunquam enim Atheniensium potentiam validiorem fore, illorum Impossibilitate & Inopia. Hac in
insula fons olim fuit vini saporem referens. Plinius. *In Andro insula, templo Liberi patris, fontem nonis Januarijs semper vini sapore fluere, Mutianus ter consul credit, Διὸς πνευσία vocatur. seu, ut alij legunt, dies Theodosia vocatur.* De quo fonte aliter Plinius. *Mutianus Andri, è fonte Liberi patris, statis diebus septenis eius Dei, vinum fluere, si auferatur à conspectu templi, sapore in aquam transeunte.* B

Lib. II.
cap. CIII.

Lib. XXXI.
cap. I.

In Andriorum nummo Pallas armata, cum clypeo & hasta visitur, ad cuius pedes noctua est, quod indicio est Andrum Atheniensium imperio semper obnoxiam fuisse, ut apud Thucydidem videre est, ubi Andrij Athenienses semper in expeditionibus comitantur. Ab aduersa parte, taurus aræ adstat, in memoriam Mineruæ ταυροβία, quæ in Andro colebatur, teste Suida. Anius enim, dato Attidis tauro, iussit ut, ubicumque is è naui exsiliisset, ædem Mineruæ conderent, & sic eos prospera nauigatione vsuros. ille vero in Andro exsiliit. C

ΔΗΛΙΩΝ.

A

Δ Η Λ Ι Ω Ν.

D E L V S.

Deli varia etymologia. Olim vaga inter undas, Latona partu immota fuit. Rhenia Delo coniuncta. Ara cornea. Apollinis Genitoris ara. Græcia commune ærarium. In Delo nefas ququam nasci, aut mori. Raro terræmotibus concussa. Olea sub qua Latona peperit. Cur muli lunæ bigis adhibiti.

Occurrit nunc Cycladum longe clarissima Delos, quam quia ceteræ insulæ in orbem ambient, licet spacijs longioribus distitæ, Cyclades dictæ. Hanc varijs nominibus veteres indigitarunt, alij enim Cynthiam à Cynthio monte, Stephanus à Cyntho Oceani filio dictam putat. Alij Ortygiam *ὄρτυγος*, quod ibi coturnicum copia sit. alij Asteriam, à Latonæ sorore Asteria, alij Lagiam quod copiosus ibi leporum venatus. Stephanus Pelasgiam, corrupte meo iudicio contra Plinium & Solinum, loco Lagia vocat. dicta etiam Chlamydia, Cynethus, & Pyrpile, igne ibi primum reperto. Stephanus addit ab aliquibus male Zacynthum, à Nicanore vero *ζακύνθα* dici. Denique Delon appellatam prodidit Aristoteles apud Plinium, quoniam repente apparuerit enata. Solinus vero, quia, cum Ogygij temporibus nouem amplius mensibus diem continua nox inumbrasset; Delos ante omnes terras radijs solis illuminata, sortitaque ex eo nomen, quod prima reddita visibus. *Δήλον enim manifestum est.* Seruius vero ad III Æneidos addit, quia cum Apollinis responsa obscura sint, manifesta ibi dantur oracula.

De hac autem insula vulgata est fabula, post viciatam Latonam, Iupiter cum eius sororem Asteriam etiam de stupro compellasset, illa à dijs optauit, vt in auem conuerteretur, versaque est in cothurnicem; & quum vellet mare transfretare, à Ioue in scopulum conuersa, diu sub fluctibus latuit, donec supplicante Latona, superferri aquis cœpit. Deinde cum Iuno grauidam Latonam immisso Pythone persequeretur, tandem aliquando applicando se littoribus à sorore Asteria suscepta est, & illic Dianam & Apollinem peperit. In lucem vero edita duo numina, terram sibi natalem non sunt passa diutius errare, sed eam duabus insulis fixam religarunt, Mycone scilicet, & Gyaro.

E Virgilius.

*Quam pius Arciteneus, oras & littora circum
Errantem, Mycone celsa, Gyaroque, reuinxit;
Immotamque coli dedit, & contemnere ventos.*

Y 4

Insula

Insula est exigua, utpote, quæ v. m. p. tantum complectitur. Urbem habebat plano loco sitam, mons vero præruptus & sublimis media insula assurgit Cynthus, unde Apollini & Dianæ Cynthij nomen. amnis vero exiguus Inopus nomine hic habetur: à Delo vero parum abest Rhene, vel Rhenia, quam Anticlides Celaduffam, Helladius vero Artemitem vocat; hanc Cambyſis Perſarum regis tempore Polycrates captam catena Delo coniunxit, Delioque Apollini consecrauit, ut auctor est Thucydides.

Mercatu olim celebris, & Apollinis inclyto templo, in quo *κεράτινῳ βωμῶς*, siue ara cornea, quæ inter septem orbis miracula recensebatur. **B**
 De qua Plutarchus. *Ara hic Ceratina, quæ inter septem orbis miracula celebratur, quæ neque glutine, neque ullis alijs vinculis cohæret, sed è solis dextris cornibus compacta est.* De qua Valerius Martialis in operis sui limine audiendus.

Lib. de ſolertia animalium.

*Nec Triuiæ templo molles laudentur honores,
 Dissimuletque Deum cornibus ara frequens.*

Nam quod plures interpretes ad Iouis Hammonis templum referant hos versus, quod ille corniger sit, nugas agunt, ut pridem doctissimus Politianus monuit. nam aram hanc structam refert Callimachus poeta in Apollinis hymno ab ipso Apolline quadrimo ex cornibus Cynthiadum caprearum, quas Diana venando occiderat. De hac etiam ara Ouidius epistola Cydippes ad Acontium.

Miror è innumeris structam de cornibus aram. Hic etiam fuisse aram Apollinis Genitoris, apud quam nulla hostia cedebatur, docet Macrobius lib. III. Saturn. cap. VI. *Delii ara est Apollinis γενίτης, in qua nullum animal sacrificatur, quam Pythagoram velut inuiolatam adorasse produnt.* Censorinus De die natali. *Deniq; Delii, ad Apollinis Genitoris aram, ut Timæus auctor est, nemo hostiam cedit.*

Templum autem hoc Apollinis ab Eryſichthone Cecropis filio exstructum fuisse, auctor est Eusebius in Chronico. Fuit autem magna in veneratione apud vicinos omnes, præsertim vero Iones, ita ut magna frequentia conflueret huc, spectatum certamen Gymnicum & Musicum, quæ in honorem Apollinis celebrantur, cuius rei Homerus hymno ad Apollinem fuisse meminit, unde & Delus sacra priscis temporibus fuit, ut nemo incolas auderet violare, adeo ut veniente in Græciam Dario, præfectus eius Datis, cum Delij aduentu Perſarum perterriti insulam deseruissent, ille blandis verbis incolas adduxit, ut ad sua redirent; sibi enim à rege iniunctum, ne quid detrimenti tellus illa acciperet, in qua gemini dij nati essent: moxque ccc libras thuris super Apollinis aram adoleuit. Sed multis post sæculis à Menophane, Mithridatis præfecto, miserandum in modum insula direpta & spoliata fuit, incolæ caesi, mulieres & pueri sub hasta venditi. Sed Menophanes paulo post à Delijs, qui effugerant, per insidias occisus est.

Herod. lib. VI.

Pausanias lib. III.

Hic

A Hic etiam post Persarum bellum Græciæ commune ærarium fuit, veluti loco sacrosancto: donec Pericles Atheniensibus persuasit, vt pecunias illas Athenas deferrent. quo facto se Græcorum calumnijs egregie exposuerunt, quod communes Græcorum opes in suos vsus conuerterent.

B Euerfa vero à Romanis Corintho, Deliorum fortunæ mirum in modum auctæ fuerunt. siquidem mercatores eo magna frequentia vndique confluerunt, inuitante eos tum loci immunitate, tum portus oportunitate. nam ex Italia, Græcia, & Asia nauigantibus, Deli commodissimi erat situs. sed post cladem Mithridatico bello acceptam, ^{Strabo lib. 2.} nunquam pristinum splendorem recuperauit. Strabonis certe æuo Atheniensium quidem imperio suberat, sed in magna perdurabat inopia. Auctor est Seruius ad lib. III. Æneidos, insulam hanc olim terræmotibus valde obnoxiam fuisse, petitoque Apollinis oraculo, vt malo hoc liberaretur, præceptum fuit, ne mortuos illic sepelirent. vnde apud Herodotum Pisistratus conatus est Delum expiare, siquidem ex omni loco mortuos effodi iussit, quatenus prospectus à templo ferebatur. Athenienses vero sexto anno belli Peloponnesiaci vniuersam Delon ^{Thucydides lib. III.} expiarunt. quæcumq; enim ibidem erant defunctorum sepulchra, omnia C sustulerunt, & in posterum edixerunt, ne quis deinceps in hac insula moreretur, sed vt morituri in Rheniam transportarentur, neve etiã mulier ibidem pareret, neve quis canem in illa aleret; vnde Pausaniæ dictum fertur in Delios, qui de patriæ suæ iure cum multa disputarent, quomodo, inquit, Delus patria vestra est, in qua neque natus quispiam vestrum est, neque erit post mortem. Eadem tamen postea aliquoties terræ motu concussa fuit. semel, quo tempore Darius Græciam inuasit, iterum circa Peloponnesiacum bellum, tertio priusquam Helices & Buris euersio fieret. vnde magis miror Plinium, qui ad M. Varronis ætatem solam terræ motum non sensisse dicit.

D In Delo autem ferebatur esse antiquissima olea, sub qua Latona Dianam & Apollinem enixa fuit. Catullus in Carmine seculari.

*Magna progenies Iouis,
Quam mater prope Deliam
Deposuit oliuam.*

Et Ouidius Metamorphosi.

*Illic incumbens cum Palladis arbore palma,
Edidit inuita geminos Latona nouerca.*

Homerus vero prope palmam peperisse Latonam hymno in Apollinem dicit,

E *Ἀμφὶ δὲ Φοίνικι βάλε πῆχες, γένε δ' ἔρεισε
Λειμῶνι μαλακῶ.
Circa autem palmam eiecit manus, genua autem fixit,
Præto in molli.*

Ephesij autem iactabant sua in regione esse Ortygiam, in qua Latona A peperit, oleamque ibi esse, ad quam tradunt post partum quieuisse. Tacitus lib. III annalium, *Primi omnium Ephesij adiere, memorantes non, ut vulgus crederet, Dianam atque Apollinem Delo genitos, esse apud se Cenchrium amnem, locum Ortygiam, ubi Latonam partu gravidam, & oleæ, quæ tum etiam maneat, adnissam edidisse ea numina, deorumque monitu sacratum nemus.*

Nomismata Deliorum in honorem sunt Apollinis & Dianæ. nam primus solem habet radiato capite cum dictione ΔΗΛΙΟΥ, & auersa parte luna cum duabus stellis. B

II. Luna stans in biga quam gemini boues trahunt, eius enim currum à varijs animantibus trahi poetæ fabulantur. A bobus, Prudentius contra Symmachum.

*Nunc bijugas frenare boues, nunc sæuâ sororum
Agmina, vipereis superis immittere flagro.*

Nunc à iuuenicis. Ausonius ad Paulinum.

Iam succedentes quatiebat luna iuuenicas.

Mulos etiam eius vehiculo adhibitos, auctor est Festus Pompeius, quod tam sterilis ea sit, quam mulus, vel quod ut mulus non suo genere, sed equi creetur, sic ea Solis non suo fulgore luceat. C

III. IIII. Apollo est nunc cum bigis, nunc cum quadrigis.

VI. Iupiter cum liberis Apolline & Diana; ab altera parte Diana cum curru bijugo, quem equi vehunt, nam hoc primus Homerus monuit Hymno in Dianam, equis illius currum vectari.

VII. Apollo & Diana cum inscriptione ΘΕΩΝ ΑΔΕΛΦΩΝ, deorum fratrum.

VIII. Iupiter pater ab vna parte, & tres semilunæ cum totidem stellis ab altera.

N A E I Ω N. D

N A X V S.

*Thracæ primi cultores. Bacchi nutrices rapiunt. Otus & Ephialtes illos profligant. Ariadna hic à Theseo relicta.
Oëtimestris fœtus hic vitales.*

A Delo distat XVIII. M. P. Naxus, quam varijs nominibus olim vocatam docet Plinius. primo enim Strongyle dicta, ob rotunditatem eius globosam, quod στρογγύλον Græci vocant; quo etiam nomine à Silio Italico dicta. E

Mille Agathymna dedit, perflataque Strongylos austris.

Deinde

A Deinde Dia nuncupata. Catullus de nuptijs Thetidis & Pelei.

Aut vt veſta ratis ſpumofa ad littora Die.

Mox Dionyfiada, à vinorum fertilitate, & Siciliam minorem quidam dixerunt, vt & Calliopolim. Circuitu ſuo patet LXXV. M. paſſuum. Dicta autem Naxus à rege Carum Naxo, Polemonis filio, qui eiectis Thracibus illam occupauit. Alij à Naxo, Endymionis filio. vel *παρὰ τὸ νάξαι, ὃ Φασὶ θύπτει πνὲς*, à ſacrificando ſcilicet; vt Stephano, & Suidæ, placet.

Primi incoluerunt hanc inſulam Thraces, ſiquidem ferunt Bo-
 B ream geminos filios habuiſſe, Butem & Lycurgum; Butes, minor natu, fratri ſeniori compertus inſidias ſtruere, à patre iuſſus eſt, aſſumptis conſpirationis ſocijs, alio commigrare. proinde cum complicitibus conſcendens nauem, curſum in Strongylen inſulam direxit. ea-
 que occupata, dudum piraticam exercuit. Sed, quum vxores illis de-
 eſſent ad ſobolem faciendam, ad Theſſaliæ littora appulſi, in terram egreſſi, in Bacchi nutrices inciderunt, quæ repentino malo percuſſæ, Dei orgia deſerentes, fuga pleræque ſibi conſuluerunt. Ex his raptæ Coronidi Butes vim infert. Illa, contumeliæ impatiens, Liberi patris, auxilium implorat, qui furorem Butæ immittit, vnde commota men-
 C te in puteum ſe præcipitem dedit. Cæteri Thraces alias mulieres raperunt, inter quas Aloeï vxorem Iphimediæ, & filiam eius Pancratim. Hac præda parta in Strongylem redeunt, & in defuncti Butæ *Diodorus lib. v.* locum Agaſſamenum ſibi ducem elegerunt; cui Pancratim, elegantis formæ fœminam, connubio iungunt. Aloeus interim grauiter iniuriam ferens, filios Otum & Ephialtum prædones iubet perſequi; qui, armis Strongylam adorti, Thraces ſuperarunt. Nec multo poſt ſoror illorum Pancratis moritur. fratres vero, inſulæ imperium ſibi vindicantes, Diæ nomen illi impoſuerunt. Diſſidijs mox inter illos ortis, ad arma ventum, & mutuis vulneribus ceciderunt. quos vt
 D Heroës incolæ poſtea coluerunt. Cum ergo Thraces inſulam ducentis annis & amplius tenuiſſent, ingenti oborta ſiccitate, illam deſerere coacti ſunt. quibus poſtea ſucceſſerunt Cares, quorum rex Naxus, Polemone genitus; pro Dia Naxum deinceps inſulam vocauit. qui Leucippum filium ex ſe reliquit, cui Smærdius ſucceſſit; quo regnante, Theſeus Creta elapſus cum Ariadna huc diuertit. is cum in ſomnijs Liberum patrem vidiffet, ſibi interminantem, niſi ab Ariadna deſiſteret, timore percuſſus, relicta puella, ex inſula aufugit. tum noctu Bacchus Ariadnen in montem, quem Arium vocauit, abduxit, & ipſe conſeſtim diſparuit. nec multo poſt Ariadna etiam hominum oculis ſub-
 E ducta. Tangit hoc Catullus in Nuptijs Pelei & Thetidis.

*At parte ex alia florens volitabat Iacchus
 Cum thyafſo Satyrorum, & Nyſigenis Silenis,
 Te querens, Ariadna, tuoque incenſus amore.*

A Piſiſtra-

Herodotus
lib.v.

A Pisistrato mox occupata, atq; in illam Atheniensium obsides translati, Lygdamoque illius cura mandata. Darij vero Hydaspis tempore tumultuantibus Naxijs, locupletes quidam in exilium missi fuerunt, qui Miletum ad Aristagoram confugientes, illi suaserunt, vt in patriam illos reduceret. Ille cum Artapherne Darij fratre consilium communicat, suadetque vt classem illi mittat, vt regi Naxum cæterasque Cycladas subijciat. Ducentæ naues mittuntur, atq; secreto, omnia in Naxiorum perniciem comparantur. Dissensio inter Megabazim classis præfectum & Aristagoram oritur, atque ita consilia Aristagoræ Naxijs prodantur, qui statim ad obsidionem perferendam se compararunt, & strenuo resistunt, atque ita re infecta Aristagoras discessit.

Inuadente vero Xerxe Græciam inter primos à Persis defecerunt, atque comparata classe egregiam operam ad debellandos hostes præstiterunt, in pugna etiam terrestri ad Plataeas, focijs insignem opem tulerunt. Magnæ olim fertilitatis hæc insula, vt non immerito, minor Sicilia cognominata fuisse videatur. Vino præcipue generoso abundabat, quare non omnino præter rationem incolæ iactabant Bacchum ibi ortum. Ferunt etiam ibi fontem fuisse, ex quo vinum suauissimum flueret, vt Heraclides apud Suidam testatur. Mulieres etiam adeo hic fœcundæ erant, vt octimestres fœtus, qui passim moriuntur, peculiari Iunonis munere hic vitales erant: illo enim tempore Bacchum natum fama est, vt refert Stephanus. Martianus Capella, Naxum Homeri sepulchro memorandam dicit, Iulius vero Solinus in Io insula eius tumulum esse.

Nomismata virum barbaturum referunt, habentem dextra manu scyphum, aut cantharum, sinistra vero nescio quem florem, cui ab vna parte vitis, ab altera terminus adstat. Credo esse Bacchum barbaturum, quem apud veteres cultum fuisse, Diodorus auctor est, Macrobius i. Saturn. *Liberi patris simulachra, partim puerili etate, partim iuuenili fingebantur, præterea barbata specie, simili quoque.* Pausanias etiam in Eliacis eius meminit. *Bacchus in antro cubat barbaturus, & poculum aureum tenet, tunica talari vestitus, circumstant eum vites, poma, & mala pumica.* Hic, vir est barbaturus, vites Dei insigne, cantharum manu tenet, & vesti insidet. Accedit etiam incolas affirmare Bacchum apud se enutritum. Iouem enim, vt Iunonem falleret, in Naxo editum infantem, Nymphis Philia, Coronidi, & Cleidi, educandum commendasse, ideoque præ cæteris hanc insulam Bacchi dilectam, & à quibusdam in eius honorem Dionysiadem appellatam. vnde Ouidius lib. iiii Metamorph.

*Naxon, ait Liber, cursus aduertite vestros;
Illa mihi domus est, vobis erit hospita tellus.*

An ad Herculem ebrium referri posset, incertus sum. in Anthologia enim epigramma est, *εις Ηρακλή μεθύοντα.*

οὗτος ὁ νῦν ὑπὸ βεβαρημένῳ ἠδὲ κυπέλλῳ,
κεντῦρος νήφων οἰνοβαρεῖς ὄλεσεν.

*Heros hic, qui nunc somno est vinoque sepultus,
Centaurus madidos sobrius obiuerat.*

K Y Θ N I Ω N.

C Y T H N V S.

B **I**Nter minoris famæ Cycladas recensetur Cythnus, quam à Cythno quodam, qui primus eo coloniam duxit, vocatam dicit Stephanus. Eadem etiam ο' Φίεσαι καὶ Δρυοπίς appellata. Virgilius illius meminit in egregio illo poematio Ceiri.

Prospicit incinctam spumanti littore Cythnon.

Insula hæc nulla re memorabilis, nisi calamitatibus suis; adeo ut pro- uerbio locum dederint, κυθνώδεις συμφοραὶ, *Cythniæ calamitates*; quia, ut refert Zenodotus ex Aristotele, Cythnij maximis cladibus ab Amphitryone affecti fuerunt. Meminit & Suidas huius prouerbij.

C Σ Ε Ρ Ι Φ Ι Ω Ν.

S E R I P H V S.

*Saxum Seriphium. Cur tota insula saxosa. Rana
hic muta.*

INsula hæc à Plinio inter Cycladas etiam, à Stephano vero inter Sporadas recensetur. Nulla re valde nobilitata, exigua enim est, & XII M. P. tantum complectitur, vnde Iuuenali *parua* vocatur.

D *Vt Gyari clausus scopulis, paruaque Seripho.*

Vniuersa autem scopulosa est, adeo ut Tacitus eleganter saxum Seriphium vocet. *Bonisque exutus, interdicto aqua & igne, saxo Seriphio consenuit.* Erat autem hæc insula exsulum & relegatorum pœnis, non secus ac Gyaros, destinata. vnde & Tacitus refert lib. II. Vestiliam Labeonis coniugem, ob stupri licentiam, qua infamabatur, in insulam Seriphon abditam fuisse. Ferunt scriptores, Acrisium, postquam rescivit Danaem filiam à Ioue vitiatam, exspectasse eius partum, ac postea illam cum Perseo filio conclusam in arca, in mare proiecisse, quæ Seriphum insulam appulsa est; atque à Dictij Polydeuctis fratre seruata Danaem, & educatum Persea. qui cum ab expeditione Gorgonum cum Medusæ capite victor rediisset, compertoque, matrem Danaem cum nutricio suo Dictij in templum confugisse, quod illi Polydeuctes rex vim inferre vellet, regem aggressus est, ulturus matris in-

Z

iuriam,

iuriam, qui concurrentium amicorum & clientum auxilio fretus, ob- A
uiam venit Perseo, qui detecto Medusæ capite, omnes in saxa conuer-
tit, vnde ferunt Seriphum saxosam esse. Vnde mirari subit, cur Oui-
dius lib. VII. Metamorph. planam Seriphum vocet:

Florentemque Syron, Cythnon, planamque Seriphon.

Cum Strabo auctor sit vniuersam esse περαδην. Virgilius vero in Cei
fementiferam vocat:

Aeginamque simul, fementiferamque Seriphum.

Lib. IX.
cap. LVIII.

Sed bene monet Scaliger, *serpentiferam* esse legendum, ad Medu- B
sæ angues nempe respicit. nam si tota saxosa est, quomodo apta erit
fementi faciendo? In hac insula ranas omnes esse mutas tradunt au-
ctores. Plinius. *Cyrenis mutæ sunt ranæ, illas è continente vocalibus durat*
genus earum: mutæ sunt etiam in Seripho insula, eadem alio translata canunt.
Cuius rei causam refert Ælianus histor. animalium XIII, redeunte
Perseo cum Medusæ capite, fessus cum prope lacum vellet somnum
capere, ranas strepentes interpellasse, itaque Perseum à Ioue patre
petijisse, vt ranas clamare prohiberet, Iouem vero eius precibus an-
nuisse, ac ranas illius insulæ perpetui silentij condemnasse. Theo-
phrastus tamen hanc explodens fabulam, & Seriphiorum vanam am-
bitionem redarguens, aquæ frigiditatem dicit in causa esse, cur non C
sint vocales.

Seriphiorum nummi chimæram ab vna parte & aquilam ab altera
habent. qua de causa hoc factum, prorsus ignoro.

Σ Ι Φ Ν Ι Ω Ν.

S I P H N V S.

Opulenta olim. Thesaurus Siphniorum apud Delphos. D
Auraria eius corrupta.

Siphnus & ipsa vna ex Cycladibus, olim Meropia & Acis Plinio
Sautore appellata, circuitu XXVIII. M. P. complectitur; à Siphno
Sunij filio ita dicta, vt ex Nicolao docet Stephanus. Insula olim fuit
beata & opulenta admodum, vtpote quæ ex aurarijs & argentarijs,
magnas opes parauerat; vnde ex decimis tantum pecuniæ conflau-
rant, vt apud Delphos thesaurum reponerent, locupletissimo cui-
que non inferiorem, vt auctor est Pausanias. Sed quum ex auaritia de-
cimas offerre destitissent, maris illuies metalla eis subuertit, & ad in- E
signem postea inopiam redacta fuit. Quum vero Pythiam consulerent
super felici suo statu, priusquam auraria forent corrupta, oraculum
hoc illis datum fuit, vt Herodotus in Thalia meminit:

A

Ἀλλ' ὅτεν ἐν Σίφνῳ πρυτανεία λαοκὰ γρήται,
 Λαοκροφρὺς τ' ἀγορῆ, τότε δὴ δεῖ Φραδμόνῳ ἀνδρὸς,
 Φράσασαδαι ξύλινόν τε λόχον κήρυκά τ' ἐρυθρόν.

*Cum tamen in Siphno fuerint prytaneia cana,
 Cana fori facies, tunc vir vafer adsit oportet,
 Qui notat è ligno agmen, legatumque rubentem.*

Siquidem Samiorum primores, à Polycrate eiekti, & à Lacedæmonijs destituti, qui illos polliciti erant in patriam reducere, Siphnum legatos miserunt, qui decem talenta mutuo petierunt, negantibus Siphnijs se mutuatueros, Samij eorum agros populantur; Siphnij illis continuo occurrunt, commissaque pugna fugati sunt, & multi ab hostibus capti sunt, quos postea centum talentis redemerunt: hocque erat periculum, quod illis oraculum prædixerat. Siquidem Siphniorum forum erat ex Pario marmore albo exstructum, ligneum agmen erant naues, quæ cum illo tempore omnes erant rubrica delibutæ, legatum rubentem designabant. Soli autem Siphnij & Seriphij ex insulis Xerxi aquam & terram petenti, denegauerant, vt auctor est Herodotus lib. ix.

Ex hac etiam insula fuit Diphilus Siphnius, medicus illustris, cuius de alimentorum facultatibus libri frequenter apud Athenæum citantur.

In Siphno etiam lapis est, qui cauatur, tornaturque in vasa, coquendis cibis vtilia, vel ad esculentorum vsus, quod in Comensi Italia lapide viridi accidere scimus. Sed in Siphno singulare, quod excalsæctus oleo nigrescit, durefcitque, natura mollissimus. tanta qualitatum differentia est.

Plinius lib.
 xxxvi.
 cap. xxii.

I. Iupiter est ab vna parte, & ab altera turris quædam, an pharus forte, incertus sum.

II. Nympha quædam, venantis specie, alte succincta, cum arcu & cane, dextra manu lampadem gestare videtur.

D

Π Α Ρ Ι Ο Ν.

P A R V S.

Arcades coluerunt Parum. Isidori suspecta lectio. Seruius emendatus. Virgilius explicatus. Aduersa Miltiadis in Parios expeditio. Archilochus poeta.

E **P**AROS inclyta olim insula, quæ primum Pactia, postea Minoia dicta. Nam cum Minos illam suo imperio subiecisset, quoad Cretenesium legibus vixit, in illius memoriam, Minoiam vocarunt. Postea vero, referente Nicanore apud Stephanum, appellarunt illam posteri Deme-
 Z 2 triada,

triada, Zacynthum, Hyriam, Hylæeffam, & Cabarnim, à Cabarno il- A
lo, qui Cereri raptorem filix suæ Proserpinæ indicauit. Dicta autem
postea Paros, à Paro quodam Pharrasio Arcade, qui colonos ex Arcadia
eo adduxit, vt docet Heraclides Ponticus. Isidorus vero refert à Iasonis
nepote ita dictam. *Historia dicit ex Iasone natum fuisse Philomelum & Plu-*
tum, ex Philomelo Pareantum genitum, qui de suo nomine Paron insulam & op-
pidum appellauit. Sed quid Pareantos cum Paro? Lectionem corruptam
esse non dubito, corrigat cui codex emendatior.

Est autem insula hæc candido marmore imprimis nobilis, quod
olim valde in pretio. Horatius:

Vrit me Glycere nitor;

Splendenti Paro marmore purius.

B

Plinius auctor est, hunc lapidem lychnitem appellatum, quoniam ad
lucernas in cuniculis cederetur. Seruius ad primum Aeneidos Lydium
vocat. *Candissimus est Lydius nomine, qui apud Paron nascitur.* Corrupte
procul dubio, cum lychnis ex Plinio legendum sit. Gignit & Sardam
lapidem, qui marmore quidem præstat, inter gemmas vero vilissimus
ducitur. De qua Virgilium loqui crediderim.

Quale manus addunt ebori decus, aut vbi flauo

Argentum, Pariusve lapis, circumdatur auro.

C

Marmor enim raro auro includitur, sæpius gemmæ. Erit ergo Pa-
rius lapis Sarda, quæ in Paro gignitur. Insulam hanc Miltiades spe-
ditandi Athenienses inuasit, eo quod Persas adiuuerant. cumque ora-
tione illam sibi frustra conciliare studuisset, urbem operibus clausit;
Parij è contra firmioribus muris se communiunt. Sed cum vndique
commeatus illis esset interclusus, atque in eo esset, vt oppido potire-
tur, procul in continenti lucus, qui ex insula conspiciebatur, incertum
quo casu, nocturno tempore incensus fuit. cuius flamma vt ab oppi-
danis, & Atheniensibus, conspecta fuit, venit in opinionem, signum
esse à classiarijs regis datum. quo factum, vt Parij, cum iam de dedi-
tione egissent, negarent se dedituros urbem. Miltiades timens aduen-
tum classis regix, incensis operibus, re infecta discessit, & Athenas
magna cum offensione ciuium redijt. Vnde prouerbiu emanauit,
Αναπαράζειν, vt Stephanus scribit, de illis qui à pactis resiliunt. Ze-
nodotus aliter paulo hoc enarrat, & Thebanis hoc accidisse memorat,
sed contra Herodotum, & Aemylium Probum, qui de Thebanis ne
verbum. Minoem ferunt, in Paro sacra Gratijs facientem, nuncium de
Androgei nece audiuisse, qui sublatam è capite coronam abiecit, &
tibia abstinuit, nihilo tamen secius sacrificium peregit; quare in poste-
rum sine tibijs, & coronis, erat moris in Paro Gratijs immolare, vt au-
ctor est Apollodorus.

*Aemylius
Probus.*

D

Parius autem fuit Archilochus, Teleficlis filius, nobilissimus poë-
ta, qui circa xxviii Olympiada floruit, quo tempore Tullus Hostilius,

Romæ

A Romæ regnabat, qui ita diis acceptus fuisse perhibetur, vt cum in prælio à Naxio Corace, aut à Callonide, vt Plutarcho placet, cæsus esset, Pythia interfectorem eius, vt scelestum, iusserit templo faceffere.

Μισοίων θεράποντα κατέκτανες, ἔξῃθι νηῖ.

Famulum Musarum occidisti, templum exi.

Primus hic fuit, qui maledicentia Iambos armauit, non enim illos inuenit primus, vt apud Aristotelem videre est, qui Homërum in Margite illis vsum fuisse tradit. Tanta autem amarulentia in Lycambem socerum suum inuectus est, vt ad laqueum illum adegerit, vnde Horatius.

Archilochum proprio rabies armauit Iambo.

Cur Medusæ caput Pariorum nummis appositum, prorsus me fugit. debuissent potius Seriphij sua numismata illo insignire ob Persei memoriam.

K Ω I Ω N.

C O S.

C *Hercules insulam vastat, cæso Eurypylo rege. Coæ vestes. Apellis opera. Philetas Coos. Hippocrates maximis honoribus cultus. Nebrus antiquissimus medicus. Claudius Coos omnibus tributis immunes fecit. Asylum.*

IN Ægæo mari nobilissima insula est Cos, Cariæ vicina, siquidem ab Halicarnasso xv. m. p. tantum distat, circuitu centum mille passus complectitur. Olim Meropæ vocata, vel quod Meropes primi illam coluerunt, vel à Merope quodam cuius filia Cos, insulæ postea nomen dedit, Stephanus etiam Cariam, Plinius & Nymphæam dictam ferunt, D Græcis nunc κῶς, κῶως, Κάως, aliquibus & κέως dicta, Latini tamen Ceam, à Co distingunt; siquidem illa Eubœæ quondam pars fuit. Quid vero Isidorum mouerit, nescio, quod Coon prouinciæ Atticæ adiacere scribat, cum δὲς Ἀγραισῶν ab illa distet.

Troiani belli tempore Homerus hic Eurypylum regnasse refert, (quem Herculis & Chalciovis filium fuisse dicit Eustathius) vnde in nauium Catalogo vocat illam, κῶν Εὐρυπίλοιο. Apollodorus vero Eurypylum dicit, Neptuni & Astypalææ filium fuisse, eumque ab Hercule interfectum, quo tempore is victor ab expugnato Ilio redibat. siquidem Coi, cum classem eius adnauigantem animaduertent, piratas esse E rati, lapidibus illos in portum prohibuerunt appellere. Hercules exscensione facta, insulam vi occupat, & regem Eurypylum interfecit.

Refert Strabo Coorum urbem antiquitus Astypalæam vocatam, alioque loco prope mare sitam fuisse. Seditio vero inter ciues orta,

migrasse in urbem quæ suo tempore iuxta Scandalium erat, & mu- A
tato nomine, Con eam non secus ac insulam vocasse, urbemque fu-
isse quidem non magnam, sed optime habitatam, & aspectu pulcher-
rimam. Tota autem insula erat fertilis, non secus ac Chius, & Les-
bus, generosissimi etiam vini ferax. subtilioris etiam vestis, quam
Bombycinam & Coam vocabant, prima inuentrix fuit, quæ tan-
tæ hic tenuitatis texebatur, vt corpus non tegetet, sed denudaret.
Horatius.

*Altera nil obstat, Cois tibi pene videre est
Vt nudam.*

Et Tibullus:

*Illæ gerit tenues vestes, quas fœmina Coa
Texuit.*

Huc etiam Seneca respexit, Epist. xc. *Quid si contigisset illam videre has
nostri temporis telas, quibus vestis nihil celatura conficitur, in qua non dicam
nullum corpori auxilium, sed nullum pudori est.* Nam vt alibi idem auctor.
His sumptis, mulier parum liquido nudam se non esse iurabit. De Bombyce
vero Coa, & telæ parandæ modo, vide Plinium lib. xi. cap. xxiii.

Aesculapio vero dicata ab omni æuo fuit, teste Plinio, lib. xxix.
cap. i. Celebre eius templum in suburbano, quod multis donarijs C
opulentum erat, referente Strabone, in quibus varia Apellis opera, in-
ter quæ eminebant eius Antigonus, & Venus, Ἀναδυομένη i. emergens è
mari, quam Augustus patri posuit, vt generis sui parentem. ac pro hac
tabula Cois remissa centum talenta ex imperato tributo. De qua Pli-
nius lib. xxxv. cap. x. *Venerem exeuntem è mari diuus Augustus dicauit in
delubro patris Cesaris, quæ Anadyomene vocatur, versibus Græcis tali opere
dum laudatur, victo sed illustrato. huius inferiorem partem corruptam qui refi-
ceret, non potuit reperiri, verum ipsa iniuria cessit in gloriam artificis.* Præcla-
ros vero diuersis in scientijs viros insula hæc edidit, inter quos nobi-
lissimus pictor Apelles, qui, teste Plinio, *Omnes prius genitos, futurosque, D
postea superauit, eousque Olympiade cxii. in pictura prouectus, vt plura solus
prope quam ceteri omnes contulerit, voluminibus etiam editis, quæ doctrinam
eius continerent.* Præcipua eius in arte venustas fuit, cum eadem ætate maximi
pictores essent, quorum opera cum admiraretur, collaudatis omnibus, deesse ijs
vnam illam Venerem dicebat, quam Græci Charita vocant, cætera omnia con-
tigisse, sed hac sola sibi neminem parem. Hinc etiam ortus Philetas, egre-
gius poeta, & summus Criticus; de quo Propertius lib. iii.

Callimachi manes, & Coi sacra Philetæ,

In vestrum quæso me sinite ire nemus.

Hunc Philetam refert Athenæus, adeo exili & tenui corpusculo fu- E
isse, vt pedibus suis plumbeas laminas substerneret, ne à ventis euer-
tereretur.

Sed

A Sed omnes nominis celebritate & famæ gloria superavit, Hippocrates, Heraclidis & Phanaretæ filius, (qui paternum genus ad Aesculapium maternum vero ad Herculem referebat) medicinæ parens, nam illam primus in ordinem redegit, & doctissimis scriptis illustravit: tanta autem in admiratione ac pretio apud omnes fuit, ut Perdicæ Macedonum regi carissimus fuerit. Ab Artaxerxe vero Persarum rege, per Histanidem Hellepontis præfectum maximis præmijs euocatus. Sed ille generoso animo barbari dona, utpote Græcorum hostis, contempsit. quare Artaxerxes irritatus, petijt sibi

B à Cois dedi Hippocratem, quod illi summa constantia recusarunt, parati potius quiduis pati, quam talem ciuem hostibus permittere. Patriam etiam, ab Atheniensibus obsessam, impetrato Thessalorum auxilio auctoritate sua, liberavit. quare maximis honoribus apud Coos, Herculis pene & Aesculapij ad instar affectus fuit. Apud Athenienses vero magnis Mysterijs, seu Eleusinæ sacris, initiatus, secundus ab Hercule coronatus fuit, corona mille aureorum, quæ Panatheniæ per præconem deferebatur, dataque illi & posteris in Prytaneo alimenta. liberis etiam Coorum permissum, ut Athenis pubescerent. vita functus est Larissæ apud Thessalos ætatis suæ anno

C CIIII. teste Suida. Præter magnum vero Hippocratem refert Strabo apud Coos claruisse Simum quendam, egregium medicum; sed quis ille sit, hæcenus mihi parum liquet. Scio fuisse apud Coos ante Magnum Hippocratem, ex Asclepiadarum gente Nebrum quendam, valde illustrem medicum, cuius potissimum opera Amphycitiones Criseam gentem expugnarunt, ut auctor est Thessalus in oratione sua ad Athenienses, inter Hippocratis epistolas.

Ex hac etiam insula Xenophon medicus fuit Claudij Cæsaris, cuius beneficio Coi in posterum, omni tributo vacui fuerunt. Tacitus lib. XII. Annalium, *Rettulit dein de immunitate Cois tribuenda. multa que super antiquitate eorum memoravit. Argiuos vel cum Latonæ parente, vetustissimos insule cultores: mox aduentu Aesculapij artem medendi illatam, maximeque inter posteros eius, celebrem fuisse; nomina singulorum referens, & quibus quisque ætatibus viguissent. quin etiam dixit Xenophontem, cuius scientia ipse uteretur, eadem familia ortum, precibusque eius dandum, ut omni tributo vacui in posterum Coi sacram & tantum Dei ministram insulam colerent.* Nec videtur plebeius ille fuisse, sed illustris medicus, siquidem & Diogenes Laertius, in vita Xenophontis Socratici, huius mentionem facit. Apud Coos etiam asylum olim fuisse Tacitus testatur lib. III. *Is quoque annus legationes Græcarum urbium habuit, Samijs Iunonis, Cois Aesculapij delubro*

E *vetustum asyli ius ut firmarent petentibus. Samij decreto Amphycitionum nitebantur, quibus præcipuum fuit rerum omnium iudicium, qua tempestate Græci, conditis per Asiam urbibus, ora maris potiebantur. Neque dispar apud Coos antiquitas, & accedebat meritum ex loco. nam ciues Romanos templo*

*Aesculapij induxerant, cum iussu regis Mithridatis apud cunctas Asia insulas, A
& urbes, trucidarentur.*

Priores septem nummi Aesculapium ab vna parte, & anguem baculo circumuolutum ostendunt, cum inscriptione in aliquibus, ΣΩΤΗΡ, Seruator.

VIII. Ab vna parte Apollo, & auersa Lyra.

IX. X. XI. XII. Videntur esse Alexandri regis Macedonum cum leonis exuuijs, aut Cassandri vt aliquibus placet.

XIII. Hercules est, siquidem Coi ex Heraclidarum stirpe se esse gloriantur, vt ex oratione Thessali Hipp. filij ad Athenienses patet, B
ideoque passim in hisce nummis Hercules cum claua conspicitur.

XV. XVI. Aesculapius, ab altera parte ΝΙΚΙΑΣ, qui eorum tyrannus fuit. Strabo lib. xiv. *Aetate autem nostra Nicias, qui Coorum tyrannus fuit.*

XVII. Iuno regina, ab altera parte duo videntur esse conopæa, in dea forte ornatum.

XXIII. & XXIV. Nam cæteros sponte prætereo, arietinum caput & vineæ racemum habent. Refert Isacius Tzetzes Scholijs in Lycophronem, Con à Caribus olim vocatam ouem, quo nomine Arnæ ciuitatem Bocetiæ dictam fuisse; vnde forte & Cos insula dicta, nam C
& Cares illam possederunt. Generosi vini fæcunda fuit, non secus ac Chius & Lesbos, vt ex Strabone docui. Cuius rei fidem & xxv. nummus facit, in quo cantharus, & vuæ racemus.

A M O P Γ I N Ω N.

A M O R G V S.

INter Cycladas insulas Amorgus annumeratur, quam Plinius olim D
Hyperem, Patagem, vel, vt alij, Platagem vocatam tradit. Stephanus
vero παγκάλω καὶ ψυχίαν, idem & καρχησίαν dictam dicit, ab illustri quodam viro Carchesio. Tribus olim habitata vrbibus, Arcesine, Minoæ, & Aegiale. ex Minoæ autem vrbe erat Simonides poeta Iambo-graphus, Crinis filius, qui annis cccvi. post Troiæ excidium floruit, quem Iambos quidam primum scripsisse tradunt. Auctor est Suidas Simmiam grammaticum, Rhodium, in Amorgum ex Samo insula coloniam duxisse, & Amorgum in tres vrbes diuisisse, Minoam, Aegialam, & Arcesinem. In hanc insulam Q. Vibius Serenus à Tiberio Cæsare deportatus fuit.

Nomismata Apollinem habent ab vna parte, & sphaeram cum circino ab altera. An excellentes aliquos astrologos habuerit, inquireret curiosus lector. E

ΣΥΜΑΙΩΝ

A

Σ Υ Μ Α Ι Ω Ν.

S Y M E.

*Ialyfi filia Syma. Nireus pulcherrimus Græcorum ad
Troiam. Nausus infulam habitauit.*

B **C**Arpathij maris insula est Syme, inter Rhodum & Gnidum sita, cingitur xxxvii mille d. passibus, Plinio teste, portus benigne præbet octo, nomen autem illi inditum, à Syma Ialyfi filia, Stephano auctore, qui & μετὰπόντιν, *Metapontum*, & Αἴγλιω, *Aeglen* vocatam prius tradit. Diodorus Siculus auctor est, Symen infulam à nemine quondam habitam fuisse, primosque illam infedisse, qui cum Triopæ illic profecti, ductore Chtonio, Neptuni & Symes filio. Eius rex postea fuit Nireus, Charopi & Aglaies F. pulcherrimus Græcorum, qui ad Ilium venerunt, Homero auctore. Post Troiani vero belli tempora, à Caribus occupata fuit, qui nimijs inde siccitatibus fugati, ad Vranium quod vocant confedere. Vacuâ igitur mansit Syme, quoad Lacedæmoniorum & Argiuorum classis aduecta fuit; Deinde nouos colonos hoc pacto accepit. quidam Hippotæ comitum Nausus assumptis secum, qui in agrorum distributione sortito facta tardius venerant, Symen tunc desolatam occupauit, & alijs posthæc eo loci aduectis, quorum ductor Xuthus erat, in communionem agrorum receptis, æquo iure infulam tenuerunt. Frumenti olim feracem fuisse nummi hi arguunt, siquidem in utroque Ceres dea, spicis caput cincta, conspicitur; & in auersa parte etiam spicæ sunt, quæ magnam frumenti abundantiam arguunt.

D

Κ Α Ρ Π Α Θ Ι Ω Ν.

C A R P A T H V S.

Carpathium mare. Tetrapolis olim. Iolcus colonia deducenda auctor. Carpathius leporem.

E **C**Arpathus inter Cycladas non vltima est insula, quam Homerus versus caussa, κερὰ πειθον vocat. Strabo excelsam infulam refert, & circuitu suo cc. stadia, seu xxv. m. p. habere, à quo Carpathium mare, quod Icario coniungitur, nomen habet, poëtis celebratum, qui Proteum ibi habitasse crediderunt. Virgilius iv. Georgicorum:

Est in Carpathio Neptuni gurgite Vates.

Sita

Sita autem erat insula hæc contra Ægyptum, inter Rhodum & Cre- **A**
tam, quam ita dictam Isidorus voluit, ob celerem fructuum maturita-
tem, à voce καρπιλίμωσ, vel à κάρπιμος, quod fructiferum significat. Vnde
ob soli felicitatem quatuor vrbibus quondam habitata, & τετράπολις
dicta. Ex vrbibus vero vna Nisyros dicta, ab insula illi vicina. Ortelius
refert ab Eustathio Carpathum, πορφύρεον vocatam, sed parum exacte,
nam Plinius hoc nomen Nisyro insulæ fuisse, non Carpatho, luculentis
verbis docet: *Nisyros distans à Cnido XII M. D. P. Porphyris antea dicta.*
Primo autem habitata fuit à Minois classarijs, quo tempore maris im-
perium habebat, vt auctor est Diodorus Siculus. Multis vero post sæ- **B**
culis Iolcus, Thymoleontis filius, Argiuis patria, oraculo monitus, co-
loniæ illuc deducendæ auctor fuit. Refert Iulius Pollux, & Eustathius
ad Homerum, insulam hanc olim destitutam leporibus fuisse, sed
quum quidam marem & sæmellam introduxisset, ingens eorum mul-
tudo breui, ob animalis sæcunditatem, exorta fuit, & fructus eorum
pessumdedit, vnde prouerbium exortum, de ijs qui spontaneum sibi
malum conciliant, καρπάθι & πὸν λαγῶν, *Carpathius leporem.*

Nomisma hoc nulla explicatione indiget, ab vna enim parte Ale-
xandri regis Macedonum vultus videtur esse, & Hercules ab altera
parte, qui leonem suffocat. **C**

P O Δ Ι Ω N.

R H O D V S.

*Varia eius nomina. Iupiter Atabyrius. Rosis pulcherrimis
abundat. Telchines malefici. Phorbas serpentes tollit. Rho-
dos cur clara. Rebus nauticis excellebat. Colossus
solis. Soli sacra.* **D**

IN Carpathio mari amœnissima insularum est Rhodus, Cariæ vici-
na, circuitu cxxx. m. p. Varie olim vocata fuit; nam, Plinio aucto-
re, Ephiusa, Asteria, Aethrea, Trinacria, Corymbia, Pæssa, Atabyria
ab rege, deinde Macria, & Oloessa. Straboni vero σταδία, καὶ τελχίνισ
Stadia, & Telchinis, dicta. Sed in Plinio hoc mirandum, quis rex Ata-
byrius, vnde insulæ nomen. Probabilius à monte Atabyrio nomen
hoc illi inditum. Strabo. εἶθ' ὁ Ἀτάβυρις, ὅρῳ τῶν ἐνταῦθα ὑψηλότεατον, ἐν ᾧ ἱερὸν
Διὸς Ἀτάβυρις. Deinde Atabyris, mons omnium, qui in ea sunt, altissimus; in
quo delubrum Iouis Atabyrij. Tandem Rhodi nomen obtinuit, à Rhodo, **E**
Amphitrites & solis filia, vt Asclepiadi; vel Neptuni & Veneris, vt He-
rophilo: vel Neptuni & Haliæ, sororis Telchinum, vt Diodoro Siculo
placet. Pindari Scholiastes addit, ῥόδον appellari, quod pulcherrimas
rosas

A rosas producat, vel quod rosetis luxuriet. Primi autem Telechines insulam hanc coluerunt secundum Strabonem, & Diodorum Siculum, vnde Telechinis dicta, qui è Creta primum in Cyprum traiecerunt, deinde Rhodi sedes fixerunt. Plurimi hos præstigiatores, & maleficos fuisse dicebant, qui stygiam aquam animalibus, & stirpibus, pernicipi causa inspergerent; nubes, pluuias, grandinem quando lubitum esset inducerent; qua de causa à Ioue hos sublato fuisse, canit Ouidius Metamorph. vii. — *et Ialysios Telechinas.*

Quorum oculos ipso mutantes omnia visa,

B *Jupiter exosus fraternis subdidit undis.*

Alij tamen hos egregios artifices fuisse dixerunt, atque inuidia aliorum artificum, hac ignominia adpersos: nam primi ferrum & æs conflandi modum docuerunt, & deorum statuas primi fabricarunt. Ex Telechinum vero sorore Halia Neptunus sex filios, vnicam vero filiam genuit, Rhodon nomine, cuius amore Sol captus, septem ex illa filios suscepit, Ochimum, Cercaphum, Macarem, Actim, Tenagem, Triopam & Candalum: qui postea Heliadæ ab illo dicti. Cercaphus vero ex Cydippe Orchimi fratris filia, tres filios habuit, Lindum, Ialysum, & Camirum, qui defuncto patre insulam inter se sortiti sunt, & sui nominis urbem quisque condidit, quas & Homerus recensit:

Λίνδον, Ἰηλυσιόν τε, καὶ ἀργυρόεντι Κάμειρον,

Lindon, Ialysumque dein, claramque Camirum.

D Sed cum Rhodiorum tellus magnam noxiorum serpentum copiam produxisset, qui pluribus incolarum pernicipem adferrent, perculsi metu superstites, missis Delum legatis, de auerruncanda hac peste oraculum consulerunt: responsum illis, vt cum Phorbante, eiusque socijs, insulæ possessionem communicarent. Erat is Lapithæ filius, & in Thessalia cum pluribus socijs commodum habitationis locum quaerebat, profectus cum Rhodiorum legatis; serpentes omnes deleuit, & insulam metu liberauit, ibique deinceps habitauit. Hyginus in Ophiucho, refert hunc Phorbanta Triopæ filium, ex Hiscilla Myrmidonis filia, tempestate eo delatum; omnes serpentes interfecisse, atque inter illos draconem magnitudinis ingentis. Itaque Rhodij, quotiescumque à littore longius procedunt illorum classes, prius sacrificant Phorbantis aduentui, vt talis euentus inopinatæ virtutis accidat ciuibus, qualis inscium Phorbanta futuræ laudis ad sydera gloriæ casus pertulerit.

E Paulo vero ante Troianum bellum, Tlepolemus Herculis filius ob eadem Licymnij auunculi, quam imprudens commiserat, Argos sponte exilio mutauerat, & cum non spernenda popularium manu Rhodum venit, ac incolarum consensu, rex creatus, agrum sorte in æquales partes diuisit. Ab Agamemnone vero ad Troianam expeditionem ab-

ductus,

ductus, imperium Butæ, qui Argis cum eo profugerat, tradidit, ipse A
vero in bello à Sarpedone cæsus occubuit; vnde & à Pindaro Tlepo-
lemi insula vocatur. Fertilissima autem, & omnium rerum adeo fœlix
insula fuit, vt summa cum ratione ab Homero dictum sit:

Ἐκ Διὸς ὅσσε θεοῖσι καὶ ἀνθρώποισιν ἀνάσσει
καὶ σφίθεσσιν πολλῶν κατέχευε Κρονίων.
*Chara Iouis tellus hominum regi atque deorum,
Quique & opes illi multas effudit & amplas.*

Pindarus vero Olympicorum ode VII refert, Iouem nascente Mineruâ
auratos imbres Rhodijs indulfisse: B.

—— ἔνθα πότε
βρέχε θεῶν βασιλῆος ὁ μέγας
Χρυσῆς νιφάδες πόλιν.

Ubi quondam deorum rex magnus lauit ciuitatem auratis imbribus. Aërem
vero ita salubrem & purum habet, vt nullo non diē solem adspiciat.
Lib. II. Plinius. Rhodi, & Syracusis, nunquam tanta nubila obduci, vt non aliqua
cap. LXIV. hora sol cernatur. Huc etiam Lucanus respexit:

—— Gnidon inde fugit, claramque reliquit
Sole Rhodum.

Hac de caussa etiam Æthriam à priscis dictam puto. Tribus olim vrbi-
bus erat habitata, Lindo, Ialyso, & Camiro. postea deletis illis, vel ter- Q
ræmotu, (cui insula valde erat obnoxia) vel incolis ad magnam in-
frequentiam redactis, noua vrbs exstructa fuit, Rhodos nomine, circa
Peloponnesiaca tempora. Strabo lib. XIV. *Noua autem vrbs circa tem-
pora rerum Peloponnesiacarum condita est ab eodem, vt fertur, Archi-
tecto, à quo Pireus factus est.* Idem alio loco magnis laudibus urbem
hanc extollit.

Rhodiorum vrbs super orientali promontorio sita, & portubus, &
vijs, & mœnibus, & cætera fabrica, tantum aliâs excellit, vt nullam ei
æqualem, nedum præstantiorem proferre valeamus. Mira est eius iu-
stitia & diligentia, tum circa reliquam reipub. gubernationem, tum D
circa res nauales; quibus multo tempore mari dominata est, ac piratas
sustulit. sed nihil illis magis cordi, quam res nautica fuit; vnde & na-
ualia non omnibus patebant, sed secreta erant, adeoque intentacusto-
dia seruabantur, vt, qui illa ingressus fuisset, capite plectebatur. Abun-
dante vero multitudine, varias colonias deduxerunt, in Hispanias qui-
dem Rhodam, quæ postea à Massiliensibus occupata fuit; apud Opi-
cos quidem Parthenopem, apud Daunios vna cum Cois Elpias. non-
nulli & Gymnasia, seu Balearides, ab eis habitatas ferunt.

Quantum vero Rhodij nauali potentia & industria pollerent, Ro-
manorum historiæ loquuntur, vtpote qui bellis contra Philippum & E
Antiochum gestis, socias vires præbuerunt; ipsum Hannibalem, An-
tiochi classi præpositum, circa Pamphyliam sine Romanis viribus de-
uicerunt: toto denique tempore belli fidelissimam operam nauarunt.

quare

A quare præmij loco Caria & Lycia à Romanis donati fuerunt; & quod præcipuum fuit, libera respub. permansit.

Variam autem fortunam experta non semel fuit; nam & ab Artemisia Cariæ regina & Mausoli vxore, olim capta, à Demetrio Poliorceta multo tempore obfessa. Posterioribus vero sæculis ab Emanuele, Constantinopolitano Imperatore, equitibus Hierosolymitanis, seu diui Ioannis, dono data; qui contra barbarorum insultus frequenter illam tutati sunt, & classibus suis totum mare infestum reddidere. Ab Ægypti Sultano Habusato per quinquennium obfessa, à Calisto III.

B Pont. Max. Ludouicus Patriarcha Aquileiensis, cum classe missus, diurna Sarracenorum obsidione illam exemit. Sixti vero IV. tempore periculosissimam obsidionem pertulit; nam, mœnibus pene dirutis, tanta virtute patriam defenderunt, vt hostes pudore pleni coacti fuerint, re infecta discedere. Sed anno M. D. XXII. sexto demum mense, quam à Solymano Turcarum imperatore obfessa fuit, in illius potestatem magno cum reipub. Christianæ dispendio peruenit.

Nobilitata autem præcipue fuit Rhodus solis Colosso ingentis magnitudinis, (à quo Rhodij teste Eustathio ad Dionysium Alexandrinum, & Cedreno, *κολοσσαῖς*, seu Colossenses, dicti fuerunt) vt non

C immerito inter septem orbis miracula annumeratus fuit. Sed audire lubet disertissimi Plinij verba lib. XXIV. cap. VII. *Ante omnes autem in admiratione fuit solis Colossus Rhodi, quem fecerat Chares Lindius, Lysippi supra dicti discipulus. septuaginta cubitorum altitudinis fuit hoc simulachrum, post quinquagesimum sextum annum terræmotu prostratum fuit, sed iacens quoque miraculo est; pauci pollicem amplectuntur, maiores sunt digiti quam pleræque statuæ. vasti specus hiant defractis membris: spectantur intus magnæ molis saxa, quorum pondere stabiluerat constituens; duodecim annis traditur confectum, CCC talentis, quæ contulerat ex apparatu regis Demetrii, relicto moræ tædio sunt alij minores in hac vrbe Colossi, centum numero; sed vnicumque singuli fuissent,*

D nobilitaturi locum.

Corruit autem hic Colossus Olympiade cxxxix, tempore Antiochi magni, Coss. vero C. Flaminio nepote, & P. Furio Philo. Iacuit autem ingens illa ærea moles annos D. cccLxxvii. donec Mabiæ Sarracenorum dux, capta Rhodo, mercatori Iudæo hunc Colossum vendidit, qui nongentos Camelos illius fragmentis oneravit, vt auctores sunt, Zonarus & Cedrenus, quod contigit tempore Constantis, Heraclij nepotis.

Præter hos Colossos refert Plinius, sua adhuc ætate Rhodi tria milia signorum fuisse, præter Protogenis Ialyssum, consummatissimum opus, & nobilium pictorum multas tabulas.

E Viri etiam illustres omni doctrinarum genere hinc orti, quos non pigebit ex Strabone adducere. Hinc multi memoratu digni exstiterunt, ex quibus Panætij philosophi progenitores. circa res ciuiles autem, & philosophiam, aliasq; artes liberales, Panætius ipse, & Stratocles,

& Andronicus Peripaticus, & Leonidas Stoicus, ac prius etiam Praxi- **A**
 phanes, & Hieronymus, & Eudemus. Pisander etiam qui Heracliam
 conscripsit, poeta Rhodius, & Simmias Grammaticus, Aristocles qui
 nunc est, Dionysius item Thrax, & Apollonius, qui Argonautica com-
 posuit, Alexandrini quidem fuerunt, Rhodij tamen vocati. Ex hac
 etiam insula fuit Cleobulus, vnus ex septem Græciæ sapientibus, ex
 vrbe Lindo. Vitruuius etiam refert, nobilem fuisse Rhodium archi-
 tectum Diogenetum nomine, qui obsessam patriam à Demetrio Poli-
 orceta, sapientia sua seruauit, nam cum is helepolim, immensam ma-
 chinam, mœnibus esset admoturus, nec vlla ratione cæteri architecti **B**
 imminentem vrbs ruinam possent auertere, Diogenetus magnam
 aquæ, luti, omniumque immundiciarum vim, ante murum iussit ef-
 fundi; postero die helepolis accedens, antequam appropinquaret ad
 murum, in humida voragine confedit, nec progredi, nec regredi va-
 luit. Itaque Demetrius, cum prudentia Diogeneti se victum videret,
 cum classe sua discessit.

Lib. x.
 cap. xxii.

Floruerunt etiam dicendi genere Rhodij adeo, vt Quintilianus
 Rhodiorum eloquentiam commendauit, vtpote mediam inter Atti-
 cam & Asiaticam, quam primus Rhodo Aeschines intulit, cum factio-
 ne Demosthenis è republica excidisset. adeoque postea is locus litte- **C**
 rarum studijs floruit, vt plurimi eo tanquam ad commune Gymna-
 sium confluerent.

Nummi priores septem, ab vna parte solem, ab altera rosam male
 expressam habent. Solem enim peculiariter Rhodij coluerunt, cuius
 honori celebrem illum Colossum consecratum diximus. Caussam ape-
 rit Pindarus Olymp. vii. quo tempore Iupiter, & cæteri dij vniuer-
 sum orbem inter se diuiderent, Rhodus sub aquis tecta latebat; Sole
 autem absente, cursumque suum conficiente, cum in diuisione ab
 omnibus præteritus esset, Iupiter re cognita, voluit nouam diuisionem
 inire, sed Sol hoc recusauit, & Rhodum cæteris dijs occultam, sibi **D**
 vero perspectam elegit, quod à Ioue cæterisque dijs illi concessum fuit.
 Cur vero rosa in nummis spectetur, non est mirum; cum à flore illo no-
 men Rhodo inditum. Addit Isidorus, quod rosæ ibi Capitolium dica-
 tur inuentum esse, dum ibi ciuitas conderetur, ex quo & vrbs, & in-
 sula Rhodos est appellata. Quid vero sit rosæ Capitolium, inquirant
 peritiores.

Duo vero posteriores, ab vna parte solem, ab altera Serapim. Hic
 obseruo Solem imberbem, Serapim vero, qui idem cum Sole est, bar-
 batum depingi.

E

ΜΕΓΙΣΤΟΝ

A

M E Γ I Σ T E Ω N.

M E G I S T E.

Lyciæ insula est Megista, à Megistheo quodam, auctore Stephano dicta; cuius urbem suo tempore prorsus interiisse Plinius affirmat. Vini fertilem fuisse, nummi arguunt; Bacchum enim ab vna parte, & vna racemum ab altera referunt.

B

X E Λ I Δ O N I A I Ω N.

C H E L I D O N I Æ.

*Veteris Græciæ termini. Nauigantium periculis notæ.
Alijs duæ, alijs tres sunt.*

Chelidoniæ insulæ Lyciæ adiacent, non procul à Tauri promontorio, nauigantium periculis notissimæ. cum enim circa illas Pamphylium mare à Lycio separetur, Luciano teste, dialogo qui *Nauigium* inscribitur: fluctus ipsi vtpote multis ac varijs vndis circa promontorium illud velut interfecti, præruptæ enim rupes sunt, ac procellas excitant terribiliores, & immensum fragorem edunt. Idem in Amoribus vocat Chelidonias, felices veteris Græciæ terminos. Stephanus Byzantinus duas tantum statuit. *Εἰσὶ καὶ Χελιδονίαι πέτραι, ὧν πολλὰ κίβημινήθηδρον. δύο δὲ εἰσὶ, κεκληρημέναι, ἡ μὲν Κορύδελαι, ἡ δὲ μελανίπειρα, ὡς φαθαὶ ἐν τῆς Παιπαδαπῆς. Duæ sunt Chelidoniæ insulæ vocatæ, Corydela, & Melanipira dictæ, ut Phauorinus refert.* Dionysius vero Alexandrinus tres esse asserit:

D

*Τὴν δὲ μὲν ἀπὸ τῆς δὲ Χελιδονίαις γειγῆσιν
Τρεῖς νῆσοι, μεγάλης Παταρῆϊδος ἐνδοθεν ἀκρῆς.
Inde Chelidoniæ veniunt tres solis ad ortum
Insulæ, immensas intra Pataræides arces.*

Patara enim magna Lyciorum vrbs erat, à qua non procul erant Chelidoniæ, quæ à sese mutuo quinque tantum stadijs distabant, à continente vero sex erant remotæ, Strabone teste.

Circa has insulas alto mari dulcis aqua hauriebatur, quod mirum; Plinius lib. II. cap. III. *Nam dulcis haustus plurimis locis, ut ad Chelidonias insulas, & Aradum, & in Gaditano Oceano.* Circa etiam has insulas Anthiæ piscis frequens captura, & memorabilis; quam Plinius lib. IX. cap.

E LIX. diffuse explicat.

Nummus hic trophæum videtur referre ab vna parte, & ab altera rostrum nauis.

Κ Υ Π Ρ Ι Ω Ν .

C Y P R V S .

Cur Ceraſtis dicta. Homines in illa cornuti. Stephanus emaculatus. Cur Veneri ſacra. Inſula fertilitas. Teucris ſoboles ad Nicoclem duravit. Opes Cypri Romanam allatae.

CYprus amœniſſima & omnibus delicijs affluens inſula, in Pamphylio mari ſita, ad ortum & occaſum Ciliciæ & Syriæ obiecta, à ſeptentrione Iſlico ſinui, à meridie vero Aegyptio pelago vicina. Ambitus eius, Strabone teſte, eſt trium millium ccccxx ſtadiorum. Plinio vero cccclxxv. m. p. longitudo eius, inter duo promontoria Dinaretum & Acamanta, ſecundum Artemidorum clx. m. p. cccc. ſecundum vero Timotheum cc. m. p. Varijs olim nominibus vocitata, Plinio auctore, Macaria, Acamantis, Ceraſtis, Aſpelia, Amathuſia, Cryptos, & Colinia. Stephano vero *μηϊονίς, Σφήκεια, Μæιονίς & Σφηκία*. Macaria quidem, ab aëris egregia ſalubritate. Ceraſtis, *ὅτι ἔ πολλὰ ἄκρα ἔχειν καὶ κεραστὰς*, quod multos colles habet inſtar cornuum prominentes. Iſacius vero Tzetzes, ex opinione Androclis, quod in illa habitabant homines cornuti; qui ad fabulam reſpicit Ouidij x. Metamorph. quod incolas Venus in boues conuerterit olim:

— *gemino quondam quibus aſpera cornu,
Frons erat, unde etiam nomen traxere Ceraſta.*

Cryptos vero, *διὰ τὸ κρυπτεῖσθαι πολλάκις ὑπὸ τῆς θαλάσσης*, quod maris vndis videatur abſcondi, vt Stephano placet; apud quem, vt hoc obiter moneam, male *κύπρον* pro *κρύπτον* legitur. Sphacia etiam dicta, auctore Tzetze, ab hominibus illam incolentibus, qui Sphaces vocabantur. Cyprus tandem dicta, *ὅτι κύπρος τῆς θυρατρὸς Κινύρας, ἢ διὰ τὸ φουρμύρα ἄνθος κύπρος*, à Cypro filia Cinyrae, vel à flore Cypro, vt Stephano & Euthio placet, Iſidoro vero à Cypro ciuitate nomen toti inſulae datum. Ouidius etiam Ophiuſam vocat. Metamorph.

*Ipsa ſuas vrbes Ophiuſiaque arua parabat
Deſerere alma Venus.*

Lib. II.
cap. LXXXVIII.

Ferunt illam Syriæ olim partem fuiſſe, ſed maris violento impulſu abſciſſam; Plinius. *Namque ἔ hoc modo inſulas rerum naturas fecit, auelit Siciliam Italiæ, Cyprum Syriæ, Eubæam Boætiæ.* Potens olim inſula, & nouem aliquando regnorum ſedes, vt idem auctor eſt Plinius. Omnibus rebus ad luxuriam uſque abundans, vt non immerito Veneri

- A** Veneri dicatam tradidit antiquitas, vnde & illi *κίπρις* nomen; L. Florus ob diuitias Veneri sacratam dicit. Lactantius Firmianus lib. 1. De falsa religione, Venerem artem meretriciam primam in Cypro instituisse, auctoremque mulieribus fuisse, vt vulgo corpore quaestum facerent: vnde morem fuisse Cyprijs auctor est Iustinus, virgines ante nuptias statutis diebus dotalem pecuniam quaesituris, in quaestum ad littus maris mittere, pro reliqua pudicitia, libamenta Veneri soluturas. De cuius insulae fertilitate Ammianus Marcellinus, *Tanta autem tamque multiplici fertilitate abundat, vt nullus externi indigens adminiculi, indigenis*
- B** *viribus à fundamento ipso carinae, ad supremos vsque carbases edificet onerariam nauem, omnibusque armamentis instructam, mari committat.*

Varij autem incolae Cyprum habitarunt, principio Phænices fuisse ferunt. Apollodorus refert Cinyram Assyriorum regem, postea in Cyprum concessisse, cum populo; Paphum condidisse, ductaque inibi vxore Metharine Pygmalionis Cypriorum regis filia, Oxyporum, & Adonim genuit. Scio Ouidium x. Metamorph. hunc Cinyram dicere Pygmalionis filium. Postea Græci, Teucro duce, qui ob non vindicatam fratris Aiadis necem, à patre Telamone non receptus Salamine, Cyprum classe appulit, vbi ille patriæ cognominem urbem Salamina condidit. Virgilius illum in Phæniciam primo venisse, & Beli auxilio in Cypro sedes occupasse 1. *Æneidos* refert:

*Atque equidem Teucrum memini Sidona venire,
Finibus expulsam patrijs, noua regna petentem,
Auxilio Beli: genitor tum Belus opimam
Vastabat Cyprum: & victor ditione tenebat.*

- Teucris soboles, Salaminis regnum longa serie ad Nicoclem vsque obtinuit, ad quem Ilocratis extant Orationes. non quod omnes reges fuerunt non interrupta serie, nam Enagoras Nicoclis pater priuatus erat, cum Abdemonem Tyrium Artaxerxis praefectum Salamine eiecit, & regnum auitum occupauit: bellum cum Artaxerxe adeo magno animo gessit, vt firmata tandem pace Salaminus rex diceretur. Primus autem Amasis Aegypti rex Cyprum inuasit; & vectigalem fecit. Deuicto vero Amasi à Cambyse Persarum rege, Persis etiam subiecta fuit. Patriam tamen conatus fuit à barbarorum seruitute liberare Onesilus, Gorgi Salaminiorum regis frater natu minor, Chersis filius, Siromi nepos, Euelthontis pronepos. Sed sociorum prodicione desertus in acie contra Persas fortiter pugnando occubuit, vt auctor est Herodotus. Tandem rerum potentibus in Aegypto Ptolemæis, Cyprius in eorum ditionem venit, fauentibus Romanis, quod sub Ptolemæo Lagi factum fuisse docet Eusebius, Olympiade cxvii. mansitque sub Ptolemæis vsque ad Cleopatram patrum; cui quod parum gratus erga rempub. videretur, regnum ablatum est. Causa fuit P. Clodius Pulcher, qui captus olim à piratis, Ptolemæo scripsit, vt pretium illi ad

liberationem mitteret, quod admodum paruum ei missum, adeo ut A
 piratæ erubescerent id recipere, liberumque gratis dimisere Clo-
 dium. Creatus inde Romæ tribunus plebis, euicit ut M. Cato prætor
 in Cyprum mitteretur, eam regi ingrato ablaturus. quod cum rex
 præsensisset, venenum sumpsit; de quo L. Florus. *Diuitiarum tanta
 erat fama, nec falso, ut victor gentium populus, & donare regna consue-
 tus, P. Clodio tribuno duce, socij cuiusque regis confiscationem mandauerit;
 & ille quidem ad rei famam, veneno fata præcepit. Cæterum Porcius Cato
 Cyprias opes liburnis per Tyberinum ostium inuexit, quæ res latius ærarum
 populi Romani quam ullus triumphus impleuit.* Durauitque Cypri pos- B
 sessio sub imperio Romano, donec, regnante Heraclio, eneruata
 disciplina militari, Saraceni illam occuparent, duce Abubachare;
 à Basilio vero Imperatore rursus illis erepta, sed post septennium ite-
 rum à Saracenis occupata fuit, ut refert Constant. Porphyrogenneta
 lib. i. de Thematibus. Richardus postea Angliæ rex Constantinop.
 Imp. eripuit, quia incolæ illum litore prohiberent, dum in terram
 sanctam expeditionem moliretur; nec multum temporis elapsum,
 quin Cyprum Gnidoni Lusignano, Hierosolymitano regno pulso, id
 concesserit, commutatione tituli regni Hierosolymitani. Longa ge-
 neris successione regnum posterius tenuere, donec anno M. CCCCLXX. C
 iure connubij ad Venetos peruenit, quibus tandem Otthomanni an-
 no M. D. id eripuerunt.

Nummus primus templi schema refert, & ab altera parte virum
 imminentem columnæ, qui ignem videtur dextra gestare. ZENON.
 ab altera parte templum, in cuius medio videtur meta esse, quæ pro-
 cul dubio figura Paphiam Venerem designat, de qua Tacitus, ut infra
 in Papho abunde dicemus.

Π Α Φ Ι Ω Ν.

D

P A H V S.

*Augusta cognominata. Ab Agapenore condita. Venus Paphia.
 Eius simulachrum. Venus Vrania, an ea-
 dem cum Paphia.*

DVo in Cypro oppida, quæ Paphi nomen habuerunt. Est enim
 Paphus antiqua, quam vno nomine Plinius, & Mela Palæpa- E
 phum vocant, quæ Strabone auctore LX stadijs ab alio Papho distat:
 hanc Ptolemæus Πάφον λέων, nouam Paphum, cæteri scriptores absolute
 Paphum vocant. Fuit etiam Augusta cognominata in Augusti hono-
 rem.

A rem. Dion lib. LIIII. *Paphijs terræmotu afflictis largitus est, inquitque ut urbem Augustam nominarent.* Quo loco obseruat Dion; Paphios non sibi cognomen hoc indidisse, sed honoris causa, à senatu illud impositum fuisse. Condita fuit Paphos ab Agapenore, Ancei filio; secundum Pausaniam & Strabonem, qui in expeditione Troiana dux fuit Arcadum; expugnato demum Ilio, tempestate qua inter redeundum Græci fuerunt iactati, Agapenor cum Arcadum classe in Cyprum est delatus, vbi & Paphon urbem, & in vrbe templum Veneris condidit, cum ante illud tempus Venus in Golgis à Cyprijs coleretur. Ouidius **B** à Papho, Pygmalionis filio, videtur velle illi nomen inditum.

Ille Paphum genuit, de quo tenet insula nomen.

Hæc olim cum Salamine, clarissimæ Cypri vrbes habebantur. Venerem etiam ferunt primum ad Paphum antiquam è mari egressam fuisse. Pomponius Mela, è quo primum ex mari Venerem egressam accolæ affirmant, Palæpaphus. Habebat autem portum egregium, & templa optime exstructa. Veneri autem peculiariter dilecta, & præcipua eius sedes, vbi templum illius toto orbe celebratum. Tacitus lib. II. Hist. *Atque illum cupido incessit adeundi visendique templum Paphie Veneris, inclytum per indigenas, aduenasque. haud fuerit longum, initia religionis, templi situm, formam deæ (neque enim alibi sic habetur) paucis differere. Conditorem templi, regem Aëriam vetus memoria, quidam ipsius deæ nomen id perhibent, fama recentior tradit, à Cinaræ sacratum templum, deamque ipsam conceptam mari, huc appulsam; sed scientiam artemque haruspicum accitam, & Cilicem Thamyram intulisse, atque ita pactum, ut familiæ vtriusque posteri ceremonijs præsiderent; mox ne honore nullo regium genus peregrinam stirpem antecelleret, ipsa, quam intulerant, scientia hospites cessere: tantum Cinaradas sacerdos consulitur, hostiæ, ut quisque vouit, mares diliguntur; certissima fides hædorû fibris: sanguinem aræ effundere vetitum, precibus, & igne puro, altaria adolentur, nec ullis imbribus, quanquam **D** in aperto madescunt. Simulachrum deæ non effigie humana, continuus orbis latiore initio tenuem in ambitum metæ modo exurgens. Et ratio in obscuro.*

An hæc eadem Venus sit cum Vrania? Video dubitari à viris doctis. Certe Pausaniâs videtur hoc innuere in Atticis. *Non multum à Vulcani templo Vraniæ Veneris aedes abest, Assyrii primum huius Uranie cultum instituerunt, quos Paphij in Cypro imitati sunt, ac Phœnices, qui Ascalonem in Palestina tenent, à Phœnicibus Cytherij edocti, eadem sacra susceperunt, quæ Aegæus Atheniensibus tradidit.*

Cyniras certe Cypri rex in Assyria natus, ut supra ex Apollodoro dictum, qui sacra hæc secum Paphum tulit: Sed inquirant hæc curiosius alij, non enim mei est instituti. De Paphi hoc templo Plinij locus est lib. II. cap. xcvi. *Celebre habet phanum Veneris Paphos, in cuius quadam aream non impluit.* Virgilius vero templi magnificentiam his versibus describit:

*Ipsa Paphon sublimis abit, sedesque reuisit
Lata suas: ubi templum illi, centumque Sabæo
Thure calent ara, fertisque recentibus halant.*

Seruius hinc colligit, Paphiæ Veneri tantum sacrificari consueuisse thure & floribus. Sed manifesto pugnat cum Tacito, qui hostias sacrificari dicit, (*Certissima fides hædorum fibris*. Ouidius etiam x. Metamorph. de sacrificio Pigmalionis.

*Festa dies Veneri tota celeberrima Cypro
Venerat, & blandis induta cornubus aurum
Conciderant istæ niuea ceruice iuuenta,
Thuraque fumabant.*

Sacrificabant autem animalia. Sed, vt ait Tacitus, *Sanguinem ara effundere vetitum*. Mirum eius simulachrum, siquidem nulla effigie humana expressum, sed continuus orbis, latiore initio tenuem in ambitum mentæ modo exurgens.

Maximus Tyrius, paulo diuersus à Tacito, *Venus à Paphijs colitur, cuius simulachrum nulli rei magis assimile, quam albae pyramidi*. Non absimilis est effigies Veneris Hortensis, seu ἐκίμοις, in hortis positæ, apud Pausaniam in Atticis. De loco, quem hortos vocant, de Veneris item æde nulla affertur ratio, nec de Venere quidem, quæ prope templum constituta est, figura quadrangulari, quales sunt Herme.

Paphiorum nummi nulla explicatione indigent, Venus enim in utroque est, & Cupido in primo nummo.

K T P I E Ω N.

C V R I V M.

CYpri vrbs est Curium, Ptolemæo & Straboni ita dicta; Plinio vero Curias. Argiuorum quondam colonia, Herodoto & Strabone testibus. Erat autem circa occidentalem insulæ partem sita: olim etiam tyranno proprio obnoxia erat. siquidem motu illo, quo Onesilus, Chersis filius, Cyprum ad defectionem à Persis incitauit, Stesenor erat Curij tyrannus, qui prælio commisso inter Onesilum, & Artybium Persarum ducem, socios prodidit, & Persis victoriam dedit, vt refert Herodotus in Terpsichore.

An Venus hæc sit armata, à Lacedæmonijs culta, suspicari licet, quia in auersa parte duo sunt volucres Veneri forte sacri.

A

A M A Θ Ο Υ Σ Ι Ω Ν.

A M A T H V S.

*Amathusij Ceraſta dicti. Hospites Ioui immolabant. Adonis Osiris hic cultus. Persis fideles.
Aurea poma.*

B **A**ntiquissima Cypri vrbs Amathus, quæ Veneri etiam consecrata fuit, quæ & insulæ vniuersæ Amathusiæ nomen quondam dedit. Stephanus ab Herculis filio Amatho, vel à Cinyræ matre Amathusa, ita dictam arbitratur. *Ἐπὶ Ἀμάθους δὲ τοῦ Ἡρακλέους ἐκλήθη, ἢ ἐπὶ τῆς Κινύρας μητρὸς Ἀμάθους.*

Vrbs olim metallorum ferax fuit, vnde Ouidius x. Metamorph. vocat. *Fœcundam Amathunta metallis.* Olim asperis sæuisque moribus incolæ erant præditi, adeo vt poetæ illos cornua in fronte gestasse finxerunt, vnde & Ceraſta dicti, vt supra dictum. Maximæ verò feritatis signum erat, quod ante aram Iouis hospites immolarent. Ouidius.

C *Ante fores horum stabat Iouis hospitis ara,
Lugubris sceleris; quam si quis sanguine tinctam
Aduena vidisset, mactatos crederet illic
Lactentes vitulos, Amathusiacasque bidentes;
Hospes erat casus.*

Quibus sceleribus offensa Venus, incolas in boues mutasse refert poeta. Hac in vrbe celebre erat templum Veneris, quod ab Amatho Aëriæ Cypri regis filio exstructum ferunt. Tacitus lib. III. Annalium, *Exin Cypri tribus delubris, quorum vetustissimum Paphiæ Veneri auctor Aërias, post filius eius Amathus Veneri Amathusiæ, & Ioui Salaminio Teucer, Telamonis patris ira profugus, possuissent.* Ab hac vrbe Venus Catullo Amathuntia dicta:

Nam mihi quam dederat duplex Amathuntia curam.

Stephanus vero hic Adonim Osiridem fuisse cultum dicit. *Ἀμάθους, πόλις Κύπρου δεχαιοσύνη, ἐν ἣ Ἀδωνίς Ὀσίρις ἐπιμάτο. ἐν Αἰγύπτῳ ὄντα, Κύπριοι καὶ Φοίνικες ἰδοποιῶνται.* Amathus Cypri vrbs antiquissima, in qua Adonis Osiris colitur, qui cum Aegyptius sit, Cypri tamen & Phœnices proprium fecerunt. Sed quis est Adonis Osiris, me quidem latet. Vnum hoc scio, diuersos olim fuisse deos Adonim & Osirim. & mendum latere suspicarer apud Stephanum, nisi eadem verba à Suida citata viderem.

E Pausanias certe in Boceticis. *Oppidum in Cypro est Amathus, & in ea Adonidis ac Veneris templum, suspensum ibi torquem dicunt, qui Harmoniæ principio datus fuit, mox & Eriphylæ nominatus, quod propter illum maritum*

ritum prodiderat. Vides vt Pausanias Venerem Adoni coniungit, quam A Assyrij Architidem cognominant. De qua vide Macrobius, lib. i. Saturn. cap. xxi.

Fuere autem Amathusij Persarum regi maxime fidi, nam cum Onesilus Cyprum ad defectionem impelleret, restitere maxime eius conatibus, quare illos obsidione cinxit. Interfecto vero Onesilo in acie contra Persas, Amathusij caput eius recisum in oppidum retulerunt, ac supra portas suspenderunt, quia illos obsedisset, quod iam exinanitum, examen apum ingressum est, ac fauo illud repleuit. Cuius oraculum redditum, vt depositum caput humarent, Onesiloque quotannis tanquam heroi sacrificarent; quod si facerent, secundiora illis cuncta fore. quod ad ætatem suam illos factitasse refert in Terpsichore Herodotus. Euagoræ etiam rebellanti aduersus Artaxerxem, nunquam voluerunt Amathusij adsentiri, sed pro Persarum imperio fidelissime, vt auctor est Diodorus, dimicarunt.

I. Venus est ab vna parte, & ab altera mulier turrifera capite, quæ urbem ipsam exprimit.

II. Veneris caput, & nuda Venus ab altera parte, cum pomo in dextra manu & arcu sinistra. pomum quidem, quod Paridis iudicio illud in formæ victoriam obtinuit, vel quod in Cypro sacra erat arbor, quæ aurea mala ferret, ex qua tria Hippomeni dedit, quibus ille Atalantam cursu superauit. De his Ouidius, lib. x:

*Est ager, indigenæ Damafenum nomine dicunt,
Telluris Cypriæ pars optima: quam mihi prisca
Sacrauere senes, templisque accedere dotem
Hanc iussere meis; medio nitet arbor in aruo,
Fulua coma, fuluo ramis crepitantibus auro.
Hinc tria forte mea Veneris decerpta scerebam
Aurea poma manu.*

D

K A P Π A Σ I E Ω N.

C A R P A S I A.

Carpasiam, Cypri urbem, à Pygmalione Cypri rege conditam, auctor est Hellanicus apud Stephanum. Xenagoras ipsam Carpathum, Demetrius vero Salaminus Carbasiam vocat. Sita est iuxta Sarpedonem promontorium, ac portum habebat egregium. Huius etiam nominis vicinæ erant insulæ, Carpasia dictæ. Non procul ab urbe mons erat excelsus, cuius verticem Olympum vocabant, in quo Veneris Ἀκραιάς, seu Acrææ templum erat; quod nec videre, nec adire, mulieribus erat permissum, vt auctor est Strabo.

Nummi

A Nummi nihil habent difficultatis, nam stella hæc Veneris est Lucifer:

Quam Venus ante alios astrorum diligit ignes.

Κ Ε Ρ Α Υ Ν Ι Ε Ω Ν.

C E R A V N I A.

B **N**Uquam huius nominis inter Cypriorum vrbes mentio fit apud Classicos scriptores, sed Ptolemæus *Κερονίαν*, Plinius vero Corineum habet. de qua nihil quod dicam occurrit.

In nummo victor est in bijugo curru, Olympici forte certaminis, victoria est alata cum corona: Ab aduersa parte vna est cum duplici palma in victoriæ monumentum.

Λ Α Π Η Θ Ε Ω Ν.

L A P E T H O S.

C **I**Nter Cypri vrbes & Lapethus est, quæ Straboni *Λάπηθος* dicta, quæ commodam nauium stationem, & naualia, habet; Laconum olim, & Praxandri, opus.

Nummus ab vna parte Serapim & Æsidem habet. nec mirum est, Aegyptiæ numina hic culta, cum Aegypto vicina adeo sit Cyprus. Ab altera palmam arborem, quod forte frequens ibi nascatur.

Θ Ρ Ε Μ Ι Θ Ο Π Ο Λ Ι Τ Ω Ν.

D T H R E M I T H O P O L I S.

C **Y**pri non ignobilis vicus Thremithopolis, Suidæ *τρεμιθῆς*, Stephano vero *τρεμιθῆς*, Constantino vero Porphyrogennetæ *τρεμιθος*, inter duodecim Cypri vrbes recensetur. Dicitur ita locus ab aliquibus, Stephano referente. *φασὶ δ' ὅτι Ἰπτιβάσης Ἀφροδίτης εἰς τὸν τόπον, διὰ τὴν παρυσίαν τῆς δαίμονος, ὑπὸ τέρους διασολῶθλιῶν, διὸ καὶ Τρεμιθῆντα κληθῆῶναι. Ferunt egressum Veneris fuisse hoc loco, quare præsentia numinis terræ motu concussum fuisse, unde & Thremithunta vocari.* Sed magis illi arridet à Terebinthis deriuatum nomen, quas Cypri Thremitos vocant. *Ἐμοὶ δὲ δοκεῖ ἀπὸ τῆς τὸν τόπον πεφυκῶν τερμίνθων, ἃς Κύπριοι τρεμιθῆς καλεῖσιν.*

E Nummus Neptuno insignitus.

TAMA-

L V D O V I C I N O N N I I

T A M A Σ I T Ω N. A

T A M A S V S.

ET hæc inter Cypri vrbes recensetur. Scriptores aliquantulum circa nomen eius variant. Stephano *ταμάσιος*, Straboni *ταμάς*, Constantino *ταμασία* dicta. Æris metallis imprimis fœcunda, in quibus & Calchantum, & rubigo æris, large proueniunt.

Nummi ab vna parte, vrbis speciem turrito capite; ab altera, *sche-B* ma templi, cum figura Paphiæ Veneris, quæ instar metæ est.

I Δ A Λ E Ω N.

I D A L I V M.

Veneris quondam cultu spectandum oppidum, quod in nemore fuisse conditum, auctor est Seruius in *I. Æneidos*. Stephanus in plurali casu; *ιδάλιοι, πόλις κόπερ*. Sic & apud Virgilium:

*Est Amathus, est celsa mihi Paphos, atque Cythera,
Idaliæque domus.* C

Plinius iam suo auro interiisse urbem refert, immo Strabonis tempore non extitisse, vel ex eo liquet, quod nullam eius mentionem fecerit.

Nummus Apollinem refert, & sacratum illi Gryphem, sed quid Apollini cum Veneris sacra vrbe.

A P A Δ I Ω N.

A R A D V S.

*Tota insula scopulus est. Mela explicatus. Fons aque dul-
cis in medio mari.* D

IN Phœnicia Aradus est, exigua quidem insula, utpote quæ ambitu suo septem tantum stadia complectitur, à Maratho Phœnicum vrbe in ora sita xx. stadijs distans. Tota autem insula scopulus quidam est, sed tanta incolarum frequentia habitata, ut domus multis contiguationibus sublimes incolerent. profugi ex Sidone primi hic habitarunt; quod numero Eusebiano *M CCLVII*. accidit. de qua Pomponius Mela *lib. II. Aradus in Phœnicie est parua, & quantum patet tota oppidum, frequens* E
tamen, quia etiam super aliena tecta sedem ponere licet. Quæ postrema ver-
lib. XVI. ba non cuiuis patere credo, sed Strabo, omnes tenebras dissipat, nam cum inter Seleucum Callinicum, & Antiochum Hieracem, dissidia magna,

A magna, & ex his bellum ortum esset, Aradij Callinici partes sequuti sunt, cum Antiocho vero conuenerunt, ut ad se ex regno eius confugientibus, tutus esset locus, nec quempiam tradere cogherentur, nec etiam iniussu regis permetterent aliquem enauigare. Qua de caussa illorum vrbs mirum in modum & hominum frequentia aucta fuit, & amplissimæ illis opes contigerunt. Confugiebant enim ad Aradios, tanquam ad tutissimum asylum, non plebei modo, sed qui magnis etiam de rebus sibi timebant. qui compositis mox negotijs, & patriæ restituti, beneficij accepti memores, gratiam illis, ut par est, referebant.

B Hoc est, quod Mela dicit, *licebat super aliena tecta sedem ponere*; quia, exteris eo confugientibus, tutissime licebat in alieno solo viuere. Potentiam vero suam egregia etiam prouidentia tutati sunt, quod rem naualem sedulo curarent, & quod nunquam cum Cilicibus piratis, vicinis licet, voluerunt studia sua communicare.

Olim peculiare reges, ut reliquæ Phœnicum ciuitates, habuit. sed postea nunc Persis, nunc Macedonibus subdita paruit; deinde in Romanorum imperium transijt. Memoratu dignum est, quod Plinius de Arado scribit. *In Phœnicio mari ante Ioppen est Paria, tota oppidum, in qua obiectam belluæ Andromedam ferunt, & iam dicta Arados, inter quam* Lib. v. cap. xxxi.

C *continentem quinquaginta cubita alto mari (ut auctor est Mutianus) è fonte dulcis aqua, tubo corijs facta, usque à vado trahitur.* Strabo hoc diffusius narrat. *Abundantis aquæ fontem in medio freto habent, in quem cupa quedam extorquetur, à scapha aquaria demissa plumbea, ore lato, in angustum fundum coacta, fundum mediocre foramen habet, quo fistula ex corio, seu utriculum dicere malumus, adstricta est, quæ aquam ex fonte per cupam exhaurit. prima itaque aqua, quæ exhauritur, salsa est, expectantes vero puræ & dulcis aquæ cursum, in vasis ad id paratis excipiunt, atque in urbem deferunt.*

I. Demetrii regis vultus. Non est hic ex Antigoni stirpe, sed aliquis ex Syriacis regibus, quibus Phœnicia & Arados subiecta fuit. Ab auersa parte aquila est, quæ gladiolum vnguibus tenet. cui & palma arbor adest. ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΒΑΣΙΛΕΩΣ.

II. Victoria est, cum corona & palma, & vrbis species turrato capite.

Λ Ο Π Α Δ Ο Υ Σ Α Ι Ω Ν.

L O P A D V S A.

E IN Africo mari non procul à Thapso Lopadusa iacet ignobilis insula, quam Plinius longam VI. M. P. dicit.

Ab vna parte Iouis caput, ab altera piscis.

Bb

MEAI-

*Phœnicum colonia. Didonis soror Anna à Battu hic excepta.
Diuersus ab illo qui Cyrenas condidit. Iunonis celebre
fanum. Melitæi catelli.*

NON vna fuit apud antiquos Melita, sed plures; nam & in Ha- **B**
driatico sinu, inter Corcyram & Illyricum, à Plinio vna recense-
tur. Altera vero non procul Euphrate, à Semiramide condita in Cap-
padocia. Demum est Melita insula, inter Africam & Siciliam (de qua
nunc acturi sumus) adeo incerto positu, vt dubitare non absurde quis
posset, Africæ an Siciliae attribuenda sit; ni veteres eam, & Punica lin-
gua, qua semper vsi fuerunt, Africæ vendicassent. Ambitu suo LX. M. P.
longitudine vero xx. latitudine vero qua latissima XII. M. P. am-
plectitur, à meridie Africam, qua minor Syrtis, parua Leptis, à septen-
trione Siciliam, in Pachynum quam in Lilybaeum pronior spectat.
Phœnicum olim coloniam fuisse auctor est Diodorus Siculus lib. v. **C**
Nam quum illi negociandi causa in Oceanum vsque Occidentalem
nauigarent, insulam hanc occuparunt medio in mari, opportunissime
sitam, ob portuum commoditatem, quorum commercio incolæ non
spernendas opes adepti sunt. Ouidius III Fastorum memorat Annam,
Didone sorore defuncta regem Iarbam fugientem, in hanc insulam de-
uenisse, quam rex Battus possidebat.

*Fertilis est Melite sterili vicina Cosyre,
Insula quam Lybici verberat vnda freti.
Hanc pctit, hospitio regis confisa vetusto,
Hospes opum diues rex ibi Battus erat. **D**
Qui postquam didicit casus vtriusque sororis,
Hæc, inquit, tellus quantulacumque tua est.
Et tamen hospitij seruasset ad vltima munus:
Sed timuit magnas Pigmalionis opes.*

Multi non spernendæ doctrinæ existimant hunc Battum esse, qui
oraculo monitus Cyrenas in Africa condidit. sed immane quantum
aberrant. intercedunt enim plures quam quadringenti anni, inter hunc
Battum Melitæ regem, & illum qui Cyrenas condidit. Æneas enim nu-
mero Eusebiano DCCCXXXV. Rex Latinorum creatus, quo tempore An-
na ad Battum confugit, atque hinc ad Æneam. Battus vero Theræ rex E
numero MCLIX. Cyrenas venit; Solinus vero maius discrimen tem-
poris statuit. Rege Marcio res Romanas tenente, anno post Troiam captam
CCCCCLX, Battus Cyrenas condidit, quæ domus Callimachi poetæ, & patria fuit.
Sed

A Sed Melitam redeo, quæ olim Carthaginensium imperio subiecta. postquam vero de Sicilia inter illos & Romanos bellatum, vna cum Sicilia in Romanorum ditionem concessit. Secundo bello Punico T. Sempronius consul Melitam petit, vt inde Pœnos expelleret; aduenienti, Amilcar Gisgonis filius, præfectus præsidij, cum paulo minus duobus millibus militum, oppidumque cum insula traditur, vt auctor est T. Liuius.

Infula ipsa, licet saxosa, egregie tamen fertilis est, vt non sine ratione Ouidius dixerit. *Fertilis est Melite*, ita vt auctores tradant, bis fruges hic anno legi, bis arbores fructus ferre. Olim etiam variorum operum egregios artifices habebat, inter quos excelebant, qui summâ tenuitate vestes texebant, vnde Melitenses vestes, quas Cicero Verri non semel obiecit. Celeberrimum in hac insula Iunonis phanum fuisse, auctor est Cicero Actione in Verrem IV. *Ab eo oppido, non longe in promontorio, fanum est Iunonis antiquum, quod tanta religione semper fuit, vt non modo illis Punicis bellis, quæ in hisce locis nâuali prælio gesta atque versata sunt, sed etiam in hac prædonum multitudine, semper inuolatum sanctumque fuisset. Quin etiam hoc memorie proditum, classe quondam Massanissæ regis ad eum locum appulsa, præfectum regium dentes eburneos incredibili magnitudine, è fano sustulisse, & eos in Africam portasse, Massanissæque donasse. regem quidem primo delectatum esse munere; sed, vbi audiuisset vnde essent, statim certos homines in quinqueremi misisse, qui eos dentes reportarent. itaque in his scriptum litteris Punicis fuit, regem Massanissam imprudentem accepisse, re cognita reponendos restituendosque curasse. Erât præterea magna vis eboris, multa ornamenta, in quibus eburneæ victoriæ, antiquo opere, ac summa arte perfectæ; hæc iste omnia (Verres) ne multis morer, vno impetu, atque vno nuncio, per seruos Venerios, quos eius rei cæssâ miserat, tollenda atque adportanda curauit.*

Vnde Ptolemæus in hac insula Iunonis templi meminit, vt & Hercules. Hic etiam parui illi catelli, quos Melitæos vocamus, nascuntur. D Strabo lib. VI. *Πρόκειται δὲ τῆ Παχύνος μελίτη, ὅθεν τὰ κωίδεια, ἃ καλεῖσι μελιταῖα. Imminet autem Pachyno Melite. vnde portantur catelli, Melitæi dicti.* Plinius contra lib. III. capite vltimo, *à Melita, quæ in sinu Hadriatico est, hos catellos appellari secundum Callimachum refert.* Sacra etiam pagina testatur D. Paulum Apostolum naufragio in hanc insulam eiectum, multaque humanitate à barbaris susceptum fuisse. vnde & hodierno die magna eius apud incolas remanet veneratio. Licet aliqui in Hadriatico hoc accidisse suspicentur.

Infula hæc hodierna die D. Ioannis, seu Hospitalarijs, militibus est infessa. siquidem pulsi Rhodo à Solimanno, Turcarum imperatore, E atrocissimo bello; omnibus auxilijs destituti, coacti fuerunt deditioem facere. Cumque, amissa Rhodo, in Siciliam se contulissent, à Carolo V. Melita illis concessa anno M. D. XXIIX. quam varijs propugnaculis ita munierunt, vt omnes hostium insultus non difficile possent eludere.

hinc etiam totam Africæ oram suis triremibus infestam faciunt, adeo A
 vt Barbaris nunc Melitensium militum æque formidolosum nomen,
 ac olim Rhodiorum fuit. Patrum memoria, anno nempe M. D. LXV. So-
 lymannus omnibus viribus insulam hanc inuasit, sed tanta virtute à
 Ioanne Valetta, ordinis illius sacri magistro, repulsi fuere, vt, multis suo-
 rum militibus desideratis, pudore pleni, re infecta Constantinopolim
 redierint.

I. Hercules est, leonino spolio ornatus: nam cum Melitæ Phœnicum
 colonos fuisse testatur Diodorus, peculiari cultu illi Herculem, etiam
 vt maiores sui, prosequerentur. vnde & Ptolemæus memorat hæc in B
 insula Herculis templum fuisse.

II. Ceres dea capite spicis reuincto, vt insulæ fertilitatem ostendat.

K A P A Λ I T Ω N.

C A R A L I A.

QVo loco hæc insula sit, incertum; nam apud scriptores vix de
 illa verbum. Plinius Caralitanos inter Sardinia celeberrimos po-
 pulos recenset; Stephanus vero Carallos duplici λ. inter Isauricos col- C
 locat καρχαλίαν vero simplici λ. Libyæ ciuitatem dicit, cuius incolas
 καρχαλίαντες vocat.

Λ Ι Π Α Ρ Α Ι Ω Ν.

L I P A R A.

*Liparus rex. Plinius obiter emendatus. Cur ventis dicebatur
 Aeolus præesse. Dorica colonia Marciano dicta. Py-
 raticam exercuere cum iustitia.*

I^N Siculo mari Æoliæ insulæ sunt, Græcis ἠφαισίαι, Latinis etiam D
 Vulcaniæ dictæ, quæ septem numero sunt, Lipara, Hiera, Strongy-
 læ, Didymæ, Ericusa, Phœnicusa, & Euonymo. Isidorus ab omnibus
 diuersus duas addit, Ericodem & Phēcicodem, cui & Seruius suffraga-
 tur 1. Aeneidis, nouem esse dicens has insulas; libro tamen octauo,
 septem tantum agnoscit. Ab Aeolo nomen illis inditum, qui Iliacis
 temporibus hic regnavit. Vulcaniæ vero dictæ quod ardere frequenter
 videantur, & ignes assiduo eructent, eadem etiam Liparæorum insulæ, à
 Lipara nobilissima insula dictæ. Iacent autem inter Siciliam & Italiam.
 Præcipua illarum Lipara, antea Melogonis vel Meligunis vocitata, à Li- E
 paro deinde rege nomen in hunc diem inditum mansit. Fuit hic Liparus,
 teste Diodoro, Aufonis Italiæ regis filius, qui fratrum conspiratione patria
 pulsus, ex Italia in hanc insulam cum delecta iuuentute fugit, conditaq;
 ibidem

A ibidem vrbe, de suo nomine illam vocauit. Eo senescente Aeolus, Hippotæ filius, in Liparam cum venisset; ducta vxore Cyane, Lipari filia, insulæ postea imperauit. Plinius contra Liparum Aeolo successisse tradit. *Lipara cum ciuium Romanorum oppido, dicta à Liparo, qui successit Aeolo;* ego potius mendum librarij hic latere putem, quam Plinium contra omnes auctores sentire. quare ita legerem. *Dicta à Liparo cui successit Aeolus.* Et Solinus coniecturæ meæ fauet, qui à Plinianis fontibus omnia sua hausit, *Liparæ nomen dedit rex Liparus, qui eam ante Aeolum rexit.* Hic Troianis temporibus summa cum æquitate insulis his præerat; quo tempore Vlysses ab illo hospitio acceptus fuit, quem Dionysius Alexandrinus magna laude profequitur.

Αἰόλος Ἰπποταδαίο, Φιλοξένος βασιλῆος.
Αἰόλος, ὃς θηητὰ μετ' ἀνδράσιν ἔλλαχε δῶρα,
Κοιρανίω ἀνέμων κλονεόντων θ' ἰσαμύων τε.

*Aeolus, hospitibus quo rex haud æquior vllus;
Aeolus, insigni ornarunt quem munere diui,
Imperio cohibere leues, & soluere, ventos.*

Dicebatur autem ventis præesse, quia ex Craterum nebulis, & fumo, futuros prædicebat ventorum flatus; hinc ab imperitis visus est ventos in sua potestate habuisse. Plinius. *Strongyle à Lipara liquidiore tantum flamma differt; è cuius fumo quinam flaturi sunt venti in triduum prædicere incola traduntur, unde & Aelo ventos paruissè existimatum.* De hac prognosi plura apud Strabonem ex Empedoclis sententia lib. 6. Aeolo successit Astyochus, vnus ex sex filijs, cuius proles in multos annos hisce insulis præfuit; deficiente vero Aeoli stirpe, penes varios imperium fuit; donec Gnidij, & Rhodij quidam, offensi acerbo Asiaticorum Regum dominatu, coloniam in hanc insulam miserunt; quare à Marciano Heracleota Dorica colonia dicta est.

Μία δ' ἐστὶν αὐτῶν Δωρικὴ Σπικίαν
Ἐχουσα, Διπάρα δ' ὄνομα, συγγυῆς Κνίδος.
*Vna est earum Doricam coloniam
Tenens, Lipara cui nomen, & socia Cnidi est.*

Deduxit autem coloniam hanc Pentathlus Gnidius, qui generis originem ad Hippotem Herculis filium referebat, Olympiade nempe 1. Sed amisso duce in Sicilia, commisso prælio inter Aegestanos & Selinuntios; ducibusque ex familiaribus Pentathli, Gorgo scilicet, Thestore, & Epitherside, delectis, per Tyrrhenum mare delati, Liparam apulere. vbi cum benigne ab incolis exciperentur, cum illis habitarunt, & coniunctis viribus insulam ab incurso Tyrrhenorum, qui latrocinij maria infesta facerent, egregie defenderunt: crebrisque naualibus pugnis Tyrrhenos deuicerunt. ac memorabiles ex illorum spolijs decimas Delphis consecrarunt. de quibus plura Pausanias in Phocicis. Posterioribus vero sæculis Liparæi etiam piraticam exercuerunt, ita

tamen ut nec diuini, nec humani iuris expertes essent. Cuius rei illustre A
 est exemplum apud Liuium, lib. v. *Nam cum Romanorum legati crate-*
rem aureum donum Apollini Delphos perferrent, haud procul freto Siculo à pi-
ratis Liparensium excepti deuehuntur Liparas. Mos erat ciuitatis, veluti pu-
blico latrocinio, partam prædam diuidere. Forte eo anno in summo magistratu
erat Timasitheus quidam, Romanis vir similior quam suis, qui legatorum no-
men, donumque, & Deum cui mitteretur, & doni causam veritus, ipse multi-
tudinem quoque, quæ ferme semper regenti est similis, religionis iustæ impleuit,
adductosque in publicum hospitium legatos cum præsidio etiam nauium Delphos
prosequutus, Romam inde sospites restituit. Hospitium cum eo Senatus consulto B
est factum, donaque publice data. Insequentibus temporibus Liparæorum ci-
 uitas ad non contemnendam opulentiam peruenit, siquidem portus
 habebat commodissimos, & thermas per celebres, quarum benefi-
 cio quum varij morbi depellerentur indies, frequenter ex Sicilia diu-
 turnis vexati malis in hanc insulam venerunt, & illarum usu pristinam
 valetudinem recuperabant. Accedit etiam, alumen copiosum hic ef-
 fodi, vnde magnum illis vectigal. Occupata autem fuit à Carthagi-
 nensibus anno tertio Olympiadis L X I I. postea Romani illam Car-
 thaginensibus eripuerunt anno quarto Olymp. x c v i.

Agrum fertilem Liparæi habent, nisi magnas ignium eructationes C
 etiam pateretur, vnde Claudianus v. Panegyrico:

Ignifluisque gemit Lipare fumosa cauernis.

Non quidem adeo frequenter, ut Strongyle & Hiera, illi vicinæ, adeo
 ut non pauci dubitarent, ab his insulis subterraneos esse specus, vsque
 ad Ætnam coniunctis ostijs, ideoque alternis ardere vicibus insula-
 rum Crateres, & Ætnæ.

Nummus Cereris caput spicis cinctum refert, ut insulæ fertili-
 tatem denotet. ab altera cancerum, qui piscium abun-
 dantiam significat.

F I N I S.

L V D O V I C I

A

L V D O V I C I N O N N I I

COMMENTARIVS IN HVBERTI GOLTZII

Asiam.

B

T A B V L A E A S I A E.

K O Λ X Ω N.

C O L C H I E

Græci multas colonias in Asiam duxerunt. Velleij lapsus. Miletus plurimas colonias emisit. Pontus Εὐξενῶ. Colchi ab Aegyptijs oriundi. Barbari olim, mox commercijs dediti. Colchis aurifera. Dioscurias vrbs celebris. Minerva Asia. Valerius Flaccus explicatus.

HAËtenus Græcia explicata, nunc in Asiam transeundam, quam Græci quondam non minima parte sui nominis fecerunt; siquidem cum abundantia iuuentutis laborarent, nec exigua illorum patria omnes caperet, aleretque, in Asiam se effudere. Nam & Iones, duce Ione profecti Athenis, nobilissimam partem regionis maritimæ occupauerunt, quæ hodieque appellatur Ionia, vrbesque constituere Ephesum, Miletum, Colophonam, Prienum, Lebedum, Myntem, Erythram, Clazomenas, Phocæam, multasque in Aegeo, atque Icario, occupauerunt insulas; Samum, Chium, Andrum, Tænum, Parum, Delum, aliasque ignobiles. Et mox Aeolij eadem profecti Græcia, longissimisque acti erroribus, non minus illustres obtinuerunt locos, clarasque vrbes condiderunt, Smyrnam, Cymen, Antissam, Myrinam, Mytilenemque; & alias vrbes, quæ sunt in Lesbo insula. Sed labitur hoc in loco Velleius, qui Ionem colonos in Asiam duxisse credit; siquidem Strabo, & Pausanias, ferunt Nileum, & reliquos Codri posteros, in coloniam ex Attica missos fuisse; nam Ion, Xuthi filius, ducentis pene annis prior hac deductione fuit. Alij postea Græciæ populi, diuersa Asiæ loca habitauerunt; quin etiam in Africam Egregias colonias deduxerunt. Sed nulla ciuitas frequentiores colonias Mileto, Ionica vrbe, à Nileo condita, emisit. Plinius. *Miletus, Ionia caput, Lib. v. supra LXX vrbiū per cuncta maria genitrix.* Seneca Consolatione ad Heluiam. *Miletus LXXV vrbiū populū in diuersa effudit.* Strabo vero

totum Euxinum Pontum à Milesijs habitatum fuisse. Ouidius lib. III. A
Tristium, elegia IX.

Hic quoque sunt vrbes Graiae (quis credere possit)

Inter inhumanæ nomina barbariæ,

Huc quoque Mileto missi venere coloni,

Inque Getis Graias constituere domos.

Quod ne cui mirum videatur, sciat Milesios præpotentes olim mari fuisse, vt ab Eusebio obseruatum. quorum colonijs commercijsque factum, vt cum Pontus olim Ἀξενος, seu inhospitalis, ob incolarum effera ingenia, postea Εὐξείνους, seu Euxinus, mitigatis per commercia illorum moribus, dictus fuit. Ouidius lib. IIII. Tristium:

Frigida me cohibent Euxini littora Ponti,

Dictus ab antiquis Axenos ille fuit.

Sed mitto nunc dicere de cæteris Asiæ regionibus, vrbibusque: quas frequentes olim Græci coluerunt. nunc tantum pene de Pontica regione mihi agendum erit; siquidem soli Goltziani nummi, qui ex reliqua Asia, tanquam tabula quædam ex magnæ nauis naufragio, superstites relictæ sunt, ad Ponticas regiones spectant.

Sub Ponti nomine vastæ regiones, & multa regna olim comprehensa, quæ Mithridatis imperio paruerunt; inter quæ, præcipuæ olim Cgentes Maryandini, Paphlagonæ, Cappadoces, Colchi, Mosynæci, Caucones, Chalybes, Tybarni, Bithyni, Macrones. Liber Notitiarum imperij Orientalis, Ponticæ diœceseos prouincias enumerat, Bithyniam, Galatiam, Paphlagoniam. Honoriadem, Galatiam salutarem, Cappadociam primam, Cappadociam secundam, Hellenopontum, Pontum Polemoniacum, Armeniam primam, Armeniam secundam. Sed non semel monui, aliter atque aliter prouinciarum formas mutatas fuisse. quare institutum vrgere pergo, ac Nomismatum seriem persequor.

In qua primi occurrunt Colchi; quorum regio, secundum Ptolemaum, à septentrione Sarmatiæ parte, ab occasu Ponto Euxino, à meridie Cappadociæ & Armeniæ parte, ab Oriente Iberia terminatur: Alij vero illam à septentrione Corace monte (qui est pars Turi) ab ortu, Iberia, à meridie amne Phaside, ab occidente Ponto Euxino, claudi tradunt; Incolas fama est ab Aegyptijs genus trahere, refert enim Herodotus, quo tempore Sesostris Aegypti rex Asiam victricibus armis peragravit, cum ad Phasidem substitisset, suorum plurimis ibi permisisse sedes figere. Quod & Valerius Flaccus v. Argonauticon tangit.

——— *Cunabula gentis*

Colchidos hic ortusque tuens, vt prima Sesostris

Intulerit rex bella Getis; vt, clade suorum

Territus, hos Thebas patriumque educat ad amnem:

Phasidos hos imponat agris, Colchosque vocari

Imperet. ———

E

Ideo

A Ideo etiam Dionysius Alexandrinus vocat illos *μετίλυδας Αιγύπτιοι*, colonos Aegyptiorum. Dicti autem fuerunt *ἀπὸ Κόλχης ἢ Φάσιδος*, à Colcho Phasidis filio, teste Eustathio ad Dionysium. postea vero & Lazij nominati, vt testantur Agathias & Isacius Tzetzes. Gens olim barbara, & sæua inhospitalitate infamis. siquidem solenne illis erat, hospitem cædibus Dianæ Tauricæ litare. præcipua eius rei caussa fuit oraculum regi Aetæ datum, mortem illi instare, quando peregrini naue aduecti, aureum vellus, (quod Phryxus in æde Martis consecrarat) abstulissent. ille vt supra ingenitam crudelitatem, oraculo territus, peregrinos omnes statuit immolare, vt atrocitatis fama diuulgata, aduenas à regione eius deterreret, vt auctor est Diodorus lib. iv. posterioribus vero sæculis, Græcorum commercio feritas hæc immane quantum mitigata. nam auctor est Agathias, qui sub Iustiniano Imp. floruit, nullam se earum gentium, quæ sub alieno imperio viuunt, Colchis clariorem, aut feliciorem, subditorumque multitudine celebriorem nouisse, quæ & optimis moribus, & ingenij dexteritate egregie valebat, nec navigationis rudes, vt prisca Colchi, sed commercijs egregie deditos fuisse.

Clarissimam autem fuisse Colchidem olim, ostendunt Phryxi in illam infelix expeditio; & Iasonis felicior, & omnibus decantata nauigatio, qui primus cum Argonautis longa naue eo profectus, aureum vellus inde adportauit. Abundabat enim Colchis auro, cuius desiderio Græci bellum regioni intulerunt. Strabo luculente lib. xi. *Παρὰ τῆσι δὲ λέγεται, καὶ χρυσὸν κατὰφέρειν ὄντι χειμάρρῃσι, ὑποδέχεσθαι δ' αὐτὴν τῆσι βαρβάρῃσι Φάτιναι κατὰπερμιθῆναι, ἢ μαλλωπῆσι δωραῖσι, ἀφ' ἧ δὴ μεμυθεύεται, καὶ τὸ χρυσόμαλλον δέρας. Apud eos torrentes dicuntur aurum deferre, quod barbari perforatis tabulis, ac lanosis pellibus excipiunt, vnde aurati velleris fabula conficta est.* Sed de Colchorum opulentia audiamus Plinium lib. xxxiii. cap. iii. *Iam regnauerat in Colchis Salauces & Esubopes, qui terram virginem nactus, plurimum argenti aurique eruisse dicitur in Samiorum gente (non Samnorum vt vulgati codices) & alioquin velleribus aureis inclyto regno. Sed & illius aureæ camerae, & argenteæ trabes narrantur, & columnæ, atque parastatæ, victo Sesoistre Aegypti rege tam superbo, vt prodatur annis quibusque sorte reges singulos è subiectis ad currum iungere solitus, sicque triumphare.*

Inter Colchos vrbs fuit olim nobilissima Dioscurias dicta, in qua tantus concursus vicinarum nationum fuit, vt referat Plinius ex Timotheo, in eam ccc nationes, quæ dissimilibus linguis vterentur, descendere consueuisse, & postea à Romanis negotia ibi gesta cxxx interpretibus. Strabo vero hanc famam valde extenuat. Dicunt itaque nonnulli, qui res parum animaduertunt, septuaginta, nonnulli trecentas gentes Dioscuriada conuenire, atque omnes diuersarum linguarum, propterea quod sparsim, & impermixtè, ob asperitatem & intractabilitatem habitent. quorum plerique Sarmatæ sunt, atque omnes Caucasij.

I. Minerua est, casside armata, quam ramus oleæ coronat; colebatur enim in Colchide Minerua Asia, teste Pausania in Laconicis, in cuius memoriam refert à Castore & Polluce, post reditum suum ab expeditione Colchica, etiam templum Mineruæ Asiæ conditum fuisse in Laconica. Quis verò sit ille ΔΩΡΟΘΕΟΣ incertum est.

II. Apollo capite coronato laurea. nam Solem, qui & Apollo, peculiariter colebant Colchi, tanquam regij generis auctorem; refert enim Diodorus, Solem duos procreasse filios, Aëten scilicet & Persen, quorum ille Colchidòs, hic Tauricæ regnum tenuit. Valerius Flaccus hac de causa dicit, Aëtem in templo Apollinis consuevisse ius dicere, lib.v. B

—— Phæbi genitoris ad aras

Ventum ait, huc adytis iam se de more parentis

Rex feret; hic proceres audit, populosque precantes

Alloquijs facilis præsens pater admonet æquis.

Nam quod vir doctus Lud. Carrio putat hoc loco auctorem respicere; ad Aram Apollinis Genitoris, quæ in Delo erat, de qua supra diximus; mihi nunquam persuadebit; quid enim Delus cum Colchide? sed inuit poeta Phœbum esse Aetæ patrem & genitorem. Sic & eodem libro:

Contra flammigeri proles Persæia solis.

C

M A K P O K E Φ A Λ Ω N.

M A C R O C E P H A L I.

Hippocratis opinio de Macrocephalis.

INter Ponticas gentes annumerantur μακροκέφαλοι, quos Plinius Themiscyram regionem incolere refert. Philostratus lib. III. nusquam eos gentium existisse credit, & tanquam fabulosum nomen irridet. Sed gentem fuisse Schyticam, quæ à longis capitibus Macrocephali vocata fuit, vel ex Hippocrate liquet, vt cæteros scriptores præteream. ille enim libro de aere, aquis & locis, de his ita clare & distincte loquitur, vt nefas sit de illa re dubitare. Ac primum, inquit, omnium de Macrocephalis, quum nulla omnino alia gens sit, quæ similia capita habeat; ac principio quidem consuetudo in causa fuit, vt tam longis capitibus essent, nunc autem natura ipsa cum consuetudine conspirauit. Siquidem generosissimum apud eos putatur; caput habere quam maximè longum. Consuetudinis hoc fuit initium, quum recens infans natus est, caput eius, adhuc tenerum ac molle existens, quam celerrimè constringunt manibus, coguntque in longitudinem augeri, quin & vinculis connectunt, ac aptis instrumentis colligant, quo rotunditas capitis prohibeatur, ac longitudo augeatur, & consuetudo tantum effecit,

D

E

A effecit, vt eiusmodi capitum natura existeret. Temporis vero progressu, natura quoque tales produxit, vt non esset necesse priore consuetudine illa cogere. Hactenus Hipp. qui solus quod sciam, aliquid de hac natione rettulit.

I. Iupiter, & auersa parte taurinum caput oleæ corona circumdatur.

II. Neptunus cum simili taurino capite, in sacrificij forte memoriam.

B Κ Α Π Π Α Δ Ο Κ Ω Ν.

C A P P A D O C E S.

Cappadoces λευκοσύροι Herodoto. Varie olim diuisi. Libertatem oblatam spernunt. Pessimis moribus præditi.

INter maximas Ponti prouincias Cappadocia olim numerata fuit; **C** quæ ab oriente Armeniæ & Colchidi, ab occasu Galatiæ & Paphlagoniæ finitima erat, à meridie vero Ciliciam; à septentrione Pontum Euxinum vsque ad Halijs ostia respicit. Incolæ olim dicti ab Herodoto λευκοσύροι, seu Albi Syri, ad discrimen eorum, qui ultra Taurum habitant, qui μελαροσύροι, quod adusto colore essent. Cappadociæ autem nomen indidit amnis Cappadox, qui illam à Galatia determinat, Plinio teste. Sed Constantinus Porphyrogenneta, à Persis hoc Lib. I. de Thematibus. nomen ex Polybij auctoritate inditum scribit, hac occasione. Cum Artaxerxi, aut Regum alteri cuidam, inter venandum leo occurrisset, eiusque is equum inuasisset, oblatum fortuito Persa quidam, stricto **D** acinace regem de vita periclitantem liberauit, & leonem confecit. Hic itaque Persa quum altissimum totius regionis montem conscendisset, & circum iacentem regionem, quo vsque humana acies pertingere posset, circumspexisset, vniuersam eam à rege dono accepit. Varie olim diuisa fuit: primo enim in maiorem, & minorem: Maiorem quidem vocabant eam, quam à Cæsarea & Tauro ad Ponticum vsque mare terminat. Halijs fluuius ab occasu, & Melitene ab Oriente. Minor autem Cappadocia, finitima est Lycaoniæ, & Cæsaream vsque pertingit, extenditurque ad initium Buccellariorum, vltiora vero sunt Ciliciæ. Iustiniani vero tempore in tres partes **E** diuisa fuit, pars mediterranea Charisianum vocabatur, à Charisio quodam illustri Præsede, qui res egregias aduersus Persas gesserat: Inferior vero pars ad mare vergens, Armeniaca dicta, quod Armenijs regio sit vicina; superior Lycaoniæ & Tauro contermina; Minor Cappad-

Cappadocia. Sed quo tempore sub regibus erat, Strabone teste in de- A:
cem Præturas erat diuisa, quarum quinque Taurum versus censeban-
tur, Melitina, Cataonia, Cilicia, Tyanensis, & Isauriensis: aliæ quinque
Lauinasena, Sargasena, Sarauna, Chamauena, Rhimnena; postea ad-
dita à Romanis yndecima, regio scilicet Castablis, & Cydistræ vicina,
Derbam vsque, ex Cilicia. Liber Notitiæ imperij orientalis, in pri-
mam, & secundam, Cappadociam distinguit.

Primum autem sub regibus fuit, qui se regio Persarum sanguine
oriundos dicerent, vt videre est in Eclogis Diodori Siculi, apud Pho- B
rium, quorum genus ad Alexandri magni ætatem durauit, quo de-
functo, Ariarathem Cappadociæ regulum magno prælio Perdiccas
superauit, & captum cum propinquis aliquot in crucem egit; atque
Eumenem Cardianum regno illi præfecit. sed distinctis Macedoni-
bus, per domesticas seditiones, filius Ariarathes, collectis hinc inde
copijs, inopinato Macedones Cappadocia, interiectis aliquot annis,
expulit, & auitum regnum posteri eius obtinuerunt, donec Romani
superato Antiocho in Asiam traiecerunt, ac cum illis societatem iniue-
runt. Extincta mox regia stirpe, cum P. R. permisisset Cappadoci-
bus, vt liberi suis legibus degerent, libertatem aspernati sunt, quod
illam ferre non possent, regem sibi dari petierunt. Romani admirati, C
aliquos esse ad seruitutem ita natos, vt libertatem recusarent, permi-
sere, vt ex suis quem vellent sibi in regem eligerent; Ariobarzanem
nominarunt, qui à Mithridate sæpe pulsus, Romanorum iterum ope-
ra in regnum restitutus fuit; cuius stirps tertia ætate defecit, vt narrat
Strabo, cui successit Archelaus, nulla affinitate illi coniunctus, sed An-
tonij opera, quod eius partibus fauisset, regnum consequutus; hic
mox à Tiberio Romam blandis verbis euocatus, ibidem obiit, de quo
Tacitus. *Rex Archelaus quinquagesimum annum Cappadocia potiebatur,*
Lib. II. *inuisus Tiberio, quod cum Rhodi agentem nullo officio coluisset, nec id Archelaus*
Ann. *per superbiam omiserat, sed ab intimis Augusti monitus, quia florente C. Cæsa-*
re, missoque ad res Orientis, intuta Tiberij amicitia credebatur. Ut versa Cæsa-
rum sobole, imperium adeptus est, elicit Archelaum matris litteris, que non dis-
simulatis filij offensionibus, clementiam offerebant, si ad precandum veniret;
ille ignarus doli, vel, si intelligere crederetur, vim metuens, in urbem properat,
exceptusque ab immiti principe, & mox accusatus in senatu, non ob crimina,
que fingebantur, sed angore, simul fessus senio, & quia regibus, equa, nedum
infima, insolita sunt, finem vitæ sponte, an fato impleuit. Regnum in prouinciam
redactum. Missus postea in Orientem Germanicus, Q. Veranium lega-
tum illis præposuit. Fallitur autem Appianus in Mithridatico, quod
dicat Augustum, in prouinciæ formam Cappadociam redegisse, vt be-
E
ne monuit Belgij nostri decus Iustus Lipsius.

Fuere autem Cappadoces olim ob morum improbitatem famosi
adeo, vt prouerbio locum dederint. *τρία κάππα καινισα.* Cappadoces
scilicet,

A scilicet, Cilices, & Cretenses. Alludit ad hoc etiam vetus epigramma à Constantino Porphyrogenneta adductum:

Καππαδοκίῳ πρὶ ἔχιδνα κακὴ δάκεν, ἀλλὰ καὶ αὐτῇ
 κάτθανε γδοσιμῆ ἄματ' ἰοβόλῃ.
*Vipera Cappodocis gustato sanguine, vicit
 Me miseram, dixit, virus, & interijt.*

Eadem etiam regio ante alias altrix equorum nobilium, vnde Claudianus lib. II. in Rufinum:

— Iam pascua fumant

B Cappodocum, volucrumq; parens Argæus equorum.

Viros etiam doctrina & pietate illustres orbi dedit, nam præter Strabonem geographum doctissimum, dedit etiam D. Gregorium Thaumaturgum Neocæsariensis episcopum: Basilium item Magnum, & Gregorium Nazianzenum, orientalis ecclesiæ lumina.

I. ΘΕΑ ΡΩΜΗ, *Dea Roma*, mulier est turrato capite, quamuis ab imperita manu non bene expressa turris, vt in II nummo, in Romanæ vrbis honorem. siquidem passim erat apud socios, vel amicos, in maximo honore, *Terrarum dea gentiumque Roma*. Aversa parte mulier cum inscriptione ΙΕΡΑ ΣΥΝΚΛΗΤΟΣ deprauate scriptum. Cum

C legendum sit σύγκλητ', *Sacer senatus*, in honorem senatus Romani, qui beneficio forte non vulgari Cappadoces affecerat. vnde suspicari licet, nummum hunc fuisse signatum, priusquam Cæsares summa rerum potirentur. nam illis florentibus senatus nomen speciosum quidem, sed re inualidum. Inuenio tamen ab Asiæ ciuitatibus senatui templum positum sub Tiberio. Tacitus lib. IV. Annalium. *Ob quam vltionem, & quia priore anno in C. Silanum vindicatum erat, decrevere Asiæ vrbes, templum Tiberio, matrique eius, ac senatui. Et permissum statuere.*

D X T Λ I N A I Ω N.

C H Y L I N E I.

NVsquam hætenus Chylinæorum nomen mihi occurrit, sed vicinam illi, nempe Celænas. Appianus enim Alexandrinus Antiochum Magnum, prælio victum à Romanis, primo Sardeis venisse, mox Celænas, quam Apameam vocant. Plutarchus vero in Eumene recenset Celænos, quos iuxta Phrygiam collocat. Plinius vero in ipsa Phrygia, quæ ab Oriente Cappadociam attingit. Xenophon lib. I. περὶ ἀναβάσεως, dicit Xerxem fugientem ex Græcia, in hac vrbe regiam & ar-

E cem exstruxisse. In ipsa regia ingens erat hortus, in quo multæ feræ inclusæ erant; medium vero hortum Mæander, scriptoribus celebratus amnis, perlabitur; & Marfyæ amnis fontes sub arce erant, vbi Apollo dicitur Marfyam victum corio exuisse.

C c Num-

Nummus hic vel urbem ipsam designat, vel Phasianam deam, A
quæ circa Phasim amnem eodem cultu spectabatur, ac Cybele aut
Rhea. Arrianus in Periplo Ponti Euxini, *Intrantibus Phasim à sini-*
stris, Phasiana dea apparet, quam ex eius specie atque forma Rheam esse con-
ijcere licet.

T P A Π E Z Ω N T I Ω N .

T R A P E Z V S .

Creuit capta à Latinis Constantinopoli. A Turcis opprimi-
tur. Mellis natura miranda. B

Circa Pontum Euxinum sita erat Trapezus, illustris olim vrbs, &
Sinopensium colonia, quam Ptolemæus Cappadociæ attribuit:
olim etiam teste Stephano οἰζῶνις, *Oesenis* dicta. Quonam tempore
hæc fundata fuit incertum: nam Xenophontis tempore vrbs egre-
gia, Plinius liberam, & vasto monte clausam memorat; sed sub Con-
stantinopolitanis Imperatoribus, ad maximum claritatis incremen-
tum peruenit, præsertim posterioribus; capta enim à Latinis vrbe, C
eius ruinis mirum in modum creuit; adeo vt Trapezuntino impe-
rio sedem nomenque dederit. Nonnulli enim ex prima nobilitate
profugi, Trapezuntem, tanquam ad asylum, & tutissimum recep-
tum, deuenerunt; inter quos Alexius quidam Comnenus, propin-
quus Andronici Palæologi senioris, primus Imperatoris nomen as-
sumpsit; cuius ex filio nepos Ioannes, cognomento Lazus, teste Ni-
cephoro Gregora, iureiurando ab imperatore Constantinopolitano
Michaele Palæologo accepto, Constantinopolim profectus, Eudo-
ciam eius filiam in vxorem duxit, vt Asiaticum regnum rursus cum
Europæo per affinitates coniungeret. Huic duo ex Eudocia liberi, D
maior natu Alexius patri successit, mater Eudocia cum iuniore, spe
regni Europæi, Constantinopolim redijt. Alexio defuncto successit Ba-
silius, qui non sine veneni suspicione extinctus est. huic successit ter-
tius Alexius Comnenus; qui, vt auctor est Laconicus Chalcondylas,
Ioanni Constantinopolitano imperatori filiam suam collocauit. Ge-
mini illi liberi, Ioannes & Dauid; ille regnandi libidine impulsus, pa-
tri bellum infert; & per sceleris sui conscios illum eximproviso ador-
tus, noctu interfecit, & regnum occupauit: quo imperante maxi-
mis cladibus Trapezuntij afflictij fuerunt, vt cuius palam fieret,
displicuisse summo numini parricidam hunc regnare. nam & à Tur- E
cis repentina expeditione oppressi, annum tributum coacti fue-
runt Mahometi soluere. Mortuo vero Ioanne parricida, & relicto
puero teneræ admodum ætatis, frater eius Dauid Despota, regno
per

A per omne nefas potitus, interfecto prius nepote quadrimulo. Sed breue eius, & infaustum, fuit imperium. nam paulo post Mahumetes, Turcarum imperator, grauiſſima obſidione Trapezuntem affixit. Daud à Pio II. Pont. Max. per legatos auxilium contra communes Chriſtiani nominis hoſtes petijt, ſed fruſtra. quare omni ope deſtitutus, Mahometi urbem permifit, ipſe cum coniuge & filijs Conſtantinopolim perductus, in carcere contra datam fidem occiditur, atque ita Trapezuntini imperij finis fuit, circa annum Domini MCCCXLIX. Hac vrbe oriundus fuit nobilis ille philoſophus, Gregorius Trapezuntinus, omni doctriinarum genere excultus, cui hoc mirum in extrema ſeneſtute accidit, vt omnium litterarum obliuione laborauerit. Hinc etiam ortus Beſſarion, qui ex monacho ordinis diui Baſilij, ob inſignem ingenij præſtantiam, & doctriinæ varietatem, ab Eugenio III. in Cardinalium collegium adoptatus fuit.

Mirandum eſt, quod ab Ariſtotele, libello De Mirandis Auditionibus, narratur, circa hanc urbem mel quoddam odore graui ex buxo defluere; cuius ea vis & natura eſſet, vt eos, qui ſana ſunt mente, inſanos reddat, contra vero mente motos ſanitati reſtituat.

Nummus vterque Apollinem referunt, radiato capite. is enim præcipuè tota Cappadocia colebatur. Ab auerſa parte anchora, & in altero nummo prora nauis, quæ indicant, urbem rei naualis ſtudioſam fuiſſe.

K Y T O P I O N

C Y T O R V M.

D Cytorum nonnulli Colchidi, alij Paphlagoniæ adſcribunt. Vrbs fuit olim non ſpernenda, ſiquidem Sinopenſium non incelebre fuit emporium. Diſta ita à Cytoro, Phryxi filio, vt Pomponio Melæ, & Ephoro apud Strabonem placet; ex cuius poſtea ruinis Pharnacia, nobilis vrbs, excitata fuit. Circa hanc urbem plurima & optima buxus naſcebatur. Virgilius II Georgicorum:

Et iuuat vndantem buxo ſpectare Cytorum.

Mons erat etiam, Cytorus nomine; de quo Catullus,

— nam Cytorio in iugo

Loquente ſæpe ſibillum edidit coma

Amæſtri Pontica & Cytore buxiſer.

Apollinis etiam hæc ſunt inſignia Gryphus & Tripus.

E

Μ Ε Γ Α Λ Ο Υ Σ Ο Υ .

A

M E G A L V S V S .

Obscuri nominis oppidum hoc fuisse suspicor, cum nusquam eius memoria apud scriptorem aliquem classicum exstet. Spectatur in nomismate Apollo sedens cum lyra.

Β Α Γ Η Δ Α Ο Ν Ι Ω Ν .

B

B A G E D A O N I A .

Bagedaonia, siue vt Stephano placet βαγαδαονία, siue vt Suidæ βαγδαλονία, vel vt Straboni βαγαδονία, Cappadociæ pars austro obuersa, inter Argæum campum & Taurum montem. Sterilis plerumque, & raro frugiferarum arborum patiens tellus.

I. Mulier pube tenens nuda, sinistra clypeum gestat, turrato capite. Auersa parte muliebris species cum inscriptione ΙΕΡΑ ΣΥΝΚΛΗΤΟΣ legendum vt supra, r loco N, *sacer senatus.*

C

II. Mulier turrato capite. & spicis ornato. Miror annonæ abundantiam hic denotari, cum Strabo sterilem regionem esse dicat. Lyra vero Apollinem hic etiam cultum ostendit.

ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΑΡΙΑΡΑΘΟΥΣ ΕΥΣΕΠΟΥ.

R E X A R I A R A T H E S V N E R A B I L I S .

Series Regum Cappadocia. Ariarathes varij.

D

Complures Ariarathes Cappadocum reges passim nominantur, ita vt difficillimum sit velle inquirere, ad quem nomisma hoc spectat. Genus autem ducere à regio Persarum stemmate supra diximus. sed feriem illorū licet, valde implexam, conabor ex Diodori Eclogis breuiter explicare. Interfecto à Perdicca Ariarathe, Cappadocum rege, & in locum eius substituto Eumene Cardiano, filius Ariarathes, ommissa in præsens spe regni, paucis comitatus in Armeniã secedit: nec multo post distractos in mutuam perniciem Macedonum duces, acceptis copijs ab Ardoato Armeniorum rege, inuadit, & auitum regnum recuperat. is affinitatem cum Antiocho, quem θεὸν nominabant, contracta, filiam huius Stratonice Ariarathæ ex filijs natu maiori vxorem dedit; & quia liberorū erat amantissimus, diadema nato imposuit. Patre autem defuncto solus regnavit; qui postea relicto vnico filio, admodum puero, etiam

Ariara-

A Ariarathæ obijt: filius matura iam ætate, Antiochi magni filiam Antiochidem, astutia excellentem, in matrimonium accepit: hæc, cum liberis diu caruisset, marito incio, duos sibi pueros supposuit, Ariarethem & Holophernem. Sed aliquanto post præter spem duas filias & vnicum filium Mithridatem cum peperisset, de supposititijs virum certiore fecit. Maiorem natu Romam misit, iuniorem vero in Ioniam relegauit, ne legitimo hæredi controuersias de regno, aut turbas mouerent. Filium vero postea etiam Ariarathem nominauit, & disciplinis Græcis imbuit: qui cum genitorem miro amore prosequeretur;

B pater, vt amoris vices compensaret, imperium illi cedere statuit, quod filius non est passus. Sed æquissimo animo parentis fatum expectauit, cui in regnum succedens, cum philosophiæ studijs animum applicaret, breui tempore Cappadociam viris eruditis, qui ad regis famam eo confluebant repleuit. Hic etiam amicitia & societatis fœdus cum P. R. egregie seruauit. Bello vero, quod contra Aristonicum Romani gessere, vt auctor est Iustinus, in acie cecidit. cuius filijs in paternæ virtutis memoriam Lycaoniam & Ciliciam dederunt; huic sex filij, quorum quinque à matre Laodice per summum scelus interfecti. Sextus Ariarathes nomine ab amicis seruatus, regno mox potitus; sed à Mithridate Pontico per Gordium quendam sublatus, cuius etiam filios tollere curauit, vt tandem Cappadocia solus potiretur, sed præuentus à Nicomede Bithyniæ rege, qui illam occupauerat, animum ad dolos conuertit, pietatis enim simulatione, auxilia forori ad pellendum Nicomedem mittit, sed illa iam se Nicomedi in matrimonium tradiderat. quod ægre ferens, præsidia Nicomedis Cappadocia expellit, regnumque sororis filio legitimo hæredi restituit. Egregium prorsus factum, nisi subsequuta fuisset fraus. Siquidem interiectis diebus simulat se Gordium (quo ministro vsus fuerat in Ariarathe interficiendo) restituere in patriam velle, sperans, si obsisteret adolescens, causas belli

D futuras; aut, si permitteret, per eundem tolli posse filium, per quem interfecerat patrem. quod vbi Ariarathes iunior moliri cognouit, indignè ferens interfectorem patris, per auunculum potissimum ab exilio reuocari, ingentem exercitum contrahit: Igitur cum in aciem eduxisset Mithridates peditum octoginta millia, equitum decem millia, currus falcatos d. c. nec Ariarathi, auxiliantibus finitimis regibus, minores copiarum essent, incerta belli metuens, consilia ad insidias transfert, sollicitatoque iuvene ad colloquium, cum ferrum occultatum inter fascias gereret, scrutatori ab Ariarathe regio more missa, curiosus inuicem ventrem pertractanti, ait, cauere ne aliud telum inueniret, quam quaereret; atque ita risu cælatis insidijs, euocatum ab amicis, velut in secretum sermonem, inspectante utroque exercitu interfecit: regnumque Cappadociæ octo annorum filio, imposito Ariarathis nomine, additoque ei rectore Gordio, tradidit. sed Cappadoces, crudelitate & li-

bidine rectorum vexati, à Mithridate deficiunt, fratremque regis, & A
ipsum Ariarathem, ex Asia, vbi educabatur, reuocant. cum quo Mi-
thridates in aciem descendit, victumque regno Cappadociæ expulit.
nec multo post adolescens, ex mœrore contracto morbo, decedit. Post
cuius mortem Nicomedes timens, ne Mithridates accessione Cappa-
dociæ etiam Bithyniam finitimam inuaderet, subornat puerum exi-
miæ pulchritudinis, quasi Ariarathes tres, non duos filios genuisset, qui
à senatu Romano regnum peteret. vxorem quoque Laodicen Ro-
mam mittit, qui senatui assereret; puerum, cui Cappadociæ regnum
tradiderat, ex eo Ariarathe genitum, qui bello Aristonici auxilia Ro-
manis ferens cecidisset. sed senatus, studia Regum intelligens, aliena
regna falsis nominibus dare noluit; sed Cappadoces libertati donauit.
quam cum illi nescirent amplecti, Ariobarzanem regem elegerunt, vt
supra dictum.

Caput regis Ariarathis cum diademate ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΑΡΙΑΡΑΘΟΥΣ
ΕΥΣΕΒΟΥΣ. Regis Ariarathis Pij. Ita enim legendum, nam sculptoris
incuria, vltima syllaba corrupta est. Videtur fuisse hic frater Ario-
barzanis φιλορωμαίης, vt ex epist. lib. xv. Ciceronis ad senatum patere
potest. *In his amantissimum sui, & summa pietate præditum fratrem, di-
cere ea, quæ is audiente me quoque dicebat; sollicitatum se, vt regnare vellet.* C
Hunc supra Ariarathem vocauit.

ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΑΡΙΟΒΑΡΖΑΝ
ΦΙΛΟΡΩΜΑΙΟΥ.

REX ARIOBARZANES PHILO-
ROMANVS.

EXtineta regia Ariarathum stirpe, cum oblatam à P. R. liberta-
D tem Cappadoces respuissent, quod sine rege nollent viuere. Rex
illis à senatu Ariobarzanes constituitur. qui à Tigrane, Armeniæ re-
ge, impulsu Mithridatis, regno pellitur: qui, cum tam potènti hosti
resistere se posse desperaret, sublatis rebus suis, Romam tendit; quo
tempore etiam Nicomedis filius ab eodem Mithridate pulsus, Ro-
mam venerat supplex, vt in auitum regnum restitueretur. Senatus
vtrumque in regnum reducendum censuit. itaque legati in Phrygiam
missi, quorum princeps M. Aquilius, vir consularis, ope L. Cassij, Asiæ
Prætoris, in Cappadociæ regnum Ariobarzanem restituit. Mox suasu
M. Aquilij cum populando Mithridatis fines deuastasset, iterum à Mi-
E thridate regno est exutus. Sed, firmata pace inter Syllam & Mithrida-
tem, in regnum redijt. Huius stirps tertia generatione, Strabone teste,
extincta fuit.

Nummus

A Nummis adscriptum ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΑΡΙΟΒΑΡΖΑΝΗΣ ΦΙΛΟΡΩ-
ΜΑΙΟΥ, *regis Ariobarzani Romanorum amici*. Nomen sibi hoc indi-
dit, vt publicè testaretur, Romani nominis insignem se cultorem esse:
perpetuò enim illos coluit, & iure; nam ab illis regio titulo est orna-
tus, & sæpius in regnum reductus. De hoc videtur Cicero loqui, Pro
lege Manilia. *Regno expulsus est Ariobarzanes, socius populi Romani, &
amicus.*

Prioris nummi auersa pars, Palladem armatam habet cum victorio-
la, in secundo vero videtur esse Roma sedens, vt in aliquibus Neronis
B nummis videre est, etiamsi galea non bene expressa sit.

Γ Α Λ Α Α Τ Ι Α Σ.

G A L L A T I A.

*Tres eius præcipuè gentes. Mox Gallogræcia dicta. Quo
tempore in Asiam traiecerunt. Illis stipendiaria
C Asia. Attalus illos primus superauit.*

*Buccellarij cur Gala-
ta dicti.*

Gallatia, quæ & Gallogræcia dicta, à Gallis quondam occupata
nomen traxit. Prouincia est in Asia, quæ ab ortu Cappadociam
respicit, ab occasu Sangarim fluuium, & Bithyniam: à meridie Pam-
phylia, à septentrione Pontum habet. Incolebant autem tres præ-
cipuè gentes, Trocmi, Tolistobogi, à ducibus, Strabone teste, ita no-
D minata; tertia, à gente, quæ in Celtica est, Tectosages; Liuius vero
non à ducibus, sed à gentibus tribus, nomina illis indita dicit. Sed
maiori cura Gallatia à Plinio describitur. *Dicendum nunc de Galla-* Lib. v.
tia, quæ agros maiori ex parte Phrygiæ tenet, caputque quondam eius Gor- cap. xxxii.
diam. Qui partem eam infedere Gallorum, Tolistobogi, & Voturi, & Ambi-
tui vocantur; qui Mæonia, & Paphlagonia regionem, Trocmi. Præten- ditur
Cappadocia à septentrione, & solis ortu, cuius vberissimam partem occupaue-
re Tectosages, ac Teutobodiaci. Et gentes quidem hæc vero ac Tetrarchiæ om-
nes numero cxcv. Dicta autem Gallogræcia, quod Græcis mixti
Galli regionem occuparunt. Iustinus. Itaque in auxilium à Bithyniæ Lib. xxv.
E *rege euocati, regnum cum eo parta victoria diuiserunt, eamque regionem*
Gallogræciam cognominarunt. Quo tempore vero in Asiam venerunt, & lib. xlviij.
quas ibi prouincias occuparunt, lubet ex Liuiio audire. Galli magna homi-
num vis, seu inopia agri, seu prædæ spe, nullam gentem, per quas ituri essent,
parent

parem armis rati Brenno duce in Dardanos peruenerunt. ibi seditio orta; & ad A
 xx millia hominum, cum Lomnorio, ac Lutario regulis secessione facta, à Bren-
 no in Thraciam iter auerterunt, ubi cum resistentibus pugnando, pacem peten-
 tibus stipendium imponendo, Byzantium cum peruenissent; aliquamdiu oram
 Propontidis vectigalem habendo, regionis eius vrbes obtinuerunt. Cupido inde
 eos in Asiam transeundi, audientes ex propinquo quanta ubertas terræ eius esset,
 cepit, & Lysimachia fraude capta, Chersonesoque omni armis possessa, ad Hel-
 lespontum descenderunt. Ibi vero exiguo diuisis freto, cernentibus Asiam, multo
 magis animi ad transeundum accensi, nunciosque ad Antipatrum, præfectum eius
 oræ, de transitu mittebant. quæ res cum lentius spe ipsorum traheretur, alia rur- B
 sus noua inter Regulos orta seditio est. Lomnorius retro, unde venerat, cum
 maiore hominum parte repetit Byzantinum. Lutarius Macedonibus, per spe-
 ciem legationis ab Antipatro ad speculandum missis, duas tectas naues, & tres
 lembos, adimit; his alios atque alios dies noctesque transuehendos, intra paucos
 dies omnes copias traiecit. Haud ita multo post Lomnorius, adiuuante Nico-
 mede Bithyniæ rege, à Byzantio transmisit. Coeunt deinde in unum Galli, &
 auxilia Nicomedi dant, aduersus Zybæam, partem tenentem Bithyniæ, geren-
 tem bellum, atque eorum maxime opera deuictus Zybæa est, Bithyniaque omnis
 in ditionem Nicomedis concessit. Profecti ex Bithynia in Asiam processerunt, non
 plus ex xx millibus hominum, quam decem armata erant: tamen tantum terro- C
 ris omnibus quæ cis Taurum incolunt gentibus iniecerunt, ut quas adissent,
 quasque non adissent, pariter ultimæ propinquis, imperio parerent. Postremo cum
 tres essent gentes Tolistobogi, Trocmi, Tectosagi: in tres partes qua cuique popu-
 lorum suorum vectigalis Asia esset, diuiserunt. Trocmis Helleponti ora data;
 Tolistobogi Aeolida, atque Ioniam: Tectosagi mediterranea Asiæ sortiti sunt.
 Et stipendia tota cis Taurum Asia exigebant; sedem autem ipsi sibi circa Ha-
 lym flumen ceperunt. tantusque terror eorum nominis erat, multitudinem etiam
 magna sobole aucta, ut Syriæ quoque ad postremum reges stipendium dare non
 abnuerent. Primus Asiam incolentium abnuuit Attalus, pater regis Eumenis;
 audacique incepto præter omnium opinionem adsuit fortuna; & signis collatis D
 superior fuit. non tamen ita infregit animos eorum, ut absisterent imperio.

Deuicto Antiocho, quod inter eius auxilia fuissent Galatæ, à Cn.
 Manlio deuicti fuerunt. Nam, licet Olympum montem altissimum, in-
 uiasque rupes, occupassent, fundis sagittisque deturbati fuere, & in fi-
 dem accepti. Sextus Rufus. Gallogræciam, id est, Gallatiam, quod An-
 tiocho contra Romanos auxilium præbuisset, inuasimus. Cn. Manlius Procon-
 sul Gallatas prosequutus est, & confugientes partim in Ancyram, de arduis eos
 in plana detrusit, & victos in perpetuam fidem redegit. Postea Gallatiam Deio-
 tarus Tetrarches, nobis permittentibus tenuit, ad extremum sub Octauiano
 Cæsare Gallatia in formam prouinciæ redacta est. eam primus M. Lollius Pau- E
 linus administravit.

Diuisa autem fuit primo Gallatia, in quatuor partes, quas Tetrar-
 chias vocabant, ut auctor est Strabo, postea ad tres duces tota reipub.
 admini-

A administratio delata; mox ad duos, postremo tota gentis potentia ad vnum Deiotarum delata, cui successit Amyntas; Tiberij vero tempore in formam prouinciæ redacta est; Theodosius vero Imperator duas fecit Gallatias, primam scilicet, & secundam salutarem. Vocati etiam sunt Gallatæ Buccellarij. Suidas *βυκελλάρμοι οἱ ἐλλωγογάλαται ὀνομαζόνται, καὶ ἡ τῶν βυκελλαρίων χώρα Γαλογρακία. Buccellarij qui Græcogallatæ dicuntur, & Buccellariorum regio Gallogracia dicta.* Constantinus vero Porphyrogenneta etiam asserit, Gallatas dictos Buccellarios; nomen vero hoc illis inditum, non à loco, aut gente aliqua, sed quod militum affectu essent, & commeatum eis ueherent: *βυκελλάρμος γὰρ κατὰ Ῥωμαίων ἀλέκτρον, ὃ φύλαξ ἔσθ' ἄρτι καλεῖται. βύκελλος γὰρ τὸ κεκελοειδὲς ψωμίον καλεῖται. κελλάρμος δὲ ὃ φύλαξ ἔσθ' ἄρτι, Buccellarius enim vocatur cibarium circumlarem figuram præ se ferens, cellarius autem custos panis.*

I. Alexander Magnus, aut Cassander videtur esse. Auersa vero parte Herculis arma, in honorem Macedonum Regum, qui genus ab Hercule ducebant, quod nemini dubium. spicæ vero regionis vbertatem denotant.

A M I Σ Ο Σ.

C

A M I S V S.

Milesiorum & Atheniensium colonia. A Lucullo libertate donata. A Mithridate exornata. Aegides ab Afris mutuati Greci. Bassares.

Inter Ponticas vrbes nulli celebritate post ponenda est Amisus, quæ Pomponio Melæ inter Chalybes, à Ptolemæo inter Paphlagonas, ab alijs inter Cappadoces collocatur. Hanc primo à Milesijs habitam tradit Theopompus apud Strabonem; postea incoluerunt & Cappadoces: demum ab Athenocle & Atheniensibus etiam, colonis eo missis, habitata fuit, à quibus & Piræa nominata. Appianus in Mithridatico refert, hic imperium penes populum fuisse, etiam cum Persarum regibus pareret. Mandato etiam Alexandri Magni pristinae libertati restitutam fuisse, Ponticis vero regibus coactam seruire. quare L. Lucullus, cum post molestam obsidionem ciuitatem occupasset, Alexandri erga Atticos fauorem æmulatus, liberam esse iussit. vnde Plinius vocat Amisum liberam urbem, quod & Hadriani numerus testatur, *ΑΜΙΣΟΥ ΕΛΕΥΘΕΡΑΣ.*

E Plutarchus in vita Luculli refert, Amisum per Luculli præfectos diu obsessam fuisse, eludente Callimacho præfecto omnes illorum conatus: tandem, aduentante Lucullo, cum repente muri partem Romanus occupasset,

occupasset, Callimachus pluribus in locis urbem incendit, ut tutius A
 posset fugere. Lucullus, nobilissimæ urbis excidium miseratus, omnem
 operam impendit, ut ignem posset extinguere. sed, cum lente id fieret,
 diuina sorte superueniens effusissimus imber, incendium extinxit. Et
 Lucullus præsens plurima igne deformata restituit; profugos vero Ami-
 senos patriæ restituit, & regionem centum viginti stadiorum urbi ad-
 iecit, eos vero qui incendio superfuerant, non modo pulchra veste,
 sed etiam ducentis drachmis donauit. Mithridates illam tanquam al-
 teram regiam templis ædificijsque egregie exornauit, & muros firma-
 uit. Flagrante vero ciuili bello inter Cæsarem & Pompeium, à Phar- B
 nace, Mithridatis filio, post diurnam obsidionem expugnata, & cru-
 delem in modum direpta fuit. sed debellato Pharnace, Cæsar misera-
 tus Amisenorum calamitatis, libertatem illis iterum restituit. Postea à
 Stratone tyranno grauiter vexata, sed post Actiacam victoriam, ab
 Augusto Cæsare liberata, & Strabonis æuo optimis legibus constituta
 fuit. Clari hinc etiam viri prodierunt, in Mathematicis quidem disci-
 plinis Demetrius Rhatheni, & Dionysiodorus eodem nomine quo Hi-
 cenes geometra. Fuit etiam Tyrannion Grammaticus celebris, quem
 Strabo se audiuisse memorat, qui in patriæ expugnatione à Lucullo
 captus, & Murenæ dono datus fuit. Murena vero illum protinus li- C
 bertate donauit.

I. II. Viri caput, inusitata galeæ specie ornatum. & ab altera, Pe-
 gafus.

III. Nescio quod muliebrè caput, diademate quasi cinctum, & A-
 pollinis tripus ab altera parte.

IV. Minerua est, galea tecta. ab auersa parte, pharetræ videtur spe-
 cies cum loris, ut ab humeris dependeat.

V. VI. Ægis Mineruæ, in qua Gorgonis caput, serpentibus cin-
 ctum. De qua Seruius ad VIII Aeneidos. *Ægis proprie est munimentum*
pectoris æreum, habens in medio Gorgonis caput. quod munimentum, si in pecto- D
re numinis fuerit, Ægis; si in pectore hominis, sicut in antiquis Imperatorum
statuis videmus, Lorica dicitur. Ab Afris autem inuentas Aegidas, & ad
 Græcos translatas fuisse, docet Herodotus in Melpomene. *Ab Afris*
Græci vestem & ægidas simulachrorum Mineruæ mutuati sunt; præterquam
quod apud Afros pellicea vestis est, & pendentes ex eius ægidibus fimbriæ
non sunt serpentes, sed ex loris factæ. Cætera vero omnia ad idem exemplar ef-
fecta sunt, nomine quoque ipso testificante, Venisse ex Africa Palladiorum sto-
lam, quippe Afræ mulieres super vestem amictuntur nudis pellibus caprinis, fim-
bricatis, ac rubrica delibatis, à quibus ægeis, id est, caprinis pellibus, ægidas
denominauere Græci. Ab auersa nomismatis parte, victoria est alata, cum E
 palmæ ramo.

VII. Bacchus est cum hederacea corona, intercurrentibus vuae bo-
 tris. & auersa parte, cistula cum pelle nebridis. De cistis in Bacchi sacris
 supra dictum.

VIII. Mu-

A VIII. Mulier est nebridis aut tygridis pelle induta, quod ex antiquo bacchantium ritu factum. Tacitus Annalium xi. *Fœminæ pellibus accinctæ assultabant, ut sacrificantes, vel insanientes Bacchæ.* Ritum hunc exacte depingit Nonnus Panopolita Dionysiacorum xiv.

Ἄλλη πικιλόντων Ἰπὶ σέρνοιο καλύπτρων
Παρδαλίω, ἐτέρη δὲ κατὰ χερσὶς οἷα χιτῶνα
Σηκτὰ Φιλοσκοπέλων ἐνεδύσατο δέρματα νεβρῶν.

*Alia varium humerum in pectore habens tegumentum
Pantherarum, alia vero supra corpus tanquam tunicam
Varias scopulos amantium induit pelles hinnulorum.*

B Nonnunquam etiam vulpium pelles induebant, quas Thraces Bassares dicunt, unde & bacchantes Bassarides, ut auctor est Scholiastes vetus Persij Satyra i. Hesychius βασσαρῆς, αἰλώπηξ. *Bassaris vulpes.*

Σ Ι Ν Ο Π Ε Ω Ν.

S I N O P E.

C *Sinope Afopi filia. Antolycus heros. Regia Mithridatis.
A Lucullo capta, & servata. Colonia Romanorum.
Sinopites Iupiter. Idem cum
Serapi.*

Ponticarum urbium longe clarissima Sinope, quæ ab Amiso non-
gentis stadijs, Strabone teste, distabat. Dicta ita à Sinope, Afopi filia,
quam Thermodoon amnis errabundam suis in ripis excepit. Diony-
sius Alexand.

D Ὅς ποτ' ἀλωορμύλω Ἀσωπίδα δέκτο Σινώπλω,
Καί μιν ἀκηχεμύλω σφετέρη παρενάσσατο χάρη,
Ζῆλὸς ἐφημοσύνησιν. ὁ γὰρ Φιλότῃ Ἐρανήσ
Ἰχθυῶν, πατέρης ἀπενόσφισεν ὄνι ἐθέλῃσιν,
Ἐκ τῆς κ' πολίεθρον ἐπάνυμον ἄνδρες ἔχασιν.

*Hic (Thermodoon) profugam excepit miserans Afopida quondam,
Atque sua mæstam passus considerare ripa,
Imperio Iouis, insano qui captus amore
Virginis, inuitam patrijs abduxit ab oris.
Cuius & vrbs istic colitur de nomine dicta.*

Idem etiam etymon prodit Apollonius Rhodius in Argonauticis, à
quo non multum abludivit Valerius Flaccus:

E *Assyrios complexa sinus stat opima Sinope,
Nympha prius, blandosque Fouis quæ luserat ignes,
Cœlicolis immota procis, deceptus amatæ
Fraude deæ, nec solus Halys, nec solus Apollo.*

Eusebius

Eusebius refert, conditam fuisse Sinopem circa Olympiadem xxxvii. A siue circa tempora Anci Martij. Eustathius ad Dionysium Alexandrinum, dicit *κτίσμα καὶ τινὰς κελίας, ἀνδρῶς Κώος, coloniam secundum quosdam Critij, Viri Coi.* Stephanus vero ex Phlegonte *Μακεδόνων* hunc Coum vocat. ita ut alterubi mendum in nomine conditoris sit.

Incolæ vero credebant vrbis conditorem Antolycum fuisse, quem vt Deum venerabantur; quem Strabo vnum ex Iasonis focijs fuisse narrat; Plutarchus vero in vita Luculli, dicit hunc Antolycum Deumachi filium fuisse, qui in expeditione contra Amazones, cum Hercule commilitauerat, & cum Demoleonte, & Phlogio inde profectus, B & circa Cherronesum amissa naue, cum focijs Sinopem occupasse, expulsis Syris, qui originem ducebant à Syro, Apollinis & Sinopes Aso- pidis filia. Appianus addit, Antolyco defuncto relligiosum ibi fuisse oraculum. Sita autem erat Sinope in peninsulæ faucibus, & ex vtra- que Isthmi parte portum habet, cuius loci opportunitate inuitati Milesij, cum in hæc loca delati essent, accolas eiecerunt, & coloniam suorum deduxerunt. Mari vero adeo potens fuit, vt vniuerso pelago, quod inter Cyaneas insulas est, imperauit. Coloniae etiam illustres ab hac vrbe deductæ, Trapezus, Cotyorum, & Cerasus, quæ postea Pharnacia dicta. C

Suis primum legibus vsa, mox à Pharnace occupata, sub Ponticis regibus fuit, qui regiam in illa fixerunt, in qua etiam natus Mithridates Eupator, qui varijs illam ornamentis, tanquam regni metropolim, illustrauit. nam & gymnasium, & forum, & porticus egregios habebat. Hæc postea à Lucullo obsessa, quum Cilices præsidarij, desperata illius defensione, multis ciuium crudeliter necatis, intempesta nocte incensa vrbe profugerunt. Lucullus urbem ingressus, incendium extinxit, residuos vero Cilices interfecit, ciues vero suis penatibus restituit. Postea vero & Romani coloniam eo miserunt, vnde à Plinio colonia Sinopæ nuncupatur. quæ cum salubris aquæ penuria laboraret, D Traianus Imp. permisit illam à sexto decimo milliario in urbem duci, vt videre est apud Plinium nepotem lib. x. Epist. Sub finem vero imperij Constant. proprios reges habuit, quorum vltimus fuit Ismael, qui Mahumeti Turcorum Imp. certis quibusdam pactis urbem tradidit, licet omni apparatu bellico egregie instructa esset, vel ad trahendam diuturnam obsidionem, vt auctor est Laonicus Chalcondylas.

Viros autem celebres etiam edidit Sinope, inter quos nobilis philosophus Diogenes Cynicus, quem magnus ille Alexander adeo miratus fuit, vt Diogenes optaret esse, nisi Alexander fuisset. Edidit etiam Diphilum comicum, & Timotheum Patrionem. E

Nomisma Iouem refert ab vna parte, & aquilam cum fulmine ab altera; fuit enim olim Sinopites Iupiter cultus, vel in ipsa Aegypto. Docet hoc Dionysius Alexandrinus, vbi de Alexandria agit:

A

Ἐνθα Σινωπίτιο Διὸς μεγάλοιο μέλαθρον
Χρυσῶ πημέντι κεκασμύον, ὅσκι ἀν' ἐκείνης
Νηὸν ἐν ἀνθρώποισι θεώτερον ἄλλον ἴδοιο.

*Hic vero ornatu fulgens aurique superba
Luce Sinopitæ templum Jovis, haud equidem illo
Delubrum aspicias terris angustius ullum.*

Eustathius in commentario dicit Sinopitem Iouem eundem esse cum Serapi, ab vrbe enim Pontica Sinope ita dictum. Serapim vero hinc aduectum fuisse Alexandriam elegantissimè narrat Cornelius Tacitus
B Hist. lib. IV. Ptolemæo regi qui Macedonum primus Aegypti opes firmavit, cum Alexandria recens condita mœnia, templaque & religiones adderet, oblatum per quietem decore eximio, & maiore quam humana specie iuuenem, qui moneret, vt fidissimis amicorum in Pontum missis effigiem suam acciret; letum id regno, magnamque & inclytam sedem fore, quæ excepisset. simul visum eundem iuuenem in calum plurimo igne attolli. Ptolemæus, omine & miraculo excitus, sacerdotibus Aegyptiorum, quibus mos talia intelligere, nocturnos visus aperit; atque illis Ponti & externorum parum gnaris, Timotheum Atheniensem è genere Eumolpidarum, quem vt antistitem caeremoniarum Eleusi exciuerat, quenam illa superstitione, quæ religio, interrogat. Timotheus quæsitus, qui
C in Pontum meassent, cognoscit Sinopem illic urbem, nec procul templum vetere inter accolæ fama, Jovis Ditis, namque & muliebrem effigiem assistere, quam plerique Proserpinam vocent. Sed Ptolemæus, vt sunt ingenia Regum, pronus ad formidinem, vbi securitas redijt, voluptatum quam religionum appetens, negligere paulatim, aliasque ad curas animum vertere; donec eadem species, terribilior iam, & instantior, exitium ipsi regnoque denunciaret, ni iussa patrarentur, tum & legatos, & donâ Scydrothemidi regi (is tunc Sinopensibus imperabat) expediri iubet, præcepitque nauigaturus, vt Pythium Apollinem adeant: illis mare secundum, fors oraculi haud ambigua, irent, simulachrumque patris sui reueherent, sororis relinquerent. Vt Sinopen venere, munera, preces, manda-
D taque regis sui, Scydrothemidi allegant, qui diuersus animi, modo numen pavescere, modo minis aduersantis populi terreri, sæpe donis promissisque legatorum flectebatur. Interim triennio exacto, Ptolemæus non studium, non preces omittere, dignitatem legatorum, numerum nauium, auri pondus augebat, tum minax facies Scydrothemidi offertur, ne destinata Deo vltra moraretur. Contantem varia perniciës morbique & manifesta caelestium ira, grauiorque indies fatigabat. Aduocata concione iussa numinis, suos Ptolemeique visus, ingruentiâ mala exponit. Vulgus aduersari regem, inuidere Aegypto, sibi metuere, templumque circumstere. Maior hinc fama tradidit, Deum ipsum appulsas littori naues sponte conscendisse, mirum inde dictu, tertio die tantum maris emensi Alexandria appelluntur. Templum pro magnitudine vrbis exstructum loco, cui
E nomen Rhacotis fuerat. Illic Sacellum Serapidi atque Isidi antiquitus sacrum.

Z E Φ Υ Ρ Ι Ω Τ Ω Ν.

Z E P H Y R I V M.

ARrianus in Periplo Ponti Euxini, & Ptolemæus, post Carambim promontorium Zephyrium collocant, quod LX stadijs ab illo distat, ita dictum, quod forte in Zephyrum sit expositum, huius enim nominis & promontoria, & oppida plurima olim fuere. In Ægypto enim promontorium Zephyrium, à quo Veneus & Arsinoë Zephyri-
B tæ dictæ. & in Italia circa Locros, vnde & Locri Epizephyrij dicti.

Vterque nummus Iouis est, ab auersa parte idem deus videtur flumini adfedere cum palma in sinistra, cui adest aquila cum fulmine.

Π Ο Μ Π Η Ι Ο Π Ο Λ Ι Τ Ω Ν.

P O M P E I P O L I S.

INter Paphlagonæ vrbs erat, in Pompeij Magni honorem exstructa, quam Pompeiopolim vocabant. Iuxta mons erat, Strabone teste, concavus pene totus, propter continuas metallorum effossiones, quem Sandaracurgium vocabant. Erant etiam in Ponto aliæ Pompeiopolis, quæ prius Amisus & Eupatoria dictæ fuerant. Plinius lib. VI. cap. II. *Amiso iunctum fuit oppidum Eupatoria, à Mithridate conditum, victo eo Pompeiopolis vtrumque appellatum.*

ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΜΙΘΡΑΔΑΤΟΥ ΕΥΠΑΤΟΡΟΣ.

R E X M I T H R A D A T E S E V P A T O R.

*Res eius gestæ. Corporis custodiam tauro, equo, & ceruo
committebat. Cur ab Asiaticis vocatus
Dionysus.*

D

Mithradates Eupator paternum genus à Persarum regibus, maternum vero à Seleuco Nicanore ducit. proxime vero, vt regni ita & stirpis auctor, Mithridates erat; quem Lucianus *κτίτω*, seu conditorem vocat. Is cum, defuncto Alexandro Magno, Antigoni partes sequeretur: somnio quodam illi suspectus redditur. videbatur enim sibi aurum in aruo seminare, & id demessum Mithridatem secum in Pontum auferre; qua de causa perniciem illi clam moliebatur. sed monitus à Demetrio Poliocrete, Antigoni filio, se tantum fugæ socijs assumptis aufugit, communitoq; vico quodam
Cappa-

A Cappadociæ, Ciniæ nomine, latuit, donec distractis in partes Macedonum præcipuis; paulatim vicinas sibi nationes subiecit, & imperij Pontici fundamenta iecit; inter eius posteros memoratur Eupatoris Proauus, etiam Mithridates nomine, (cæteri, scriptorum penuria, in obscuro sunt.) qui bellum Sinopensibus mouit; vt auctor est Polybius. Huic Seleucus Callinicus filiam collocauit, dotisque nomine Phrygia data, ex qua Pharnaces natus, qui Sinopen expugnauit, cui successit Mithridates Fuergetes. qui primus Romanorum amicitiam coluit, quos etiam copijs iuuit contra Carthagenenses, tertio bello Punico; bello vero contra Aristonicum, auxilia Romanis tulit, à quibus ob egregiam nauatam operam, Phrygia maior, vel, vt alij, Syria minor illi concessa; qui tandem à familiaribus suis per summum scelus Sinope interficitur; relicto filio Mithridate Eupatore, admodum puero; qui tutorum varias insidias passus. nam & fero equo impositum cogebant equitare, iacularique. qui conatus cum eos sefellisset, supra ætatem regente equum Mithridate, veneno eum aggressi sunt, quod metuens, *Iustinus L.* antidota frequentius bibendo, ita se muniuit, vt ne volens quidem senex veneno potuit mori. timens inde ne ferro peragerent, quod venenis non poterant, venandi studium finxit, quapropter per quatuor

C annos nullius vrbs tecto vsus fuit; sed per siluas hac illac vagabatur. quibus rebus & insidias effugit, & corpus ad omnem virtutis patientiam egregie indurauit; ad regni deinde administrationem accedens, statim de proferendis imperij limitibus cogitauit: Itaque Schytas aggressus inuictos antea, ingenti felicitate deuicit; auctus hinc viribus & nomine, Pontum, ac deinde Cappadociam, occupauit. inita inde cum Nicomede societate, Paphlagoniam inuadit, victamque cum socio diuidit. quod cum P. R. nunciatum esset, iusserunt illum prouincia aliena discedere. sed ingentis spiritus virum, & qui Asiæ imperium iam medirabatur, non mouit P. R. auctoritas. Sed

D Gallatiam quoque occupat. Cæso inde Ariarathe Cappadocum rege per summum scelus, regnum eius inuasit. qua de causa bellum cum Romanis conflatum, quod varia fortuna per quadraginta annos gestum, donec tribus ingentibus bellis subactus, felicitate Syllæ, virtute Luculli, Cnei Pompei magnitudine consummaretur. Initium belli cum Aquilio, Manio, & Q. Oppio fuit, quos omnes fudit fugauitque; & viuos cœpit: quibus rebus ex animo gestis, multæ passim vrbes ad illum desciuere, non in Asia solum, sed etiam in Græcia. missis enim Archelao & Neoptolemo præfectis, excepta Rhodo, insulæ pene omnes, & ipsum Græciæ decus Athenæ, Mithridati se permiserunt. Vno deinde edicto omnes Romani nominis ciues interfici iussit, qui in Asia erant. supra centum & quinquaginta millia cæsa feruntur. passim domus, aræ, & templa, Romano sanguine mædebant. sed missus contra Mithridatem L. Sylla, ferocissimi regis con-

tus repressit. Archelaum enim, præfectum eius, ingenti prælio apud A Chæroneam superavit, ut ex cxx millibus hominum vix decem superessent: mox ad Orchomenum non sine periculo suo hostes egregie vicit, quibus cladibus rex territus, pacem petit; quam à Sylla obtinuit. Sed postquam civili bello districtum in Italia Syllam rescivit, inescatus Asiæ opibus, reparato bello, maiore quam antea mole iterum illam inuadit. sed Lucullus superueniens, hærentem regem in Cyzicenæ vrbs obsidione, cum innumeris copijs, interclusis com meatibus, pene eum consumpsit. & multis postea prælijs attriuit, impositurus finem bello, nisi fortuna hanc gloriam Pompeio seruas- B set. Contumacia enim militum destitutus Lucullus, non potuit persequi in Pontum recedentem regem. Ille, tot cladibus fractus, terribior tamen malis suis resurgebat; & ut Antæus aliquis, validiores vires resumebat: totum enim Orientem in Romanos commouit. Sed Pompeius breui magnum hunc Asiæ motum compescuit: hostem enim in Armenia maiore nactus, nocturno prælio vicit, castraque eius diripuit. Mithridates sinistra hac pugna percussus, per Scythicas gentes fugiens, qua ferro, qua beneuolentia iter aperiens; nominis sui magnitudine barbaros reges in belli societatem attraxit, & memorabilem expeditionem animo suo voluens, statuerat per Thra- C ciam & Macedoniam transire, postremo per Pannoniam superatis Alpibus, Italiæ nec opinanti bellum inferre; sed inter ingentes hosce conatus, Pharnacis filij scelere, seditione excitata, veritus ne Romanis dederetur, ferro se interemit, cum vixisset annos LXXII. regnasset autem XL. Corpus Pompeio missum à Pharnace, ut sciret infestissimum Romani nominis regem defunctum esse. Pompeius magnifica funeris exequiarumque pompa moruementis Regum Sinope illum inferri iussit.

Nummi ab vna parte Mithradatis effigiem, ab altera ceruum referunt, quem ambit corona ex hedera. ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΜΙΘΡΑΔΑΤΟΥ ΕΠΙΣΤΑΤΟΣ D cū passim *μιθραδάτης* scribitur, hic secunda syllaba per *α* legitur. Sic etiam apud Tacitum passim Mithradates scriptum. Quid sibi ceruus hic designet; non facile dixerim, nisi Aelianus moneret, lib. IV. cap. XL. Mithridatem assuetum fuisse, corporis sui custodiam non modo armis & satellitibus committere, sed tauro, equo, & ceruo, quos mansuefactos hac de causa alebat. Ii enim ad custodiã eius aduigulantes, si quis proprius accederet, ille mugitu, alter hinnitu, ceruus vero propria sua voce excitabant. Corona vero ex hedera Libero patri est consecrata, nam Mithridates ab Asiaticis non solū *Εὐπάτωρ*, sed & *Διόνυσος*, seu Liber fuit nuncupatus. Cicero pro L. Flacco. *Mithridatem Dominum, illum patrem, illū con- E seruatorem Asiæ, illum Bromium, Euium, Nysium, Bacchum nominabāt.* Cur vero Dionysius vocatus fuit, exponit Plutarch. lib. I. Symp. Q. VI. Mithridatem autem eum, qui cum Romanis bellū gessit, in his certaminibus, quæ

A quæ celebrabat etiam edacitatis, & bibacitatis præmia proposuisse ferunt, in vtraque autem re, palmam tulisse, quapropter & Dionysius cognomento vocatus, vel quodcum bis fulmine tactus fuerit, integer & incolumis, non secus ac Dionysius euaserit. nam iacente illo in cunis, fulmen illas incendit, corpore illæso, vestigio dumtaxat ignis in fronte relicto, quod facile coma occultaret. rursus cum iam vir esset, adeo propinquum ei dormienti cecidit, ut tela & pharetra, quæ prope lectum dependebant, deflagarent illo illæso.

B H P A K A H T Ω N.

H E R A C L E A.

*Boætij oraculo moniti Heracleam condunt. Generosum
facinus in Athenienses. Clearchus
Tyrannus.*

A D Lycum amnem apposita erat Heraclea, clara & vetusta imprimis vrbs, inter Mariandynos. Ab Argiuo Hercule hanc conditam **C** refert Pomponius Mela, Strabo à Milesijs, Arrianus & Xenophon à Megarensibus: Apollonij Scholiastes ex Ephori sententia, à Megarensibus & Bœotijs. Iustinus tantum à Bœotijs coloniam hanc deductam scribit; quippe illis pestilentia laborantibus oraculum responderat, mali leuamen fore, si coloniam sacram Herculi conderent in Pontumque illi nauigationis periculosa metu, oraculi iussa negligerent, bellum graue illis à Phocensibus illatum. in quo cum aduersam fortunam aliquoties experti essent, iterum ad oraculum decurrunt; responsum, idem belli, quod pestilentia, remedium fore. Conscriptis itaque colonis in Pontum delati, Heracleam condiderunt; quæ, annuentibus **L** fati, breui tempore magnis opibus aucta fuit; adeo ut etiam egregias colonias emiserit, Cherronesum nempe & Calapim. Multa huius vrbis cum finitimis externisque bella, multa etiam ciuilibus dissensionis mala fuerunt. Inter eius secunda, generosum hoc, & imprimis memorabile factum, à Iustino recensetur. Cum rerum potirentur Athenienses, victis Persis, Græciæ & Asiæ tributum in tutelam classis descripsissent; omnibus cupide ad præsidium salutis suæ conferentibus; soli Heraclienses, ob amicitiam regum Persicorum, collationem abnuerant. Missus itaque ab Atheniensibus Lamachus cum exercitu ad extorquendum quod negabatur; dum, relicto in littore nauibus, agros **E** Heracliensium populatur, classem cum maiore parte exercitus, naufragio repentina tempestatu amisit; Itaque cum neque mari posset, amissis nauibus; neque terra auderet, cum parua manu inter tot ferocissimas gentes, reuerti: Heraclienses honestiorem beneficii, quam

ultionis occasionem rati, instructos com meatibus, auxilijsque demittunt. bene agrorum suorum populationes æstimantes, si, quos hostes habuerunt, amicos reddidissent. Libera vrbs olim fuit, postea sub tyrannis male habita. Gliscente enim seditione inter plebem & potentiores, ob agrorum diuisionem, nec rei exitus inueniretur, senatus aduersus plebem longo otio luxuriantem, cum frustra auxilium à Timotheo, & Epaminonda petijissent; ad Clearchum, quem ipsi in exilium egerant, decurrunt. ille popularem hanc seditionem sibi aditum ad tyrannidem esse ratus, non reiecit fortunam, toto sinu se vocantem, sed occulta consilia cum Mithridate patriæ suæ hoste communicat; & ini-
ta societate, paciscitur, vt reuocatus in patriam, prodita ei vrbe, præfectus eius constituatur. Postea in ipsum Mithridatem dolum vertit; nam, cum tanquam arbiter discordiarum inter ciues esset, statuto tempore, quo urbem ipsi traderet, Mithridatem cum amicis cepit, captumque ingenti pecunia dimisit. mox, deserta Senatorum caussa, ad plebeios transit. quod improuidis adeo gratum fuit, vt summum illi imperium deferrent; & dum senatus potentiam non ferunt, impotenti se tyranno subiiciunt. Ille Senatorum alios necat, alios in exilium, publicatis bonis, pellit; totaque vrbs tyranni sæuitia occupata erat. qui successu continuæ felicitatis eo dementiae progressus, vt se Iouis filium diceret, C suum vero filium Ceraunon vocat. duo tandem nobilissimi iuuenes, Chion & Leonides, Platonis philosophi discipuli, ciuium suorum miserti, tyrannum inuadunt: sed, dum socij tardè illis opem ferunt, à satellitibus multis vulneribus obruuntur; quo factò, tyrannus quidem concidit, sed patria à seruitute non liberatur. Nam Clearchi frater Satyrus eadem via tyrannidem inuasit, multisque annis per gradus successionis Heracleenses tyrannos passi sunt. Sed tandem libertatem iterum vindicauit. Postea, Strabone teste, cum sub Romanis esset, regem habuit, & Romanorum coloniam in partem vrbis & agrorum admisit. Adiatorix, Meclij Tetrarchæ Galatarum filius, hanc partem vrbis à M. An-
tonio accepit, quam Heracleenses tenebant. paulo ante Actiaca bella, Romanos noctu adortus, ad vnum omnes iugulauit, iussu Antonij: post vero Actiacam victoriam ab Augusto in triumphum ductus, & cum filio iugulatus est. Circa vero hanc urbem multa passim monumenta erant, quæ Herculis memoriam testarentur; inter quæ duæ ex-
stabant quercus, ab illo sata. Plinius. *In Ponto circa Heracleam aræ sunt*
cap. XLIV. *Iouis Stratij cognomine, ibiq; quercus duæ ab Hercule sata.* Non procul etiam ab hac vrbe specus erat Archerusia, quo loco descendisse Herculem, ad Cerberum extrahendum, fama est, vt testantur Xenophon, & Pomponius Mela: ex cuius spumis ferunt aconita genita. Plinius. *Fabula E*
cap. II. *narrauere è spumis Cerberi canis, extrahente ab inferis Hercule, ideoque apud Heracleam Ponticam, ubi monstratur is ad inferos aditus, aconita gigni.*

A I. Caput alicuius principis Heracleensium, leoninis exuuijs tectum, in Herculis memoriam. Vel Alexandri Magni potius, vt in superioribus nummis conspicitur.

II. Herculeæ species turrato capite, quæ Amaltheæ cornu manu gerit, omni frugum genere refertum. Ab aduersa parte Mercurius, cum caduceo & crumena. Indicio urbem hanc annonæ copia abundantem fuisse, commercijsque floruisse, quorum præses Mercurius.

B X A Λ K E Δ O N I Ω N.

C H A L C E D O N.

Bithyni, qui & Thynni, ex Thracia oriundi. Chalcedon à Megarensibus condita. Cæcorum oppidum. A Valente dirutum, & mox restauratum. Dies XXI. cuiusque mensis illis nefastus. Concilium Chalcedonense. Apollinis oraculum. Iouis Vrij templum.

C Quæ ab Heraclea Pontios vsque vergit regio, Bithynia dicitur, prius Bebrycia & Mygdonia nuncupata. Strabo Myfos primo Bithyniam habitasse refert, qui & Thynni etiam vocati; vnde Claudianus: *Thynni Thraces erant, quæ nunc Bithynia fertur.*

Ex Thracia enim primi incolæ venerant, vnde & Thucydides, Bithynos Thraces vocat. Herodotus etiam, antiquissimus auctor, ait; Thraces in Asiam transuectos, Bithynos esse appellatos. In hac regione, vtpote fertilissima, nobiles erant vrbes complures; inter quas prima Chalcedon, in Bosphori Thracij faucibus sita. Claudianus breuiter hoc & vere tangit.

D *Bosphorus aduersam patitur Chalcedona cerni.*

A Megarensibus conditam ferunt, duce Archia illorum principe, Olymp. xxvi. circa tempora Tulli Hostilij. Varijs olim nominibus vocata, Ceraftis, & Colpoëssa. Ceraftis quidem, quod multa promontoria veluti cornua haberet. Colpoëssa, quod multi illi sinus essent, quos necessario promontoria efficiunt. Postea etiam cæcorum oppidum dictum, quod locum eligere nescissent, septem stadijs distante Byzantio, tanto feliciore omnibus modis sede. Chalcedonis demum nomen obtinuit, à fluuio Chalcedone, illi propinquo. Cur vero cæcorum oppidum dictum, Herodotus lib. iv. refert, à Megabyzo Persa hoc dictum emanasse.

E is enim cum ageret Byzantij, audissetque, Chalcedones decem & septem annis ante Byzantios urbem condidisse, dixit illos eo tempore fuisse cæcos, cum pulchrior adesset locus ad urbem condendam, nequaquã peiorem elegissent, nisi cæci fuissent. Alij tamen Pythio oraculo

hoc adscribunt. Tacitus Annalium XII. Quærentibus Byzantijs, ubi A
 conderent urbem, redditum oraculum est, quærentes sedem cæcorum terris ad-
 uersam, ea ambage Chalcedonij monstrabantur, quod priores illuc aduecti, pro-
 uisa locorum utilitate, peiora elegissent. Quippe Byzantium fertili solo, fœcun-
 doque mari, quia vis piscium in Pontum erumpens, & obliquis subter undas
 Lib. IX. saxis exterrita, omissis alterius littoris flexu, hos ad portus defertur. Plinius
 Cap. XV. clarius hoc explicat, Est in Euripo Thracij Bosphori, in ipsis Europam Asiam-
 que separantis freti angustijs, saxum miri candoris, à vado ad summa pellu-
 cens, iuxta Chalcedonem in latere Asiæ. huius aspectu repente territi Thynni,
 semper aduersum Byzantijs promontorium, ex ea caussa appellatum Chrysoceras, B
 precipiti petunt azmine; itaque omnis captura Byzantijs est, magna Chalcedonis
 penuria. Itaque iure Chalcedonenses cæci, qui commoditate & opu-
 Atheneus lencia illa piscaturæ carent, qua Byzantijs abundant. Urbs olim fuit
 Lib. XII. egregia, & optimis instituta legibus, donec optimatum imperio paruit.
 postquam vero populare regimen gustauit, ut Byzantijs in voluptates
 præcipites ruerunt, atque ex moderatissimis, temperantissimisque,
 bibaces & sumptuosi facti sunt. Varijs etiam casibus olim obnoxia
 urbs; nam & à Valente Imperatore muri eius diruti, quod Procopij,
 Iuliani consobrini, partes sequuta fuisset. Quo tempore vero urbis
 muri diruti fuerunt, in ipsis fundamentis reperta fuit tabula, in qua C
 vaticinium insculptum, de aduentu Gotthorum, & illorum excidio,
 versus hos refert Zonarus:

Ἀλλ' ὅτε δὴ Νύμφαι ἱερὸν κτ' ἄστυ χορεύου
 Τερπόμεναι σήσονται εὐσεφείας κατ' ἀγυῶς,
 καὶ τείχε' ἄλαστοισι πολύστονον ἔσεται ἄλκαρ.
 Δὴ τότε μύρια Φύλα πολυπυρέων ἀνθρώπων,
 Ἄγλα, μαργαίνοντα, κακλὸν ὀππιδία ἀκλῶ,
 Ἴσρα κίμμερσίο πόνον διαβάντα σὺν αἰχμῇ,
 καὶ Σκυθικῶν ὀλέση χώραν καὶ μυσίδα γαίαν,
 Θρηκίης δ' ὀππιδία σὺν ἐλπίσι μαινομένησιν,
 αὐτῆ κεν βίότιο τέλ' ἔσται, καὶ πότμον ὀπίσπει.

Nymphis in sacra choreas agitantibus vrbe
 Undique per vicos, festa exultante corona,
 Balnea cum murus gemitu custodiet agro,
 Tum vero gens dira, potens, numerosa, feroci
 Robore prædita, Cimmerici freta vecta per Istri
 Et Scythiam sauis & Mysida deprimet armis,
 Threciumque ingressa solum spe freta furente
 In sua fata ruent, tristem mittentur ad orcum.

Valens enim, victo Procopio, aquæ ductum Constantinopoli exstruxit,
 ex ruinis Chalcedonensium murorum, quo tempore Gotthi in Thra- E
 ciam se effuderunt, ibique mox consumpti fuere. Refert Nicephorus
 Callistus, Nicomedenses, Bithynios, aliosque populos Valentem
 orasse, ne pateretur firmissima Chalcedonensium mœnia dirui. sed ille
 iuramen-

A iuramento suo satisfecit diruendo, sed postmodum illa instauravit, minoribus faxis, quam antea fuerant, exstructa.

Consueuerant etiam Chalcedonij, teste Eustathio ad Dionysium Alexand. cuiusque mensis diem XXI nefastum habere, quod illo die Pharnabazus, Darij praefectus, occupata vrbe, pueros illorum exfectis virilibus in Persidem misisset, vt regi essent eunuchi. Hac etiam in vrbe celebratum fuit Chalcedonense consilium sub Martiano Imperatore orthodoxo, & Leone Pont. Max. eius nominis primo, contra Eutychem & Dioscorum: conuenerunt autem DCXXXVI Patres, &

B vtrumque haereseos condemnarunt.

Nomismata Chalcedonensium ab vtraque parte Apollinem lauro redimitum, & lyram ab altera parte habent. Refert enim doctissimus Petrus Gyllius lib. de Bosphoro Thracio, antiquissimum hic fuisse Apollinis templum peculiari in honore, nullis veterum oraculis cedens, de quo tamen apud caeteros scriptores silentium; cum illi tantum de Iouis Vrij templo loquuntur, de quo & Pomponius Mela. *Ipsis in faucibus oppidum, in ore templum est, oppidi nomen Chalcedon, auctor Archias Megarensis princeps, templi numen Iupiter, conditor Jason.* Ferunt enim Argonautas cum Etesiarum flatu apud Phineum retinerentur, vatis

C monitu, duodecim dijs aram posuisse, tum maxime Ioui οὐρανῷ sacrificasse, vt ventos secundos daret, vnde postea phanum Iouis Vrij dictum, vt obseruat Apollonij Scholiastes.

ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΕΠΙΦΑΝΟΥΣ ΝΙΚΟΜΗΔΟΥΣ.

REX NICOMEDES EPIPHANES.

*Regum Bithynia series. Auctor generis Zypætes
Thrax.*

D

Inter Bithynia reges varij fuerunt Nicomedes, non secus atque apud Aegyptos Ptolemæi, Parthos Arsaces, Cappadoces Ariarathes. Vt vero constet quis ille Nicomedes Epiphanes fuit, originem Bithynia Regum breuibus inquiram. Consentunt scriptores, Zypæten quendam Thracem occupasse Bithyniam, dissentientibus ciuili bello Alexandri Magni ducibus, qui cum Chalcedonenses obsideret, à Ptolemæo Antigoni duce depellitur; & datis obsidibus pacem redemit; mox Lysimachi armis petitur, à quo victus, Astatum amisit, quam victor solo æquauit. hic duos reliquit filios, Nicomedem primum & Zypæten: cumq; inter fratres similtates ortæ essent, Nicomedes Gallos sibi coniunxit, qui cum Lutatio Asiam inuaserant, & mox Lomnorum alterum ducem, qui Byzantij substiterat, in traijciendo Bosphoro ad-

iuuit,

iuuit, his fretus auxilijs, fratrem regno pellit, & vniuersam Bithyniam **A**
 in potestatem redegit. vt auctor est Liuius, qui Zybcæam illam vocat.
 Huic vxor fuit Ditizeles ex Phrygia, quæ, cum maritum complectere-
 tur, à cane regio, cui illa parum nota erat, circa humerum adeo la-
 cerata fuit, vt ex vulnere illo obierit. cuius cadauer veste aurea textili
 inuolutum fuit, & cum posterioribus seculis monumentum eius aper-
 tum fuisset, conflata fuit illa tunica, inuentumque auri pondus libra-
 rum, cxiii. vt narrat Ioannes Tzetzes. Huic successit Prusias, cogno-
 mine *κωνηδός*, venator, Appiano dictus. Hic vna cum Rhodijs graui
 bello Byzantios afflixit, mox illi cum Attalo & Eumene bellum, quos **B**
 Hannibalis astu superauit. Illum enim debellato Antiocho profugum
 hospitio suscepit; mox tamen violato iurehospitij, instante Q. Fla-
 minio, Romanis voluit tradere, nisi Hannibal sumpto veneno se à vin-
 culis P. vero Romanum diuturna cura liberasset. Idem postea Romam
 venit gratulatum, quod Persea Gentiumque vicissent, Macedonibus
 Illyrijsque in ditionem redactis, auxissent imperium. Polybius cum
 indignum regio nomine tradit, pileatum enim, capite raso, obuam ire
 legatis solitum, libertumque se P. R. esse, & ideo insignia eius ordinis
 gerere, Romæ quoque, cum in curiam veniret; submisisse se, & osculo
 limen contigisse, deosque senatores senatum appellasse. Aliamque **C**
 orationem non tam honorificam audientibus, quam sibi deformem
 habuisse. Nicomedem filium conatus de medio tollere, vt ex alio tho-
 ro susceptos liberos, regno præficeret, sed à filio præuentus regno pa-
 riter, & vita priuatur. Prusiæ successit Nicomedes *Ἐπιφανής*, qui à pa-
 tre Romam adductus, senatui commendatur re ipsa, quia filium Bi-
 thynijs acceptum norat, ob morum suauitatem. & ille ob nimiam sæ-
 uitiam exosus populo, cumque illum etiam Romæ gratiosum com-
 perisset, misit eo Menam, vt remissionem imperatæ pecuniæ peteret,
 qua illum Romani ob damna illata Attalo multarant, simulque occul-
 to imperant, vt Nicomedem interficiat. quod cum timeret exsequi, **D**
 illi paternas insidias detegit, & cum iuvene in patrem conspirat, as-
 sumptoque in societatem Andronico Attali legato, in paternum reg-
 num iuuenem parant deducere. Nicomedes itaque patris odio rex sa-
 lutatur. Prusias re comperta, nemini fidens in arcem se Niceæ inclusit,
 exspectans Romanorum auxilium. sed cum illorum animi in Nico-
 medem versi essent, inanem tantum legationem mittunt, vt ab armis
 discederent. Nicomede simulante obsequium, Bithyni subornati, ne-
 gabant se posthac Prusiæ immanitatem ferre posse. sic legati re infecta
 discesserunt. Prusias, desperata Romanorum ope, cuius fiducia non
 militem legerat, non arma parauerat, Nicomediam venit, vt vrbe hac **E**
 munita hostem inde arceret. Sed oppidani, rege prodito, Nicomedi
 portas aperiunt. Pater, religione phani Iouis se defendens, missis mili-
 tibus, interfectus est, atque ita Nicomedes Epiphanes paterno regno
 per sum-

A per summum scelus potitus est, vt auctor est Appianus. Huius frater fuit Prusias *μονόδης* dictus, quod dentium loco, continuum illi os esset, vt auctor est Plinius. Post Nicomedem Epiphanem, regnum ad Nicomedem Philopatorem deuolutum est. qui cum à Mithridate Bithynia spoliatus esset, iterum Romanorum ope in regnum restitutus fuit; cuius etiam filius Nicomedes, qui, teste Appiano, P. R. regni sui heredem reliquit.

B Nulla interpretatione nummus opus habet, Iupiter enim est hastæ puræ innixus cum corona in manu, & aquilam habet adstantem. Cur vero dictus sit Epiphanes, seu Illustris, hæctenus mihi parum liquet.

N I K O M H Δ E Ω N.

N I C O M E D I A.

Diuersa ab Astaco Nicomedia. Ioannis Tzetze lapsus super Prusia Monodonte. Terræmotibus frequenter diruta.

C N icomedia inelyta Bithyniæ vrbs, quam Ammianus Marcellinus Bithynicarum urbium matrem vocat. Hanc olim Trebellius Pollio Astacum nuncupatam dicit: quod & Pausanias in Eliacis asserit. Sed Strabo docet, Astacum à Lysimacho dirutam; incolas vero à Nicomede quodam Bithyniæ rege traductos Nicomediam, quam ille condidit, & de suo nomine indigitauit. Stephanus hunc Nicomedem vocat *ἔ Ζήλα παῖδα, Ἰπποκρίστου βασιλέα, Ζεῖλα filium clarissimum regem*, Ioannes Tzetzes Zipæti filium dicit:

D ο ἔ Ζιπίτης μὲν υἱὸς ἐκεῖνος Νικομήδης
 ο ἕλιος Νικομήδειαν, πατὴρ ὁ ἔ Προυσίας,
 Προυσίας ἔχοντες ὅς ἐν ἐν ὄδοντας πάντας.
*Zipæti quidem filius ille Nicomedes,
 Qui condidit Nicomediam, pater Prusiæ,
 Prusiæ habentis os vnum omnium dentium.*

E Sed, vt hoc obiter tangam, fallitur in eo Tzetzes, quod Prusiam *μονόδοντα*, huius Nicomedis filium facit. Cum pater eius sit Prusias *κωηγής*, seu Venator, qui Nicomedem Epiphanem & Prusiam *μονόδοντα* filios reliquit. Stephanus etiam hanc urbem quondam *ὀλβίαν* dictam refert. Fuit autem quondam tum publicis, tum priuatis ædificijs egregie ornata. Ammianus Marcellinus. *Iulianus inde Nicomediam* ve. lib. xxii.
nit, urbem antehac inelytam, ita magnis retrò principum amplificatam impensis, vt adium multitudine publicarum & priuatarum recte noscentibus regio quedam orbis æstimaretur æternæ. Sed varijs postea calamita-

calamitatibus oppressa, nam Valeriani tempore à Scythis capta, & A incensa fuit. Terræmotibus autem valde obnoxia, ijsque frequenter vastata fuit. Traiani enim tempore, multum damni à terræmotu cœperat, quare Hadrianus urbem quassatam refecit. & firmissimis muris circumdedit. Constantini vero ævo horrendo terræmotu adeo deformata fuit, vt vniuersa ciuitas commune ciuium sepulchrum videretur esse. Sed Iulianus collapsam urbem restaurauit, quam cladem disertè admodum Ammianus Marcellinus, lib. xvii profequitur.

Vterque nummus Nicomedis Epiphanis est ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΕΠΙΦΑΝΟΥΣ ΝΙΚΟΜΗΔΟΥΣ, auersa parte Iupiter, cuius ibi præcipuus cultus, quod B ex Appiano colligere possumus; qui refert, Prusiam Nicomediam in phanum Iouis confugisse, vt loci religione aduersus filium Nicomedem se tueretur.

N I K A E Ω N.

N I C A E A.

Nicæa in sinu lacus Ascanij condita. Synodus Nicæna, occupata à Latinis Constantinopoli. Imperij sedes huc translata. C

INter præcipuas Bithyniæ vrbes erat Nicæa, Bottæorum quondam colonia, quæ primum teste Stephano Ἄγκωρη, seu Angora dicta, deinceps vero in honorem Antigoni, Antigoniam, postremo à Lyfimacho in honorem vxoris suæ Nicææ, Antipatri filix, Nicæa vocata. Plinius etiam Olbiam olim nuncupatam dicit. Sita autem erat in vltimo Ascanij lacus sinu, cuius ambitus, Strabone teste, erat stadiorum sedecim, figura autem erat quadrata, & portæ quatuor ita ad rectos angulos positæ, vt ab vno lapide, qui circa medium Gymnasij positus erat, omnes D despici possent. Augerius Busbequius, in itinere suo Amasiano, refert, suo tempore adhuc habuisse urbem quatuor portas, quæ ex medio fori conspici poterant.

Arcem etiam olim habuit, in quam refert Appianus Prusiam confugisse, dum à filio Nicomede, & Attalo Pergami rege, bello peteretur.

Ager eius suburbanus egregie est fertilis, & omnium rerum feracissimus; sed æstiuo tempore, ob nimios calores, non admodum salubris; Catullus:

Linguantur Phrygiæ Catulle campi,

Nicææque ager vber æstiuose. E

Celebritatem magnam loco dedit Synodus Oecumenica, sub Constantino Magno ibi habita, à cccxviii patribus, contra impios Arrii errores, qui magno omnium consensu ibidem damnati fuerunt. Primum

- A** mum hoc fuit concilium œcumenicum in orbe Christiano habitum. Patrumque ibi sancta memoria postea culta, & miraculis editis clara. Siquidem tempore Leonis Isaurici, cum Mabilas & Omer Arabum duces, teste Cedreno, maximis instructi copijs Nicæam obsedissent, & magna murorum pars illorum machinis diruta esset, apparitione S. S. P. P. deterriti, re infecta discessere. Quanta vero in æstimatione apud Græcos Nicæa fuit, ex eo liquere putem, quòd, cum Latini Balduino Flandro duce Constantinopolim occupassent, Græci sedem imperij
- B** Nicæam transtulerunt, donec, Latinis profligatis, Constantinopolim iterum redierunt. vt apud Nicephorum Gregoram, & Laconicum Calchondylam videre est. Varijs autem terræmotibus afflictæ fuit, sub Gratiano verò, Olympiade CCLXXXVI. tota corruit. Eusebius in Chronico. *Nicæa, quæ sæpè corruerat terræmotu, funditus eversa est.* Quid sibi velit nummus hic, incertus sum. poculum enim est oblongum. An de hoc Athenæus audiendus lib. II. *Prusiam, erectum poculum esse antea diximus, appellationem eam sortitum, à Prusia Bithyniæ Rege, luxu & vitæ genere dissoluto, vt narrat Colophonius Nicander lib. IV. de ijs quæ Prusia contigerunt.*
- C** Ab auersa parte est caduceus.

Π Ρ Ο Υ Σ Ι Ε Ω Ν.

P R U S A.

*Duplex Prusa. De eius conditore varia auctorum sententia.
Prusa ad mare. Eadem cum illa quæ ad Olympum.*

- D** Vplex erat in Bithynia Prusa, vna ad Olympum montem sita, altera ad Hippium amnem, secundum Ptolemæum. Stephanus verò vnam Prusiadem, aliam verò Prusam vocat. Ceteri tamen scriptores vtramque Prusam vocant. Prusa itaque, quæ sub Olympo, Cios prius appellata. Strabo. *Astaceno sinui alius continuatur, magis ad orientem Solem recedens, in quo Prusa est, prius Cios appellata. Cium Demetrius evertit, deditque Prusiæ Zeila, qui hanc evertit, & Myrleam Prusiæ vicinam. is à ruinis eas excitans, Cium à se Prusam, Myrleam verò ab vxore Apameam nominavit.* Stephanus. *Ἡ μὲν γὰρ Προυσία Βιθυνίας, ἀπὸ Προυσίας τῆς Ζιλάτου Βιθυνίας βασιλέως, ἢ Κεῖ τῆς ἀπὸ πρὸς ὄνομα θείσα.* Prusias vrbs Bithyniæ, à Prusia Zeilati Bithyniæ rege, quæ Cios primum vocata. Sed quis iste Prusias Zeilæ
- E** filius? ambiguus sum. nam, si verum est quod Strabo addit, illum esse Prusiam, qui Annibalem deuicto Antiocho suscepit, quomodo dicetur Zeilæ filius, qui fuit Nicomedis primi filius, & Zeilæ seu Ziptætes nepos? Ioannes verò Tzetzes non à Prusia, sed Nicomede, credit conditam.

Οὗτος ὁ ἴδιος μονόδοντος τῆς πατρὸς Πεγυσίας,
 Τῆς κτίσεως τῆς πόλεως Πεγύσης τῆς παρ' Ὀλύμποι,
 Ὁ Νικομήδης ὁ ῥηθελς.

*Iste videntis huius pater Drusiae,
 Qui condidit urbem Drusam, apud Olympum
 Nicomedes dictus.*

Fuit enim Prusias κωνσταντῆς conditor huius urbis, Zeilæ nepos, pater Nico-
 medis Epiphanis. sed ab his tantum dissentit Plinius,

Quantum Hypanis Veneto distat ab Eridano.

Ille enim Annibalem conditorem asserit. *A Cio*, inquit, *intus in Bithynia*, **B**
Prusa ab Annibale sub Olympo condita. Vel enim expungenda illa vox, *ab*
Annibale, aut legendum cum Strabone à *Prusia*, ad quem Annibal con-
 fugit, aut simile quid; certum enim est, à Prusia illi nomen inditum.
 Altera vero Prusa ad Hippium amnem sita, à Prusia illo prisco con-
 dita, qui cum Cræso bellum gessit, Strabone teste, quam & parviam
 urbem fuisse dicit. Stephanus hanc κτίσμα Πεγυσίας τῆς Κῆρον πολεμήσαντι, **C**
opus Prusiae, qui cum Cyro bellum gessit; Alterutrum hic labi certum est.
 Vnde in nummo L. Veri, Πεγυσίῳ ἀπὸς Ἰπίου. teste Goltzio in The-
 sauro.

Prusa autem, quæ sub Olympo est, secundum Plinium, Ptolemæum, **C**
 & Tzetzem, Straboni est ad Arganthonium montem. vbi Hylam,
 Herculis comitem (vnum etiam ex Argonautis) quum aquatum exi-
 uisset, raptum à Nymphis ferunt Poëtæ. Dionysius Alexandrinus circa
 Cium flumen raptum Hylam, seu circa Prusiam, refert:

Ἦν παρ' ἰμερόεντα Κίον ἀεθῆσι πέθεα
 Τῆς ποτ' ἐπὶ ἀερόεντων Ἰλῶν ἠρπάξατο Νύμφη.

*Qua Cius irriguis voluit gratissimus undis,
 Cuius Hylam rapuit quondam prope flumina Nympha.*

Ab hoc autem flumine, urbi Cio nomen inditum refert Apollonij
 Rhodij Scholiastes, siquidem Polyphemus in Mysia ab Argonautis re- **D**
 lictus, urbem condidit, quam à vicino flumine Cio indigitavit. Strabo
 vero dicit Herculis comitem Cium, quum è Colchis rediret, ibi fixisse
 sedes, & urbem de suo nomine condidisse. Hæc autem Prusa posteriori-
 bus seculis Bursia dicta, & Turcarum quondam sedes, quam occupaue-
 rat Orchanes, dissidentibus inter se Palæologis, aucto & nepote.

I. Hercules est ab vna parte, & ab altera arcus & clava, cum hac in-
 scriptione, ΠΡΟΥΣΙΕΩΝ ΤΩΝ ΠΡΟΣ ΘΑΛΑΣΣΑΝ, *Prusiensum qui ad mare.*
 quod conuenit Prusæ, quæ ad Olympum est. nam illa in intimo sinu
 lacus Ascanij erat sita, vbi raptus Hylas; vnde non mirum, si Herculis
 ibi sacra memoria; refert enim Strabo, suo aucto adhuc festa quædam **E**
 apud Prusienses celebrari, in quibus vagi ac saltantes Hylam inclamant,
 atque in syluam exeunt, vt Hylam quærant.

Com-

Commiffa Operarum vel omiffa
fic corrigenda.

Pagina 3. D. Lege, Nemæorum, ibidem. inflixit. Pag. 4. D. ſpectat. ibidem. alicuius
E. Arcam 6. C. Cornucopiæ, ibidem. Dullidenses. 7. A. profluebat 8. B. inspira-
taque. 10. A. nec, lege, ac. ibidem. in animis. lege, mammis. 11. C. varie. 15. miror, D.
percuffa. 18. D. expugnarunt: 19. C. potiffimum; 20. B. nummos. 21. B. Luſtam. 24.
B. potiffimum, 26. C. Expugnatum. 28. B. Ægitium, 30. D. Cyllabaro, 36. B. Iouem.
ibidem: armigeros. 44. D. Ceruos. ibidem: alligatam. 46. B. Ærionis F. 50. A. Pausania.
E. Heraclidæ. 54. D. Significatur, 55. C. Iouis &, 60. Elæi, 62. A. mercatoribus, ibidem:
Lycæi, 64. D. irrigua. 66. A. Temeno, ibidem: ſuſpicabatur, 67. D. Proſelyſtio. 68. A.
Luco, ibidem: D. Iouis, 70. A. Cæleſtia. 72. A. Cenchræ. B. occupandas. D. Bacchium.
77. E. muris: 78. B. adefſt. 80. A. Brauron. 83. C. bellica, ibidem: vicinas. D. à Solone.
E. Cecropis 84. B. recondendi & ſeruandi. 86. D. certatim. 91. D. opesque. 92. E. po-
titus. 97. C. Bœotia. D. interpretis, 102. C. cum. 103. C. habent D. quarum. 106. di-
rutis. 107. D. Excepto. 112. C. Philopæmene. ibidem. D. Antigono. 115. C. Tricca. 116.
B. Pageſea. 119. D. Solinus. 122. A. arſus. 125. C. ſep. 127. D. Epitoïne, 140. A. dubi-
tarem. ibidem. ſubſtituere, E. Conditam. 141. A. peremptam. 143. B. Dioſcuris. 145. A.
Bijugum. B. Thetidis. C. tinnitus. 146. A. Numini. C. Cherroneſi. D. Cypſeli. 147.
D. Melane ſinu. 149. E. manus. 150. numeri. B. Iuſtini. 154. D. Teatro. 155. D. radia-
to, 156. A. Choul. B. Nobilitate. D. auexiſſe, E. talentis. 159. A. Delphinum. 160. Dio-
nyſopolitanorum. 163. B. Maximum. ibidem. Æmalius. C. in Lucem. 164. E. reduſurus.
173. E. vorticoſi. 184. ſui. 189. condonat. 195. D. Caſſandriæ. 200. E. nobilem. 202. A.
Tripus, ibidem cornucopiæ. 203. D. & diruta. 210. A. ſpondit B. coloniæ. 213. E. ſon-
tem. 217. D. appellatam. 226. D. Laudatam. 228. B. ab. 240. A. ille. 243. C. tibicen. 268. B.
candiſſimus. 279. c. interfecti. 281. A. vulgato. B. carbaſos. 286. C. Damascenum, 242.
A. Turcæ repulſi fuere. 295. c tranſeundum. 297. C. Samiorum. 300. D. diſtriſiſ. 302.
D. vicinum. 304. E. affinitate. 309. B. ΕΝΣΕΠΤΟΝ. 311. B. animantium. 313. C. nauiga-
turis. 317. B. Bœotij. 319. A. Heracleæ. 322. illum. C. imperat. 329. κτήτορ. ,

INDEX,
Rerum ac Verborum.

A.		
A Bdera urbs Thraciæ. 140. d. unde dicta.		AEolus ventorum rex. 293. b.
ibid. à quo condita 141. a. Ticionum colonia ibid. ejus situs. ibid. d.		AEris Corinthij rria genera. 74. a.
Abderitanorum stupiditas 141. d. Xerxi prandium dant. 142. a.		AEropus septimus Macedoniæ rex. 164. b. eius infanris victoria. ibid. exercitia. ibid.
Academia Athenis. 148. c.		AEs Dodonæum. 16. a.
Acarnanes virtutis studiosi. 22. b. bellum gerunt cum Ætolis. 22. d.		AEsculapij templum Epidauri extra urbem. 69. c. simulacrum. ibid. Romæ in insula Tiberina 70. b.
Acarnaniæ urbes præcipuæ. 22. d.		AEsculapij templum in Co insula. 270. e.
Acarnania Epiri regio. 21. d. unde dicta. ibid. olim Curetis appellata. ibid.		AEsculapij templum Naupacti. 26. c. à quo conditum. ibid.
Accipitrum venatio in Thracia. 139. a.		AEsculapius Epidauri cultus. 68. e. eius parentes ibid.
Achaia Ionia dicta. 39. c. eius præcipuæ urbes. 40. a. proconsul. 41. c.		Ætolix situs. 27. b. Hyantis prius & Curetis dicta. ibid. bifariam divisa. ibid. d. eius urbes celebriores. ibid. desolata. 29. a.
Achaia olim duplex. 39. b. AEgiala dicta & Sicyonia. ibid.		Ætoli bellicosi. 28. a. b. <i>μῆξιβαδῶ βαροῖ</i> cur ab Euripide appellati ibid. oprimi funditores. ibid. libertaris studiosi. ibid. & venationis. 29. c.
Achæa Ceres unde dicta. 42. d.		Ætolorum lex Barbara. 28. e.
Achaicum bellum. 41. a. 73. d.		Ærolus quis. 27. b.
Achæi Phthiotes dicti. 117. c.		Agathonis statua Actij. 25. a.
Achclous ab Hercule superatus. 21. b. 29. b. Epiri limcs ibid. d. fabulis celebris. 29. a.		Agathyrus Herculis filius. 161. d. à quo Agathyrus populus Thraciæ. ibid. Apollinis cultores. 162. b.
Achæorum concordia Romanis invisâ. 40. d. conventus ubi. 42. c.		Agessus Lacedæmoniorum rex. 59. b.
Achæorum Respublica democratica. 40. a.		Agessus Thraciæ urbs. 158. c.
Acheron fluvius Epiri. 14. d.		Agriculturæ inventor. 44. a.
Acherusia palus Epiri. 14. d.		Alcetas octavus Macedoniæ rex. 164. c.
Achilles in Epiro ut Deus cultus 10. b. <i>Ἀχιλλεύς</i> vocatus. ibid.		Alcinoi horti. 210. a.
Achilles in Scyro latuit. 234. e.		Alcathoe Megaræ arx. 76. d.
Aconita unde nata. 318. e.		Alexander Cassandri filius à Demetrio occisus 186. a.
Acraæ Veneris templum. 286. e.		Alexander dccimus Macedoniæ rex 165. dives cognominatus. ibid. fidibus delectatus. ibid.
Acrisius Larissæ occisus. 114. b.		Alexander Epiri rex. 12. d.
Acroathos urbs. eius incolæ Macrobij. 135. d.		Alexander 11 vigesimus Macedoniæ rex. 167. b. à Pausania oppugnatur. ibid.
Acroceraunia qui montes. 7. b.		Alexander M. Thebas vestar. 95. c.
Acrocorinthus ab Antigono Gonata occupata. 200. c.		Alexandri M. res gesta & mors. 172. e. Iovis Ammonis filium se iactitat. 177. e. Minervam peculiariter coluit. 178. e.
Acrocorinthus <i>ἡλιεπιλλίς</i> dicta. 71. d. qualis arx. 72. b.		Alexandri Pheræi crudelitas. 118. c.
Actiaci ludi, quando cæperint. 23. e. <i>πενταετηρῆς</i> . 24. d.		Alpheus amnis 47. c. eius effigies. 48. b. eius aqua in Sacris. ibid.
Actium Acarnaniæ urbs. 23. d. eius situs. ibid.		Amathus Cypri urbs. 285. b. Veneri Sacra. ibid.
Apollinis templum. ibid. colonia Rom. facta. 24. d.		Metallorum ferax. ibid. Persis fidissima. 286. a.
Adrastus Argivorum rex. 65. d. Nemæos ludos instituit. 66. b.		Ambraces quis. 17. c.
AEdipus Eubææ urbs 230. c. eius aquæ calidæ. ibid.		Ambracia Epiri urbs. 17. b. eius nomen unde. ibi. prius Eponia & Pararia dicta. ibid. Corinthiorum colonia. ibid. eius situs. ibid.
AEgea cur Macedonia dicta. 172. b.		Ambracia quando condita. 17. e. à Romanis oppugnata. 18. e. in cuius Dci turela. 19. d.
AEgestei populi. 14. c.		Ambracius sinus. 17. d.
AEgialix insulæ situs. 216. b.		Ambraciorum bellum contra Ampilochios 18. b. eorum clades. ibid.
AEgidæ & Euryphontidæ duæ regum Sparranorum familiæ. 57. b.		Ambraciorum Pop. Ro. socij. 19. b.
AEgis Minervæ. 310. c.		Amisus Pontica urbs. 309. d. Milesiorum & Atheniensium colonia. ib. à Lucullo libertate donata. 309. d. à Mithridate exornata. 310. b. clari ex ea viri. ibid. Amphiate
AEgium urbs Achaia. 42. a.		
AEgos-poramos Chersonesi. 147. a.		
AEgroti in Æsculapij templo decubebant. 70. d.		
AEnarius lucus Iovi dicatus. 41. c. 42. c.		
AENEÆ sacellum Ambraciæ 18. a.		
AEolia insulæ septem. 293. d. Liparæ dictæ. ibi.		

INDEX

Amphiarai historia.	99. c.	Apollo Megaræ cultus.	77. c.
Amphilochij Acarnaniæ pars.	21. b.	Apollo Pagasæus.	116. d.
Amphion & Zethus Thebarum conditores.	92. c.	Apollo Pythius. 158. d. Delphinus.	ibid.
Amphipolis Macedoniæ urbs. 137. e. antea ἐννέα ὄδοι dicta. 138. a. Atheniensium colonia		Apollo servator Ambraciæ cultus.	19. c.
ibid. eius situs ad Strijmonem fl. ibid. varia nomina. ibid. à Philippo occupata. ibid. d.		Apollonia ad pontum Euxinum, 156. b. Milesiorum colonia. ibid. Apollinis Colossus. ibi.	
Amorgus una Cycladum. 272. d. e. eius varia nomina. ibid. eius tres urbes.	ibid.	templum in insula.	ibid. d.
Amyclas quis.	56. c.	Apollo Colchis colebatur.	298. b.
Amyclæ à quo conditæ.	56. c.	Apollonia Corinthiorum colonia. 4. d. Gylacia dicta. ibid. eius Arx.	5. a.
Amymnæi populi.	14. c.	Apollonia quæ postea Træzen.	53. a.
Amyntas 1 v. decimus nonus Macedoniæ rex. 166. e.		Apollodorus emendatus.	80. d.
Amyntas nonus Macedoniæ rex. 164. d. fædus eius cum Persis.	165. a.	Apollodori error.	236. c.
Ἀναπαρίδειον quid.	268. d.	Aquila fortitudinis Symbolum.	62. b.
Ἀναπαύουσι. ☉ fons.	16. a.	Aquila in nummis Alexandri M.	179. d.
Anaphlystus Atticæ urbs. 87. ib. unde dicta. ibid.		Aradus Phænicæ insula saxosa. 288. d. incolarum frequentia. ibid. fons marinus.	289. c.
Andreas Apostolus Patris interfectus.	45. b.	Azania Arcadiæ pars.	60. c.
Andriscus Pseudophilippus.	122. d.	Aratus Sicyonius Achæorum dux.	42. e.
Andrus insula. 257. c. eius varia nomina. ibid. unde dicta. ibid. eius sterilitas. 258. a. fons mirabilis.	ibid.	Arcades Græcorum vetustissimi. 60. d. προσεληνοὶ dicti. & αὐτόχθονες	ibid.
Ænææ donaria in templo Dodonæo.	15. d.	Arcadia Peloponnesi pars. 60. b. eius situs. ibid. Drymodos & Pelasgia antea dicta. ibid. varia eius nomina.	ibid.
Angeli Politiani lapsus.	194. d.	Arcadiæ urbes.	61. c.
Angues in Cretenisium nummis.	228. d.	Arcadum reges à Iove Oriundi.	62. a.
Anguis in nummis quid.	6. e.	Arcas Iovis filius & Callistus. 60. c. Agriculturæ inventor.	ibid.
Anthane quæ postea Træzen.	53. a.	Archelaus Cappadociæ rex.	300. c.
Anthedon Bœotia urbs.	99. c.	Archelaus duodecimus Macedoniæ rex. 165. e. eius scelera. 166. a. Euripidem publice luxit. ibid.	
Anthiæ piscis captura.	279. e.	Archilochus Parus poëta. 268. e. lambo primum usus.	ibid.
Anticyra Phocidis urbs. 33. d. helleboro clara. ibid.		Archelaus 11. decimus quartus Macedoniæ rex. 166. d.	
Antigonea Mygdonia urbs. 131. d. eius situs. ibid. ab Antigono Gonata condita. ibid.		Ἀρχοντες Atheniensium Medontidæ dicti. 81. b. perpetui ibid. decennates. ibid.	
Antigonia 7. b. diversa eius nominis oppida. ibi.		Areopagus Athenis 83. d. de eius auctore dissentiunt authores. ibid.	
Antigonus Gonatas eiusque varia fortuna. 198. d. res gestæ. ibid. cur Gonatas dictus. 200. e.		Aretas Scytharum rex à Phillippo Macedone devictus.	170. c.
Antigonus tutor Doson & ἐπεργέτης dictus 202. d. Cleomenem Lacedæmoniorum regem vincit. 203. c. eius mors. ibid.		Arethon amnis.	17. d.
Antipater matrem Thessalonicen occidit 185. c. à Lysimacho occisus. ibid.		Arethusa fons siciliæ.	47. e.
Antolycus Sinopen condidit.	312. b.	Arga ubi condita.	116. b.
Antonij Augustini error.	120. c.	Argæus quintus Macedoniæ rex 163. d. à quo Ἀργεάδαι ibid. eius stratagemata. ibid. e.	
Antonij Augustini opinio improbata. 146. a.		Argivi universi Græci appellati.	64. c.
Aonia Bœotia dicta.	89. d.	Argivorum regum series.	65. a.
Aous amnis, Æoas & Anas dictus.	4. e.	Argonautarum iter.	297. c.
Ἄπειρος. ☉ Epirus Dorice dicta. ibid.		Argo cur fatidica.	15. e.
Apelles pictor nobilis.	270. d.	Argos Achaicum.	55. c.
Aper Calydonius. 30. b. eius dentes. ibid.		Argos Amphilochicum 20. d. de eius conditore dissensus. ibid.	
Aphrodisias Træzen olim dicta.	53. a.	Argos Peloponnesi urbs. 64. c. eius varia nomina. ibid. situs. ibid. δῆσιον & ἀνυδρον. ibid.	
Apollinis Colossus Capitolinus Lucullo translatus.	156. d.	Argyrippa à Diomede condita.	30. e.
Apollinis Genitoris templum in Delo. 260. c.		Atiadna in Naxa à Theseo relicta.	263. d.
Apollinis Marmarini templum.	231. c.	Ariarathes varij Cappadocum reges.	304. d.
Apollinis Malæntis templum Mytolenis. 248. b.		Ariobarzanes Cappadociæ rex. 300. c. Φιλοερμαί. ☉.	306. d.
Apollinis Sminthij templum in Tenedo. 244. b.		Arion Citharædus.	73. a.
Apollinis Ismenij cultus apud Bæotes 91. e. eius templum Thebis. 92. a.		Aristomenis Aessenij fortitudo. 51. c. eius mors. ibid. sacrificium.	52. c.
Apollinis Lathrai templum prope Calydonem. 37. c.		Aristoteles emendatus.	5. d.
Appiani error de Cappadocia.	300. e.		
Apollo apud Hyperboreos cultus.	162. b.		
Apollo Lyncæus. 66. d. & 67. a. Argis cultus. ibi.			

INDEX

Aristotelis libri de rep. Acarnanum.	22. d.	Bellum Sacrum Phocense.	34. c
De Aristotelis morte falsa opinio.	229. b.	Bessariensis Cardinalis Trapezuntius.	303. b
Arnobius explicatus.	125. d.	Biceps vultus in Tenediorum nummis.	243. d
Atva Patræ dictæ fuerunt.	43. e.	Bidiaus Magistratus Spartæ.	58. b
Artes Minervæ & Vulcano acceptæ referuntur.	241. d.	Bimaris Corinthus.	71. c
Arvisium vinum.	251. e.	Bisaltarum rex sex filios excæcavit.	37. c
Asia.	35. b.	Bisaltæ Macedonia gens fortissima. 126. e. equinum sanguinem cum lacte bibebant.	137. b
Ἀχιλλεύς Achilles Epirotis dictus.	10. b.	Bithynia. 319. c. eius varia nomina. ibid. eius reges.	321. d
Aspera Hesiodi patria in Thespiensium agro.	91. b.	Bos cum vitulo quid in nummis.	211. b
Afyla peculiari alicui numini consecrata.	125. a	Bos in nummis quid designet.	4. b. 10. d.
Afylum apud Coos.	271. d	Bos in nummis Coryrensiū.	211. c
Afylum quid. 124. e. ab Hercule primum apertum ibid. Athenis.	ibid.	Boves Nelei.	50. b
Ἀθήνη Athenæ dictæ & ἀκρόπολις	82. c	Boum armentis prisca heroes studebant.	50. b
Atabyrius mons altissimus Rhodi.	274. e	Βῆς Atheniensium moneta.	85. a
Athenæ à Lacedæmonijs occupatæ. 82. c. sub Macedonum & Romanorum potestate. ibid. eius situs.	ibid. e	Brennus Gallorum dux.	38. c
Athenæ ex duodecim oppidis constabant. 80. a à Theseo conditæ. ibid. cur sic à Pallade dictæ. ibid. ποσειδώνια quoque appellatæ. ibi. claris viris celebres. ibid. eius reges ibid. c.		Βεργίμαρτις Diana à Cretensibus culta.	224. b
Athos mons Thraciæ altissimus 134. d. ab Atho gygante sic dictus. ibid. eius umbra in Lemnum insulam pertingit 135. a. à Xerxe perfusus. ibid. c. hominis formam refert. 136. b. cur ἀγίον ὄρος.	ibid.	Bucellarij iidem qui Gallatæ.	309. a
Athos urbs in Atho monte.	134. d.	Bucephalus Alexandri M. equus. 181. d. ob quem Bucephaleam condidit. 182. a. unde sic dictus. ibid.	
Atticorum moneta varia.	85. a.	Bullis colonia Romanor.	6. c
Atticæ CLXXIV populi & x tribus.	87. b.	Buthrotus Thesprotiorum urbs. 16. c. unde dicta. ibid. eius situs.	ibid.
Atticæ situs 77. d. Ionia olim dicta ibid. & Ἀττά. ibid. duodecim eius oppida.	80. a	Byze Naxij inventum.	46. a
Aulis Bæotiæ urbs eiusque portus.	90. d	Byzas quando vixit.	150. d. 155. b.
Aurea poma Veneris in Cyprio.	286. c.	Byzantij muri & turres. 154. a. b. à Turcis occupata.	ibid. e.
Aurei velleris fabula.	297. c	Byzantium quando condita.	150. c. a
Auris Bæotia.	90. c.	Bysa sic dicta. ibid. Negarensium colonia 151. a. Bysa sic dicta. ibid. & Antonia ibid. eius situs. ibid. d. eius piscatura. 152. a. eius varia fortuna. ibid. P. Rom. fidelis 153. a. à Gallieno instaurata 153. c. Constantinopolis dicta. ibid. d. & Noua Roma.	ibid.
Ansonius explicatus.	213. b.	Byzantium sub perinthijs.	149. e.
Ἀπόχθονες Arcades dicti.	60. d	C.	
B.		Cadmæa arx.	57. d.
Βαβύλων pons ubi.	62. d.	Cadmæa arx Thebarum à Cadmo extructa. 92. c	
Bacchæ pellibus indutæ. 311. a. Bassarides cur dictæ.	ibid.	Cadmus primus Thebarum rex.	92. d.
Bacchiadaram regnum Corinthi.	72. d.	Caduceus Mercurij.	61. c.
Bacchi effigies qualis.	6. b.	Cælij Rhodigini lapsus.	194. d.
Bacchi fallacis templum.	164. a.	Q. Cæcilius Metellus Macedonicus dictus. 122. d	
Bacchus à Gytheatibus cultus.	56. c.	Calydon Ætolia urbs. 24. d. unde dicta. ibid.	
Bacchus Barbatus.	264. c.	Caloieri monachi in Atho monte.	136. c.
Bacchus Lylius & Lyæus dictus.	157. b.	Callisthenes Olynthius. 133. c. eius mors. 134. a.	
Bacchus Thebis oriundus. 95. d. barbatus 96. e. διμορφος.	ibid.	Camara urbs Cretæ.	221. d.
Bæotiæ situs 89. b. unde dicta. ibid. eius varia nomina.	ibid.	Cancer in nummis.	20. b.
Τριθάλαττι dicta. ibid. e. urbes.	90. d	Canis cur Æsculapio addatur.	69. c.
Bæotij agrestes 90. c. unde dicti.	ibid.	Cantharus Baccho sacer.	95. c. 97. b
Bagedaonia pars Cappadociæ 304. b. eius sterilitas.	ibid.	Caphareus mons.	229. c.
Bassarides cur bacchantes dictæ.	311. b	Cappadocia Ponti provincia. 299. c. eius situs. ibid. unde dicta. ibid. varie olim divisa ibid. regibus semper subiecta.	300. b.
Battus Melitæ rex. 290. c. diversus ab illo qui Cyrenas condidit.	ibid.	Cappadoces Ἰακωσίγοι dicti. 299. c. improbi. 300. e. celebres Ecclesiæ doctores.	301. b.
Bellerophonis historia.	74. d.	Caranus primus Macedonum rex. 162. d. eius oraculum. ibid. eius statutum.	163. a.
Bellum Sacrum.	169. e	Caralia insula quæ.	292. c.
		Cares Lemnum habitarunt.	239. b.
		Carpatia Cypri urbs.	286. d.
		Carpathium mare. 273. e. Proteo habitatum. ibid.	

I N D E X.

Carpathus una Cycladum. 273. e. eius situs. 174.	Clearchus Heracleæ tyrannus. 318. a.
a. unde dicta. ibid. Τετραπόλις dicta. ibid.	Clementiæ ara Athenis. 86. c.
Carystia aves. 232. b.	Cleombrotus Ambraciota. 19. a.
Carystius lapis ἡζαινομήδης 231. c. mantilia ex eo parata. ibid.	Coæ vestes, & Coum vinum. 270. a.
Carystus Eubææ 231 b. unde dicta. ibid.	Cocytus Fluvius Thesprotiæ. 14. d.
Cassander Antipatri filius eiusque res gestæ: 183.	Codrus Atheniensium rex ultimus. 81. a.
a. à Polysperchonte deficit ibid. regnum Macedonicum affectat ibid. d. Cassandriam condidit 184 a. Alexandri M. liberos tollit. 184. b.	Cœnus secundus Macedonum rex. 163. b.
Cassander Thebas instauravit. 95. c.	Coi ex Heraclidarum stirpe. 272. b.
Cassandrea in pallinensi Isthmo 129 d. potidæo olim dicta ibid. Corinthionum colonia ibid. eius situs 130. b. potentia. ibid.	Colchorum situs 296. d. à quo conditi. ibid. inhospitalitas. 297. a.
Cassiopea Corcyra dicta 209. e.	Colossus Solis in Rhodo. 277. c. eius magnitudo. ibid. quando corruit. ibid.
Castorium carmen 58. d.	Columba Dodonæ responsa dabat. 15. a.
Cecrops Atticam condidit. 79.	Columnæ in Dodonæo templo vocales. 15. d.
Cecrops cur διφυής appellatus. 80. c.	Concilium Chalcedonenſe 321. b. Nicænum. 324. e.
Celæni Phrygiæ urbs 301 e. in ea horti regij. ibid.	Constantinopolis Orientalis imperij caput à Turcis capta. 154. e.
Cenchreæ portus Corinthiorum. 72. a.	Constantinus Imp. Byzantium instauravit, & Imperium eo tranſtulit. 153. c.
Centauri cur Theſſali dicti. 107. b.	Coræbus Eliensis Olympionices. 46. c.
Ceraunij montes 7. a. nautis formidabiles ibid. cur Acroceraunia dicta. ibid.	Corcyra duplex 209. c. eius situs & varia nomina. ibid. Corinthiorum colonia. 210 b.
Cerberus ubi in lucem protractus ab Hercule. 313. e.	Corinna Tanagræa. 98. d.
Ceres Athæa unde dicta. 42. d.	Corinthiacum bellum. 2. d. 210. e.
Ceres cur bovi insideat 125 c. à Iove sub tauri forma vitriata. ibid.	Corinthiorum Resp. varia. 72. e.
Ceres tædifera 78 b. μαλόφορος ① ibid. c.	Corinthus, Chalcis, Demetriæ tres Græciæ compedes. 112. d.
Cereris Panachææ templum. 42. d.	Corinthus everſa. 41. a.
Cerinthus Eubææ urbs. 232. c. eius conditor. ibid.	Corinthus Ephyra dicta 71. c. unde nomen acceperit. ibid. eius situs. ibid. d. bimarit. ibid. à Mummio everſa. 73. d.
Ceronia Cypri urbs. 287. b.	Cornucopiæ in nummis quid. 6. d.
Charonea ad Heliconem sita. 91. b. Plurarchi patria. ibid.	Corona Olympica qualis. 46. d.
χαλανίπης Minerva. 75. d.	Cortinâ Delphica. 36. e.
Chalcedon Bythyniæ urbs. 19. d. à Megarensibus condita. ibid. eius varia nomina. ibid. cæcorum oppidum dictum. ibid. eius oraculum de Gothis. 320. c.	Corycus promontorium Cretæ & urbs. 221. c.
Chalcedonijs XXI mensis dies nefastus. 321. a.	Cos insula 269. c. eius varia nomina. ibid. ab Hercule vastata. ibid. Æſculapio dicata. 270. c. eius viri celebres. ibid. d.
Chalcis duplex. 27. e.	Cosa eadem cum Proſerpina. 143. a.
Chalcis unde dicta 227. e. Afopis & Hellopia. 228 a. eius coloniæ. ibid. c.	Cranaë insula in Laconica. 226. e.
Chaon Heleni frater. 7. e.	Cranai Athenienses dicti. 89. a.
Chaonia Epiri provincia 7. d. à Chaone dicta. ibid. eius celebria loca. 8. a.	Cretæ insulæ situs, magnitudo 217 b unde dicta ibid. ἐκατόμυλλις vocata ibid. e. eius urbes præcipuæ. 218. a. mari imperat ibid. c. à Romanis devicta 220. c. Venenis caret. ibid.
Chelidoniæ insulæ ubi & quot. 279. c. naufragijs celebres. ibid.	Creugas pugil nobilis. 3. d.
Cheroneſus quid. 146. b. quatuor nobiliores, ibid. Thracica à Miltiade muro circumdata. ibid. Atheniensium colonia. ibid. e.	Cupido marmoreus Praxitelis Theſpijs. 91. a.
Chilo athleta patrenſis. 45. a.	Curium Cypri urbs. 28. d.
Chilonis dictum de Cythera insula. 214. e.	Cydx oppidum. 222. a.
Chimæra monstrum. 174. d. 75. b.	Cydonia Cretæ urbs. 223. b. unde dicta. ibid. Apollonia appellata. ibid. à Metello occupata. ibid.
Chiron Æſculapij magister. 69. a.	Cydoniæ egregij ſagittarij. 224. a. Dianam imprimis coluere. ibid.
Chius insula potens 249. c. varia eius nomina. ibid. eius incolæ ibid. celebriores viri. 250 e. vinum nobilissimum. 251. e.	Cyllenius cur dictus Mercurius. 61. d.
Cicada musicæ ſymbolum. 62. b.	Cyprus insula 280. b. eius situs & magnitudo. ibid. varia eius nomina. ibid. Ceraſtes unde dicta. ibid. olim Syriæ continens. ibid. eius potentia. ibid. Veneri ſacra. 281. a. varij eius incolæ. ibid. à Saracenis occupata. 282. b. postea à Turcis. ibid.
Cicadæ in Athenienſiū nummis & crinibus. 86. b.	Cyrrhæus ager Apollini conſecratus. 34. c.
Cincinnati capillorum cornua. 178. e.	Cytheræ insulæ situs. 214. e, Porphyris appellata.
Cista in orgijs Bacch. 220. e.	

I N D E X

lata. ibid. Veneri Sacra. 215. c.
 Cythnus insula. Ophiusa & Dryopis dicta. 265. b.
 Cytorum urbs ad Pontum buxi optimæ ferax. 303. d. montis eiusdem nominis. ibid.

D.

Danaus ὕδροφόρῳ 64. c.
 Darij bellum contra Athenienses. 81. e.
 Darius ab Alexandro M. victus. 174. a.
 Daulis Phocidis urbs. 33. d.
 Dejanira ubi mortua. 109. c.
 Δεκάβοιον quæ pecunia summa Athenis. 85. a.
 Deiotarus Galatiæ rex. 309. a.
 Delos Cycladum clarissima. 259. b. eius varia nomina ibid. eius varia Etymologia. ibid. olim vaga inter undas. ibid. commune Græciæ ærarium. 261. a. terræ motibus nunquam concussa. ibid.
 Delphi Phocidis urbs præcipua. 35. d. unde dicta. ibid. Apollinis oraculo clara. ibid. 38. d. cur Pyrho vocata ab Homero. ibid. in Parnassosita. ibid. c. umbilicus terræ. 36. a.
 Delphicum bellum. 28. b.
 Demaratus Corinthius. 73. b.
 Demetrium diversa urbs a Demetriade. 111. e. eius situs. ibid. unde dicta. 112. a. Pyrræus appellata. ibid.
 Demetriacus sinus. 112. d.
 Demetrias nobilissima Thessaliæ urbs. 112. b. in pelagico sinu. ibid. a quo condita. ibid. an eadem cum Pagasa. ibid.
 Demetrius Poliorcetes. 112. b. 113. b.
 Demetrius μονόφθαλμῷ 187. b. a Ptolemæo vincitur. ibid. Athenas occupat 188. a. eius res gestæ. ibid. &c. regium nomen suscipit. 189. Poliorcetes dictus. 190. c.
 Demetrius Antigoni filius Macedoniam & Epirum occupat. 201. c. Aratum Sicyonium superat. ibid.
 Democritus Abderitanus. 142. d.
 Demosthenis orationes contra Philippum 170. d.
 Delphus Neptuni filius. 35. d.
 Deorum certamen de tutela Ambraciæ. 19. d.
 Diana ab Epirotis culta. 13. d.
 Diana a Macedonibus culta propter venationes. 124. c.
 Diana βερίμαρτις 224. b.
 Dianæ Ephesiæ signum 159. d. πολίμας ① ibid.
 Dianæ Orthosiæ templum. 155. b.
 Dianæ Stympaliæ templum. 63. c.
 Dianæ Σωτείρας templum. 53. d.
 Dianæ Ætolæ templum Naupacti. 26. d.
 Diana Laphria a Calydonijs culta. 31. b.
 Diana Laphria a Patrensibus culta. 44. c.
 Dianam Macedones imprimis colebant. 168. b.
 Diana Tauropolos a Thracibus culta. 139. b. unde sic dicta. ibid.

Diana Tauropolos eiusque templum in Icaro insula. 156. c.
 Dietyнна Diana a Cydonijs culta. 224. b.
 Diodorus Siculus. explicatus. 172. c.
 Diogenes nobilis architectus Rhodius 278. a.
 Diogenes Cynicus sinopites. 312. d.
 Diomedis historia. 30. d.
 Διόνυσῳ ① σῶτηρ. 144. d.
 Dionysipolis Crunos olim vocata. 159. c.
 Dioscurias Colchorum urbs. 257. d.
 Dinocrates Architectus. 135. c.
 Diphilus Siphnius medicus Illustris. 267. c.
 Dodona a Dodone. 9. c.
 Dodonæum æs. 16. a.
 Dodonæum oraculum ex Sectussa urbe translatum. 118. b.
 Donaria templi Dephici. 37. e. sæpius sponata. 38. a.
 Dorus Deucalionis filius. 39. d.
 Draco Minervæ Sacer. 87. d.
 Δρέπανον cur Corcyra dicta. 209. d.
 Drymodes olim Arcadia dicta. 60. b.
 Dyrachij trajectus in Italiam brevissimus. 1. b. ibid.
 Dyrachini Venerem colebant. 3. c. Herculem 4. c.
 Dyrachium & Epidamnus diuersæ urbes. 1. d.
 Dyrachium olim Epidamnus. 1. c. Epiri metropolis. ibid. unde dictum. ibid.
 Dyrachius Neptuni filius. 10. d.

E.

Edyssa urbs cur Ægea appellata. 162. c.
 Ἐκατόμυλαι quæle Sacrum. 55. b.
 Ἐκατόμυλα ① Thebæ Agyptiæ. 63. b.
 Ἐκατόμυλαι quod sacrificium. 52. c.
 Elatia Phocidis urbs. 33. d.
 Elatus quis. 33. d.
 Elei Dis exteris libabant. 50. a.
 Ἐλεθέρῳ ① Σελῶς. 54. b.
 Elis Achaiæ contermina. 45. d. ab Epeis habitata. ibid. eius urbes celeberrime. ibid.
 Elis urbs. 45. d.
 Ἐμπατιέρον carmen. 58. d.
 Ἐνίπυργια saltatio (uretum). 218. d.
 Ἐνίπυργιον carmen. 58. c.
 Evenus amnis. 29. d. Lycormas antea dictus ibid.
 Epaminendæ res gestæ. 52. a. b.
 Epaminendæ victoria & mors. 67. c.
 Epaminendas Thebanus. 95. a.
 Epei Elidem incoluerunt. 45. d.
 Epicnemidij Locri. 31. d.
 Epidamnij agriculturæ studiosi. 4. b.
 Epidamnus quando condita. 2. b. Corcyraeorum colonia ibid. eius situs ibid. postea Dyrachium. 1. c.
 Epidamnus in Argolica terra Ἐπίκαρῳ ① olim appellata. 68. c. eius varia nomina. ibid.
 Epidaurus Dalmatiæ nunc Ragusia. 68. b.
 Epidaurus Laconicæ Διμνηρῶν dicta 68. b.
 Μενεμῆσια nunc appellatur. ibid.
 Epidau-

I N D E X.

Epidaurus triplex.	68. b.	Galli ab Antigono victi.	199. b.
Epigoni qui dicti.	94. b.	Gallo-græcorum insignis crudelitas.	200. a.
Epimenides Cretensis καθαρῆς dictus.	225. c.	Gallorum in Asiam aduentus & res gestæ.	307. e. & c.
eius somnus.	ibid.	Georgij Agricolæ laus.	232. a.
Epirephyrij Locri.	31. d.	Georgius castriora.	13. b. Epirum Turcis eripuit
Epiri regum series.	11. b.	ibid. eius robur.	ibid.
Epiri situs. 9. b. unde dicta. ibid. Oricia Chao-		Gigantis Arcadia dicta.	60. c.
nia & Dodona appellata. ibi. eius incolæ. ibi.		Gladiatores Locri celebres.	103. b.
Epirotæ impietatis pœnam dederunt.	15. a.	Glaucus Deus marinus.	100. b.
Epirotica armenta.	10. d.	Gorgonis caput in Clypeo Minervæ.	86. d.
Epirus montosa & frequentibus oppidis habi-		Græci multas colonias in Asiam misere.	295. c.
tata. 9. d. pascuis abundat. ibid. quæreeta cre-		Gratiæ tres non semper nudæ.	157. d.
bra habet.	10. c.	Gregorius Trapezuntius. 303. b. eius ἀμνησία	
Epirus in quatuordecim gentes divisa. 9. d. postea		in senectute.	ibid.
in Veterem & Novam.	10. b.	Gryphes Apollini Sacræ.	25. b.
Eponia postea Ambraciæ.	17. c.	Gylaciæ Apollonia dicta.	4. e.
Ε πιάπλⓄ Thebæ Bæotia.	93. b.	Guillelmi du Choul hallucinatio.	157. a.
Equi belli signum.	129. c.	Gymnici ludi. 47. b. cur sic dicti.	ibid.
Equorum & bouum studium apud antiquos. 50. b.		Gytheates sinus.	55. e.
Erasinus fluvius.	63. c.	Gytheum ab Hercule & Apolline condita. 55. e	
Eresus Lesbi civitas. 248. c. Theophrasti patria. ibi.		portu commodo celebris. 56. a. à quibus ca-	
Eretica Philosophorum schola.	228. c.	pta.	ibid.
Erysiptolis Minerva.	54. d.	H.	
Ε ριάια urbs Eubææ.	97. c.	Hadrianus Cæs. restitutor Achaia.	41. b.
Eteocretes antiquissimi Crætæ incolæ.	217. d.	Harma Bæotia oppidum. 99. b. unde dicta. ibid.	
Ethnestæ Thessalia populus.	111. c.	Helena insula μακεδῆς dicta & Cranae. 226. b.	
Eva Arcadia urbs.	62. c.	Hellænoticæ qui. 47. a. eorum numerus. ibid. b.	
Euanthia urbs. 32. e. Hyanthia dicta.	ibid.	Hellas quænam proprie dicta.	39. b.
Eubæa olim continentis pars. 227. c. Μακεδῆς di-		Hellopiæ aquæ.	230. c.
cta. ibid. & Abantis. ibid. e. urbes eius præci-		Heniochus in cælo quis.	53. c.
puæ.	228. b.	Heptaphonos porticus.	47. d.
Ε υβεία Epirus dicta.	9. e.	Heraclea Trachin. 108. c. an diversæ olim urbes.	
Euclides Megareus.	77. e.	ibid. ad Oetam montem.	ibid.
Eumelus agriculturam Achæos docuit.	43. e.	Heraclea urbs ad Lucum amnem 317. c. à qui-	
Eunostrus heros.	98. d.	bus condita.	ibid.
Euripus Eubææ 228. e. eius fluxus & refluxus.		Heracleensium generosum facinus in Atheni-	
229. a.		enses.	317. d.
Euripides Pellæ sepultus. 126. e. sepulchri eius si-		Heraclidæ Pelopidas eiecerunt.	57. a.
tus.	127. b.	Heraclij Imp. somnium ominosum.	128. c.
Eurotas amnis Loconicæ. 55. c. olim Himerus		Hercules Acheloum vicit.	21. b.
dictus.	ibid.	Hercules cur à Corinthijs cultus 76. a. eiusdem-	
Euryphontidæ à quo appellati.	57. b.	que statua.	ibidem.
Eusebij lapsus.	201. a.	Hercules Rhinocolustes cur Thebis cultus. 94. d.	
Eustathij Thessalonicensis episcopi laus. 128. e.		Hercules Thebanus 95. d. Alcæus antea dictus.	
Eustathius Homeri scholiastes emendatus 105. c.		96. c.	
F.		Herculis balnea in Eubæa.	230. c.
Fæminis Olympici ludi interdicti.	47. c.	Herculis Thasij templum antiquissimum 238. b.	
Fax Ilithyæ cur tribuatur.	43. c.	Himerus amnis Eurotas postea.	55. c.
Fictilia Atheniensium.	85. c.	Hippocrates princeps Medicorum.	271. a.
Q. Flaminius Philippum regem vicit.	205. b.	Hippocratis opinio de Macrocephalis. 298. d.	
Fluvij taurino vultu in nummis.	7. b.	Hippocratis simulacrum in templo Delphico.	
Fluvij tauri effigie efficti.	120. e.	35. a.	
Fons ἀναπυρόμενⓄ in Dodone.	16. a.	Hippocrene fons.	54. a.
Fons fatidicus Patris.	44. d.	Hippolytus, inter Sydera relatus. 53. d. ei co-	
Fons mirabilis in Chio.	251. b.	mam invenes sacrabant.	54. a.
Fons Stymphalius.	63. c.	Homagyrius Iupiter.	42. c.
Fulmen Minervæ tribuitur.	48. d.	Homeri effigies in Chiorum nummis.	251. a.
Fulvij Vrsini error.	13. c. 186. c.	Homerus explicatus.	85. b.
G.		Hospitalarij equites in Melita insula.	291. e.
Galatæ Buccellarij dicti.	309. a.	Hylæ fabula.	326. c.
Galeæ cornigeræ.	178. c.	Hyperia civitas.	53. b.
Gallatia & Gallogracia unde dicta. 30. c. eius si-		Hyrcanns Lysimachi canis.	194. c.
tus. ibid. eius tres præcipuæ gentes.	ibid.	I.	
		Ianus Græcus Deus,	129. b.
		E 5	Icarus

I N D E X

Icarus insula à qua Icarium mare. 255. e. unde dicta. 256. a. eius urbes.	ibid.	Iupiter Liberator, ejusque templum. 54. b. ibid.	
Iasonis & Medæ nuptiæ in Corcyra.	210. a.	Iupiter ἰμῶρ 40. b. Homagyrius. 42. c.	
Iasonis navigatio ad aureum vellus.	297. c.	Iuramentum ante certamen Olympicum. 46. c.	
Idarlium Cypri oppidum Veneri sacrum.	288. c.	Iustini error. 110. e. 151. b.	
Ilithyia Dea eadem quæ Lucina. 43. a. Iunonis filia. ibid. unde dicta, & cur cum face pingatur.	ibid.	K.	
Inachus fluvius unde dictus.	65. b.	Κεράπιν & Βωμῶς in Delo. 260. b.	
Inachus primus Argivorum rex.	65. b.	Κωὸς κεφαλαί quis locus Thessaliæ. 118. c.	
Ioannis Austriaci insignis victoria.	26. d.	Κυθνώδεις τυμφοραί, proverbium. 265. b.	
Ioannis Meursij laus.	88. c.	Κωλιάς Venus unde dicta. 88. d.	
Ioannis Tzetis lapsus.	323. d.	L.	
Ioniæ urbes.	295. d.	Labyrinthus Lemnius. 241. a.	
Iovis Ammonis oraculum.	15. a.	Lacedæmon cujus filius. 56. d.	
Iovis Ἀρείς templum.	10. a.	Lacedæmon unde dicta. 56. d. Sparta vocata. d. ejus reges 56. c. muris carebat. 57. d. ejus arx. ibid.	
Iovis Atabyrij delubrum in Rhodo.	274. e.	Lamiacum bellum. 110. c.	
Iovis Dodonæi oraculum. 10. a. 14. d. vetustissimum. 5. a. eius origo. ibid. quando cæperit. 15. c.		Lamiacum bellum Atheniensium contra Antipatrum. 182. e.	
Iovis & Europæ concubitus. 225. d.		Lamia Thessaliæ urbs. 110. b. ejus situs. ibid.	
Iovis hospitis ara in Cipro. 285. c.		Lappa Cretæ urbs. 222. d.	
Iovis Ithomatæ effigies. 52. c. quomodo à Menesthenis cultus. ibid.		Lapethus Cypri urbs. 287. c.	
Iovis Lycæi vultus. 62. a.		Laphria Diana. 31. b.	
Iovis Olympij simulacrum Phidiæ opus. 45. e.		Larissa non una Thessaliæ urbs. 113. c. primaria ad Peneum fl. ibid. à quo condita. ibid. Thessalicum Argos dicta. ibid. non procul à Pharsalicis campis. 114. a.	
Iovis Olympij templum Athenis. 84. b.		Larissa sub Ossa monte κρεμαστῆς dicta. 114. c.	
Iovis Olympij templum. 45. d. quis dedicavit. ibid. eius structura. 46. a. magnitudo ibid.		Larissa arx. 65. a.	
Iovis Olympij vultus. 47. d.		Lathræus Apollo. 31. c.	
Iovis Orcij simulacrum. 46. e.		Laurea corona Æsculapij. 71. a.	
Jovi præter Iunonem nulla Dea conjungitur. 10. d.		Laurus Apollini sacra. 159. a.	
Jovis Vry templum. 321. b.		Lechæus portus Corinthiorum. 72. a.	
Jphis in marem versa. 225. b.		Lelapa Canis. 7. b.	
Jphitus Olympicorum instaurator. 46. b.		Leleges Laconia populi. 55. c.	
Jsidori lectio corrupta. 268. a.		Lemniarum mulierum sævitia in viros. 340. a.	
Jsmarus postea Maronea. 143. d.		Lemnus insula Δυόπηλις 238. e. Vulcano sacra 239. a. ejus incolæ. ibid. à Miltiade occupata. ibid. ejus terra mirabilis. 240. c.	
Jsinene Bæotia vicus. 97. a.		Leonidas Laconum rex. 59. a.	
Jsthmus Neptuno Sacer. 76. a.		Leosthenes Atheniensis. 110. c.	
Jstiaæ Eubœæ urbs. 233. b. ab Atheniensibus condita. ibid. Oreum postea appellata. ibid. sub Romanis. ibid.		Lepores in Carpatho insula. 274. b.	
Jstros vel Istropolis Milesiorum colonia. 161. b.		Lesbium vinum. 245. d.	
Jul. Cæsar Corinthum restituit. 74. b.		Lesbus insula. 244. e. ejus varia nomina. 245. a.	
Julius Pollux emendatus. 88. b.		Leucadius Apollo. 212. c.	
Junonis Ammonia effigies. 49. c. Solpitæ. 50. a.		Leucas Acarnania caput. 22. d.	
Junonium certamen inter virgines. 47. c.		Leucas olim peninsula. 212. b.	
Juno Sceptrafera. 20. b.		Leucata petra. 122. c. saltus ex ea. ibid.	
Junonis templum in Melita. 291. b.		Leucata mons. 24. a.	
Junonis Pharygææ templum Locris. 103. c. ea Scharpheæ & Tarpheæ appellata. 104. a.		Leuctrica pugna. 52. a.	
Juno Stymphali educata. 63. b. & 64. b.		Liberi patris fons in Andro. 258. c.	
Juno in Samo nata. 255. a.		Libethrius fons Magnesia. 119. d.	
Junonis tria delubra & tria nomina. 63. b.		Libon architectus. 46. a.	
Jupiter Ammon arietinis cornubus, non hircinis. 178. a.		Linum asbestinum. 231. e.	
Jupiter Ἀθῶν 136. d.		Lipara insula. 292. d. Melogonis antea dicta. ibid. unde nomen acceperit. ibid. cur Datica vocetur. 294. d. ignivoma. 294. c.	
Jupiter capellæ lacte nutritus. 42. a.			
Jupiter horrida barba pictus. 4. a.			
Jupiter in creta natus. 221. b.			
Jupiter Lanisæus. 66. d.			

INDEX

Liparus quis fuerit.	292.e	Mantilia ex Carystio lapide.	231.d
I. Iuius emendatus.	208.c	Marcianus Heracleota emandatus.	26.a
Laconiæ situs. 55. b. ἐκατόμηλις dicta. ibid. e.		μακρονήζος Creta dicta.	217.d
ius incolæ primi ibid. urbes.	ibid. d	Marmanus vicus Eubææ ubi marmor nobilissimum.	231.c
Locrenses Virgines ad Trojam missæ. 10. d		Maroneum vinum.	144.a
quam ingredi eis nefas.	ibid.	Maronia Thraciæ urbs à quo condita & appellata. 143. d. Ismarus dicta.	ibid.
Locri Epicnemidij unde dicti. 103. c. Leleges olim vocati ibid. eorum urbes celebriores. ibid.		Maronitæ à Phillippo interfecti.	144.d
Locri Epizephyrii dicti.	314.b	Marsyæ amnis fons.	301.e
Locri in Africa.	31.e. 32.c	Marathonia pugna.	82.a
Locrorum quatuor genera.	31.a	Martialis explicatus.	260.b
Longi muri Athenis.	83.d	Martianus Cepella emendatus.	121.e
Lopadusa insula.	280.a	Massilia Phocensium colonia.	35.b
Lucinæ habitus apud Romanos.	43.e	Medicum bellum.	54.a
Luctacij Grammatici error.	36.c	Megalopolis Arcadiæ urbs.	61.c
Lucumo postea lucius Tarquinius.	73.d	Megalufus oppidum.	304.c
Lucis AEsculapij.	70.c	Megaræ situs. 76.c. unde dicta. ibid. olim Nisa appellatu. ibid. eius incolæ diversi. ibid. eius arx Alcathoë. ibid. eius reges.	ibid.
Ludorum Actiacorum origo.	23.e	Megarensium oraculum. 77. a. bellum contra Athenienses. ibid. b. clades. ibid. coloniæ. ibid. d.	
Ludorum Olympicorum auctor. 46. b. instaurator.	ibid.	Megarici Philosophi 77. Eristici dicti.	ibid.
Ludovici Carrionis error.	298.b	Megiste Lyciæ insula.	279.a
Λυγάνδροποι.	62.b	Mela explicatus.	288.c
Lunæbigis varia animantia tribuuntur.	262.b	Meleager Macedoniae rex.	179.a
Lycaonia Arcadia dicta.	60.c	Melita insula in Africo mari.	290.b
Lycaonis fabula.	62.b	eius situs. ibid. a Turcis obsessa.	292.a
Lyceum Athenis.	84.c	Melitenfes vestes. 291. b. catuli ibid. d. milites ibid. e	
Lycæus mons Arcadiæ.	62.a	Mellis Trapezuntini natura.	303.b
Lycormas quis fluvius.	29.e	Mercurius ab Arcadibus cultus.	61.d
Lychnus aureus ἀσθεῖς Athenis.	83.b	Mercurius Χαριδότης à Samiis cultus.	255.b
Lycurgus ex Creta leges Spartam detulit. 219. d		Mercurius in nummis quid.	319.a
Lycurgus Lacædemoniorum legis lator. 56. d. 57. e. ejus instituta.	58.a	Mercurius Perammon.	50.a
Lynces Baccho Sacræ.	145.a	Messena peloponnesi quando condita.	52.b
Lysimachus Callisthenis auditor. 192. a. cum Leone depugnat. ibid. Thracibus præficitur. 193. b. ejus mors. ibid. ejus cum Seleuco pugna.	194. b	Messene Siciliæ Zancle dicta.	52.a
Lysimachia Cherronesi urbs. 147. d. ubi olim Cardia fuerat. ibid. Cardia dicta 148. a. ab Antiocho restaurata.	ibid. d	Messenij ex Sicilia in Peloponnesum redierunt.	52.b
Lysimachia terræ motu eversa.	194.b	Messeniacum bellum.	59.e
Lysandri victoria.	58.c	Messeniacum bellum.	50. e 51. æ
Lyra Symbolum Apollinis.	25.b	Messenia regio Elidi contermina. 50. d. primi ejus cultores ibid. unde dicta.	ibid.
		Messenij à Lacedæmonijs victi. 51. b. in Siciliam trajiciunt. 52. a. Messenen condiderunt ibid.	
M.		Metellus Creticus.	220.c
Macedonia libera. 122. e. prima. 123. a. salutaris. ibid. ejus termini diverse prolati. ibid.		Metropolis Thessaliæ urbs. 115. b. ejus situs ibid. Cæsari se dedit.	ibid.
Macedoniæ limites. 121. b. varie olim nuncupata. ibid. unde dicta ibid. Macetia quondam appellata. ibid. eius divisio. ibid. à Romanis in quatuor regiones distincta.	122.a	Migonitidis Veneris templum.	227.a
Macedonici imperii tempus.	208.c	Milesiorum coloniæ & potentia.	296.a
Macedonum reges ab Hercule.	123. d	Mileti coloniæ plurimæ.	295.e
Macedonum reges. 162. d. ab Hercule oriundi 168. b. 179. b		Miletus à lupo educatus.	223.d
Macrocephali Pontica gens.	298.e	Miltiadis victoria.	82.a
Magnesia Thessaliæ.	119.d	μιμαλίνες puellæ.	164.a
Magnesiæ olim plures.	119.c	Minerva Alcida à Macedonibus culta.	172.c
Magneres Sagittarii celebres. 119. d. eorum regio Magnetem lapidem producit. ibid. equorum studiosi.	120.b	Minerva cum fulmine.	48.d
Magnetis lapidis natura & diversa genera. 120. a		Minerva Erysiptolis.	54.d
Mancipiorum primus usus apud Chios.	205	Minerva Ithonia à Thessalis culta. 107. e. unde dicta.	108. a. 115. d
		Minerva Panachais.	45.b
		Minerva Polias ubi culta. 54. c. Stenias.	ibid.
		Minerva Zosteria apud Locros culta.	104.b

Minervæ

I N D E X

Oraculum Iovis Olympij. 46.b.
 Orchoimenos Bæotix urbs. 91.d.
 Orea regio quæ. 53.b
 Orestes à Træzenijs lustratus. 54.a
 Orestes decimus tertius Macedoniæ rex. 166.
 Orphei lyra in templo lesbio. 246.a
 Orpheus illustratus. 96.c
 Ottomanni à Chriftianis ad Naupactum Su-
 perati. 26.d
 Ovidij error. 266.a
 Ovidij exilium. 160.c
 Ovidius explicatus. 20a 280.c
 Ozolæ Locri. 32. a Hesperij appellati ibid. com-
 rum urbes præcipuæ ibid. unde dicti. ibid

P.

Pagafæ Thessaliæ urbs. 116. b. Argo navis ibi.
 condita. ibid. unde dicta. ibid.
 Pagasiacus sinus 116.c. Pagæaticus & Pelasgicus
 quondam dictus. ibid.
 Palladis & Neptuni certamen de Træzenica
 regione. 54.c
 Palladis littoralis templum in Scyro. 235.b
 Panachæa Cetes. 42.d
 Panachais Minerva ubi culta 45.b
 Pania Arcadia dicta. 60.c
 Panis templum apud Amphlystios. 88.c
 Panthera cur Baccho tribuatur. 145.b
 Paphus Cypri urbs. 282.e. Augusta cognomi-
 nata. ibid. ejus conditor. 283. a. Veneri
 Sacra. ibid.
 Paralia & Eponia, Ambracia prius fuit dicta. 17.c
 Patriæ Serpentes. 69.e
 Parnassus mons. 35. e
 Paros insula. 267.e. ejus varia nomina. ibid. mar-
 more nobilis 268. b. à Miltiade frustra
 oppugnata. ibid.
 Parrhasia Arcadia dicta. 60.c
 Patræ Achaia urbs. 43. e A'pónη dicta. ibid. à
 Patreo nomen habet. 44. a. ejus situs. ib.
 colonia Romanorum. ibid.
 Patræus Heros. 45. b
 Pattenfes soli ex Achæis liberi .44.c. optimi
 funditores. 45.a
 Patroclus Opuntius 102.c
 Pauli Apostoli naufragium. 291.d
 Paulus AEmilius Macedoniam occupavit. 122.a
 Paulus AEmilius Perseum vicit. 207.e
 Pavonis amor mirabilis. 214.a
 Pausaniæ error. 232.b
 Pavo Iunoni Sacer. 255.a
 Pausaniæ interpretis error. 255.a
 Pegafæus sinus Demetriacus vocatus. 112.d
 Pella Macedoniæ urbs 126. b. ejus situs ibid.
 regum Macedoniæ sedes. ibid. Alexan.
 Magn. patria. ibid.c
 Pelasgia olim Arcadia dicta. 60.b
 Pelasgi Epirum incolere. 9.c
 Palasgicum Argos ubi. 104.d
 Pelasgus quis. 45.e
 Pegafus in Corinthiorum nummis. 75.a
 Pelopides Thebas liberat. 95.a

Peloponnesiaci belli origo. 210.d
 Πένταθλον. 46.d
 Peparethus una Cycladum. 235. d. à Creten-
 sibus olim habitata. ib. olei & vini ferax. ibi.
 Perdiccas Amyntæ Macedoniæ rex. 167. c. à
 matre sublatus. 168.a
 Perdiccas 11 undecimus Macedoniæ rex. 165.d
 ejus bellum cum Atheniensibus. ibid.
 Perdiccas 7. quartus Macedonum rex. 163. c
 ejus sepulchrum. ibid.
 Periander Corinthi tyrannus. 73.a
 Perinthus cur Heraclea dicta. 149.a
 Samiorum colonia. ibid. à Philippo obses-
 sa. ejus situs. ibid.d
 Perseus rex. 206. c. ejus bellum cum Romanis.
 ibid. ejus mors. 208.b
 Petri Gyllij descriptio Constantinopoleos. 153. e
 Phæacia Corcyra dicta. 209.d
 Phœnix amnis 42. b. Meganites fluvius. 42.b
 Phæstus Cretæ urbs à quo condita. 224.e
 Phalerus portus Athenarum. 83.a.
 Phasiana Dea. 302. a. ejus cultus. ibid.
 Phenia insula Delo vicina. 260.a
 Phila oppidum à Demetrio conditum. 201.d
 Philetas poëta & Criticus 270.d
 Philippicus nummus aureus. 169.d
 Philippopolis Thraciæ urbs. 139.e. Ponitropolis
 cur ante dicta. ibid. diversa ab Hadrianopo-
 li. 140. a. Eumolpias Marcellino. ibid.
 Philippus Antigoni Fil. Macedoniæ rex. 294. ejus
 gesta & bellum cum Romanis. ibid.
 Philippus Macedo 168. d. ejus res & gesta ibid.
 &c. Vniversæ Græciæ dux. 171.2
 Philippus sextus Macedoniæ rex. 164.a
 Philopæmen Achæorum prætor. 56.2
 Philopæmenis patria. 61.c
 Phlegyæ Delphos spoliarunt. 38.a
 Phorbas serpentes in Rhodo sustulit. 275.c
 Phocenses sacrilegi à Philippo Macedone vi-
 cti. 34. d
 Phocenses bellicosi. 34.a
 Phocensium colonia in Asiam minorē missa. 35.b
 Phocidis situs. 33. c. unde dicta. ibid. ejus urbes
 ibid. fecunditas 34.a.
 Phocus quis. 33.d
 Phryxi in Colchidem infelix expeditio. 297.c
 Phthia Thessaliæ urbs. 117.c
 Phthiotis Thessaliæ regio. 117. b. ejus situs. ib. ejus
 urbes. ibid. Deucalioni olim subdita. ibid.
 Φυτάλμι Neptuneus. 53. d
 Picturæ ars ubi juventa. 74. c
 Pintiani Sententia probata. 159. d
 Piræus portus Athenarum. 83.a
 Pisphaltum quid. 5. d
 Pifa urbs. 45. d
 Pisistrati tyrannis. 81. d
 Pittacus Mytelenæus 247. d. ejus pugna cum
 Phrynone. ibid.
 Pittheja Træzen cur dicatur. 53. c
 Platea Bæotix urbs. 90. d
 Plinij error indicatus. 326. b
 Plinius correctus 120. a
 Plinius restitutus. 217. d

I N D E X.

Ποικίλη porticus ubi. 47. d. ἤχδν dicta. ibid.		
Poletes Epidamniorum.	3. b	R.
Πολιάς Minerva.	83. b. 85. d	
Poliās Minerva. 54. c. cur dicta.	ibid.	Ragusa olim Epidaurus. 68. b
Pollene peninsula Macedoniae. 130. b. Phlegra olim dicta.	ibid.	Ranæ in Seripho mutæ. 266. b
Polybij interpretis error.	102. b	Regum Bithyniæ series. 321. d
Polycaon Lelegis filius.	50. d	Regum Cappadociæ series. 304. d
Polycrates Sami tyrannus. 253. c. cruci affixus 254. a		Regum Spartanorum duo familiae. 57. b
Polydamas nobilis athleta. 118. d. ejus inusitatum robur.	ibid.	Reyneri Renicij laus. 57. c
Polydorus Lacedamoniorum rex.	59. d	Rhesus Amphipoli sepultus. 138. c
Pompeiopolis paphlagoniæ urbs.	314. c	Rhodiolorum potentia mari. 276. e. varia fortuna 277. a. eloquentia. 278. c
Ponti regiones & populi.	296. e	Rhodus ejusque varia nomina. 274. d. a rosis. ib. ejus incolæ. 275. a. fertilitas. 276. a. cur clara dicta. ibid. colossus solis. 277. c. ejus clari viri, c. 278. a. soli sacra. ibid.
Ponteus ἄξεν cur postea εὐξεν dictus. 296. b		Roma. Dea. 301. 6.
Portus Buthroti.	16. d	
Portus rex ab Alexandro victus.	175. e	S.
Posidonia Træzen cur dicta.	53. a. c	
Πῶλ. nummus Corinthiorum.	75. b	Salus ex Leucata petra ad sedandos amores 212. c.
Pramnium vinum in Icaro insula.	256. b	Salutis simulachrum Ægij. 42. d
Proconsul Achaia.	41. c	Samothracia unde dicta. 253. c
Prusa duplex in Bithynia. 325. d. Cius prius dicta ibid. a quo condita. ibid. ad mare sita. 326. d		Samus ejusque varia nomina. 252. d. Unde dicta. ibid. ejus conditores ibid. Iunonica chara. 254. c
Προσεληνοί Arcades dicti.	60. d	Sappho Poëtria ex Leucata petra se præcipitavit. 212. d. 213. d.
Protagoras Sophista Abderitanus.	142. e	Sappho Tribas. 246. c. cur mascula dicta. ibid. ejus effigies in nummis Lebiorum. ibid.
Proteus in Carpathio mari.	273. e	Saronia Træzen dicta. 53. a. unde. ibid. b
Proserpina Cora dicta.	143. a	Satyrus captus. 5. d
Prusias κωήτ. Bithyniæ rex.	312. b	Satyrus in templo Tanagrorum. 98. d
Prusias μονέδο. Bithyniæ rex.	323. a	Scaligeri emendatio Virgiliana confirmatur. 266. b.
Prytanæum Athenis. 84. a. πρυτανεῖς unde dicti. ibid.		Scanderbegus. 13. b. ejus robur. ibid.
Ptolemæi Cerauni Scelera & mors. 195. b. cur κέραυν. appellatus 196. e.		Scandia navale Cytheræ. 215. a
Ptolomæus Alorites Macedoniae rex.	167. d.	Scarphea Iuno. 104. a
Ptolomæus forsitan emendatus.	140. a	Sceptrum in nummis quid. 43. a
Puellæ nupturæ comam tondebant.	53. e	Scotussa urbs Thessaliæ in pelagis. 118. b. ejus situs. ibid. inde Dodonæum oraculum transfatum. ibid.
Pueri in Olympicis certabant.	47. a	Scutæ cur in Thebanorum nummis. 96. a
Pylus arenosa.	50. a	Scyphus Herculi tributus. 7. c.
Pylus Elidis urbs. 49. b. a. à quo condita. ibid. c. ab Hercule expugnata. ibid.		Scyphus Herculis. 95. e
Pylus triplex in Peloponneso.	49. b	Scyros insula 234. b. ejus situs, & habitatores ibid.
Pythagoras Samius.	254. c	Securis anceps in Tenediorum nummis. 243. d
Pythia vates.	37. a	Senatui Rom. templa petita. 301. c
Python draco ubi interfectus. 32. e. Delphinus vocatus. 35. d.		Sepulchrum Iovis in Creta. 222. c
Pyrrhæ sepulchrum.	101. c	Serapis effigies qualis. 216. b
Pyrrhi Epiti regis varia fortuna. 11. c. bellum cum Romanis. ibid. victoria cruenta. 12. a. disciplina militaris. ibid. effigies. 16. b		Serapis Sinope Alexandriam transvectus. 313. d
Pyrrhica fallatio.	218. d	Seriphus insula. 265. c. tota saxosa. ibid.
Pyrrhyca oves Epiri.	10. a	Serpens AEsculapio cur adjungatur. 69. d. 70. a
Pyrrhus Achillis filius primus Epirotarum rex. 11. b		Sestus & Abydus. 147. a
Pyrrhus Demetrium vincit. 190. a. Macedoniae imperat. ibid. e. ejus res gestæ & mors. 191. a. & c. 199. c		Serij error. 284. a
		Servius emendatus. 268. b
		ervij lepsus. 23. d
		Sicilia à Pyrrho occupata. 12. b
		Sinope Nympha Afopi filia. 311. d
		Sinope Pontica urbs. 311. d. unde dicta. ibid. quando condita. 312. a. ejus situs. ibid. regia ibid. Milesiorum postea Romanorum colonia. ibid. a Turcis occupata. ibid.
		Sinopites
Q.		
Quercus Dodonæa oracula reddebat. 15. b		
Quercus duæ ab Hercule fatæ.		
Quercus Iovi sacra. 10. c		
Quinquertium Olympicum: 46. d. unde. 29. b		

I N D E X

Sinopites Iuppiter. 312.c. eius templum. ibid.	Templi Delphici structura varia. 37. b. cur-
idem cum Serapi. 313.a	ptera dictum. ibid. eius situs. ibid. c
Siphnius vna Cycladum Meropia & Acis di-	Tenedius tibicen. 243.d. homo. 244.a. secu-
cta. 266.d. eius thesauri. ibid. eius oracu-	ris. ibid.
lum. 267.a	Tenedos <i>Ἀκρόφους</i> olim dicta. 242.d. eius con-
Solinus amnis. 42.b	ditor. 243.b
Solinus restitutus. 231.b	Temenus Pelasgi filius. 63.b
Solis colossus in Rhodo. 277.c	Tennes Cygni filius. 243.b. Tenedi conditor.
Solis & Neptuni certamen de Corintho. 71.d	ibidem.
Solis Eleutherij ara. 54.c	Tenus insula. 156.c. cur Hydrussa dicta. ibid.
Solis quadrigæ Corinthi. 75.c	Terra Lemnia. 240.c
Sosthenes Gallos vincit. 197.d	Thasium vinū duplex mirandæ naturæ. 258.a
<i>Σωτήρ Ἀπίλλων</i> Ambraciæ cultus. 19.c	Thasus insula. 236.c. eius situs. ibid. à quo
Sparta eadem quæ Lacedæmon. 56. d. vnde	condita. ibid. Pariorum colonia. ibid.
dicta. ibid.	<i>Θάττ' ἀγαθῶν</i> , proverbiū. 238.b
Sphingis effigies. 251.c	Theagenes athleta m.cccc. coronas accepit.
Staius explicatus. 30.a	237.c
Statuæ Olympionicis positæ. 46.d	<i>Θία Πύλων</i> . 301.b
Stella vel Sydus Mineræ. 102.e	Thebanum bellum. 65.c
Stephanus Byzantinus emendatus. 100. a.	Thebæ Bœotiæ primaria vrbs. 92.b. eius arx
105.c. 114.c. 130.d. 231.b. 233.b. 257.d.	Caducæa. ibid. à quo condita & vnde no-
259.c	minata. ibid. eius situs. ibid. <i>ἑπτάπυλον</i> . 93.b
Stenias Minerua. 54.c	eius reges. 94.c. varia fortuna. ibid.
Stilpon Philosophus Megarensis. 77.c	Thebæ phthioticæ. 117.c. Philippopolis di-
Strabonis interpretis lapsus. 98.a	cta. ibid.
Strabonis vera lectio defensâ. 90.b	<i>Θῆον</i> bos Syris. 92.d
Stymphalius fluvius. 63.c. lacus. ibid. & 64.a	Theodori Gazæ laus & patria. 128.c
Stymphalus Arcadiæ vrbs. 63. b. vnde dicta.	Theodosius Thessalonicæ baptizatus. 128.b.
ibid. duplex; eiusque situs. ibid. c	eius crudelitas erga urbem. ibid.
Stymphalides aues <i>ἀνδροπέφατοι</i> . 63. d. ab Her-	Theophrastus Eresius. 248.c. Aristotelis suc-
cule sublata. ibid.	cessor. ibid.
Suidas emendatus. 249.c	Therna Thraciæ vrbs. 155.d
Sylla Delphicum templum spoliavit. 38.c	Thesei corpus Athenas delatū à Simone. 234.d
Syme insula Carpathij maris. 273.b. eius in-	Theseus Træzenī natus. 53.d
colæ. ibid. frumentis abundat. ibid.	Thespiæ Bœotiæ vrbs ad Heliconem sita. 90.e
T.	Thesprotia Epiri regio. 14.b. vnde dicta. ibid.
Talus cur æreus dictus. 219.d	Thesprotij olim celebres. 14.c
Tamafus Cypri vrbs metallifera. 288.a	Thessaliæ montes celebres. 107.a. incolæ va-
Tanagra Bœotiæ vrbs. 97.e. cur Pœmandria	rij. ibid. b
olim dicta, & Græca. 98.b	Thessaliæ varia olim nomina. 104.d. Pelasgi-
Taphij Acarnaniam incoluerunt. 22.a	cum Argos dicta. ibid. vnde nomen traxe-
Taulantij populi. 5.d	rit. ibid. Hæmonia appellata. 105. b. eius
Taurus in nummis armentorum copiam de-	situs. ibid. in quatuor partes diuisa. ibid.
signat. 39.c	olim lacus fuit. ibid.
Taygeti montis ruina. 55.d	Thessali cur Centauri dicti. 107.b
Tegæa Arcadiæ vrbs. 61.c	Thessali ex equis primi pugnarunt. 107.b.
Telchines malefici. 275.a	114.d. Venefici. 107.b
Teleboi Acarnaniam coluerunt. 22.a	Thessalonica Macedoniæ vrbs. 127. d. eius
Tempe quis aperuerit. 106.a. eorum amœni-	situs. ibid. <i>ἄλμα</i> & Therme olim dicta. ibid.
tas. ibid.	vnde nomen sortita variant auctores. ibid.
Templum Apollinis Actiaci à quo conditum.	Secunda Macedoniæ Metropolis. 128.a. Ve-
23.c. eius situs. 24. a. ab Augusto auctum.	netis tradita ab Andronico. 128.d
ibid. d.	Thestius olim dictus Achelous fluvius. 29. b
Templum Iouis Dodonæi. 14.e. à quo con-	Thetidis sanum Thebis <i>Θετίδειον</i> dictū. 117. d
ditum. ibid.	Thoas quis fluvius. 29. b
Templum Mineræ Panachaidos Patris. 45. b	Thracæ peculiariter Martem, Liberum &
	Dianam colunt. 150.a. 155.a.
	Ther-

I N D E X.

Thermithopolis Cypri vrbs. 287.d. vnde dicta.	287.d. vnde dicta.	ibid.	Veneris Coliadis templum Amphlyti.	88.c
Thynni ex Thracia oriundi Bythyniam coluere.	319.c		Veneris Hortensis simulacrum.	284.b
Thyrium Acarnaniæ oppidum.	23.b		Veneris Paphiæ templum. 283. an eadem cum Vrania. ibidem. eius simulacrum.	284. b. 286. c
Tibiarum cantus in bello.	58.d		Veneris templum Ambraciæ. 18.a. Actij. 25. b	
Timienus quis.	26.a		Veneris templum Corinthi celebre.	75.d
Timoleon Corinthius.	73.c		Venus ἀναδυσμένη Apellis in Insulâ Co.	270. c
Tissaphernes ab Agesilao victus.	29.c		Venus cur Cypris dicta. 281. a. Amathuntia.	285. d
Titanes in Eubæa regnarunt.	229. b		Venus Dyrhachij culta.	3. c
Trachin. vnde dicta. 108. d. Lacedæmoniorum colonia. 109. a. eius situs.	ibid.		Veru pro hasta.	159. e
Trapezuntinum imperium quando dici ceptum.	302. c		Victoria cur alata.	13. c
Trapezus ad Pontum vxinum. quando creuerit. ibid. à Turcis capta.	302. b. ibid.		Victoria Mineruz <i>παρὰ δὲ</i> .	181. c
<i>Τρία κάρνα κένυσα.</i>	300. c		Victoria naualis Augusti.	24. b
Tribus Atticæ.	87. b. c		Vinum Corcyræum.	211. d
Tridens in nummis.	20. b		Vinum Creticum.	221. b
Triphonis nomisma apud Villalpandum quale.	178. b		Vinum Naxium.	264. b
Triphylica Pylus.	49. b		Virgilius explicatus. 78. a. 85. e. 102. e. 268. c	
Tripus Delphica qualis fuerit.	36. d		Virilis saltus Leucadis quid.	213. b
Triremes à Corinthiis inuentæ.	74. c		Virtus in Romanorum nummis quomodo expressa.	181. b
Træzen Pelopis filius.	53. a		Vmbilicus terræ Delphi. 36. a. & quare. ibid.	
Træzen duplex.	ibid.		Vraniæ templum in Cythera.	215. b
Træzenis Argiuorum situs. 53. a. Varia nomina. ibid. vnde dicta. ibid. c. Neptuno sacra.	ibid.		Vrbium effigies turritæ.	7. b
Trophæa à Pyrrho excitata.	14. a		Vulcaniæ Insulæ septem.	292. d
Trophonij antrum.	91. c		Vulcanus Iouis faber.	241. b.
Turci Rhodum expugnant.	277. b		W.	
Turimas tertius Macedonum rex.	163. b		Wolfangi Lazij error.	59. d.
Tydeus Oenei filius.	30. c		X.	
Tygres Baccho sacri.	144. c. 145. d		Xenophilus statuarius.	67. c
Tympanum in Bacchi sacris.	145. c		Xenophon nobilis medicus.	271. d
Tyrannion Grammaticus Amisenus.	310. b		Xerxes victus.	82. b.
Tyttæus Poëta.	51. c		Z.	
V.			Zeno Cittieus nobilis Philosophus.	200. e
Vaccæ proceræ in Epiro.	10. a		Zephyrium promontorium. 314. a. varia eius nomina.	ibid.
Valerius Flaccus explicatur.	298. b		Zethi & Calais sepulchrum.	257. a
Vellei Patereuli lapsus.	72. c. 295. d		Zipætes Thrax Bithyniam occupat.	321. d
Veneris Corinthiæ templum.	72. a		Zosteria Minerua vnde dicta, & vbi culta.	104. b.

F I N I S.

